

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Cem TUNA

BERLİN EL YAZMALARI KÜTÜPHANESİ'NDEKİ
ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ
SATIR-ARASI KUR'AN TERCÜMESİ
(GİRİŞ-METİN)

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Cem TUNA

BERLİN EL YAZMALARI KÜTÜPHANESİ'NDEKİ
ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ
SATIR-ARASI KUR'AN TERCÜMESİ
(GİRİŞ-METİN)

Danışman

Doç. Dr. Suat ÜNLÜ

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Cem TUNA'nın bu çalışması, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Bilge ÖZKAN NALBANT (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç Dr. Suat ÜNLÜ (İmza)

Üye : Doç. Dr. Abdullah KÖK (İmza)

Tez Başlığı: Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'ndeki Eski Anadolu Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin)

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 12 / 07 / 2016

Mezuniyet Tarihi : 11 / 08 / 2016

(İmza)
Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Berlin El Yazmaları Kütüphanesi’ndeki Eski Anadolu Türkçesi Satır-Arası Kur’an Tercümesi (Giriş-Metin)” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Cem TUNA

İmzası

İÇİNDEKİLER

ÇEVİRİ YAZI (TRANKRİPSİYON) İŞARETLERİ	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
ÖNSÖZ	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN

1.1 Sūratü'l-Fātiḥ /1/	4
1.2 Sūratü'l-Bakara /2/	4
1.3 Sūratü Āl-i-İmrān /3/	31
1.4 Sūratü'n-Nisā /4/	47
1.5 Sūratü'l-Māide /5/.....	63
1.6 Sūratü'l-En'ām /6/.....	75
1.7 Sūratü'l - A'raf /7/.....	88
1.8 Sūratü'l - Enfāl /8/	103
1.9 Sūratü't -Tevbe /9/.....	108
1.10 Sūratü -Yūnus /10/.....	119
1.11 Sūratü-Hūd /11/	126
1.12 Sūratü-Yūsuf /12/	135
1.13 Sūratü'r-Ra'd /13/.....	143
1.14 Sūratü-İbrāhim /14/.....	147
1.15 Sūratü'l-Hicr /15/	150
1.16 Sūratü'n-Nāhl /16/	154
1.17 Sūratü'l-İsrā /17/.....	163
1.18 Sūratü'l-Kehf /18/	170
1.19 Sūratü Meryem /19/.....	177

1.20 Sūretü-Tāha /20/	183
1.21 Sūratü'l-Enbiyā /21/	190
1.22 Sūratü'l-Hacc. /22/.....	196
1.23 Sūratü'l-Mü'minūn /23/	202
1.24 Sūratü'l-Nūr /24/	207
1.25 Sūratü'l-Furķān /25/.....	213
1.26 Sūratü'ş-Şu' arā /26/.....	217
1.27 Sūratü'n-Neml /27/	225
1.28 Sūratü'l-Kaşaş /28/	231
1.29 Sūratü'l- ^c Ankebüt /29/.....	237
1.30 Sūratü'r-Rūm /30/.....	242
1.31 Sūretü-Loķmān /31/.....	246
1.32 Sūratü's-Secde /32/.....	248
1.33 Sūretü'l-Aķzāb /33/	250
1.34 Sūrātü- Sebe' /34/	256
1.35 Sūrātü'l-Melā'ike /35/.....	260
1.36 Sūretü - Yāsīn /36/.....	263
1.37 Sūretü's-Şāffāt /37/.....	267
1.38 Sūretü - Şād /38/	273
1.39 Sūretü'z - Zümer /39/.....	277
1.40 Sūretü'l - Mūmin-El-Ġaafir /40/	282
1.41 Sūratü's-Secde-Fuşşilet /41/.....	288
1.42 Sūratü'ş-Şūrā /42/	292
1.43 Sūretü'z-Zuħruf /43/	296
1.44 Sūretü'd-Duħān /44/	300
1.45 Sūretü'l-Cāşiye /45/.....	302
1.46 Sūretü'l- Aķķāf /46/.....	305
1.47 Sūretü- Muħammed /47/	307

1.48 Sūretü'l-Fetiḥ /48/.....	310
1.49 Sūretü'l-Ḥucurāt /49/	313
1.50 Sūretü-Kāf /50/	315
1.51 Sūretü'z-Zāriyāt /51/.....	317
1.52 Sūretü't-Ṭūr /52/	319
1.53 Sūretü'n-Necm /53/	321
1.54 Sūretü'l-Kāmer /54/	323
1.55 Sūretü'r-Raḥmān /55/	325
1.56 Sūretü'l-Vākı' a /56/.....	327
1.57 Sūretü'l-Ḥadīd /57/	330
1.58.Sūretü'l-Mücādele /58/	333
1.59 Sūretü'l-Ḥaşr /59/	335
1.60 Sūretü'l- El Mümtenine /60/	337
1.61 Sūretü'ş-Şaff /61/	338
1.62 Sūretü'l-Cum' a /62/.....	339
1.63 Sūretü'l-Münāfıkūn /63/	340
1.64 Sūretü't-Teğābūn /64/	341
1.65 Sūretü't-Ṭalāk /65/.....	342
1.66 Sūretü't-Taḥrim /66/	343
1.67 Sūretü'l-Mülk /67/	345
1.68 Sūretü'l-Kālem /68/	346
1.69 Sūretü'l-Ḥakka /69/	348
1.70 Sūretü'l-Me'āric /70/.....	350
1.71 Sūretü-Nūḥ /71/	351
1.72 Sūretü'l-Cinn /72/	352
1.73 Sūretü'l-Müzzemmil /73/	354
1.74 Sūretü'l-Müddessir /74/	355
1.75 Sūretü'l-Kıyāmet /75/	357

1.76 Sūretü'l-İnsān Ed' dehr /76/	358
1.77 Sūretü'l-Mürselāt /77/	360
1.78 Sūretü'n-Nebe' /78/	361
1.79 Sūretü Ve'n-Nāzi'āt /79/	362
1.80 Sūretü-ʿ Abese /80/	364
1.81 Sūratü't - Tekvīr /81/	365
1.82 Sūratü'l-İnfitār /82/	366
1.83 Sūratü'l - Muṭaffifin Et Tatfif /83/	367
1.84 Sūretü'l-İnşikāk /84/	368
1.85 Sūretü'l-Burūc /85/	369
1.86 Sūretü't-Ṭārīk /86/	370
1.87 Sūretü'l-A' lā /87/	370
1.88 Sūretü'l-Gāṣiye /88/	371
1.89 Sūretü Ve'l Fecr /89/	372
1.90 Sūretü'l-Beled /90/	373
1.91 Sūretü Ve'ş-Şems /91/	373
1.92 Sūratü'l-Leyl /92/	374
1.93 Sūratü'd-Duhā /93/	375
1.94 Sūratü'l-İnşirāh /94/	375
1.95 Sūratü't-Tin /95/	376
1.96 Sūratü'l-ʿ Alāk /96/	376
1.97 Sūratü'l-Ḳadr /97/	377
1.98 Sūratü'l-Beyyine /98/	377
1.99 Sūratü'z-Zelzele Ez-Zilzāl /99/	377
1.100 Sūratü'l-ʿ Ädiyāt /100/	378
1.101 Sūratü'l-Ḳaaria /101/	378
1.102 Sūratü't-Tekāşür /102/	379
1.103 Sūratü'l-Aşr /103/	379

1.104 Sūratü'l-Hümeze /104/.....	379
1.105 Sūratü'l-Fil /105/.....	380
1.106 Sūratü-Ḳurayş /106/	380
1.107 Sūratü'l-Mā'ün /107/.....	380
1.108 Sūratü'l-Kevşer /108/.....	380
1.109 Sūratü'l-Kāfirün /109/.....	381
1.110 Sūratü'n-Naşr /110/.....	381
1.111 Sūratü-Tebbe Ebu Lehb /111/.....	381
1.112 Sūratü'l-İhlâş /112/	381
1.113 Sūratü'l-Felak /113/	382
1.114 Sūratü'n-Nās /114/.....	382
SONUÇ	383
KAYNAKÇA	385
ÖZGEÇMİŞ	387

ÇEVİRİ YAZI (TRANSKRİPSİYON) İŞARETLERİ

ا	a, ä
آ	ā
ء	‘
ب	b/p
پ	p
ت	t
ث	t
ث	s
ج	c/ç
چ	ç
ح	h
خ	h
د	d
ذ	ḍ/z
ر	r
ز	z
س	s
ش	ş
ط	ṭ
ض	ẓ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ğ
ف	f
ق	w
ك	g, k, ñ
ق	k
ل	l
م	m
ن	n
و	v, ü, u, ö, o
ه	h, e, a
ی	i, ı, y, ĩ

KISALTMALAR LİSTESİ

Ar.	: Arapça
Age.	: Adı geçen eser
Agm.	: Adı geçen makale
bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DLT	: Dîvânü Lûgat'it-Türk
ET.	: Eski Türkçe
Far.	: Farsça
haz.	: Hazırlayan
KB	: Kutadgu Bilig
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Türkçe
TDK	: Türk Dil Kurumu
TIEM	: Türk İslam Eserleri Müzesi

ÖZET

İslamiyet, Türkler tarafından 10. yüzyılda benimsendi ve İslamiyet, Kur'an vasıtasıyla öğrenilmeye başlandı. Özellikle İlk Kur'an tercümeleri Karahanlı döneminde yapıldı. Türkler, Kur'an'dan Türkçeye birçok çeviri yaptı. Ayrıca yeni kavramlar, mütercimler aracılığıyla Türkçe kelimeler ile verilerek aktarıldı. Bu yüzden Kur'an tercümeleri Türkçenin söz varlığına katkı sağladı. Bunun yanı sıra her bir Kur'an tercümesi Eski Anadolu Türkçesi'nin dil özelliğini yansıtır. Bu sebepten dolayı Kur'an tercümeleri, Türkçe için önemli bir role sahiptir.

İlk olarak bu çalışmada, Kur'an tercümeleri tarihi hakkında bazı bilgiler sunulmuş ve çalışmalar tanıtılmıştır. Daha sonra bu çalışma Berlin Kütüphanesi'ndeki A. Fot 45 numarada kayıtlı Satır-arası Kur'an Tercümesinin, Latin alfabesine aktarılmasından oluşur.

Sonuç olarak, çalışmanın temel amacı; Türkçenin tarihsel dönemlerine ışık tutmaktır. Bence bu tez Eski Anadolu Türkçesinin söz varlığına katkı sağlamış ve bu çalışma Türkçenin gücünü ortaya çıkarmıştır. Dahası bu çalışma Türk dünyasına faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Satır-arası, Eski Anadolu Türkçesi, Kur'an-ı Kerim

SUMMARY
OLD ANATOLIAN TURKISH
INTER-LINEAR QUR'AN TRANSLATION
IN BERLIN MANUSCRIPTS LIBRARY
(INTRODUCTION-TEXT)

Islam was adopted in the 10th century by the Turks and Islam was started to learn by the Qur'an. Particularly First Qur'an translations made in the Karahanlı period. Turks made a lot of translations to Turkish from Qur'an. Also new terms were relayed by giving with Turkish words by interpreter. so, Qur'an Translations contributed to Turkish vocabulary as well as each Qur'an Translation are reflect idimatology of Old Anatolian Turkish, thus First Qur'an Translations have very important role for Turkish.

Firstly, some information about date of the Qur'an translations is presented and the studies have been introduced and This study consist of transferring inter-linear Qur'an translation's, which is registered as A. Fot. 45 in the Berlin Library to the Latin alphabet.

In conclusion, The main aim of this study, is to shed light upon the historical periods of Turkish language and I think this thesis it has been contributed to the vocabulary of Old Anatolian Turkish and It has been find out power of Turkish. Moreover, This study will be useful to Turkish world.

Keywords: Inter-linear, Old Anatolian Turkish, Qur'an

ÖNSÖZ

Türkler, tarih içerisinde farklı dönemlerde farklı inanışları benimsemişlerdir. Bunlardan belki de en önemlisi Gök Tanrı inancıdır. Bilindiği üzere bu inanışın özelliklerinde Tek Tanrı inancının olması, öldükten sonraki yaşama inanılması ile kurban kesilmesinin de önemli olması gibi sebeplerden dolayı Türkler, 10. yüzyılda Karahanlılar döneminde İslamiyet'i kabul etmişlerdir. İslamiyet ile birlikte bu dinin Türkler tarafından öğrenilebilmesi için Kur'an Tercümeleri yapılmaya başlanmıştır. Bu yüzden ilk Kur'an Tercümeleri yine Karahanlı döneminde yapılmıştır. Biz buna "Satır-Arası Kur'an Tercümeleri" adını vermekteyiz.

Kur'an Tercümeleri, Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerinin belirlenmesinde ve söz varlığının saptanmasında önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Mütercimler yapmış oldukları Kur'an Tercümelerinde halka yeni dinin kavramlarının öğretilmesini hedef aldıklarından dolayı tercümelerde bu kavramların karşılığını Türkçe kelimelerle vermişlerdir. Ayrıca, Kur'an Tercümeleri yazıldığı dönemin kültürel özelliklerini de yansıtmaktadır. Çalışmış olduğumuz Kur'an Tercümesi yapılan tercümelerin adeta sistematik sıralaması gibi dönemin dil özellikleriyle ilgili bilgiler içermektedir.

Ortaya koyduğumuz bu çalışmada eser Latin alfabesine aktarılmıştır. Eserde bazı kelimelerin yazılışlarında tutarsızlık olduğunu saptadık. Bu durumda bizlere henüz bir yazı dilinin tam olarak oluşmadığını gösteriyor.

Satır-arası Kur'an tercümeleri üzerinde yapılan çalışmalarının yetersiz olduğuna, bu alanda yapılacak olan çalışmaların artmasının ise Türkçenin geçmişine ve geleceğine ışık tutacağına inanıyorum.

Yapmış olduğum bu çalışmanın her aşamasında katkısı olan, bana inanan ve beni bu alanda büyük bir özveriyle yetiştiren danışmanım ve saygıdeğer hocam Doç. Dr. Suat ÜNLÜ'ye teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışma sürem boyunca gösterdikleri sabır ve verdikleri her türlü maddi-manevi destekleriyle her zaman yanımda olduklarını bildiğim aileme özellikle babam Bekir Sıtkı TUNA'ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Cem TUNA
Antalya, 2016

GİRİŞ

Orta Asya, bir zamanlar Türklerin en uğrak yerleriydi. Burası Türk uygarlık tarihinin seyrini değiştirdi. Nitekim ana yurt olarak kabul edilen bu bölgede büyük ve güçlü devletler kuran, büyük ordulara sahip Türkler, VIII. yüzyılda İslamiyet'i kabul etmeye başladılar. İslamiyet'in Türkler tarafından kabul edilmesinin sebeplerinden biri 751 yılında Türklerin, Arapların yanında Çin'e karşı mücadele etmesi ve Türklerin benimsemiş olduğu Gök Tanrı inancının İslamiyet ile benzerlikler taşıması gibi sebeplerle Türkler, X. yüzyılda kitleler halinde İslamiyet'i kabul ettiler.

Türkler, İslamiyet'i Karahanlılar döneminde kabul etmeleriyle birlikte bu yeni dinin öğretilmesi için Kur'an Tercümeleri yapılmaya başlanmıştır. M. Küçük'e göre; Kur'an'ın Türkçe tercümeleri, bütün diğer kutsal kitaplarda olduğu gibi, Türkler tarafından manasının anlaşılması ve ibadetlerin daha bilinçli yerine getirilmesi için bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır.¹ A. Ata'ya göre; Yeni dinin getirdiği pek çok kavram, Türkçe kelimelerle ifade edilmiştir. Mütercimler bütün bunları yaparken dini bir metnin üzerinde yapılacak olan bir hatanın günah olduklarını düşündükleri için Kur'an Tercümelerini hatasız yapmaya çalışmışlardır. Bu nedenle, Kur'an Tercümesi dil çalışmaları için güvenilir bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır.² A. Ata'nın bu sözlerine katılmakla birlikte Kur'an Tercümeleri'nin Türkçenin söz varlığına ışık tuttuğunun kanaatindeyim.

En eski Kur'an tercümesinin XI. yüzyılda yapıldığını var olan eserler üzerinden yapılan dil incelemeleriyle ortaya çıkarılmış olmasına rağmen, henüz elimizde bu döneme ait kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Z. V. Togan, Kur'an'ın Türkçeye ilk tercümesinin Farsça tercüme ile 961-976 yılları arasında yapıldığını söylemektedir. Bu metin, önce Samanoğullarından Emîr Mansur b. Nûh zamanında Horasanlı ve Maverâ'ü-n-nehirli bilginler tarafından 961-976 yılları arasında Farsçaya çevrildiğini ifade etmiştir.³ Fuad Köprülü'ye dayanan Abdülkadir İnan'a göre ise Kur'an'ın Türkçeye çevrilmesi, Farsçaya çevirisinden yaklaşık bir asır sonra, XI. yüzyılın ilk yarısında yapılmış olmalıdır.⁴ Görüşünü ortaya atmıştır. Ayrıca bilinen en eski Kur'an Tercümesi, 1914 yılında Z. V. Togan tarafından bulunan ve yazarı belli olmayan Kur'an tefsiridir. Doğu Türkçesiyle yazılmış Kur'an tercümelerinin en eskisi ise Türk İslam Eserleri Müzesi'ndeki 73 numarada kayıtlıdır. Eser

¹ Küçük, 2014 : 3

² Ata, 2004 : 253

³ Togan, 1959-1960 : 135

⁴ İnan, 1961 : 8

üzerinde A. Kök⁵ ve S. Ünlü⁶ doktora çalışması yapmışlardır. Kur'an Tercümeleri'nin çok geniş bir coğrafyada yapılması dil farklarının göstermesi açısından son derece önemlidir.

Kur'an tercümelerinin Anadolu Selçuklu Devleti'nin dağılışıdan sonra ilk beyliklerin kurulduğu dönemde başladığı kabul edilmektedir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde yapılan bu ilk tercümelerde daha çok kısa sürelerin tercümesi yapılmıştır. Bu sureler Fatiha, Yasin, Tebareke ve İhlas sürelerinin tefsirlerinden oluşmaktadır.

Anadolu Türkçesiyle yazılmış pek çok satır-arası Kur'an tercümelerinin farklı nüshaları bulunmaktadır. Ancak, bu tercümelerin çoğu birbirine benzemektedir. Dönemin dil özellikleri bakımından farklılar bulunmasıyla birlikte araştırmacılar bu tercümelerde Türk dilinin söz varlığı üzerine çalışabileceği gibi dönemin sosyo-kültürel bilgilerini de öğrenebilir.

A. Topaloğlu, Arap dilinin en büyük kaynağı kabul edilen ve birçok dini terimi içinde Barındıran Kur'an-ı Kerim gibi bir eseri Türkçeye çevirirken mütercimın yabancı asıllı bir kelime kullanmamaya özen gösterdiğini belirtmektedir.⁷ Bu durum bize şunu göstermektedir. Bu dönemde yapılan Kur'an Tercümelerinde halk ve devlet yeni dinin etkisiyle milli duygularını ve dilini korumuştur. Bu da, bize Türklerin ulusçu özelliğini göstermektedir. Ayrıca Kur'an Tercümeleri, her bir arabça kelimeye Türkçe karşılık vermek kelime türetme ve ekleri işlek hale getirme ihtiyacını doğurmuştur.⁸

Üzerinde çalıştığımız eser daha çok "Satır-arası tercüme" üzerine yapılmıştır. Eserde kısa açıklamalara da yer verilmiştir. Arapça kelimelerin Türkçe karşılığının verilmesinin yanı sıra Arapça kelimeler bazen aynen olarak alınmıştır. Eser, Topaloğlu'nun çalışmış olduğu TİEM 40'ın (Türk-İslâm Eserleri Müzesi) farklı bir nüshasıdır⁹. Topaloğlu'nun çalışmış olduğu TİEM 40 iki cilt olarak yayımlanan bu çalışmanın birinci cildini "Giriş ve Metin", ikinci cildini ise "Sözlük" oluşturmaktadır.

Bizim çalıştığımız eser, Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'nde kayıtlı Satır-arası Kur'an Tercümesi'nin transkripsiyonun yapılmasıdır. İncelediğimiz eser, Berlin Kütüphanesi A. Fot 45. numarada kayıtlı olup 320 varaktır. Eser, harekeli, okunaklı ve eksiksizdir. Her sayfada 11 satır bulunmakta olup Arapça kısımlar siyah mürekkeple, Türkçe kısımlar ve sure adları ise Kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Sonradan bazı sayfa kenarlarına satır, ayet ve kelimeler eklenmiştir. Bu durum eserin okunmasını biraz zorlaştırmıştır. Ayrıca, Eserde bazı kelimelerin yazılışlarında tutarsızlıklar vardır. Sure numaraları verilmesine rağmen, sayfalara numara verilmemiştir. "Sûratü'l-Fâtih" ile başlayan eser "Sûratü'n-Nâs" ile bitmektedir.

⁵ Kök, 2004 : 757

⁶ Ünlü, 2004 : 811

⁷ Topaloğlu, 1976, 1978 : önsöz

⁸ Üşenmez, 2008 : s.14

⁹ Topaloğlu, 1976

Ketebe kaydı bulunmayan eserin ne zaman ve kim tarafından kaleme aldığı belli değildir. Eser, 280x195 mm boyutlarında olan mıkplepli, şemseli, mor renkte ve meşin ciltlidir.

İncelediğimiz eserin kısmen açıklamalı, kelime kelime bir tercüme olduğunu söyleyebiliriz. Mütercim, gerekli gördüğü yerlerde kısa açıklamalara yer vermiştir. Açıklamalar çoğunlukla metin içerisinde olmasına rağmen bazen sayfa kenarlarına da yapılmıştır.

Bu çalışma eserin 1a-320b arası transkribinden oluşmaktadır. Metin oluşturulurken okunamayan kısımlar [...] işaretiyle gösterilmiştir. Varak numaraları köşeli ayraç içerisinde koyu olarak yazılmıştır: **[5a]**, **[17b]** vb. sure numaraları ise // işaret kullanılmıştır: /1/,/2/,3/... ayet numaralarını belirtmek için 1. 2. 3... ve satır numaraları için ayraç içerisinde (1),(2),(3)... şeklinde gösterilmiştir. Sayfa kenarına yazılmış bazı kelime, satır ve ayetler metnin anlam bütünlüğünü gözetilerek o sayfadaki uygun yere yerleştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN

1.1 [1b] Sûratü'l-Fātiḥ /1/

(7 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Tañrı adıyla ya' nî başların yâ okırın gey rahmet kılıcı rahmet kılıcı

1. (2) ögmek Tañrı'nuñdur ' âlemler issi yâ bisleyicisi.
2. gey rahmet kılıcı rahmet kılıcı.
3. yanud günü issi ya' nî kıyāmet günü.
4. saña (3) ıparuz dağı Tañrı senden arka virmek isterüz.
5. yol göster bize toğru yol.
6. 7. yolu (4) anlaruñ kim eylük eyledüñ anlaruñ üzerine ıakınılmışlar degüller

ya' nî cuḥūd degüller dağı azmışlar degüller ya' nî naşrāniler degüller.

1.2 Sûratü'l-Bakara /2/

(286 âyettir Medine'de nâzil olmuştur)

Bismillāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (5) elif, lām mīm ene allāhu ' âlem ya' nî benven Tañrı bilürin. yâ “elif” allāh'dur “lām” latīfdur “mīm” mecīd'dür yâ “elif” allāh'dur “lām” cebreyil'dür “mīm” muḥammed'dür.
2. aña allāh-ü alam şol kitāb yoğdur gümān anuñ içinde; yol göstermekdür şakınıcılara.
3. anlar kim inanurlar görünmez nesneye ya' nî Tañrı'ya yâ uçmağa yâ kıyāmete yâ ıur'an'a (6) dağı durudurlar namāzı ya' nî dāyım ıılurlar. dağı andan kim rüzī virdük anlara anlardur nafağa virürler.
4. dağı anlar kim inanurlar aña kim indürinildi (7) senüñ dapa dağı aña kim indürinildi senden ilerü ya' nî tevrīt, incil. dağı kıyāmet günini anlar gümānsuz bilürler.
5. şunlar toğru yol üzeredür (8) ıalabı'larından dağı şunlar ıurtılmışlardur.
6. bayık anlar kim kāfir oldılar berāberdür anlaruñ üzere ıorıııtuñ mı kim anları [2a] yâ ıorıııtmaduñ mı anları inanmazlar
7. mühr urdı Tañrı gönüllerini üzere anlaruñ dağı kulağı üzere anlaruñ dağı gözleri üzere anlaruñ (2) örtüdür. dağı anlaruñdur ' azāb ulu.
8. dağı ādemilerden oldur kim eydür “inanduğ Tañrı'ya dağı şöırağı güne.” (3) dağı degüldür anlar inanmışlar.

9. aldarlar Tañrı'yı, dañı anlar kim inandılar. dañı aldamazlar ilā gendüzilerine (4) dañı bilmezler.
10. göñülleri içinde şayrılıqdur pes arturdı anlara Tañrı şayrılığı. dañı anlaruñdur 'azāb ağırdıcı; andan ötürü kim oldılar (5) yalan söylerler.
11. dañı kaçan eyidildi anlara “fesād eylemeñ yirde” eyittiler “degülüz illā biz eyü işleyiciler.”
12. (6) bayık anlar fesād eyleyicilerdür velākin bilmezler.
13. dañı kaçan eyidildi anlara imān getürüñ nite kim (7) imān getürdi ādemiler” eyittiler: “ay imān mı getürelüm nite kim imān getürdi. beynisüzler bayık anlar beynisüzlerdür (8) velākin bilmezler.
14. dañı kaçan irseler anlara kim imān getürdiler eyittiler “imān getürdük” dañı kaçan geçtiler (9) şeytānları dapa eyittiler bayık biz siziñlevüz degülüz biz illā yañşuya dutıcılar.
15. Tañrı yañşuya dutar anları (10) dañı arturur anlara ħaddan geçmeklikleri içinde ħayrān olurlar.
16. şunlar anlardur şatun aldılar azğunlığı toğru yolıla (11) pes aşşı eylemedi bezirgenlikleri. dañı olmadılar toğru yol tutıcılar.
17. beñzeri anlaruñ beñzeri ya'nī münāfıklar meşeli beñzeri gibidür anuñ kim yandurđı [2b] odı. pes ol vaķt kim aydın eyledi yörendürisini giderdi Tañrı aydınuñ anlaruñ dañı kodı anları ħarañulıķlar içinde (2) görmezler.
18. şağırlardur, dilsüzlerdür, gözsüzlerdür; pes anlar dönmezler.
19. yā dañı üstine yağmur yağan gibidür gökden; anuñ içindedür ħarañulıķlar içindedür. (3) dañı gök gürlemek dañı ıldırım ıldıramaķ. kılurlar barmaķlarını ħulaķları içine odlardan ötürü kim bulıtdan düşer ölüm şaķınmağından. dañı (4) Tañrı ħaplamışdur kāfirleri.
20. yaķın olur ıldırım kim ħapa gözlerini anlaruñ. her nice kim aydın eyledi anlaruñ içün (5) yüridiler aydınlık içinde dañı kaçan ħarañurdı anlaruñ üzere durdılar. dañı eger dilesedi Tañrı gideredi ħulağını anlaruñ dañı (6) gözlerini anlaruñ. bayık Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.
21. iy ādemiler! tapuñ ħalabuñuza ol kim (7) yarattı sizi, dañı anları kim ilerüdür sizden; anuñ-içün kim siz şaķınasız ibādet ile 'azābdan.
22. ol kim kıldı sizüñ içün yiri (8) döşek dañı gögi yapılmış ya'nī ev örtüsü gibi. dañı indürdi gökden şu pes ħıķardı anuñ-ile yimişlerden (9) sizüñ rüzüñuz içün. pes ħılmañ tamı'ya beñdeşler siz bilür iken ya'nī kim yaradıcı oldur.
23. dañı eger olursañuz gümān içinde (10) andan kim indürdük ħulumuz üzere getürüñ bir süret anuñ gibiden dañı dañı oķın ħanuķlaruñuz ya'nī butlar (11) Tañrı'dan ayruk

eger olursañuz girçekler.

24. pes eger işlemedüñüzse dañı hergiz işlemeyesiz; şaķınıñ oddan ol kim [3a] odunı anuñ âdemîlerden ur dañı daşlardur. yaraķlanmışdur kâfirler-içün.

25. anlara kim îmân getürdiler, dañı işlediler eyü işler (2) kim bayıķ anlaruñdur uçmaķlar aķar altından anlaruñ ırmaķlar. her niçe kim rûzî virinildiler andan yimiş rûzî virmek (3) eyittiler “uşbu oldur kim rûzî virinildük ilerden” dañı getürinildi birbirine bende. dañı anlaruñdur uçmaķ içinde ‘avratlar gey arınmışlar. (4) dañı anlar anuñ içinde ebed kâlicılardur.

26. bayıķ Tañrı utanmaz kim ura meşel ya‘nî benzede giçi sivri sinek andan yuķaru. (5) ammâ anlar kim îmân getürdiler; bilürler kim bayıķ ol haķdur, çalabı‘larından. dañı ammâ anlar kim kâfir oldılar pes eydürler: (6) “ne nesene diler Tañrı uşbundan meşel eylemekdin yaña?” çoķı dañı toĝru yol gösterür anuñ-ile çoķa; dañı azdurmaz anuñ-ile illâ (7) ta‘ atdan çıkıcıları.

27. anlar kim şırlar Tañrı ķavlını berkitdüĝinden şoñra. dañı keserler anı kim, buyurdı Tañrı (8) anı kim ulaşturunıla. dañı fesâd eylerler yirde. şunlardur ziyânlular.

28. nite kâfir olursız (9) Tañrı‘ya şol ĥalden kim ölüleridüñüz; pes diri eyledi sizi. andan öldüre sizi; andan dirilde sizi andın anuñ dapa döndürinilesiz.

29. (10) ol oldur kim yarattı sizüñ içün anı kim yirdedür dükelin. andan ķaşd eyledi gök yaña pes toĝru eyledi yidi gökleri. (11) dañı ol her neseneyi bilicidür.

30. dañı ol vaķt kim eyitü çalabuñ firiştelere “bayıķ ben eyleyiciven yirde ĥalîfe.” [3b] eyittiler “eylermiseñ anuñ içinde anı kim fesâd eyleye anuñ içinde, dañı döke ķanları? biz tesbîĥ eylerken senüñ ögmekligün ile (2) dañı taķdîs eylerken senüñ içün” ya‘nî aru dutaruz cümleye eyitti: “bayıķ ben bilürin anı kim bilmezsiz.”

31. dañı öğretti âdem’e adları dükelin. andan, (3) ‘arz eyledi firiştelere pes eyitti “ĥaber virüñ baña şunlaruñ adlarını eger olursañuz girçekler.”

32. (4) eyittiler “arılıĝuñ senüñ bilmegümüz yoķdur bizüm illâ ol kim öğrettüñ bize. bayıķ senseñ bilici dürüst işlü.”

33. eyitti “iy âdem! (5) ĥaber vir anlara adlarını anlaruñ.” pes ol vaķt kim ĥaber virdi anlara, adlarını anlaruñ; eyitti ya‘nî Tañrı “eyitmedüm mi size, bayıķ ben bilürin (6) gökler görünmezsin dañı yirüñ dañı bilürin anı kim eşkere eylersiz dañı anı kim olduñuz gizlersiz?”

34. dañı ol vaķt kim eyiddük (7) firiştelere: “secde ķılıñ âdem’e. pes secde ķıldılar illâ iblîs, onamadı; dañı tekebbürlik eyledi dañı oldu kâfirlerden.

35. (8) dañı eyittük “iy âdem! döleñ sen dañı ‘avratuñ uçmaķa. dañı yiñ andan

dirlik gireligi-y-ile ne yirde kim dilerseñüz. (9) dağı yakın gelmen uşbu ağaca; pes olası zālimlerden.

36. pes tayındurdı ol ikiyi şeytān, uçmağdan; pes çıkardı ol ikiyi (10) andan, kim oldılardı anuñ içinde. dağı eyittük: “aşağa inüñ ya‘nī ādem dağı havvā dağı iblīs dağı ilan bir niceñüz bir niceñüze düşmāndur. dağı sizüñdür yirde dölenecek yir (11) dağı gönenmek menfa‘at dutmağ bir zamāna degin.”

37. pes aldı ādem çalabı’sından kelimeler; pes tevbe viridi aña. bayık ol qabūl eyleyicidür gey tevbe viricidür [4a] rahmet kılıcı.

38. eyittük: “aşağa andan dükeli. pes eger gelür-ise size benden, toğru yol göstermek; pes her kim uyar ise (2) toğru yoluma, yokdur qorqu anlaruñ üzere ne dağı anlar qayğulu olalar.”

39. dağı anlar kim kāfir oldılar dağı yalan duttılar (3) āyetlerümüzi şunlar od isleridür. anlar anuñ içinde ebed qalıcılardur.

40. iy ya‘qub oğlanları! anuñ (4) ni‘metümi, ol kim eylük eyledim size. dağı yirine getürüñ qavlumı ya‘nī şeri‘eli yirine getürem qavluñuzu ya‘nī müzd virmek. dağı benden qorquñ.

41. (5) dağı imān getürüñ aña kim indürdüm ya‘nī qur‘ān girçek dutıcı-y-iken anı kim sizüñ-iledür. dağı olman ilkingi kāfir aña. dağı şatun almañ (6) benüm āyetlerüm ile az bahā ya‘nī az dünyelik. dağı benden qorquñ

42. dağı qarışturman haqqı bātıla. dağı gizlemen haqqı, (7) dağı siz bilürsiz.

43. dağı tırurun namāzı dağı virüñ zekātı. dağı arqañuzu anuñ ya‘nī ruqūg namāz kılūñ arqa egiciler-ile.

44. (8) ay, buyurur misiz ādemīlere eylūgi, dağı ündür misiz nefslerüñüzi? dağı siz okırsız kitāb’ı ya‘nī tevrīt’i añlamaz misiz?

45. (9) dağı arqa virmek isten şabr-ıla ya‘nī ta‘atlar üzere dağı bayık ol namāz, uludur ya‘nī ağırdur, illā qorqıcılar üzerine.

46. (10) anlar kim belü bilürler kim, bayık anlar görıcilerdür çalabı’larını; dağı bayık anlar anuñ dapa dönıcilerdür.

47. iy ya‘qub oğlanları! (11) anuñ ni‘metimi ol kim eylük eyledüm sizüñ üzerüñüze; dağı bayık ben artuğ eyledüm ‘ālemler üzere.

48. dağı qorquñ bir günden kim [4b] hācetsüz eylemeye bir nefsi bir nefsdan nesene; dağı qabūllenmeye ol nefsdan şafa‘at; dağı alınmaya andan yolu (2) dağı anlar yarı virinilmeyeler.

49. dağı ol vaqt kim qurtarduğ sizi fir‘avn qavmından; horlıq eylerlerdi size

‘azābun yavuzluğın (3) çok boğazlarlardı oğlanlalarıñuzı dağı diri qorlardı ‘avratlarıñuzı. dağı anuñ içinde şınamağ ulu ya‘ nī ulu şınamağ.

50. dağı (4) ol vaqt kim ayırdı, sizden ötürü, deñizi. pes kırtardı, siz, dağı gark eyledük fir‘avn kavımını, ol halde kim siz bakardıñuz.

51. dağı ol vaqt kim (5) şalu eyledük mūsā’ya kırk gice. andan tuttuñuz buzağuyı ya‘ nī Tañrı dutunduñuz andan soñra. dağı siz zālimlersiz.

52. (6) andan ‘afv eyledük sizden, şundan soñra; anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

53. dağı ol vaqt kim virdük mūsā’ya tevrīt’i (7) dağı ayırıcı ya‘ nī tevrīt kim haqqı bāñıldan ayırur; yāñūd mūsā mu‘cizeleri anuñ-içün kim siz toğru yol dutasız.

54. dağı ol vaqt kim eyitti mūsā kavmına: “iy kavmumī! bayık siz zūlm eyledüñüz nefslerüñüze (8) dutmaqlığunuz-ile buzağuyı; pes dönüñ yaradıcıñuz dapa, pes depelen nefslerüñüzi. şol yigrekdür size (9) yaradıcıñuz katında.” pes tevbe virdi size bayık ol tevbe virdisin bayık cuñūd tevbe rahmet kılıcı.

55. dağı ol vaqt kim eyittüñüz “iy mūsā! (10) hergiz inanmayavuz saña, tā görevüz Tañrı’yı eşkere.” pes duttı sizi ol kim geldi göyündürdi bulıtdan, dağı siz bakarlarken.

56. (11) andan dirilttük sizi, ölümüñüzden soñra; ola kim siz şükr eyleyesiz.

57. dağı gölgelik eyledük sizüñ üzere bulıdı. [5a] dağı indürdük sizüñ üzere terengübini dağı bildirici. “yiñ arularından anuñ kim rüzī virdük size.” dağı zūlm eylemediler bize; (2) velākin oldılar nefslerine zūlm eylerler.

58. dağı ol vaqt kim eyittük “girüñ uşbu köye pes yiñ (3) andan ne yirde kim dilersiz dirlik dirliği. dağı girüñ kapuya egilmişlerken dağı eyidüñ bırakmaqlıkdur yarlıgavuz size (4) yazuklarıñuzı; dağı arturavuz eyü işleyicilere.”

59. pes degşurdi anlar kim zūlm eylediler bir sözi, andan ayruğ kim eyidildi anlara. (5) pes indürdük anlarıñ üzere kim zūlm eylediler ‘azābı ya‘ nī munācā ölüm gökden andan ötürü kim oldılar ta‘atdan çıkarlar.

60. dağı ol vaqt kim şu diledi (6) mūsā, kavmı içün; pes eyittük: “ur aşāñ-ıla taşı” pes okudı andan on iki çeşme (7) bayık bildi her ādem içecek yirini. “yiñ dağı içün Tañrı rüzisinden. dağı katı fesād eylemeñ yirde (8) fesād eyleyicilerken.”

61. dağı ol vaqt kim eyittüñüz “iy mūsā! hergiz şabr eylemeyevüz bir ta‘am üzere; pes dile (9) bızüm içün çalabuñdan; çıkarsuñ bızüm içün anlar kim bitürür yir: teresinden, dağı şınhıyarından, dağı şarmısagından, dağı mercimeginden, dağı soğanından.” (10) eyitti mūsā “degşürmek mi istersiz (11) anı kim, ol kemirekdir; anuñ-ile kim ol yigrekdür? inüñ mışr’a bayık sizüñdür ol kim anlar diledüñüz.” dağı kılınıldı anlarıñ üzere horlık, dağı yohsullık; dağı döndiler kağımağıla. “Tañrıman ya‘ nī Tañrı hağımağıla. şol andan ötürüdür

kim, bayık anlar oldılar [5b] kâfir olurlar Tañrı âyetlerine; dağı depelerler peygamberleri haqsuz. şol ya' nî horlıklar andan ötürüdür kim âsî oldılar; dağı oldılar haddan geçerler ya' nî Tañrı buyruğından.

62. (2) bayık anlar kim imān getürdiler ya' nî dilleriyile; dağı cuḥūd oldılar; dağı naşārā dağı firiştelere tapıcılar yā ılduzlara tapıcılar: ol kim bunlardan imān getürdi Tañrı'ya (3) dağı şöñrağı güne dağı işledi eyü iş: anlarındur müzdleri, çalabı'ları kâtında. dağı kórku yokdur anlarıñ üzere; (4) dağı anlar kayğurmazlar.

63. dağı ol vaqt kim tuttuğ 'ahduñuzı qavluñuzı; dağı götürdük üzerüñüze tağı: “aluñ anı kim (5) virdük size becidlig ile; dağı anuñ anı kim anuñ içindedür; anuñ-içün kim siz şaķınasız ya' nî ma' şiyetlerden.

64. andan şöñra ya' nî qabül eyledüğüñüzden şöñra. pes eger (6) degülimisse Tañrı fazlı sizüñ üzereñüze dağı rahmeti anuñ olayıduñuz ziyānlulardan.

65. dağı bayık bildiñüz anları kim haddan geçdiler ya' nî balık avladılar, (7) sizlerden, şenbe güninde; pes eyitdük anlara: “oluñ buzine ıraķ olıcılar.”

66. pes kılduğ anı ya' nî buzine eylemegi 'azāb, anlarıñ içün kim (8) andan ilerüdür; dağı anlarıñ içün kim andan ilerüdür. dağı ögütdür şaķınıcılara ya' nî muḥammed ümmetinden.

67. dağı ol vaqt kim eyitti mūsā, qavmına: “bayık Tañrı buyurur size (9) kim boğazlayasız bir şıgır.” eyittiler: “tutar mısın bizi yañşuya?” eyitti: “şıgınurın Tañrı'ya kim olam bilmezlerden.”

68. (10) eyittiler “dile bizüm içün çalabuña; bellü eyleye bize nedür ol şıgır?” eyitti: “bayık ol ya' nî Tañrı bayık ol bir şıgırdur, yaşlu degül, dağı yiğit degül; (11) orta çağludur anuñ arasında arasında pes işleñ anı kim buyrulursız.”

69. eyittiler: “dile bizüm içün çalabuñdan; bellü eylesün bize nedür rengi anuñ?” [6a] eyitti mūsā: “bayık ol eydür bayık ol bir şıgırdur şaru, gey şarudur rengi anuñ; şād eyler baķıcıları”

70. eyittiler: “dile bizüm içün çalabuña; (2) bellü eylesün bize, nedür ol bayık ol şıgır beñdeş oldu bizüm üzerümüze. dağı bayık biz eger dilerse Tañrı toğru yol dutıcılaruz.”

71. eyitti mūsā: “bayık ol (3) eydür: bayık ol bir şıgırdur, yavaş olmış degül, aqtara yiri; dağı şuvarmaz ekini. selāmet olunmışdur ya' nî 'ayıbdan 'aybı yok yā ayruķsı rengi yok anuñ içinde.” (4) eyittiler: “imdi getürdüñ haķķı” ya' nî bellü eylemegi. pes boğazladılar anı; dağı yaķın olmadılar kim işleyeler.

72. dağı ol vaqt kim öldürdüñüz bir gişiyi ya' nî 'āmili; pes (5) dartıştıñuz anuñ içinde. dağı Tañrı çıkarcıdur anı kim olduñuzdı gizlersiz.

73. pes eyittük: “urun ölüyi, bir nicesiyile ol şığıruñ ya‘nī dili-y-ile, yā budıyıla, yā kuyruğı dibiyle. ancılayın dirildür Tañrı (6) ölüleri dağı gösterür size nişānların, anuñ-içün kim siz anlayasız.

74. andan qatı oldı gönlüñüz şundan soñra. pes ol gönüller (7) taşlar gibidür; yā qatırağdur, qatılığdın yaña. dağı bayıq bir nice taşlar oldur kim revān aqar andan ırmaqlar. dağı bayıq bir nicesi, qatılığdan (8) oldur kim yarılr pes çıkar andan şu ya‘nī çeşme. dağı bayıq bir nicesi oldur kim aşğa iner, tağ depesinden; Tañrı qorqısından. dağı degül Tañrı (9) gāfil andan kim işlersiz.

75. dağı mü‘minleri ya‘nī ey muḥammed tama‘ mı eylersiz kim inanalar size ol halde kim, oldı bir bölük anlardan, (10) işidürler. Tañrı sözini; andan, döndürürler anı andan soñra kim anladılar anı anlar bilürleriken.

76. dağı kaçan kim irdiler (11) anlara kim imān getürdiler eyittiler “imān getürdük.” dağı kaçan geçdiler bir niceleri bir niceleri dapa eyittiler; “geleci mi idaresiz anlara, anı kim açdı Tañrı [6b] sizüñ üzere tā hüccetleşeler çalabuñuz qatındadır añlamaz mısız?”

77. dağı añlamazlar mı kim, bayıq Tañrı bilür anı kim gizlerler dağı anı kim eşkere eylerler?

78. (2) dağı bir niceleri ya‘nī cuḥūdaruñ yazmazlardur bilmezler ki kitāb’ı likin yalan bağlanmış. dağı degül illā gümān eylerler.

79. vaydur anlara kim (3) yazarlar kitāb’ı ya‘nī tevrīt elleri-y-ile, andan, eydürler: “uşbu, Tañrı qatındandır”; tā şatun alalar anuñ-ile az bahā ya‘nī az dünyelik. (4) pes vaydur anlara, andan ötürü kim yazdı elleri anlaruñ dağı vaydur anlara, andan ötürü kim kesb eylerler ya‘nī rişvet dağı ma‘şiyet.

80. dağı eyittiler: “hergiz yoqanmaya bize od, (5) illā günler şağınlanmış tuttuñuz mı Tañrı qatında ‘ahd qavlı ya‘nī ‘azāb olmamağı kim, hergiz ḥilāf eylemeye Tañrı, qavlını. belki söyersiz (6) Tañrı üzere, anı kim bilmezsiz.”

81. evet ya‘nī od yaqasıdur. her kim qazanur-ise yavuz işi, dağı qaplar ise anı yazuğı şunlar (7) od işleridür anlar anuñ içinde ebed qalıcılardur.

82. dağı anlar kim imān getürdiler, dağı işlediler eyü işler, şunlar (8) uçmaq işleridür; anlar anuñ içinde ebed qalıcılardur.

83. dağı ol vaqt kim tuttuq benī isrāyil ‘ahdun qavlını kim, tapmayasız (9) illā Tañrı’ya; dağı ataya añaya eylük eylemek, dağı hışımlıq issine, dağı yetimlere dağı miskinlere; dağı eyidin ādemilere (10) görk ya‘nī görklü söz söyleñ. dağı tıruruñ namāzı dağı virün zekātı. andan, yüz döndürdüñüz, illā az sizden ya‘nī imān getürenler dağı siz yüz

döndüricilersiz.

84. (11) dağı ol vaqt kim tuttuğ ahdunuzy iy hāzır cuhūdlar; dökmeñ depelemen kanlaruñuzy didük ya‘nī biribiriñüzy depelemen, didük; dağı çıkarman gendüzünüzleri ya‘nī biribiriñüzy illerüñüzden. [7a] andan ikrār eyledüñüz şanuklık virüersiz andan siz şanuklık virüersiz atalaruñuz ‘afd eyledüğine.

85. andan, siz şunlarsız depelersiz gendüñüzleri; (2) dağı çıkarursız bir bölügi sizden, illerinden. arka virişüersiz anlaruñ üzere, yazuğ-ıla dağı zulm eylemeg-ile (3) dağı eger gelürse size esirler, yoluşdurursız anları dağı ol, harām olınmışdur sizüñ üzere çıkarmağı anlaruñ. pes inanur misiz (4) bir nicesine tevrīt’üñ dağı kâfir olursız bir niceye pes degül cezāsı ol gişinüñ kim işler anı sizden illā rüsvāyılık, (5) yakın dirlik içinde dağı kıyāmet güninde döndürenler katırak ‘azāb dapa. dağı degüldür Tañrı gāfil andan kim (6) işlersiz.

86. şunlar anlardurlar kim şatun aldılar yakın dirliği, āhıret-ile. pes yiyni olınmaya anlardan ‘azāb (7) dağı anlar arka virinilmeyeler.

87. “dağı bayık virdük mūsā’ya tevrīt’i. dağı ardınca viribidük andan soñra, yalavaçları. (8) dağı virdük ‘isā’ya meryem oğlına hüccetler, dağı kavī eyledük anı cebreyil-ile pes niçe kim gelür-ise size (9) yalavaç biriniyle kim sevmez nefslerüñüz boyun virmedüñüz mi? pes bir bölügin yalan tuttuñuz dağı bir bölügin depelersiz

88. dağı eyittiler: (10) “göñüllerümüz kapaludur. belki ırak eyledi anları Tañrı, küfürleri sebebi-y-ile; pes az imān götürürler.

89. dağı ol vaqt kim geldi anlara (11) kitāb ya‘nī kūr’ān Tañrı şatından; girçek dutıcı anı kim anlar geldi. dağı oldıladı, ilerden, nuşret isterler [7b] anlaruñ üzere kim kâfir oldılar. pes ol vaqt kim geldi anlara, ol kim bildileridi; kâfir oldılar aña. pes Tañrı la‘neti kâfirler üzeredür.

90. (2) ne yavuz nesenedür ol kim şattılar aña gendüzilerini kim, kâfir olurlar aña kim indürdi Tañrı; hasedden ötürü kim indüre Tañrı (3) fazlından anuñ üzere kim diler kullarından. pes döndiler kaçımağ ile kaçımağ üzere. dağı kâfirlerüñdür (4) ‘azāb hor eyleyici.

91. dağı kaçan eyidildi anlara “imān getürüñ aña kim indürdi Tañrı”; eyittiler: “inanuruz aña kim indürildi (5) bizüm üzere” ya‘nī tevrīt’e. dağı kâfir olurlar andan ayruğa yā andan soñrağıya ol haq-iken; girçek dutıcı-y-iken anı kim anlaruñ geldi. eyit: pes nişe depelersiz (6) Tañrı peygamberlerin ilerüden eger olursañuz mü’minler?”

92. dağı bayık gelürdi size mūsā hüccetler ya‘nī mu‘cizeler. (7) andan duttuñuz buzağıy andan soñra dağı siz zālimler-iken.

93. dağı ol vaqt kim tuttuğ ahdunuzy kavluñuzy. (8) dağı götürdük sizüñ üzere tağı

“dutuñ anı kim virdük size, becidlig-ile; dağı isidüñ.” eyittiler: “ışiddük (9) dağı āsī olduk.” dağı karıştırınıldılar gönülleri içinde buzağuyı ya‘nī buzağı bu sözi yañşulamakdur küfürleri sebebinden. eyit: “ne yavuzdur ol nesene kim buyurur size anı inanduguñuz; (10) eger olursañuz mü’mînler!”

94. eyit: “eger olur-ise sizüñ şoñrağı sarāy, Tañrı katında; ħas (11) ādemilerden ayruķ; arzulañ ölümi; eger olursañuz girçekler.”

95. dağı hergiz arzulamayalar hemīşe; andan ötürü kim ilerü duttı elleri [8a] anlaruñ dağı Tañrı bilicidür zālimleri.

96. dağı bulasañ anları ādemileruñ ħarışırağı, dirlik üzere; dağı anlardan kim (2) müşriķ oldılar. sever birisi anlaruñ kim ‘umr virinile biñ; yıl dağı degül ol, ırak eyleyicisi ‘azābdan (3) kim ‘umr virinile. dağı Tañrı görıcidür anı kim işlerler.

97. eyit “her kim olurise düşmān cebreyil’e pes bayıķ ol indürdi anı ya‘nī ħur’ān’ı gönü üzere (4) Tañrı destürı-y-ıla girçek dutıcı-y-iken anı kim ileyindedür ya‘nī ilergi kitāblar; dağı toğru yol iken dağı muştılamaķ iken mü’mînler.”

98. her kim ola düşmān (5) Tañrı’ya, dağı firiştelerine, dağı yalavaçlarına, dağı cebreyil’e, dağı mīkāyil’e, bayıķ Tañrı düşmāndur kāfirlere.

99. dağı bayıķ (6) indürdük saña āyetler, bellüler; dağı kāfir olmaya aña, illā ta‘atdan çıkıcılar.

100. dağı nice kim ħavl eylediler, (7) ħavl eylemek: bıraķdı anı bir bölük anlardan. belki eyregi anlaruñ inanmazlar ya‘nī tevrīt’e.

101. dağı ol vaķt kim geldi anlara yalavaç (8) Tañrı katından girçek dutıcı anı kim anlaruñ-iledür bıraķdı bir bölük, anlardan kim viriñildiler kitāb, (9) Tañrı kitābın, arķaları ardından; gelendür anlar bilmezler.

102. dağı uydılar ya‘nī cuĥūdlar aña kim oķırlardı dīvler ya‘nī cādūlık ‘ilmi süleymān pādīşāhlığı vaķtında. dağı kāfir olmadı (10) süleymān; velikin dīvler kāfir oldılar. öğredürler ādemlere (11) cādūlığı; dağı indürinildi iki firişte üzere, bābil ilinde; ħarūt’a dağı mārūt’a. dağı öğretmezler ol iki [8b] ħiç kimseye tā eyideler “degülüz biz illā şınamaķ pes kāfir olma.” pes öğrenürler ol ikiden anı kim ayırurlar (2) anuñ-ile er arasında dağı ‘avrat arasında. dağı degül anlar ziyān degiriciler anuñ-ile ħiç kimseye illā Tañrı destürı-y-ıla. dağı öğrenürler (3) anı kim ziyān eyler anlara dağı aşşı eylemez anlara. dağı bayıķ bildiler ya‘nī cuĥūdlar ol kim şatun aldı anı, yokdur anuñ āĥiretde ħiç ülü. (4) dağı ne yavuz ol kim, şattılar aña gendüzilerini eger oldılar-ise bilürler!

103. dağı eger bayıķ anlar imān getürmişler-misse, dağı şaķınmışlar-missa; müzd (5) Tañrı katından, yigreg-idi; eger oldılar-ise bilürler.

104. iy anlar kim imān getürdiler! eyitmen kulağ dut bize” (6) dağı eyidüñ “göz dut bize.” dağı işitüñ dağı kâfirlerüñdür ağırdıcı ‘azāb.

105. sevmes anlar kim kâfir oldılar (7) kitāb ehli’nden ya‘nī cuḥūdlar ne dağı müşriklerden kim indürinile sizüñ üzere ḥayr ya‘nī vahy çalabuñuzdan. dağı (8) Tañrı ḥaş eyler rahmetini ya‘nī peygamberlik kime diler-ise. dağı Tañrı eylük issidür ulu.

106. ne kim nesh eyleyevüz bir āyet (9) yā unıtduravuz anı getürevüz yigrek andan yā ancılayın. bilmedü kim bayık Tañrı her nesene üzere (10) güci yiterdür.

107. bilmedüñ mi, bayık Tañrı anuñdur pādışāhlığı göklerüñ, dağı yirüñ. dağı yokdur sizüñ Tañrı’dan ayrığ, (11) hīç iş issi; ne dağı arka virici.

108. diler misiz kim dileyesiz yalavacuñuza, nite kim dilenildi mūsā ilerüden? [9a] dağı her kim degşürürse küfre imānı bayık azdı yoluñ ortasından.

109. sevdi çok, kitāb ehli’nden (2) kim döndüreler sizi, imānuñuzdan soñra, kâfirler ḥased eylemekden gendüler katından; andan soñra kim (3) bellü oldı ya‘nī tevrīt ḥağ. pes ‘afv eyleñ, dağı suçdan geçün; tā getüre Tañrı işini. bayık Tañrı her nesene üzerine (4) güci yiterdür.

110. dağı ṭururun namāzı; dağı virüñ zekātı. dağı her nesene kim ilerü duttuñuz gendüzüñüz-çün, ḥayr bulasız anı (5) Tañrı katında. bayık, Tañrı anı kim işlersiz görکیدür.

111. dağı eyittiler: “hergiz girmeye uçmağa illā ol kim oldı cuḥūdlar (6) yā naşrāniler.” şol arzularıdır anlaruñ. eyit: “getürüñ ḥüccetlerüñüzi eger olursañuz girçekler.”

112. evet; her kim (7) işmarlar-ise yüziñi Tañrı’ya ol mü’min iken yā muḥsin-iken; anuñdur müzdi çalabı’sı katında. dağı kórku yokdur anlaruñ üzere (8) ne dağı anlar kayğuralar.

113. dağı eyittiler cuḥūdlar “degül naşrāniler nesene üzere.” dağı eyittiler (9) naşrāniler “degül cuḥūdlar nesene üzere”; anlar okırlar-iken kitāb’ı. ancılayın eyitti anlar kim (10) bilmezler, anlaruñ sözi gibi pes Tañrı hükm eyleye aralarında kıyāmet günü; anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde dartışurlar.

114. (11) dağı kim zālımırağdur andan kim, yığdı Tañrı mezigitlerin kim anıla anuñ içinde adı anuñ; dağı dürüşdi ḥarāb eylemeginde? [9b] şunlar, olmadı anlaruñ kim gireler aña illā kórkaçılarken anlaruñdur dünya içinde rüsvāyılık; dağı anlaruñdur (2) āḥiretde ‘azāb ulu.

115. dağı Tañrı’nuñdur maşrik dağı mağrub. pes kanca kim yüz dutasız, andadur Tañrı yüzi ya‘nī kıblası. (3) bayık Tañrı göklerüñ rahmeti bülکیدür.

116. dağı eyittiler “tuttı Tañrı oğlan.” arulık anuñ; belki anuñdur ne kim göklerdedür dağı yirdedür; (4) dükeli anuñdur, muṭī‘ olıcılar.

117. beñdeşsüz yaradıcı gökleri dağı yiri. dağı kaçan kim hükm eyleye bir işi, bayık

eydür aña: (5) “ol!” pes olur.

118. daḥı eyitti anlar kim bilmezler “nişe söylemez bize Tañrı yā gelmez bize bir nişān?” ancılayın (6) eyitti anlar kim anlardan ilerüdi anlaruñ sözi gibi. biribirine beñdeş oldı gönülleri. bayık bellü eyledük nişānları (7) bir qavma kim girtü inanurlar.

119. bayık biz viribidük seni haqq-ıla müşteleyici, daḥı qorqıdıcı. daḥı sorınlamayasañ (8) tamu islerinden.

120. daḥı hergiz hoşnüd olmaya senden cuḥūdlar, ne daḥı naşrāniler; tā uyusañ (9) anlaruñ dīnine. eyit: “bayık toḡru yolu Tañrı’nuñ oldur toḡru yol.” daḥı eger uyarsañ anlaruñ nefsleri dileğine, andan soñra kim (10) geldi saña bilmek; yoḡdur saña Tañrı’dan hıç dost ne daḥı arqa virici.

121. anlar kim virdük anlara kitāb’ı (11) oqırlar anı, oqımaguñ haqqınca; şunlar inanurlar aña. daḥı her kim kāfir olursa aña şunlar anlar ziyānlulardur.

122. [10a] iy ya‘qub oḡlanları! aña ni‘metümi, ol kim eylük eyledüm sizüñ üzere; daḥı bayık ben artuḡ eyledügümi sizi, ‘ālemler üzere.

123. daḥı qorquñ (2) bir günden ḥācetsüz eylemeye bir nefis bir nefsdan, nesene daḥı biyerlenmeye andan yolu. daḥı aşşı eylemeye vaña şafa‘at (3) ne daḥı anlar arqa virineler.

124. daḥı ol vaqt kim şınadı ibrahīm’i çalabı’sı, kelimeler-ile. pes tamām eyledi anları. eyitti “bayık ben kılıcıvan seni, (4) ādemiler-içün uyılası gişi.” eyitti: “daḥı benim neslümünden?” eyitti: Tañrı “bulmaya zālimleri.”

125. daḥı ol vaqt kim kılduḡ ev’i ya‘nī qabe’yi, (5) dönecek yir, ādemiler-içün; daḥı iminlik. daḥı dutuñ ibrahīm durduḡ yirden namāz kılacaḡ yir ya‘nī daḥı vaşı(y)yet eyledik ibrahīm’e (6) daḥı ismā‘il’e kim gey arıdun evümi ya‘nī butlardan; tavāf eyleyiciler içün; daḥı anda tıricılar içün; daḥı ruḡū‘ eyleyiciler içün.

126. daḥı ol vaqt kim eyitti ibrahīm: (7) “iy çalabum! eyle uşbunı şar imin; daḥı ruzī vir qavmına yimişlerden; aña kim imān geltürdi anlardan, Tañrı’ya (8) daḥı soñraḡı güne.” eyitti Tañrı: “daḥı ol kim kāfir oldı, gönendürem anı az andan gönülsiz eyleyen anı od ‘azābına. daḥı ne yavuz (9) dönecek yirdür ol!”

127. daḥı ol vaqt kim götürür-idi ibrahīm temellerin, evden, daḥı ismā‘il. “iy çalabumuz qabül eyle bizden! bayık (10) sen işidiciseñ bilici.”

128. “iy çalabumuz! daḥı eyle biz ikiyi, boyun virmiş saña; daḥı neslümüzden bir bölük qavmı, boyun virici saña. (11) daḥı göster bize bizüm ibādetlerimiz nişānların. daḥı tevbe vir bize bayık sen tevbe viriciseñ sen tevbe viriciseñ

129. “iy çalabumuz! daḥı viribi anlaruñ arasına [10b] yalavaç, anlardan. oqıya anlaruñ üzere āyetlerüñi; daḥı ögrede anlara kitāb’ı ya‘nī qur’ān’ı daḥı ḥikmeti ya‘nī qur’ān

aḥkāmin; daḥı arıka anları. (2) bayık senseñ beñdeşsüz kuvvetlü dürüst işlü dürüst sözlü.”

130. daḥı kim raġbeti gidere ibrahīm dīninden, illā ol kim bilmedi yā helāk eyledi gendüzini. (3) daḥı bayık üyürdük anı dünya içinde; daḥı bayık ol, āḥiretde şālihlerdendür.

131. ol vaḳt kim eyitti aña çalabı’sı: (4)“gendüzünü ışmarla yā iḥlāş eyle.” eyitti: “ışmarladum yā iḥlāş eyledüm-, çalabı’sına ‘ālemlerüñ.”

132. daḥı ışmarladı ol milleti ibrahīm, oġlanlarına; daḥı ya‘ḳub “iy oġlanlarum! (5) bayık Tañrı üyürdi sizüñ içün pes ölmeñ, illā siz müsülmānlarken.”

133. olduñuz mı ḥāzırlar iy cuḥūdlar, ol vaḳt kim (6) ḥāzır geldi ya‘ḳub’a ölüm; ol vaḳt kim eyitti oġlanlarına: “ne ṭapasız benden soñra?” eyittiler: “ṭapavuz Tañrı’na (7) daḥı atalaruñ Tañrı’sına, ibrahīm’üñ, daḥı ismā‘il’üñ, daḥı işḥāk’uñ, bir Tañrı. daḥı biz aña boyun viricilerüz.”

134. şol (8) bir bölük ḳavımdur, bayık geçdi. anlaruñdur ne kim işlediler; daḥı sizüñdür ne kim işledüñüz. daḥı şorılmayasız andan kim oldılar işlerler.

135. (9) ol kim cuḥūdlar “yā naşrāniler toġru yol dutasız.” eyit: belki ibrahīm milleti, müsülmān; iken daḥı olmadı müşriḳlerden.”

136. (10) eyidüñ: “imān getürdük Tañrı’ya daḥı aña kim indürinildi bizüm dapa; daḥı aña kim indürinildi ibrahīm’e, daḥı ismā‘il’e daḥı işḥāk’a, (11) daḥı ya‘ḳub’a, daḥı ya‘ḳub oġlanlarına; daḥı aña kim virinilü mūsā’ya daḥı ‘isā’ya; daḥı aña kim virinildi peygamberlere çalabı’larından. fark eylemezüz [11a] birisi arasında anlaruñ; daḥı biz aña boyun viricilerüz.”

137. pes eger imān getürürler-ise, ancılayın kim imān getürdüñüz aña; bayık toġru yol duttılar. (2) daḥı eger yüz döndürürler-ise, degül anlar illā düşmānlık içinde. ṭap ola saña anlaruñ içün Tañrı daḥı ol işidicidür, bilicidür.

138. Tañrı dīni; (3) daḥı kimdür görklürek Tañrı’dan, dīdin yaña? daḥı biz aña ṭapıcılaruz.

139. eyit: “ay ḥüccetleşür misiz Tañrı dīni içinde; daḥı ol çalabumuzdur, (4) daḥı sizüñ çalabuñuzdur! daḥı bize ‘amellerümüz; daḥı size ‘amellerüñüz. daḥı biz aña iḥlāş eyleyicilerüz.”

140. eydür misiz: “bayık ibrahīm (5) daḥı ismā‘il daḥı işḥāk daḥı ya‘ḳub daḥı ya‘ḳub oġlanları; oldılar cuḥūdlar daḥı naşrāniler.”? eyit: “siz mi (6) bilürireksiz, yā Tañrı? daḥı kim zālımıraḳdur andan kim, gizledi! ṭanuklığı kim ḳatındaydı, Tañrı’dan? daḥı degül Tañrı ġāfil, (7) andañ işlerler.”

141. şol bir bölük ḳavımdur, bayık geçdi. anlaruñdur ne kim ḳazandılar; daḥı sizüñdür ne kim ḳazanduñuz. daḥı şolmayasız andan kim (8) oldılar işlerler.

142. eydürler beynisüzler cāhiller, ādemilerden: “ne nesene döndürdi anları kıblalarından ya‘nī beytü’l maḳdes, ol kim (9) oldıladı anuñ üzere?” eyit “Tañrı’nuñdur maşriḳ daḫı maḡrıḋ. “toḡru yol gösterür kime dilerse yol dapa toḡru.”

143. daḫı ancılayın, (10) kılduḳ sizi bir bölük ḳavm üründü; tā olasıḫ ṭanuḳlar ādemiler üzere; daḫı ola yalavaḫ ya‘nī peygamber muḫammed «şalla‘llāhu aleyhi ve sellem» (11) ṭanuḳ daḫı kılmaduḳ kıblayı ol kim oldun anuñ üzere illā kim bilevüz anı kim uyar yalavaca [11b] andan kim döner iki ökçesi üzere. daḫı bayıḳ oldı ol ağır illā anlara kim toḡru yol gösterdi Tañrı. daḫı olmadı Tañrı (2) kim zāyı‘ eyleye inanuñuz Tañrı ādemilere mihrubandur, raḫmet ḳılıcı.

144. bayıḳ görürüz dönmeḡi ni yüzünüñ gökde; (3) pes virevüz saña bir kıbla ḫosnūd olasañ. pes yüz dut yüzüñi mescid-i ḫarām daḫı ḳanda kim olasıḫ (4) yüz dutuñ yüzlerüñüzi anuñ yaña. daḫı bayıḳ anlar kim virinildiler kitāḋ bilürler kim bayıḳ ol ḫaḳdur (5) ḫalabı’larından. degül Tañrı ḡāfil andan kim işlersiz.

145. daḫı eger getürürseñ anlara kim virinildiler kitāḋ, dükeli nişānı ya‘nī mu‘cize, (6) uymayalar kıblana. daḫı degüleseñ uyıcı kıblalarına. degül bir niceleri, uyıcı bir nice kıblasına. (7) daḫı eger uyarsañ nefsi dileklerine anlaruñ andan şoñra kim geldi saña bilmek bayıḳ sen andan (8) zālimlerdensin.

146. anlar kim virdük anlara kitāḋ, bilürler anı nite kim bilürler oḡlanlaruñ. daḫı bayıḳ (9) bir bölük anlardan, gizlerler ḫaḳḳı ya‘nī muḫammed şıfatın anlar bilürlerken.

147. ḫaḳ ya‘nī uşbu ḫaḳ, ḫalabuñdandur; pes olmaḡıl (10) gümān eyleyicilerden.

148. daḫı dükelinüñ bir yöni var ya‘nī kıblası; ol yüz dutıcıdur aña. pes ivişüñ ḫayırlara: ḳanda kim olasıḫ, getüre (11) sizi Tañrı hep. bayıḳ Tañrı, her nesene üzere güci yiterdür.

149. daḫı ol yirden kim çıḳduñ sefere, yüz dut yüzüñi [12a] mescid-i ḫarām dapa. daḫı bayıḳ ol ḫaḳdur ḫalabuñdan. daḫı degül Tañrı ḡāfil andan kim işlersiz.

150. daḫı ol (2) yirden kim çıḳduñ, yüz dut yüzüñi mescidi’l ḫarām dapa. daḫı ol yirde kim olasıḫ pes döndürüñ yüzlerüñüzi (3) andın yaña; tā olmaya ādemilere sizüñ üzere ḫüccet illā anlar kim zulm eylediler, anlardan pes ḫorḳmañ anlardan (4) daḫı ḫorḳuñ benden. daḫı tā tamām eyleyem ni‘ met ümi üzerüñüze daḫı anuñ-içün kim siz toḡru yol dutasız.

151. nite kim viribidük sizüñ içüñüze yalavaḫ, (5) sizden ya‘nī tamām okır sizüñ üzerüñüze āyetlerümüzi. daḫı arıdur sizi daḫı ügredür size kitāḋ’ı ya‘nī ḫur’ān daḫı ḫikmeti daḫı ögredür sizi. (6) anı kim olmaduñuz bilürsiz.

152. pes anuñ beni ya‘nī ṭa‘at-ıla, daḫı şükr eyleñ baña ya‘nī ṭa‘at-ıla daḫı nā sipās lıḳ eylemeñ baña ya‘nī ma‘şiyet-ıla.

153. (7) iy anlar kim imān getürdiler! arka virmek isteñ şabr-ıla, dağı namāz-ıla; bayık Tañrı şabr eyleyiciler iledür.

154. dağı eyitmeñ (8) aña kim depelenür Tañrı yolında ölülerdür belki dirilerdür velikin bilmezsiz.

155. dağı şınaruz sizi (9) nesene-y-ile, qorqudan dağı açlıqdan dağı eksmekden: mallardan dağı nefslerden dağı yimişlerden; dağı muştıla (10) şabr eyleyicilere.

156. “ anlar kim kaçan degdi anlara muşibet, eyittiler: “bayık biz Tañrı’nuñdur dağı bayık biz anuñ dapa dönicilerüz.”

157. (11) şunlar, anlaruñ üzeredür yarlıgamaqlıklar, çalabı’larından dağı rahmet. dağı şunlar toğru yol dutıcılardur.

158. bayık [12b] şafa dağı merve, Tañrı nişānlarındandur. pes her kim qaşd eyleye ev’e yā ziyāret eyleye; yazık yoqdur anuñ üzere (2) kim tavāf eyleye ol ikiye. dağı her kim, farīza degül iken işlersin hayrı, bayık Tañrı sıpās dutıcıdur bilicidür.

159. bayık anlar kim (3) gizlerler anı kim indürdük hücetler, dağı toğru yol; andan soñra kim bellü eyledük anı ādemilere kitāb’da ya’nī tevrīt’de (4) şunlar la’net eyler anlara Tañrı dağı la’net eyler anlara la’net eleyiciler.

160. illā anlar kim tevbe eylediler, dağı eyü işlediler; dağı bellü eylediler; (5) tevbe virürin anlara ya’nī qabül eylerin; dağı ben tövbe viriciyin rahmet kılıcı.

161. bayık anlar kim kāfir oldılar, dağı öldiler, anlar kāfirken (6) şunlar; anlaruñ üzere Tañrı la’neti, dağı firişteleruñ, dağı ādemileruñ, dükelileri.

162. ebed qalıcılarken anuñ içinde. (7) yiyindilmeye anlardan ‘azāb; ne dağı anlar baqmalar yā mühlet virineler

163. dağı Tañrı’ñuz bir Tañrı’dur. yoqdur Tañrı illā ol (8) gey rahmet kılıcı rahmet kılıcı.

164. bayık gökler yaratmağında dağı yiri; dağı gitmeginde gelmeginde gicenüñ dağı gündüzüñ (9) dağı gemide “ol kim revān olur deñizde, anuñ-ile kim aşşı eyler ādemilere; dağı ol nesenede Tañrı gökden (10) şu, pes diriltti anuñ-ile yiri, öldilginden soñra; dağı tağıtdı anuñ içinde her cañeverden; dağı döndürmekden yilleri; (11) dağı bulıdda, hor olınmış gög-ile yir arasında; nişānlardıñ bir qavma kim anlarlar.

165. dağı bir nice ādemiler oldur kim, dutar [13a] Tañrı’dan ayruq beñdeşler ya’nī butlar. severler anları Tañrı sevmegi gibi. dağı anlar imān getürdiler; qatıraqdur sevmekdin yaña, Tañrı’yı. dağı eger görür-ise, (2) anlar kim zulm eylediler, ol vaqt kim göreler ‘azābı “kim bayık kuvvet Tañrı’nuñdur, dükeli, dağı bayık Tañrı, qatı ‘azābludur.

166. (3) ol vaqt kim bîzār oldı, anlar kim serverler, anlardan uydılar; dağı gördiler ‘azābı. dağı kesildi anlardan sebebler.

167. (4) dağı eyitti anlar kim uydılar: “eger bayık bizüm-misse bir gez dönmek ya‘nî dünyeye, bîzār olayıduğ anlardan nite kim bîzār oldılar bizden. ancılayın göstere anlara Tañrı (5) ‘amellerini; peşimenlikler anlaruñ üzere. dağı degül anlar açıcılar oddan.

168. iy ādemiler! (6) yîñ andan kim yirdedür, helāl, aru. dağı uymañ şeytān izlerine; bayık ol sizüñdür (7) düşmān, belürdici düşmānlığını.

169. bayık buyurur size yavuzluğu, dağı zişt işi; dağı kim eydesir Tañrı üzere, anı kim bilmezler.

170. (8) dağı kaçan eyidildi anlara: “uyuñ aña kim indürdi Tañrı”; eyittiler “belki uyaruz aña kim bulduğ anuñ üzere atalarumuzu.” eger (9) oldı-y-ise dağı ataları anlaruñ añlamazlar nesene; dağı toğru yol dutmazlar?

171. dağı meşeli anlaruñ kim kâfir oldılar taman anuñ meşeli gibirdür kim (10) çağırır ol neseye kim işitmez, illā kığırmağ dağı ün itmek. şağırlardur dilsüzlerdür gössüzlerdür; pes anlar añlamazlar.

172. iy anlar kim (11) imān getürdiler! yîñ arularından anuñ kim rüzî virdük size. dağı şükr eyleñ Tañrı’ya eger olursañuz aña taparsız.

173. [13b] bayık harām eylemedi size, illā murdarı dağı kanı, dağı toñuz etin; dağı anı kim ün getürüldi aña, Tañrı’dan ayruğı. pes her kim (2) geñsüz olına, fesād eyleyici degül-iken, dağı zulm eyleyici degül-iken; yokdur anuñ üzere yazuğ. bayık Tañrı yarlıgayıcıdur, rahmet kılıcıdur.

174. bayık anlar kim, (3) giderler anı kim indürdi Tañrı kitāb; dağı şatun alurlar anuñ-ile az baḡā ya‘nî az dünyelik şunlar (4) yimezler qarınları içinde illā od. dağı söylemeye anlara Tañrı kıyāmet günü; dağı ayırtmaya anları. (5) dağı anlaruñdur ‘azāb ağrıdıcı

175. şunlar anlardur kim şatun aldılar azğunluğu toğru yol-ıla; dağı ‘azābı yarlıgamağ-ile. (6) ne şaburludur anlar od üzere!

176. şol andan ötürüdür kim, bayık Tañrı indürdi kitāb’ı ḡakk-ıla. dağı bayık anlar kim (7) tartışdılar kitāb içinde, dartışmağdadur ırak

177. degül eylük kim yönendüresiz yüzlerüñüzi (8) maşriḡdin yaña, dağı maḡrıbdın yaña velikin eylük oldur kim imān getürdi Tañrı’ya, dağı soñrağı güne, dağı firıştelere, dağı kitāb’a, (9) dağı peygamberlere; dağı virdi malı, malı sever-iken yā Tañrı’yı sever-iken ḡışımlık islerine, dağı yetimlere, dağı miskinlere, dağı yol erine, (10) dağı dileyicilere, dağı mükātebler baḡasına. dağı dururdı namāzı, dağı virdi zekātı. dağı vefā eyleyenler ḡavullarına,

(11) ol vakt kim ‘ahd eylediler. daḥı şabr eyleyiciler yoḥsulıḳda, daḥı şayrulıḳda, daḥı alış vaktında. şunlar anlardur kim [14a] toḡru oldılar; daḥı şunlar řaḳınıcılardur.

178. iy anlar kim imān getürdiler! farīza olındı sizüñ üzere beñdeř řaḳlamak (2) zaḥmetlerde āzād āzāda, daḥı ḳul ḳula, daḥı dişi dişiye. pes her kim ḳon-ıla aña ya‘nī depeleyene, ḳarındařından (3) nesene pes uymaḳdur eylük-ile daḥı ödemekdür aña eylüg-ile şol yiynitmekdür alabuñuzdan (4) daḥı raḥmetdür. pes her kim ḥaddan geçerse andan řoñra anuñdur ‘azāb aḡrıdıcı.

179. daḥı sizüñdür, beñdeř řaḳlamak içinde, dirlik, zaḥmetlüdür. (5)iy uslar isleri! anuñ-içün kim siz řaḳınasız ya‘nī ḳan dökmeḳden.

180. farīza olındı üzerüñüze, (6) ol vakt kim ḥāzır oldı birüñüze sizüñ ölümü eger ḳor-ise mal- vaşi(y)yet eylemek: (7) ataya aña, daḥı yaḳın ḥıřımlara; ‘adl řaḳlamaḳlıḡ-ıla; ḥaḳ iken řaḳınıcılar üzere.

181. pes her kim degşürse anı, andan řoñra kim işitti anı; (8) degül yazuḡı anuñ, illā anlaruñ üzere kim degşürler anı. bayıḳ Tañrı işidicidir bilicidir.

182. pes her kim bile, vaşi(y)yeti eyleyenden, ya‘nī dükeli malını vaşi(y)yet eyleye ya‘nī bir nice ḥıřımlarına vaşi(y)yet eyleye bir nicesine eylemeye [14b] ḥaṯa eylemek ya yazuḳ pes eylük eyleye anlaruñ arasında: yazuḳ yoḳdur anuñ üzere. bayıḳ Tañrı yarlıḡayıcıdur raḥmet ḳılıcı.

183. iy anlar kim imān getürdiler! (2) farīza olındı sizüñ üzere oruç? nite kim farīza olındı anlaruñ üzere kim sizden ilerüdi anuñ-içün kim siz řaḳınasız.

184. günler, řaḡıřlanmıřlar. (3) pes her kim ola sizlerden şayru, yā sefer üzere; şanılmışdur ayruḡ günlerden. daḥı anlaruñ üzeredir kim güçleri yiter aña; (4) bellü virmekdür bir miskin ta‘amı. pes her kim, farīza. degül-iken işler-ise ḥayr, ol yıḡdür aña. daḥı kim oruç dutasız, yıḡrekdür size; (5) eger olursañuz bilürsiz.

185. ramazañ ayı oldur kim indürinildi anuñ içinde ḳur‘ān. yol göstermekdür ādemilere; (6) daḥı bellüler toḡru yoldan daḥı fark eyleyiciden. her kim ḥāzır ola sizden ay içinde, oruç dutsuñ. daḥı her kim ola (7) şayru, yā sefer üzere; řaḡıřlanmıřdur ayruḡ günlerden. diler Tañrı size geñezlik; daḥı dilemez size řarplıḳ. (8) tamām eyleyesiz ya‘nī ḳazā-y-ıla řaḡısı daḥı aḡırlayasız Tañrı’yı, toḡru yol gösterdüḡi üzere size; daḥı anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

186. daḥı ḳaçan şora saña (9) ḳullarum, benden: bayıḳ ben yaḳıñvan; uy virüriñ ḳıḡıranuñ ḳıḡırmaḡına, ḳaçan okısa beni. pes uy virsünlez baña (10) daḥı imān getürsünler baña, anuñ-içün kim toḡru yol bulalar.

187. helāl olındı size oruç gicesi, ol nesene kim adın eyitmek çirkindür; ‘avratlaruñuz dapa. (11) anlar tondur sizüñ; dağı siz toñsuz anlaruñ bildi Tañrı kim bayıķ siz. olduñuz hıyānet eylersiz. gendülerüñüze pes tevbe virdi size; [15a] dağı ‘afv eyledi sizden pes imdi yaķınlıķ eyleñ anlara dağı isten anı kim yazdı Tañrı sizüñ içün. dağı yıñ içün; tā bellü ol (2) size aķ iplikden qara iplikten irte vaķtından. andan, tamām eyleñ orucu, giceye degin. (3) dağı yaķınlıķ eylemen anlara, dağı siz oturıcılarken niyyet-ile mescidlere şol Tañrı hadlarıdur; pes yaķın olmañ aña (4) ancılayın Tañrı āyetlerini, ādemīler-içün; anuñ-içün kim anlar qorqalar.

188. dağı yimeñ mallarıñızı arañuzda, bāṭıl-ıla. (5) dağı bıraķmañ mallaruñuzı hakimle dapa tā yiyesiz bir bölük ādemīler mallarından, yazuğ-ıla siz bilür-iken.

189. (6) şoralar saña yıñı aylardan; eyit: “ol vaķtlardur ādemīler içün, dağı hac içün. dağı degül eylük kim gelesiz (7) evlere arkalarından velīkin eylük oldur kim şaķındı. dağı gelün evlere qapularından. dağı şaķınuñ Tañrı’dan; (8) anuñ-içün kim qurtulasız.

190. dağı çalısuñ Tañrı yolında, anlaruñ-ıla kim çalışurlar sizüñ-ile. dağı artuķlıķ eylemeñ; bayıķ Tañrı (9) sevmez artuķlıķ eyleyicileri.

191. dağı depeleñ anları, anda kim duttuñuz anları. dağı çıkaruñ anları, ol yirden kim çıkardılar sizi ya‘nī mekke’dan. (10) dağı fitne ya‘nī Tañrı’ya iki dimek, qatıraķdur depelemekden. dağı çalışmañ anlaruñ-ile mescidi’l-ḥarām qatında; tā çalışalar sizüñ-ile anda. (11) pes eger çalışurlar-ise sizüñ-ile, depeleñ anları. ancılayın cezāsı kāfirlerüñ.

192. pes eger yığlınalar bayıķ Tañrı yarlığayıcıdur, raḥmet kılıcı.

193. [15b] dağı çalısuñ anlaruñ-ile, tā olmaya fitne ya‘nī şirk dağı ola tapmaq Tañrı’nuñ. pes eger yığlınalar, artuķlıķ yoķdur illā (2) zālimler üzere.

194. ḥarām olmış ay, ḥarām olmış ayadur. dağı ḥarāmlar beñdeş eylemekdür. pes her kim artuķlıķ eyleye (3) sizüñ üzere, artuķlıķ eyleñ anuñ üzerine, ancılayın kim artuķlıķ eyledi sizüñ üzereñüze şaķınuñ Tañrı’dan; dağı bilün kim bayıķ Tañrı (4) şaķınıcılarıludur.

195. dağı nafaķa eyleñ Tañrı yolında. dağı bıraķmañ ellerüñüzi ya‘nī nefslerüñüzi, helālige. dağı eylük eyleñ (5) bayıķ Tañrı, sever eylük eyleyicileri.

196. dağı tamām eyleñ ḥaccı dağı umrayı. Tañrı-içün. pes eger yığlınursañuz, pes ne kim geñez oldı (6) qurbanan kim ka‘be’ye viribirler. dağı yülimeñ başlaruñuzı; tā ire qurban, helāl olduğı yire boğazlamağı. pes her kim ola sizden şayru, (7) ya olsa anuñ incinmegi başından; fidā virmekdür. oruçdan yā şadaqadan, yā qurbanan. pes kaçan imin olasız pes (8) her kim gönene yā menfa‘at dapa ne, kim geñez oldı qurbanan pes her kim bulmaya qurbanı, üç günler (9) oruçtur hac vaķtında dağı yidi, kaçan kim döndüñüz şol ondur

tamām. şol ya‘nī temettü eylemek, anuñdur kim olmadı (10) kavmi mescidi’l harām’a hāzır dañı şaķınıñ Tañrı’dan dañı bilün kim bayık Tañrı qatı ‘azābludur.

197. hac vaķtı, (11) aylardur bilinmişler pes her kime vācib oldu anlaruñ içinde hac: pes ‘avrada yaķınlık yoķtur: dañı ma‘şiyet dañı dartışmaq [16a] hac içinde. dañı her ne kim işleyesiz hayrdan, bilür anı Tañrı. dañı azıqlanuñ: bayık yigregi, şaķınmaqdur. dañı şaķınıñ benden, (2) iy uslar isleri!

198. degül üzerüñüze yazuķ kim isteyesiz fażl çalabuñuzdan dañı kaçan kim çoklğı-ıla dönesiz (3) ‘arafāt tağından, anuñ Tañrı’yı meş‘ari’l-harām katında. dañı anuñ anı, nite kim yol gösterdi size; dañı bayık olduñuzdı andan ilerü, (4) azğunlardan.

199. andan, çoklğı-ıla dönüñ, ol yirden kim çoklğı-ıla döndi ādemīler. dañı yarlıgamaķ dileñ Tañrı’dan; bayık Tañrı yarlıgayıcıdur, rahmet kılıcı.

200. (5) pes kaçan kim ödeyesiz ‘ibādetlerüñüzi, anuñ Tañrı’yı, añmaklıguñuz gibi atalaruñuzı yā qatırak, añmadın yaña. pes ādemīlerüñ bir nicesi (6) oldur kim eydür: “iy çalabumuz! vir bize dünyede”; dañı yoķdur anuñ āhiretde hiç ülü.

201. dañı bir nicesi anlardan oldur kim eydür: (7) “iy çalabumuz vir bize dünyede eylük; dañı içinde eylük şaķla bizi od ‘azābından.”

202. (8) şunlar, anlaruñdur ülü; andan kim kazandılar ya‘nī dilediler. dañı Tañrı tiz hisāb eyleyicidür.

203. dañı anuñ Tañrı’yı, günleri içinde, (9) şağışlanmış ya‘nī teşrik günleri. pes her kim ive iki gün içinde ya‘nī mine’den gitmege, yazuķ yoķdur anuñ üzere. dañı her kim girü qalursa, yazuķ yoķdur (10) anuñ üzere. anuñdur kim şaķına. dañı şaķınıñ Tañrı’dan; dañı bilün kim bayık siz anuñ dapa qopanılasız.

204. (9)dañı ādemīlerin bir nicesi oldur kim, tañladurur seni (11) sizi anuñ yaķın dirlikde. dañı tanuķ dutar Tañrı’yı gönlindegi üzere ol qatı şavaşlu-y-iken.

205. dañı kaçan yüz döndüre ya‘nī qatundan [16b] gidedürişe yir içinde tā fesād eyleye anuñ içinde dañı helāk eyleye ekini dañı döli. dañı Tañrı sevmez fesādı.

206. (2) dañı kaçan eyidile aña: “şaķın Tañrı’dan; duta anı tekebbürlik, yazuğ-ıla. pes tapdur aña tamu; dañı ne yavuz döşekdür ol!

207. (3) dañı ādemīlerüñ bir nicesi oldur kim şatar nefsinı, Tañrı dilegin istemek içün. dañı Tañrı mihrubandur qullara.

208. (4) iy anlar kim imān getürdiler! girün islām içine, bir uğurdan. dañı uymañ şeytān izlerine; (5) bayık ol, sizüñdür düşmān bellü.

209. pes eger taymursañuz, andan şoñra kim geldi size hücetler bilün kim bayık Tañrı (6) qavīdur beñdeşüz, dürüst işlü.

210. göz dutarlar mı illā kim gele anlara Tañrı gölgelikler içinde bulıtdan dañı fırişteler. (7) dañı tamām olındı ıç ya‘ nī ħisāb. dañı Tañrı’dın yaña döndürinilür işler.

211. şor ya‘ ħub oğlanlarına; nice virdük anlara nişān bellü (8) dañı her kim degşürür ise Tañrı ni‘ metini andan şoñra kim geldi aña bayıķ Tañrı ħatı ‘ azābludur.

212. bezenildi anlara kim (9) kāfir oldılar yaķın dirlik. dañı yañşular anları kim ĩmān getürdiler. dañı anlar kim şaķındılar, anlarıñ üzeredür ħıyāmet (10) günü. dañı Tañrı rüzī virür aña kim diler, ħisābsuz ya‘ nī çok yā āñiretde ħisāb eylemez.

213. oldı-y-ıdı ādemīler bīr ümmet (11) pes viribidi Tañrı peygamberleri muştılayıcılar ken dañı ħorķıdııcılar ken. dañı indürdi anlarıñı-ıla kitāb’ı girtülig-ile tā hükm eyleye [17a] ādemīler arasında anuñ içinde kim dartışdılar anuñ içinde anlar kim virinildiler anı ya‘ nī kitāb’ı andan şoñra kim geldi anlara (2) ħüccetler ħasedden ötürü aralarında. pes toğru yol gösterdi Tañrı anlara kim ĩmān getürdiler aña kim dartışdılar anuñ içinde ħaķdan (3) Tañrı dilegi-y-ile. dañı Tañrı toğru yol gösterür aña kim diler toğru yol dapa.

214. belki şanduñuz mı kim giresiz uçmaķa; (4) dañı gelmedi size beñzeri anlarıñ kim geçdiler, sizden ilerü? yoķandı anlara ħatılıķ yoĥsullıķ, dañı şayrılıķ. dañı depredinildiler (5) tā eydür-idi yalavaç dañı anlar kim ĩmān getürdiler anuñ-ile: “ķaçandur Tañrı arķa virmegi?” bayıķ Tañrı arķa virmegi yaķındır.

215. şorarlar saña kim, (6) ne nesene nafaķa eylerler. eyit: “her ne kim nafaķa eylesiz ħayırdan, ataya aña ya‘ nī virün; dañı yaķın ħısımlara, dañı yetimlere, dañı miskinlere, (7) dañı yol erine. dañı her ne kim işleyesiz ħayırdan, bayıķ Tañrı anı bilicidir.

216. farīza olındı üzerüñüze çalıřmaķ, ol düşĥār-iken (8) size. dañı ola kim düşĥār göresiz bir nesene yi, ol yigrek-iken size; dañı ola kim sevesiz bir nesene yi, ol yavuz-iken size. (9) dañı Tañrı bilür; dañı siz bilmez siz.

217. şorarlar saña ĥarām aydan, çalışdan anuñ içinde. eyit “çalıřmaķ (10) anuñ içinde uludur. dañı yıĥmaķ Tañrı yolından dañı kāfir olmaķ aña dañı mescidi’l ĥarām’dan yıĥmaķ dañı çıkarmaķ mescid ehlini andan: uluraķdur (11) Tañrı ħatında. dañı fitne ya‘ nī şirk uluraķdur depelemekden. dañı hemişe olurlar çalışurlar sizün-ile tā döndüreler sizi [17b] dīnünüzden eger güçleri yiterse. dañı her kim döner işe sizden dīninden pes ölür-ise ol kāfir-iken şunlar (2) bāñıl oldı ‘ amelleri anlarıñ dünyede dañı āñiretde. dañı şunlar od isleridür anlar anuñ içinde ebed ħalıcılardur.

218. (3) bayıķ anlar kim ĩmān getürdiler, dañı anlar kim yirlerinden gitdiler, dañı çalışdılar Tañrı yolında şunlar ümid dutarlar (4) Tañrı rahmetine. dañı Tañrı yarlıĥayıcıdur, rahmet ħılıcı.

219. şorarlal saña süciden, dağı kımar oynamakdan. eyit: “ol iki içinde yazuğdur ulu ya‘nî savaş kopmak, dağı yalan söylemek dağı ağı gitmek; (5) dağı aşşılardur âdemîlerüñ. dağı ol ikinüñ yazuğı, ulurağdur aşşısından ol ikinüñ.” dağı şorarlal saña, ne nesene nafağa eylerler? eyit: artuğı (6) ancılayın bellü eyler Tañrı size âyetleri anuñ-içün kim siz endişe kılasız;

220. dünyde içinde dağı âhîret içinde. dağı şorarlal saña (7) yetimlerden. eyit: “eyü eylemek anlaruñ içün yigrekdür. dağı karıştursañuz anlara, karındaşlaruñuzdur.” dağı Tañrı bilür (8) azğun işlüyi eyü işlüden. dağı eger dilese-di Tañrı, çıkmayası yire bırağa-y-ıdı ya‘nî tardıta-y-ıdı sizi. bayık Tañrı, beñdeşsüz güci yiterdür.

221. dağı çiftlenmeñ, Tañrı’nuñ ortağı var diyen ‘avratları, (9) tã imân getüreler. dağı bir karavaş, imân getürici, yigrekdür Tañrı’nuñ ortağı var diyen ‘avratlardan; eger tañlandurursa dağı sizi. dağı çiftlendürmeñ ya‘nî mü’mine ‘avratları, Tañrı’nuñ ortağı var diyen erenlere, (10) tã imân getüreler. dağı bir kul, imân getürici, yigrekdür Tañrı’nuñ ortağı var diyen erden; eger tañlandurursa dağı sizi. şunlar okırlar od dapa; dağı (11) Tañrı okır uçmak dapa, dağı yarlıgamağ dapa, dilegi-y-ile. dağı bellü eyler âyetlerini âdemîlere; anun-içün kim anlar anlarlar ya‘nî Tañrı buyurduklarını.

222. [18a] dağı şorarlal saña, hayz görmekten. eyit: “ol incinesi nesenedür. dartuñ elüñüzi ‘avratlardan, hayz görmekten. dağı yakınlık eylemeñ anlara, (2) tã arınalar. pes kaçan kim arınalar, yakınlık eyleñ anlara, ol yirden kim buyurdu size. bayık Tañrı, sever (3) tevbe kılcıları; dağı sever arınıcıları.”

223. ‘avratlaruñuz ekindür sizüñ; pes gelüñ ekinüñüze, nite kim dileğüñüzdür ya‘nî gerek ise göge bağıduruñ, gerek ise yire bağıduruñ; iki halde dağı tercinden gerek. (4) dağı ilerü dutuñ gendüziñüz içün ya‘nî Tañrı’yı anmak cıma‘ vaqtında; yã murad bundan, eyü ‘ameldür; yã oğul kızdur; yã tıfl oğlan ölmekdür. dağı sağınuñ Tañrı’dan; dağı bilüñ kim bayık siz iricisiz aña. dağı muştıla mü’mînlerde.

224. dağı kılmán (5) Tañrı’yı, nite kim olur-ise, andlaruñuz içün kime eylük eylemeyesiz dağı şağınmayasız ya‘nî kim eylük eylemeyesiz; eyü iş işlemeysiz âdemîler arasında. dağı Tañrı işidicidür, (6) bilicidür.

225. dutmaya sizi Tañrı, i‘tibarsuz andlaruñuz içinde ya‘nî ol kim, biregü and içe, eyle saña; andan, belüre kim eyle degül-imiş; velikin duta sizi anuñ-ile kim kazandı göñüllerüñüz. (7) dağı Tañrı yarlıgayıcıdur, ivici degül.

226. anlaruñ kim and içerler ‘avratlarından, göz dutmagıdur dört ayuñ. eger dönerlerse ya‘nî andan, (8) bayık Tañrı yarlıgayıcıdur, rahmet kılcı.

227. dağı eger kaşd eylerler-ise talāğa, bayık Tañrı işidicidür, bilicidür.

228. daḥı ṭalaḵ virinmiş ‘avratlar (9) göz dutalar gendü nefslerine ya‘nî göz dutsunlar, üç ḥayızlar. daḥı ḥelāl olmaya anlara kim, gizleyeler anı kim yarattı Tañrı, oğlanları içinde ya‘nî ḥayz kanı, daḥı oğlan; (10) eger olalar inanurlar Tañrı’ya daḥı şöñrağı güne. daḥı erenleri anlaruñ, ḥaḳluraḳdur girü döndürmegine anlaruñ, eger dilerler-ise ya‘nî er ‘avrat, (11) eyü eylemek. daḥı anlaruñdur ancılayın gibi kim anlaruñ üzeredür şerī‘atde bulunur nesene-y-ile daḥı erenlerüñdür anlaruñ üzere yukarı ayak. daḥı [18b] Tañrı beñdeşsüzdür güci yiter, dürüst işlü sözlü.

229. ṭalaḵ virmek iki gezdür. pes dutmaḳdur, şerī‘atde bulunur nesene-y-ile; yā salı-virmekdür, eylük eylemeg-ile. daḥı ḥelāl degül (2) size kim, alasız andan kim virdüñüz anlara, nesene ya‘nî kābin; illā kim, bileler kim dururmayalar Tañrı ḥadlarını. pes eger (3) bilesiz kim dururmayalar Tañrı ḥadlarını; yazuḵ yoḳdur ol iki üzere, anuñ içinde kim gendüzün şatun aldı anuñ-ile. şol ya‘nî emr ve nehy, Tañrı ḥadlarıdur; (4) geḫmeñ ol ḥadlardan. daḥı her kim orandan geḫe, Tañrı ḥadlarından, şunlardur zālimler.

230. pes eger ṭalāk vire aña ya‘nî üçünci gez; (5) ḥelāl olmaya aña, andan şöñra; tā çiftlene bir er, andan ayruḵ. pes eger ṭalaḵ virse aña ya‘nî şöñrag er, yazuḵ yoḳdur ol iki üzere (6) kim döñişeler biribirine; eger bilürlerse kim ṭururalar Tañrı ḥadların. daḥı şol, Tañrı ḥadlarıdur; bellü eyler anları, (7) bir ḳavma kim bilürler.

231. daḥı ḳaçan ṭalaḵ viresiz ‘avratlara, pes ireler şöñ müddetine anlaruñ dutuñ anları ya‘nî reḫ‘at eyleñ, eylüg-ile; (8) yā salı virüñ anları, eylüg-ile. daḥı dutmañ anları ziyān degürmek içün ya‘nî iddet uzansuñ diyü; tā zılm eyleysiz. daḥı her kim işlerse anı, bayıḳ (9) zılm eyledi gendüzine. daḥı dutmañ Tañrı āyetlerini yañsuya. daḥı anuñ Tañrı ni‘metlerin, sizüñ (10) üzerüñüze; daḥı anı kim indürdi üzerüñüze kitāb ya‘nî ḳur’ān, daḥı ḥıḳmet ya‘nî peygamber sürmeli, yā ḳur’ān bilmek; ögütler sizi anuñ-ile. daḥı şaḳınuñ Tañrı’dan; daḥı bilüñ kim bayıḳ Tañrı, her nesneyi bilicidür.

232. (11) daḥı ḳaçan kim ṭalaḵ viresiz ‘avratlara; pes ireler müddetleri şöñına er almaḳdan yıḫman anları kim çifleneler erenlerini; ya‘nî ḳabin eylemeg-ile. [19a] ḳaçan rāzī olışdılar aralarında, şerī‘atde bulunur neseneyle şol, ögütlenür anuñ-ile ol kim oldı, sizden, inanur Tañrı’ya, daḥı şöñrağı (2) güne. şol yigrekdür size, daḥı aruraḳdur. daḥı Tañrı bilür; daḥı siz bilmezsiniz.

233. daḥı añalar, emzüre ya‘nî emzüre (3) oğlanlarını iki yıl, tamāmlar; ol. gişi-y- içün kim diledi kim tamām eyleye emzürmegi. daḥı anuñ üzere kim toḫurdınılmışdur anun- içün, ta‘āmı ol ‘avratlarıñu, (4) daḥı ṭonı anlaruñ; eylüg-ile. lāzım olınmaya bir nefis, illā güci yittüğine ya‘nî ata. ziyānlu olınmaya aña, oğlanı-y-ıla (5) ne daḥı toḫurdınılmış anuñ- içün ya‘nî ata, oğlanı-y-ıla. daḥı mīrāş alıcı üzere, ancılayındur pes eger dilerler-ise südden

ayırmağ, gönül dilegiyle (6) ol ikiden, dağı danışmağ-ıla; yazuğ yokdur ol iki üzere. dağı eger dilerseñüz kim emzürici isteyesiz oğlanlaruñuza, (7) yazuğ yokdur üzerüñüze; kaçan degüresiz anı kim virdüñüz yâ qavl eyledüñüz, eylüg-ile. dağı şaķınıñ Tañrı'dan; dağı bilüñ (8) kim Tañrı, anı kim işlersiz görícüdür.

234. dağı anlar kim tamām olına ecelleri, sizden; dağı qoyalar 'avratlar: göz dutalar, (9) gendü nefslere, dört aylar dağı on ya'nî on gün. pes kaçan kim ireler müddetlerinüñ şoñına, yazuğ yokdur üzerüñüze (10) anuñ içinde kim işlediler gendü nefsleri içinde; şerî' atde bulunur nesene-y-ile. dağı Tañrı, anı kim işlersiz bilicüdür.

235. dağı yazuğ yokdur (11) üzerüñüze, anuñ içinde kim gizleyü eyidesiz anı, 'avratlar dilemek; yâ gizledüñüz nefslerüñüz içinde bildi Tañrı kim, bayıq siz [19b] anasız anları. velikin va' delaşmañ gizleyü, illâ kim eyidesiz eyü söz. dağı qaşd eylemeñ (2) nikâh düğünine; tâ ire qur'an şoñ müddetine. dağı bilüñ kim bayıq Tañrı, bilür anı kim nefslerüñüz içindedür. (3) pes şaķınıñ andan; dağı bilüñ kim bayıq Tañrı yarlıqayıcıdur ivici degül 'azāba.

236. yazuğ yokdur üzerüñüze, eger talağ viresiz 'avratlara; (4) mādem kim yaqınlıq eylemeyesiz anlara; yâ vācib eylemeyesiz anlaruñ-içün, vācib olınmış. dağı muṭ' a virüñ anlara güci yiter üzere, qadarınca; dağı (5) tar hal üzere, qadarınca; gönendürmek eylüg-ile, vācib-iken eyü işlüler üzere.

237. dağı eger talağ virürseñüz anlara, andan ilerü (6) kim yaqınlıq eyleyesiz anlara; ol halde kim endāzeledüñüz andan olınmış ya'nî kābin endāze eyledügüñüzüñ yarsıdur ya'nî vācib olan; illâ kim terk eyleye 'avratlar; (7) yâ terk eyleye ol kim elindedür nikâh düğünü. dağı eger terk eyleyesiz, aqrab, şaķınmağ-içün. dağı terk eylemeñ eylük eylemegi (8) arañuzda; bayıq Tañrı, anı kim işlersiz görícüdür.

238. şaķlañ namāzları; dağı namāzı orta ya'nî ikindü. (9) dağı tıruñ ya'nî namāzda, Tañrı-y-içün, muṭ' olıcılarken.

239. pes eger qorqasız, pes yayalar-iken yâ binitlü-y-iken. pes kaçan kim qorqusuz olasız, anuñ Tañrı'yı (10) nite kim öğretti size anı kim, olmaduñuz-idi bilürsiz.

240. dağı anlar kim tamām olına ecelleri, sizlerden, dağı, qoyalar 'avratlar; (11) işmarlamağdur 'avratlarına anlaruñ: gönendürmek bir yıla degin; çıkarmaq degül pes eger çıkarlar-ise, yazuğ yokdur [20a] sizüñ üzere, anuñ içinde kim işlediler, gendüzilerinde, şerî' atde bulunur iş-ile dağı Tañrı, beñdeşsüzdür güci yiter, dürüst işlü dürüst sözlü.

241. dağı talağ virinilmişleründür, (2) gönendürmekdür şerî' atde bulunur iş-ile, vācib iken şaķınıcılar üzere.

242. ancılayım bellü eyler Tañrı sizüñ içün āyetlerin?, anuñ-içün kim siz anlayasız.

243. (3) baḳduñ mı ya'nî bildüñ mi, anlaruñ dapa kim çıḳdılar illerinden, anlar biñler iken; ölümünden şaḳınur? pes eyitti anlara (4) Tañrı: “ölüñ!” andan, diriltdi anları. bayıḳ Tañrı, eylük issidür âdemiler üzere; velikin âdemileruñ eyregi; şükr eylemezler.

244. (5) daḳı çalıṣuñ Tañrı yolında. daḳı bilün kim ḫaydi Tañrı işidicidür, bilicidür.

245. kimdür şol, ol kim ödünç vire Tañrı'ya, (6) ödünç virmek görklü; pes artara anı anuñ için, artuḳlar çok. daḳı Tañrı dar eyler ya'nî rûzîyi, daḳı döşer. daḳı anuñ dapa döndürinilesiz.

246. (7) bilmedüñ mi, bir bölük ulular ya'ḳub oḑlanlarından, mûsâ'dan soñra; ol vaḳt kim eyittiler peygambere anlaruñ “viribi bizüm-ile (8) pâdişâh, çalıṣavuz Tañrı yolında.” eyitti: “ola kim siz, eger farîza olınsa üzerünüze çalıṣmaḳ, kim çalıṣmayasız.” (9) eyittiler: “daḳı n'oldı bize kim çalıṣmayavuz Tañrı yolında, ol ḫalde kim bayıḳ çıkarıldıḳ biz illerümüzden, daḳı oḑlanlarımızdan pes ol vaḳt kim (10) farîza olındı anlaruñ üzere çalıṣmaḳ, yüz döndürdiler daḳı Tañrı bilicidür zâlimleri.

247. daḳı eyitti anlara peygamberleri: (11) bayıḳ Tañrı viribidi sizüñ için ṭâlüt'ı, pâdişâh.” eyittiler: “nite ola anuñ pâdişâhlık üzerümüze biz yigrek iken [20b] pâdişâhlığa andan? daḳı virinilmedi çoklık maldan.” eyitti: “bayıḳ Tañrı üyürdi anı üzerünüze; daḳı arturdı aña (2) giñlik, 'ilm içinde daḳı gövde içinde. daḳı Tañrı virür pâdişâhlığını aña kim diler. daḳı Tañrı giñ rahmetlüdür, bilicidür.”

248. daḳı eyitti (3) anlara peygamberi anlaruñ: “bayıḳ pâdişâhlık. nişânudur kim gele size şanduk anuñ içinde dölenmekdür, çalabuñuzdan daḳı girü ḳalmışdur anlardan kim, (4) ḳodı mûsâ ḳavmı daḳı ḫârun ḳavmı; götürür-idi anı firişteler. bayıḳ şunuñ içinde nişândur size, eger olur-iseñüz inanıcılar.

249. (5) pes ol vaḳt kim çıḳdı ṭâlüt süler-ile eyitti: “bayıḳ Tañrı şınayıcıdur sizi bir ırmaḑ-ıla. pes her kim içe andan, (6) degül benden; daḳı her kim ṭatmaya andan, bayıḳ ol bendendür; illâ ol kim avuçladı bir avuç, eli-y-ile.” pes içdiler (7) andan, illâ az anlardan illâ üç yüz on üç gişi. pes ol vaḳt kim geçdi andan ol, daḳı anlar kim imân getürdiler anuñ-ile; eyittiler: “gücümüz yokdur bizüm (8) bugün, cālüt'a daḳı sülerine.” ey ittiler anlar kim bayıḳ anlar, iricilerdür Tañrı'ya: “niçe (9) bölük az, yindi bölügi çok. Tañrı dilegi-y-ile; daḳı Tañrı ḳatlanıcılar-ıladur.”

250. daḳı ol vaḳt kim çıḳdılar ya'nî şaf bağladılar, (10) cālüt için daḳı süyi için; eyittiler; “iy çalabumuz! dök bizüm üzerümüze şabrı; daḳı yirinde dut ayaklarımızı; daḳı arḳa vir bize, (11) ḳavm üzere kim kâfirlerdür.”

251. pes sıldılar anları, Tañrı dilegi-y-ile. daḳı depeledi dâvud cālüt'ı ya daḳı virdi aña Tañrı [21a] pâdişâhlığı daḳı peygamberliği daḳı öğretti aña, andan kim diler. daḳı eger

def eylemgi degül-misse Tañrı'nuñ, âdemîleri, (2) bir nicelerini bir nice-y-ile: aza-dı yir; velikin Tañrı eylük eylemek ' âlemler üzere.

252. şol, (3) Tañrı âyetlerdür; okıruz anı üzerüñe haqq-ıla. dağı bayık sen, yalavaçlığa viribinilmişlerdensen.

253. şol, yalavaçlar, (4) arturduğ bir nicelerini bir nice üzere. anlardan bir nice, oldur kim söyledi Tañrı. dağı götürdi bir nicelerini yukaru ayaklara. (5) dağı virdük 'isâ'ya meryem oğlına hüccetler; dağı kuvvetleri durduğ anı cebreyil-ile. dağı eger dilesedi Tañrı, (6) çalışmayaldı anlar kim anlardan şöñradı andan şöñra kim geldi anlara hüccetler; velikin tartışdılar. (7) pes bir nice anlardan, oldur kim imân getirdi; dağı bir nice anlardan, oldur kim kâfir oldu. dağı eger dilese-di Tañrı çalışmayaldı; velikin Tañrı (8) işler anı kim diler.

254. ay anlar kim imân getürdiler! nafağa virün andan kim rüzî virdük size; andan ilerü (9) kim, gele bir gün kim şatı yokdur anuñ içinde dağı yokdur dürüstlik; dağı yokdur şafa'at. dağı kâfirlerdür, anlar (10) zâlimler.

255. Tañrı, yokdur Tañrı illâ ol; diri, hemîşe olıcı. dutmaz anı ımızganmağ ne dağı uyğu. anuñdur (11) ol kim göklerdeür, dağı ol kim yirde dür. kimdür ol kim şafa'at eyleye anuñ katında, illâ anuñ dilegi-y-ile [21b] bilür anı kim ileylerindedür, dağı anı kim ardlarındadır. dağı kaplamazlar neseneyi 'ilminden, (2) illâ anı kim diledi. irdi kaplayu kürsisi ya'nî padişahlığı yâ 'ilmi, göklere dağı yire; dağı incitmez anı şaklamaklığı ol ikinün. dağı ol (3) yücedür, uludur.

256. güc-ile dutmağ yokdur din içinde bu âyet mensuhdur, seyf âyeti-y-ile. bayık bellü oldu toğru yol, azgunlıqdan. pes her kim kâfir ola (4) Tañrı'dan ayruğ tapılaña ya'nî şeytâna yâ dağı butlara; dağı inana Tañrı'ya: bayık yapışdı kulpa berk, kesilmeği yokdur (5) anuñ dağı Tañrı işidicidür bilicidür.

257. Tañrı arğa viricisidür anlarını kim imân getürdiler; çıkarur anları karañulıklardan (6) aydınlık dağı anlar kim kâfir oldılar, arğa viricileri anaruñ tığüt'dur ya'nî ka'b bin eşref yarardan; çıkarurlar anları (7) aydınlıqdan karañulıklara. şunlar od isleridür; anlar anuñ içinde ebed kalıcılardur.

258. (8) bilmedün mi anı kim hüccetlaşdı ibrahîm'e, çalabı'sında andan ötürü kim virdi aña Tañrı pâdişahlığı; ol vaqt kim eyitti ibrahîm: (9) "çalabum oldur kim dirirür dağı öldürür." eyitti nemrüd: "ben dirürürin dağı öldürürin" ibrahîm: "pes bayık Tañrı (10) getürür güneşi maşriqdan; pes getür anı mağrıbdan. "pes hayrân oldu ol kim kâfir oldu. (11) dağı Tañrı toğru yol göstermez kavma zâlimler.

259. anuñ gibi kim geçdi bir köy ol düşmiş iken ev örtüleri üzerine anuñ ya'nî ilk örtüsü yıkıldı; andan, dinarları [22a] örtüsü üzere yıkıldı. eyitti: "kaçan yâ nite dirüre uşbunu

Taňrı, öldüğinden şoňra?” pes öldürdi anı Taňrı yüz yıl; (2) andan, dirilti anı; eyitti: “niçe dölendüň?” eyitti: “dölendüm bir gün, yā günün bir nicesi.” eyitti: “belki dölendüň (3) yüz yıl. pes baķ ta‘āmuna ya‘ nī incir yā üzüm, daħı içilür nesenene ya‘ nī şıra yā süd; azmadı ol. daħı baķ gölüğüne; (4) daħı anuň-içün kim kılavuz seni nişān ādemīlere. daħı baķ sūñüklere ya‘ nī gölük sürtüklerine, nite götürürüz anları; andan, geydürürüz anlara (5) eti.” pes ol vaķt kim bellü oldı aña; eyitti: “bilürin, bayıķ Taňrı her nesene üzere güci yiterdür.”

260. daħı ol vaķt kim eyitti ibrahīm: (6) “iy çalabum! göster baňa, nite dirildürsin ölüleri?” eyitti: “ay, inanmaduň mı?” eyitti: “eved. inandum; velikin tā dölene (7) göñlüm” eyitti Taňrı: “pes al dört kuşdan pes pāre pāre eyle anları senüň dapa yā meyl eyled anları gendüzün dapa. andan, kılğıl her bir tağ üzere anlardan (8) bir pāre; andan, oķı anları, geleler saňa ivmeg-ile. daħı bil, bayıķ Taňrı beñdeşsüzdür güci yiter, dürüst işlü dürüst sözlü.

261. (9) anlaruň meşeli kim nafaķa virürler mallarını Taňrı yolında, bir dene meşeli gibidür kim bitürdi-y-idi salķumlar; (10) her bir salķumda yüz denedür. daħı Taňrı arturur. aña kim diler. daħı Taňrı gin raķmetlödür, bilicidür.

262. (11) anlar kim nafaķa virürler mallarını Taňrı yolında; andan, ardınca eylemezler anuň kim nafaķa eylediler, minnet eylemek, ne daħı incinesi nesene: [22b] anlaruñdur üzere, müzdi anlaruñ, çalabı’ları kätında. daħı kórķu yokdur anlaruñ üzere, ne daħı anlar kayğuralar.

263. eyü söz (2) daħı suç geçürmek, yigrekdür şadaķadan kim gele ardınca anuñ incinesi nesene. daħı Taňrı baydur, ivici degül ‘azāba.

264. iy anlar kim imān getürdiler! (3) bāñıl eylemeñ şadaķalaruñuzu, minnet eylemeg-ile, daħı incinesi nesene-y-ile; anuñ gibi kim nafaķa eyler malını, ādemīlere göstermek için; (4) daħı inanmaz Taňrı’ya daħı şoňrağı güne. pes anuñ meşeli, tamām şıyrıncaķ taş meşeli gibidür; anuñ üzere o topraķdur; pes irdi aña (5) kätı yağmur, pes kodi anı ildir ar. ķaadır olmayalar nesene üzere, andan kim kazandılar. daħı Taňrı toğru yol göstermez kavma (6) kāfirler.

265. daħı meşeli anlaruñ kim nafaķa eylerler mallarını, Taňrı dilegin istemek için; daħı yirinde dutmaķ için (7) nefslerini tamām bir bostan meşeli gibidür, yüce yirde; irdi aña kätı yağmur, pes virdi yinesi nesenesin pes eger (8) irmezse aña kätı yağmur, pes çise ya‘ nī çise irdi. daħı Taňrı, anı kim işlersiz göröcidür.

266. sever mi birüñüz kim ola anuñ (9) bir bostan, ĥurma ağacında daħı üzümlerden; aķar altından anuñ ırmaķlar; anuñ içindedür dükeli yimişlerden. (10) daħı irdi aña ķocalıķ; daħı anuñdur döl ya‘ nī oğul kıız, za‘ iflar; pes irdi aña ķaşurgā, anuñ içinde od; (11) pes yaķıldı ancılayın bellü eyler Taňrı size āyetlerini, anuñ-içün kim siz endişe eyleyesiz;

267. iy anlar kim ĩmān getürdiler! [23a] nafaķa eyleñ arularından anuñ kim kazanduñuz; daķı andan kim çıkarduk sizüñ-içün yirden. daķı kaşd eylemeñ (2) arusuza andan; nafaķa virürsiz, alıcılar degül-iken siz anı, illā kim müsamaķa eyleysiz anuñ içinde. daķı bilüñ kim bayık Tañrı (3) baydur, ögülmüş.

268. şeytān va‘de eyler size yoķsullığı; daķı buyurur size zışt işi ya‘nī baķıllığı. daķı Tañrı va‘de eyler size (4) yarlıgamaķ andan, daķı artuk daķı Tañrı giñ rahmetlüdür, bilicidir.

269. virür ilm-ile ‘ameli yā kur‘ān añlamağı, kime diler-ise. daķı her kim virinildi (5) hikmet, bayık virinildi ĥayr çok daķı ögütlenmeye, illā aķdlar isleri.

270. daķı her ne kim nafaķa eyleysiz nafaķadan, (6) yā nezr eyleysiz nezrden, bayık Tañrı bilür anı. daķı yoķdur zālimlerüñ hıç arķa viricileri.

271. eger (7) görindüresiz şadaķaları, ne eyü nesenedür ol! daķı eger gizleyesiz anı, daķı viresiz anı yoķsullara, ol (8) yigrekdür size. daķı yarlıgaya size yavuzlıķlaruñuzı. daķı Tañrı, anı kim işilersiz bilicidir.

272. yoķdur üzerüñe (9) toğrı yolları anlaruñ” velikin Tañrı toğru yol gösterür aña kim diler. daķı her ne kim nafaķa eyleyesiz ĥayr, gendüzüñüz içündür. (10) daķı nafaķa eylemeyesiz illā dilemeginden ötürü Tañrı. daķı her ne kim nafaķa eyleyesiz ĥayr, tamām degürinile size; (11) daķı siz zulm olınmayasız.

273. yoķsullarandur ya‘nī şadaķalar, anlar kim yığlındılar Tañrı yolında; güçleri yitmezler [23b] yürimege yirde. şanur anları, bilmez, baylar; dilemegi terk eylemekden ötürü. bileseñ anları nişānı-y-ıla anlaruñ. (2) dilemezler ādemilere istize eyleyüñ. daķı ne kim nafaķa eyleysiz ĥayr, bayık Tañrı anı bilicidir.

274. anlar kim (3) ĥarc eylerler mallarını, gice daķı gündüz; gizlü daķı eşkere: anlaruñdur müzdi anlaruñ, çalabı’ları ķatında. (4) daķı yoķdur ķorku anlaruñ üzere, ne daķı anlar ķayururlar.

275. anlar kim yirler ribāyı, durmayalar ya‘nī sinden, (5) illā nite kim durur ol kim urur anı dīv, delüliginden ötürü. şol andan ötürü kim bayık anlar eyittiler: “degül (6) şatı eylemek illā ribā gibi.” daķı ĥelāl eyledi Tañrı bey‘i, daķı ĥarām eyledi ribāyı. pes her kim gele aña ögüt, (7) çalabı’sından, pes yığlındı: anuñdur ol kim geçdi ya‘nī ‘afv olındı. daķı işi anuñ Tañrı dapadur. daķı her kim döne ya‘nī ribāya, şunlar od (8) isleri:, anlar anuñ içinde ebed ķalıcılardur.

276. ekser Tañrı ribāyı daķı arturur şadaķaları. daķı Tañrı (9) sevmez her ki kāfir olıcudur yazukķlu.

277. bayık anlar kim imān getürdiler, daḥı işlediler eyü işler; daḥı dururdılar (10) namāzı, daḥı virdiler zekātı: anlaruñdur müzdi anlaruñ, çalabı'ları qatında. daḥı qorqu yoqdur anlaruñ üzere, (11) ne daḥı anlar qayuralar.

278. iy anlar kim imān getürdiler! şaḳınuñ Tañrı'dan; daḥı qoñ anı kim girü qaldı, ribādan [24a] eger olursañuz mü'minler.

279. pes eger işlemeyesiz, bilüñ çalışı Tañrı'dan daḥı yalavacından. daḥı eger (2) tevbe eyleyesiz, sizüñdür şormayası mallaruñuzun. zulm eylemeyesiz, daḥı zulm eylenilmeyesiz.

280. daḥı eger bulına (3) duşarlıq issi ya'nı borçlu., mühlet virmekdür giñezlige degin. daḥı şadaqa eylememiz yigrekdür size, eger olası bilürsüs.

281. daḥı şaḳınuñ (4) bir günden kim döndürinilesiz: anuñ içinde, Tañrı dapa. andan, tamām virinile her nef, anı kim qazandı. daḥı anlar (5) zulm olunmayalar.

282. iy anlar kim imān getürdiler! qaçan borca şatılaşasız borc-ıla, bir müddete degin, adanılmış; yazuñ anı. (6) daḥı yazsuñ arañuza yazıcı, haqq-ıla. daḥı yıgılmasuñ yazıcı kim yaza, nite kim öğretti aña Tañrı; (7) pes yazsuñ. daḥı yazmağı eyitsüñ ol kim anuñ üzeredür haq ya'nı alım; daḥı şaḳınsun Tañrı'dan, çalabı'sı; daḥı eksmesüñ (8) andan nesene; pes eger ola, ol kim anuñ üzeredür haq, bilmez beynisüz, yā za'if ya'nı güci yitmez; yā (9) güci yitmeye ya'nı dilsüzliginden kim yazmağı eyide ol: yazmağı eyitsüñ velisi haqq-ıla. daḥı tanuq dutun iki tanuq, (10) erenlerüñüzden. pes eger olmayalar iki er, bir er daḥı iki 'avrat, anlardan kim begenürsüz, (11) tanuqlardan, kim unıda ol ikinüñ birisi, pes añdura ol ikinüñ birisi daḥı birine. daḥı yıgılmasuñ tanuqlardan, [24b] qaçan kim oqınıldılar. daḥı üşenmen kim yazasız anı, giçi-y-iken yā ulu-y-iken ya'nı ol haq, gerek ise giçi olsun, gerek-ise ulu; soñ müddetiñe degin. şol 'adılluraqdur (2) Tañrı qatında; daḥı arqa viricirekdür dururmağa tanuqlığı; daḥı yakınıraqdur kim gümān eylemeyesiz, illā kim ola bezirgeñlik hāzır; (3) degzindürürsüz anı arañuzda. pes yoqdur üzerüñüze yazuq kim yazmayasız anı. daḥı tanuq dutuñ, qaçan kim şatı eyleşdüñüz. (4) daḥı ziyān degürmesüñ yazıcı ne tanuq. daḥı eger eyleyesiz, bayık ol ma'şiyetdür size. daḥı şaḳınuñ Tañrı'dan. (5) daḥı öğredür size Tañrı; daḥı Tañrı her nesene bilicidür.

283. daḥı eger olası seferde, daḥı bulmayasız yazacı; tutular (6) alınmış. pes eger imin ola bir niceñüz bir niceye, ödesüñ ol gişi kim imin dutınıldı emānetine. ya'nı borcına; daḥı şaḳınsuñ Tañrı'dan, (7) çalabı'sı. daḥı gizlemeñ tanuqlığı; daḥı her kim gizler ise anı, bayık ol, yavukludur gönli anuñ. daḥı Tañrı, anı kim işlersiz (8) bilicidür.

284. Tañrı'nuñdur ol kim göklerdekdür daḥı ol kim yirdedür. daḥı eger görindüresiz anı kim nefslerüñüzdedür, yā gizleyesiz anı; (9) hisāb eyleye sizi anuñ-ile Tañrı. daḥı

yarlıgaya anı kim diler; dağı ‘azāb eyleye anı kim diler. dağı Tañrı, her nesene üzere güci yiterdür.

285. (10) inandı yalavaç aña kim indürinildi aña, çalabı’sından; dağı mü’minler, dükeli inandı Tañrı’ya, dağı firiştelerine, (11) dağı kitāblarına, dağı yalavaçlarına. ayırmazuz hıç birisi arasında yalavaçlarından. dağı eyittiler: “ışiddük dağı boyun virdük; yarlıgamağun senün, [25a] iy çalabumuz dağı sendin yaña dönecek yir.

286. yükletmeye Tañrı hıç nefse, illā güci yittübine, anuñdur, ne kim kazandı hayr; dağı anuñ üzeredür ne kim kazandı ya’nı şer. (2) “iy çalabumuz! dutma bizi, eger unıdavuz yā yanılavuz. iy çalabumuz! dağı yükletme üzerümüze ağırlık nite kim yükletdün anı, (3) anlarun üzere kim bizden ilerüdi. iy çalabumuz! dağı yükletme bize anı kim yoğdur gücümüz aña dağı ‘afv eyle bizden; dağı yarlıga bizi; (4) dağı rahmet eyle bize. sen arğa viricimüzsen; pes arğa vir bize kavm üzere kâfirler!”

1.3 Sūratü Āl-i-İmrān /3/

(200 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismillāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (5) Tañrı bilürin.
2. yoğdur Tañrı illā ol; diri hemışe olıcı.
3. indürdi üzerüne kitāb’ı toğrulıg-ıla girçek dutıcı-y-iken anı kim (6) ileyindedür dağı indürdi tevrıt’i dağı incil’i;
4. ilerüden; toğru yol göstermeg-içün ādemilere. dağı indürdi fark eyleyiciyi ḥağdan bāılı ya’nı ḳur’ān. (7) bayık anlar kim kâfir oldılar Tañrı āyetlerine anlaruñdur ‘azāb ḳatı. dağı Tañrı beñdeşüzdür güci yiter ḳatı ‘azāb eylemek issidür.
5. bayık Tañrı, (8) gizlenmez anuñ üzere nesene yir içinde ne dağı gök içinde.
6. ol oldur kim sūret eyler sizi oğul canlar içinde (9) nite kim diler. yoğdur Tañrı illā ol güci yiter beñdeşüz dürüst işlü dürüst sözlü.
7. ol oldur kim indürdi üzerüne ḳur’ān’ı. bir nicesi [25b] āyetlerdür berk olınmışlar anlar kitāb’uñ aşşıdur. dağı ayruḳlar beñdeşlerdür ammā anlar kim gönülleri içinde egilmek vardur ya’nı munāfıḳlar yā bid’at ehli, (2) uyarlar aña kim beñdeş oldı andan fitne istemekden ötürü dağı tefsirin istemek için. dağı bilmez tefsirini anuñ illā Tañrı. dağı şabit olmışlar (3) ya’nı berkimişler ilm içinde eydürler “inanduḳ aña dükeli çalabumuz ḳatındandır.” dağı öğütlenmez illā (4) aḳıllar işleri
8. iy çalabumuz! egme gönüllerümüzi andan şoñra kim toğru yol gösterdim bize. dağı bağışla bize ḳatıñdan rahmet bayık (5) sen bağışlayıcısın.

9. iy çalabumuz! bayık sen diricisen âdemîleri bir güne kim gümân yokdur anuñ içinde. bayık Tañrı hilâf eylemez (6) va‘de eylemegi.

10. bayık anlar kim kâfir oldılar, hergiz def‘ eylemeye anlardan malları anlaruñ ne daħı oğlanları anlaruñ Tañrı’dan nesene (7) daħı şunlar od odunlarıdır.

11. fir‘avn kavmı âdeti gibi. daħı anlar kim anlardan ilerü-di yalan duttılar âyetlerümüzi (8) pes duttı anları Tañrı yazuqları-y-ıla. daħı Tañrı qatı ‘azābludur.

12. eyit anlara kim kâfir oldılar “yiñilinesiz, daħı qoparınılasız (9) tamu dapa.” daħı ne yavuz döşekdür ol!

13. bayık oldı sizüñ bir nişān iki bölük içinde kim irişdiler. bir bölük çalışur Tañrı yolında (10) daħı biri kâfirdür. görürler anları iki anlarca göz görmegi. daħı Tañrı kuvvet virür arqa virmegi-y-ile aña kim diler. bayık (11) şunuñ içinde ibretdür gözler işlerine.

14. “bezenildi âdemîler için arzular sevmek: ‘avratlardan, daħı er oğlanlardan, [26a] daħı kıntarlardan çok altundan daħı gümüşden daħı yunttan nişān olınmış yā ota şalınmış daħı yılkıllardan daħı ekinden. (2) şol kumaşıdır yakın dirigün daħı Tañrı qatındadır dönecek yirüñ görki.

15. eyit: “haber vireyin mi size yigregi şundan: (3) anlaruñ kīm şaķındılar çalabı’ları qatında açmaqlardur aķar altlarından ırmaqlar ebed qalıcılarken anlaruñ içinde. (4) daħı ‘avratlar gey arınmışlar daħı hoşnūdlıq Tañrı’dan.” daħı Tañrı görıcıdür qullarını.

16. anlar kim eydürler: “iy çalabumuz! (5) bayık biz inanduk, pes yarlıgā bize yazuqlarumuz; daħı şaķla bizi od ‘azābından.”

17. (4)qatlanıcılar, daħı girçekler, daħı boyun viriciler, (6) daħı nafaqa viriciler, daħı yarlıgamaq dileyiciler seher vaķıtlarında

18. danuķlıq virdi Tañrı Tañrı illā ol daħı firişteler daħı ‘ilm isleri (7) dururıcı-y-iken adlı Tañrı. yokdur Tañrı illā ol beñdeşsüz dürüst işlü.

19. bayık din, Tañrı qatında, müsülmānlikdür. (8) daħı tartışmadı anlar kim virinildiler kitāb illā andan soñra kim geldi anlara bilmek ya‘nī tevrīt’de zulm eylemeg için hissedden ötürü (9) aralarında. daħı her kim kâfir oldı Tañrı âyetlerine bayık Tañrı tiz hisābludur.

20. pes eger hücetleşeler senüñ-ile; eyit (10) “ışmarladum yüzüñi Tañrı’ya daħı her kim uydı baña” daħı eyit anlara kim virinildiler kitāb, daħı yazu bilmezlere ya‘nī ‘arab müşriķleri (11) “müsülmān olduñuz mı? pes eger müsülmān olalar bayık toĝru yol duttılar. daħı eger yüz döndürürler-ise yokdur üzerüñe illā degürmek. daħı Tañrı [26b] görıcıdür qulları.

21. bayık anlar kim kâfir oldılar Tañrı âyetleri; ne daħı öldürürler peygamberleri,

haksuz; (2) dağı öldürürler anları kim buyururlar adlı âdemîlerden muştıla anlara ‘azâbı ağrıdıcı.

22. şunlar (3) anlardır kim bâtıl oldu ‘amelleri anları, dünyede dağı âhîretde ; dağı yokdur anları hîç arka viriciler.

23. bilmedün mi (4) anları kim virinildiler bir ülü kitâb’dan okınurlar Tañrı kitâbı dapa ya‘nî tevrît, tâ hükm eyleye (5) aralarında. andan yüz döndürür bir bölük anlardan; dağı anlar yüz döndürücilerdür.

24. şol anuñ-içündür kim eyittiler “hergiz yoğanmaya bize (6) od, illâ günler bağışlanmışlar.” dağı aldadı anları dîni içinde anları ol kim oldılar yalan bağlarlar.

25. pes nite ola, (7) kaçan kim direvüz anları, bir gün içün kim gümân yokdur anuñ içinde? dağı tamâm degürin-ile her nefis anı kim kesb eyledi; dağı anlar (8) zulm olunmayalar.

26. eyit: “iy Tañrı, issi pâdişâhlıguñ! virürseñ pâdişâhlığı (9) aña kim dilerseñ; dağı dartersen, pâdşâhlığı andan kim dilerseñ. dağı ‘azîz eylerseñ anı kim dilerseñ; dağı hor eylerseñ anı kim dilerseñ. elündedür eylük. bayık sen her nesene üzere (10) güci yiterseñ.

27. givürürseñ giceyi gündüz içinde, dağı givürürseñ gündüzi gice içinde dağı çıkartırsañ diriye (11) ölüden dağı çıkarırsañ ölüye diriden. dağı rûzî virürseñ aña kim dilerseñ hisâbsuz.

28. [27a] dutmasun mü’minler kâfirleri dostlar, mü’minlerden ayruq. dağı her kim işler-ise (2) şunu, degül Tañrı’dan nesene içinde; illâ kim qorqasız anlardan, qorqmaq. dağı qorqıdur sizi Tañrı, gendüzinden. (3) dağı Tañrı dapadur dönecek yir.

29. eyit: “eger gizleyesiz anı kim gögüzlerüñüz içindedür, yâ görindüresiz anı; bilür anı Tañrı. dağı bilür anı kim (4) göklerdeür, dağı anı kim yirdedür.” dağı Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

30. ol gün bula her nefis, anı kim (5) işledi hayırdan, hâzır olınmış. dağı anı kim işledi yavuzlıqdan; seve, eger ola-dı, bayık anuñ arasında dağı ol yavuzlık arasında, ıraklıq (6) ırak. dağı qorqıdur sizi Tañrı gendüzinden dağı Tañrı mihrubandur kullara.

31. eyit: “eger olasız seversiz (7) Tañrı’yı; uyuñ baña, seve sizi Tañrı; dağı yarlıgaya sizüñ-içün yazlıqlarıñuzu. dağı Tañrı yarlıgayıcıdur, rahmet kılcı.

32. eyit: “boyun virüñ (8) Tañrı’ya dağı yalavaca.” pes eger yüz döndüreler bayık Tañrı sevmez kâfirleri.

33. bayık Tañrı üyürdi âdemî (9) dağı nüh’ı dağı ibrahîm qavmını, dağı qavmını ‘âlemler üzere

34. döl iken bir nicesi bir niceden. dağı Tañrı (10) işidicidür, bilicidür.

35. ol vaqt kim eyitti imrân ‘avratı: “iy çalabum! bayık ben nezr eyledüm saña, anı

kim arnumdadur, (11) azad olunmış; pes abul eyle benden; bayık sen işidicise, bilici.”

36. pes ol vat kim [27b] doğurdu anı; eyitti: “iy alabum! bayık ben doğurdum anı dişi”; dağı Tarı bilriredur anı kim doğurdu. “dağı degül irkek dişi gibi. dağı bayık ben ad virdüm aa (2) meryem dağı bayık ben şıındururn anı sağa dağı dlni anu şeyandan srlmış.”

37. pes biyerledi anı çalabı’sı, (3) biyerlemeg-ile görklü; dağı bitürdi bitmek görklü. dağı payandan eyledi aa zekery y. her nice kim girür-ıdı anu üzere zekeriyy, (4) köşke y yir yigregi bulur-ıdı anu ıatında “iy meryem! andandur sağa uşbu?” eyitti: “ol Tarı atındandur (5) bayık Tarı rz virür aa kim diler isbsuz.

38. anda ıırdı zekeriyy çalabı’sına; eyitti: “iy alabum! (6) bağışla baa atundan nesl ya n dl aru bayık sen du işidicise.”

39. pes ıırdı aa firışteler ol (7) durur-iken, namz ılır mihrabda: “bayık Tarı muştılar sağa yay y girçek dutıcı-y-iken bir sözü ya n ‘s! ‘y Tarı’dan dağı sever-iken (8) dağı gendüzini ‘avratlardan yığıcı-y-iken dağı peygmber iken şlilardan.”

40. eyitti: “iy alabum! nite ola benüm er oğlan; (9) dağı bayık irdi baa ocalık dağı ‘avraqum dourıcı degül?” eyitti: “ancılayın, Tarı eyler anı kim diler.”

41. eyitti: (10) “iy alabum! ıl benüm içün bir nişn.” eyitti: “nişnu oldur kim sylemeyese demlere  günler ill işaret eylemek. (11) dağı a alabuı çok dağı tesbh eyle giceye yaın dağı irtelemekde.”

42. dağı ol vat kim eyitti firışteler: “iy meryem! [28a] bayık Tarı yrdi seni ya n ilki, dağı arıttı seni dağı yrdı seni ya n şora ‘lemler ‘avratları üzere.”

43. “iy meryem! boyun vir y namzda (2) okdur, alabu-ın. dağı secde eyle dağı rk eyle r eyleyiciler-ile.”

44. şol, aberlerindendr gaybu (3) vay eylerüz anı sağa iy muammed! dağı olmaduğ-ıdı anlaru ıatında, ol vat kim bıraurlar-ıdı alemlerini ankısı anlaru boyun duttu meryem’e. (4) dağı olmaduğ-ıdı anlaru ıatında ol vat kim artışurlar-ıdı.

45. ol vat kim eyitti firışteler: “iy meryem! bayık Tarı (5) muştılar sağa bir sözü andan; adı anu mesh’dr, ‘s meryem oğlı yüzlü rmetli-y-iken dünyede (6) dağı iretde dağı yaın olunmışlardan.”

46. “dağı söyleye demlere bişikde-y-iken dağı ırıl iken ya n otuz yaşından geçüp dağı şlilerden.”

47. (7) eyitti: “iy alabum! nite ola benüm oğlan; dağı yoanmadı baa dem?” eyitti: “anday, Tarı yaradur (8) anı kim diler. aan kim hükm eyleye bir işe bayık eydür aa ol! pes ola.”

48. “dağı ögrede aña kitābeti dağı hikmeti, (9) dağı tevrīt’i dağı incil’i.”

49. “dağı yalavaç, ya‘ kub oğlanları dapa.” “bayık ben getürdüm size nişān (10) çalabuñuzdan. bayık ben endāzeleyem sizūñ için balçıkdan, kuş sūreti gibi pes ürem anuñ içine pes ola (11) kuş Tañrı dilegiyile. dağı sağ eyleyem aňadan gözsüzi dağı ala tenlüyi. dağı dirürem ölüleri Tañrı dilegi-y-ile. [28b] dağı haber virem size anı kim yirsiz dağı anı kim zañire qorsız evleriñüz içinde. bayık şunuñ içinde nişāndur size eger olasız (2) mü’minler.”

50. “dağı girçek dutıcı-y-iken anı kim ileyümdedür, tevrīt. dağı tā helāl eyleyem size, bir nicesin anuñ kim harām olındı (3) size. dağı getürdüm size nişān çalabuñuzdan pes şaķınuñ Tañrı’dan dağı boyun virüñ baña.”

51. “bayık Tañrı çalabumdur dağı çalabuñuzdur; (4) pes tapuñ aña. uşbu yoldur togru.”

52. pes ol vaqt kim bildi ‘isā! anlardan kāfirliği; eyitti: “kimdür arķa viricilerüm (5) Tañrı dapa?” eyitti: havarılar ya‘ nī ‘isā! yarardan “biz Tañrı’nuñ arķa viricilerivüz ya‘ nī dīninūñ. inanduk Tañrı’ya dağı tanuk ol bayık biz müsülmānlarüz.”

53. (6) “iy çalabumuz! inanduk aña kim indürdün, dağı uyduk yalavaca pes yaz bizi tanuklar-ıla.”

54. (7) dağı yavuz şandılar; dağı yavuz şandı Tañrı. dağı Tañrı yavuz şanicıların yigregidür gey bilürdür.

55. (8)ol vaqt kim eyitti Tañrı: “iy ‘isā! bayık ben tamām alıcıvan seni yā öldüriciven seni dağı götüriciven seni (9) benüm yaña dağı arıdıcıvan seni anlardan kim kāfir oldılar dağı kılıcıvan anları kim uydılar saña üzerine anların kim (10) kāfir oldılar kıyāmet günine degin. andan benüm yañadur dönecek yirüñüz pes hükm eyleyem arañuzda anuñ içinde kim olduñuz anuñ içinde dartışursız.

56. ammā anlar kim kāfir oldılar, ‘azāb eyleyem anlara, ‘azāb katı; dünyede içinde dağı āhiretde. (11) dağı yokdur anların hiç arķa viriciler.

57. ammā anlar kim imān getürdiler, dağı işlediler eyü işler tamām degüre anlara [29a]müzdlelerini. dağı Tañrı sevmez zālīmı anı.

58. şol, okıruz anı üzerüne, āyetlerden; dağı kur’ān, (2) berk olınmış.

59. bayık ‘isā! meşeli, Tañrı katında ‘ādem meşeli gibidür yaratdı anı topraqdan. andan, eyitti aña (3) gün pes oldı.

60. haqdur çalabuñdan; pes olma gümānlülerden

61. pes her kim hüccetleşe senūñ-ile, anuñ içinde; (4) andan soñra kim geldi saña bilmek; eyit: “gelün okıyalum er oğlanlarımızı ya‘ nī hasan hüseyin, dağı er oğlanlarınuzu (5) dağı ‘avratlarımızı; ya‘ nī fāţıma dağı ‘avratlarınuzu; dağı gendüzümüzleri andan la‘net

eyleşelüm pes kılalum Tañrı la' netin (6) yalancılar üzere.”

62. bayık uşbu, haber virmekdür haq. dağı yokdur hiç Tañrı illā Tañrı. dağı bayık (7) Tañrı beñdeşsüzdür dürüst işlü.

63. pes eger yüz döndüreler, bayık Tañrı bilicidür müfsidler.

64. eyit: “iy kitāb ehli! (8) gelün bir sözdin yaña; berāber urumuzda dağı arañuzda, kim tapmayavuz illā Tañrı’ya; dağı ortak eylemeyivüz aña (9) nesene. dağı tatmaya bir nicemüz bir niceyi çalaplār, Tañrı’dan ayruk.” pes eger yüz döndüreler eyidün (10) “tanuk oluñ bayık biz müsülmānlarüz.”

65. iy kitāb ehli! nişe tartışırsız ibrahīm haqqında (11) dağı indürinilmedi tevrīt dağı incil, illā andan soñra; añlamaz mısız?

66. [29b] siz şunlarsız kim dartışduñuz anuñ içinde kim sizüñdür aña pes nite tartışırsız anuñ içinde kim yokdur sizüñ aña bilmek dağı Tañrı (2) bilür dağı siz bilmezsiniz.

67. olmadı ibrahīm cuhūd, naşrānī; (3) velikin oldı ayruk dinlerden müsülmān dağı olmadı müşriklerden.

68. bayık ādemilerün yaqınırağı yā haqlurağı (4) ibrahīm’e, anlardur kim uydılar aña; dağı uşbu peygamber dağı anlar kim imān getürdiler dağı Tañrı mü’minlerün arқа viricisidür.

69. (5) sevdi bir bölük kitāb ehli’nden kim azduralar sizi. dağı azdurmazlar illā gendüzilerini; (6) dağı bilmezler.

70. iy kitāb ehli! nişe kāfir olursız Tañrı āyetlerine; şol halde kim siz (7) tanıklık virürsüz?

71. iy kitāb ehli! nişe qarışturursız (8) haqqı bātıla dağı gizlersiz haqqı ol halde kim siz bilürsüz?

72. dağı eyitti bir bölük kitāb ehinden: “imān getürün aña kim (9) indürinildi anlaruñ üzere kim imān getürdiler gündüzün ilkinde dağı kāfir oluñ soñında ola kim anlar ya’ nī müsülmānlar döneler.”

73. (10) “dağı inanmañ illā aña kim uydı dīnünüze.” eyit: “bayık toğru yol, Tañrı’nuñ doğru yolıdur; ola kim virinile (11) kimseye ancılayın kim virinildüñüz yā tartışalar sizüñ-ile çalabuñuz qatında?” eyit “bayık eylük ya’ nī tevfiq virmek Tañrı elindedür. [30a] virür anı aña kim diler. dağı Tañrı gın raḥmetlödür bilicidür

74. ḥaş eyler raḥmetin aña kim diler; dağı Tañrı (2) eylük issidür ulu.

75. dağı bir nicesi kitāb ehli’nün oldur kim eger imin dutasañ anı bin iki yüz vaқыyya altuna degüre anı (3) saña. dağı bir nicesi anlaruñ oldur kim ya’nī qa’b bin eşref, eger imin dutasañ anı bir kızıla, ödemeye anı saña, illā kim hemişe olduğunca anuñ üzere (4) durıcı

şol andan ötürüdür kim bayık anlar eyittiler “yoğdur üzerümüze yazu bilmezler içinde yol ya‘nî yazuğ.” dağı eydürler Tañrı üzere (5) yalanı ol halde kim bilürler.

76. evet, her kim vefā eyleye qavlına dağı şağına; bayık Tañrı sever şağnıcıları.

77. (6) bayık anlar kim şatun alurlar Tañrı ‘ahdı-y-ıla dağı andları- y-ıla az bahā şunlar ülü yoğdur anlaruñ (7) āhıretde. dağı söylemeye anlara Tañrı dağı baqmaya anlara kıyāmet günü dağı arıtmaya anları. (8) dağı anlaruñdur ‘azāb ağırdıcı.

78. dağı bayık anlardan bir bölük, egerler dillerini kitāb’ıla tā sanasız anı ya‘nî tevrît durur değıl kitāb’dan dağı degül ol (9) kitāb’dan. dağı eydürler ol Tañrı qatından.” dağı degül ol (10) Tañrı qatından. dağı eydürler Tañrı üzere yalanı anlar bilürlerken.

79. olmadı hıç ādemiye kim (11) vire aña Tañrı kitāb’ı, dağı şerī‘ati ‘amel eylemek dağı peygamberliğı; andan eyide ādemīlere “oluñ qullar benüm [30b] Tañrı’dan ayruğ” velikin “oluñ Tañrı’yı biliciler anuñ-ile kim olduñuz bilürsüz kitāb’ı dağı anuñ-ile kim olduñuz (2) oqırsız.”

80. dağı buyurmaz size kim dutasız firişterleri dağı peygamberleri, çalabılar. buyurur mı size (3) kâfırlığı, andan şoñra kim siz müsülmānlarsız?

81. dağı ol vaqt kim duttı Tañrı, peygamberler qavlın ahdın her nice kim virem size (4) kitāb’dan dağı hikmetden; andan, gele size yalavaç girçek dutıcı anı kim sizüñ-iledür: kim manasız aña (5) dağı arqa viresiz aña. eyit: “ikrār eyledüñüz mi dağı duttuñuz mı anuñ üzere ahdunu qavlumı eyittiler “ikrār eyledük.” eyitti (6) “tanuğ oluñ, dağı ben sizüñ-ile tanuqlardanvan.”

82. pes her kim yüz döndüre şundan şoñra, şunlardır (7) fāsıqlar.

83. Tañrı dıninden ayruğ mı isterler? dağı aña boyun virdi anlar kim göklerdeür dağı (8) yirde, geñin dağı geñsüz. dağı anuñ dapa döndürinilesiz.

84. eyit: “īmān getürdük Tañrı’ya; dağı aña kim (9) indürinildi üzerümüze; dağı aña kim indürinildi ibrahīm üzere, dağı ismā‘il’e, dağı işhāk’a, dağı ya‘qub’a, dağı ya‘qub oğlanlarına; dağı aña kim virinildi mūsā’ya dağı ‘isā’ya (10) dağı peygamberlere, çalabı’larıdan. ayırtlamazuz hıç birisi arasında anlardan. dağı biz aña boyun viricilerüz.

85. dağı her kim isteye (11) islām’dan ayruğ dın, hergiz qabül olınmaya andan dağı ol āhıretde ziyānlulardandır.

86. nite toğru yol göstere [31a] Tañrı bir qavına kim kâfir oldılar imānlarından şoñra? dağı tanuqlıq virdiler kim bayık yalavaç hağdur dağı geldi anlara hüccetler. dağı Tañrı toğru yol göstermez qavma zālimler.

87. şunlar; cezāsı anlaruñ bayık (2) anlaruñ üzeredür. Tañrı la‘neti; dağı firişterlüñ; dağı ādemīlerüñ, dükelicükleri.

88. ebed alıcılarken anuñ içinde. yiyindilmeye anlardan (3) ‘azāb ne dağı anlar bakiınılalar.

89. illā anlar kim tevbe eylediler şundan şoñra dağı eyü iş işlediler. bayık Tañrı (4) yarlığayıcıdur raħmet kılcı.

90. bayık anlar kim kāfir oldılar ya‘nī ‘isā! ‘ya, anlaruñ imānından şoñra; andan, arturdılar kāfirliğı hergiz abūl olınmaya (5) tevbesi anlaruñ. dağı şunlar azğunlardur.

91. bayık anlar kim kāfir oldılar dağı öldiler, anlar kāfirler-iken; (6) hergiz abūl olınmaya “kimsesinden anlaruñ, yir tolusu altun; eger gendüzin şatun alur-ise dağı anuñ-ıla. şunlar, anlaruñdur ‘azāb (7) ağırdıcı; dağı yokdur anlaruñ hiç ara viricileri.

92. hergiz bulımayasız eylūgi, tā nafağa viresiz andan kim seversiz. dağı her ne kim nafağa viresiz (8) nesene bayık Tañrı anı bilicidür.

93. her ta‘am oldı-y-ıdı helāl ya‘ub oğlanlarına; illā ol kim arām eyledi (9) ya‘ub gendüzi üzere, andan ilerü kim indürinile tevrīt. eyit: “pes getürüñ tevrīt’i oın anı (10) ger olasız girçekler.”

94. pes her kim yalan bağılaya Tañrı üzere yalanı, şundan şoñra; şunlardur zālimler.

95. (11) eyit: “toğru söyledi Tañrı. pes uyuñ ibrahīm millette, müsülmān-iken; dağı olmadı müşriqlerden.”

96. bayık ilk ev kim [31b] onıldı ādemīler-içün oldur kim mekke’de utlu hareketlü-y- iken dağı toğru yol göstermek iken ‘ālemler içün.

97. anuñ içinde nişānlardur bellüler; ibrahīm (2) maāmı her kim gire aña ola imin. dağı Tañrı’nuñdur ‘ādemīler üzere ev accı ya‘nī aşdı ol kim güci yite (3) anuñ dapa yoldın yaña. dağı her kim (4) kāfir oldı bayık Tañrı acetsüzdür ‘ālemlerden.

98. eyit: “iy kitāb ehli! nişe kāfir olursız Tañrı āyetlerine? dağı la‘net anudur anuñ üzere kim işlersiz.”

99. eyit: “iy kitāb ehli! nişe (5) yığarsız Tañrı yolından anı kim imān getürdi? istersiz anı ya‘nī yolu egri siz anular-iken. dağı degül Tañrı gāfil andan kim işlersiz.”

100. iy (6) anlar kim imān gelürdiler! eger boyun viresiz bir bölūge anlardan kim virinildiler kitāb (7) döndüreler sizi imānuñuzdan şoñra kāfirler.

101. dağı nite kāfir olasız, ol alde kim siz, oınur üzerüñüze Tañrı āyetleri; dağı iünüzdedür (8) yalavacı. dağı her kim şıgıñur ise Tañrı’ya bayık yol gösterinildi yol dapa doğru.

102. iy anlar kim imān getürdiler! (9) şaınuñ Tañrı’dan, şaınmağınuñ aı. dağı ölmeñ, illā siz müsülmānlar-iken.

103. dağı yapışuñ Tañrı ipine ya‘nī dīnine, hep; (10) dağı bölük bölük olmalı. dağı

anun Tañrı ni‘met ini, üzerünüze, ol vaqt kim olduñuzıdı düşmānlar; pes dirdi gönüllerünüñ arasını (11) pes olduñuz ni‘met-i-y-ile ya‘nī islām-la qarındaşlar. dañı olduñuz-ıdı çukur kırañ üzere oddan pes kırtardı sizi andan. [32a] ancılayın bellü eyler Tañrı size āyetlerini anuñ-içün kim siz toğru yol dutasız.

104. dañı olsun sizden bir cema‘at, oqırlar hayr dapa (2) dañı buyururlar eyü işi dañı yıgarlar yavuz işden. dañı şunlardur kırtılıcılar.

105. dañı (3) olmañ anlarcılaysın kim bölük oldılar, dañı tartışdılar; andan soñra kim geldi anlara hüccetler dañı şunlar, (4) anlaruñdur ‘azāb ulu.

106. ol gün kim ağar yüzler dañı qarara yüzler. ammā anlar kim qarardı yüzleri anlaruñ: (5) “kāfir olduñuz mı imānuñuzdan soñra? pes taduñ ‘azābı andan ötürü kim olduñuzdı kāfir olursız.”

107. dañı ammā anlar kim ağardı yüzleri anlaruñ, (6) Tañrı rahmeti içinde; anlar anuñ içinde ebed kılıcılardur.

108. şol Tañrı āyetleridür; oqıruz anı üzerüne haqq-ıla. dañı degül Tañrı (7) diler zulmı ‘ālemlere.

109. dañı Tañrı’nuñdur ol kim göklerdedür. dañı ol kim yirdedür. dañı Tañrı dapa döner işler.

110. (8) olduñuz-ıdı bölüğüñ, Tañrı kim çıkarıldı ‘ādemiler içim buyurursız eyü işi; dañı yığırsız yavuz işden (9) dañı imān getürürsüz Tañrı’ya. dañı eger imān getürsedi kitāb ehli ola-y-ıdı yigrek anlara. bir nicesi anlaruñ mü’mindür (10) dañı eyregi anlaruñ ta‘atdan çıkıcılardur.

111. hergiz ziyān degürmeyeler size, illā incinesi nesene dañı eger çalışalar sizün-ile, döndüreler size arqalarını (11) andan arqa virinilmeyeler.

112. urıldı anlaruñ üzere horlık, qanda kim bulındılar; illā ‘ahd ile. Tañrı’dan, [32b] dañı ‘ahd-ıla ādemilerden dañı girü döndiler qağımağ-ıla Tañrı’dan. dañı urıldı anlaruñ üzere miskinlik. şol (2) andan ötürüdür kim bayık anlar oldılar kāfir olurlar Tañrı’nuñ āyetlerine dañı depelerler peygamberleri haqsuz. şol andan ötürüdür kim (3) āsī oldılar dañı oldılar haddan geçerler.

113. degüller ya‘nī kitāb ehli berāber. bir nicesi kitāb ehli’nüñ, bir bölük cema‘atdur doğru oqırlar (4) Tañrı āyetlerin gice şa‘atlarında; dañı anlar secde kılurlar.

114. imān getürürler Tañrı’ya, dañı soñrağı güne. dañı buyururlar (5) eyü işi; dañı yıgarlar yavuz işden dañı iverler hayrlar içinde. dañı şunlar şālihlerdendir.

115. (6) dañı her ne kim işleyeler hayrdan hergiz inkār olınmayalar. dañı Tañrı bilicidür şakıncıları.

116. bayık anlar kim kâfir oldılar, hergiz (7) aşşı eylemeye anlara malları ne dağı oğlanları, Tañrı'dan nesene. dağı şunlar od isleridür (8) anlar anuñ içinde ebed qalıcılardur.

117. meşeli anuñ kim harc eylerler, uşbu yaqın dirlik içinde; taman yıl meşeli gibidür: anuñ içinde qatı (9) şovuk irdi ekinine bir qavmuñ kim zulm eylediler gendüzilerine pes helâk eyledi anı. dağı zulm eylemedi anlara Tañrı velikin (10) gendüzilerine zulm eylerler.

118. iy anlar kim imân getürdiler! tutman haşeki, sizden ayruk ya'nî müsülmânlardan ayruk. taqşırlik eylemeyeler size, (11) azğunlıqdan yaña ya'nî taqşırlik eylemeyeler işüñüz azdurmağa; ol halde kim sevdiler kim zahmet düşedüñüz. [33a] bayık belürdi düşmânlıq ağızlarından dağı ol kim gizler gögüzleri anlaruñ uluraqdur. bayık bellü eyledük size âyetleri eger olasız añalarsız.

119. siz şunlarsız kim seversiz anları; dağı sevmezler sizi. (2) dağı inanursız kitâb'a, dükeline. dağı qaçan irişdiler size, eyittiler: "imân getürdük." dağı qaçan yaluñuz qaldılar, ışırdılar üzerüñüze (3) barmaqların uçların, qaşımaqdan eyit: ölüñ qaşımağuşuz-ıla; bayık Tañrı bilicidür gögüzler issini" ya'nî gönüllerdegiyi.

120. eger yoqanur-ise size (4) eylük ya'nî nuşret bulmaq, qayğulu eyler anları. dağı eger irerse size yavuzlıq ya'nî şınmaq sevnünler aña. eger şabr eyleyesiz dağı şaşınasız ziyân degürmeye size (5) yavuz şanmağı anlaruñ nesene. bayık Tañrı anı kim işlersiz qaplayıcıdur ya'nî 'ilm-ile.

121. dağı ol vaqt kim ırte gittüñ qavmuñdan; indüreseñ mü'minleri (6) durak yirlere, qalış içün ya'nî uhud şavaşı vaqtında. dağı Tañrı işidicidür bilicidür.

122. ol vaqt kim qaşd eyledi iki bölük sizden kim yüreksüz olalar; dağı Tañrı (7) arqa viricisidür ol ikinüñ. dağı Tañrı'ya tevekkül eylesün mü'minler.

123. dağı bayık arqa virdi size Tañrı bedir' de siz horlar-iken ya'nî az zira üç yüz on üç gişi-y-idi. (8) pes şaşınuñ Tañrı'dan anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

124. şol vaqt kim eydür-idüñ mü'minlere: "hergiz yitmez mi siz kim arqa vire size qalabuñuz (9) üç bireler ile firıştelerden indürinilmişler?"

125. evet, eger qatlanasız dağı şaşınasız dağı geleler size qaşımaqlarından uşbu ya'nî (10) uşbu qaşıduqları bedr toquşına gelmek arqa vire size qalabuñuz biş biñler-ile firıştelerden nişanlanmışlar

126. dağı qılmağı anı Tañrı, illâ muştılamaq size; dağı tā dölene gönüllerüñüz anuñ-ile. dağı yoqdur arqa virmek (11) illâ Tañrı qatından, beñdeşsüz kuvvetlü, dürüst işlödür.

127. [33b] tā kese bir yanın ya'nî bir bölük, anlardan kim kâfir oldılar ya'nî yitmiş gişi depelendügi, dağı yitmiş esir; yi hor eyleye anları, döneler nevmidler.

128. yokdur senüñ (2) işden nesene: yâ tevbe vire anlara, yâ ‘azâb eyleye anlara pes bayık anlar zâlimlerdur.

129. dağı Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeür, (3) dağı ol kim yirdedür yarlıgaya anı kim diler dağı ‘azâb eyleye aña kim diler. dağı Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

130. iy anlar kim (4) imân getürdiler! yimeñ ribâyı, iki ancalar iki anca olınmış dağı şaķınıñ Tañrı’dan. anuñ-içün kim siz (5) kırtılasız.

131. dağı şaķınuñ oddan, ol kim yaraķlandı kâfirler-içün.

132. dağı boyun virüñ Tañrı’ya dağı yalavaca (6) anuñ-içün kim siz rahmet kılmasız.

133. (7) dağı ivüñ yarlıgamaķ yaña çalabuñuzdan dağı uçmaķ yaña: giñligi anuñ göklerdeür dağı yir yaraķlandı şaķıñıcılar içün.

134. anlar kim nafaķa virürler geñezlikde dağı duşharlıķda, dağı yurlicılar kaçımağı (8) dağı ‘afv eyleyiciler âdemilerden. dağı Tañrı sever eyü işlüler.

135. dağı anlar kim kaçan işlediler zıst işi ya’nî zınâ (9) yâ zulm eylediler kendü nefslerine andılar Tañrı’yı; pes yarlıgamaķ dilediler yazuķlarına. dağı kim yarlıgaya (10) yazuķları illâ Tañrı. dağı uzanmadılar anuñ üzere kim işlediler dağı anlar bilürler.

136. şunlar, yanudu anlaruñ yarlıgamaķdur, anlaruñ çalabu’sından, (11) dağı uçmaķlardur. aķar anlaruñ altından ırmaķlar ebed ķalıcılarken anuñ içinde dağı ne eyüdür işjeyicileruñ müzdi.

137. [34a] bayık geçdi sizden ilerü yollar ya’nî âdetler. pes yürin yirde baķuñ nite oldı soñı yalan dutıcılaruñ?

138. (2) uşbu ya’nî kıur’ân, bellü eylemekdür âdemiler-içün; dağı toĝru yoldur; dağı öĝütdür şaķıñıcılara.

139. dağı za’if olmañ; dağı kıayurmañ. (3) dağı siz yüksegireklersiz eger olursañuz mü’minler.

140. eger yokanursa size zâhm urmaķ bayık yokandı kıavma ya’nî kâfirler zâhm urmaķ (4) ancılayın dağı şol günler ya’nî dünya günleri döndürürüz anları âdemiler arasında dağı tâ bile Tañrı anları kim imân getürdiler (5) dağı duta sizden tanuķlar yâ şehidler . dağı Tañrı sevmez zâlimleri.

141. dağı tâ aru eyleye Tañrı anları kim imân getürdiler; (6) dağı yok eyleye kâfirleri.

142. belki şanduñuz mı kim giresiz uçmaķa? dağı bilmedi Tañrı anları kim çalışdılar (7) sizden dağı bilmedi kıatlanıcıları.

143. dağı bayık olduñuz-ıdı arzularsız ölümi andan ileri kim göresiz anı. (8) pes

bayık gördüğünüz anı ol halde kim siz bakarsınız.

144. dağı degül muḥammed illā yalavaç; bayık geçdi andan ileri (9) yalavaçlar. pes eger ölür-ise yā depelenür-ise döne misiz ökçelerüñüze üzere? dağı her kim döner-ise iki ökçesi üzere (10) hergiz ziyān eylemeye Tañrı'ya nesene. dağı yanud vire Tañrı şükr eyleyicilere.

145. dağı olmadı hıç nefse kim öle, illā (11) Tañrı dilegi-y-ile; yazmak ya' nī yazdı yazmak mühlet virinilmiş. dağı her kim dileye dünya yanudını virürüz aña andan. dağı her kim dileye [34b] āḫiret müzdini virürüz aña andan. dağı yanud virevüz şükr eyleyicilere.

146. dağı niçe peygamber, çalışdı anuñ-ile ile bölükler (2) çok. pes sust olmadılar andan ötürü kim irdi anlara Tañrı yolında. dağı za' if. olmadılar dağı ten urup yürimediler. (3) dağı Tañrı sever katlanıcıları.

147. dağı olmadı anlaruñ sözi, illā kim eyittiler: “iy çalabumuz!” yarlığa bize (4) yazuqlarumuzu dağı ḥaddan geçmegümüzi işümüz içinde. dağı yirinde durur ayaqlarumuzu. dağı arka vir bize kavm üzere kāfirler.”

148. (5) pes viridi anlara Tañrı dünya müzdini ya' nī nuşret dağı ḡanīmet; dağı āḫiret müzdinüñ görkini. dağı Tañrı sever eyü işlülere.

149. (6) iy anlar kim imān getürdiler! eger boyun viresiz anlara kim kāfir oldılar döndüreler sizi ökçelerüñüz üzere pes dönesiz (7) ziyānlular.

150. belki Tañrı arka viricüñüzdür dağı ol arka viricilerü yigregidür.

151. bırağavuz gönüllerine anlaruñ kim (8) kāfir oldılar, korqu; andan ötürü kim ortak eylediler Tañrı'ya, anı kim indürmedi anuñ-ile ḥüccet. dağı dönecek yiri anlaruñ (9) oddur. dağı ne yavuz zālimler turağı yiri

152. dağı bayık doğru eyledi size Tañrı va' dasını, ol vaqt kim depelerdünüz kök kese, anları, (10) anuñ dilegi-y-ile; tā kaçan kim yüreksüz olduñuz dağı dartışduñuz buyruk içinde dağı āsī olduñuz andan şoñra kim gösterdi size anı kim (11) söversiz bir niceñüz oldur kim diler dünyeyi ya' nī zafer bulmak dağı bir niceñüz oldur kim diler āḫireti andan döndürdi sizi anlardan [35a] tā şınaya sizi. dağı bayık 'afv eyledi sizden dağı Tañrı eylük issidür mü'minler üzere.

153. ol vaqt kim ırak gider-idüñüz, (2) dağı durmaz-ıduñuz hıç kimseye; dağı yalavaç okır-idi sizi şoñuñuzda. pes yanud viridi size kayguı; andan ötürü kim (3) kaygurmayasız anuñ üzere kim fevt oldı sizden dağı aña kim irdi size dağı Tañrı ḡaberlödür aña kim işlersiz.

154. andan, indürdi üzerüñüze (4) kaygurdan şoñra, iminlik, ımızganmak. geldi bir bölüğe sizden; dağı bir bölük ya' nī münafıklar bayık kaygulu eyledi anları ḡümān eylerler

Tańrı'ya ھاqdan ayruq cāhillik (5) gümāniñ eylemek. eydürler “var mıdur bizüm ya‘nī yokdur işden zafer bulmaq?” eyit: “bayık (6) iş dükeli, Tańrı’nuñdur.” gizlerler nefsleri içinde, anı kim eşikere eylemezler saña . eydürler ya‘nī peygamber’e: “eger olmış-mıssa bizüm işden (7) nesene depelenmeyedük uşbunda.” eyit: “eger ola-duñuz evlerüñüz içinde çıkadı anlar kim yazıldı anlaruñ üzere depelemek (8) düşecek yirleri yaña. dağı tā şınaya Tańrı anı kim gögüzlerüñüz içindedür; dağı aru eyleye anı kim gönüllerüñüz içindedür. dağı Tańrı bilicidür (9) gögüzler issini”

155. bayık anlar kim yüz döndürdiler, sizden, ol gün kim irişdi iki bölük; bayık tayındurdı anları (10) şeytān bir nice sebebi-y-ile anuñ kim işlediler. bayık ‘afv eyledi Tańrı anlardan; bayık Tańrı yarlıgayıcıdur, ivici degül ‘azāb eylemege.

156. iy (11) anlar kim imān getürdiler! olmañ anlaruñ gibi kim kāfir oldılar dağı eyittiler ya‘nī münafıklar; dağı eyittiler qarındaşlarına, ol vaqt kim yüridiler yirde, [35b] yā oldılar gāzılar: “eger olalar-ıdı bizüm qatumuzda, ölmeyelerdi, dağı depelenmeyelerdi”; tā kıla Tańrı şunu ھاşret, (2) gönülleri içinde. dağı Tańrı dirürür dağı öldürür. dağı Tańrı anı kim işlersiz görıcidür.

157. dağı eger depelenesiz Tańrı yolında, (3) yā ölesiz; yarlıgamaq Tańrı’dan dağı raħmet, yigrekdür andan kim direrler.

158. dağı eger ölesiz, yā depelenesiz Tańrı yaña koparınılasız.

159. pes raħmet sebebinden ötürü (4) Tańrı’dan yumşanduñ anlara. dağı eger ola-duñ iri hulu, qalıñ gönüllü; (5) dağdalardı yöreñden. pes ‘afv eyle anları; dağı yarlıgamaq dile anlaruñ içün; dağı danış anlaruñ-ıla iş içinde. (6) dağı kaçan kim gönli bir işe bağlayasın tevekkül eyle Tańrı’ya bayık Tańrı sever tevekkül eyleyicileri.

160. eger arqa vire size Tańrı, (7) yinici yokdur sizüñ dağı eger qor-ise sizi kimdür şol, ol kim (3)arqa vire size, andan şoñra? dağı Tańrı’ya (8) tevekkül eylesün mü’minler.

161. dağı olmadı hiç peygambere kim ھیānet eyleye yolında. dağı her kim ھیānet eyleye, getüre ya‘nī boynına götürüp getüre anı kim ھیānat eyledi (9) kıyāmet günü. andan, tamām virinile her nef, anı irim. qazandı dağı anlar zulm olinmayalar.

162. pes her kim uydı Tańrı hoşnūdlığına; (10) anuñ gibi midür kim, döndi kaçımağ-ıla Tańrı’dan. dağı turağı yiri anuñ, tamudur dağı ne yavuz dönecek yirdür ol!

163. anlara yuqaru ayaklardır ya‘nī anlar yuqaru ayaklar isleridür, Tańrı qatında. (11) dağı Tańrı görıcidür anı kim işlerler.

164. bayık minnet eyledi Tańrı mü’minler üzere, ol vaqt kim viribidi. anlaruñ içinde yalavaç, [36a] gendüzilerinden ya‘nī ‘arabdan, okır anlaruñ üzere āyetlerini dağı arıdur anları dağı öğredür anlara kitāb’ı ya‘nī qur’ān’ı dağı ھیkmeti. (2) dağı bayık oldılar ilerüden

azgunluk içinde bellü.

165. dağı ol vaqt kim irdi size muşbet bayık bulduñuz anuñ (3) iki ancasına eyittüñüz mi “nitedür uşbu?” eyit “ol nefslerüñüz katındandır.” bayık Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

166. (4) dağı her ne kim irdi size, ol gün kim irişdi iki bölük: Tañrı dilegi-y-iledür; dağı tā bile mü'minleri;

167. dağı tā bile (5) anları kim münafıklık eylediler. dağı eyidildi anlara ya'nī münafıklara “gelüñ çalışıñ Tañrı yolında, yā def' eyleñ ya'nī eger bilevüz (6) çalışı uyavuz size.” anlar kāfirliğe ol gün yakınrağdur anlardan imāna. eydürler ağızları-y-ıla (7) anı kim yoğdur göñülleri içinde. dağı Tañrı bilicirekdür anı kim gizlerler.

168. anlar kim eyittiler qarındaşlarına, ol hâlde kim oturdılar (8) “eger boyun vireler-idi bize, depelenmeyelerdi. eyit: “yıguñ gendüzülerüñüzden ölümü, eger olasız girçekler.”

169. (9) dağı sağınmaya anlar kim depelendiler Tañrı yolında, ölüler; belki dirilerdür çalabı'ları katında, (10) rüzī virinürler.

170. sevinicilerken aña kim virdi anlara Tañrı, eylüginden; dağı şād olurlar-iken anlara kim irmediler anlara, (11) anlar ardından: kim qorqu yoğdur anlarıñ üzere ne dağı anlar kayuralar.

171. şād olurlar-iken bir ni'mete Tañrı'dan, dağı eylük; [36b] dağı bayık Tañrı zāyı' eylemez mü'minler müzdini.

172. anlar kim uy virdiler Tañrı'ya dağı yalavacına, andan soñra kim (2) irdi anlara zāhm urmağ anlarıñ kim eylük eylediler anlardan dağı şaқındılar müzdür ulu.

173. anlar kim (3) eyitti anlara ādemiler: “bayık ādemiler dirildiler sizüñ içün pes qorquñ anlardan.” pes arturdi anlara ol söz imānı; (4) dağı eyittiler “tapdur bize Tañrı dağı ne eyü iş süricidür!”

174. pes döndiler ni'met-ile Tañrı'dan, dağı eylüg-ile; (5) yoқанmadı anlara yavuzlık. dağı uydılar Tañrı hoşnūdlığına. dağı Tañrı eylük issidür ula.

175. bayık şol şeytāndur (6) qorқıdur dostları-y-ıla. pes qorқmañ anlardan dağı qorquñ benden eger olasıñ mü'minler.

176. dağı kayğulu eylesün seni (7) anlar kim iverler kāfirliğe. bayık anlar hergiz ziyān degürmeyeler Tañrı'ya nesene diler Tañrı kim qılmaya anlarıñ içün (8) ülü āhiretde dağı anlarıñdur 'azāb ula.

177. bayık anlar kim şatun aldılar kāfirliği imān-ile; (9) hergiz ziyān degürmeyeler Tañrı'ya nesene. dağı anlarıñdur 'azāb ağırdıcı.

178. daḥı şanmasuñ anlar kim kâfir oldılar: bayık ol kim mühlet virürüz anlara, yigrekdür (10) gendüzilerine. bayık mühlet virürüz anlara, tā arturalar yazuḡı; daḥı anlaruñdur ‘azāb ḥor eyleyici.

179. olmadı Tañrı kim (11) kıya mü'minleri, anuñ üzere kim siz anuñ üzeresiz tā ayırtlaya arusuñ arudan. daḥı olmadı Tañrı kim [37a] gözlü eyleye sizi ḡayb üzere velikin Tañrı üyürür yalavaçlarından anı kim diler. pes imān götürüñ Tañrı'ya (2) daḥı yalavaçlarına. daḥı eger imān getüresiz daḥı şaķınasız sizüñdür müzd ulu.

180. daḥı şanmasuñ anlar kim, baḥıllık eylerler aña kim (3) virdi anlara Tañrı eylüğinden ya' nī mal: ol yigrekdür anlara; belki ol yavuzıraḡdur anlara. boḡmak eyleniler anı kim baḥıllık eyledilerdi anuñ-ile (4) kıyāmet günü. daḥı Tañrı'nuñdur gökler mīrāşı daḥı yirüñ işlersiz bilicidür.

181. bayık işiddi Tañrı (5) anlaruñ sözün kim eytiler: “bayık Tañrı yoḡsuldur daḥı biz baylar uz.” yazavuz anı kim eytiler daḥı depeledüklerin (6) peygamberleri ḥaḡsuz daḥı eyidevüz “daduñ od ‘azābını.”

182. şol andan ötürüdür kim ilerü duttı ellerüñüz. daḥı bayık Tañrı. (7) degül zılm eyleyici kullara.

183. anlar kim eyittiler: “bayık Tañrı” ışmarladı bize kim inanmayavuz ḥıç yalavaca; tā (8) getüre bize ḡurbān kim yir anı od.” eyit: “bayık geldi size yalavaçlar benden ilerü ḥüccetler-ile (9) daḥı anuñ-ile kim eyittüñüz pes nişe depeledüñüz anları eger olasıñ girçekler?”

184. pes eger yalan dutarlar-ise seni; bayık yalan dutarlar-ise (10) yalavaçlar senden ilerü. getürdiler ḥüccetler daḥı kitāblar daḥı kitāb'ı aydın eyleyici.

185. her nefis dadıcudur (11) ölümü. daḥı tamām virinilesiz müzdlerüñüzi kıyāmet günü. pes her kim ıraḡ olına oddan daḥı givürinile [37b] uçmaḡa bayık zafer ya' nī ḡurtılmaḡa. daḥı degül yaḡın dirlik illā aldamaḡ gönenmegi.

186. bayık şınanasız mällaruñuz içinde, (2) daḥı nefslerüñüz içinde. daḥı işidesiz anlardan kim virnüldiler kitāb'ı, sizden ilerüden; daḥı anlardan kim müşriḡ oldılar: (3) incinesi nesene çok. daḥı eger şabr eyleyesiz, daḥı şaķınasız; bayık şol işlerüñ gönül bağlanmışlarındandır.

187. daḥı ol vaḡt kim duttı Tañrı anlaruñ (4) ‘ahdın kim virinildiler kitāb: bellü eyleyeler anı ādemilere daḥı gizlemeyeler anı. pes bıraḡdılar anı arḡaları ardında. (5) daḥı şatun aldılar anuñ-ile az bahā pes ne yavuzdur ol kim şatun alurlar!

188. şanma anları kim, sevinürler anuñ-ile kim işlediler; (6) daḥı severler kim öginüleler anuñ-ile kim işlemediler: pes şanma anları ḡurtılacaḡ yirde ‘azābdan. daḥı

anlaruñdur (7)‘azāb ağrıdıcı.

189. daḥı Tañrı’nuñdur gökler pādişāhlığı daḥı yirün. daḥı Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

190. bayık (8) gökler yaratmak içinde daḥı yir; daḥı gitmeginde gelmeginde gicenüñ daḥı gündüzüñ; nişānlardur aqıllar işlerine.

191. (9) anlar kim añarlar Tañrı’yı, örü tırurken daḥı otururken, daḥı yanları üzere-y-iken; daḥı endişe eylerler gökler (10) yaratmağında daḥı yirüñ. “iy çalabumuz ya’nī eydürler yaratmaduñ uşbunı fayıdasuz. aruluğüñ senüñ pes şaqla bizi od ‘azābından.”

192. (11) “iy çalabumuz! bayık sen, her kimi kim givürürseñ oda, bayık rüsvāy eyledüñ anı. daḥı yokdur zālimlerüñ “hīç arka viricileri.”

193. “iy çalabumuz! bayık biz [38a] işiddük kığırdıcı kığırur imāna kim imān getürüñ çalabuñuza pes imān getürdük.” “iy çalabumuz! yarlığa bize yazuqlarumuzu (2) daḥı ‘afv eylegil bizden yavuz işlerümüzi. daḥı canumuzu alğıl eyü işlüler-ile.”

194. “iy çalabumuz! daḥı virgil bize anı kim va’da eyledüñ bize yalavaçlaruñ üzere. (3) daḥı rüsvāy eyleme bizi kıyāmet günü; bayık sen hilāf eylemezsın va’deyi.”

195. pes uy virdi anlara anlaruñ çalabı’sı “bayık ben (4) zāyı eylemezin işleyicinüñ işini sizden, irkek yā dişi bir niceñüz bir niceden. pes anlar kim gittiler yirlerinden; (5) daḥı çıkarınıldılar illerinden daḥı incidinildiler yolumda daḥı çalışdılar daḥı depelendiler ‘afv eyleyem anlardan (6) yavuz işlerin daḥı givürem anları uçmaqlara kim aqar altından ırmāqlar. yanud virmek Tañrı qatından.” Daḥı (7) Tañrı qatındadır yanud virmek görki.

196. aldamasuñ seni dönmeği anlaruñ kim kāfır oldılar, illerde.

197. gönenmekdür (8) az; andan, turağı yiri tamudur. daḥı ne yavuz döşekdür ol

198. velikin anlar kim şaқındılar çalabı’larından; anlaruñdur uçmaqlar, (9) aqar altlarından ırmāqlar ebed qalıcılar iken anlaruñ içinde qonuğa yaraqlanmış nesene Tañrı qatından. daḥı ne kim Tañrı qatındadır (10)yigrekdür eyü işlülere.

199. daḥı bayık kitāb ehli’nden bir nicesi oldur kim imān getürür Tañrı’ya; (11) daḥı aña kim indürinildi sizüñ yaña daḥı aña kim indürinildi anlaruñ yaña aşāqlıq eyleyiciler iken Tañrı’ya şatun almazlar Tañrı āyetleri-y-ile az bahā ya’nī az dünyelik. şunlar [38b] anlaruñdur anlaruñ müzdi anlaruñ çalabı’sı qatında. bayık Tañrı tiz hisābludur.

200. iy anlar kim imān getürdiler! qatlanuñ daḥı (2) qatlanmaqda gālib oluñ. daḥı sınırda duruñuz. daḥı şaқınuñ Tañrı’dan anuñ-içün kim qurtılasız.

1.4 Sūratü'n-Nisā /4/

(176 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismillāhi'r rāhmāni'r rāhīm

1. (3) iy ādemīler! şaķınıñ çalabuñuzdan, ol kim yarattı sizi bir nefsdan ya'nī ādem aleyhisselām; daķı yarattı andan 'avratını (4) daķı daķıttı ol ikiden erenler çok daķı daķıttı. daķı şaķınıñ Tañrıdan ol kim dileşürsiz anuñ-ile daķı hışımlardan. (5) bayık Tañrı oldu üzerüñüze şaķlayıcı.

2. daķı virüñ yetimlere mälların; daķı degşürmen arusuzı (6) aruya. daķı yimeñ mällarını mällaruñuz-ıla bayık ol oldu yazuk ulu.

3. daķı eger korkasız kim (7) 'adl eylemeyesiz yetimlere, çiftlenüñ anı kim helāl oldu size 'avratlardan ikin ikin daķı üçin üçin daķı dördin dördin ya'nī nite kim yetimlere velī olmaķdan şaķıñduñuz zinādan daķı şaķınıñ 'avrat anuñ. (8) pes eger korkasız kim 'adl eyleyimeyesiz bir ol kim mālīk oldu saĝ ellerüñüz. şol ya'nī bir yā karavaş yakınraķdur kim zulm eylemeyesiz.

4. (9) daķı virüñ 'avratlara kābinlerin, baķşış. pes eger hoş olalar size neseneden ol kabinden nefsdin yaña ya'ni gendü nefsleri hoşluĝı-y-ıla ol kābinden size nesene virürler -ise (10) siñici-y-iken siñici-y-iken.

5. daķı virmeñ beynisüzlere ya'nī güzāf harc eyleyenlere, mällaruñuzı; ol kim kıldı Tañrı size durmaķ ya'nī dirlik daķı rüzī virüñ [39a] anlara anuñ içinde daķı donaduñ anları. daķı eyidün anlara söz eyü

6. daķı şınañ yetimleri, tā kaçan kim ireler çiftlenmege. (2) pes eger göresiz anlardan toĝru yol dutmaķ, virüñ anlara mälların. daķı yimeñ anı ey vaşılar, güzāfdan ötürü daķı öñürtmekden ötürü (3) kim ulalar daķı her kim ola bay şaķınsun daķı her kim ola yoĝsul yisüñ şeri'atde bulınur neseneyle (4) pes kaçan kim viresiz anlara mällarını tanuķ dutuñ anlar üzere daķı yiter Tañrı hisāb eyleyici

7. erenlerüñdür (5) ülü, andan kim ķodı ata aña; daķı yakınıraķ hışımlar. daķı 'avratlarundur ülü andan kim ķodı ata aña (6) daķı yakınıraķ hışımlar andan kim az oldu andan yā çok oldu ülü farīza olınmış.

8. daķı kaçan kim hāzır ola üleşmege, hışımlık isleri (7) daķı yetimler daķı miskīnler rüzī virüñ anlara andan za'ifler. daķı eyidüñ anlara söz eyü.

9. daķı korksuñ (8) anlar kim, eger kıoyalaradı anlaruñ ardından döl ya'nī oĝul kıız za'iflar, korkalaradı anlaruñ üzere: pes şaķınsunlar Tañrı'dan; daķı eyitsünler (9) söz toĝru söz.

10. bayık anlar kim yirler yetimler mälların, haķsuz; bayık yirler kıarınları içinde

(10) od. daḥı göyneler tamu odına.

11. ışmarlar size Tañrı oğlanlarıñuz ھاڭڭında: irkegündür iki dişi ülüsi gibi. (11) pes eger olalar ‘avratlar ikiden yuċaru, anlarıñdur iki ülüsi, anuñ kim ċodı. daḥı eger ola bir, anuñdur [39b] yaru. daḥı atasıñ anasıñ, her birisiniñ ol ikiden, altıda birdür, andan kim ċodı; eger ola anuñ oğı kız. pes eger (2) olmaya anuñ oğı kız, daḥı mırāşın ala anuñ atası anası: anasıñ üçde birdür pes eger ola anuñ ڭarındařlar anasıñdur (3) altıda bir; vaşı(y)yatdan řoñra vaşı(y)yet eyler anı yā borċdan. atalarıñuz daḥı er oğlanlarıñuz bilmezler (4) ڭanċısı yaċınıraċdur size aşı eylemekdin yaña. farīza Tañrı’dandur; bayıċ Tañrı oldı bilici dürüst işlü.

12. daḥı sizüñdür yarısı, (5) anuñ kim ċodı ‘avratlarıñuz; eger olmaz-ise anlarıñ oğı kız. pes eger ola anlarıñ oğı kız, sizüñdür dörtde bir, andan kim ċodılar; vaşı(y)yetden řoñra kim vaşı(y)yet eylerler anı, yā borċdan. daḥı anlarıñdur dörtde bir (6) andan kim ċoduñuz eger olmaya (7) sizüñ oğı kız. pes eger ola sizüñ oğı kız, anlarıñdur sekizde bir, andan kim ċoduñuz; vaşı(y)yetden řoñra kim vaşı(y)yet eylersiz anı, (8) yā borċdan. daḥı eger ola mırāş alınıla andan: ol kim atası olmaya; daḥı anuñdur er ڭardaş, yā kız ڭardaş: pes her birinüñdür. (9) ol ikiden, altıda bir. daḥı eger ola eyregirek şundan ya‘nī birden, pes anlar ortaċlardur üçde bir içinde; (10) vaşı(y)yetden řoñra kim vaşı(y)yet olına ol, yā borċdan; ziyān eyleyici degül-iken. ıřmarlamaċdur Tañrı’dan daḥı Tañrı bilicidir, (11) ivici degül.

13. şol, Tañrı ĥadlarıdur. daḥı her kim boyun vire Tañrı’ya daḥı yalavacına; givüre anı uçmaċlara kim aċar [40a] altından ırmaċlar ebed ڭalıcılarken anlarıñ içinde. daḥı şol zafer bulmaċdur ulu.

14. daḥı her kim ‘āsī ola Tañrı’ya daḥı yalavacına daḥı gece (2) ĥadlarından givüre anı oda; ebed ڭalıcıy-iken anuñ içinde. daḥı anuñdur ‘azāb ĥor eyleyici.

15. daḥı anlar kim işleyeler zişt işi ya‘nī zinā (3) ‘avratlarıñuzdan daḥı danuċ dutuñ anları üzere dört sizden ya‘nī müsülmānlardan. pes ger řanuċlıċ vireler yıġuñ anları (4) evler içinde tā cānların ala ölüm yā kıla Tañrı anlara yol.

16. daḥı ol iki kim ya‘nī er ‘avrat işleyeler anı (5) sizden incidüñ ol ikiyi. pes eger tevbe eyleyeler daḥı eyü işleyeler yüz döndürüñ ol ikiden. bayıċ Tañrı, oldı tevbe virici, raĥmet kılıcı.

17. (6) tevbe yoċdur Tañrı üzere illā anlarıñ kim işlerler yavuz işi bilmezlig-ile andan tevbe ڭılurlar yaċından (7) pes şunlar tevbe vire Tañrı anlara. daḥı oldı Tañrı bilici, dürüst işlü.

18. daḥı yoċdur tevbe anlarıñ kim (8) işlerler yavuz işleri tā ڭaçan ĥāzır oldı anlarıñ ya‘nī kāfırlığı birisine ölüm, eyitti; bayıċ ben tevbe eyledüm şimdi daḥı ne daḥı (9)

anlaruñ kim ölürler anlar kâfirler-iken. şunlar yaraqladuk anlara ‘azāb ağrıdıcı.

19. ey anlar kim imān getürdiler (10) helāl olmaz size kim mīrāş alasız ‘avratları, güc- ile dağı yavuz dirilmeñ anlaruñ-ıla, tā iltesiz bir nicesin anuñ kim (11) virdüñüz anlara illā kim getüreler zişt iş bellü eyleyici dağı dirilüñ anlaruñ-ıla eylüg-ile. pes eger düşhār göresiz anları [40b] ola kim duşhār göresiz nesneyi, dağı kıla Tañrı anuñ içinde hayr çok.

20. dağı eger dileyesiz ‘avrat degşürmegin, bir ‘avrat (2) yirine; ol hālde. kim virdüñüz anlaruñ birisine çok māl; almañ andan nesene alur misiz anı zulm-ıla dağı yazuğ-ıla bellü.

21. (3) dağı nite alasız anı, ol hālde kim bayık irdi bir niceñüz bir niceñüze dağı duttılar ol ‘avratlar sizden ‘ahd katı.

22. dağı çifilenmeñ (4)anı kim çiftlendi atalaruñuz ‘avratlardan; illā ol kim geçdi ya‘nī ‘afv dur. bayık ol oldı zişt iş dağı düşmān dutmağ. dağı ne yavuzdur yoldın yaña.

23. (5) harām olındı size analaruñuz; dağı kızlaruñuz; dağı kız qarındaşlarıñuz; dağı atañuz kız qarındaşları; dağı anañuz kız qarındaşları; dağı er qarındaş kızları (6) dağı kız qarındaş kızları dağı analaruñuz anlar kim emzürdiler sizi; dağı kız qarındaşlaruñuz, süd emzürmekden; dağı. ‘avratlaruñuz (7) anaları; anlar kim kıylarunuzdadur ‘avratlaruñuzdan anlar kim duğul eyledüñüz anlara pes eger olmayasız duğul eyledüñüz (8)... anlara yazuğ yokdur sizüñ üzere; dağı oğlanlaruñuz ‘avratları anlar kim billerüñüzdendür; dağı kim cem‘ eyleyesiz (9) iki kız qarındaş ortasında līkin ol kim geçdi ya‘nī ‘afv oldı. bayık Tañrı oldı yarlıgayıcı, rahmet kılıcı.

24. dağı erlü ‘avratlar, ‘avratlardan (10) illā ol kim. mālīk oldı sağı ellerüñüz. ya‘nī harām olındı; illā ol kim mālīk sağı ellerüñüz Tañrı yazmağı üzerüñüze. dağı helāl eyledi size şundan ayruğın kim, isteyesiz mällaruñuz-ıla (11) şakıncılar-iken, ziyān eyleyiciler degül-iken. pes ol kim gönendüñüz anuñ-ile anlardan virüñ anlara yanudlarını ya‘nī farīza iken. dağı yazuğ yokdur [41a] üzerüñüze, anuñ içinde kim hoşnüdlaşduñuz farīzadan soñra bayık Tañrı oldı bilici dürüst işlü.

25. dağı her kim güci yitmeye (2) sizden artuqlığa ya‘nī baylığa kim nikāh eyleye şaklanmışları ya‘nī āzādlar, müsülmānları: andan kim mālīk oldı ellerüñüz, qaravaşlaruñuzdan (3) müsülmānlar. dağı Tañrı bilicirekdür imānuñuzı; bir niceñüz bir nicedendür pes nikāh eyleñ anları anlaruñ kavmi destürıyıla. (4) dağı virüñ anlara yanudlarını, eylüg-ile şaklanmışlar-iken; zinā eyleyiciler degül-iken; dağı dutıcılar degül-iken dostlar ya‘nī uğurlayın. (5) pes kaçan kim erlü olınalar, pes eger getüreler zişt iş ya‘nī zinā; anlaruñ üzeredür yarsı anuñ kim in kim āzādlar üzeredür ‘azābdan (6) şol anuñdur kim qorqdı yazuğdan ya‘nī zinādan, sizlerden. dağı kim katlanasız yigrekdür size dağı Tañrı

yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

26. diler Tañrı (7) tā bellü eyleye size; dañı toğru yol göstere size, yollarını anlaruñ kim sizden ilerü-di; dañı tevbe vire size. dañı Tañrı bilicidür dürüst işlü.

27. dañı Tañrı diler kim tevbe vire size. dañı diler anlar kim uyarlar arzulara kim (8) egilesiz egilmek ulu.

28. diler Tañrı kim yiyni eyleye sizden; dañı yaradıldı ādemī (9) za‘īf ya‘nī şabr eylemez arzulardan.

29. iy anlar kim imān getürdiler! yimeñ mällaruñuzu arañuzda, bāṭıl-ıla ya‘nī ḥarām-ile; (10) bāzirgenlik hoşnūdlıg-ıla sizden dañı depelemeñ gendü nefsleruñuzi. bayık Tañrı oldı size rahmet kılıcı.

30. dañı her kim (11) işleye şunu ḥaddan geçmek içün dañı zulm-iken soñra göyündürevüz anı oda. dañı oldı şol, Tañrı’ya geñez.

31. eger şaķınasız [41b] ulularından anuñ kim yıglnursiz andan; ‘afv eyleyevüz sizden yavuz işleruñuzi; dañı givürevüz sizi givüreceğ yire görklü ya‘nī uçmaķķa.

32. dañı arzulamañ (2) anı kim artuķ eyledi Tañrı anuñ-ile, bir niceñuzi bir nice üzere. erenleruñdür ülü andan kim işlediler dañı ‘avratlaruñdur (3) ülü andan kim işlediler. dañı dileñ Tañrıya eylüginden bayık Tañrı oldı her neseneyi bilici.

33. dañı her birinüñ (4) kılduķ mīrāş alıcılar, andan kim ḳodı ata aña, dañı yaķın ḥışımlar. dañı anlar kim ‘ahd bağladı andlaruñuz, (5) virüñ anlara anlaruñ ülüsini. bayık Tañrı oldı her nesene üzere ṭanuķ yā ḥāzır

34. erenler gey durıcılarıdur ‘avratlar üzere andan (6) ötürü kim artuķ eyledi Tañrı bir nicesini anlaruñ bir nice üzere dañı andan ötürü kim nafaķa eylediler mällarından. pes eyü işlü ‘avratlar muṭī‘lardur ya‘nī erenlerine (7) şaķlayıcılarıdur gizlüyi andan ötürü kim şaķladı Tañrı dañı anlar kim ḳorķarsız boyun virmegini anlaruñ, pes ögütleñ anları dañı ayrılıñ anlardan (8) yatacaķ yirlerde dañı urun anları. pes eger boyun vireler size istemen anlaruñ üzere yol ya‘nī dögmek. bayık Tañrı, oldı (9) yüce, ulu.

35. dañı eger ḳorķasız ṭartışmaḳdan ol iki arasında, viribiñ miyāncı yā ḥükm eyleyici er ḳavminden, dañı bir miyāncı ‘avrat ḳavminden. (10) eger diler-ise ol iki oñartmaķ yaķışdura Tañrı ol iki arasında. bayık Tañrı oldı bilici ḥaberlü.

36. dañı ṭapuñ Tañrıya dañı (11) ortaķ eylemeñ aña neseneyi. dañı ataya aña eylemek dañı ḥışımlıķ issine; dañı yetimlere; dañı miskīnlere; dañı ḳonşıya ḥışımlıķ issine [42a] dañı ḳonşıya ırāḳ dañı yoldaşa dañı yol erine dañı aña kim mālīk oldı elleruñuz. bayık Tañrı (2) sevmez anı kim oldı göceklenici tekebbür eyleyici.

37. anlar kim baḥillıķ eylerler, dañı buyururlar ādemīlere baḥillıgı. dañı gizlerler

(3) anı kim virdi anlara Tañrı eylüginden. dañı yaraqladuk kâfirler-içün ‘azâbı ħor eyleyici.

38. dañı anlar kim nafağa eylerler (4) mällarını âdemiler riyâsı içün. dañı inanmazlar Tañrı’ya ne dañı şöñrağı güne. dañı her kim ola şeytânaña iş ne yavuzdur (5) işdin yaña.

39. dañı ne neseür anlaruñ üzere eger imân getürelerdi Tañrı’ya dañı şöñrağı güne dañı nafağa vireler-idi andan kim (6) rûzî virdi anlara Tañrı dañı oldı Tañrı anları bilici.

40. bayık Tañrı zulm eylemez zerre ağırı yâ ħarınca ağırı dañı eger ola eylük artura anı (7) dañı vire ħatından müzd ulu.

41. pes nite ola, ħaçan kim getürevüz her bir ümmetden ħanuħ ya‘nî peygamberini dañı getürevüz seni (8) anlaruñ üzere ħanuħ

42. ol gün seve anlar kim kâfir oldılar, dañı ‘âsî oldılar yalavaclar kim berâber olına anlaruñ-ıla (9) yir. dañı gizlemeyeler Tañrıdan sözi.

43. iy anlar kim imân getürdiler yaħın gelmen namâza siz (10) esrükler-iken tâ bilesiz anı kim eydürsiz ne dañı cunubler-iken illâ yol geçicilerken tâ yunasız. dañı eger (11) olasız şayrular yâ sefer üzerinde, yâ gele biregü sizden aşak yirden, yâ yaħınlık eylesiz ‘avratlara ya‘nî şu döküp dañı [42b] pes bulmayasız şu ħaşd eyleñ toprağa aru pes süzüñ yüzlerüñüze dañı ellerüñüze bayık Tañrı, (2) oldı ‘afv eyleyici yarlıħayıcı.

44. görmedüñ mi anları kim virinildiler ülü kitâbdan şatun alurlar azħunlğı (3) dañı dilerler kim azasız yolu.

45. dañı Tañrı bilürirekdür düşmânlaruñuzu. dañı yitti Tañrı dost dañı yitti Tañrı (4) arħa virici.

46. anlardan kim cuħûd oldılar döndürürler sözi yirlerinden dañı eydürler: işiddük dañı (5) ‘âsî olduk; dañı işit, işittürinilmiş degül-iken; dañı ħulaħ dut bize egmek içün dillerini dañı barmaħ urmaħ içün dîn içinde. dañı eger bayık anlar (6) eyideler-idi: “işiddük dañı boyun virdük; dañı işit dañı göz dut bize ola-dı yigrek anlara dañı maşlıħatluraħ. velikin ırak eyledi anları Tañrı, (7) anlaruñ küfrinden ötürü inanmazlar illâ az.

47. ey anlar kim virinildiler kitâb imân getürüñ aña kim indürdük (8) girçek dutıcı-y-iken anı kim sizüñ-iledür; andan ilerü kim yoyavuz yüzleri pes döndürevüz anları arħaları üzere. yâ ırak eyleyevüz anları nite kim (9) ırak eyledük şenbe gün islerini. dañı oldı Tañrı işi işlenmiş.

48. bayık Tañrı yarlıħamaya (10) kim ortak olına ol; dañı yarlıħaya anı kim şundan ayruħdur, aña kim diler. dañı her kim ortak eyleye Tañrı’ya bayık yalan baħladı (11) yazuğı ulu.

49. görmedüñ kim yâ körmedüñ kim anları kim arıdurlar gendüzilerini? belki

Taňrı arıdur anı kim diler. [43a] daňı zulm olınmayalar iki barmağ sürüp fetil gibi olan ħarik kadarı yā ħurmā çekürdegi yaruğı arasındağı çöp kadar.

50. bağ nite yalan bağlarlar Taňrı üzere yalanı; daňı dapdur ol yazuğ bellü.

51. bilmedüñ mi (2) anlar kim virinildiler ülü, kitābdan inanurlar buta yā cādūya, daňı şeytāna, yā but kullıkcısına. daňı eydürler (3) anlara kim kāfir oldılar şunlar ya'nī toğru yol dutıcırağdur ya'nī ebū süfyān yāranlarıyla anlardan kim imān getürdiler yoldın yaña.

52. şunlar anlardur kim ırak eyledi anları Taňrı. (4) daňı her kim kim la'net eyleye Taňrı hergiz bulmayasñ aña arğa virici.

53. belki anlaruñ mıdur ülü, pādişāhlıqdan? pes andan, virmeyeler (5) ādemilere ħurmā çekürdegindegi çukurcağı.

54. belki ħased eylerler mi ādemlere, anuñ üzere kim virdi anlara Taňrı, eylüğinden pes bayığ virdük (6) ibrahīm ħavmına kitābı daňı ħikmeti daňı virdük anlara pādişāhlıq ulu.

55. pes bir nicesi anlaruñ oldur kim imān getürdiler aña; (7) daňı anlaruñ bir nicesi oldur kim yüz döndürdi andan. daňı tap oldı tamu yandurınılmış.

56. bayığ anlar kim kāfir oldılar āyetlerümüze sonra (8) göyündürevüz anları odda. niçe kim bişe derileri anlaruñ, degşürevüz anlara deriler, andan ayruğ tā tadalar (9) 'azābı. bayığ Taňrı oldı beñdeşsüz dürüst işlü.

57. daňı anlar kim imān getürdiler, daňı işlediler eyü işler; (10) givürevüz anları uçmaqlara; ağar (11) anlaruñ altından ırmağlar ebed ħalıcılarken anlaruñ içinde hemişe. anlaruñdur anlaruñ içinde 'avratlar gey arınmışlar. daňı givürevüz anları gölgeye ırılmaz gölgeye.

58. bayığ Taňrı buyurur size kim ödeyesiz emānetleri [43b] ehline ya'nī islerine daňı kaçan hükm eyleysiz ādemiler arasında hükm eyleyesiz 'adl-ıla. bayığ Taňrı ne eyü nesene ögüder sizi anuñ-ile. (2) bayığ Taňrı, oldı işidici, görici.

59. ay anlar kim imān getürdiler boyun virüñ Taňrı'ya, daňı boyun virüñ yalavaca, daňı (3) iş islerine sizden. pes eger tartışasız nesene içinde döndürüñ anı Taňrı'dan yaña daňı yalavacından yaña eger olasız (4) inanursız Taňrı'ya daňı sonrağı güne. şol yigrekdür daňı görklürekdür dönmeğdin yaña ya'nī 'āķıbet.

60. bilmedüñ mi anları kim (5) şanurlar bayığ anlar imān getürdiler aña kim indürinildi senden yaña daňı aña kim indürinildi senden ilerü dilerler kim buyruğ isdeşü varalar (6) şeytāndan yaña; ol ħâlde kim buyrulddar kim kāfir olalar diler dīv kim azdura anları azmağlık (7) ırak.

61. daḥı kaçan eyidile anlara: “gelüñ andan yaña kim indürdi Tañrı, daḥı yalavaçdan yaña göresen (8) münafıqları yüz döndürürler senden yüz döndürmek.

62. pes nitedür ol vaqt kim geldi anlara muşibet andan ötürü kim ilerü duttı (9) elleri andan geldiler saña, and içerler Tañrı’ya: dilemedük biz illâ eylük eylemek daḥı yaqışık eylemek.

63. şunlar (10) anlardur kim, bilür Tañrı anı kim göñülleri içindedür. pes yüz döndür anlardan; daḥı ögütle anları; daḥı eyit anlara gendüzilerinde ya‘nî ḥalvetde (11) söz yitürü.

64. daḥı viribimedük hîç yalavac, illâ kim boyun virinile, Tañrı destür-y-ıla. daḥı eger bayık anlar, ol vaqt kim zulm eylediler [44a] gendüzilerine, geleler-idi saña; pes yarlıgamaq dileyeler-idi daḥı yarlıgamaq dileye-di anlaruñ için yalavac bulalar-ıdı Tañrı’yı tevbe virici (2) tevbe qabül eyleyici rahmet kılıcı.

65. pes degül ya‘nî bular şandugı gibi çalabuñ ḥaqqı-içün mü’min olmayalar tā ḥâkim eylerler seni anuñ içinde kim anlaruñ içinde andan bulmayalar (3) gendüzilerinde tarlık andan kim hükm eyledüñ daḥı boyun vireler boyun virmek.

66. daḥı bayık biz yazmış-missavuz anlaruñ üzere (4) depeleñ gendüzilerünüzi yâ çıkuñ illerünüzdən işlemeyeler-idi anı illâ az anlardan. daḥı eger bayık (5) anlar işleyeler-idi anı kim ögüt virinürler anuñ-ile ola-dı yigrek anlara daḥı qatıraḥ sâbit eylemekdin yaña ya‘nî gendüzilerini dîn içinde.

67. daḥı andan, virey-idük anlara (6) qatımızdan, müzd ulu.

68. daḥı yol gösteredük anlara, yol toḡru.

69. daḥı her kim boyun virür-ise Tañrıya daḥı yalavacına; (7) şunlar, anlaruñ-ıla kim eylük eyledi Tañrı anlaruñ üzere peygamberlerden; daḥı gey girçeklerden daḥı şehidlerden (8) daḥı şâlihlerden. daḥı görklü oldı şunlar yoldaşdın yaña.

70. şol eylük Tañrı’dandur; daḥı tap oldı Tañrı bilici.

71. (9) iy anlar kim imân getürdiler dutuñ şaqqınmaḡuñuzı pes çıkuñ bölükler yâ çıkuñ bir gezden.

72. (10) daḥı bayık bir niceñüz oldur kim dölenür girü qalu. pes eger degir-ise size muşibet eyide bayık eylük eyledi Tañrı benüm üzerüme (11) ol vaqt kim olmadum anlaruñ-ıla ḥâzır.

73. daḥı eger ire size eylük Tañrıdan eyide kâne olmadı gibi [44b] sizüñ arañuzda daḥı anuñ arasında dostlık ey kâşki ben olmışmısam anlaruñ-ıla zafer buladum zafer bulmaq ulu.

74. pes çalışıñ (2) Tañrı yolında, anlar kim şatarlar yaqın dirliği âhirete daḥı her

kim çalıſa (3) Tañrı yolında, pes depelene yā yine; tiz virevüz aña müzd ulu.

75. dağı nedür sizün, çalıſmayasız Tañrı yolında? dağı za‘if lerden erenlerden dağı ‘avratlardan dağı oğlanlardan anlar kim eydürler: (4) “iy çalabumuz çıkar bizi uşbu köyden ya‘nī mekke’den zulm eyleyici anuñ kavmı dağı kıl bizüm için katundan (5) iş issi dağı kıl bizüm için katundan arka virici.

76. anlar kim imān getürdiler çalıſurlar Tañrı yolında. (6) dağı anlar kim kāfir oldılar çalıſurlar şeytān yolında. pes çalıſuñ şeytān dostları-y-ıla bayık (7) yavuz ſanmağı şeytān uñ oldu za‘if .

77. bilmedün mi anları kim eyidildi anlara yıgun ellerünüz dağı tururuñ (8) namāzı dağı virün zekātı. pes ol vaqt, kim yazıldı anlaruñ üzere çalıſmağ ol vaqt bir bölük anlardan kórkarlar (9) ādemilerden Tañrı kórkıſı gibi yā katırağ kórkıdın yaña. dağı eyittiler iy çalabumuz niſe yazdun üzerümüze çalıſı (10) niſe girü bırakmadun bizi bir müddete degin az? eyit: “dünyā menfa‘atı yā gönenmegi azdur dağı āhiret yigrekdür aña kim ſağındı. (11) dağı zulm olınmayalar ħurmā çekürdegi çukurcağındağı çöp gibi kadarınca.

78. kanda kim olası, ire size yā bula ölüm; dağı eger olduñuz-ise burçlar içinde kirec-ile yapılmıſ dağı eger ire anlara ya‘nī münafıklara eylük eyideler uşbu Tañrı katındandır [45a] dağı eger ire anlara yavuz iş eyideler (2) uşbu senün katındandır. eyit: “dükeli Tañrı katındandır. pes nedür uşbu kavmun yakın olmazlar kim (3) añlayalar sözi.

79. her ne kim ire saña eylük Tañrı’dandır. dağı her ne kim ire saña yavuz iş ya‘nī kızlık dağı ſingun (4) nefsündendür dağı viribidük seni ādemilere yalavac dağı dap oldu Tañrı, tanuğ.

80. her kim boyun vire yalavaca, (5) bayık boyun virdi Tañrıya. dağı her kim yüz döndüre viribimedük seni anlaruñ üzere ſaklayıcı.

81. dağı eydürler ya‘nī münafıklar ta‘atdur (6) pes kaçan çıkdılar katundan dünür düzdün düze bir bölük anlardan andan ayruğ kim eydürler. dağı Tañrı yazar (7) anı kim dünürler düzgün düze. pes yüz döndür anlardan dağı tevekkül eyle Tañrı’ya dağı. dapdur Tañrı, iş sürici.

82. pes endiſe eylemezler mi (8) ħur‘ān’ı? dağı eger ola-dı Tañrı’dan ayruğ katından bulalar-ıdı anuñ içinde tartıſık çok.

83. dağı kaçan geldi anlara bir iş ya‘nī ħaber iminlikden yā kórkıdan yaydılar anı. dağı eger döndürselerdi anı yalavac yaña, dağı (9) iş işi islerinden yaña ya‘nī rāy ehli anlardan (10) bile-di anı anlar kim çıkarurlar anı degülmis-se Tañrı eylügeni üzerünüze, dağı rahmeti ya‘nī ħur‘ān; (11) uyaduñuz şeytāna illā az.

84. pes çalıſ Tañrı yolında. buyrınılmayasañ katı iş illā gendüzüne. [45b] dağı

kındur mü'minleri ola kim Tañrı yığa katı çalışın anlaruñ kim kâfir oldılar. dañı Tañrı katırağdur katı 'azâbdın yaña dañı katırağdur (2) 'azâb eylemekdin yaña.

85. her kim şefa'at eyleye eyü şefa'at, (3) ola anuñ ülü andan dañı her kim şefa'at eyleye şefa'at yavuz ola anuñ ülü (4) andan. dañı oldı Tañrı her nesene üzere güci yiter yâ şaklayıcı.

86. dañı kaçan selâmlanasız selâm virmeg-ile dimeg-ile selâmları görklüreg-ile ya'nî selamün aleyküm andan yâ döndürüñ anı bayıķ Tañrı oldı her nesene üzere hisâb eyleyici yâ yanud virici.

87. Tañrı, yokdur Tañrı illâ ol dire sizi (5) kıyâmet günü yaña; yokdur gümân anuñ içinde. dañı kimdür girçegirek Tañrı'dan, sözdin yaña?

88. pes nedür sizüñ münâfıklarda (6) iki bölük-iken. dañı Tañrı döndürdi andan ötürü kim kazandılar. diler misiz kim toğrı yol gösteresiz aña kim azdurdı Tañrı dañı her kimi (7) azdura Tañrı hergiz bulmayasız anuñ-içün yol.

89. sevdiler kim kâfir olasız nite kim kâfir oldılar pes olasız berâber. pes (8) dutman anlardan dostlar tâ evlerinden illerinden ayrılalar Tañrı yolında. pes eger yüz döndüreler dutuñ anları dañı depeleñ (9) anları anda kim bulduñuz anları. dañı dutman anlardan dost ne dañı arķa virici.

90. illâ anlar kim ulaşurlar (10) bir kavma kim sizüñ arañuzda dañı anlaruñ arasında 'ahd kavı var. yâ geldiler size tar olmış-iken gögüzleri kim çalışalar sizüñ- ile (11) yâ çalışalar anlaruñ kavımı-y-ıla. dañı eger diledi. Tañrı, üstün ellü eyleye-di anları üzerüñüze pes çalışalar-idi sizüñ-ile. pes eger [46a] bir yaña olalar sizden pes çalışmayalar sizüñ-ile dañı birağalar size boyun virmegi kılmadı Tañrı size anlaruñ üzere (2) yol.

91. bulasız ayruķları dilerler kim imin eyleyeler sizi, dañı imin eyleyeler kavümlerini. her nice kim döndürinileler (3) fitne ya'nî kâfirlige koyu birağınılalar anuñ içine pes eger olmayalar sizden dañı birağmayalar sizden yaña boyun virmegi dañı yığmayalar ellerin pes dutun anları dañı depeleñ anları anda kim bulduñuz anları. dañı şunlar, kılduķ sizüñ içün anlaruñ-ıla (4) hücet ya'nî depelemek bellü.

92. dañı olmadı hıç mü'minüñ kim depeleye bir mü'mini illâ yanılup dañı her depeleye (5) mü'mini yanılup: âzâd eylemekdür mülk olınmış âdemî mü'min dañı ķan bahâ ışmarlanmış kavümüne illâ kim (6) şadaķa eyleyeler. pes eger ola bir kavümden kim düşmendür sizüñ ol mü'min iken âzâd eylemekdür mülk olınmış âdemî mü'min. (7) dañı eger ola bir kavümden kim arañuzda (8) dañı aralarında 'ahd kavı var; ģun bahâ dur, ışmarlanmış kavümüne dañı âzâd eylemekdür mülk olınmış âdemî (9) mü'min . pes her kim bulmaya orucdur iki ay biribiri ardınca ulaşıcılar tevbe eylemek içün Tañrı'dan dañı oldı Tañrı bilici

(10) dürüst işlü.

93. dağı her kim depeleye mü'mini kaçd eyleyici-y-iken anuñ cezāsı şamudur ebed kalıcı-y-iken anuñ içinde. dağı kaçadı Tañrı (11) anuñ üzere dağı la'net eyledi aña dağı yaraqladı aña 'azāb ulu.

94. ey anlar kim imān getürdiler kaçan yürüyesiz Tañrı yolında [46b] pes bellü eyleñ dağı eyitmen aña kim bırağıdı sizüñ yaña boyun virmegi degülseñ mü'min . dilersiz yakın dirlik (2) Tañrı katında ğanīmetler ya'nī müzdlr çokdur. şundayık olduñuz-ıdı ilerüden pes minnet eyledi Tañrı pes bellü eyleñ. bayık Tañrı oldı (3) anı kim işlersiz bilici.

95. berāber degül oturıcılar mü'minlerden eksüklik islerinden ayruğ dağı çalış eyleyiciler (4) Tañrı yolında mällar-y-ıla dağı nefsleri-y-ile. artuğ eyledi Tañrı çalış eyleyicileri mälları-y-ıla dağı nefsleri-y-ile (5) oturıcılar üzere yuğaru ayak. andan dağı dükeline va' de virdi Tañrı uçmağı. dağı artuğ eyledi Tañrı çalış eyleyicilere oturıcılar üzere müzd ulu.

96. yuğaru ayaklar andan dağı (6) yarlığamak dağı rahmet. dağı oldı Tañrı yarlığayıcı, rahmet kılıcı.

97. bayık anlar kim cānların aldı anlaruñ firişterler, zulm eyleyicilerken gendüzilerine ne nesede olduñuz. (7) eyittiler: olduğ za'if sayılmışlar 'āciz ler yirde" ya'nī mekke yiri. eyittiler ya'nī firişterler degül-midi Tañrı yiri giñ pes ayrıladuñuz (8) anuñ içinden pes şunlar, turağı yiri anlaruñ şamudur dağı ne yavuzdur dönecek yir.

98. illā za'if sayılmışlar erenlerden, (9) dağı 'avratlardan, dağı oğlanlardan; güci yitmezler hile eylemege; dağı toğru yol dutmazlar yol.

99. pes şunlar, (10) ola kim Tañrı kim 'afv eyleye anlardan. dağı oldı Tañrı 'afv eyleyici, yarlığayıcı.

100. dağı her kim ayrıla evinden, Tañrı yolında; bula (11) yirde varacak yir çok, dağı giñlik. dağı her kim çıka evinden ayrılıcı-y-iken evinden, Tañrıdan yaña dağı yalavacından yaña; [47a] andan, ire aña ölüm: bayık düşdi müzdi anuñ Tañrı üzere. oldı Tañrı yarlığayıcı rahmet kılıcı.

101. dağı kaçan yürüyesiz (2) yirde, yokdur üzerüñüze yazuğ kim eksersiz namāzdan eger qorqasız kim fitneye bırağı sizi anlar kim (3) kāfir oldılar. bayık kāfirler oldılar size düşmān bellü.

102. dağı kaçan olasañ anlaruñ içinde pes tursın anlaruñ için (4) namāzı tursuñ bir bölük anlardan senüñ-ile dağı dutsunlar silāhlarını pes kaçan secde eyleyeler olsunlar (5) arduñuzdan ya'nī silāh dutanlar. dağı gelsüñ bir bölük ayruğ kim namāz kılmadılar pes namāz kılsınlar senüñ-ile dağı dutsunlar şaķınmağın anlaruñ (6) dağı silāhların. sevdi anlar kim kāfir oldılar kim ğāfil olasız silāhlaruñuzdan dağı kumāşlaruñuzdan pes kaçd eyleyeler

(7) üzerüñüze, bir gezden kaçd dağı yokdur yazuk üzerüñüze eger ola sizde incinesi nesene yağmurdan yā ola sin şayrular kim aşığa koyasız (8) silāhlarıñuzu; dağı dutun şakınmağıñuzu. bayık Tañrı, kāfirler-içün (9) ‘azāb ħor eyleyici.

103. pes kaçan ödeyesiz namāzı añun Tañrı’yı tırmağ-iken dağı oturmağ-iken dağı yanlarıñuz üzere. (10) pes kaçan dölenesiz ya‘nī imīn olasız tırn namāzı bayık namāz oldu mü’minler üzere yazılmış (11) vaqtlanmış.

104. dağı sust olman istemekde kavmi eger olursañuz açırsız ya‘nī zāhmetden bayık anlar acırlar [47b] nite kim acır siz. dağı umar siz Tañrı’dan anı kim ummazlar dağı oldu Tañrı bilici dürüst işlü.

105. bayık indürdük sendin yaña (2) kitābı ħaqq-ile; tā hükm eyleyesin ādemīler arasında, anuñ-ile kim bildürdi saña Tañrı. dağı olma ħiyānet eyleyiciler içün dartışıcı.

106. (3) dağı yarlağamak dileñ Tañrı’dan; bayık Tañrı, oldu yarlıgayıcı, rahmet kılıcı.

107. dağı tartışma anlardan kim ħıyanet eylerler gendüzilerine. (4) bayık Tañrı sevmez anı kim oldu ħiyānet eyleyici yazuklu.

108. gizlenürler ādemīlerden, (5) dağı gizlenmezler Tañrı’dan. dağı ol anlarıñ-iledür ol vaqt kim düneler düzgün eyleyü anı kim ħoşnūd olmaz sözden ya‘nī yalan and. dağı oldu Tañrı aña kim işlerler kaplayıcı ya‘nī ‘ilmi- y-ile.

109. (6) siz şunlar siz tartışduñuz anlardan yakın dirlik içinde. pes kim tartışa Tañrı-y-ile anlardan (7) kıyāmet günü ya‘nī ‘azāb eyleyincek yā kim ola anlarıñ üzere iş sürici.

110. dağı her kim işleye yazukluk yā zulm eyleye gendüzine (8) andan yarlıgamak isteye Tañrı’dan bula Tañrı’yı yarlıgayıcı rahmet kılıcı.

111. dağı her kim kazaña yazuk bayık kazaña anı gendü üzere. (9) dağı oldu Tañrı bilici dürüst işlü.

112. dağı her kim işleye yazuk yā yazuk ya‘nī yarağ uğurlamak andan ata anuñ-ile yazuksuzı' bayık yüklendi (10) bühtānı dağı yazuğı bellü.

113. dağı eger degül-misse Tañrı fazlı üzerüñe dağı rahmeti kaçd eyleyedi bir bölük anlardan kim (11) azduralur-idi seni azdurmazlar illā gendüzilerin dağı ziyān degürmezler saña ħiç nesene. dağı indürdi Tañrı [48a] üzerüñe kitāb’ı ya‘nī ħur’ānı dağı ħıķmeti dağı öğretti saña anı kim olmadan bilürseñ. dağı oldu Tañrı fazlı üzerüñe (2) ulu.

114. ħayr yokdur çokda, gizlü sözinden anlarıñ; illā ol kim buyurdu şadaķaya, yā eyü işe, yā düzmege (3) ādemīler arasında. dağı her kim işleye şuni istemek içün Tañrı hoşnudlığın soñra virevüz aña müzd ulu.

115. (4) dağı her kim tartışa yalavac-ıla, andan soñra kim bellü oldu aña toğru yol;

dağı uya mü'minler yolından ayruğa: (5) iş virevüy aña anı kim iş duttı dağı göyündürevüz anı tamuda. dağı ne yavuzdur tamu dönecek yir!

116. bayık Tañrı yarlıgamaz kim ortak eylenile aña (6) dağı yarlıgaya anı kim şundan ayrukdur aña kim diler. dağı her kim ortak eyleye Tañrı'ya bayık azdı azmak ırak.

117. (7) tapmazlar andan ayruğa illâ dişilere dağı tapmazlar illâ şeytāna boyun vermeyici.

118. şürdi anı Tañrı (8) dağı eyitti ya'nī iblīs “tutam kullarından ulu endāze olınmış.”

119. “dağı azduram anları (9) dağı buyuram anlara keseler ılqılar kulaqların dağı buyuram anlara dondüreler Tañrı yaratmışın” ya'nī helālī harām eyleyeler haramı helāl eyleyeler. (10) dağı her kim duta şeytānı dost Tañrı'dan ayruk bayık ziyānlu oldu ziyānlu olmağ bellü.

120. va'de virür anlara (11) dağı arzulandurur anları dağı va'de virmez anlara şeytān illâ aldamağ.

121. şunlar, turağı yiri anlaruñ dağı bulmayalar [48b] andan dönmek.

122. dağı anlar kim imān getürdiler, dağı işlediler eyü işler; givürevüz anları uçmaqlara, (2) aqar altından anlaruñ ırmaqlar ebed kalıcılarken anlar içinde hemişe. Tañrı va'dası hağ iken; dağı kimdür girçegirek Tañrı'dan, sözdin yaña?

123. (3) degül arzularuñuz, ne dağı arzuları kitāb ehli'nüñ her kim işleye yavuzlık, cezā virinile anuñ-ile dağı bulmaya gendüzine (4) Tañrı'dan ayruk dost ne dağı arka virici.

124. dağı her kim işleye eyü işlerden irkekden yā dişiden (5) ol mü'min iken şunlar givürinileler uçmağa dağı zulm olınmayalar hurma çekür degi çukurı kadarınca.

125. dağı kimdür görklürek dīndin yaña, (6) andan kim ısmarladı yüzini Tañrı'ya ol eylük eyleyici-y-iken yā muhlis iken dağı uydı ibrahīm dīnine müsülmān iken? dağı duttı Tañrı (7) ibrahīm'i dost.

126. dağı Tañrı'nuñdur, ol kim göklerdenür dağı ol kim yirdedür. dağı oldu Tañrı her neşeyi kaplayıcı ya'nī ilmi-y-ile.

127. (8) dağı hükmi bellü eylemek isterler senden 'avratlar hağğında eyit Tañrı hükmi bellü eyler size anlarda dağı ol kim olunur üzerüñüze “kur'an içinde (9) 'avratlar yetimlerinde anlar kim virmezsiz anlara ne kim yazıldı anlaruñ içün dağı dilemezsiz kim nikāh eyleyesiz anları (10) za'if sayılmışlar hağğında oğlanlardan. dağı kim durasız durmağ hağğında yetimler içün 'adl-ıla. dağı her ne kim işleyesiz hayrdan (11) bayık Tañrı oldu anı bilici.

128. dağı eger bir 'avrat korğa yā bile erinden barışmağ yā yüz döndürmek [49a]

yokdur yazuk ol iki üzere kim barışalar aralarında barışmak. daḥı barışmak yigrekdür. daḥı ḥāzır olındı nefslar (2) katı bāḥıllığa. daḥı eger eylük eyleyesiz daḥı şaḫınasız bayıḳ Tañrı oldı aña kim işlersiz ḥaberlü.

129. daḥı hergiz gücünüñüz yitmeye (3) kim ‘adl eyleyesiz ‘avratlar arasında eger ḥāriş olduñuz ise daḥı pes egilmeñ dükeli egilmek pes koyasız anı aslınmış gibi (4) daḥı eger düzgün eyleyesiz, daḥı şaḫınasız; bayıḳ Tañrı, oldı yarlıgayıcı, raḥmet kılcı.

130. daḥı eger ayrılışalar, (5) bay eyleye Tañrı dükelerini, baylığından ya‘nı rızkından. daḥı oldı Tañrı gire dürüst işlü.

131. daḥı Tañrı’nuñdur ne kim göklerdeñdür, daḥı ne kim yirdedür. (6) daḥı bayıḳ ısmarladaḳ anlara kim virinildiler kitāb’ı sizden ilerü daḥı size kim “şaḫınuñ Tañrı’dan.” daḥı (7) eger kāfir olasız bayıḳ Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeñdür daḥı ol kim yirdedür. daḥı oldı Tañrı bay ögülmüş.

132. (8) daḥı Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeñdür daḥı ol kim yirdedür. daḥı tapdur Tañrı iş sürici.

133. eger diler-ise gidere sizi (9) iy ādemiler daḥı getüre ayruḳları. daḥı oldı Tañrı şunuñ üzere güci (10) yiter.

134. her kim oldı diler dünya yanudın ya‘nı dünya davaruñ Tañrı kātındandur dünya yanudı daḥı āḫiretün. daḥı oldı. Tañrı isidici görici.

135. iy anlar kim (11) imān getürdiler! oluñ gey dururıcılar ‘adlı, ṭanuklar iken Tañrı içün eger gendüzünüñüz üzerine-y-ise daḥı yā ata aña üzerine [49b] daḥı yaḫın ḥışımlar üzerine eger ola bay yā yoḥsul Tañrı yigrekdür ol ikiye ya‘nı bilürirekdür ḥalların. pes uymañ nefis dileğine kim (2) meyl eyleyesiz daḥı eger döndüresiz ya‘nı ṭanuklığı yā yüz döndüresiz ya‘nı ṭanuklıḳdan bayıḳ Tañrı oldı aña kim işlersiz ḥabarlu.

136. iy anlar kim (3) imān getürdiler Tañrı’ya daḥı yalavacına daḥı ḳur’ān’a ol kim indürdi yalavacı üzere daḥı kitāb’a ol kim indürdi (4) ilerü. daḥı her kim kāfir ola Tañrı’ya daḥı firıştelerine daḥı kitāblarına (5) daḥı yalavaḫlarına daḥı şoñraḡı güne bayıḳ azdı azmaḳ ırak.

137. bayıḳ anlar kim imān getürdiler andan kāfir oldılar andan imān getürdiler (6) andan kāfir oldılar andan arttırdılar kāfir olmaḡı ya‘nı muḥammed’e olmadı Tañrı kim yarlıgaya anları ne daḥı toḡru yol göstere anlara yoldın yaña.

138. muştıla (7) münāfiḳlara, bayıḳ anlaruñdur ‘azāb aḡrıdıcı.

139. anlar kim dutarlar kāfirleri ya‘nı cuḥūdları dostlar mü’minlerden (8) ayruḳ dilerler mı anlaruñ ḳatından ‘izzeti? bayıḳ ‘izzet Tañrı’nuñdur dükeli.

140. daḥı bayıḳ indürildi üzerünüñüz kitāb’da (9) kim, ḳaçan işidesiz Tañrı āyetlerin,

inanılmaz ol dağı yansulañur ol; oturmañ anlaruñ-ıla tā gireler (10) bir söz içine andan ayruķ. bayık siz anlarcılaysınız. bayık Tañrı diricidür münāfıķları dağı kāfirleri, ŧamu içine (11) hep.

141. anlar kim ya‘ nī münāfıķlar göz ŧutarlar size pes eger ola sizüñ zafer bulmak Tañrı’dan eyideler “degül mi-dük sizüñ-ile?” [50a] dağı eger ola kāfirlerüñ ülü eyideler “ğālib olmaduķ mı üzerüñüze dağı yıgmaduķ mı sizi mü’mínlerden?” (2) pes Tañrı hükm eyleye arañuzda kıyāmet günü. dağı hergiz kılmaya Tañrı kāfirlerüñ mü’mínler üzere yol.

142. (3) bayık münāfıķlar aldarlar Tañrı’yı dağı ol aldayıcıdur arıların dağı kaçan duralar namāz dapa (4) ŧuralar kābeller iken göstermek için işlerler ādemilere. dağı añlamazlar Tañrı’yı illā az

143. varıcı gelici olınmışlar (5) şunuñ arasında degül şunların dapa dağı her kimi azdura Tañrı hergiz bulmayasañ aña yol.

144. (6) iy anlar kim imān getürdiler! dutmañ kāfirleri dostlar, mü’mínlerden ayruķ diler misiz (7) kim kılañuz Tañrı’nuñ, üzerüñüze ħüccet ya‘ nī ‘azāb eylemek bellü?

145. bayık münāfıķlar aşığa ayakdadur āşığaraķ (8) oddan dağı hergiz bulmayasañ anlara arķa virici.

146. illā anlar kim tevbe dağı eylediler dağı şıgındılar Tañrı’ya dağı aru eylediler (9) dinlerin Tañrı için şunlar mü’mínler iledür. dağı sonra vire Tañrı mü’mínlere müzd ulu.

147. ne eyleye Tañrı (10) ‘azābuñuzdan eger şükr eyleyesiz dağı imān getüresiz. dağı oldu Tañrı şükr eyleyici bilici.

148. sevmez Tañrı eşkere eylemegi yavuzlığı, sözden, (11) illā ol kim güc eylenenildi dağı oldu Tañrı işidici bilici.

149. eger eşkere ħayrı yā gizleyesiz anı yā ‘afv eyleyesiz yavuzlıķdan [50b] bayık Tañrı oldu ‘afv eyleyici güci yiter.

150. bayık anlar kim kāfir olurlar Tañrı’ya dağı yalavacına; dağı dilerler (2) kim ayıralar Tañrı arasında dağı yalavaçlarınuñ dağı eydürler “inanuñuz bir niceye dağı kāfir oluruz bir niceye.” dağı dilerler (3) kim dutalar şunuñ arasında yol.

151. şunlardır kāfirler girçekden. dağı yaraķladuķ kāfirler-içün (4) ‘azāb ħor eyleyici.

152. dağı anlar kim imān götürdiler Tañrı’ya, dağı yalavacına; dağı ayırd eylemediler ħiç kimse arasında anlardan (5) şunlar sonra virevüz anlara müzdlerin. dağı oldu Tañrı yarlıgayıcı rahmet kılcı.

153. şorar saña kitāb (6) ehli kim indüresen anların üzere kitāb, gökden. bayık dilediler mūsā’ya uluraķ (7) şundan pes eyittiler “göster bize Tañrı’yı eşkere.” pes duttı anları bulıtdan inen od zulumlarından ötürü. anılan duttılar (8) buzağuyı andan sonra kim geldi

anlara (9) hüccetler. pes ‘afv eyledük şundan dağı virduķ mūsā’ya hüccet bellü.

154. dağı götürdük üstine anlaruñ dağı anlaruñ ‘ahdı kavli içün dağı eyittük anlara “girüñ (10) kapuya egilmişler-iken.” dağı eyittük anlara “haddan geçmeñ şenbe günü” dağı duttuķ anlardan ‘ahđ kavli kalıñ.

155. (11) pes şıduķlarından ötürü ‘ahdlarını dağı inanmaduklarından ötürü Tañrı āyetlerine dağı depeledüklerinden ötürü peygamberleri haķsuz [51a] dağı didüklerinden ötürü “gönlüñüz kapludur” belki mühr eyledi Tañrı anlaruñ üzere kāfirliklerinden ötürü pes inanmazlar illā (2) az.

156. dağı kāfirliklerinden ötürü dağı eyitdüklerinden ötürü meryem üzere buħtan ya‘nī zinā ulu

157. dağı eyitdüklerinden ötürü “bayıķ biz depeledük mesih’i ya‘nī el sürüciye ya‘nī şayruya elin sürerdi dağı gey olurdı (3) ‘isā!’yı meryem oğlunu Tañrı yalavacını.” dağı depelemediler anı dağı asmadılar anı velikin beñzer olındı anlara. dağı bayıķ (4) anlar kim dartışdılar anuñ haķķında gümān içindedür andan yoķdur anlaruñ aña hiç bilmek illā uymaķ gümāne. (5) dağı öldürmediler anı gümānsuz.

158. belki götürdi anı Tañrı gendü dapa. dağı oldı Tañrı beñdeşsüz dürüst işlü.

159. dağı yoķdur hiç kimse kitāb ehli’nden (6) illā imān getüre aña. ya‘nī ‘isā’ya ölmeğinden ileri dağı kıyāmet günü ola (7) anlaruñ üzere şanuķ.

160. zulumdan ötürü anlardan kim cuħūd oldılar harām eyledük anlaruñ üzere aruları kim helāl olındı-y-ıdı anlara dağı yığduķlarından ötürü Tañrı yolından (8) çoķ.

161. dağı alduķlarından ötürü ribāyı ol halde kim bayıķ yığlunıldılar andan. dağı yimeķlerinden ötürü ādemīler mallarını bātıł ıla ya‘nī rişvet-ile. dağı yaraķladuķ (9) kāfirler içün anlardan ‘azāb ağırdıcı.

162. likin berk olmışlar ‘ilm içinde anlardan dağı mü’mınler ya‘nī muħācırılardan inanurlar aña kim indürinildi senüñ dağı (10) aña kim indürinildi senden ilerü. dağı şururıcılar namāzı; dağı viriciler zekātı (11) dağı inanıcılar Tañrı’ya dağı şoñrağı güne şunlar virevüz anlara müzd ulu.

163. bayıķ biz vahy eyledük saña [51b] nite kim vahy eyledük nūh’a dağı peygamberlere andan şoñra. dağı vahy eyledük ibrahīm’e dağı ismā‘il’e dağı işhāķ’a (2) dağı ya‘ķub’a dağı ya‘ķub oğlanlarına dağı ‘isā’ya dağı eyyüb’a dağı yūnus’a, dağı hārūn’a dağı süleymān’a dağı virdük (3) dāvud’a zebūr’ı.

164. dağı yalavaçlar kim hikāyet eyledük anları saña ilerüden dağı yalavaçlar kim hikāyet eylemedük (4) saña. dağı şöyledi Tañrı mūsā’ya söylemek.

165. yalavaçlar muştılayıcılar dağı ķorķıdıcılar tā olmaya ādemīlerüñ (5) Tañrı

üzere hüccet yalavaçlardan şöıra ya'nî eyitmeyeler kim “bize yalavaç viribimedüñ bildürmedüñ”. dahı oldı Tañrı beñdeşsüz dürüst işlü.

166. likin Tañrı danuqlık virür aña kim indürinildi (6) saña indürdi anı bilmeklig-ile. dahı firişteler danuqlık virürler. dahı dap oldı Tañrı danuq.

167. bayık anlar kim (7) kâfir oldılar dahı yıgdılar Tañrı yolından; bayık azdılar azmak ırak.

168. bayık anlar kim kâfir oldılar dahı zulm eylediler. Tañrı kim yarlıgaya anlatı, ne dahı toğru yol göstere anlara, yolu.

169. (8) illā tamu yolın ya'nî küfr dîni ebed kalıcılarken anuñ içinde hemişe. dahı oldı şol Tañrı üzere (9) geñez.

170. iy âdemîler! bayık geldi size yalavaç haqq-ıla çalabuñuzdan pes inanuñ hayra sizüñ içün ya'nî kaşd eyleñ hayra. dahı eger kâfir olasız (10) bayık Tañrı'nuñdur ol kim göklerdeñ dahı yirde. dahı oldı Tañrı bilici dürüst işlü.

171. iy kitâb ehli! (11) haddan geçmen dîñüñüz içinde dahı eyitmeñ Tañrı üzere illā haqqı. degül el sürici 'isâ! meryem oğlu, illā [52a] Tañrı yalavacı dahı sözi anuñ ya'nî “ol” didi oldı. bırağdı anı meryem dapa dahı candur andan ya'nî yaradılmışdur anuñ halından anuñ- içün katından didi kim aña 'izzet ola. pes imân getürüñ Tañrı'ya dahı yalavaçlarına (2) dahı eyitmen “ücdür Tañrı.” yıglımın hayra bizün içün ya'nî kaşd eyleñ hayra. degül Tañrı illā bir Tañrı. arulığı anuñ kim ola anuñ (3) oğlanı. anuñdur ne kim göklerdeñ dahı ne kim yirdedür. dahı dapdur Tañrı iş sürici.

172. hergiz arlanmaz (4) el sürici kim ola kul Tañrı'nuñ ne dahı firişteler yakın olınmışlar. dahı her kim arlaña anuñ tapmağından dahı boyun virmemeklik eyleye (5) koparda anları gendü dapa hep.

173. pes amma anlar kim imân getürdiler dahı işlediler eyü işler tamām degüre anlara (6) müzdlerini dahı artura anlara eylüğinden. dahı amma anlar kim arlandılar dahı boyun virmemek eylediler 'azâb eyleye (7) anlara 'azâb ağrıdıcı. dahı bulmayalar anlaruñ içün Tañrı'dan ayruk dost ne dahı arka virici.

174. iy (8) âdemîler! bayık geldi size hüccet çalabuñuzdan. dahı indürdük sizüñ dapa aydınlık bellü.

175. pes ammā anlar kim (9) imân getürdiler Tañrı'ya dahı şıgındılar aña givüre anları rahmeti içine andan dahı eyelük içine. dahı toğru yol göstere anlara anuñ dapa (10) yol toğru.

176. hükmi bellü eylemek isterler senden eyit “Tañrı hükmi bellü eyler size atasuz oğlansuz gişide eger bir gişi helâk olsa kim, yokdur anuñ (11) oğlanı dahı anuñdur bir kız

karındaş anuñ yarsı, andan kim kodı. dağı ol mırās alur kız karındaşları eger olmaya anuñ ya‘nī kız karındaşuñ oğlanı. pes eger olalar iki ya‘nī kız karındaş ol ikinüñdür üçde [52b] iki andan kim kodı. dağı eger olalar karındaşlar erenler dağı ‘avratlar irkegüñdür (2) iki dişi ülüsi gibi. bellü eyler Tañrı size kim azmayasız.” dağı Tañrı her neseneyi bilicidür.

1.5 Süratü’l- Māide /5/

(120 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r rāḥmāni’r rāḥīm

1. (3) iy anlar kim imān getürdiler! yirine getürüñ ‘ahdlaruñızı ḥelāl olındı size dürt ayaklusı ılkıların illā ol kim okınur (4) üzeriñüze ḥelāl eyleyiciler degül iken avı siz ihram donın geyicilerken. bayık Tañrı hükm eyler anı kim diler.

2. iy anlar kim (5) imān getürdiler! ḥelāl eylemeñ Tañrı’nuñ hac nişānların ne dağı ḥarām ayı ne dağı kurban kim қа‘be‘ye viribirler ne dağı kurbān boyuma dağduklarun ne dağı қаşd (6) eyleyicileri қа‘be‘ye kim isterler eylügen ya‘nī bezirgenlik anların çalabısından dağı hoşnūdluq. dağı kaçan ihram tonından çıkası (7) avlañ. dağı қазарını ашım si ‘afv bir қавм sevmemek ya‘nī mekke kāfirleri kim yıgdılar sizi mescid-i ḥarām’dan kim artuqlıq eylesiz dağı arқа virişüñ (8) eylük üzere dağı şaқınmaq üzere dağı arқа virişmeñ yazuқ üzere dağı zulm eylemek üzere. dağı şaқınuñ Tañrı’dan bayık Tañrı (9) қатı ‘azābludur.

3. ḥarām olındı üzeriñüze murdar dağı қан dağı тоñuz eti dağı ol kim ün getürinildi Tañrı’dan ayruқ [53a] için dağı boğılmış, dağı ağac-ıla öldürilmiş dağı yüksekten düşüp ölmüş dağı boyruz-ıla süsüp öldürilmiş dağı ol kim yidi yırtıcı cānaver illā ol kim boğazlanduñuz dağı ol kim boğazlandı (2) taş butlar üzere ya‘nī üç yüze yakın daşlar kim қа‘be yöresindeyidi dağı kim üleşmek isteyesiz oқlar ile şol buyrukdan çıқmaqdur. bugün ümitsüz oldı anlar kim kāfir oldılar pes қорқман anlardan dağı қорқуñ benden. bugün tamām eyledüm sizüñ için (3) dīnūñüzden dağı tamām eyledüm üzeriñüze ni‘met ümi ya‘nī sizi mekke’ye givürmeg-ile dağı hoşnūd oldum sizüñ için müsülmanlığa dīn iken. pes her kim geñsüz olma (4) açlıq içinde meyl eyleyici degül -iken yazuğa bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet қılıcı.

4. şoralar saña, ne nesene ḥelāl olındı size (5) anlar eyit “ḥelāl ol indi size arular dağı ne kim öğretüñüz avcı cānaverlerden it öğrediciler-iken öğredürsiz anlara, (6) andan kim öğretti size Tañrı. pes yiñ andan kim şaқladılar şaқladılar sizüñ için dağı anuñ Tañrı adını anuñ üzere dağı şaқınuñ Tañrı’darı (7) bayık Tañrı tiz ḥisābludur.

5. bugün ḥelāl olındı arular; dağı та‘amı anların kim virinildiler (8) kitāb’ı ḥelāldur size dağı та‘amamuñuz ḥelāldur anlara. dağı āzād ‘avratlar yā mü’mīn ‘avratlardan.

dağı āzād ‘avratlar (9) anlardan kim virinildiler kitāb’ı sizden ilerüden kaçan virdüñüz anlara kâbinlerini şakıncılar iken (10) ziyân eyleyiciler degül iken dağı dutıcılar degül- iken dostlar. dağı her kim kâfir ola imāna bayık bāıl oldı ‘ameli (11) dağı ol āhıretde ziyānlulardandur.

6. (8)iy anlar kim imān getürdiler! kaçan durasız namāz dapa [53b] yun yüzlerüñüzi dağı ellerüñüzi dirseklere degin; dağı elüñüz sizüñ başlarıñuza dağı ayaklarıñuza (2) iki topuğa degin. dağı eger olasız cunub gey arınuñ. dağı eger olasız şayrular yā sefer üzere yā gele biregü (3) sizden aşak yirden yā yakınlık eyleyesiz ‘avratlara pes bulmayasız şu kaşd eyleñ toprağa aru (4) pes sürüñ yüzlerüñüze dağı elleriñüze andan. dilemez Tañrı kim kıla üzerüñüze hiç ırlık velikin (5) diler tā arıda sizi dağı tamām eyleye ni‘ metini üzerüñüze anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

7. dağı arañ Tañrı ni‘ metini ya nī islām üzerüñüze (6) dağı ‘ahdın bağladı anı şol vaqt kim eyittüñüz “işiddük dağı boyun virdük.” dağı şakınuñ Tañrı’dan bayık Tañrı bilicidür gogüzler (7) issini ya‘ nī gönüller içindegiyi

8. iy anlar kim imān getürdiler! oluñ gey durıcılar Tañrı-y-içün tanuqlar ‘adl-ıla. dağı kazanmasuñ size (8) bir kavmı sevmemek kim ‘adl eylemeyesiz. ‘adl eyleñ ol yakınırağdur şakınmağ-içün. dağı şakınuñ Tañrı’dan bayık Tañrı haberlüdür (9) aña kim işlersiz.

9. va‘de eyledi Tañrı anlara kim imān getürdiler, dağı işlediler eyü işler anlarıñdur yarlıgamağ dağı müzd ulu.

10. (10) dağı anlar kim kâfir oldılar dağı yalan duttular āyetlerümüzi şunlar tamu isleridür.

11. iy anlar kim imān getürdiler! (11) anuñ Tañrı ni‘ metini üzerüñüze ol vaqt kim kaşd eyledi bir kavm yard cuhūdlar kim düşeyeler ya‘ nī uzadalar sizüñ yaña ellerini pes yıgdi ellerini [54a] sizden ya‘ nī size haber virmeg-ile. dağı şakınuñ Tañrı’dan. dağı Tañrı’ya tevekkül eylesün mü’minler.

12. dağı bayık duttı Tañrı benī isrāyil (2) ‘ahdını. dağı viribidük anlardan on iki kavm server dağı eyitti Tañrı “bayık ben sizüñ viriciven size eger tıururasız namāzı dağı viresiz (3) zekātı dağı imān getüresiz yalavaçlaruma dağı kuvvetlendüresiz anları dağı ödünç viresiz Tañrı’ya ödünç (4) görklü ‘afv eyleyem sizden yavuz işlerüñüzi dağı givürem sizi uçmaqlara kim açar altından (5) ırmaqlar pes her kim kâfir ola şundan şoñra sizden bayık azdı yol ortasın” ya‘ nī hağ yolın.

13. pes şıduklarından ötürü (6)‘ahdını anlar la‘nat eyledük anlara dağı kılduğ gönüllerini katı. döndürürler sözleri (7) yirlerinden dağı terk eylediler ülüyi andan kim andırınıldılar anı dağı hemişe olduñ sen hiyānet üzere anlardan (8) illā az anlardan pes ‘afv

eyle anları dağı geç şuçlarından bayık Tañrı sever eylük eyleyicileri.

14. dağı anlar kim (9) eyittiler “bayık biz naşrānilerüz.” duttuk anlaruñ ‘ahdın pes terk eylediler ülüyi andan kim andurınıldılar anı pes kındurduq arasında (10) anlaruñ düşmānlığı dağı sevmemeklik kıyāmet günine degin. dağı şoñra ħaber vire anlara Tañrı anı kim oldılar (11) işlerler.

15. iy kitāb ehli! bayık geldi size yalavacumuz bellü eyler size çok anlardan kim olduñuz [54b] gizlersiz kitāb’dan ya‘nī tevrīt dağı ĩncü dağı ‘afv eyler çokdan. bayık geldi size Tañrı’dan aydınlık dağı kitāb bellü.

16. (2) toğru yol gösterür anuñ-ile Tañrı aña kim uydı anuñ ħoşnūdlığına selām yollarına. dağı çıkarur anları қaranlılıқdan aydınlık (3) dilegi-y-ile. dağı toğru yol gösterür anlara yol dapa toğru.

17. bayık kāfir oldı anlar kim eyittiler “bayık Tañrı (4) mesīh’dür meryem oğlu.” eyit “pes kim mālīk ola Tañrı’dan neseneye eger dileye kim helāk eyleye ‘īsā! ‘yı meryem oğlını dağı anasını dağı (5) anları kim yirdedür hep? dağı Tañrı’nuñdur gökler pādişāhlığı dağı yirüñ dağı ol iki arasındagınuñ. yaradur anı kim diler (6) dağı Tañrı her nesene üzere güci yiter.

18. dağı eydür yāhūdiler dağı naşrāniler “biz Tañrı oğlanlarıvuz dağı dostlarıvuz anuñ.” (7) eyit: “pes nişe ‘azāb eyler size yazuqlarunuz-ıla?” ya‘nī anlar kim toñuz dağı būzine oldılar. belki siz ād amil arsız andan kim yarattı. yarlıgaya anı kim (8) diler dağı ‘azāb eyleye anı kim diler. dağı Tañrı’nuñdur gökler padişāhlığı dağı yirüñ dağı ol iki arasındagınıñ. dağı anuñ yañadur dönecek yir.

19. iy kitāb ehli! (9) bayık geldi size yalavacumuz; bellü eyler sizüñ içün kesilmek üzere yalavaçlardan kim eyitmeyesiz “gelmedi bize ħiç (10) ħiç muştılayıcı dağı’ қorқıdıcı.” bayık geldi size muştılayıcı dağı қorқıdıcı. dağı Tañrı her nesene üzere güci yiter.

20. dağı ol vaqt kim eyitti mūsā (11) қavmına “iy қavmum! anuñ Tañrı ni‘met in üzerüñüz ol vaqt kim қıldı sizüñ içünüzde peygamber dağı қıldı sizi pādişāhlar; [55a] dağı virdi size anı kim virmedi kimseye ‘ālemlerden.”

21. “iy қavmum! girüñ yire aru olınmış ol kim (2) yazdı ya‘nī lavha’l maқfūz’da Tañrı sizüñ içün. dağı girü dönmeñ arқalarañuz üzere pes dönesiz ziyānlular.”

22. eyittiler: “iy mūsā! bayık anuñ içinde қavm var қuvvetlüler. dağı biz hergiz girmeyevüz anda tā çıkalar andan. pes eger çıkalar andan pes (3) bayık biz giricilerüz.”

23. eyitti iki er ya‘nī mūsā’ dağı қālib, (4) anlardan kim қorқarlar kim eylük eyledi Tañrı ol iki üzere (5) “girüñ anlaruñ üzere қapuya pes қaçan kim giresiz aña bayık siz yinicilersiz. dağı Tañrı üzere tevekkül eyleñ, (6) eger olasız mü’mīnler.”

24. eyittiler “iy mūsā! bayık biz hergiz girmeyevüz aña hemişe niçe kim hemişe oldılar anda. pes, var (7) sen dağı çalabuñ çalışuñ bayık biz uşbundan oturıcılaruz.”

25. eyitti: “iy çalabum! bayık ben mālīk degülven illā (8) gendüzüm dağı qarındaşuma pes ayır aramızda dağı kavm arasında buyrukdan çıkıcılar.”

26. eyitti “bayık ol harām olınmışdur anlaruñ üzere kırk (9) yıl. hayrān olalar yirde pes kayurma kavm üzere buyrukdan çıkıcılar.”

27. dağı okı anlaruñ üzere (10) haberin ādem’uñ iki oğlınuñ ol vaqt kim qurbān eylediler qabūl. oldı ol ikinüñ birisinden dağı qabūl olmaya (11) dağı birinden. eyitti ya’nī kaabil, “depeleyem seni.” eyitti “bayık qabūl oldı Tañrı şakınıcılardan.”

28. “eger döşeyeseñ ya’nī uzadasañ benüm yaña elüñi [55b] tā depeleyeseñ beni delilin ben döşeyici elümi senüñ yaña tā depeleyem seni. bayık ben qorqarın Tañrı’dan çalabı’sı ‘ālemlerüñ.”

29. (2) “bayık ben dilerin kim döneseñ benüm yazuğum-ıla dağı senüñ yazuğüñ-ıla pes ol aşara od islerinden. dağı şoldur cezası zālīmlerüñ.”

30. (3) pes geñez eyledi aña nefsi qarındaşın depelemegi pes depeledisini pes oldı ziyānlulardan.

31. (4) pes viribidi Tañrı bir qarga qazar yiri tā göstere aña nite örte qarındaşınıñ ut yirini ya’nī gövdesini (5) “iy vāveyli! āciz mı oldum kim olam uşbu qargalayın ya’nī anı görmeyince bilmez idi kim ol depelenmiş n’ide pes örtem qarındaşumuñ ut yirini?” (6) pes oldı peşimen olıcılardan.

32. şundan ötürü yazduq ya’qub oğlanları üzere bayık her kim depeleye bir gīşiyi (7) bir kişi süz yā fesād eylemedin yirde pes depelemiş gibidür ādemīleri hep. dağı her kim dirilde bir gīşiyi (8) taman diriltmiş gibidür ādemīleri hep. dağı bayık geldi anlara yalavaçlarımız hüccetler-ile. andan bayık çok (9) anlardan şundan soñra yirde haddan geçicilerdür.

33. bayık cezāsı anlaruñ kim çalışurlar Tañrı-y-ıla (10) dağı yalavacı-y-ıla dağı islerler yirde azğunlık kim depeleneler yā aşlınalar yā kesiline (11) elleri dağı ayakları sağ el şol ayak yā yol eylenileler yirden şol anlaruñdur ħorlık [56a] dünyede dağı anlaruñdur ahiretde ‘azāb ulu.

34. illā anlar kim tevbe eylediler andan ilerüden kim gücünüñ yite (2) anlaruñ üzere. pes bilüñ kim bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

35. iy anlar kim imān getürdiler! şakınıñ Tañrı’dan (3) dağı isteñ anuñ dapa irişdürici. dağı çalışuñ yolında anuñ için kim siz qurtulasız.

36. bayık (4) anlar kim kāfir oldılar bayık eger anlaruñ-imisse ol kim yirdedür hep

dağı anuñ gibi “anuñ-ile tā şatun alalar anuñ-ile ya‘nī gendüzilerini (5)‘azābından kıyāmet gününüñ kabūl olınmaya anlardan. dağı anlarıñdur ‘azāb ağrıdıcı.

37. dileyeler kim çıkalar (6) oddan dağı degül anlar çıkıcılar andan. dağı anlarıñdur ‘azāb durıcı.

38. dağı uğrı er dağı uğrı ‘avrat (7) kesün ellerini ol iķimiñ yanud içün aña kim kazandılar ‘azāb içün Tañrı’dan. dağı Tañrı beñdeşsüzdür. dürüst işlödür.

39. pes her kim tevbe eyleye (8) zulmından şoñra dağı eyü işleye bayık Tañrı tevbe vire aña. (9) bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

40. bilmedün mi bayık Tañrı anuñdur gökler pādīşāhlığı dağı yirün. ‘azāb eyleye anı kim diler dağı yarlıgaya anı kim diler. dağı Tañrı (10) her nesene üzere güci yiterdür.

41. iy yalavaç! kaygulu eylesen seni anlar kim ya‘nī münāfıķlar iverler kāfirlik içine ya‘nī kāfirler dostuğına (11) anlardan kim eyittiler “īmān getürdük” ağızları-y-ıla dağı īmān getürmedi gönülleri. dağı anlardan kim cuḥūd oldılar [56b] işidiciler yalanı işidicilerdür bir kavm için ayruķlar gelmediler saña. degşürürler sözleri ya‘nī recm āyetini (2) yirlerinden şoñra eydürler “eger virinilesiz uşbun dutun anı dağı eger virinilmeyesiz anı ya‘nī sengiser buyurur ise şaķınuñ. (3) dağı her kimi diler-ise Tañrı azdurmagin hergiz mālīk olmayaşañ aña Tañrı’dan. şunlar anlardur kim dilemedi Tañrı (4) kim arıda gönüllerini. anlarıñdur dünya içinde ḥorlık rüsvāyılık. dağı anlarıñdur āḥiretde azāb ulu.

42. (5) işidicilerdür yalanı ya‘nī yalan yiycilerdür ḥarāmı ya‘nī rişvet. pes eger geleler saña pes hükm eyle aralarında yā yüzdöndür anlardan dağı eger yüz döndürürseñ (6) anlardan hergiz ziyān degürmeyeler saña nesene dağı eger hükm eyleyeseñ hükm eyle aralarında (7) ‘adl-ıla bayık Tañrı sever ‘adl eyleyicileri.

43. dağı nite hükm eyleyici eylerler seni ol ḥalde kim ḳadarındadur tevrīt (8) anuñ içindedür Tañrı hükmi ya‘nī recm āyeti. andan yüz döndürürler şundan şoñra dağı degül şunlar mü’mīnler.

44. bayık biz (9) indürdük tevrīt’i anuñ içinde toğru yol göstermek dağı aydınlık. hükm eyler anuñ-ile peygamberler anlar kim boyun virdiler anlarıñ içün kim (10) cuḥūd oldılar dağı Tañrı’yı biliciler dağı danışmanlar andan ötürü kim şaķlamak istenildiler Tañrı kitābın dağı oldılar (11) anuñ üzere ṭanuķlar pes ḳorķmañ ādemīlerden dağı ḳorķuñ benden. dağı şatun almañ āyetlerüm-ile az bahā ya‘nī az bahālu dünyelik. [57a] dağı her kim hükm eylemeye ya‘nī cuḥūdlardan anuñ da kim indürdi Tañrı şunlardur kāfirler.

45. dağı yazduķ anlarıñ üzere anuñ içinde kim (2) bayık nefse nefsdür dağı göze gözdür dağı buruna burundur dağı ḳulağa ḳulaķdur dağı dişe (3) dişdür dağı zālīmler beñdeş eylemekdür. pes her kim şadaķa eyleye anı yazuğın gidericidür anuñ. dağı her kim hükm

eylemeye (4) anuñ-ile kim indürdi Tañrı şunlardur zālimler.

46. dañı iz basdurduñ izleri üzere ya'nī geçen peygamberleruñ 'īsā-y-ıla (5) meryem oğlı girçek dutıcı anı kim ileyindedür tevrīt. dañı virdük aña incıl'i (6) anuñ içinde toğru yoldur dañı aydınlık dur girçek dutıcı-y-iken kim (7) tevrīt dañı toğru yol iken dañı öğüt -iken şaķınıcılar içün.

47. dañı hükm eylesün incıl ehli anuñ-ile kim indürdi Tañrı anuñ içinde. dañı her kim hükm eylemeye anuñ-ile kim indürdi Tañrı (8) şunlardur fāsıqlar.

48. dañı indürdük senüñ dapa kitāb'ı girtülig-ile girçek dutıcı-y-iken anı kim (9) ileyindedür kitābdan dañı doğru tañuñ-iken anuñ üzere. pes hükm eyle aralarında anuñ-ile kim indürdi Tañrı. dañı uyma (10) nefsleri dileğine andan kim geldi saña haqdan ya'nī haqdan meyl eyleyüp. her biregünüñ kıldıñ sizden şerī'at dañı yol. dañı eger dilesedi Tañrı (11) kılardı sizi bir ümmet ya'nī bir din üzere velikin tā şınaya sizi anuñ içinde kim virdi size. önürdişüñ eyü işlere [57b] Tañrı dapadur dönecek yirüñüz hep. pes haber vire size anı kim olduñuz anuñ içinde dartışursız.

49. dañı hükm eyle anlaruñ arasında (2) anuñ-ile kim indürdi Tañrı dañı uyma nefsleri dileğine. dañı şaķın anlardan kim azduralar seni bir nicesinden anuñ kim indürdi Tañrı (3) senüñ yaña. pes eger yüz döndüreler bil kim bayıķ diler Tañrı kim ire anlara ya'nī dünyede 'azāb eyleye bir nice yazlıklarından ötürü. dañı bayıķ (4) çok ādemilerden ta'atdan çıkıcılardur.

50. pes cāhillik zamānı hükmin mi isterler? dañı kimdür görklürek (5) Tañrı'dan hükümdin yaña kavm için kim gümānsuz olalar?

51. iy anlar kim imān getürdiler! dutmañ cuñūdları dañı (6) naşrānileri dostlar bir nicesi anlaruñ dostlarıdur bir nicenüñ. dañı her kim dost dutar-ise anları sizden bayıķ ol (7) anlardandur. bayıķ Tañrı toğru yol göstermez kavma zālimler.

52. pes göreseñ anları kim gönüllerindedür. şayrılık ya'nī münāfıklık (8) iverler anlaruñ haqķında eydürler “korķaruz ire bize (4)rüzigār dönmeķ” pes ola kim Tañrı getüre (9) açmağı ya'nī mekke fethi yā bir iş ķatından pes olalar anuñ üzere kim gizlediler nefsleri içinde peşimenler.

53. dañı (10) eydür anlar kim imān getürdiler “şunlar mıdur anlar kim and içdiler Tañrı'ya andlarınıñ gāyetin: pes anlar (11) sizüñ-iledür. bāıl oldı 'amelleri anlaruñ pes oldılar ziyānlular.”

54. iy anlar kim imān getürdiler! her kim döne [58a] sizden dīninden soñra getüre Tañrı bir kavm kim sever anları dañı severler anı ĥorlar ya'nī adaķlık eyleyiciler mü'minler üzere (2) kavılar kāfirler üzere. çalışurlar Tañrı yolında dañı korķmazlar serzeniş eyleyicileruñ

serzeniş eylemeginden. (3) şol Tañrı fazlıdur virür anı aña kim diler. dañı Tañrı gin raḥmetlūdūr bilicıdūr.

55. degül dostuñuz yā arқа viriciñüz illā Tañrı dañı yalavacı (4) dañı anlar kim ĩmān getürdiler anlar kim durudurlar namāzı dañı virürler zekātı dañı anlar ruḫū‘ eylerler.

56. (5) dañı her kim dura Tañrı işine dañı yalavacı işine dañı anlaruñ kim ĩmān getürdiler bayıķ Tañrı bölügidür yiniciler.

57. iy anlar kim (6) ĩmān getürdiler! dutmañ anlar kim duttılar dīnūñūzi yañsuya dañı oyuna anlardan kim virinildiler (7) kitāb sizden-ile; dañı kāfirleri dostları dañı saḫınuñ Tañrı’dan eger olasız mü’minler.

58. dañı ol vaḫt kim (8) kığırduñuz namāz duttılar anı yañsuya dañı oyuna şol andan ötürūdūr kim, bayıķ anlar bir ḫavmdur añlamazlar.

59. (9) eyit: “iy kitāb ehli! münkir olur misiz bizden illā kim ĩmān getürdük Tañrı’ya dañı aña kim indürinildi bize (10) dañı aña kim indürinildi ilerüden? dañı bayıķ çoḫuñuz, buyruḫdan çıkıcılardur.”

60. eyit: “ḫaber vireyim mi size yavuzırağı şundan yanuddın yaña (11) Tañrı ḫatında? ol kim la‘net eyledi Tañrı aña dañı ḫaḫıdı anuñ üzere dañı kıldı anlardan būzineler ya’nī yiğitleri dañı toñuzları [58b] dañı ḫapa şeyṭān şunlar yavuzıraḫdur yirdin yaña dañı azḫınıraḫdur yol ortasından.”

61. dañı ḫaçan (2) geldiler size eyittiler “ĩmān getürdük.” dañı bayıķ girdiler kāfirliğa dañı anlar bayıķ çıkıldılar anuñ. dañı Tañrı biliriirekdür (3) anı kim oldılar gizlerler.

62. dañı göreseñ çoḫı anlar kim iverler yazuḫ içine dañı ḫulm içine dañı yimegine anlaruñ (4) ḫarām. ne yavuzdur ol kim oldılar işlerler!

63. nişe yıḫmadı anları Tañrı’yı biliciler dañı danışmanlar anlaruñ söylemeginden yazuğı dañı yemeklerinden (5) anlaruñ ḫarāmı? ne yavuzdur ol kim oldılar işlerler ya’nī yıḫmamak!

64. dañı eyitti cuḫūdlar: (6) “Tañrı eli bağlanmışdur” elleri anlaruñ dañı la‘net olınsunlar, andan otürü kim eyittiler. belki elleri düşmānlardur nafaḫa eyler (7) nite kim diler. dañı arturur çoḫ anlardan ya’nī cuḫūdlardan andan ol kim indürinildi senüñ. yaña ḫalabuñdan ḫaddan geçmek dañı kāfirlik. (8) dañı bıraḫduḫ anlaruñ arasında düşmānlık dañı sevmemeklik kıyāmet. günine deḫin nice kim yanduralar odı (9) ḫalış içün söyündüre anı Tañrı. dañı işlerler yirde fesādı dañı Tañrı sevmez fesād eyleyicileri.

65. (10) dañı eger bayıķ kitāb ehli ĩmān getüreler-ıdı dañı şaḫınalar-ıdı ‘afv eyleyedük anlardan yavuz işlerini dañı givüredük anları (11) ni‘met uḫmaḫlarına.

66. dañı eger bayıķ anlar dururalar-ıdı tevrīt’i dañı anı kim indürinildi anlaruñ yaña

[59a] çalabılarından yiyeler-idi üstünlerinden dağı ayakları altından. ya'nı yukarudan yağmur yağadı aşağıdan ot bitdi. bir nicesi anların bir bölükdür orta dutıcılar (2) dağı çokı anlardan ne yavuz oldu ol kim işlerler!

67. iy yalavaç! degür anı kim indürinildi senün çalabuñdan. (3) dağı eger işlemeyeseñ degürmedün yalavaçlığın. dağı Tañrı şaqlar seni âdemilerden. bayık Tañrı toğru yol göstermez (4) kavma kâfirler.

68. eyit: “iy kitâb: ehli! degülsiz nesene üzere tâ dururasız tevrît'i dağı incil'i dağı anı kim (5) indürinildi sizün çalabuñuzdan.” dağı artura çok anlardan ol kim indürinildi senün yaña çalabuñdan (6) haddan geçmek dağı kâfirlik. pes kayğurma kavm üzere kâfirler.

69. bayık anlar kim imân getürdiler dağı anlar kim cuhüd oldılar dağı (7) firîşteye tapıcılar dağı naşrâniler. (8) anlar kim imân getürdiler Tañrı'ya dağı şöñrağı güne dağı işledi eyü iş korku yokdur anların üzere ne dağı anlar kayuralar.

70. bayık duttuğ benî isrâyl 'ahdini dağı viribidük anların dapa yalavacları. (9) her niçe kim geldi anlara yalavaç anuñ-ile kim sevmez nefsleri bir bölügi yalan duttılar dağı bir bölügi depelerler.

71. (10) dağı şandılar kim olmaya od 'azâbı pes gözsüz oldılar (11) dağı şağır oldılar dağı şağır oldılar çok anlardan. dağı Tañrı görürdür anı kim işlerler.

72. bayık kâfir oldu anları kim eyittiler “bayık Tañrı 'isâ! 'dur meryem oğlu” dağı eyitti 'isâ! : “iy ya' kub oğlanları! tapuñ Tañrı'ya çalabuma dağı çalabuñuza. bayık [59b] her kim ortak eyleye (2) Tañrı'ya bayık hanım eyledi Tañrı anuñ üzere uçmağı dağı turağı yiri anuñ oddur. dağı yokdur zâlimlerin hiç arka viriciler.”

73. (3) bayık kâfir oldu anlar kim eyittiler “bayık Tañrı üçün üçüncisidür.” dağı yokdur hiç Tañrı illâ bir Tañrı. dağı eger (4) yığılmayalar andan kim eydürler yoña anlara kim kâfir oldılar anlardan 'azâb ağrıdıcı.

74. pes dönmezler mi (5) Tañrı dağı yarlıgamağ dilemezler mi andan? dağı Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

75. degül 'isâ! meryem oğlu, illâ bir yalavaç; bayık (6) geçdi andan ilerü yalavaçlar dağı anası anuñ, gey inanıcıdur. oldıardı yirler yiyesiye. bak nite bellü eylerüz (7) anlara nişânları andan bak nite dondürinürler.

76. eyit: “tapar misiz Tañrı'dan ayuğa aña kim mâlik olmaz sizün için (8) ziyân eylemeğe ne dağı aşşı eylemeğe. dağı Tañrı işidicidür bilicidür.”

77. eyit: “iy kitâb ehli! (9) haddan geçmeñ dînünüz içinde haddan ayruğ. dağı uymağ bir kavmuñ nefsleri dileklerine bayık azdılar ilerüden dağı azdurdılar çokı dağı azdılar (10) yoluñ ortasından.”

78. la‘ net olındı anlar kim kâfir oldılar ya‘ kub oğlanlarından dâvud dili üzere dağı
‘isâ! (11) meryem oğlu şol andan ötürüdür kim âsî oldılar dağı oldılar haddan geçerler.

79. oldılar yığlınmazlar şerî‘ atde bulunmaz işlerden işlediler anı. [60a] ne yavuzdur
ol kim oldılar islerler!

80. göreseñ çoğı anlardan dostlık eylerler anlaruñ da kim kâfir oldılar. ne
yavuzdur (2) ol kim ilerü duttı anlaruñ içün gendüzileri kim kaçadı Tañrı anlaruñ üzere. dağı
‘azâb içinde anlar ebed kalıcılardur.

81. dağı eger olalardı (3) imân getürürler Tañrı’ya dağı peygamber’e dağı aña kim
indürinildi anuñ dutmayalardı anları dostlar. velikin çoğı anlardan (4) buyruqdan çıkıcılardur.

82. bulasañ âdemîleruñ kıtırığını düşmânlıkdın yaña, anlara kim imân getürdiler
cuğudları dağı anları kim Tañrı’ya ortak eylediler. (5) dağı bulaşañ yakınır ağın anlaruñ
dostlıkdın yaña anlara kim imân getürdiler anları kim eyittiler “bayık biz naşrânilerüz.” şol
andan ötürüdür kim bayık anlardan (6) keşişlerdür dağı ibâdet eyleyicilerdik dağı bayık anlar
boyuñ virmemek eylemezler.

83. dağı kaçan işideler anı kim indürinildi yalavaç yaña göreseñ (7) gözlerini anuñ
tolar yâ aqar göz yaşından andan ötürü kim bildiler haqqı. eydürler “iy çalabumuz! inanduk
pes yaz bizi (8) tanuqlar-ıla” ya’nî muhammed peygamberliğine.

84. “dağı n’oldı bize inanmazuz Tañrı’ya, dağı aña kim geldi bize haq dağı umaruz
kim givüre bizi çalabumuz (9) kavm-ıla şâlihler.”

85. pes yanud virdi anlara Tañrı (10) anuñ-içün kim eyittiler uçmaqlar aqar
altlarından ırmaqlar ebed kalıcılarken anuñ içinde. dağı şol yanud dur eylüle eyleyicileruñ

86. dağı anlar kim kâfir oldılar dağı yalan duttılar âyetlerümüzi şunlar tamu
işleridür.

87. (11) iy anlar kim imân getürdiler! harâm eylemeñ arularını anı kim helâl!
eyledi Tañrı size dağı [60b] haddan geçmeñ bayık Tañrı sevmez haddan geçicileri.

88. dağı yîñ andan kim rûzî virdi size Tañrı helâl aru. dağı şağınıñ Tañrı’dan ol
kim siz aña manıcılarsız.

89. (2) dutmaz sizi Tañrı i‘tibarsuz söz-ile andlaruñuz içinde velikin dutar sizi
anuñ da kim bağladuñuz anları pes anuñ yazuğını gidericisi (3) yiyesi virmekdür on
miskinlere ortasından anuñ kim yiyesi virürsiz kavmuñuza ya’nî eger bunlara virür-ise her
birine buçuq şa‘ buğday vire eger yidürür-ise iki üyün yidüre yâ ton anlaruñ ya’nî günlek yâ iç
ton yâ âzâd eylemek bir âdemî kim mülk ola. (4) pes her kim bulmasa oruçdur üç günler. şol
yazuğını gidericisidür andlaruñuzuñ kaçan and içdüñüz. dağı şağınıñ andlaruñuzı (5)
ancılayın bellü eyler Tañrı sizüñ içün âyeterini anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

90. iy anlar kim ĩmān getürdiler! bayık süci dağı kımār oynamak (6) dağı butlar dağı oklar kim anuñ-ile kısmet eylerlerdi arısuzdur şeytān işinden. pes şaķınıñ andan anuñ-içün kim siz kırtılasız.

91. (7) bayık diler şeytān kim bırağa arañuzda düşmānlık dağı sevmemeklik sücide dağı kımarda; dağı yığa sizi (8) Tañrı'yı anmakdan dağı namāzdan. pes siz yığlımcılar mısıız?

92. dağı boyun virüñ Tañrı'ya dağı boyun virüñ yalavaca (9) dağı şaķınıñ. pes eger yüz döndüresiz bilüñ bayık degül yalavacumuz üzere illā degürmek bellü.

93. yokdur anlaruñ üzere kim (10) ĩmān getürdiler dağı işlediler eyü işler yazuk anuñ içinde kim yidiler kaçan şaķındılar ya'nī kāfirlikden dağı ĩmān getürdiler dağı işlediler eyü işler. andan şaķındılar. dağı ĩmān getürdiler. andan şaķındılar dağı (11) eyü işlediler. dağı Tañrı sever eyü işleyicileri.

94. iy anlar kim [61a] ĩmān getürdiler! şınar sizi Tañrı nesneyile avdan irer aña elüñüz dağı süñülerüñüz tā bile Tañrı anı kim (2) qorqar andan görünmez iken. pes her kim haddan geçe andan soñra anuñdur 'azāb ağrıdı.

95. iy anlar kim ĩmān getürdiler! (3) depelemeñ avı siz iħrām bağlanmış iken. dağı her kim öldüre anı sizden kaşd eyleyici-y-iken cezādur ya'nī anuñ yamulı ancılayın gibi kim öldürdi yılkılardan. (4) hükm eyleye aña iki inamlık issi sizden kıurban iken irici qa'be'ye yā yazuk gideril! miskinler yiyesisi bucuķ şa'a buğday viri yā. berāberi (5) řunuñ oruķ dutmak tā tada soñ yavuz olmağın işinüñ 'afv eyledi Tañrı anı kim geçdi ya'nī av řarām olmadın. dağı her kim döne ya'nī avlamağa pes ükünc ala Tañrı andan. (6) dağı Tañrı güci yiterdür okünc almak issidür.

96. řelāl olındı size deñiz avı ya'nī dükeli řularuñ dağı yiyesisi menfa'at dutmağ içün size dağı yol yüriyiciler içün. dağı řarām olındı (7) üzerüñüze yir avı mādām kim olduñuz iħram bağlanmışlar. dağı şaķınıñ Tañrı'dan ol kim anuñ yaña kıoparınılasız.

97. kıldı Tañrı (8) qa'be'yi řarām ev ādemilerüñ şurmağı-y-için dağı řarām ayı ya'nī zü'ħicce yā dört ay receb, řevvāl, zü'lķa'de, zü'ħicce dağı kıurbānı dağı kıurbān boynına dađduķlarını. şol (9) tā bilesiz bayık Tañrı bilür ne kim göklerdeğer dağı ne kim yirdedür dağı bayık Tañrı her nesneyi bilicidür.

98. (10) bilüñ bayık Tañrı kıatı 'azābludur dağı bayık Tañrı yarlığayıcıdur. rağmet kıılıcı.

99. yokdur yalavaç üzere illā degürmek (11) dağı Tañrı bilür anı kim eşkere eylersiz dağı anı kim gizlersiz.

100. eyit: "berāber olmaya arusız ya'nī řarām dağı aru ya'nī řelāl eger řañlatdı-y-ise dağı seni [61b] arusız çoklığı. pes şaķınıñ Tañrı'dan iy 'aķıllar işleri anuñ-içün kim siz

kurtulasız.

101. iy anlar kim imān getürdiler! (2) şormañ nesnelerden eger belür dile size kaygulu eyleye sizi. dağı eger şorasız anlardan ol vaqt kim indürinilür (3) kur'an belürdile size 'afv eyledi Tañrı anı dağı Tañrı yarlıgayıcıdur 'azāba ivici degül.

102. bayıķ şordı anı bir qavm sizden ilerü (4) andan oldılar aña kâfirler.

103. kılmadı Tañrı ya' nî buyurmadı hîç deve kim biş gez botlayıcaķ kulağın yırılar andan hîç kimse binmeye aña dağı yük urmayalar boğazlamayalar ne dağı deve kim butlar içün yā on dişi botlayıcaķ sumaya şalı-vireler āzād ola ne dağı koyun kim ikiz doğura biri irkek biri dişi kim irkegi boğazlamayalar dişisi içün ne dağı buğra deve kim anuñ bilinden on köşek ola andan anı butlar içün şalıvireler kimse binmeye. (5) velikin anlar kim kâfir oldılar yalan bağlarlar Tañrı üzere yalanı dağı çoķı anlaruñ añlamazlar.

104. dağı kaçan eyidildi anlara (6) “gelüñ anuñ dapa kim indürdi Tañrı dağı yalavaç dapa” eyittiler “tapdur bize ol kim bulduk anuñ üzere atalarumuzu.” (7) eger oldı-y-ise dağı mı ataları anlaruñ bilmezler nesene dağı toğru yol dutmazlar?

105. iy anlar kim imān getürdiler! şaklañ nefslerüñüzi (8) ziyān degürmez size ol kim azdı kaçan toğru yol duttuñuz. Tañrı yañadur dönecek yirüñüz hep pes haber vire size anı kim olduñuz işlersiz.

106. (9) iy anlar kim imān getürdiler! tanuqlıķı arañuzuñ kaçan hāzır oldı birüñüze ölüm vaşı(y)yet vaqtında ikidür (10) ināmlıķ işleri sizlerden ya' nî dindeş yā hışım yā ayruk iki sizden degül eger siz yürıyesiz yirde pes ire size ölüm (11) muşibeti ol ikiyi namāzdan soñra pes and içeler Tañrı'ya eger gümānlenesiz “şatun almazuz anuñ da dünyelıķ [62a] eger oldı-y-ise dağı hışımlıķ issi dağı gizlemezüz Tañrı tanuqlıķını bayıķ biz andan eger yalan and içersevüz yazuqlulardañuz.”

107. pes eger biline kim (2) bayıķ ol iki haķlu oldılar yazuķ iki ya' nî soñra bilindi kim almışlar likin ey ittiler “biz alandan şatun alduğ-idi” pes bu āyet geldi pes ayruk iki ya' nî alan qavramdan kim daralar ol (3) iki yirine ya' nî hıyānet eyleyenler yirine anlardan kim haķlu oldı anlaruñ üzere iki yakınıraķlar. pes and içeler Tañrı'ya “bizüm andumuz haķluraķdur ol iki andından. dağı haddan geçmedük bayıķ biz andan (4) zālimlerdeñüz.

108. şol ya' nî üşböle hükm eylemek yakınıraķdur kim getüreler tanuqlıķı yönince. ya' nî haķkınca yā qorqalar kim döndürinile andlar (5) andlardan soñra ya' nî ölü qavmunuñ. dağı şaķınuñ Tañrı'dan dağı işidüñ. dağı Tañrı toğru yol göstermez qavma buyruqdan çıkıcılar.

109. ol gün kim (6) dire Tañrı yalavaçları pes eyide “ne nesene cevāb virinildüñüz eyittiler “yoķdur bilmegümüz bizüm bayıķ sensen gey bilici ğayıbları.”

110. (7) ol vakt kim eyitti Tañrı “iy ‘isā! meryem oğlu! anı ni‘ metüni üzerüne dağı ağan üzerine ol vakt kim kuvvetlendürdüm seni (8) cebreyil-ile söyleridün âdemilere bişik içinde dağı otuz yaşından geçüp. dağı ol vakt kim öğrettüm saña yazmağı dağı hikmeti dağı tevrît’i (9) dağı incil’i. dağı ol vakt kim endâzelerdün balçıkdan kuş süreti gibi dilegüm-ile pes ürer idün anuñ içine pes olurıdı kuş dilegüm-ile. dağı şağ eylerdün añadan gözsüz doğmışı dağı alā tenlüyi (10) dilegüm-ile. dağı ol vakt kim çıkarurduñ ölüleri dilegüm-ile. dağı ol vakt kim yığdum (11) benī isrāyil’i senden ol vakt kim getürdün anlara hüccetleri pes eyitti anlar kim kâfir oldılar anlardan “degül uşbu [62b] illā cādılık bellü.”

111. dağı ol vakt kim ilhām eyledüm ya‘nī gönüllerine bırağdum havārilere kim imān getürün baña dağı yalavacuma eyittiler (2) “imān getürdük dağı tanuğ ol kim biz müsülmanlarüz.”

112. ol vakt kim eyitti havārilere “iy ‘isā! meryem oğlu! (3) güci yiter mi çalabunuñ kim indüre üzerümüze ħorı, gökden?” eyitti “şakınuñ Tañrı’dan (4) eger olduñuz mü’minler.”

113. eyittiler: “dilerüz kim yiyevüz andan dağı dölene gönüllerümüz dağı bilevüz kim (5) bayık girçek söyledün bize dağı olavuz anuñ üzere tanuğlardan.”

114. eyitti ‘isā! meryem oğlu “iy Tañrım (6) çalabumuz! indür üzerümüze ħorı gökden ola bizüm için bayram ilkingilerümüze dağı soñrağılarumuza dağı nişān senden. (7) dağı rüzī vir bize dağı sen yigregisen rüzī viricilerün.”

115. eyitti Tañrı: “bayık ben indüriciven anı üzerünüze. pes her kim kâfir ola soñra (8) sizden bayık ben ‘azāb eyleyem aña ‘azāb kim ‘azāb eylemeyem anuñ da hiç kimseye ‘âlemlerden.

116. dağı ol vakt kim eyitti Tañrı (9) “iy ‘isā! meryem oğlu! sen mi eyittün âdemilere dutuñ beni dağı añamı iki Tañrı Tañrı’dan ayruğ?” (10) eyitti “aruluğın olmadı benüm kim, eyidem anı kim olmadı baña şābit. eger oldum-ise eyitdüm anı bayık bildün anı. (11) bilürseñ anı kim benüm nefsumdedür dağı bilmezim anı kim sendedür. bayık sensen gey bilici ġayıbları.”

117. “eyitmedüm anlara [63a] illā anı kim buyurduñ baña anı kim «tapuñ Tañrı’ya çalabuma dağı çalabuñuza». dağı oldum anlaruñ üzere tanuğ (2) mādām kim oldum içinde anlaruñ. pes ol vakt kim tāmam alduñ beni olduñ sen şaklayıcı 'anlaruñ üzere. dağı sen her nesene üzere (3) ħāzırsañ.”

118. “eger ‘azāb eyleyeseñ anlara, bayık anlar ya‘nī kâfirler ħullaruñdur. dağı eger yarlığayasañ, bayık sensen güci yiter dürüst işlü (4) dürüst sözlü.”

119. eyitti Tañrı: “uşbu gündür aşşı eyler girçeklere anlaruñ girçegi. anlaruñdur uçmağlar ağar (5) anlaruñ altından ırmağlar ebed ħalıcılar iken anlaruñ içinde hemişe. ħoşnüd

oldı Tañrı anlardan dağı hoşnūd oldılar anlardan (6) şol zafer bulmağdur ulu.”

120. Tañrı’nuñdur pādişāhlığı gōklerūñ dağı yirūñ dağı anlaruñ kim anlaruñ içindedür. dağı ol her nesene üzere güci yiterdür.

1.6 Sūratü’l En‘ām /6/

(165 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur.)

Bismi’llāhi’r rāhmāni’r rāhīm

1. (7) ögmeklik Tañrı’nuñdur ol kim yarattı gōkleri dağı yiri dağı eyledi karañulıqları dağı aydınlığı. (8) andan anlar kim kāfir oldılar çalabı’larına berāber eylerler.

2. ol oldur kim yarattı sizi balçıkdan andan (9) hükm eyledi bir müddet ya‘nī dirlik zamānı. dağı bir müddet adanılmışdur anuñ qatında siz gümānlenürsüz.

3. dağı oldur Tañrı gōklerde [63b] dağı yirde bilür gizlūñüzi dağı eşkereñüzi dağı bilür anı kim qazanursız.

4. dağı gelmedi anlara (2) hīç nişān çalabı’ları nişānlarından illā kim oldılar andan yüz döndüriciler.

5. pes bayıq yalan tıttılar haqqı ol vaqt kim (3) geldi anlara. pes şoñra gele anlara qabarları anuñ kim oldılar anı yañşularlar.

6. iy görmediler mi niçe helāk eyledük (4) anlardan ilerü bir bölük zamān qavım! yirlendürdük anları yirde ol nese kim yirlendürmedük size. dağı viribidük yağımın (5) anlaruñ üzere biribiri ardınca dağı eyledük ırmaqları revān olur altlarından. pes helāk eyledük anları (6) yazuqları-y-ıla dağı yaratluq anlardan şoñra bir bölükde kılar.

7. dağı eger indürse-y-idük senūñ üzere yazılmış (7) kâğıdda pes yoqaryalardı aña elleri-y-ile eyide-y-idi anlar kim kāfir oldılar “degül uşbu illā cādūlık (8) bellü.

8. dağı eyittiler: “nişe indürilmedi anuñ üzere firişte?” dağı eger indürse-y-idük firişte vācib ola-y-ıdı iş (9) andan müh’let virinümeyelerdi.

9. dağı eger eylese-dük anı firişte eyleyedük er ya‘nī er sūretında dağı qarışdura-y-ıduq anlaruñ üzere anı kim qarışdururlar.

10. (10) dağı bayıq yañsulandı yalavaçlar senden ilerü; pes indi belā anlara kim yañsularlar peygamberleri anuñ cezāası kim oldıladı aña (11) yañşularlar.

11. eyit: “yürin yirde andan baquñ nite oldı şoñı yalan dutıcılaruñ.

12. [64a] eyit: “kimdür ol kim gōklerdedür dağı yirde?” eyit: “Tañrı’nuñdur.” vācib eyledi gendü üzere rahmeti kim dire sizi (2) kıyāmet günündin yaña gümān yokdur anuñ içinde. anlar kim ziyān eylediler nefslerine anlar imān getürmezler.

13. (3) dağı anuñdur ol kim dölendi gicede dağı gündüzde dağı ol işidicidür

bilicidir.

14. eyit “Tañrı’dan ayruk dutayın mı dost (4) yaradıcı gögleri dağı yiri dağı ol rûzî virür dağı rûzî virinilmez?” eyit “ben (5) buyrıldum kim olam ilki kimse kim müsülmân oldu dağı olmagıl sen Tañrı’ya iki diyenlerden.”

15. eyit: “bayık ben qorqarın eger āsî olur-isem çalabuma (6) ‘azābından ulu günün.”

16. her kim döndürilür-ise andan ol gün bayık rahmet eyledi aña Tañrı. dağı şol qurtılmağdur bellü.

17. (7) dağı eger irürse Tañrı ziyān yoğdur çıkarıcı anı meger ol dağı eger irer eyler ise saña hayrı ol (8) her nesene üzere kaadırdur.

18. dağı ol gālībdür kulları üzere dağı ol dürüst işlödür bilürdür işleri.

19. eyit: (9) “nesene ulurağdur tanuqlıqdan yaña?” eyit “Tañrı tanuğdur benüm aramda dağı sizün aramızda. dağı vahy olındı baña uşbu qur’ān tā (10) qorqıdam sizi iy mekke kavımı anuñ-ile dağı anı kim degdi aña. bayık siz tanuqlıq mı virürsiz kim bayık Tañrı-y-ıla vardur Tañrı ayruk?” eyit (11) “tanuqlıq virmezin.” eyit “degül ol illā bir Tañrı dağı bayık ben bizarvan andan kim Tañrı’ya iki dirsiz.”

20. anlar kim virdük anlara kitāb’ı [64b] ya’ nī tevrīt’i dağı incil’i bilürler anı ya’ nī peygamber nite kim bilürler oğlanlarını. anlar kim ziyān eylediler gendüzilerine anlar imān getürmezler.

21. (2) dağı kimdür zālīmıraq andan kim yalan bağladı Tañrı’ya yalan yā yalan duttı āyetlerini” bayık qurtılmaya zālīmler.

22. (3) dağı ol gün kim qoparavuz anları hep andan eyidevüz anlara kim ortak eylediler Tañrı’ya “qandadur ortaklarıñuz ya’ nī butlar anlar kim (4) olduñuz-ıdı gümān eylersiz?”

23. andan olmadı şınamağı anlarıñ meger anlarıñ kim eyittiler “Tañrı içün çalabumuz olmaduğ biz ortak eyleyiciler.”

24. (5) bağ nite yalan söylediler gendüzileri üzere dağı gāyīb oldu gitdi anlardan ol kim oldıardı yalan bağlarlar.

25. dağı anlardan oldur kim (6) kulağ dutar sendin yaña dağı eyledük gönülleri üzere örtüler kim anlamayalar anı dağı kulaqları içinde ağırlıq. (7) dağı eger göreler dükeli nişānı imān getürmeyeler aña tā kaçan kim geldiler saña dartışalar senün-ile eyide (8) anlar kim kāfir oldılar “degül uşbu meger meşelleri ilergilerün.”

26. dağı anlar yığarlar andan ya’ nī peygamber’dan dağı ırağ olurlar (9) andan dağı helāk eylemezler illā gendüzilerini dağı bilmezler.

27. daḥı eger göreseñ ol vaḳt kim ṭururınıldılar od üzere ya‘ nī şırat üstinde (10) pes eyittiler “iy keşke biz girü döndürinile-y-idük yalan dutmaya-y-ıduḳ çalabumuz nişānlarıñ daḥı olayıduḳ mü‘minlerden!”

28. (11) belki eşkere oldı anlara ol kim oldılar-ıdı gizlerler ilerüden. daḥı eger döndürilinelere, döneler-idi aña kim yığlındılar andan daḥı bayıḳ anlar [65a] yalan söyleyicilerdür.

29. daḥı eyittiler “degül ol meger yaḳın dirligümüz daḥı degülüz biz ḳoparınılmışlar.”

30. daḥı eger göreseñ (2) ol vaḳt kim ṭururınıldılar çalabı’larına eyitti “degül mi uşbu ya‘ nī ḳıyāmet doḡru?” eyittiler “evet çalabumuz ḥaḳḳı-içün .” eyitdi “pes ṭaduñ azāb ı (3) andan ötürü kim olduñuzıdı kāfir olursız.”

31. bayıḳ ziyānlu oldı anlar kim yalan duttılar Tañrı’yı görmegi tā ol vaḳt kim geldi anlara ḳıyāmet (4) añsuzda eyittiler “iy bizüm ḥasretümüz anuñ üzere kim ṭaḳşırılık eyledük dünye içinde!” daḥı anlar götürürler yazukların (5) arḳaları üzere yavuzdur ol kim götürürler!

32. daḥı degül yaḳın dirlik illā oyun daḥı lehv daḥı şorarağı (6) sarāy yigrekdür anlara kim şaḳlanurlar; pes añlamaz mısız?

33. bayıḳ bilürüz bayıḳ ḳayḡulandurur seni ol kim eydürler. (7) bayıḳ anlar yalan dutmazlar seni velikin zālimler Tañrı’nuñ āyetlerini inḳār eylerler.

34. daḥı bayıḳ yalan dutınıldı yalavaçlar (8) senden ilerü pes şabr eylediler anuñ üzere kim yalan dutınıldılar daḥı incidinildiler tā geldi anlara arḳa virmegümüz. daḥı degşürici yoḳdur (9) Tañrı kelimelerine daḥı bayıḳ geldi saña mürsel peygamber ḥaberinden.

35. daḥı eger ola ulu gelür ise senüñ üzere yüz döndürmeḡi anlarıñ (10) pes eger gücüñ yiter ise kim isteyeseñ in delügin yir içinde yā nerdüven göge pes getüreseñ anlara (11) bir āyet daḥı eger dilese-y-idi Tañrı dire-di anları toḡru yol üzere pes olmaḡıl sen cāhillerden.

36. bayıḳ uy virür [65b] anlar kim işidürler daḥı ölüler ya‘ nī kāfürler ḳopara anları Tañrı andan aña dönileler.

37. daḥı eyittiler “nişe indürilmedi (2) anuñ üzere bir nişān çalabı’sından?” eyit “bayıḳ Tañrı ḳaadırdur aña kim indüre bir nişān velikin eyregi anlarıñ (3) bilmezler.

38. daḥı degül hīç deprenür cānever yirde daḥı degül hīç ḳuş kim uçar iki ḳañadıyıla illā kim bölüklerdür (4) sizüñ beñdeşlerüñüz. terk eylemedük levha‘ı māḥfuz içinde hīç nesene andan çalabı’ları dapa ḳoparanlar.

39. daḥı anlar kim yalan duttılar (5) āyetlerümüzi şaḡırlardur daḥı dilsüzlerdür ḳarañulıḳ içinde. her kimi diler-ise Tañrı azdura anı daḥı her kimi diler-ise eyleye anı (6) yol üzere toḡru.

40. eyit “haber virũn baña eger gelür ise size Tañrı (7) ‘azābı ya‘nī ölüm vaktında yā gelür ise size kıyāmet Tañrı’dan ayruğı mı okırsız eger olursañuz girçek söyleyiciler?”

41. belki anı okırsız pes giderür anı kim okırsız anuñ eger diler; ise (8) dağı unıdursız anı kim ortak eylesiz.

42. dağı bayık viribidük ümmetler yaña senden ilerü pes duttuğ anları (9) katılığ-ıla dağı şayrılığ-ıla anuñ-içün kim anlar yavzağıralar.

43. pes nişe ol vakt kim geldi anlara ‘azābumuz boyuñ virmediler? (10) velikin katı oldı (11)göñülleri dağı bezedi anlara şeytān (11) anı kim oldılar işlerler.

44. pes ol vakt kim unitlılar anı kim ögütlendiler anuñ açtuğ anlarıñ üzere her nesene kapularını. tā ol vakt kim şād oldılar aña kim virinildiler duttuğ anları [66a] añsuzda bayık ol vakt anlar (2)ümitsüzlerdür.

45. pes kesildi şöñı kavmuñ anlar kim zulm eylediler. dağı ögmeklik Tañrı’nuñdur ‘ālemler (2) çalabı’sı.

46. eyit: haber vīrũn eger duta Tañrı kulaqlaruñuzu dağı gözlerũñüzi dağı mühr ura göñüllerũñüz üzere (3) kimdir Tañrı Tañrı’dan ayruk kim getüre size anı?” bayık nite döndürürüz ya‘nī bellü nişānları andan anlar yüz döndürürler.

47. (4) eyit “haber vīrũn baña eger gelür-ise size Tañrı ‘azābı añsuz da yā eşkere helāk olına mı illā zālim (5) kavumlar?”

48. dağı viribimezüz yalavacları illā muştılayıcılar dağı kórkıdıcılar pes her kim imān getürdi dağı eyü işledi (6) yokdur kórku anlarıñ üzere ne dağı anlar kayğuralar.

49. dağı anlar kim yalan duttılar āyetlerũmüzi yoķaña anlara ‘azāb (7) andan ötürü kim oldılar fışk eylerler.

50. eyit: (8) “eyitmezin size benüm katumdadur Tañrı hāzīneleri dağı bilmezın gaybı. dağı eyitmezin size bayık ben firişteven uymazın illā aña kim vaħy olınur baña?” eyit “berāber mıdur gözsüz dağı gözlü (9) endişe eylemez mısız?”

51. dağı kórkıt anuñ-ile kim kórkarlar kim kóparmalar çalabı’ları yaña yokdur anlarıñ (10) andan ayruk yarı virici ne dağı şafā‘at eyleyici anuñ-içün kim anlar şaķınalar.

52. dağı kóvma anları kim tıparlar çalabı’larına (11) ırte ya‘nī ırte. namāzı dağı gice ya‘nī gice namāzı dilerler anuñ rızāsını. degül senũñ üzerüne anlarıñ hīsābından nesene [66b] dağı degül senũñ hīsābuñdan anlarıñ üzere nesene pes kóvasañ anları pes olaşañ zālimlerden.

53. dağı ancılayın (2) şınaduğ bir nicelerini bir nice-y-ile tā eyideler “şunlar mıdur kim minnet eyledi Tañrı anlara bizüm aramızda?” degül mi Tañrı (3) bilürerek şükr eyleyicileri?

54. daḥı kaçan kim gele saña anlar kim imān getürürler āyetlerümüze eyit “selām olsun üzerünüze (4) yazdı çalabuñuz gendüzi üzere rahmeti bayık her kim işledi sizden yavuz iş bilmedin andan tevbe (5) eyledi soñra daḥı eyü işledi bayık ol yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.”

55. daḥı ancılayın ayırtlaruz āyetleri daḥı tā eşkere ola (6) yazuk işleyiciler yolu.

56. eyit “ben girü yıǵlındum kim tapanı anlara kim taparsız Tañrı’dan ayruk.” (7) eyit “uymayam sizüñ nefsüñüz dileklerine bayık azdum ben andan daḥı degüllin ben toǵru yol dutıcılardan.”

57. eyit: “bayık ben (8) hüccet üzereven çalabumdan daḥı yalan duttuñuz anı. degül benüm katumda ol kim iversiz aña degül (9) hükm illā Tañrı’nuñ hükm eyler haqqı daḥı ol hükm eyleyicilerün yığregidür.”

58. eyit: “eger bayık benüm katumda-mıssa ol kim iversiz aña hükm olına-y-ıdı iş (10) benüm aramda daḥı sizüñ arañuzda.” daḥı Tañrı bilürirekdür zālimleri.

59. daḥı anuñ katındadır ğayb kilidi dilleri bilmez anı illā ol (11) daḥı bilür anı kim yirdedür daḥı deñizdedür. daḥı düşmez hıç yaprak illā kim. bilür anı. daḥı degül hıç dene karañlıklarında [67a] yirüñ daḥı degül hıç yaş daḥı degül hıç kuru illā kim kitābdadır ya’ nı havlı eşkere eyleyici.

60. daḥı ol oldur kim alur canuñuzı sizüñ (2) gice bilür anı kim kazandañuz gündüz. andan girü dirürür sizi anuñ içinde tā tāmam olına bir müddet adanılmış andan anuñ dapadur dönecek yirüñüz (3) andan haber vire size anuñ kim olduñuz-ıdı işlersiz.

61. daḥı oldur qahr eyleyici kulları (4) üzere. daḥı viribir sizüñ üzere şaklayıcılar tā kaçan kim gebirüñüze ölüm canın ala anuñ yalavaçlarımız (5) daḥı anlar taqşırılık eylemezler.

62. andan girü döndürinileler Tañrı dapa işlerin başarıcı Tañrı’dur anuñdur hükm daḥı ol (6) hisāb eyleyicilerün tizregidür.

63. eyit: “kim kırtarur sizi yazı qararlılıklarından daḥı deñizüñ? oqırsız anı yavzağırmağ-ıla ya’ nı eşikere (7) daḥı gizlü eger kırtarasañ bizi uşbundan olavuz biz şükr eyleyicilerden.”

64. eyit: “Tañrı kırtanır sizi (8) andan daḥı her kayğudan andan siz şirk eylesiz.”

65. eyit: “oldur güci yiter aña kim viribiye sizüñ üzere (9) ‘azābı üstüñüzden yā ayaklaruñuz altından yā qarıştura sizi bölükler ile ya’ nı bölük bölük olup tartıçasız daḥı tadura bir niceñüze (10) bir nice çalışını baq nite döndürürüz ya’ nı beyān eylerüz āyetleri anuñ-içün kim anlar anlayalar.

66. daḥı yalan duttı anı kavmuñ daḥı (11) ol haqıdur. eyit: “degülin sizüñ üzere iş sürici yā şaklayıcı.”

67. her haberüñ yiri var ya’ nı vaqtında yirinde olasıdur daḥı tiz bilesiz.

68. [67b] daḥı kaçan göreseñ anları kim girürler āyetlerümüz içinde yüz döndür anlardan tā gireler söz içine (2) andan ayruḡ. daḥı eger unıddurur-ise saña şeytān oturma añmaḡdan soñra ḡavm-ıla zālimler.

69. (3) daḥı degül anlarıñ üzere kim şaḡınurlar ḥisāblarından nesene velīkin andurmaḡdur anuñ-içün kim anlar şaḡınalar.

70. (4) daḥı ḡo anları kim duttlar dīnlerini oyun daḥı lehv daḥı aldıdı anları yakın dirlik. daḥı añdur anuñ-ile (5) kim helāk olmaḡa ḡonıla nefis andan ötürü kim ḡazandı yoḡdur anuñ Tañrı'dan ayruḡ arḡa virici ne daḥı şafā'at ḡılıcı. daḥı eger yolu eyler-ise (6) dükeli yola alınmaya andan. şunlar anlardur kim helāk olmaḡa ḡonıldılar andan ötürü kim ḡazandılar. anlarıñdur içesi nesene (7) issi şudan daḥı 'azāb aḡrıdıcı andan ötürü kim oldılar küfr eylerler.

71. eyit: “ḡapalum mı Tañrı'dan ayruḡa aña kim aşşı degürmez bize (8) daḥı ziyān degürmez bize? daḥı döndürinelüm mi ökçelerümüz üzere andan soñra kim ḡoḡru yol gösterdi bize Tañrı ancılayın kim azdurdı. anı şeytānlar (9) yirde ya'nī yanlarda ḡayrān-iken anuñdur yāranlar okırlar anı ḡoḡru yol “gel bize?” eyit “bayıḡ Tañrı”nuñ ḡoḡru yolu (10) oldur ḡoḡru yol. daḥı buyrıldıḡ biz tā boyun virevüz 'ālemler ḡalabı'sına.”

72. (11) “daḥı ḡururuñ namāzı daḥı şaḡınuñ Tañrı'dan.” daḥı ol oldur kim anuñ yaña ḡoparınılasız.

73. [68a] daḥı ol oldur kim yarattı gökleri daḥı yiri ḡaḡk-içün daḥı ol gün kim eyide «ol!» pes ola. sözi anuñ ḡoḡrudur. daḥı anuñdur pādīşāhlıḡ ol gün kim ürile sūr içine. bilicidür (2) ḡaybı daḥı ḡāzırı daḥı ol dūrüst işlödür bilicidür.

74. daḥı ol vaḡt kim eyitti ibrahīm atasına āzer'e “dutar misen butları (3) Tañrılar? bayıḡ ben görürin seni daḥı ḡavmuñ azḡunlık içinde bellü.”

75. daḥı andayuk gösterimiz ibrahīm'e gökler pādīşāhlıḡını (4) daḥı yirüñ daḥı ola ḡümānsuzlerden.

76. pes ol vaḡt kim örtti ḡarañulıḡ-ıla gice gördi bir ılduz eyitdi “uşbudur (5) ḡalabum.” pes ol vaḡt kim ḡolındı eyitti “sevmezin ḡuluncıları.”

77. pes ol vaḡt kim gördi ayı ḡoḡmıḡ eyitdi “uşbudur ḡalabum.” (6) pes ol vaḡt kim uyaḡdı eyitdi: (4)“eger yol göstermesedi baña ḡalabum oladum bayıḡ ḡavümlerden azḡunlar.”

78. pes ol vaḡt kim gördi günü (7) ḡoḡmıḡ eyitdi “uşbudur ḡalabum uşbu uluraḡdur.” pes ol vaḡt kim uyaḡdı eyitdi “iy ḡavmum! (8) bayıḡ ben bīzarvan andan kim ortaḡ eylersiz.”

79. “bayıḡ ben yüz duttum yüzümi aña kim yarattı gökleri daḥı yiri müsülmān iken daḥı degülin ben müşriḡlerden.”

80. (9) daḥı tartışılilar anuñ-ile kavmı eyitdi “tartışur mısız benüm-ile Tañrı’da daḥı bayık yol gösterdi baña? daḥı qorqmazın andan kim ortak eylersiz aña (10) illā kim dileye çalabum nesene kapladı çalabum her neseneyi bilmekdin yaña pes ögütlenmez misiz?”

81. “daḥı nite qorqam (11) andan kim ortak eyledüñüz daḥı qorqmazsız bayık siz ortak eyledüñüz Tañrı’ya anı kim indürmedi aña üzerüñüze hücet [68b] kanqısı iki bölüğüñ haqluraqdur iminliğe eger olduñuz-ise bilürsiz?”

82. anlar kim imān getildiler daḥı qarıştırmadılar (2) imānlarını zulm -ıla ya’nī şirk-ile şunlar anlaruñdur iminlik daḥı anlar toḡru yol dutıcılardur.

83. daḥı şol hücetümüzdür virdük anı (3) ibrahim’e kavmı üzere. yüceldürüz dereceler anı kim dilerüz bayık çalabuñ dürüst işlödür bilicidür.

84. daḥı bağışladuḥ aña (4) işhāk’ı daḥı ya’qub’ı dükeline toḡru yol gösterdük. daḥı nūh’a toḡru yol gösterdük ilerüden daḥı anuñ oḡlanlarından dāvud’ı daḥı süleymān’a (5) daḥı eyyüb’e daḥı yūsuf’a daḥı mūsā’ya daḥı hārūn’a. daḥı ancılayın yanud virürüz eylük (6) eyleyenlere.

85. daḥı zekeryā’ya daḥı yāhya’ya daḥı ‘īsā’ya daḥı ilyās’a dükeli şālihlerdendür.

86. daḥı ismā’il’e daḥı elyesa’adaḥı yūnus’a daḥı lūt’a daḥı dülkelini (7) artuḥ eyledük ‘ālemler üzere.

87. daḥı atalarından daḥı oḡlanlarından daḥı qarındaşlarından daḥı üyürdük anları (8) daḥı yol gösterdük anlara yol dapa toḡru.

88. şol toḡru yoldur Tañrı’nuñ yol gösterür anuñ-ile aña kim diler qullarından. (9) daḥı eger şirk eyleyelerdi bātıl oladı anlardan ol kim ol dılar-ıdı işlerler.

89. şunlar anlardur kim virdük anlara kitābı daḥı (10) ‘ilmi daḥı peygamberliği. pes eger kāfir olur ise uşbunlar bayık şalduḥ aña bir kavmı kim degüller aña kāfirler.

90. (11) şunlar anlardur kim toḡru yol gösterdi Tañrı pes anlaruñ yolına uyḡıl. eyit! “dilemezin size anuñ üzere ya’nī qur’ān kirī degül ol [69a] illā ögüt ‘ālemler için.”

91. daḥı ululamadılar Tañrı’yı ululamaḡı haqqınca yā bilmeḡi haqqınca ol vaḫt kim eyittiler: “indürmedi Tañrı ādem üzere (2) hiç nesene.” eyit: “kim indürdi kitāb’ı ol kim getürdi anı mūsā aydınlık iken daḥı toḡrı yol-iken ādemiler için eylersiz anı (3) kāğıdlar gösterürsiz anı daḥı gizleriz çokı? daḥı ögredinildüñüz anı kim bilmedüñüz-ıdı siz ne daḥı atalaruñuz.” (4) eyit: “Tañrı” andan qo anları girmekler içinde ya’nī bātıl içine oynarlar-iken.

92. daḥı uşbu kitābdur indürdük anı muhürekdür (5) girecek dutıcıdur anı kim ileyindedür ya’nī ilerügi kitāblar daḥı qorqıdasañ yā muḫammed mekke’yi daḥı anı kim yöresindedür. daḥı anlar kim inanurlar (6) āhirete inanurlar aña ya’nī qur’ān’a daḥı anlar namāzları üzere şaklık eylerler.

93. daḥı kimdür zālīmıraḥ andan kim yalan baḡladı (7) Tañrı'ya yalan yā eyitdi “vaḥy olındı benüm yaña ” daḥı vaḥy olınmadı anun yaña nesene; daḥı andan kim eyitti tiz indüreven ancılayın kim (8) indürdi Tañrı.” daḥı eger görür isen ol vaḡt kim zālimler ölüm ḡaldıḡlarında daḥı firişteler döşeyiciler ellerini (9) “çıḡaruñ nefslerüñüzü ya' nī canlaruñuzı bugün cezā virinilesiz ḡorlıḡ ‘azābını andan ötürü kim oldıñuz-idi eydürsiz Tañrı üzere (10) toḡrudan ayruḡ daḥı olduñuz-ıdı āyetlerinden boyun virmezliḡ eylersiz!”

94. daḥı bayıḡ geldüñüz bize yaluñuz nite kim yarattuḡ sizi (11) ilerügi gez. daḥı ḡoduñuz anı kim virdüḡ size urḡaluruñuz ardından. daḥı görmezüz sizüñ-ile şafa'atçılarıñuzı anları kim [69b] şanduñuz kim bayıḡ anlar sizde ortaḡlardur bayıḡ kesildi pāre pāre oldu ulaşmaḡlıḡımız daḥı azdı gitdi sizden ol kim olduñuz şanursız.

95. (2) bayıḡ Tañrı yarıcıdur deneyi daḥı çekürdegi. çıkarur diriyi ölüden daḥı çıkarur ölüyi diriden. (3) şol Tañrı'dur pes nite döndürinilürsiz ya'nī ḡaḡdan?

96. yarıcıdur şubḡı daḥı eyledi giceyi dölenesi nesene daḥı günü daḥı ayı (4) ḡisāb eylemek şol endāze eylemegidür beñdeşsüzüñ bilici.

97. daḥı ol oldur kim ḡıldı size ılduzları tā toḡru yol dutasız anuñ-ile yazı (5) ḡaranulıḡlarında daḥı deñizüñ. bayıḡ bellü eyledüḡ nişānları ḡavma kim bilürler.

98. daḥı ol oldur kim yarattı sizi bir nefsdan (6) ya' nī ādem'den pes ḡarar dutacaḡ yir daḥı ḡopacaḡ bayıḡ beyān eyledüḡ nişānları ḡavma kim bilürler.

99. daḥı ol oldur kim (7) indürdi gökdcn şu pes çıkarduḡ anuñ-ile her nese bitmeḡin. pes çıkarduḡ andan yaşıḡ çıkaruruz andan (8) dāne biribiri üzere binmiş daḥı ḡurma ağacından çiçeḡinden şaḡkumlar yaḡın daḥı bostanları ya' nī çıkarduḡ üzümlerden daḥı zeytün (9) daḥı nār beñdeş daḥı beñdeş degül. baḡuñ yimişine ol vaḡt kim yimiş eyledi daḥı irmeḡine. bayıḡ şunuñ içinde (10) nişānlardur ḡavma kim inanurlar.

100. daḥı ḡıldılar Tañrı'ya ortaḡlar şeyṡānları daḥı yarattı anları. daḥı yalan baḡladılar anuñ-içün oḡlanlar (11) daḥı ḡızlar bilmekliḡsüz. arulıḡıdur anuñ daḥı yüceldi andan kim şıfat eylerler.

101. yaradıcı gökleri daḥı yiri. nite ola anuñ [70a] oḡlanı daḥı olmadı anuñ ‘avratı? daḥı yarattı her neseneḡi daḥı ol her neseneḡi bilicidür.

102. oldur Tañrı (2) ḡalabuñuz yoḡdur Tañrı illā ol yaradıcı her neseneḡi. pes ṡapuñ aña daḥı ol her nesene üzere iş süricidür.

103. irmez aña ya' nī ḡaplamaz (3) gözler daḥı ol irer ḡaplayu gözlere. daḥı ol eyü işlüdür bilürdür.

104. bayıḡ geldi size ḡüccetler (4) ḡalabuñuzdan pes her kim gordi gendüzi-y-içündür daḥı her kim görmedi-y-ise gendü üzeredür daḥı degülin ben üzerüñüze şaḡlayıcı.

105. daḥı andayuk (5) beyān eylerüz āyetleri daḥı tā eyideler “oḳıduñ ögrendüñ” daḥı beyān eyleyevüz anı qavma kim bilürler.

106. uy aña kim vaḥy olındı (6) senüñ çalabuñdan yoḳdur Tañrı illā ol. daḥı yüz döndür müşriqlerden.

107. daḥı eger dilese-idi Tañrı şirk getürmeyelerdi. (7) daḥı eylemedük seni anlaruñ üzere şaḳlayıcı daḥı degülseñ anlaruñ üzere iş sürici.

108. daḥı sögmeñ anlara kim (8) taparlar Tañrı’dan ayruğa pes sögeler Tañrı’ya zulm-iken bilmeksüz. ancılayın bezedük her ümmete (9) ‘amelini anlaruñ andan çalabı’ları yañadur dönecek yirleri pes ḥaber vire anlara anı kim oldılar-ıdı işlerler.

109. daḥı and içdiler Tañrı’ya (10) andlarınıñ bezgiregin eger gelür ise anlara nişān inanalar aña. eyit “bayıḳ nişānlar Tañrı qatındadur.” (11) daḥı ne nesene bildürür size kim ol qaçan gele inanmayalar.

110. daḥı döndürürüz gönüllerini daḥı gözlerini [70b] nite kim imān götürmediler aña ilergi gez daḥı koyavuz anları azḡunlıqları içinde sergerdān olalar.

111. daḥı eger biz indürmiş-misse-dük (2) anlaruñ üzere firışteler daḥı söylemiş-misse anlara ölüler daḥı dirmiş miş-sevüz anlaruñ üzere her neseneyi bölükler yā yüze yüz olmayaldı kim imān getüreler (3) illā kim dileye Tañrı velikin eyregi anlaruñ bilmezler.

112. daḥı ancılayın eyledük her peygāmbere düşmān ādemiler (4) şeytānlarını daḥı perilerüñ gizlü söyler bir nicesi bir niceye sözüñ bezenmişini aldamaḳ içün. daḥı eger dilese-idi çalabuñ (5) işlemeyelerdi anı pes qo anları anuñ-ile kim yalan bağlarlar.

113. daḥı tā meyl eyleye anuñ yaña gönülleri anlaruñ kim inanmazlar (6) āḥirete daḥı tā rāzī olalar aña daḥı tā qazanalar yazuḳdan anı kim anlar qazanıcılardur

114. “Tañrı’dan ayruḳ mı isteyeyin ḥükm eyleyici daḥı ol oldur kim (7) indürdi size kitābı beyān olınmış” daḥı anlar kim virdük anlara kitāb’ı bilürler kim bayıḳ ol (8) indürilmişdür çalabuñdan ḥaḳk-ıla pes olmañ gümānlülerden.

115. daḥı tamām oldı çalabuñ sözi toḡruluk iken (9) daḥı ‘adl iken döndürici yoḳdur sözlerini daḥı ol işidicidür bilicidür.

116. daḥı eger boyun viresen yirdeginüñ eyregine (10) azduralar seni Tañrı yolından. uymazlar ya‘ nī kāfirler illā gümāna daḥı degül illā yalan söylerler.

117. (11) bayıḳ çalabuñ ol bilürirekdür anı kim azdı yolından daḥı ol bilürirekdür toḡru yol dutıcıları.

118. pes yiñ [71a] andan kim anıldı Tañrı adı anuñ üzere eger olasız āyetlerine inanicılar

119. daḥı nedür sizüñ kim yimezsiz (2) andan kim anıldı Tañrı adı anuñ üzere daḥı

bayık beyân olındı size ol kim haram oldu üzerünüze illâ ol kim geñsiz olunduñuz (3) anuñ yaña? dañı bayık çok azarlar nefsleri dilekleri-y-ile bilmeksüz bayık çalabuñ ol bilürirekdür haddan geçicileri.

120. (4) dañı koñ yazuğñ eşkeresini dañı gizlün. bayık anlar kim kazanurlar yazuğı cezâ virineler anuñ-içün kim (5) oldılar kazanurlar.

121. dañı yimeñ andan kim anılmadı Tañrı adı anuñ üzere dañı bayık ol ma' şiyetdur. (6) dañı bayık şeytânlar gizleyü söylerler ya' nî vesvese eylerler dostlarına tâ tartışalar sizün-ile. dañı eger muṭî' olursañuz anlara (7) bayık siz müşriklersiz.

122. dañı ol kim oldu ölü ya' nî kâfir pes diriltük anı dañı eyledük aña aydınlık kim yürir anuñ-ile (8) âdemiler içinde ancılayın mıdur kim beñzeri anuñ karanlıklar içinde degül çıkıcı andan? ancılayın bezenildi kâfirlere (9) ol kim oldılar işlerler.

123. dañı ancılayın eyledük her bir köyde uluları yazukluları anuñ tâ yavuz saña lar anuñ içinde (10) dañı yavuz şanmazlar illâ gendüzilerine dañı bilmezler.

124. dañı kaçan kim geldi anlara âyet eyittiler “hergiz (11) inanmayavuz tâ virinilevüz ancılayın kim virinildi Tañrı yalavaçlanna” Tañrı bilürirekdür ol yiri kim eyler yalavaçlığını. [71b] dege anlara kim yazuk işlediler horlık Tañrı katında dañı 'azâb katı andan ötürü kim oldılar yavuz şanurlar.

125. (2) pes her kimi diler-ise Tañrı kim toğru yol göstere aña yan gogsini müsülmanlık içün dañı her kimi diler ise kim azdura eyleye (3) gögsini tār yavlağ gâne yukaru çıkar göge ancılayın eyler Tañrı 'azâbı yâ şeytânı (4) anlaruñ kim inanmazlar.

126. dañı uşbu çalabunuñ yoludur toğru-y-iken. bayık beyân eyledük âyetleri (5) kavma kim öğüt dutarlar.

127. anlaruñdur selâmat sarâyı ya' nî uçmak çalabı'ları katında dañı ol işi issidür anlaruñ andan ötürü kim oldılar (6) işlerler.

128. dañı ol gün kim direvüz anları dükelin “iy perî bölügi ya' nî şeytânlar! bayık çok eyledüñüz âdemilerden ya' nî azdurmağ-ıla. (7) dañı eyitti dostları anlaruñ ya' nî şeytânlaruñ âdemilerden “iy çalabuñuz gönendi bir nicemüz bir nicemüz-ile ya' nî şeytânlar âdemileruñ gönülleri dilegin virdügi dañı adamlar anlaruñ sözün dulup muṭî' olduğı dañı irdük müddetümüze (8) ol kim müddet eyledüñ idi bizüm içün.” eyitti Tañrı “od tıracağñuz yirdür ebed kalıcılarken anuñ içinde illâ ol kim diledi Tañrı.” (9) bayık çalabuñuz dürüst işlödür bilicidür.

129. dañı ancılayın üstün ellü eylerüz zâlimleruñ bir nicesini bir niceye andan ötürü kim oldılar kazanurlar.

130. (10) iy perî bölügi dañı âdemîñ! gelmedi mi size yalavaçlar sizden eydürler sizün üzere âyetlerümi dañı korkıdurlar sizi (11) görmekligüñüzden uşbu günüñüzi? eyittiler “tanuklık

virdük [72a] gendülerümüz üzere. dağı aldıadı anları yakın dirlik dağı tanıklık virdiler gendüzileri üzere kim bayık anlar oldılar kâfirler.

131. şol anuñ-içün kim olmadı çalabuñ helāk eyleyici köyleri (2) zulm-ıla anuñ kavmı ğāfiller- iken.

132. dağı dükelinüñ dereceleri var anuñ-içün kim işlediler. dağı degül çalabuñ ğāfil (3) andan kim işlerler.

133. dağı çalabuñ bay rahmet issi. eger diler-ise gidere sizi dağı yirüñüze getüre (4) sizden şoñra anı kim diler nite kim yarattı sizi bir kavm oğlanlarından ayruqlar

134. bayık ol kim va‘ de virilürsiz (5) gelicidür dağı degülsiz fevt olıcılar.

135. eyit “iy kavmum! işleñ yirüñüz hāluñuz üzere bayık ben işleyiciven. (6) pes tiz bilesiz anı kim ola anuñ şoñı sarāyuñ ya‘ nī uçmağ bayık kurtılmaz zālimler.

136. dağı eylediler Tañrı içün (7) andan kim yarattı ekinden dağı yılkıllardan ülü pes eyittiler “uşbu Tañrı’nuñdur” şanmağı-y-ıla anlaruñ “dağı uşbu ortaqlarumuzuñdur.” (8) pes ol kim oldı ortaqlarınuñ değmez Tañrı’ya dağı ol kim oldı Tañrı’nuñ ol irer ortaqlarından (9) yavuz oldı ol kim hūkm eylerler!

137. ancılayın bezendi çoğa müşriqlerden oğlanların depelemek ortaqları ya‘ nī şeytānları (10) tā helāk eyleyeler anları dağı tā qarışduralar anlaruñ üzere dinlerini. dağı eger dilese di Tañrı işlemeyelerdi anı. pes ço anları anuñ-ıla kim yalan bağlarlar.

138. (11) dağı eyittiler: uşbu yılkıllardur dağı ekindür hārāmdur yimeye anı illā ol kim dilerüz” şanmaqlarıyla “dağı yılkıllardur [72b] hārām alındı arqaları binmege.” dağı yılkıllardur añmazlar Tañrı (2) adını anuñ üzere yalan bağlamağdan ötürü Tañrı üzere tiz cezā vire anlara andan ötürü kim oldılar yalan bağlarlar.

139. dağı eyittiler: “ol kim qarınlarındadur uşbu yıkılalarundañ hālis ya‘ nī yaluñuz irkeklerümüze (3) dağı hārām olınmışdur ‘avratlarumuza ya‘ nī dişilere. dağı eger olur-ise ölü anlar anuñ içinde ortaqlardur” cezā vire anlara şıfat eyledüklerini (4) bayık ol dürüst işlödür bilicidür.

140. bayık ziyānlu oldı anlar kim depelediler oğlanlarını beynisüzlikden bilmeksüz dağı hārām eylediler (5) anı kim rüzī virdi anlara Tañrı yalan bağlamağlığdan ötürü Tañrı üzere bayık azdılar; dağı olmadılar toğru yol dutıcılar.

141. dağı ol oldur kim yarattı (6) bostanlar yire döşenmiş dağı ayak üstine durur hūrmā ağacı gibi dağı hūрма ağacını dağı ekin dürlü dürlü iken yimişi. anuñ dağı (7) zeytūni dağı narı birbirine beñdeş dağı beñdeş degül. yiñ yimişinden ol vaqt kim yimiş eyledi dağı virüñ haqqını biçmeği günü dağı (8) haddan geçürmeñ bayık Tañrı sevmez haddan geçenleri.

142. dağı yılkıllardan (9) götüriciler dağı giçi develer. yiñ andan kim rüzī virdi size Tañrı

dağı uymañ şeytān adımlarına (10) bayık ol size düşmāndur bellü.

143. sekiz çiftler koyundan iki dağı geçiden iki. (11) eyit: “iki irkek haram eyledi yā iki dişi yā anı kim kapladı anı iki dişi oğulcānları [73a] haber virün baña bilmeg-ile eger olasız girçekler.”

144. dağı deveden iki dağı şğırdan iki. eyit “iki irkek mi (2) haram eyledi yā iki dişi yā anı kim kapladı anı iki dişi oğulcanları yā olduñuz mı tanuqlar ol vaqt kim (3) ısmarladı size Tañrı uşbum?” pes kim zālımırakdur. andan kim yalan bağıladı Tañrı üzere yalan tā azdura ādemileri bilmeksüz. (4) bayık Tañrı yol göstermez zālīm kavumlara.

145. eyit: “bulmazın anuñ içinde kim vahy olındı baña haram olınmış (5) yiyici üzere kim yir anı illā kim ola ölü yā kan dökülmüş yā toñuz eti. (6) bayık ol haramdur yā ma’ şiyet kim ün getirildi Tañrı’dan ayruķ için her kim geñsüz olunur-ise güc eylemeyici-iken ne dağı haddan geçürici-iken bayık (7) çalabuñ yarlıgayıcıdur rahmet kılıcıdur.

146. dağı anlaruñ üzere kim cuħūd oldılar haram eyledük her dırnaqluyı ya’ nī ol kim ayru barmaqlı olmaya deve gibi kas gibi dağı şğırdan dağı (8) koyundan haram eyledük anlaruñ üzere yağlarını ol ikinüñ ol kim götürdi arķaları ol ikinüñ yā bağarsuqları (9) yā ol kim qarışdı sünüğe ya’ nī kıyruķ. şol cezā virdük anlara zulumlarından ötürü dağı biz toğrularuz yanı haber virdüğümüzde.

147. pes eger (10) yalan dutarlar-ise seni eyit “çalabuñuz rahmet issidür. giñ dağı girü yıgılınmaz ‘azābı anuñ kavumdan yazuqlular.”

148. (11) eyide anlaruñ şirk eylediler [73b] “eger dilese di Tañrı şirk eylemeye-dük ne dağı atalarumuz ne dağı haram eyleyedük (2) nesene.” ancılayın yalan duttı anlar kim anlardan ilerü-idi tā tatdılar ‘azābumuzı. eyit “var mı sizüñ katunuzda hıç bilmek pes çıkarasız anı bizüm için? uymazsız illā şanmağa dağı degulsız illā yalan söylersiz.”

149. eyit: (3) “pes Tañrı’nuñdur hüccet tamām pes eger dilese-di yol gostere-di size dükeline.”

150. eyit “getürüñ tanuqlaruñuzı (4) anlar kim tanuqlıķ virürler bayık “Tañrı haram eyledi uşbunı.” pes eger tanuqlıķ virürler ise tanuqlıķ virme anlaruñ-ıla (5) dağı uyma nefsleri dileklerine anlaruñ kim yalan duttılar āyetlerümüzi. dağı anlar kim inanmazlar (6) āhirete dağı anlar çalabı’larına ortak eylerler.

151. eyit: “gelüñ okıyam anı kim haram eyledi çalabuñuza sizüñ üzere kim ortak eylemeyesiz aña (7) neşene dağı ataya añaya eylük eylemek dağı depelemeñ oğlanlaruñuzı yoħsullıķdan biz virürüz rüzī size (8) dağı anlara dağı yakın gelmeñ zişt işlere ol kim belürdi andan dağı ol kim gizlendi dağı depelemeñ nefsi (9) ol kim haram eyledi Tañrı illā haķķ-ıla. şol ısmarladı size anı anuñ-içün kim siz anlayasız.”

152. daḥı yakın gelmeñ (10) yetim malına illā anuñ-ile kim ol görklürekdür tā ire resıdelige. daḥı tamām eyleñ ölçęi daḥı terāzūyı (11) ‘adl-ıla. yükletmezüz hiç nefse illā güci yittügiñ. daḥı kaçan söylerseñüz ‘azāb eyleñ eger oldısa daḥı hışımlık issi. [74a] daḥı Tañrı ‘ahdına vefā eyleñ. şol ısmarladı size anı anuñ-içün kim öğüt dutasız yā anasız.

153. daḥı bayık uşbu yoluñdur (2) toĝru iken pes uyuñ aña daḥı uymañ yollara pes ayıra sizı Tañrı yolından. şol ısmarladı size anı (3) anuñ için kim siz şaķınasız.

154. andan virdük mūsā’yā tevrīt’i tamāmlıg-ıçun anuñ üzere kim eylük eyledi daḥı beyān eylemek için. (4) her neseneyi daḥı toĝru yol için daḥı rahmet için anuñ-içün kim anları çalabı’ların görmege inanalar.

155. daḥı uşbu ya‘nı kıur’ān ki kitābdur (5) indürdük anı mubārekdür pes uyuñ aña daḥı şaķınuñ anuñ içün kim siz rahmet kıılınasız.

156. kim eyitmeyesiz bayık indürinildi (6) kitāb iki bölüğe bizden ilerü daḥı bayık olduğdı (10)okımağından ğāfıler”

157. (7) yā eyitmeyesiz “eger bayık bize indürilse-di bizüm üzerümüze kitāb oladuķ toĝru durıcıraķ anlardan” ya‘nı cuḥūdılardan daḥı naşranilerden. pes bayık geldi size (8) hüccet çalabuñuzdan daḥı toĝru yol daḥı rahmet. pes kimdür zālımıraķ andan kim yalan duttı Tañrı āyetlerin daḥı yüz döndürdi (9) andan? cezā virevüz anlara kim yüz döndürürler āyetlerümüzden azābuñ yavuzunu andan ötürü kim oldılar yüz döndürürler.

158. (10) güyerler mi illā kim gele anlara firışteler yā gele çalabuñ ya‘nı emri yā gele çalabuñuñ bir nice (11) nişānları ol gün kim gele bir nice nişānları çalabuñuñ aşşı eylemeye hiç nefse imān getürdügi kim imān getürmedi ilerüden [74b] yā kıazanmadı imānı içinde ḥayr ya‘nı tevbe eyit “güyüñ bayık biz güyicilerüz.”

159. bayık anlar kim ayrıldılar dınlerinden (2) daḥı oldılar bölükler degülseñ anlardan nesene içinde. bayık işleri anlaruñ Tañrı’dan yaña andan ḥaber vire anlara anı kim oldılar (3) işlerler.

160. her kim getürür ise eyü iş anuñdur on ancalar daḥı her kim getürür ise yavuz iş (4) pes cezā olınmaya illā beñzerin daḥı anlar güc eyleneıeyeler.

161. eyit: “bayık ben yol gösterdi baña çalabum yol dapa (5) toĝru; dın toĝru milleti ibrahım’uñ müsülmān-iken daḥı olmadı müşriķlerden.”

162. eyit: “bayık (6) namāzum, daḥı kurbanüm, daḥı dirliğün daḥı ölmegüm Tañrı’nuñdur ‘ālemler çalabı’sı.”

163. “ortağı yokdur anuñ (7) daḥı aña buyrıldum daḥı ben ilkiven müsülmānlaruñ”

164. eyit: “Tañrı’dan ayruķ mı isteyeyin çalab daḥı ol çalabı’sıdur her (8) nesenuñ? daḥı kıazanmaz dükeli nefis illā gendüzi üzere daḥı götürmez götürici yükin ya‘nı yazuğın ayruğuñ. (9)

andan çalabuñuz yañadur dönecegüñüz yir pes haber vire size anı kim olduñuz idi anuñ içinde tartışursız.”

165. dağı ol oldur kim (10) eyledi sizi yirüñ halifeleri dağı götürdi bir niceñüzi bir nice üzere derecetler tā şınaya sizi (11) virdügi nesene içinde size. bayık çalabuñ tiz ‘azābludur dağı bayık ol yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

1.7 [75a] Sūratü'l -A' rāf /7/

(206 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r rāḥmāni'r rāḥīm

1. (2) elif lām mīm şaad: ben Tañrı bilürin dağı bellü eylerin.
2. kitābdur saña pes olmasuñ gögsüñ içinde tarlık andan tā korkıdasañ (3) anuñ-ile dağı aındurmakdur mü'minlere.
3. uyuñ aña kim indürinildi sizüñ çalabuñuzdan dağı uymañ (4) andan ayruş iş şüricilere; az añarsız.
4. dağı niçe köy helāk eyledük anı pes geldi aña (5) kıtdıgumuz gice basmak iken ya' nī lūṭ kavmı gibi yā anlar gündüz uykusın uyuyıcılarken
5. pes olmadı anlaruñ du' ası ol vaqt kim geldi anlara 'azābumuz illā (6) kim eyittiler “bayık biz olduğ-dı zālimler.”
6. pes bayık şoravuz anlara kim viribinildi anlara dağı şoravuz (7) yalavaçlara.
7. pes hikāyet eyleyevüz anlaruñ üzere bilmeg-ile dağı olmaduğ gayıb olıcılar.
8. dağı terāzū-y-ıla tartmak ol gün (8) 'adldur pes her kim ağır ola terāzūları yā dartılmışları şunlardur kırtılıcılar.
9. dağı her kim yiyni ola terāzūları (9) şunlar anlardur kim ziyān eylediler gendülerine; anun-içün kim oldılar-ıdı āyetlerümüze zulm eylerler.
10. dağı bayık (10) yir virdük size yirde dağı kılduğ sizüñ içün anuñ içinde virilesi neşeler az şükr eylersiz.
11. [75b] dağı bayık yarat(t)uğ sizi andan sūratlandurduğ sizi andan, eyittük firıştelere “secde eyleñ ādem'e.” pes secde eylediler (2) illā iblīs olmadı secde eyleyicilerden.
12. eyitti “ne nesene yıgdı seni kim secde eylemeyesēñ ol vaqt kim buyurdam saña?” (3) eyitti “ben yıgırekven andan yarattuñ beni oddan dağı yarattuñ anı balçıkdan.”
13. eyitti: “pes aşğa in andan (4) olmaya saña kim kibr eyleyeseñ anuñ içinde. pes çok bayık sen ḥorlardansa.”
14. eyitti iblīs: “mühlet vir baña (5) ol güne degin kim kıparınalar yirden.”

15. eyitti ya‘nī Tañrı “bayık sen mühlet virinilmişlersen.”
16. eyitti ya‘nī iblīs ”pes andan ötürü kim azdurduñ beni oturam anlaruñ içün (6) yoluña toğru”
17. “andan gelem anlara ileylerinden ya‘nī āhiret yolından gümānlendürem dağı arğalarından dağı sağlarından ya‘nī müzd yolından (7) dağı şollarından dağı bulmayasañ eyregın anlaruñ şükr eyleyiciler”
18. eyitti “çık andan ‘ ayıblanmış (8) sürilmiş her kim uyar-ise saña anlardan tılduram tımuı sizden dükelicükler.”
19. dağı iy ādem! (9) dölen sen dağı çiftüñ uçmağda yıñ ol yirde? kim diledüñüz dağı yağıın gelmeñ uşbu ağaca (10) pes olasıı zālimlerden.
20. vesvese eyledi anlara şeytān tā aça (11) ol ikiye arnı kim örtünildi ol ikiden ud yirlerinden dağı eyitti “yığmadı siz ikiye çalabuñuz uşbu ağaçdan [76a] illā kim olmayasız iki fırişte ya‘nī ölmeyesiz ya olmayasız ebed kılıcılardan.”
21. dağı and içdi ol ikiye “bayık ben siz ikiye eyü (2) dileyicilerdenven.”
22. pes tımağlandırdı ol ikiye aldamağ-ıla. pes ol vağt kim tıtdı ol iki. ağacı açıldı anlara ud yirleri ol ikisinüñ dağı tırağtırdı ol iki (3) ulaşdıurlar dıkerler ol iki üzere uçmağ yaprağından ya‘nī incır yaprağı dağı kığırdı ol ikiye çalabı’sı ol ikinüñ yığmadum mı siz ikiye şol (4) ağaçdan dağı eyitmedüm mı siz ikiye bayık şeytān siz ikiye düşmāndur bellü?”
23. eyitti: ol iki “iy çalabumuz! zılm eyledük gendüzümüze (5) dağı eger yarlığamazsañ bizi dağı rahmet kılmazsañ bizi oluruı ziyānlulardan.”
24. eyitti: “aşağa (6) inüñ bir niceñüz bir niceye düşmāndur. dağı sizüñdür yirde kārār dutacağ yir dağı gönendürmek bir zamaña değın
25. eyitti: (7) “anuñ içinde dirilesiz dağı anuñ içinde ölesiz dağı andan çıkarınılasız.”
26. iy ādem oğlanları! bayık indürdük (8) üzerüñüze tıon örter ud yirlerüñüzi dağı kıymetlu tıon yā görünür tıon dağı şağınmağ tıonın ya‘nī imān yā şālilh ‘amel yā çalış tıonın. şol yıgrekdür şol Tañrı āyetlerindendür (9) anuñ-içün kim anlar öğütleneler.
27. iy ādem oğlanları! aldamasuñ sizi şeytān nite kim çıkardı atañuzu añamızı uçmağdan. (10) dıtar ol ikiden ol ikinüñ tıonın tā göstere ol ikiye ud yirlerini. bayık ol görür sizi ol dağı bölüğü anuñ yard süyi ol yirden kim (11) görmessiz anları. bayık biz kılduk şeytānları arğa viriciler anlara kim inanmazlar.
28. dağı kaçan [76b] işlediler zışt eyittiler “bulduk anuñ üzere atalarumuzu dağı Tañrı buyurdı bize anı.” eyit: “bayık Tañrı buyurmaz (2) zışt işi eydür misiz Tañrı üzere anı kim bilmezsiz?”
29. eyit “buyurdı çalabum ‘adlı yā tevhıdi. dağı tıururuñ (3) yüzlerüñüzi her bir namāz

kılacak yirde daḥı tapuñ aña iḥlāş eyleyicilerken aña dīni. nite kim öndin başladı sizi ya‘nī yalıncaḥ sünnetsüz dönersiz.

30. bir bölüğe toḡru yol gösterdi daḥı (4) bir bölük vācib oldı anlaruñ üzere azḡunlık. bayık anlar duttılar şeyṭānları dostlar (5) Tañrı‘dan ayruḫ daḥı şanurlar kim bayık anlar toḡru yol duttıcılardur.

31. iy ādem oḡlanları! dutuñ bezegüñüzi her bir (6) namāz kılacak yirde daḥı yiñ daḥı içüñ daḥı orandan geçürmeñ bayık ol sevmez orandan geçicileri.

32. eyit: “kim ḥarām eyledi (7) Tañrı bezegiñi ol kim çıkardı kulları içün daḥı ḥelālleri rızıkdan?” eyit “ol anlaruñdur kim (8) imān getürdiler yakın dirlik içinde ḥāş olımıñ iken kıyāmet günü” ayırtlaruz āyetleri bir ḫavma kim (9) bilürler.

33. eyit: “bayık ḥarām eyledi ḫalabum zişt işleri ol kim eşkere oldı andan daḥı ol kim gizlü oldı daḥı yazuḡı yā ḥamrı (10) yā ḫulm eylemegi yā kibri ḥaḫsuz daḥı kim ortak eyleyesiz Tañrı‘ya anı kim indürmedi aña ḥüccet daḥı kim eyidesiz (11) Tañrı üzere anı kim bilmezsiz.”

34. daḥı her bir bölüğü eceli var; pes kaçan kim geldi eceli anlaruñ girü ḫalmayalar [77a] bir şa‘at bir daḥı ilerü varmayalar.

35. iy ādem oḡlanları! eger gelür-ise size yalavaḫlar sizden okırlar (2) üzerüñüze āyetlerüm her kim şaḫındı daḥı eyü işledi ḫorḫu yoḫ dur anlaruñ üzere ne (3) daḥı anlar ḫayḡuralar.

36. daḥı anlar kim yalan duttılar āyetlerüñüzi daḥı boyun virmediler aña şunlar od isleridür anlar (4) anuñ içinde ebed ḫalıcılardur.

37. pes kindür ḫālimıraḫ andan kim yalan baḡladı Tañrı üzere yalan ‘avratı oḡlanı var didi yā yalan duttı ya‘nī āyetlerini (5) şunlar ire anlara ülüsi anlaruñ kitābdan tā ol vaḫt kim geldi ya‘nī geles anlara yalvaḫlarumuz, (6) can alur anlardan eyittiler “ḫanı ol kim olduñuz idi ṭaparsız Tañrı‘dan ayruḫ?” eyittiler “azdılar bizden.” (7) daḥı ṭanuklık virdiler gendüzileri üzere kim bayık anlar oldılarıdı kāfirler.

38. eyitti: “girüñ bölükler içinde kim (8) bayık geçdiler sizden ilerü perīlerden daḥı ādemīlerden od içine.” her niḫe kim gire bir bölük (9) la‘net eyleye işi bölüğe tā kaçan kim irişdiler biribirine anuñ içinde hep eyitti şoñraları ya‘nī uyundular öñlerine (10) “iy ḫalabumuz! şunlar azdurdılar bizi pes vir anlara ‘azābı iki anca oddan.” eyitti Tañrı “dükelinee iki ancadur (11) velikin bölmezsiz.”

39. daḥı eyitti öñdüngiler şoñraḡılara “olmadı sizüñ üzerümüze ḫiḫ artuklık [77b] pes ṭaduñ ‘azābı andan ötürü kim olduñuz-idi ḫazanursız.”

40. bayık (2) anlar kim yalan duttılar āyetlerümüzi daḥı boyun virmediler anlara açılmaya anlaruñ içün gökler ḫapuları daḥı canları içiln daḥı girmeyeler uçmaḡa tā gire deve (3)

iğne yurduşına dağı ancılayın cezā virürüz yazuklara.

41. anlaruñdur tāmudan döşek dağı üstlerinden (4) örtüler dağı ancılayın cezā virürüz zālamlere.

42. dağı anlar kim imān getürüdiler dağı işlediler eyü işler (5) yükletmezüz hiç nefse illā güci yittügin şunlar uçmak isleridür anlar anuñ içinde ebed kalıcılardur.

43. (6) dağı tarttuğ anı kim gögüzleri içinde-y-idi kīneden akar altlarından ırmaqlar. dağı eyitdler (7) “ögmek Tañrı’nuñdur ol kim yol gösterdi bize uşbuna dağı olmadıdı kim toğru yol dutavuz eger degül-misse kim yol gösterdi bize Tañrı. (8) bayık geldi çalabumuz yalavaçları haqq-ıla.” dağı kığırıldılar kim “şol uçmak mīrās virinildüñüz anı (9) şundan ötürü kim olduñuz-idi işlersiz.”

44. dağı kığırdı uçmak isleri od islerine kim “bayık bulduğ (10) anı kim va‘ de eyledi bize çalabumuz girtü bulduñuz mı siz anı kim va‘ de eyledi çalabuñuz girtü?” eyittiler “eved.” pes kığırdı (11) kığırdıcı aralarında “bayık Tañrı la’natı zālimler üzeredür.”

45. anlar kim yıgarlar Tañrı yolından [78a] dağı isterler anı egrilik dağı anlar āhirete kāfirlerdür.

46. dağı ol iki arasında perdedür. dağı ‘arāf üzere ya‘nī ‘arāf ol bir burcdur borudur uçmağ-ıla tamu arasında (2) erenlerdür bilürler dükelerini anlaruñ nişānı-y-ıla dağı kığırdılar uçmak islerine kim “selām olsun üzerüñüze. (3) “girmediler aña anlar tama‘ eylerler.

47. dağı kaçan döndürinile gözleri anlaruñ tamu islerindin yaña (4) eyittiler “iy çalabumuz! eyleme bizi kavm-ıla zulm ler.”

48. dağı kığırdı ‘arāf isleri erenlere ya‘nī tamu ehlinden bilürler anları (5) anlaruñ nişānı- ıla eyittiler “aşşı eylemedi size dirdüğüñüz dağı ol kim olduñuz-idi boyun virmezsiniz”

49. (6) “uşbunlar mıdur anlar kim and içdüñüz kim irürmeye anlara Tañrı rahmet?” “girüñ uçmağa korku yokdur (7) üzerüñüze ne dağı siz kayğurasız.”

50. dağı kığırdı od isleri uçmak islerine kim (8) “döküñ üzerümüze şudan yā andan kim rūzī virdi size Tañrı” ya‘nī ta‘am. eyittler ya‘nī uçmak ehli “bayık Tañrı harām eyledi ol ikiyi (9) kāfürler üzere.”

51. anlar kim duttılar dīnlerini oyun dağı oyun dağı aldadı anları yakın (10) dirlik pes bugün koyavuz anları nite kim unıttılar qodılar görmegi uşbu günlerini dağı nite kim oldılar āyetlerümüzi (11) inkār eylerler.

52. dağı bayık getürdük anlara qur‘ān’ı seçdük bellü eyledük anı bilmek üzere toğru yol iken dağı rahmet iken bir kavma kim imān getürürler.

53. [78b] güyerler mi illā şoñra olasına anuñ ol gün kim gele şoñra olası anuñ eyide anlar kim unıtdılardı anı ilerü (2) “bayık geldi yalavaçları çalabumuzun haqq-ıla. hiç var mı bizüm

içün şafa‘at eyleyiciler şafa‘at eyleyeler bizüm içün yā girü döndürinilevüz (3) işleyevüz andan ayruk kim olduğ-ıdı işlerüz?” bayık ziyān eylediler gündüzilerine dağı azdı anlardan ol kim oldıardı (4) yalan bağlarlar.

54. bayık çalabuñuz Tañrı oldur kim yarattı gökleri dağı yiri altı günler içinde (5) andan iki üstün oldu ‘arş üzere. örter giceyi gündüze ister anı ya‘nī gice gündüzi tiz ive. dağı güneşi yarattı dağı ayı (6) dağı ılduzları boyun virici olunmalarken buynığına. iy anuñdur yaratmak dağı buyruk! yüce oldı Tañrı ‘ālemler çalabı’sı.

55. (7) oñıñ çalabuñuzı yavzağıru dağı gizlü. bayık ol sevmez haddan geçicileri.

56. dağı fesād eylemeñ yirde (8) eyü eylemeginden şöñra dağı oñıñ anı kórku iken dağı tama‘ iken bayık Tañrı rahmeti yaqındur eylük eyleyicilere.

57. (9) dağı ol oldur kim viribir yilleri muştılayıcılar ken rahmetinüñ ileyinde ya‘nī yağmur Tañrı rahmeti götürdi bulıdları ağırlar (10) sürdük anı bir il içün ölü pes indürdük anuñ-ile şuyı pes çıkarduk anuñ-ile her yimişlerden. andağ (11) çıkaruruz ölüleri anuñ-içün kim siz anasız.

58. dağı il aru çıkar otı çalabı’sı buyruğıyla [79a] dağı ol kim arusuz oldı çıkmaz illā katı zahmet-ile andayuk döndürürüz āyetleri kavma kim şükr eylerler.

59. bayık (2) viribidük nūh’ı kavmı yaña pes eyitti iy kavmum! tapuñ Tañrı’ya yokdur sizüñ hiç Tañrı andan ayruk. (3) bayık ben kórkarın üzerüñüze ‘azābını ulu günün

60. eyitti: bir bölük serverler kavmindan “bayık biz görürüz seni (4) azğunlık içinde bellü.”

61. eyitti: “iy kavmum! yokdur bende azğunlık velikin ben yalavaçları ‘ālemler çalabı’sından.”

62. (5) “degürürin size çalabum yalavaçlığından dağı eyü dilerin sizüñ içün dağı bilürin Tañrı’dan anı kim bilmezsiz.”

63. “dağı (6) tañladuñuz mı kim geldi size ögüt çalabuñuzdan bir er üzere sizden tā kórkıdu haber vire size dağı tā şaķınasız dağı (7) anuñ-içün kim siz rahmet kılmasız?”

64. pes yalan duttılar anı. pes kurtarduk anı dağı (8) anları kim anuñ-ile-y-ıdı gemi içinde dağı ğarķ eyledük anları kim yalan duttılar āyetlerümüzi. bayık anlar oldılar-ıdı bir kavm kór gönüllüler.

65. dağı ‘ād kabilesine anlaruñ qarındaşın hūd’ı (9) eyitti “iy kavmum! tapuñ Tañrı’ya yokdur sizüñ hiç Tañrı andan ayruk kórkmaz mısız?”

66. eyitti: bir bölük serverler (10) anlar kim kāfir oldılar kavmindan “bayık biz görürüz seni yiyni ‘aķılluluk içinde dağı bayık biz şanuruz seni yalancılardan.”

67. (11) eyitti: “iy kavmum! yokdur bende yiyni ‘aķılluluk velikin ben yalavaçvan, ‘ālemler çalabı’sından.”

68. “degürürin [79b] size çalabum yalavaçlıklarını daḥı ben size eyü dileyciven inam.”

69. “daḥı tañladuñuz mı kim geldi size ögüt çalabuñuzdan bir er üzere sizden tā korqıdu ḥaber vire size? daḥı anuñ ol vaqt kim kıldı sizi daḥı (2) biregü yirine tırcılar nūḥ qavmından soñra (3) daḥı arturdı size yaratmaq içinde giñlik pes anuñ Tañrı ni‘ metlerini anuñ-içün kim siz kırtılasız.”

70. (4) eyittiler “geldüñ mi bize tā tapavuz Tañrı’ya yalıñuz iken daḥı koyavuz anı kim oldı tapar atalarumuz? (5) pes getür bize anı kim va‘ de virürseñ bize eger olasañ girçeklerden.”

71. eyitti: “düşdi ya‘ nī vācib oldı üzerüñüze çalabuñuzdan (6) ‘azāb daḥı kaqımaq. tartışur misiz benüm ile adlar içinde kim ad virdirñüz anlara siz daḥı atalaruñuz indirmedı Tañrı (7) aña hıç ḥüccet. pes güyüñ daḥı bayık ben sizüñ-ile güyicilerdenven.”

72. pes kırtarduk anı daḥı anları kim (8) anuñ-ile-y-ıdı raḥmet-ıla bizden. daḥı kesdük soñrı anlaruñ kim yalan tıttılar nişānlarumuzu daḥı olmadılar mü‘minler.

73. (9) daḥı şemūd qabilesi yaña anlaruñ qarındaşın şālih’i eyitti “iy qavmum! tapuñ Tañrı’ya yoqdur sizüñ hıç Tañrı andan ayruk. (10) bayık geldi size ḥüccet çalabuñuzdan uşbu Tañrı’nuñ arvaña devesidür size nişāndur. pes koñ anı yisüñ (11) Tañrı yirinde daḥı yoqamañ aña yavuzlıq-ıla pes duta sizi ‘azāb ağırdıcı.”

74. “daḥı anuñ ol vaqt kim kıldı sizi [80a] daḥı biregü yirine durıcılar. ‘ād‘ dan soñra. daḥı yir viridi size yirde tıatarsız düz yirlerinden köşkler (2) daḥı yonarsız taqları evler. anuñ Tañrı ni‘ met lerini; daḥı fesād eylemeli yirde fesād eyleyiciler-iken.”

75. (3) eyitti bir bölük serverler anlar kim boyun virmediler qavmundan anlara kim za‘if şayıldılar aña kim imān getürdi (4) anlardan “bilür misiz bayık şālih viribinilmişdür çalabı’sından?” eyittiler “bayık biz aña kim viribinildi anuñ-ile (5) inanıcılaruz.”

76. eyitti anlar kim boyun virmediler “bayık biz aña kim inanduñuz aña kāfirlerüz.”

77. pes depelediler (6) arvaña deveyi daḥı boyun virmediler yüz döndürdiler çalabıları buyruğından daḥı eyittiler “iy şālih! getür bize anı kim va‘ de eyledüñ bize eger olduñ-ise (7) viribinilmişlerden.”

78. pes duttı anları yir deprenmek pes oldılar sarāyları içinde gögüz üzere yaticılar.

79. pes yüz döndürdi anlardan (8) daḥı eyitti “iy qavmum! bayık degürdüm size çalabum yalavaçlıqın daḥı eyü diledüm size velikin sevmezsiz eyü dileycileri.”

80. (9) daḥı lūt’ı ya‘ nī viribidük ol vaqt kim eyitti qavmına “gelür misiz zışt işe öñürtmedi sizden aña hıç kimse (10) ‘ālemlerden?”

81. “bayık siz mi gelürsiz erenlere arzulayup ‘avratlardan ayruk belki siz (11) qavmsız ḥaddan geçiciler.”

82. daḥı olmadı cevābı qavmınuñ illā kim eyittiler “çıkaruñ anları [80b] köyüñüzden

bayık anlar âdemîlerdür arınurlar ya'ni ol işden.

83. pes kırtarduk anı dağı kavmını illâ 'avratını oldı girü kalıcılardan

84. (2) dağı yığdurduk anların üzere yağmur pes bağı nite oldı yavuz işleyicilerin şoñı

85. dağı medyen kabilesi yaña anların karındaşın (3) şu'ayb'ı eyitti "iy kavmum! tapuñ Tañrı'ya yokdur sızuñ hiç Tañrı. andan ayruğ. bayık geldi size huccet çalabuñuzdan pes tamām yitürüñ (4) ölçmeği ya'ni terāzūyı dağı terāzūyı eksmeñ âdemîlere nesnelerini. dağı fesād eylemeñ yirde (5) eyü eylemeginden şoñra anı şol ya'ni 'adl yigrekdür size eger olasız inanıcılar."

86. "dağı oturmañ her yolda korkıdursız (6) dağı yığarsız Tañrı yolından anı kim imān getürdi aña dağı istersiz anı ergilik iken. dağı anuñ ol vaqt kim olduñuz idi az pes (7) çok eyledi sizi dağı anuñ nite oldı fesād eyleyicilerin şoñı!"

87. "dağı eger ola bir bölük sizden imān getürdiler (8) aña kim viribinildüm anuñ-ile dağı bir bölük imān getürmediler şabr eyleñ tā hükm eyleye Tañrı aramızda dağı ol (9) hükm eyleyicilerin yigregidür."

88. eyitti bir bölük serverler anlar kim boyun virmediler kavmindan "çıkaravuz seni iy şu'ayb dağı anları kim (10) imān getürdiler senüñ-ile göyümüzden yā girü dönesiz dīnümüz içine. eyitti: "dağı olduğ-ise dağı mı duşğar görıciler?"

89. (11) "bayık yalan bağladuk biz Tañrı üzere yalan eger dönersevüz dīnūñuz içine ol vaqtdan şoñra kim kırtardı bizi Tañrı andan. dağı olmaya bize [81a] kim dönevüz anuñ içine illā kim dileye Tañrı çalabumuz. kapladı çalabumuz her neşeneyi bilmekdin yaña. Tañrı üzere (2) tevekkül eyledük. iy çalabumuz! hükm eyle aramızda dağı kavmumuz arasında haqq-ıla dağı sen yigregisin hükm eyleyicilerin."

90. dağı eyitti (3) bir bölük serverler anlar kim kâfir oldılar kavmindan "eger uyasız şu'ayb'a bayık siz andan ziyānlulardansız."

91. (4) pes duttı anları deprenmek ya'ni yirüñ pes oldılar sarāyları içinde göğüz üzere yaticılar.

92. anlar kim yalan duttılar (5) şu'ayb'ı taman muķım olmadılar gibi anuñ içinde. anlar kim yalan duttılar şu'ayb'ı oldılar anlar ziyānlular.

93. (6) pes yüz döndürdi anlardan dağı eyitti "iy kavmum! bayık degürdüm size çalabum yalavaçlıklarını dağı eyü diledüm (7) size pes nite kayğuram bir kavm üzere kim kâfirlerdür."

94. dağı viribimedük hiç köyde hiç peygamber (8) illā kim duttuğ ol köy kavmun katılığ-ıla dağı yavuz hal-ıla anuñ-içün kim anlar yavuz ağıralar.

95. andan, degşürdük (9) yavuz iş yirine eyü işi tā çok oldılar dağı eyittiler "bayık

yoğandı atalarumuza yavuz hāl (10) daḥı şādılık” pes duttuḡ anları ańşuzda anlar bilmezler iken.

96. daḥı eger bayıḡ köyler ḡavmı (11) imān getürmişler imisse daḥı şaḡınmışlar imisse açā-duḡ anlarıñ üzere bereketler gökden daḥı yirden velikin [81b] yalan duttılar pes duttuḡ anları andan ötürü kim ḡazanurlar.

97. pes imin oldı mı köyler ḡavmı kim gele anlara (2) ḡatılıḡumuz ya‘ nī azābumuz gice basmaḡ iken anlar uyıyıcılarken?

98. daḥı imin oldı mı köyler ḡavmı kim gele anlara ‘ azābumuz (3) ḡuštıḡ anlar oynar-iken.

99. pes imin oldılar mı Tañrı mekrinden imin olmaya Tañrı mekrinden illā (4) ḡavm kim ziyānlulardur.

100. daḥı toḡru yol göstermedi mi anlara kim mīrās aldılar yiri ḡavmından soñra (5) kim eger dilesedük iredük anlara yazlıḡlarından ötürü. daḥı mühr uravuz göñülleri üzere pes anlar işitmeyeler.

101. (6) şol köyler, ḡikāyet eylerüz üzerüñe ḡaberlerinden. daḥı bayıḡ geldi anlara yalavaḡları (7) ḡüccetler ile pes olmadılar kim inanlar andan ötürü kim yalan duttılar ilerüden. ancılayın mühr urur (8) Tañrı kāfirler göñülleri üzere.

102. daḥı bulmaduḡ eyregine anlarıñ ḡıḡ ḡavl ḡarar (9) daḥı bayıḡ bulduḡ çoḡın anlarıñ fāsıḡlar.

103. andan, viribidük anlardan soñra mūsā’yı (10) nişānlarımız-ıla ya‘ nī mu‘ cizatlar fir‘ avna

104. (11) daḥı eyitti mūsā “iy fir‘ avn! bayıḡ ben yalavaḡvan ‘ ālemler ḡalabı’sından.

105. [82a] vācibdur kim eyitmeyem Tañrı üzere, illā girtüyi. bayıḡ getürdüm size ḡüccet ḡalabuñuzdan viribi (2) benüm-ile benī isrāyil’i.

106. eyitti: fir‘ avn “eger getürdüñ-ise bir nişān götür anı eger olduñ-ise ḡirḡeklerden.”

107. (3) pes biraḡdı aşasını pes ol vaḡt kim ol ejderhādur bellü.

108. daḥı darttı elini pes ol vaḡt kim ol aḡdur baḡıcılara.

109. 110. (4) eyitti bir bölük serverler fir‘ avn ḡavmından “bayıḡ uşbu cādūdur bilici diler kim ḡıkara sizi (5) yirüñüzden pes ne nesene buyurursız?”

111. 112. eyittiler “ḡirü ḡo anı daḥı ḡarındaşını daḥı viribi (6) şehrlere diriciler getüreler saña her cādūyı bilici.”

113. daḥı geldi cādūlar fir‘ avn’a (7) eyittiler “bayıḡ bizüm ola mı kirī eger olavuz biz yiñiciler?”

114. eyitti: “evet, daḥı bayıḡ siz yaḡın (8) olmışlardansız.”

115. (9) eyittiler: “iy mūsā! yā biraḡaşañ daḥı yā olavuz biz biraḡıcılar?”

116. eyitti “bırağũ.” pes ol vaqt kim bırağdılar (10) cādũlık eylediler ādemiler gözlerine dağı kórkıtdılar anları dağı getürdiler cādũlık ula.

117. dağı vağy eyledük mūsā’ya kim bırağ aşanı pes ol vaqt ol yudar-ıdı (11) anı kim yalan getürdiler.

118. pes şābit oldu ħağ; dağı bātıl oldu ol kim oldılar dı işlerler.

119. yiñildiler şunda [82b] dağı döndiler ħorlar.

120. dağı bırağınıldı cādũlar secde eyleyicilerken.

121. 122. eyittiler “īmān getürdük ‘ālemler çalabı’sına (2) mūsā çalabı’sı dağı hārũn’uñ.”

123. eyitti fir‘avn “īmān getürdüñüz mi aña andan ilerü kim destür virem size? bayık uşbu yavuz şanmağdur kim yavuz şanduñuz anı (3) şar içinde tā çıkarasız andan ħavumını pes soñra bilesiz”

124. kesem ellerüñüz dağı ayaklarıñuz (4) şavşurmağ-ıla andan aşam sizi hep.

125. eyittiler “bayık biz çalabumuz dapa dönicivüz” ya‘nī elbette ölesivüz.

126. “dağı (5) duşğar gelmez saña bizden illā kim inanduk çalabumuz? ol vaqt kim geldi bize.” “iy çalabumuz! dök üzerümüze ħatlanmağı (6) dağı canumuz al bizüm müsülmānlar-iken.”

127. dağı eyitti bir bölük serverler fir‘avn ħavunuñdan ħor miseñ mūsā’yı dağı ħavumın (7) tā fesād eyleyeler yirde dağı ħoya seni dağı Tañrı’laruñı?” eyitti “depeleyevüz er oğlanlaruñ (8) dağı diri ħoyavuz ‘avratlarını. dağı bayık biz anlaruñ üzerine murad şıycılaruz.”

128. eyitti: mūsā ħavmuña: “arğa virmek dileñ (9) Tañrı’ya dağı şabr eylen. bayık yir “Tañrı’nuñdur mīrās virür anı aña kim diler ħullarından. dağı soñı ya‘nī (10) şağınıcılaruñdur.”

129. eyittiler: “incidinildük andan ilerü kim gelesēñ bize dağı andan soñra kim geldük bize” ya‘nī ikiledin ħırmağa başladukları. eyitti (11) “ola kim çalabuñuz helāk eyleye dūşmānlaruñuzı dağı yirine ħoya sizi yirde ya‘nī mışr yiri pes bağa nite [83a] işlersiz.”

130. dağı bayık duttuk fir‘avn ħavumını ħızlığ-ıla dağı eksmeklig-ile yimişlerden anuñ-içün kim bunlar öğütleneler.

131. (2) pes kaçan gele anlara eyü iş bizümdür uşbu.” dağı eger irer-ise anlara yavuz iş şomı dutarlar (3) mūsā’yı dağı anı kim anuñ-iledür. ay bayık soñı anlaruñ Tañrı ħatındadır! velikin anlaruñ eyregi bilmezler

132. (4) dağı eyittiler “her ne kim getüresin bize anı nişān tā bügüleyesiz bizi anuñ-ile degülüz saña inanıcılar.”

133. (5) pes viribidük anlaruñ üzere şu tufānıñ dağı çegürge dağı buğday bitı dağı ħurbağalar dağı ħan (6) nişānlar kaçınılmışlar pes boyun virmediler dağı oldılar bir ħavm

yazuklular.

134. daḥı ol vaḳt kim indi anlaruñ üzere ‘azāb (7) eyittiler “iy mūsā! oḳı bizüm içün çalabuñ anuñ-ile kim ışmarladı senüñ eger açarşan bizden azābı (8) inanavuz saña daḥı viribiyevüz senüñ-ile benī isrāīl’i.

135. pes ol vaḳt kim açduḳ anlardan ‘azābı (9) bir zamān degin kim anlar iricilerdür aña ol vaḳt anlar ḳavl şırlar.

136. pes ökünc alduḳ pes ğarḳ eyledük anları (10) deñizde andan ötürü kim anlar yalan duttılar niřānlarumuzu daḥı oldılar andan ğāfiller.

137. daḥı mīrāř virdük ḳavma kim anlar (11) oldılar za‘if şayunurlar ya‘nī benī isrāyīl güneş doğacaḳ yirlerini yirde daḥı güneş batacaḳ yirlerini ol kim bereket virdük anda. daḥı tamām oldı sözi çalabuñuñ [83b] gey görklü benī isrāyīl üzere andan ötürü kim şabr eylediler. daḥı helāk eyledük anı kim oldı işler fir‘avn daḥı ḳavmı ya‘nī ‘imāretler daḥı anı kim oldılar (2) ağaç ev yaparlar.

138. daḥı geçürdük biz benī isrāyīl’i deñize. pes geldi anlar bir ḳavm üzere kim muḳım olmişlar butlar üzere kim anlaruñdur (3) eyittiler “iy mūsā ! eyle bizüm içün Tañrı nite kim anlaruñdur Tañrı’lar. “eyitti “bayıḳ siz ḳavmsız bilmezsiz.”

139. bayıḳ şunlar (4) helāk olınmişdur ol kim anlar anuñ içindedür daḥı bātıldur ol kim oldılar işlerler.

140. eyitti: “Tañrı’dan ayruḳ mı isteyeyin size Tañrı? daḥı ol faızıllı eyledi sizi (5) ‘ālemler üzere.”

141. daḥı ol vaḳt kim ḳurtarduḳ sizi fir‘avn ḳavumından incidürler idi yükledü sizi ‘azābuñ ḳatısın. öldürürler-idi (6) er oğlanlaruñuzu daḥı diri şorlar-ıdı ‘avratlaruñuzu. daḥı řunuñ içinde řınamaḳdur çalabuñuzdan ulu.

142. daḥı va‘de virdük (7) mūsā’ya otuz gice daḥı tamām evledük anı on-ıla pes tamām oldı çalabısı vaḳti kırḳ gice. daḥı eyitti mūsā (8) şarındaşına hārūn’a “ḥalife olğıl baña ḳavmum içinde daḥı eyü iřle daḥı uyma fesād eyleyiciler yolına.”

143. (9)daḥı ol vaḳt kim geldi (9) mūsā vaḳtumuz içün daḥı söyledi aña çalabısı eyitti “iy çalabum! göster baña gendüzüñi baḳayın saña.” eyitti “hergiz görmeyesen velikin (10) bayıḳ tağ pes eger dōleñe yirinde řoñra göreseñ benī.” pes ol vaḳt kim görüñdi çalabısı tağa ḳıldı anı uvatmaḳ ya‘nī uvatmaḳ. (11) daḥı düşdi mūsā aşşı gitmiş pes ol vaḳt kim aşşı dirildi eyitti “aruluğuñ senüñ döñdüm sendin yaña daḥı ben öñdinden inanıcılaruñ.”

144. eyitti: [84a] “iy mūsā! bayıḳ ben üyürdüm seni ādemiler üzere yalavaçlıḳlarum-ıla daḥı sözüñ-ile pes al anı kim virdüm saña (2) daḥı ol řükr eyleyicilerden.”

145. daḥı yazduḳ anuñ-içün elvāḥ içinde neseneden öğüt daḥı seçmek her neseneyi. (3)

“pes dut anı becid daḥı buyur qavrulmak tıtarlar görklüregın anu n gösterem size f s klar sar y n”
ya‘n   amu y  m  r.

146. döndürem (4) ni  nlarundan anlar kim kibr eylerler yirde  aksuz daḥı eger göreler her ni  n  inanmayalar a a. (5) daḥı eger göreler  o ru yol t tmaq yolın dutmayalar anı yol daḥı eger göreler az unluk yolın dutarlar anı (6) yol.  ol bayık andan ötürüdür kim bular yalan duttılar ni  nlarumuzu daḥı oldılar andan g  filler.

147. daḥı anlar kim yalan duttılar ni  nlarumuzu (7) daḥı   ireti görmegi b   l oldu ‘amelleri. h   cez  virinileler mi ill  anı kim oldılar-ıdı işlerler?

148. (8) daḥı dutt  m     avm  andan  o ra altun g mi  eyinden anlaru  buza u kim g vded r ya‘n  etden  andan anu ndur m lemek. görmediler mi (9) bayık ol söylemez anlara daḥı yol göstermez anlara yol? duttılar anı daḥı oldılar z limler.

149. daḥı ol va t kim d   r nildi (10) ellerine daḥı gördiler kim bayık anlar azdılar eyittiler “eger rağmet  ılmaz ise bize çalabumuz daḥı yarlı amaz ise bizi olavuz (11) ziy nlulardan.”

150. daḥı ol va t kim döndü m     avm na  ak y c   ak y c  eyitti “yavuz yir me durdu uz benüm [84b] benden  o ra! ivd   z mi  alabu uz buyr na” daḥı b rakdı elv  ı daḥı dutt   arında ı ba  n dar ar-ıdı anı (2) gendü dapa. eyitti ya‘n  h r n “ y a am oğlı! bayık  avmum za‘if  aydılar beni daḥı yakın oldılar kim depeleyeler beni. pes sevind rme (3) ba a d  m nları daḥı eyleme beni  avm-ıla kim z limlerdur”

151. eyitti: “ y  alabum! yarlığa beni, daḥı  arında um ; daḥı giv r bizi (4) ra met   i ine. daḥı sen, rağmet eyleyiciler   rağmet eyleyiciregise .”

152. bayık anlar kim duttılar buzağuyı ire anlara (5)  ak mak çalabı’larından daḥı  orluk yakın dirlik içinde daḥı ancılayın cez  virevüz yalan bağlayıcılara.

153. (6) daḥı anlar kim işlediler yavuz işleri andan tevbe eylediler andan  o ra daḥı  m n getürdiler bay k  alabu  andan  o ra (7) yarlı ayıcudur ra met  ılıcı.

154. daḥı ol va t kim d ns z oldu m   ’dan  ak mak dutt  elv  ı ya‘n  b rakdu u elv  ı. daḥı anu  yazılmış içinde  o ru yol göstermekdür (8) daḥı ra metd r anlara kim anlar çalabı’larından  or arlar.

155. daḥı  y rd  m     avm ndan yitmiş (9) er va tumuz i  n pes ol va t kim dutt  anları ditremek eyitti ya‘n  m    “ y  alabum! eger dilemiş misse  hel k eyleyedük anları ilerü (10) daḥı bizi hel k eylersin bizi andan ötürü kim işledi yiyni     lar bizden? degül ol ill    nama u  azdurursa  anu n-ile anı kim dilerse  (11) daḥı  o ru yol g ster rse  a a kim dilerse . sen ar a viric m zsen pes yarlığa bizi daḥı rağmet  ıl bize. daḥı sen yarlı ayıcılaru  yigregise .”

156. [85a] “daḥı yaz ya‘n    bit eyle bizüm i  n uşbu dünyede ey  i  daḥı   iretde .

bayık biz döndük senüñ yaña.” eyitti “ ‘azābum (2) irürürin anı kime diler-isem. dağı rahmetüm kapladı her nesneeyi pes yazam anı anlara kim şaķınurlar dağı virürler (3) zekātı dağı anlar kim anlar nişānlarumuza inanurlar.”

157. anlar kim uyarlar yalavaca peygamber yazu yazmaz ol kim (4) bulurlar anı yazılmış anlaruñ katında tevrīt içinde dağı incil içinde. buyurur anlara eylūgi dağı yıgar anları (5) yavuz işden dağı helāl eyler anlara aruları dağı harām eyler anlara arusuzları. dağı aşāga indürür anlardan anlaruñ (6) ağır yükin dağı buķağuları ol kim oldı anlaruñ üzere. pes anlar kim imān getürdiler aña dağı üluladılar anı dağı arķa virdiler aña (7) dağı uydılar nūh’a ya’nī ķur’ān’a ol kim (6)indürinildi anuñ-ile şunlar anlar ķurtılıcılarıdır.

158. eyit: “iy ādemīler! bayık ben (8) Tañrı yalavacıvan sizüñ hep ol kim anuñdur gökler padişāhlıķı dağı yırüñ yokdur Tañrı illā ol (9) dirürür dağı öldürür. pes imān getürüñ Tañrı’ya dağı yalavacına peygamber yazu yazman ol kim inanur Tañrı’ya dağı gelecilerine. (10) dağı uyuñ aña anuñ-içün kim siz toğru yol dutasız.”

159. dağı mūsā kavumından bir bölükdür toğru yol gösterürler haķķ-ıla dağı anuñ-ile ‘adl eylerler.

160. (11) dağı bölük bölük eyledük anları benī isrāyil’i on iki ođul oğlanları ya’nī yaķubuñ bölükler. dağı vahy eyledük mūsā dapa ol vaķt kim şu diledi andan [85b] kavmı kim “ur aşāñı taşa.” pes revān aķdı andan on iki çeşme bayık bildi her (2) ādemīler sūlur yirini. dağı gölgelik eyildük üzerine anlaruñ bulıdı dağı indürdük anlaruñ üzere terengübini dağı bildiricini. (3) “yin anılarından anuñ kim rüzī virdük size.” dağı zulm eylemediler bize velikin oldılar gendüzilerine zulm eylerler.

161. (4) dağı ol vaķt kim eyidildi anlara “dölenüñ uşbu köyde dağı yiñ andan ķanda kim dündüñüz dağı eyidüñ (5) bırakmaķduķ dağı girün ķapuya egilmişler iken yarlıgayavuz size yazuķlarıñuz. arturavuz eyü işleyicilere”

162. (6) pes degşürdi anlar kim zulm eylediler anlardan bir sözi andan ayruķ. kim eyidildi anlara. pes viribidük anlaruñ üzere (7) ‘azābı gökden andan ötürü kim oldılar zulm eylerler.

163. dağı şor anlara köyden ol kim oldı (8) yaķınında deñiz. ol vaķt kim orandan geçerler-idi ayne irtē. ol vaķt kim gelür-idi anlara balıķları anlaruñ ayne irtesi günleri anlaruñ (9) görıciler-iken. dağı ol gün kim ayne irtesi eylemezler gelmezler anlara. ancılayın şınaruz anları andan ötürü kim oldılar ta’atdan çıkārlar.

164. (10) dağı ol vaķt kim eyitti bir bölük anlardan “nişe öğütlersiz bir kavmı Tañrı helāk eyleyicisidür yā (11) ‘azāb eyleyicisidür anlaruñ ‘azāb ķatı ?” eyittiler “ ‘uzrdur ķalabuñuz dağı ola kim anlar şaķınalar.”

165. pes ol vaqt kim qodılar [86a] anı kim ögüt virinildiler anuñ-ile qurtarduq anları kim yıgarlar-ıdı yavuzlıqdan dağı duttuq anları kim zulm eylediler (2) ‘azāb-ıla qatı andan kim oldılar ta‘ atdan çıkarlar

166. pes ol vaqt kim boyun virmediler aña. kim yıglındılar andan eyittük anlara (3) “oluñ büzineler ırak olıcılar.

167. dağı ol vaqt kim bildürdi ya‘nī cuḥūdlara çalabuñuz viribiye anlarıñ üzere kıyāmet güzüne degin (4) anı kim incidü yükledi anlara ‘azāb yavuzlığın qatı ‘azābı. bayıq çalabuñ tiz ‘azābludur. dağı bayıq ol yarlıgayıcıdur raḥmet kılıcı.

168. (5) dağı bölük eyledük anları yirde bölükler bir nicesi anlarıñ şālihlerdür dağı bir nicesi anlarıñ ayruqdur şundan. dağı (6) şınaduq anları eyü işler-ile dağı yavuz işler-ile ya‘nī kızlıq şayrılıq anuñ-içün kim anlar döneler.

169. pes girü qaldı (7) anlardan soñra girü mīrās oldılar alurlar metā’ını uşbu yakınırağıñ ya‘nī dünya dağı eydürler (8) “yarlıgamaq olına bize.” dağı eger gele anlara metā’ ancılayın alurlar anı ya‘nī tevbe eylemezler. dutılmadı mı anlarıñ üzere tevrīt’üñ (9) ‘ahdi qavli kim eyitmeyeler Tañrı üzere illā girtüyi? dağı oqıdılar anı kim anuñ içindedür. dağı soñı sarāy (10) yigrekdür anlara kim şaқınurlar añlamaz mısınız?

170. dağı anlar kim yapışurlar kitāb’a dağı tırurdılar (11) namāzı bayıq biz yāyı‘ eylemezüz eyü işleyiciler müzdini.

171. dağı ol vaqt kim qoparduq tağı anlarıñ üzerine tamam ol gölgelik gibi [86b] dağı bildiler kim bayıq ol düşicidür anlara. “aluñ anı kim virdük size becid dutmağ-ıla dağı anuñ anı kim anuñ içindedür anuñ-içün kim siz (2) şaқınasız.”

172. dağı ol vaqt kim duttı çalabuñ ādem oğlanlarından arqalarından ya‘nī ādem arqasından anlarıñ neslin dölin dağı tanuq duttı anları (3) gendüzileri üzere “degül miven çalabuñuz?” eyittiler “evet tanuq olduk” kim eyitmeyesiz kıyāmet günü “bayıq biz (4) olduğı-ıdı uşbundan gāfiller.”

173. yā eyitmeyesiz “bayıq şirk eyledi atalarumuz ilerüden dağı olduğı-ıdı nesil döl (5) anlardan soñra. helāk mi eylerseñ bizi andan ötürü kim işledi bāṭıl işleyiciler?”

174. dağı ancılayın seçeniz āyetleri dağı anuñ-içün kim anlar (6) döneler.

175. dağı oqı anlarıñ üzere ḥaberini anuñ kim virdük aña pes çıqdı andan pes uydı aña şeyṭān (7) pes oldı azğunlardan.

176. dağı eger dilesedük yücelde-y-idük anı ol āyetler-ile velikin ol meyl eyledi dölendi yirde (8) dağı uydı nefsi dileğine. pes anuñ meşeli it meşeli gıbidür eger ḥamle eylerseñ aña dilin çıkarur yā qoriseñ (9) anı dilin çıkarur şol qavum meşelidür anlar kim yalan duttılar āyetlerümüzi. pes hikāyet eyle hikāyet anuñ-içün kim (10) endişe eylerler.

177. yavuz oldu meşeldin yaña kavum anlar kim yalan duttılar âyetlerümüzi dağı gendüzilerine oldılar zulm eylerler.

178. (11) her kime toğru yol gösteri virdi-se Tañrı ol toğru yol dutıcıdur dağı her kimi azdura şunlar ziyānlulardur.

179. dağı bayık [87a] yarattuk tamu için çok perrilerden dağı âdemilerden anlaruñ gōñüllerdür añlamazlar anuñ-ile dağı anlaruñ (2) gözlerdür görmezler anuñ-ile dağı anlaruñ kulaqlardur işitmezler anuñ-ile. şunlar yılkılar gibidür (3) belki anlar azğunırağdur. şunlar anlar gāfillerdür.

180. dağı Tañrı’nuñdur adlar görklürekler pes okıñ anı anuñ-ile. dağı koñ (4) anları kim egilürler (10)adları içinde cezā virineler anı kim oldılar işlerler.

181. dağı anlardan kim yarat(t)uk (5) bir bolükdür toğru yol gösterürler haqq-ıla dağı anuñ-ile ‘adl eylerler.

182. dağı anlar kim yalan duttılar âyetlerümüzi añlun añlun dutavuz anları (6) ol yirden kim bilmezler.

183. dağı mühlet vireven bayık mekrüm kavīdur.

184. dağı endişe eylemezler mi yokdur işlerinde ya‘nī muḥammed’de (7) hiç delülik degül ol illā korkıdıcı bellü.

185. dağı baqmadılar mı gökler pādīşāhlığına (8) dağı yirüñ dağı aña kim yarattı Tañrı nesene dağı bayık ola kim ola bayık yakın oldu (9) anlaruñ eceli? pes kanķı söze andan soñra ya‘nī kūr’ān’dan inanurlar?

186. her kimi azdura Tañrı yokdur yol gösterici aña (10) dağı kıya anları azğınlıkları içinde ḥayrān olurlar.

187. (5)şoralar saña kıyāmetden kaçandur şābit eylemegi anuñ. (11) eyit “bayık bilmeği anuñ çalabum katındadur eşkere eylemeye anı vaķtında illā ol. ağır oldu gökler içinde dağı [87b] yirde gelmeye size illā añsuzda.” şoralar saña kāne sen biliciseñ şorciseñ eyit “bayık (2) bilmeği anuñ Tañrı katındadur velikin âdemileruñ eyregi bilmezler.”

188. eyit “mālik degülven gendüzüm (3) aşşıya dağı ziyāña illā anı kim diledi Tañrı. dağı eger bilür olmışıssam gaybı çok eyleyedüm ḥayr (4) dağı yoķanmaya-dı baña yavuzlık. degülin ben illā korkıdıcı dağı muştılayıcı bir kavma kim inanurlar.”

189. ol oldur kim (5) yarattı sizi bir nefsdan dağı eyledi andan ‘avratını ya‘nī ḥavvā’yı tā dölene aña. pes ol vaķt kim (6) yakınlık eyledi aña yüklendi yük yiyni pes geçdi anuñ-ile ya‘nī yüridi oturdı durdı yiyniliginden ötürü. pes ol vaķt kim ağır oldu okıdılar ya‘nī âdem ḥavvā Tañrı’yı çalabuñ (7) “eger viresen bize eyü olavuz şükr eyleyicilerden.”

190. pes ol vaķt kim virdi ol ikiye eyü tamām oğlan kıldı ol iki aña (8) ortaklar anuñ

içinde kim virdi ol ikiye pes yüceldi Tañrı andan kim ortak eylerler.

191. ortak eylerler anı kim ya' nî but yaratmaz (9) nesene dañı anlar yaradınurlar?

192. dañı güçleri yitmez anlaruñ içün arқа virrmege dañı gendüzilerine arқа virürler.

193. (10) dañı eger oқыyasız anları toғru yol uymayalar size. (11) berābardur size oқыduñuz-ise anları **[88a]** yā siz diñsüzler-iseñüz.

194. bayıķ anlar kim oқыrsız Tañrı'dan ayruķ ҡullardur beñdeşleruñuz. pes oқыñ anları (2) uy virsünler size eger olasız girçekler.

195. anlaruñ ayakları mı var yürirler anlaruñ-ıla yā anlaruñ elleri mi var (3) dutarlar anlaruñ-ıla yā anlaruñ gözleri mi var görürler anlaruñ-ıla yā anlaruñ kulaķları mı var işidürler anlaruñ-ıla? eyit “oқыñ (4) ortaklaruñuzı andan yavuz şanuñ baña pes mühlet virmeñ baña.”

196. bayıķ arқа viricüm ikinüm Tañrı'dur ol kim indürdi kitāb'ı dañı ol iş başarıcılık eyler (5) şālihlere.

197. dañı anlar kim oқыrsız andan ayruķ güçleri yitmez arқа virrmekligüñüze ne dañı gendüzilerine (6) arқа virürler.

198. dañı eger oқыrsañ anları toғru yol dapa işitmeyeler dañı göreseñ anları baķarlar (7) dañı anlar görmezler.

199. dut sehel dutmağı dañı buyur eylūgi dañı yüz döndür bilmeklerden ya' nî bunlara berāberlik eyleme yavuzlıķda.

200. (8) dañı eger dūrter ise depredür ise seni şeytāndan dūrtemek şıgın Tañrı'ya bayıķ ol işidicidür bilicidür.

201. (9) bayıķ anlar kim şaķındılar kaçan kim yoķandı anlara gezici ya' nî vesvese şeytāndan añdılar ya' nî Tañrı'yı pes ol vaķt anlar (10) görıcilerdür.

202. dañı ķarındaşları anlaruñ artururlar anlara ya' nî kāfirlere azgınlıķ içinde andan yıgılınmazlar.

203. dañı kaçan kim (11) getürmedüñ anlara nişān eyittiler pes gendüzünden baғlamaduñ anı?” eyit “bayıķ uyarırı aña kim vahy olunur baña çalabundan. **[88b]** uşbu ya' nî ķur'ān hücetler deliller çalabuñuzdan dañı toғru yol göstermekdür dañı raħmetdür bir ķavma kim inanurlar.”

204. dañı kaçan (2) oқыna ķur'ān'ı işidüñ anı dañı diñsüz duruñ anun-ıçun kim siz raħmet ķılınasız.

205. dañı añ çalabuñı gendü nefsüñ içinde (3) yavzağıru dañı ķorķa dañı eşkere eylemekden ayruķ sözden irtelemekde dañı giceye yaķınlarda dañı olma (4) gāfillerden.

206. bayıķ anlar kim çalabuñ ķatındadır kibr eylemezler ıpmağından anuñ dañı teşbih eylerler aña (5) dañı aña secde eylerler.

1.8 Sûratü'l - Enfâl /8/

(75 âyettir Medine'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r râhmâni'r râhîm

1. (6) şorâr saña bulınlardan; eyit: “bulınlar Tañrı'nuñdur, dağı yalavacınıñ.” pes kórquñ Tañrı'dan dağı eyü işleñ (7) arañuzdağı işi. dağı boyun virüñ Tañrı'ya dağı yalavacına eger olasız mü'minler.

2. bayık mü'minler (8) anlardur kim kaçan anuñ-ile Tañrı kórka gönülleri. dağı kaçan okına anlaruñ üzere âyetleri artura anlara (9) imân dağı çalabı'ları üzere tevekkül eylerler.

3. anlar kim tırururlar namâzı dağı andan kim rûzî virdük (10) anlara şadağa virürler.

4. şunlar mü'minlerdür girtüden. anlaruñdur dereceler çalabıları katında [89a] dağı yarlıgamağ dağı rûzî görklü.

5. nite kim çıkardı seni çalabuñ evünden hağk-ıla dağı bayık bir bölük (2) mü'minlerden düşhâr görıcilerdür.

6. tartışurlar senüñ-ile hağ içinde andan soñra kim bellü oldı taman sürinürler gibi (3) ölüm dağı anlar baqarlar ya' nî bağa dururlar.

7. dağı ol vağt kim va' de eyledi-di size Tañrı birisini iki bölügüñ bayık ol sizüñdür. (4) dağı sever idüñüz kim bayık silâhludan ayruğı ola sizüñ. dağı diler-idi Tañrı kim şābit eyleye hağkı (5) sözleri-y-ile dağı kese soñını kâfirlerüñ

8. tā şābit eyleye hağkı dağı bātil eyleye ya' nî gidere bātilı; eger duşğar görürler- ise dağı (6) yazuklular.

9. ol vağt kim arğa virmek isteridüñüz çalabuñuzdan yaña pes uy virdi size “bayık ben meded eyleyiciven size biñ-ile (7) firıştelerden biribiri ardınca geliciler.”

10. dağı kılmağı anı Tañrı illā muştılamak dağı tā dölene anuñ-ile gönüllerüñüz. dağı yokdur (8) arğa virmek illā Tañrı katından bayık Tañrı beñdeşsüz güci yiterdür dürüst işlüdür.

11. ol vağt kim örter idi sizi ımızğanmağ iminlik içün Tañrı'dan. (9) dağı indürür idi üzerüñüze gökden şu tā arıda sizi anuñ-ile dağı gidere sizden şeytān (10) vesvesesini dağı tā bağlaya gönüllerüñüzi dağı şābit duta anuñ-ile ayakları ya' nî ol kumlu yiri katırağ eyleye.

12. ol vağt kim vahy eyler idi çalabuñ (11) firıştelere bayık ben sizüñ-ileven şābit eyleñ anları kim imân getürdiler. bırağam gönüllerine anlaruñ kim [89b] kâfir oldılar kórquyı. pes uruñ boyun üzere dağı uruñ anlardan her barmağ ucını.

13. şol andan ötürüdür kim (2) bayık anlar tartışdılar Tañrıyla dağı yalvacıyla. dağı her kim tartışur-ise Tañrı-y-ıla dağı yalavacı-y-ıla bayık Tañrı katı (3) ‘azābludur.

14. şol tadun anı dağı bayık kâfirlerüñdür od ‘azābı.

15. iy anlar kim imân getürdiler! (4) kaçan iresiz? anlara kim kâfir oldılar ulu bölük

iken ya‘nī kāfirler çoğ iken döndürmeñ anlara ardları ya‘nī arķamızı döndürmeñ.

16. dağı her kim döndüre anlara ol gün (5) ardını illā ikileyicegin çalış içün yā ulaşıcagin bir bölüğe bayık döndi kaçımağ-ıla Tañrı‘dan dağı turağı anuñ (6) tamudur dağı ne yavuz dönecek yirdür!

17. pes depelemedüñüz anları velikin Tañrı depeledi anları dağı atmaduñ ol vaķt kim atduñ velikin Tañrı (7) eyitti dağı tā vire mü‘minlere andan virmek görklü bayık Tañrı işidicidür bilicidür.

18. şol dağı bayık Tañrı (8) sust eyleyicidür yavuz şandugını kāfirlerüñ.

19. eger hūķm eylemek isterseñüz bayık geldi size hūķm eylemek dağı eger yıglnurşañuz (9) ol yigrekdür size. dağı eger dönesiz çalışa dönevüz aşşı eylemeye size bölügüñüz nesene çok oldu-y-ise dağı (10) dağı bayık Tañrı mü‘minler iledür.

20. iy anlar kim imān getürdiler! boyun virüñ Tañrı‘ya dağı yalavacına dağı (11) yüz döndürmeñ andan ol halde kim siz işidürsiz.

21. dağı olmañ anlarcılavin kim eyittiler “işiddük” dağı anlar işidmezler iken ya‘nī gönülleri-y-ile.

22. [90a] bayık yavuzırağı cañaverlerüñ Tañrı katında şağırlardur ya‘nī haķķı işitmeğe dilsüzlerdür ya‘nī haķ söylemeğe anlar kim añlamazlar.

23. dağı eger bilse-di Tañrı anlardan hayr işiddüre-y-idi anlara. dağı eger (2) işiddüre-y-idi yüz döndüreler-idi anlar yüz döndüriciler

24. iy anlar kim imān getürdiler! uy virüñ (3) Tañrı‘ya dağı resūlına ol vaķt kim okıya sizi aña kim dirüre sizi. dağı bilüñ bayık Tañrı arķurdur er araşına (4) dağı gönül araşına dağı bayık ol andan yaña koparınılasız.

25. dağı şaķınañ bir şınamaķdan kim ya‘nī belāyla irmeye anlara kim zulm eylediler sizden (5) hāş iken dağı bilüñ bayık Tañrı katı ‘azābludur.

26. dağı anuñ ol vaķt kim siz az idüñüz za‘if şayılmışlar (6) yirde ya‘nī mekke yirinde kōrkarduñuz kim kapa sizi ādemiler. pes yir virdi size dağı kuvvetlendürdi sizi arķa virmeg-ile dağı rūzī virdi size (7) arulardan anuñ-içün kim siz şüķr eyleyesiz.

27. iy anlar kim imān getürdiler! hıyānet eylemeñ Tañrı‘ya dağı yalavaca; dağı (8) hıyānet eylemeñ emānetlerüñüze ol halde kim siz bilürsiz.

28. dağı bilüñ bayık mallaruñuz dağı oğlanlaruñuz şınamaķdur; (9) bayık Tañrı anuñ katındadır müzd ulu.

29. iy anlar kim imān getürdiler! eger kōrkasız Tañrı‘dan eyleye sizüñ içün ayırtlamak dağı (10) geçüre sizden yavuz işlerüñüz dağı yarlıgaya sizi. dağı Tañrı fażl issidür dağı eylük ulu.

30. dağı ol vaķt kim yavuz şanur-ıdı anlar kim kāfir (11) oldılar yā yıgalar seni yā

depeleyeler seni yā çıkaralar seni. daḥı yavuz şanurlar daḥı yavuz şanur Tañrı daḥı Tañrı yigregidür yavuz şanıclaruñ.

31. [90b] daḥı kaçan okınurdu anlaruñ üzere āyetlerümüz eyittiler “bayık işiddük eger dilededük eyideyidük uşbuncılayın degül uşbu (2) illā ilkīngiler meşeli” ya‘ nī bāṭıl sözler.

32. daḥı ol vaḳt kim eyittiler “iy Tañrı! eger ola uşbu girtü muḥammed didügi (3) ḳatunda yaḡdur üzerümüze taş gökden yā götür bize ‘azāb aḡrıdıcı.”

33. daḥı olmadı Tañrı (4) kim ‘azāb eyleye anlara ya‘ni kāfirlere sen anlaruñ içinde-y-iken. daḥı olmadı Tañrı ‘azāb eyleyicisi anlaruñ ol hālde kim anlar yarlıgamaḳ dilerler.

34. daḥı (5) yoḳdur anlaruñ kim ‘azāb eylemeye anlara sen anlaruñ içinde-y-iken daḥı olmadılar Tañrı ‘azāb eyleyici anlaruñ ol hālde kim anları yarḡılamak dilerler (6) daḥı yoḳtur anlaruñ kim ‘azāb eyleye anlara sen anlaruñ içinde-y-iken daḥı olmadı Tañrı ‘azāb eyleyicin anlaruñ ol hālde kim anlar yarḡılamak dilerler daḥı yoḳtur anlaruñ kim ‘azāb eyleye anlar Tañrı ol hālde anlar yarḡılar mescid-i ḥarām’dan ya‘ nī ṭavāfdan daḥı olmadılar (7) iş üstine durucıları anuñ degül iş üstine durucıları anuñ illā şakıncılar velikiri eyregi anuñ bilmezler.

35. daḥı olmadı (8) namāzı anlaruñ ev ḳatında illā şıklık virmek daḥı aya ḳarışmaḳ. pes ṭaduñ ‘azābı andan ötürü kim olduñuz (9) kāfir olursız.

36. bayık anlar kim kāfir oldılar ḥarc eylerler mallarını tā yıḡalar Tañrı yolından. (10) pes ḥarc eylerler anı andan ola anlaruñ üzere ḥasret andan yiñilinelir. daḥı anlar kim kāfir oldılar (11) ṭamu yā ḳoparınalar.

37. tā ayırtlaya Tañrı arusuzı arudan daḥı eyleye arusuzı [91a] bir nicesini bir nice üzere. biribiri üstine ḳoya anı hep pes ḳıla anı ṭamu içinde. şunlar anlardur ziyānlular.

38. eyit (2) anlara kim kāfir oldılar eger yıḡlınalar yarlıganıla anlara ol kim bayık geḳdi. daḥı eger döneler bayık geḳdi (3) öñdūngiler sūnneti.

39. daḥı ḳalışuñ anlaruñ-ıla tā olmaya şirk eylemek daḥı ola din dükeli Tañrı’nuñ. pes eger yıḡlınalar bayık (4) Tañrı anı kim işlerler görıcidür.

40. daḥı eger yüz döndüreler bilüñ bayık Tañrı arḳa viriciñüzdür. eyü şaklayıcıdur (5) daḥı eyü arḳa viricidür.

41. daḥı bilüñ bayık ol kim bulınlanduñuz nesene bayık Tañrı’nuñdur bişdesi daḥı yalavacınuñ (6) daḥı ḥışımlık issinüñ daḥı yetimlerinüñ daḥı miskinlerinüñ daḥı yol erinüñ eger imān getürdünüz-ise Tañrı’ya (7) daḥı aña kim indürdük ḳulumuz üzere ayırtlamaḳ günü (9)ol gün kim irişdi iki bölük. daḥı Tañrı her nesene üzere (8) güci yiter ḳadir’dür.

42. ol vaḳt kim siz dere yanınıñ yaḳınıraḡında-y-ıduñuz daḥı anlar dere yanınıñ ıraḡında-y-ıdı daḥı deve biniciler aşıḡaraḡ (9) sizden. daḥı eger va‘ delaşa-y-ıdıñuz şavaşa-y-ıduñuz va‘de de velikin tā hükm eyleye Tañrı işi kim (10) oldı işlenmiş tā helāk ola ol kim helāk oldı

hüccetden daḥı dirile ol kim dirildi hüccetden. daḥı bayık Tañrı (11) işidicidür bilicidür.

43. ol vaḳt kim gösterdi di saña anları Tañrı düşünde yā gözünde az. daḥı eger göstere-di saña anları çok [91b] za‘if yürekli oladuñuz daḥı tartışaduñuz iş içinde velikin Tañrı selāmet duttı bayık ol bilicidür gögüzler issini ya‘nī endişeleri.

44. (2) daḥı ol vaḳt kim gösterdi size anları ol vaḳt kim irişdünüz gözlerüñüzde az daḥı az gösterürdi sizi gözlerinde anlarıñ tā tamām eyleye Tañrı (3) işi kim oldu işlenmiş. daḥı Tañrı döndürinilür işler.

45. iy anlar kim imān getürdiler! kaçan iresiz (4) bir bölüğe turuñ daḥı anuñ Tañrı’yı çok anuñ-içün kim siz kurtulasız.

46. daḥı boyun virüñ Tañrı’ya daḥı yalavacına (5) daḥı tartışmañ yüreksüz olasız daḥı gide yilüñüz ya‘nī devletüñüz yā daḥı katlanuñ bayık Tañrı katlanıcılar iledür.

47. (6) daḥı olmañ anlar gibi kim çıkdılar illerinden bundıramaḳdan daḥı ādemīlere göstermeg içün daḥı yıgarlar-ıdı. (7) Tañrı yolundan daḥı Tañrı aña kim işlerler kaplayıcıdur.

48. daḥı ol vaḳt kim bezedi anlara şeytān ‘amellerini (8) daḥı eyitti “yiñici yokdur size bugün ādemīlerden daḥı bayık şaklayıcıvan sizi.” pes ol vaḳt kim birbirine göründi (9) iki bölük döndi iki ökçesi üzere daḥı eyitti (10) “bayık ben bızārvan sizden bayık ben görürven anı kim görmezsiz bayık ben qorqarın Tañrı’dan daḥı Tañrı qatı ‘azābludur.”

49. ol vaḳt kim eydürler-idi münāfıklar daḥı anlar ya‘nī mekkede’giler kim (11) gönülleri içinde şayrılık var “yiyiltti uşbunlan dīnleri.” daḥı her kim tevekkül eyleye Tañrı’ya bayık Tañrı beñdeşsüz güci yiterdür dürüst işlü sözlüdür.

50. [92a] daḥı eger göredüñ ol vaḳt kim can alurlar-ıdı anlardan kim kāfir oldılar firışteler ururlar yüzlerini daḥı ardlarını. (2) “daḥı taduñ ya‘nī firışteler eydür-idi, yalıñlu od ‘azābını”, yalınlañu gelür-idi.

51. şol andan ölürüdür kim ilerü duttı ellerüñüz daḥı bayık Tañrı degül zulm eyleyici (3) kulların.

52. kaydası gibi fir‘avn kavmınuñ daḥı anlarıñ kim anlardan ilerü-di. kāfir oldılar Tañrı nişānlarıña pes duttı anları (4) Tañrı yazukları-y-ıla. bayık Tañrı qavīdur qatı ‘azābludur.

53. şol ya‘nī dutmaḳ andan ötürüdür kim Tañrı olmadı döndürici (5) bir ni‘meti ni‘met virdi anı bir kavm üzere tā döndüreler anı kim gendüzülerindedür. daḥı bayık Tañrı işidicidür bilicidür.

54. kaydası gibi (6) fir‘avn kavmınuñ daḥı anlarıñ kim anlardan ilerü-di. yalan duttılar çalabı’ları āyetlerini pes helāk eyledi yazukları-y-ıla anlarıñ (7) daḥı ġarḳ eyledük fir‘avn kavmını daḥı dukeli oldılar zālimler.

55. bayık yavuzırağı cañaverlerüñ Tañrı qatında anlardur kim (8) kāfir oldılar pes anlar

inanmazlar.

56. anlar kim ‘ahd kavlı eyledük anlarıñ-ıla andan şırlar kavullarını (9) her bir gez dağı anlar şaķınmazlar.

57. dağı eger tutaşañ anları çalışda dağıdğıl anlarıñ ile anı kim ardlarındadır (10) anuñ-içün kim anlar öğütleneler.

58. dağı eger kırķasañ bir kavumdan hıyāñet eylemek bıraķ anlara ya‘nī ‘ahdları berāberlik üzere iken bayık Tañrı (11) sevmez hıyāñet eyleyicileri.

59. dağı şanma anları kim kāfir oldılar ilerü geçdiler ya‘nī kırıldılar bayık anlar ‘āciz eylemezler.

60. dağı yaraķları anlarıñ için [92b] anı kim gücünüz yitti kuvvetden. dağı yund bağlamaķdan. kırķıdursuz anuñ-ile Tañrı düşmānını dağı sizün düşmānuñuzu (2) dağı ayruķlar andan ayruķ bilmezsi anları Tañrı bilür anları. dağı ne kim harc eyleyesiz nesene Tañrı yolında (3) tamām degürinile size dağı siz zulm olınmayasız.

61. dağı eger meyl eyleyeler barışmağa meyl eyle aña. dağı tevekkül eyle Tañrı üzere (4) bayık ol işidicidir bilicidir.

62. dağı eger dileyeler kim aldayalar seni bayık tapdur saña Tañrı. ol oldur kim (5) kuvvetlendirdi seni arķa virmegi-y-ile ya‘nī bedr günü dağı mü’mınler-ile

63. dağı dirşürdi gönülleri arasını eger harc eylemiş-missen anı kim yirdedür hep (6) dirşürmedük gönülleri arasını velikin Tañrı dirşürdi aralarını. bayık ol beñdeşsüz güci yiterdür.

64. iy peygamber! (7) tapdur saña Tañrı dağı ol kim uydı saña mü’mınlerden.

65. iy peygamber! kırındurğıl mü’mınleri çalış üzere. (8) eger ola sizden yigirtmi katlanıcılar yiñeler iki yüzi dağı eger ola sizden yüz yiñeler (9) biñi anlardan kim kāfir oldılar andan ötürü kim (10) bayık anlar bir kavmdur añlamazlar.

66. şindi yiyni eyledi Tañrı (11) sizden dağı bildi kim bayık sizdedür za‘ıflık. pes eger ola sizden yüz katlanıcı yiñeler iki yüzi. dağı eger ola sizden biñ yiñeler iki bini Tañrı destürıyla. dağı Tañrı katlanıcılar iledür.

67. olmadı hiç peygamber kim ola anuñ [93a] tatgunlar tā çok depeleye yirde. dilersiz dünya metā’ını dağı Tañrı diler āhıret. dağı Tañrı (2) beñdeşsüzdür dürüst işlödür.

68. eger degül imisse yazılmış Tañrı’dan ilerü geçdi yoķaña-dı size anuñ içinde kim duttuñuz ‘azāb ulu.

69. (3) pes yiñ andan kim bulınlandıñuz helāl iken arudur. dağı kırķuñ Tañrı’dan. bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

70. iy peygamber! (4) eyit aña kim ellerünüzdedür tutgunlardan “eger bile Tañrı gönüllerünüz içinde hayr vire size (5) yigrek andan kim alındı sizden dağı Tañrı yarlıgayıcıdur

rahmet kılıcı.

71. daḥı eger dileyeler ḥıyānet eylemek (6) bayık ḥıyānet eylediler Tañrı'ya ilerüden ya' nî kâfir olmağ-ıla pes el irürdi anlardan daḥı Tañrı bilicidür dürüst sözlüdür dürüst işludur.

72. bayık anlar kim imān getürdiler (7) daḥı yirlerinden gitdiler daḥı dürişdiler malları-y-ıla daḥı nefsleri-y-ile Tañrı yolında daḥı anlar kim ya' nî enşar yir virdiler (8) daḥı arka virdiler şunlar bir nicesi anlaruñ (9) arka viricilerdür bir nicenüñ. daḥı anlar kim imān getürdiler daḥı yirlerinden gitmediler yokdur sizüñ arka vormeginden anlaruñ nesene tā ayrılalar. daḥı eger arka vormek isteyeler sizden dīn içinde (10) üzerüñüzedür arka vormek illā bir kavmü arañuzda daḥı aralarında 'ahd kavlı var daḥı Tañrı anı kim islersiz görıcidür.

73. daḥı anlar kim (11) kâfir oldılar bir nicesi anlaruñ arka viricilerdür illā eylemeyesiz anı ya' nî arka vormegi ola belā ya' nî şirk yirde daḥı fesād ulu.

74. daḥı anlar kim imān getürdiler [93b] daḥı yirlerinden ayrıldılar daḥı dürişdiler Tañrı yolında daḥı anlar kim yir virdiler daḥı arka virdiler şunlar anlardur mü'minler girtü iken (2) anlaruñdur yarlıgamağ daḥı rûzî görklü.

75. daḥı anlar kim imān getürdiler andan soñra yirlerinden ayrıldılar daḥı dürişdiler (3) sizüñ ile şunlar sizdedür. daḥı ḥışımlıklar işleri bir niceleri yigrekdür bir niceye ya' nî mīrās Tañrı kitābı içinde (4) bayık Tañrı her neseneyi bilicidür.

1.9 Sūratü't - Tevbe /9/

(129 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismillāhi'r rāḥmāni'r rāḥīm

1. (5) bīzārıkdur Tañrı'dan daḥı yalavacından anlara kim 'ahd kavlı eytiler müşriklerden.

2. pes yürin yirde (6) dört aylar. daḥı bilün bayık siz 'āciz eyleyici degülsiz Tañrı'yı. daḥı bayık Tañrı ḥor eyleyicidür kâfirleri.

3. daḥı bildürmekdür Tañrı'dan (7) daḥı yalavacı ādemilerdin yaña ulurağ ḥac günü bayık Tañrı bīzārdur müşriklerden daḥı yalavacı. pes eger dönesiz (8) ol yigrekdür size daḥı eger yüz döndüresiz bilün bayık siz 'āciz eyleyici degülsiz Tañrı'yı. daḥı muştıla anlara kim kâfir oldılar (9) 'azāb ağırdıcı.

4. illā anlar kim 'ahd kavlı eyledüñüz müşriklerden andan eksmediler size nesene daḥı arka (10) virmediler üzerüñüze kimseye pes tamām eyleñ anlara kavullarını vaḳtlarına degin. bayık Tañrı (11) sever şakıncıları.

5. pes kaçan çıka aylar ḥarāmlar pes depeleñ müşrikleri ḳanda kim bulduñuz anları. [94a] daḥı dutuñ anları daḥı egirdüñ anları daḥı oturuñ anlaruñ için her yolda. pes eger duttılar

dağı tıruralar namāzı (2) dağı vireler zekātı koñ yollarını. bayık Tañrı yarlıgayıdır rahmet kılıcı.

6. dağı eger kimse (3) müşriklardan āmān isteye senden āmān vir aña tā işide Tañrı kelāmın andan irür anı imin olacaq yirine şol andan ötürüdür kim (4) anlar bir kavmdur bilmezler.

7. nite ola müşriklere ‘ahd kavlı Tañrı katında dağı yalavacı katında (5) illā anlar kim ‘ahd kavlı eyledüñüz mescidi’l harām katında. pes niçe kim. (6) toğru olalar size toğru oluñ anlara. bayık Tañrı sever saqınıcılar.

8. nite ya‘nī dağı eger zafer bulalar üzerüñüze (7) şaklamayalar sizden hışımlık ne dağı ‘ahd kavlı. hoşnüd eylerler sizi ağızları-y-ıla dağı qabül eylemez gönülleri. (8) dağı eyregi anlaruñ ta‘ atdan çıkıcılardur.

9. şatun aldılar Tañrı āyetleri-y-ile az bahā pes yıgdılar yolından. (9) bayık anlar yavuz oldı ol kim oldılar işlerler.

10. şaklamazlar mü‘min den hışımlık illā ne dağı ‘ahd kavlı dağı (10) şunlardur haddan geçiciler.

11. pes eger tevbe eyleyeler dağı tıruralar namāzı dağı vireler zekātı (11) qarındaşlaruñuzdur dīn içinde. dağı beyān eyleyü seçevüz āyetleri bir kavma kim bilürler.

12. dağı eger siyālar [94b]andlarını kavullarından şoñra dağı ‘ayıblayalar dinüñüzi. çalışıñ kâfirlik serverleri-y-ile. bayık anlar (2) andları yoqdur anlaruñ anuñ-içün kim yıglınalar.

13. niçe çalışmayasız bir kavm-ıla kim şıdılar andlarını dağı kaşd eylediler (3) yalavacı çıkarmağa dağı anlar öñürttiler ilk gez (4) qorqar mısız anlardan pes Tañrı lāyıkıraqdur kim qorqasız andan eger olasız mü‘minler.

14. çalışıñ anlaruñ-ıla ‘azāb eyleye anlara Tañrı ellerüñüz ile dağı ħor eyleye anları dağı arqa vire (5) size anlaruñ üzere dağı şovuda gogüzlerin ya‘nī gögüzlerin şovıda bir kavmuñ ikim mü‘minlerdür.

15. dağı gidere qaşımağını gönüllerinüñ dağı tevbe vire Tañrı (6) aña kim diler dağı Tañrı bilicidir (7) dürüst işlü sözlüdür.

16. şanduñuz mı kim qonılasız dağı bilmedi Tañrı anları kim dürişdiler sizden dağı tutmadılar Tañrı’dan ayruq dağı yalavacından ayruq dağı mü‘minlerden (8) ħaşeki? dağı Tañrı ħaberlüdür aña kim işlersiz.

17. (7)olmadı müşriklernüñ kim ‘imāret eyleyeler Tañrı mescidlerini (9) tanuqlık viriciler iken gendüzileri üzere kâfirliğ-ıla. şunlar bātıl oldı ‘amelleri dağı od içinde (10) anlar ebed qalıcılardur.

18. Bayık ‘imaret eyler Tañrı mescidlerini ol kim imān getürdi Tañrı’ya dağı şoñraqı güne dağı tırurdı (11) namāzı dağı virdi zekātı dağı qorqmadı illā Tañrı’dan. ola kim şunlar olalar [95a] toğru yol dutıcılardan.

19. kılduñuz mı hacılar şuvarmağı dağı ‘imāret eylemegi mescid-i harām’ı taman anuñ gibi kim imān getürdi (2) Tañrı’ya dağı şoñrağı güne dağı dürişdi Tañrı yolında? berāber olmayalar Tañrı katında. dağı Tañrı (3) toğru yol göstermez kavma kim zālimlerdur.

20. anlar kim imān getürdiler dağı yirlerinden ayrıldılar dağı dürüştiler (4) Tañrı yolında mallarıyla dağı nefsleri-y-ile ulurağdur derecetdin yaña Tañrı katında dağı şunlar (5) anlardur zafer bulıcılar.

21. muştılar anlara çalabı’ları rahmeti andan ya‘nī Tañrı’dan dağı hoşnūdlık dağı uçmaqlar. anlaruñdur (6) anuñ içinde yumşak dirlik tırıcı ya‘nī dāyım.

22. ebed kalıcılar-iken bayık Tañrı katındadur anuñ müzd ulu.

23. iy anlar kim (7) imān getürdiler dutmañ atalaruñuzı dağı qarındaşlaruñuzı dostlar eger severler-ise kāfirliği imān üzere. (8) dağı her kim dost duta anları sizden şunlar anlardur zālimler.

24. eyit: “eger ola atalaruñuz dağı (9) oğlanlaruñuz dağı qarındaşlaruñuz dağı ‘avratlaruñuz dağı kabileñüz, dağı mallaruñuz kim kazanduñuz anları dağı (10) bezirgānlık kim korkarsız ayağa düşmegini anuñ dağı dölenecek yirler kim hoşnūd olduñuz anlara sevgülürek sizüñ Tañrı’dan (11) dağı yalavacından dağı dürişmekden yolında göz dutuñ tā getüre Tañrı buyruğını. dağı Tañrı toğru yol göstermez kavma kim [95b] fāsıqlardur.

25. bayık arқа virdi size Tañrı çok yirlerde dağı huneyn çalışı günü ol vaqt kim tañlatdı sizi (2) çoklıguñuz pes aşşa eylemedi size nesene dağı tār oldı size yir, giñligi-y- ile. andan (3) yüz döndürdüñüz ard döndüriciler-iken.

26. andan indürdi Tañrı dillenmekliğini yalavacını üzere dağı mü’minler üzere dağı (4) indürdi cunud kim gormedüñüz anları. dağı ‘azāb eyledi anlara kim kāfir oldılar dağı şol cezāsıdur kāfirlerüñ.

27. (5) andan tevbe vire Tañrı şundan şoñra aña kim diler. dağı Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

28. iy anlar kim (6) imān getürdiler! bayık müşriklerdür arusuz yakın gelmesüñ mescidi’l harām’a uşbu yıllarından şoñra. dağı (7) eger korkasız yoğsullıkdan şoñra bayıda sizi Tañrı göndü fazlından eger diler ise. bayık Tañrı (8) bilicidür dürüst işlü sözlüdür.

29. çalışıñ anlaruñ-ıla kim inanmazlar Tañrı’ya ne dağı şoñrağı güne dağı (9) harām eylemezler anı kim harām eyledi dağı yalavacı dağı boyun virmezler haq dīne anlardan kim (10) virinildiler kitāb tā vireler harācı elden anlar horlar iken.

30. dağı eyitti cuhūdlar (11) “‘uzeyr Tañrı oğlıdur.” dağı eyitti naşraniler “‘isā! Tañrı oğlıdur.” şol sözleridür ağızları-y-ıla [96a] beñzerler anlaruñ sözine kim kāfir oldılar ilerüden. depelesüñ anları Tañrı ya‘nī la‘net eylesün nite döndürülürler ya‘nī haqdan!

31. duttılar (2) danışmanlarını dağı zāhidlerini çalapar Tañrı'dan ayruğ dağı 'īsā'yı meryem oğlını. dağı (3) buyrulmadılar "illā kim tapalar bir Tañrı'ya. yokdur Tañrı illā ol aruluğı anuñ andan kim ortak eylerler.

32. (4) dilerler kim söyündüreler Tañrı nūrını ya'nī kūr'ān'ı ağızları-y-ıla. dağı onamadı Tañrı illā kim tamām eyleye nūrını (5) eger düşhār gördiler ise dağı kâfirler.

33. ol oldur kim viribidi yalavacını toğru yol-ıla ya'nī kūr'ān dağı haq dīn-ile (6) tā gālib eyleye anı din üzere dūkelcūgi eger düşhār gördiler-ise dağı müşrikler.

34. iy anlar kim imān getürdiler! bayık (7) çok ya'nī cuhūdaruñ danışmanlardan dağı zāhidlerden ya'nī naşrānileruñ yirler ādemiler mallarını bātil ile ya'nī rişvet-ile dağı (8) yıgarlar Tañrı yolından. dağı anlar kim genc eyleyü gizlerler altını dağı gümüşi (9) dağı harc eylemezler anı Tañrı yolında muştıla anlara 'azāb ağırdıcı.

35. ol gün kim kızdurınıla anuñ üzere tamu odı içinde (10) pes göyündürinile anuñ-ile alınıları dağı yanları dağı arqaları. "uşbu oldur kim genc eyleyü gizledüñüz gendüzilerüñüz için (11) pes taduñ anı kim olduñuz genc eyleyü gizlersiz."

36. bayık aylar şağışı Tañrı katında on iki uydur [96b] Tañrı kitābı içinde ya'nī lavh ol gün kim yarattı gökleri dağı yiri. andan dört harāmıldur (2) şol dindür yā hisābdur toğru. zulm eylemeñ anlaruñ içinde gendüzilerüñüze. dağı çalışıñ müşrikler-ile hep nite kim çalışurlar sizüñ ile (3) hep. dağı bilüñ bayık Tañrı şakınıcılar iledür.

37. bayık girü bırakmak artuğdıkdur kâfirlik içinde. azar anuñ-ile anlar kim (4) kâfir oldılar. helāl eylerler anı bir yıl dağı harām eylerler (5) anı bir yıl tā muvafık olalar şağışına anuñ kim harām eyledi Tañrı dağı helāl eylerler anı kim harām eyledi Tañrı. bezenildi anlaruñ için 'amellerinüñ yavuzluğu. dağı Tañrı toğru yol göstermez kavma kim kâfirlerdür.

38. (6) iy anlar kim imān getürdiler! nedür sizüñ kaçan eyidildi size "çıkuñ Tañrı yolında" ağır olduñuz (7) yirde hoşnud mı olduñuz yakın dirliğe āhiretde degül yakın dirlik manfa'atı (8) āhiretde illā az.

39. eger çıkmayasız 'azāb eyleye size 'azāb ağırdıcı dağı degşüre bir kavm (9) sizden ayruğ. dağı ziyān eylemeyesiz aña nesene dağı (10) Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

40. eger arka virmeysesiz aña bayık arka virdi aña Tañrı. ol vaqt kim çıkardı anı anlar kim kâfir oldılar ikinüñ ikincisi iken ol vaqt kim ol ikisindeyidi ol vaqt kim eydüridi (11) işine ya'nī ebū bekre "kayğurma bayık Tañrı bizüm iledür." pes indürdi Tañrı dölenmegini anuñ üzere ya'nī ebū bekr üzere dağı kuvvetlendürdi anı [97a] cunud ile kim görmedüñüz anları. dağı kıldı sözini anlaruñ kim kâfir oldılar aşığırağ dağı Tañrı sözi oldur (2) yücerek. dağı Tañrı beñdeşsüz güci yiter dūr dūrüst işlü sözlü.

41. yiyiniler iken dağı ağırlar iken dağı dürişüñ mallaruñuz ile (3) dağı nefsleruñuz ile

Taňrı yolında. şol yigrekdür size eger olası bilürsiz.

42. eger ola-dı tavar ya‘nī almak geñez (4) yakın dağı sefer ortayalardı saňa velikin ırak oldı anlaruñ üzere ırak sefer. dağı (5) and içerler Taňrı’ya “eger gücümüz yitse-y-idi çıkağu sizüñ ile.” helāk eylerler gendüzilerini (6) dağı Taňrı bilür bayık anlar yalancılardur.

43. ‘afv eyledi Taňrı senden nişe destür virdüñ anlara tā bellü olınca (7) saňa anlar kim girçek oldılar dağı bileseñ yalancıları?

44. destür dilemeye saňa anlar kim inanurlar Taňrı’ya (8) dağı soñrağı güne kim dürişmeklik içinde ya‘nī girü kalmağ için malları-y-ıla. dağı nefsleri-y-ile. dağı Taňrı bilicidür saşınıcıları.

45. (9) bayık destür diler senden anlar kim inanmazlar Taňrı’ya dağı soñrağı güne dağı gümānlendi gönülleri (10) anlar gümānleri içinde dañ kalurlar.

46. dağı eger dileseleridi çıkağı yarağlayalardı anuñ-içün yarağ. (11) velikin dilemedi Taňrı koparılmaklıklarını pes dölendürdi anları dağı eyidildi “oturuñ oturıcılar-ile.”

47. eger çıksalarıdı [97b] sizüñ arañuzda arturmayalardı size illā fesāda dağı ivelerdi arañuzda isterler-iken sizde fitneyi. (2) dağı içüñüzde işidicilerdür anlaruñ dağı Taňrı bilicidür zālimleri.

48. bayık istediler fitneyi ilerüden (3) dağı döndürdiler saňa işleri tā geldi hağ dağı göründi Taňrı buyruğı anlar duşhar görıciler iken.

49. dağı (4) anlardan oldur kim eydür “destür vir baňa fitneye birağma beni” iy fitne ya‘nī şirk içine düşdiler! dağı bayık tamu қаплайıcıdur (5) kāfirleri.

50. eger ire saňa (6) eyü iş қаыıda anları dağı eger ire saňa musibet eyideler “bayık duttuğ işümüzi ilerüden” dağı yüz döndüreler anlara seviniciler iken.

51. eyit: “hergiz ırmeye bize illā ol kim (7) yazdı Taňrı bizüm için. ol arқа viricümüzdür. dağı Taňrı üzere tevekkül eylesün “mü’minler.”

52. eyit: “güyer misiz (8) bize illā iki görklürekden birine dağı biz güyerüz size kim irüre size Taňrı ‘azāb (9) қatından yā bizüm elümüz-ile ya‘nī depelemek. pes güyüñ bayık biz sizüñ-ile güyicilerüz.

53. eyit: “harc eyleñ ya‘nī gāza‘ ya geñ-ile yā geñsüz (10) hergiz қаbül olmaya sizden bayık siz olduñuz қаvm fāsıklar.”

54. dağı yığmadı anları kim қаbül olmaya anlardan (11) nafaқaları illā bayık anlar Taňrı’ya dağı yalavacına. dağı gelmezler namāza illā ol hālde kim anlar [98a] kāhellerdür dağı harc eylemezler illā anlar duşhar görıcilerdür.

55. pes tañlatmasuñ seni malları anlaruñ dağı (2) oğlanları bayık diler Taňrı kim ‘azāb eyleye anlara yakın dirlik içinde dağı çıқа. canları anlar (3) kāfirler-iken.

56. daḥı and içerler Tañrı'ya kim bayık anlar sizlerdendir daḥı degül anlar sizlerden velikin anlar kavmdur orkarlar.

57. eger (4) bulsalaradı şıgıncak yir yā inler yā girecek yir yüz döndüreler-idi aña anlar yüz döndürmeyü iverler-iken.

58. daḥı anlardan (5) oldur kim ‘ayıblar seni seni şadağalar içinde pes eger virinileler andan hoşnud olalar daḥı eger virinilmeyeler andan ol vaḫt anlar (6) aḫırlar.

59. daḥı eger bayık anlar hoşnüd olsalaradı aña kim virdi anlara Tañrı daḥı resül daḥı eyitselerdi “tapdur Tañrı (7) vire bize Tañrı gendü fazlından daḥı resül bayık biz Tañrı rağbet eyleyicilerüz.”

60. bayık şadağalar ya‘nī zekāt malları yoḫsullaruñdur (8) daḥı miskinleruñdur daḥı işçileruñdur anuñ üzere daḥı gönülleri düzinilmişleruñdur daḥı mükätebleruñdur daḥı borçlularuñdur. (9) daḥı Tañrı yolında daḥı yol erinuñ farīzadur Tañrı'dan. daḥı Tañrı bilicidir. dürüst işlüdür dürüst sözlüdür.

61. daḥı anlardan anlardur kim incidürler (10) peygamber'i daḥı eydürler “ol ulaḫdur” eyit “ḫayr ulaḫdur sizüñ inanur Tañrı'ya daḥı inanur mü'minlere (11) daḥı rahmetdür anlara kim imān getürdiler sizden.” daḥı anlar kim incidürler Tañrı resülını anlaruñdur ‘azāb ağırdıcı.

62. [98b] and içerler Tañrı'ya sizüñ için tā hoşnüd eyleyeler sizi. daḥı Tañrı daḥı yalavacı ḫaḫluraḫdur kim hoşnüd eyleyeler anı eger olalar (2) mü'minler.

63. bilmezler mi bayık her kim dartısur-ise Tañrı-y-ıla daḥı yalavacı-y-ıla bayık anuñdur ṫamu odı ebed alıcı-y-iken (3) anuñ içinde. şol rüsväylıḫdur ulu.

64. şaḫınurlar münāfiḫlar kim indürinile anlaruñ üzere bir süret ḫaber vire anlara (4) anı kim gönüllerindedür. eyit: “yañşulañ bayık Tañrı ıkarıcıdur anı kim şaḫınursız”

65. daḥı eger şorarsañ anlara eyideler (5) “bayık biz olduḫ girürür. ya‘nī söze daḥı oynaruz” eyit: “Tañrı'ya mı daḥı āyetlerine mi daḥı resülını mı olduñuz/ yañşularsız?”

66. ‘uzr dilemeñ (6) bayık kāfir olduñuz imānuñuzdan şoñra eger ‘afv olına bir bölükden sizden ya‘nī tevbeyle ‘azāb olına bir bölük andan ötürü kim bayık anlar oldılar (7) yazuḫlular.

67. münāfiḫ erenler daḥı munāfiḫa ‘avratlar bir niceleri bir niceden ya‘nī dükeli biribiri-y-ledür. buyururlar yavuz işi daḥı yığarlar (8) eyü işden daḥı dutarlar ellerini odılar Tañrı'yı pes odı anları bayık münāfiḫlar anlardur (9) fāsıḫlar.

68. va‘de eyledi Tañrı münāfiḫ erenlere daḥı munāfiḫa ‘avratlara. daḥı kāfirlere ṫamu odını ebed alıcılarken (10) anuñ içinde. ol tapdur anlara. daḥı la‘net eyledi anlara Tañrı daḥı anlaruñdur ‘azāb durıcı. ya‘nī dāyım.

69. anlar gibi kim sizden ilerü-di oldılar atıraḫ (11) sizden güçdin yaña daḥı oğıraḫ

mallardın yaña dağı oğlanlardın yaña. Gönendiler [99a] ülüleri-y-ile ya‘nî dünyede pes gönendüñüz ülülerüñüz ile nite kim gönendi anlar kim sizden ilerü-di ülüleri-y-ile dağı girdüñüz ancılayın kim girdiler. (2) şunlar bâıl oldu ‘amelleri dünya içinde dağı âhıretde dağı şunlar anlardur ziyānlular.

70. (3) gelmedi mi anlara haberi anlaruñ kim anlardan ilerü-di nūh kavmı dağı āduñ dağı şemūd dağı ibrahīm kavmı (4) dağı medyen isleri şu‘ayb kavmı dağı dönmiş yir isleri ya‘nî lūṭ kavmı geldi anlara resülları hıccetler-ile. pes olmadı Tañrı kim (5) zulm eyleye anlara velikin oldılar gendüzilerine zulm eylerler.

71. dağı mü‘min erenler dağı mü‘mine ‘avratlar bir niceleri (6) dostlarıdur bir nicenüñ. buyururlar eyü işi dağı yıgarlar yavuz işden (7) dağı turururlar namāzı dağı virürler zekātı dağı boyun virürler eyü işi dağı yalavacına. şunlar rahmet kıla anlara Tañrı. (8) bayık Tañrı beñdeşsüzdür dürüst işlödür.

72. dağı va‘de eyledi Tañrı mü‘minlere dağı mü‘min ne ‘avratlara uçmaqlar açar (9) altından ırmaqlar ebed kalıcılar-iken anlaruñ içinde dağı taraḫ yirleri aru ‘adn uçmaqları içinde. (10) dağı hoşnūdlıḫ Tañrı’dan uluraḫdur şol oldur zafer bulmaḫ

73. iy peygamber! (11) çalış kāfirler-ile dağı munāfıqlar-ıla dağı iri ol anlaruñ üzere. dağı torağı yiri anlaruñ tāmudur dağı yavuz oldu dönecek yir.

74. [99b] and içerler Tañrı’ya kim eyitmediler dağı bayık eyittiler küfr gelecesini dağı kāfir oldılar islāmlarından soñra. (2) dağı ḫaşd eylediler aña kim irmediler dağı yavuz görmediler illā kim bayıttı anları Tañrı dağı resulı gendü fazlından. (3) pes eger tevbe kılalara ola yigrek anlara dağı eger yüz döndüreler ‘azāb eyleye anlara Tañrı ‘azāb aḡrıdıḫ dünyede ya‘nî depelemek dağı âhıretde ya‘nî od-ıla. dağı yoḫdur anlaruñ yirde hıç dost ya‘nî enşar kavmindan ne (4) dağı arḫa virici.

75. dağı anlardan oldur kim ‘ahd ḫavl eyledi Tañrı-y-ıla (5) “eger vire bize fazlından ya‘nî mal şadaḫa virevüz dağı olavuz şālihlerden.”

76. pes ol vaḫt kim virdi anlara (6) fazlından baḫıllıḫ eylediler anı dağı yüz döndürdiler anlar yüz döndüriciler-iken.

77. pes eyledi āḫıbetin anlaruñ münāfıqlıḫ (7) gönülleri içinde ol güne deḡin kim göreler anı andan ötürü kim ḫilāf eylediler Tañrı’ya anı kim va‘de eylediler aña dağı andan ötürü kim oldılar yalan söylerler.

78. (8) bilmediler mi bayık Tañrı bilür gizlülerini dağı razlarını dağı bayık Tañrı gey bilicidur gizlülerini.

79. (9) anlar kim ‘ayıblarlar gendüden işleyicileri mü‘minlerden şadaḫalarda dağı anları kim bulmazlar (10) illā anlaruñ güci yittüḡini pes yañşularlar anları yañşuladı dağı

anlaruñdur ‘azāb ağrıdıcı.

80. yarlıgamağ dile anları (11) yā yarlıgamağ dileme anları eger yarlıgamağ dilerseñ anları yitmiş gez hergiz yarlıgamaya Tañrı anları. şol [100a] andan ötürüdür kim anlar kâfir oldılar Tañrı’ya dağı resūlını. dağı Tañrı toğru yol göstermez kavma kim fāsıqlardur.

81. girü qalınmışlar ya‘nī tebük gazaşına varmayanlar (2) oturmaqları-y-ıla Tañrı resūlını ardınca. dağı duşhar gördiler kim çalışalar mallarıyla dağı nefsleri-y-ile (3) Tañrı yolında dağı eyittiler! “çıkmañ isside.” eyit “tamu odı katırağdur issidin yaña.” eger oldılar-ise (4) anlarlar!

82. pes gülsünler az dağı ağlasunlar çok ya‘nī āhıretde cezā virmeg içün aña kim oldılar qazanurlar.

83. pes eger (5) döndüre seni Tañrı bir bölüğe anlardan pes destūr dileyeler saña çıkmak içün eyit “hergiz çıkmayasız (6) benüm-ile hemişe, dağı hergiz çalışmayasız benüm-ile bile düşmān-ıla bayıq siz hoşnūd olduñuz oturmağa ilk gez pes oturuñ (7) girü qalıcılar ile”

84. dağı namāz kıılma kimseye anlardan kim öldi hemişe dağı tırmasini üzere bayıq anlar (8) kâfir oldılar Tañrı’yı dağı resūlını dağı öldiler anlar tã‘ atdan çıkıcılar iken.

85. dağı tañlatmasuñ seni malları anlaruñ dağı oğlanları anlaruñ (9) bayıq diler Tañrı kim ‘azāb eyleye anlara anlaruñ-ıla dünyede dağı. çıka canları anlar kâfirler iken.

86. (10) dağı kaçan indürinildi bir sūret kim “īmān getürüñ Tañrı’ya dağı dürişüñ çalışuñ yalavacı-y-ıla bile” destūr diledi saña (11) baylıq isleri anlardan dağı eyittiler “ço bizi olalum oturıcılar-ile.”

87. hoşnūd oldılar kim olalar [100b] girü qalıcılar ile dağı mühr urınıldı. gönülleri üzere pes anlar añlamazlar.

88. likīn yalavaç dağı anlar kim (2) imān getürdiler anuñ-ile çalışdılar malları ile dağı nefsleri-y-ile. dağı şunlar anlaruñdur hayırlar dağı şunlar (3) anlar kıurtlıcılar.

89. yaraqladı Tañrı uçmaqlar aqar altlarından ırmaqlar ebed qalıcılar-iken (4) anuñ içinde. şol zafer bulmağdur ulu.

90. dağı geldi ‘uzr dileyiciler arablardan tā destūr virinile (5) anlara. dağı oturdı anlar kim yalan duttılar Tañrı’yı dağı resūlını anlara kim kâfir oldılar anlardan ‘azāb (6) ağrıdıcı.

91. yoğdur za‘ iflar üzere dağı anlaruñ üzere kim bulmazlar anı kim harc eyleyeler (7) yazuğ kaçan eyü dilediler Tañrı’ya dağı resūlını yoğdur eyü işleyiciler üzere hıç yol dağı Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kıılıcıdur.

92. (8) dağı anlaruñ üzere kim kaçan geldiler saña tā bindüresin anları eyittüñ “bulmazın anı kim bindürem sizi anuñ üzere.” (9) döndiler ol hâlde kim anlaruñ gözleri tölup aqar göz yaşından qayğudan ötürü andan ötürü kim bulmazlar anı kim harc eyleyeler.

93. bayıq (10) yol anlaruñ üzeredür kim destūr dilediler saña anlar baylar iken.

hoşnûd oldılar kim olalar (11) ya'nî 'avrat oğlan-ıla. dağı mühr urdı Tañrı göñülli üze pes anlar bilmezler.

94. 'uzr dilerler size [101a] kaçan döndüñüz anlara eyit " 'uzr dilemeñ hergiz inanmayavuz size bayık (2) haber virdi bize Tañrı haberlerüñüzden. dağı göre Tañrı 'amellerüñüzi dağı yalavacı andan döndürinilesiz ğayb biliciden yaña (3) dağı hâzır pes haber vire size anı kim olduñuz işlersiz."

95. and içerler Tañrı'ya sizüñ içün kaçan düñdüñüz (4) anların yaña tâ yüz döñdörösiz anlardan ya'nî koyasız anları. pes yüz döñdürüñ anlardan bayık anlar arusuzdur. dağı anlarıñ durağı (5) tamudur yanud virmeg içün aña kim oldılar kazanurlar.

96. and içerler sizüñ içün tâ hoşnûd olasız anlardan. (6) pes eger hoşnûd olasız anlardan bayık Tañrı hoşnûd olmaz kavumdan kim tã' atdan oqıcılardur.

97. 'arablar ya'nî yazıdağılar (7) katırağdur kâfirlikdın yaña dağı munâfıklıkdın yaña dağı lâyıķırağdur kim bilmeyeler hadlarını anuñ kim indürdi Tañrı resüli üze (8) dağı Tañrı bilicidür dürüst işlü sözlüdür.

98. dağı 'arablardan oldur kim dutar anı kim harc eyler ya'nî ğazada ödüş ya'nî şevâb ummaz dağı göz dutar (9) size döniciileri anlarıñ üze yavuzlık döniciisi! dağı Tañrı işidicidür bilici.

99. dağı 'arablardan (10) oldur kim inanur Tañrı'ya dağı şöñrağı güne dağı dutar anı kim harc eyler müzdler Tañrı katında dağı du'ā kılmakları (11) resüle iy bayık ol müzddür anlarıñ! givüre anları Tañrı rahmeti içine bayık Tañrı yarlığayıcdur rahmet kılcı.

100. [101b] dağı ilerü geçiciler öñdüngiler yirlerinden ayrılmışlardan dağı arķa viricilerden dağı anlardan kim uydılar anlara (2) eylük eylemek ile hoşnûd oldı Tañrı anlardan dağı hoşnûd oldılar andan. dağı yaraqladı anlarıñ içün kim uçmaklar aķar altından (3) ırmaqlar ebed kıalcılar iken anlarıñ içinde hemişe. şol zafer bulmağdur ulu.

101. dağı anlardan kim yöreñüzdedür (4) 'arablardan munâfıklardur. dağı medine kavmindan ustine oldılar munâfıklık üze. (5) bilmezseñ anları biz bilürüz anları. 'azâb eyleyevüz anlara iki gez andan döñdürmeler 'azâb ulu.

102. dağı ayruqlar (6) ikrâr eylediler yazlıklarını kıarışdurdılar eyü 'ameli dağı ayruķ yavuzı ola kim Tañrı tevbe vire (7) anlara bayık Tañrı yarlığayıcdur rahmet kılcı.

103. al mallarından şadaķa arıdasın anları dağı (8) arıdasıñ anları anuñ-ile. dağı du'ā eyle anlara bayık du'āñ dölenmekdür anlara dağı Tañrı işidicidür bilicidür.

104. (9) bilmediler mi bayık Tañrı, ol kıabül eyler tevbeyi kıullarından. dağı alur şadaķaları ya'nî kıabül eyler dağı (10) bayık Tañrı oldur tevbe virici rahmet kılcı

105. dağı eyit "işleñ göre Tañrı işünüzi dağı yalavacı (11) dağı mü'minler dağı

döndürinilesiz gayb bilicidin yaña dağı hâzır olmağa pes haber vire size anı kim olduñuz işlersiz.”

106. [102a] dağı uyruqlar giri konılmışlardur Tañrı buyruğına yā ‘ azāb eyleye anlara yā tevbe vire anlara. dağı Tañrı (2) bilicidür dürüst işlüdür dürüst sözlüdür.

107. dağı anlar kim duttılar mezgiti ziyān degürmek için dağı kâfırlık için dağı tağıtmak için mü’minler arasında (3) dağı yaraqlamak için aña kim çalışdı Tañrı-y-ıla dağı yalavacı-y-ıla ilerüden dağı and içerler “dilemedük biz (4) illā görklürek iş.” dağı Tañrı tanuqlık virür bayık anlar yalancılardur

108. tırma anuñ içinde hergiz. mezgıt kim temel urunıldı (5) şaķınmaqlık üzere ilk günden haqlurakdur kim tırasañ anuñ içinde. anuñ içindedür erenler severler kim arnılar (6) dağı Tañrı sever arınıcıları.

109. pes ol kim temel bir aqdı temelini, şaķınmak üzere Tañrı’dan dağı hoşnıdlık üzere (7) yigrekdür; yā ol kim temelin bıraķdı temelini kıranı üzere derenüñ dōklinici pes dōklindi anuñ-ile tımu odı içine? (8) dağı Tañrı toğru yol göstermez bir kāvma kim zālimlerdür.

110. hemışe olur anlaruñ temeli ol kim yaptılar gümān (9) gōñülleri içinde illā kim pāre pāre olma gōñülleri. dağı Tañrı bilicidür dürüst işlü sözlü.

111. bayık Tañrı şatun aldı mü’minlerden (10) neflerini dağı mallarını aña kim bayık anlaruñ uçmak. çalışalar Tañrı yolında pes depeleyeler (11) dağı depeleneler va‘de eylemekdür anuñ üzere girtü tevrıt içinde dağı incıl içinde dağı kūr‘ān içinde. dağı kimdür vefā eyleyicirek [102b] kavlına Tañrı’dan? pes sevinüñ şatıñuza ol kim şatı eyledüñüz anuñ-ile. dağı şol ol zafer bulmakdur (2) ulu.

112. tevbe eyleyiciler ‘ibādet eyleyiciler ögiciler her halde oruç dutıcılar ruķū‘ eyleyiciler secde eyleyiciler buyurucılar (3) eyü işi dağı yıgıcılar yavuz işden dağı şaķlayıcılar Tañrı hadlarını. dağı (4) muştıla mü’minlere.

113. olmadı peygamber’üñ dağı anlaruñ kim imān getürdiler kim yarlıgamaķ dileyeler müşriklere eger oldılar ise dağı (5) hışımlık isleri andan şoñra kim belürdi anlara kim bayık anlar tımu isleridür.

114. dağı olmadı yarlıgamaķ dilemegi (6) ibrahīm’ün atasıyıçun illā va‘de eylemekden va‘de eyledi-y-idi anı aña. pes ol vaķt kim bellü oldu aña bayık ol düşmāndur Tañrı’nuñ bızār oldu andan. (7) bayık ibrahīm çok āh diyicidür aşaklık eyleyicidür.

115. dağı olmadı Tañrı kim azdura bir kāvımı andan şoñra kim (8) toğru yol gösterdi anlara tā bellü eyleye anlara anlar şaķınalar. bayık Tañrı her nesneyi bilicidür.

116. bayık Tañrı anuñdur gökler (9) pādışāhlığı dağı yirüñ. dirürür dağı öldürür. dağı yokdur sizüñ Tañrı’dan ayruķ dost ne dağı arķa virici.

117. (10) bayık tevbe virdi Tañrı peygamber’e dağı muhācırlara dağı enşara anlara kim

uydılar aña duşarlık (11) vaktında andan soñra kim yakın oldu kim egile gönülleri bir bölügüñ anlardan andan tevbe virdi anlara [103a] bayık ol bulara mihrubāndur raḥmet kılcı.

118. daḥı üç gişiye anlar kim girü qaldılar gāzadan. tā ol vaqt vim tār oldu (2) anlara yir giñ olduğıyla daḥı tār oldu anlara nefsleri ya‘ nī gönülleri. daḥı bayık bildiler kim (3) şıgınacaq yir yokdur Tañrı‘dan illā andın yaña. andan tevbe virdi anlara tā tevbe eyleyeler. bayık Tañrı oldur tevbe virici (4) raḥmet kılcı.

119. iy anlar kim imān getürdiler şaķınıñ Tañrı‘dan daḥı oluñ girçekler-ile.

120. olmadı (5) medine qavmınıñ daḥı anlaruñ kim anlaruñ yöresindedür ‘arablardan kim girü qalalar Tañrı resūlında (6) daḥı raġbet eylemeyeler nefslerine anuñ nefsinden şol andan ötürüdür kim bayık anlar ırmeye anlara şuşamak ne daḥı (7) armaq ne daḥı açlık Tañrı yolında daḥı bañmayalar başacak yire kim qaķıda kāfirleri (8) daḥı bulmayalar düşmāndan bulmaq illā kim yazıldı anlaruñ içün anuñ-ile eyü iş. bayık Tañrı (9) zāyı‘ eylemez eyü işleyiciler muzdini.

121. daḥı ḥarc eylemeyeler ḥarc giçi ne daḥı büyük daḥı (10) kesmeyeler illā kim yazıldı anlaruñ içün tā yanud vire anlara Tañrı görklüregın anuñ kim oldılar işlerler.

122. (11) daḥı olmadı mü‘minler kim çıkalar hep. pes nişe çıķmadı her bir bölükden unlardan [103b] bir bölük tā faķılı olalar dīn içinde daḥı korkıdu ḥaber vireler qavumlarına qačan döneler anlara (2) anuñ-içün kim anuñ-içün kim anlar şaķınalar.

123. iy anlar kim imān getürdiler! çalışuñ anlaruñ-ıla yakın olurlar size (3) kāfirlerden. daḥı bulsunlar sizde irilik. daḥı bilüñ bayık Tañrı şaķınıcılardur.

124. daḥı qačan kim (4) indürinile bir sūret anlardan oldur kim eydür “qankıñuzdur arturdı aña uşbu inanmağı?” ammā anlar kim (5) imān getürdiler arturdı anlara inanmağı daḥı anlar sevindiler.

125. daḥı ammā anlar kim gönülerinde şayrılıqdur (6) arturdı anlara kāfirlik kāfirliklarına daḥı öldiler anlar kāfirler iken.

126. daḥı görmezler mi ya‘ nī münāfıqlar (7) bayık anlar şınanurlar her bir yılda bir gez yā iki gez andan tevbe eylemezler ne daḥı anlar ögütlenürler.

127. (8) daḥı qačan kim indürinildi bir sūret baķdı bir niceleri bir niceye. “görür mi sizi men āḥad andan (9) döndiler döndürdi Tañrı gönüllerini andan ötürü kim bayık anlar añlamazlar.

128. bayık geldi size yalavac (10) gündüzüñüzden qatı gelicidür anuñ üzere tarlığa düştüğüñüz ḥarışdūr sizüñ üzere mü‘minlere mihrubandur raḥmet kılcı.

129. (11) pes eger yüz döndüreler eyit “tapdur baña Tañrı yokdur Tañrı illā ol anuñ üzere tevekkül eyledüm daḥı ol çalabı’sıdur ulu ‘arşuñ.”

1.10 [104a] Sūratü -Yūnus /10/

(109 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r rāḥmāni’r rāḥīm

1. (2) elif, lām, rā: benven allāh raḥmān şol kitāb āyetleridür yā’ nī ḳur’ān muḥkem yā ḥikmetlü.
2. oldu mı ādemīlere tāñ kim (3) daḥı eyledük bir ere anlardan kim “ḳorḳıdu ḥaber vir ādemīlere daḥı muştıla anlara kim imān getürdiler bayıḳ anlaruñdur (4) girçeklik öñürdisi ḳalabı’ları ḳatında”. eyitti kāfirler “bayıḳ uşbu ya’ nī ḳur’ān cādülıḳdur bellü.”
3. (5) bayıḳ ḳalabuñuz Tañrı’dur ol kim yarattı gökleri daḥı yiri altı içünler içinde andan eli üstün oldu yā ḳaşd eyledi (6) ‘arşa hükm eyler işi. yokdur şafā’at eyleyici illā destür virmeginden şoñra. şol Tañrı (7) ḳalabuñuzdur tapuñ aña pes ögütlenmez misiz?
4. anuñ yañadur dönecegüñüz yir hep Tañrı va’desi girtü (8) bayıḳ ol ilk başlar yaratmağı andan ikiledin döndürür anı anlara kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler (9) ‘adlıla. daḥı anlar kim (10) kāfir oldılar anlaruñdur içilesi nesene issi şudan daḥı ‘azāb aḡrıdıcı andan ötürü kim oldılar kāfir olurlar.
5. ol oldur kim ḳıldı güneşi gey aydınlıḳ daḥı ayı aydınlıḳ daḥı endāzeledi anı menziller [104b] tā bilesiz yıllaruñ şaḡısını daḥı şaḡışı ya’ nī aylaruñ günlerüñ. yaratmadı Tañrı şunu illā ḥaḳḳ-ıla. seḳer beyān eyleyü (2) āyetleri bir ḳavm içün kim bilürler.
6. bayıḳ gitmeginde gelmeginde gicenüñ daḥı gündüzüñ daḥı anda kim yarattı (3) Tañrı göklerde daḥı yirde nişānlardur bir ḳavma kim şaḳınurlar.
7. bayıḳ anlar kim ümid tutmazlar bizi (4) görmekliklerini daḥı ḥoşnūd oldılar yaḳın dirliğe daḥı dölendiler aña daḥı anlar kim anlardur āyetlerümüzden (5) ḡāfillerdür.
8. şunlar turaḳları anlaruñ oddur andan ötürü kim oldılar ḳazanurlar.
9. bayıḳ anlar kim (6) imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler toḡru yol gösterür anlara ḳalabı’ları imānlarıyıla. aḳa altlarından (7) ırmaḳlar yumşaq dirlik uçmaḳlarında.
10. du’ası anlaruñ anlaruñ içinde “arulıḡıñ senüñ iy Tañrı!” daḥı alkışları (8) anuñ içinde selām virmekdür. daḥı şoñı du’ālarınuñ “bayıḳ ögmek Tañrı’nuñdur ‘ālemler ḳalabı’sı.”
11. daḥı ivdürse-di (9) Tañrı ādemīler içün yavuzlık ivdürmek diledükleri gibi ḥayrı anlara anlaruñ eceli ya’ nī öleler. pes ḳoyavuz anları kim (10) ümid dutmazlar görmekliklerine bizi azḡunlıḳları içinde dañ ḳalurlar.
12. daḥı ḳaçan yoḳandı ādemiye (11) ziyān oḳıdı bizi yanı üzere iken yā oturıcı iken yā durıcı iken pes ol vaḳt kim açduk giderdük andan ziyānını geḳdi ya’ nī du’āsın ḳadri [105a] oḳımadı gibi bizi ziyān yaña kim yoḳandı aña. ancılayın bezenildi ḥaddan geḳicilere ol

kim oldılar işlerler.

13. dağı bayık (2) helāk eyledük zamānlar kavumların sizden ilerü ol vaqt kim zılm eylediler dağı geldi anlara yalavaçları (3) hüccetler-ile dağı olmadılar kim inañalar. ancılayın cezā virürüz kavma kim yazuqlulardur.

14. andan eyledük sizi (4) halīfeler yirde andan şoñra tā baķavuz nite işlerlersiz.

15. dağı kaçan oķına anlaruñ üzere (5) āyetlerümüz bellüler eyitti anlar kim ümid dutmazlar görmegümüzi “getür qur’ān uşbundan ayruķ (6) yā degşür anı.” eyit “olmaya benüm (3)kim degşürem anı gendüzündin yañadın uymazın illā (7) aña kim dağı olunur baña. bayık ben qorķarın eger ben āsī olam çalabuma ‘azābından ulu günüñ.”

16. eyit: “eger (8) dilese-di Tañrı oķımayadum anı sizüñ üzerüñüze dağı bildürmeye-di size anı. bayık dölendüm sizde bir (9) ‘umr andan ilerü pes ögütlenmez misiz?”

17. pes kimdür zālımıraķ andan kim (10) yalan bağladı Tañrı üzere yalan yā yalan duttı āyetlerini. bayık ol qurtılmaz yazuqlular.

18. dağı tıparlar Tañrı’dan ayruğa aña kim (11) ziyān degürmez anlara ne dağı aşşı eylemez anlara dağı eydürler “uşbunlar şafā‘ at eyleyicilerümüzdür Tañrı qatında” eyit “haber virürsiz allāh Tañrı’ya [105b] anı kim bilmez göklerde dağı yirde?” arulığı anuñ dağı yüceldi andan kim ortak eylerler.

19. (2) dağı olmadı-y-ıdı ādemīler illā bir bölük pes dartışdılar. ”dağı eger degül-misse bir söz kim geçdi (3) çalabuñdan hükım olına-y-ıdı anlaruñ arasında anuñ içinde kim anuñ içinde tartışırlar.

20. dağı eydürler “nişe indürinilmedi anuñ üzere (4) bir nişān çalabı’sından?” pes eyit “bayık ğayb Tañrı’nuñdur. pes güyüñ bayık ben sizüñ-ile güyicilerdenven.

21. (5) dağı kaçan kim tıtdurduķ ādemīlere rahmet ya‘ nī ucuzlık qatılıqdan şoñra kim yoķandı anlara ol vaqt anlaruñdur yavuz şanmaķ (6) āyetlerümüz içinde eyit “Tañrı izirekdür yavuz şanmaķdın yaña. bayık yalavaçlarımız yazalar anı kim yavuz şanursız.”

22. (7) ol oldur kim yüridür sizi yazıda dağı deñizde. tā ol vaqt kim olduñuz gemide dağı yüridiler anlaruñ-ıla bile (8) hoş yil-ile. dağı sevindiler anuñ-ile geldi aña yil qatı esici dağı geldi anlara mevc (9) her bir yirden. dağı bayık bildiler kim bayık anlar qaplanıldı anlaruñ-ıla oķıdılar Tañrı’yı iħlāş eyleyiciler iken aña dīni ya‘ nī müşriķligi qoyu virdiler. (10) “eger qurtarasañ bizi uşbundan ya‘ nī eydürler olavuz şükr eyleyicilerden.”

23. pes ol vaqt kim qurtardı anları ol vaqt anlar (11) zılm eylerler yirde haķsuz. iy ādemīler! bayık zılm uñuz nefslerüñüz üzeridür [106a] yaķın dirlik gönenmegidür andan bizden yañadur dönecek yirüñüz pes haber virevüz anı kim olduñuz işlersiz.

24. (2) bayık yaķın dirlik meşeli şu gibidür. indürdük anı gökden pes qarışdı anuñ-

ile yir otı andan kim (3) yir âdemîler daḥı yılķılar. tā ol vaķt kim tıttı yir (4) bezeḡini daḥı bezendi daḥı bayıķ bildi ķavmı anuñ bayıķ anlar (5) güci yiterlerdür anuñ üzere geldi aña buyruḡumuz gice yā gündüz pes ķıldıķ anı biķilmiş taman tırmamış gibi dün. ancılayın seķerüz (6) âyetleri ķavma kim endişe eylerler.

25. daḥı Tañrı okır selâmet sarâyında yaña daḥı toḡru yol gösterür (7) aña kim diler toḡru yoldın yaña

26. anlaruñ kim eylük eylediler görklürekdür daḥı artuķ ya‘ nî dîndar. daḥı örtmeye (8) yüzlerini anlaruñ toz ya‘ nî tamu dütüni ne daḥı ḥorlıķ. şunlar uçmaķ isleridür anlar anuñ içinde ebed ķalıcılardur.

27. (9) daḥı anlar kim kazandılar yavuz işleri yavuzlıķ cezâsı beñdeři-y-iledür. daḥı örte anları ḥorlıķ. yoķdur anlaruñ (10) Tañrı’dan řaķlayıcı. taman örtünildi gibi yüzleri päreler giceden ķarañu. (11) şunlar od isleridür anlar anuñ içinde ebed ķalıcılardur.

28. daḥı ol gün kim ķoparavuz anları hep andan eyldevüz [106b] anları kim ortak eylediler “yirüñüzde siz daḥı ortaklaruñuz” pes ayırduķ arasını anlaruñ daḥı eyitti ortakları (2) “olmaduñuz bize taparsız”

29. “pes tap oldı Tañrı tanuķ aramızda daḥı arañuzda bayıķ olduķ biz (3) tapmaḡuñuzdan ġāfiller.”

30. şunda şınaya her nefis anı kim ilerü viribidi. daḥı döndürinildiler Tañrı yaña (4) çalabı’ları girçek. daḥı azdı anlardan ol kim oldılar. yalan baḡlarlar.

31. eyit: “kim rüzî virür size (5) gökden daḥı yirden yā kim mâlik durur işitmeḡe daḥı görmeḡe daḥı kim çıkarur diriye (6) ölüden daḥı çıkarur ölüyi diriden daḥı kim hükm eyler işi?” (7) pes eyideler “Tañrı!” pes eyit “pes nişe řaķınmazsız?”

32. şol Tañrı çalabuñuzdur girtü. pes ne nesedür ḥaķdan řoñra illā azḡunlıķ (8) pes nite döndürinilürsiz?

33. ancılayın vâcib oldı çalabuñ sözi anlaruñ üzere kim tā’ atdan çıķdılar kim bayıķ anlar inanmazlar.

34. (9) eyit: “ḥiç var mı ortaklaruñuzdan ol kim ilk başlar (10) yaratmaḡı andan girü döndürür anı?” eyit “Tañrı ilk başlar yaratmaḡı andan girü döndürür. pes nite döndürinilürsiz?”

35. eyit: “ḥiç var mı ortaklaruñuzdan ol kim toḡru yol gösterür (11) ḥaķ yaña?” eyit “Tañrı toḡru yol gösterür ḥaķķa. pes ol kim toḡru yol gösterür ḥaķdın yaña ḥaķluraķdur kim uyıla yā ol kim toḡru yol göstermez [107a] illā kim yol gösterinile? pes nedür sizüñ nite hükm eylersiz?”

36. daḥı uymaz anlaruñ eyregi illā gümān eylemeḡe. (2)bayıķ gümān eylemek aşşı

eylemez h   dan neseneyle. bayık Ta  rı bilicidir anı kim işlerler.

37. da  ı olmadı u  bu   ur'  n kim yalan ba  lan-ıla (3) Ta  rı'dan ayru   velikin gir  ek dutma  dur anı kim ileyindedür da  ı se  mekd  r kit  bı. g  m  n yokdur (4) anu  n içinde '  lemler   alabı'sından.

38. y   eyd  rl  r mi yalan ba  ladı anı? eyit "get  r    bir s  ret ancılayın da  ı o    n (5) anı kim g  c     z yiter Ta  rı'dan ayru   eger olasız girçekler."

39. belki yalan duttılar anı kim   aplayu irmediler (6) bilme  ine dağı gelmedi anlara tefsiri anu  n ancılayın yalan duttı anlar kim anlardan ilerü-di pes ba   nite oldu (7)   o  n z  limleru  n!

40. dağı anlardan oldur kim inanur a  a dağı anlardan oldur kim inanmaz a  a. dağı   alabu  n (8) bilürirekdür fes  d eyleyicileri.

41. dağı eger yalan duttılarsa seni eyit: "benümdür i    rme dağı siz    nd  r i       z. siz (9) b  zarlarsız andan kim işlerin dağı ben b  z  rvan andan kim işlersiz."

42. dağı anlardan oldur kim   ula   dutarlar (10) sendin ya  a. pes sen mi i  idd  r  rse     a  ırlara eger oldılar-ise dağı a  lamazlar?

43. dağı anlardan oldur kim (11) ba  ar sendin ya  a. pes sen mi toğru yol g  ster  rse   g  z     lere eger oldılar-ise dağı görmezler?

44. bayık Ta  rı [107b] z  lm eylemez   dem  lere nesene velikin   dem  ler ge       lerine z  lm eylerler.

45. dağı ol gün kim   oparavuz anları (2) taman d  llenmediler gibi ya' n   sinde ill   bir    'at g  nd    den biribirini bileler aralarında. bayık ziy  nlu oldu (3) anlar kim yalan duttılar Ta  rı'yı g  rmekli  i dağı olmadılar toğru yol dutıcılar.

46. dağı eger g  sterev   z sağa bir nicesini anu  n kim (4) va' de eyler   z anlara y     ld  rev   z seni pes bizdin ya  adur dönecek yirleri. andan Ta  rı   anu  kdur anu  n üzere kim işlerler.

47. (5) dağı dükeli bölüğün res  lı var. pes ol va  t kim geldi anlaru  n res  lı hükm olındı aralarında 'adl-ıla dağı anlar (6) z  lm eylene  ler.

48. dağı eyd  rl  r "  a  andur uşbu va' de eger olasız girçekler?"

49. eyit "m  lik degülven (7) gend     m i    n ziy  na ne dağı a    ya ill   anı kim diledi Ta  rı. dükeli bölüğün eceli var   a  an gele eceli anlaru  n (8) girü   almayalar bir    'at dağı ilerü varmayalar."

50. eyit: "  aber vir   n eger gele size 'az  bı (9) gice ba  ma  dın y   g  nd    de ne neseye iver andan yazu  klular?"

51. andan mı   a  an kim oldu inandu     z a  a? (10) "imdi dağı bayık oldu    z idi anı

ivdürürsüz?”

52. andan eyidildi anlara kim zulm eylediler “ıadıñ ebed ıalmaq ‘azābını (11) cezā virinilmezsis illā anı kim olduñuz ıazanursız.”

53. dağı şorarlal saña “hağ mıdur ol?” eyit “iy vallāhi dağı ıalabum [108a] bayış ol hağdur dağı degülsiz āciz eyleyliciler.”

54. dağı eger (2) bayış olsadı her nefsüñ kim zulm eyledi ol kim yirdedür yolu viredi anı (3) ya‘nī gendüzin ıurtaradı. dağı eşikere eylediler peşimanlış ol vağt kim gördiler ‘azābı. dağı hükm olındı aralarında ‘adl-ıla (4) dağı anlar zulm eylenilmezler.

55. iy, bayış Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeür dağı yirde. iy bayış Tañrı va‘deşı (5) hağdur velikin eyregi anlaruñ bilmezler.

56. ol dirürür dağı öldürür dağı andın yaña döndürinilürsüz.

57. iy ādemīler! (6) bayış geldi size öğüt ıalabuñuzdan dağı dermān virmek aña kim göğüzlerdeür dağı toğru yol (7) dağı rağmet mü’minler için.

58. eyit “Tañrı fağlından dağı rağmeti-y-ile ya‘nī ıur’ān şunuñ ile sevinşünler. ol yigrekdür (8) andan kim direrler” ya‘nī dünyelik.

59. eyit “ğaber virüñ anı kim indürdi Tañrı sizüñ için rüzī pes eyledüñüz andan ħarām (9) dağı ħelāl” eyit: “Tañrı mı destür virdi size yā Tañrı’ya yalan bağlarsız?”

60. dağı nedür şanusı anlaruñ kim yalan bağlarlar (10) Tañrı’ya yalan ııyāmet günü bayış Tañrı fağl issidür ādemīler üzere velikin eyregi anlaruñ şükr eylemezler.

61. (11) dağı olmayasın iş içinde dağı oğımayasın andan ıur’ān’ı dağı işlemeyesiz ħiç iş illā kim olduğ üzerüñüze ħāzırlar ol vağt kim girürsis anuñ içine. dağı gizlü ıalmaz ıalabundan [108b] ħiç ıarınca ağırı yirde ne dağı gökde ne dağı giçirek şundan (2) ne dağı ulurağ illā kitāb içindedür bellü.

62. iy bayış Tañrı dostları ıorğı yoğdur anlaruñ üzere (3) ne dağı anlar ıayuralar ya‘nī āğiretde .

63. anlar kim imān getürdiler dağı oldılar şağınurlar.

64. anlaruñdur muştılık ya‘nī eyü düş yağın dirlik içinde (4) dağı āğiretde. yoğdur degşürmek Tañrı kelimelerine. şol oldur zafer bulmağ ulu.

65. dağı ıayğulu eylesesün seni (5) sözi anlaruñ bayış güç yitmek Tañrı’nuñdur hep ol işidicidür bilici.

66. iy bayış Tañrı’nuñdur ol kim göklerdeür (6) dağı ol kim yirdedür. dağı uymaz anlar kim oğırlar yā ıaparlar Tañrı’dan ayruğ ortağlar (7) uymazlar illā şanuya dağı degül anlar illā yalan söylerler.

67. ol oldur kim eyledi sizüñ için giceyi (8) tā dölenesiz anuñ içinde dağı gündüzi

görici bayık şunuñ içinde nişānlardur bir qavma kim işidürler.

68. eyittiler (9) “tuttı Tañrı oğul kız.” arulığı anuñ. ol baydur. anuñdur ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. (10) yoqdur qatunuzda hıç hüccet uşbuna. eydür misiz Tañrı üzere anı kim bilmeziz?

69. eyit: (11) “bayık anlar kim yalan bağlarlar Tañrı’ya yalanı qurtılmayalar.”

70. gönenmekdür dünýe içinde andan bizdin yañadur [109a] dönecek yirleri. andan taturavuz anlara ‘azābı kim qatı dur andan ötürü kim oldılar kâfir olurlar.

71. dağı oqı anlaruñ üzere (2) nūh haberini ol vaqt kim qavmın “iy qavmum! eger ağır ola üzerüñüze tırmağum. dağı ögütlemegüm Tañrı āyetleri-y-ile (3) pes Tañrı üzere tevekkül eyledüm. pes gönül bağladum işüñüze ortaklaruñuz ile andan olmasuñ işüñüz üzerüñüze (4) qayğı yā gizlü andan irürüñ baña dağı mühlet virmeñ baña.”

72. “pes eger yüz döndüresiz istemeziz sizden giri (5) degül kirim illā Tañrı üzere. dağı buyrıldum kim olam müsülmānlardan.”

73. (3)pes yalan duttılar anı (6) pes qurtarduq anı dağı ol kim anuñ-iledür gemi içinde. dağı eyledük anları dağı birinüñ yirine durıcılar. dağı qarq eyledük anları (7) yalan duttılar āyetlerümüzi. pes baq nite oldı sonı qorqıdu haber virinilmişlerüñ!

74. andan viribidük andan soñra (8) yalavaqlar qavumların geldiler anlara hüccetler ile. olmadılar kim inanalar aña kim yalan duttılar (9) anı ilerüden ya‘nī nūh qavmı. mühr ururuz haddan geçiciler gönüllerine.

75. andan viribidük anlardan soñra (10) mūsā’yı dağı hārūn’ı fir‘avn dağı serverlerin nişānlarumuz ile. pes boyun virmediler dağı oldılar bir qavum (11) yazuqlular.

76. pes ol vaqt kim geldi anlara haq qatumuzdan eyittiler “bayık uşbu cādūlıqdur bellü.”

77. eyitti mūsā’dir [109b] misiz haq içün ol vaqt kim geldi size? cādūlıq mıdur uşbu? dağı qurtılmaz cādūlar.”

78. eyittiler: (2) “geldüñüz mi bize tā döndüresiz bizi andan kim bulduq anuñ üzere atalarumuzu dağı ola siz ikinüñ ululıq yirde ya‘nī mısr yirinde? (3) dağı degülüz biz siz ikiye inanicılar.”

79. dağı eyitti fir‘avn “getürüñ her cādūyı bilici.”

80. (4) pes ol vaqt kim geldi cādūlar eyitti anlara mūsā “bırağıñ anı kim siz bırağıcılırsız.”

81. pes ol vaqt kim bırağıdılar (5) eyitti mūsā “ol kim getürdüñüz anı cādūlıqdur bayık Tañrı bātil eyleye anı. bayık Tañrı eyü eylemez fesād (6) eyleyiciler işini.”

82. dağı sābit eyler Tañrı haqqı sözleri-y-ile ya‘nī buyruqlarıyla eger düşhār

gördiler ise dağı yazuqlular.

83. pes inanmadı mūsā'ya (7) illā bir nesl kavmundan qorqu üzere fir'avn'dan dağı serverlerinden kim (8) 'azāb eyleye anlara dağı bayıq fir'avn gālibdür yirde dağı bayıq ol haddan geçicilerdür.

84. dağı eyitti (9) mūsā “iy kavmum! eger imān getürdünüz-ise Tañrı'ya anuñ üzere tevekkül eyleñ eger olasız müsülmānlar.”

85. (10) pes eyittiler “Tañrı'ya tevekkül eyledük. iy çalabumuz! kılma bizi fitne bir kavumuñ kim zālimlerdur.”

86. dağı kırtar bizi (11) raḥmetüñ-ile kavumdan kim kāfirlerdür.

87. dağı vahy eyledük mūsā'ya dağı qarındaşına kim “yir dutuñ [110a] kavmuñuz içün mışır'da evleri dağı kılūñ evlerüñüzi kıbla dağı tıruruñ namāzı.” dağı muştıla mü'minlere.

88. (2) dağı eyitti mūsā “iy çalabumuz! bayıq sen virdüñ fir'avn'a dağı serverlerine bezek dağı mallar yakın dirlik içinde. (3) iy çalabumuz! tā azduralar yoluñdan. iy çalabumuz! döndürüyor mallarını dağı berk bağla (4) gönüllerini pes inanmayalar tā göreler 'azābı ağırdıcı.”

89. eyitti “bayıq ravā olındı (5) siz iki du'āsı. pes toğru oluñ dağı uymañ yolına anlaruñ kim bilmezler.”

90. dağı geçürdük (6) beni isrāyīl'i deñize. pes artlarınca oldı fir'avn dağı cunudleri zulm eylemek içün dağı haddan geçmek içün. (7) tā ol vaqt kim irdi aña şuya talmak eyitti “inandum bayıq yoqdur Tañrı illā ol kim inandı aña (8) benī isrāyīl dağı ben müsülmānlardenven.”

91. imdi mi ya'nī eyidildi dağı bayıq āsī olduñ ilerü dağı olduñ müfsidlerden.

92. (9) pes bugün kırtaravuz seni yā yüce yire bırağavuz seni senüñ ile tā olasin aña kim senden şonradur nişān. dağı bayıq çok ādemilerden (10) āyetlerümüzden gāfillerdür.

93. dağı bayıq yir virdük benī isrāyīl'e girçeklik yiri dağı rüzī virdük anları (11) arulardan. pes tartışmadılar tā geldi anlara bilmek bayıq çalabuñ hükm eyler aralarında [110b] kıyāmet günü anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde dartışurlar.

94. pes eger olasin gümān içinde andan kim indürdük (2) saña şor anlara kim okırlar kitāb'ı ya'nī tevrīt senden ilerü. bayıq geldi saña ḥaḳ (3) çalabundan pes olma gümān eyleyicilerden.

95. dağı olma anlardan kim yalan duttılar Tañrı āyetlerini (4) olasin ziyānlulardan.

96. 97. bayıq anlar kim vācib oldı anlara çalabuñ sözi inanmazlar (5) eger geldi-y-ise dağı anlara her nişān tā göreler 'azābı ağırdıcı.

98. pes nişe olmadı bir köy kim (6) imān getürdi pes aşşı eyledi aña imānı illā yūnus kavmı ol vaqt kim imān getürdiler giderdük bunlardan ħorlık (7) ‘azābını yakın dirlik içinde daħı gönendürdük anları bir zamāna deġin.

99. daħı eger dilese-di çalabuñ, (8) imān getüredi ol kim yirdedür dükelicükleri hep. pes sen mi gensiledürsin ādemīleri tā olalar (9) mü’minler?

100. daħı olmadı hīç nefis kim imān getüre illā Tañrı destürıyıla. daħı kılur ‘azābı (10) anlaruñ üzere kim añlamazlar.

101. eyit: “baķuñ ne nesneedür göklerde daħı yirde” (11) daħı aşşı eylemez āyetler daħı kórķıdııcı ħaber viriciler bir kavma kim inanmazlar.

102. güyerler mi illā beñdeşine [111a] anlaruñ günlerinüñ kim geçdiler anlardan ilerü? eyit “güyüñ bayık ben sizüñ-ile güyicilerdenven.”

103. andan kırtaravuz (2) yalavaçlarumuzu daħı anları kim imān getürdiler ancılayın vācibdur bize kırtaravuz mü’minleri ya‘nī muħammed ümmetinüñ.

104. eyit “iy ādemīler! (3) eger olasız gümān içinde dīnümnden tapmayam anlara kim taparsız Tañrı’dan ayruķ velīkin (4) taparın Tañrı’ya ol kim öldürür sizi. daħı buyrıldum kim olam mü’minlerden.”

105. daħı toġru eyle (5) yüziñü dīn içün müsülmān iken daħı olma müşriķlerden.

106. daħı okıma Tañrı’dan ayruķ (6) aşşı eylemez saña daħı ziyān getürmez saña. pes eger işleyesin bayık sen andan zālimlerdensin.

107. (7) daħı eger yoķandura saña Tañrı ziyānı giderici açıcı yoķdur anuñ illā ol. daħı eger diler ise saña ħayr (8) yıġıcı yoķdur fażlına anuñ irüre anı aña kim diler kıllarından. daħı ol yarlıġayıcıdur rahmet kılıcı.

108. (9) eyit: “iy ādemīler! bayık geldi size ħaķ, çalabuñuzdan. pes her kim toġru yol duta, bayık (10) toġru yol dutar gendüzi içün; daħı her kim azdı bayık azar gendüsi üzere ya‘nī anuñ ziyānı gendüsi üzeredür. daħı degülven ben üzerüñüze şaķlayıcı.”

109. (11) daħı uy aña kim vahy olınur sendin yaña. şabr eyle tā hükm eyleye Tañrı daħı ol yigregidür hükm eyleyicilerüñ.

1.11 [111b] Sūratü -Hūd /11/

(123 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r rāħmāni’r rāħīm

1. (2) elif lām rā: enāl allāh rahmān kitābdur muħkem olındı āyetleri ya‘nī bāṭıl olmaķdan andan seçilindi ya‘nī beyān olındı dürüst işlü sözlü kıatından

2. kim tapmañ (3) illā Tañrı’ya. bayık ben size andan kórķıdııcıvan daħı

muştılayıcıvan.

3. daḥı kim yarlıgamaḥ dileñ çalabuñuzdan andan tevbe eyleñ (4) andın yaña gönendüre sizi gönendürmek görklü bir zamāna degin kim adanılmışdur daḥı vire her artuqlıḳ issine faẓlın ya‘nī uçmaḡı. daḥı eger (5) yüz döndüresiz bayıḳ ben ḳorḳarın üzerüñüze ulu gün ‘azābını.

4. Tañrı’dın yañadur dönecek yirüñüz. daḥı ol (6) her nesene üzere güci yiterdür.

5. iy bayıḳ anlar egerler gögüzlerini tā gizleneler andan iy ol vaḳt kim örtinürler (7) ṭonlarını bilür anı kim gizlerler daḥı anı kim āşikāre eylerler. bayıḳ ol gögüzler (8) issini.

6. daḥı yoḳdur hiç deprenür cānever yirde illā Tañrı üzeredür rüzīsı anuñ. daḥı bilür ṭuraḡı yirini (9) daḥı ḳonulduḡı yirini dükeli kitāb içindedür bellü.

7. daḥı ol oldur kim yarattı gökleri daḥı yiri (10) altı günlerde daḥı oldı-y-ıdı ‘arşı şu üzere tā şınaya sizi ḳanḳıñuz görklürekdür ‘ameldin yaña. daḥı eger eyidesin [112a] “bayıḳ siz dirildinilmişlersiz ölümdeñ soñra” eyideler anlar kim kāfir oldılar “degül uşbu illā cādülük (2) bellü.

8. daḥı eger girü ḳoyavuz anlardan ‘azābı bir zamaña degin şaḡışlanmış eyideler “ne nesene yıḡar anı?” (3) iy ol gün kim gele anlara degül girü döndürinilmiş anlardan! daḥı indi anlara ol kim oldılar anı yañşularlar.

9. (4) daḥı eger ṭatduravuz ādemiye bizden raḥmet andan ṭartavuz anı ya‘nī giderevüz andan bayıḳ ol yavlaḳ nevmīd olıcıdur nā-sıpāsılık eyleyicidür.

10. (5) daḥı eger ṭatduravuz aña ni‘meti ḳıtlıḳdan soñra kim yoḳandı aña eyide “gitdi yavuz işler benden.” (6) bayıḳ ol sevinicidür menmenlik ḳılıcıdur.

11. illā anlar kim şabr eylediler daḥı işlediler eyü işler şunları anlaruñdur yarlıgamaḥ (7) daḥı müzd ulu.

12. pes ola kim sen ḳoyıcısın bir nicesini anuñ kim vaḡy olınur saña daḥı ṭar olıcıdur anuñ-ile göḡsüñ kim eydürler (8) “nişe indürinilmedi anuñ üzere genc” yā gelmedi anuñ-ile firişte?” bayıḳ sen ḳorḳıdııcısın. daḥı Tañrı her (9) nesene üzere iş süricidür daḥı şaḳlayıcıdur.

13. belki eydürler “yalan baḡladı anı.” eyit “getürüñ on süretler ancılayın yalan baḡlanmış (10) daḥı oḳıñ anı kim gücüñüz yitti Tañrı’dan ayruḳ eger olasız girçekler.”

14. pes eger uy virmeyeler (11) size bilüñ bayıḳ indürinildi Tañrı bilmekligi-y-ile daḥı kim yoḳdur Tañrı illā ol pes siz müsülmānlar misiz?

15. [112b] her kim ola dileye yaḳın dirliḡi daḥı bezeḡini anuñ tamām de gürevüz anlara ‘amellerini anuñ içinde (2) daḥı anlar anuñ içinde eksük virinilmeyeler.

16. şunlar anlardur kim yoḳdur anlaruñ āḡiretde illā od. daḥı bāṭıl oldı (3) ol kim

işlediler anuñ içinde dağı bātıldur ol kim oldılar işlerler.

17. pes ol kim oldı ya‘nī muḥammed ḥüccet üzere çalabı’sından (4) dağı ardınca olur anuñ tanuḡ ya‘nī cebreyil andan dağı andan ilerü müsā kitābı ya‘nī tevrīt imām iken dağı rahmet iken. şunlar ya‘nī şahabeler (5) inanurlar aña. dağı her kim kāfir ola aña bölüklerden od va‘desi yiridür pes olma (6) şek içinde andan. bayık ol ḥaḡdur çalabuñdan velikin ādemileruñ eyregi inanmazlar.

18. dağı kimdür zālīmıraq (7) andan kim yalan bağıladı Tañrı üzere yalan. şunlar ‘arz olunurlar ya‘nī kıyāmet günü çalabı’ları üzere dağı eyide tanuḡlar (8) “şunlar anlardur kim (9)yalan söylediler çalabı’ları üzere.” iy Tañrı la‘neti zālimler üzere!

19. anlar kim (9) yıǵarlar Tañrı yolından dağı isterler anı egrilik iken dağı anlar āḫiretde anlar (10) kāfirlerdür.

20. şunlar olmadılar ‘āciz eyleyiciler yirde dağı olmadı anlaruñ Tañrı’dan ayruḡ (11) arḡa viriciler. iki anca olunur anlara ‘azāb olmadılar güci yiterler işitmege dağı olmadılar [113a] görürler.

21. şunlar anlardur kim ziyān eylediler gendüzilerine dağı azdı anlardan ol kim oldılar (2) yalan bağılarlar.

22. lābud yā ḥaḡḡaa- bayık anlar āḫiretde anlar ziyānluraḡlardur.

23. bayık anlar kim imān getürdiler (3) dağı işlediler eyü işler dağı aşaklık eylediler çalabı’larına şunlar uçmaḡ işleridür anlar (4) anuñ içinde ebed ḡalıcılardur.

24. iki bölük beñzeri gössüz gibidür dağı şaǵır dağı görici dağı işidici. (5) berāber olur mı ol iki beñzemekdin yaña pes öǵütlenmez misiz?

25. 26. dağı bayık viribidük nūḡ’ı ḡavmı “bayık ben (6) size ḡorḡıdıcıvan bellü kim ḡapmañ illā Tañrı’ya. bayık ben ḡorḡarın üzerüñüze. ‘azābını aǵrıdıcı (7) günüñ.”

27. pes eyitti bir bölük serverler anlar kim kāfir oldılar ḡavumından “görmezüz seni illā bir ādemī bizcileyin (8) dağı görmezüz seni kim uydı saña illā anlar kim anlar kemireklerümüzdür endişenüñ ilkiñde dağı görmezüz (9) sizüñ üzerümüze ḡiç artuḡlık belki bayık bilürüz sizi yalancılar.

28. eyitti: “iy ḡavmum! ḡaber virüñ eger olam (10) ḡüccet üzere çalabumdan dağı virdi baña rahmet pes gizlendi size ilzām mı eyleyevüz (11) size anı siz anı duşḡar göricilerken?”

29. iy ḡavmum! istemezin sizden anuñ üzere mal degül müzdüm illā [113b] Tañrı üzere. dağı degülin ben sürici anları kim imān getürdiler bayık anlar göricilerdür çalabı’larını velikin ben görürin sizi (2) bir ḡavm kim bilmezsiz.”

30. “dağı iy ḡavmum! kim arḡa vire baña Tañrı’dan eger sürem anları pes

ögütlenmez misiz?”

31. (3) “dağı eyitmezin size katumdadur Tañrı hazinelele dağı bilmezin gaybı. dağı eyitmezin bayık ben fırişteven (4) dağı eyitmezin anlara kim ħor görür gözlerüñüz hergiz virmeye anlara Tañrı ħayr. Tañrı bilürirekdür (5) anı kim nefsleri içindedür bayık ben ol vaqt zâlimlerdenvan.”

32. eyittiler: “iy nûh! bayık dartışduñ bizüm-ile pes çok eyledüñ (6) tartışıguñ pes getür bize anı kim va‘de eylersin bize eger olasın girçeklerden.”

33. eyitti: “bayık getüre size anı Tañrı (7) eger dileye dağı degülsiz ‘âciz eyleyiciler.”

34. “dağı aşşı eylemeye size eyü dilemegüm eger diler isem kim eyü dileyem (8) size eger ola Tañrı diler kim azdura sizi. ol çalabuñuzdur dağı andın yaña döndürinilesiz.”

35. belki eydürler mi (9) “yalan bağladı anı”? “eger yalan bağlayanı anı benüm üzerümedür yazuk eylemegüm dağı ben bîzârvan andan kim yazuk eylersiz.”

36. dağı vaħy olındı (10) nûh’a kim bayık hergiz inanmaya kavumuñdan illâ ol kim bayık inândı pes kaygurma andan ötürü kim oldılar (11) işlerler”.

37. “dağı eyle gemi gözlerümüz katında iken dağı vaħyumuz-ıla dağı söyleme baña anlaruñ içinde kim [114a] zulm eylediler bayık anlar ħarķ olınmışlardır.”

38. dağı eyler idi gemiyi dağı her niçe geçdi anuñ üzere bir bölük serverler kavumından (2) yanşuladılar anı eyitti “eger yanşulayasız bizi bayık biz yanşulayavuz sizi nite kim yanşularsız.”

39. şöñra (3) bilesiz anı kim gele aña ‘azâb kim ħor eyleye anı dağı vâcib ola anuñ üzere ‘azâb durıcı” ya‘ nî muķım dâyıım.

40. ol vaqt kim geldi (4) buyruğumuz dağı kaynayu geldi tennur eyittük “götür anuñ içinde her çiftlerden iki dağı ‘ayâluñı (5) illâ anı kim ilerü geçdi anuñ üzere söz dağı anı kim imân getürdi.” dağı imân getürmedi anuñ-ile illâ az ya‘ nî kırķ er kırķ ‘avrat.

41. dağı eyitti (6) “binüñ anuñ içine Tañrı adı-y-ıladur yüritmegi dağı tırurmağı. bayık çalabum yarlığayıcıdur (7) raħmet kılıcı.”

42. dağı ol yürür-idi anlaruñ-ıla mevc içinde tağlar gibi. dağı kığırdı nûh oğlına (8) ol hâlde kim oldı ayru kesük yirde “iy oğlancuğım! bin bizüm-ile dağı olma kâfürler ile.”

43. eyitti “yir dutam (9) bir tağda şaklaya ben şudan.” eyitti “yoķdur şaklayıcı bugün Tañrı buyruğundan lîkin aña kim raħmet kıldı” (10) dağı aralandı ol iki arasında mevc pes oldı ħarķ olınmışlardan.

44. dağı eyidildi “iy yir yut şuyuñı (11) dağı iy gök girü dur! dağı eksinildi şu dağı tamâm olındı iş. dağı dölendi cûdi tağı üzere [114b] dağı eyidildi “helâķlık olsun kavma kim

zâlimlerdür!

45. daḥı kığırdı nūḥ çalabı’sına pes eyitti “iy alabum! anı oğlum ‘ayālumdandur (2) daḥı bayık va‘ deñ ḥaḫdur daḥı sen ḥükm eyleyicilerün ḥükm eyleyiciregisin.”

46. eyitti: “iy nūḥ! bayık ol degül (3) ‘ayāluñdan. bayık ol işdür eyü işden ayruḫ pes dileme baña anı kim yokdur senün aña bilmek. bayık ben öğütlerin seni (4) kim olasin cāhillerden.”

47. eyitti: “iy alabum! bayık ben şıgınurın saña kim dileyeni saña anı kim yokdur (5) benüm bilmek. daḥı eger yarlıgamayasın beni daḥı raḫmet eylemeyesin baña olam ziyānlulardan.”

48. eyidildi “iy nūḥ! anı (6) selāmatlıg-ıla bizden daḥı bereket-ile üzerüne daḥı bölükler üzere anlardan kim senün iledür daḥı bölükler gönendürevüz anları (7) andan yoḫaña anlara bizden ‘azāb ağırdıcı.”

49. şol gayb ḥaberlerindendur vaḫy eylerüz anı saña. (8) olmadun bilürseñ anı sen ne daḥı avmuñ uşbundan ilerü. pes atları bayık soñ (9) şaḫımcılarınıdır.

50. daḥı ād abilesine arındaşları hūd’ı eyitti: “iy avmum! tapuñ Tañrı’ya yokdur sizün (10) hiç Tañrı andan ayruḫ degülsiz illā yalan bağlayıcılar.”

51. “iy avmum! dilemezin size anuñ üzere giri (11) degül kirüm illā anuñ üzere kim yarattı pes añlamaz misiz?”

52. “daḥı iy avmum! yarlıgamaḫ dileñ [115a] alabuñuzdan andan dönün anuñ eger viribiye yağmurı üzerünüze biribiri ardınca inici daḥı artura size (2) güç gücünüz daḥı yüz döndürmeñ yazuḫlular iken.”

53. eyittiler: “iy hūd getürmedün bize ḥüccet (3) daḥı degülüz biz oyıcılar Tañrılarınuzu senün sözünden daḥı degülüz biz saña inanıcılar.”

54. 55. “eyitmezüz (4) illā irürdi saña bir nicesi Tañrılarınuzuñ yavuzlık” ya‘nı seni delü eyledi. eyitti “bayık ben ṭanuḫ dutarın Tañrı’yı daḥı ṭanuḫ oluñ bayık ben (5) bızārvan andan kim ortak eylesiz andan ayruḫ. pes yavuz şanuñ baña dükelünüz andan mühlet virmeñ baña.”

56. “bayık tevekkül eyledün (6) Tañrı’ya çalabuma daḥı çalabuñuza. yokdur hiç deprenür cānaver illā ol ṭutıcıdur pürçegini bayık alabum (7) yol üzeredür togru.”

57. “pes eger yüz döndüresiz bayık degürdüm size anı kim viribinildüm anuñ-ile sizdin yaña. (8) daḥı yirünüze oya alabum bir avm sizden ayruḫ daḥı ziyān degümeyesiz aña nesene. bayık alabum her nesene üzere (9) şaḫlayıcıdur.”

58. daḥı ol vaḫt kim geldi buyruğumuz urtarduḫ hūd’ı daḥı anları kim imān getürdiler anuñ-ile raḫmet-ıla bizden. daḥı urtarduḫ (10) anları ‘azābdan alıñ.

59. daḥı şol ‘ād kabilesi! inkār eylediler çalabı’ları nişānlarına; (11) daḥı āsī oldılar yalavaçlarına daḥı uydılar işine her boyun virmeycinüñ istīze eyleyici.

60. daḥı uydurınıldılar uşbu dünyede [115b] la‘ neti daḥı kıyāmet günü. iy bayıķ ‘ād kāfir oldılar çalabı’larına iy helāklik olsun ‘āda hūd kavmı!

61. daḥı (2) şemūd kavmına qarındaşlarını şālih‘i viribidük eyitti “iy kavmum! tapuñ Tañrı’ya yokdur sizüñ hıç Tañrı andan ayruķ (3) ol öñdin yarattı sizi yirden daḥı ‘imāret eylemek istedi sizden anuñ içinde. pes yarlıgamaķ dileñ andan dönüñ anuñ eger. bayıķ (4) çalabum yaķındur uy virici.”

62. eyittiler: “iy şālih! bayıķ olduñ aramızda ümid dutınılmış uşbundan ilerü ya‘ nī girü milletümüzdensin diridük. yıgarmısın biri (5) kim tapavuz anı kim tapardı atalarumuz? daḥı bayıķ biz gümān içindevüz andan kim okırsın bizi anuñ eger gümān birağıcı.”

63. (6) eyitti: “iy kavmum! ḥaber virüñ eger olam ḥüccet üzere çalabumdan daḥı vire baña andan raḥmet ya‘ nī nubuvvat? (7) kim arķa vire baña Tañrı’dan ya‘ nī ‘azābdan eger āsī olam aña? pes arturmazsınız. baña ziyānlu dimekten ayruķ”

64. daḥı iy kavmum! uşbu (8) Tañrı’nuñ arvaña devesidür size nişān iken. pes koñ anı yisüñ Tañrı yirinde daḥı yoķanmañ aña yavuzlıg-ıla. duta sizi (9) ‘azāb yaķın.”

65. pes depelediler anı pes eyitti “gönenüñ sarāyuñuzda üç günler şol va‘de eylemekdür (10) yalan olınmamış.”

66. pes ol vaķt kim geldi buyruğumuz kırtarduk şālih‘i daḥı anları kim imān getürdiler anun-ile (11) raḥmet-ile bizden daḥı ḥorlıgından ol günüñ. bayıķ çalabuñ ol kavīdur güci yiter beñdeşsuzdür.

67. daḥı duttı anları kim [116a] zılm eyledilerüñ pes oldılar illeri içinde gögüz üzere yancılar.

68. taman muķīm olmadılar gibi anuñ içinde. iy (2) bayıķ şemūd kabilesi kāfir oldılar çalabı’larına iy helāk olmak olsun şemūd’a!

69. daḥı bayıķ geldi yalavaçlarımız ibrahīm’e (3) muştılıg-ıla eyittiler “selām olsun!” eyitti “selām olsun!” pes dölenmedi kim (4) getürdi buzağı biryān olmış.

70. pes ol vaķt kim gördi ellerini irmez eger yād gördi anları daḥı gönline bıraķdı anlardan kırkı eyittiler: “kırkıma (5) bayıķ biz viribinildük lūt kavmına.”

71. daḥı ‘avratı anuñ ya‘ nī şāra durur-ıdı pes güldi pes muştıladuķ aña işḥāķ’ı daḥı (6) işḥāķ ardınca ya‘ kūb’ı.

72. eyitti ya‘ nī şāra: vāveyli! toğura mim ben kıarı ‘avrat iken daḥı uşbu erüm (7) kıoca-y- iken bayıķ işbu nesenedür tañ.”

73. eyittiler: “acab mı görürsin Tañrı buyruğundan? Tañrı raḥmeti daḥı bereketleri

(8) üzerüñüzedür iy ev kavmı! bayık ol öğülmışdür ululuk issidür.”.

74. pes ol vaqt kim gitti ibrahîm'den qorqu dağı geldi aña (9) muştılık tartaşur idi bizüm-ile lût kavmı haqqında.

75. bayık ibrahîm aşak gönüllüdür gey götüricidür dönici.

76. “iy ibrahîm! dön (10) uşbundan. bayık geldi çalabuñ buyruğı dağı bayık anlar gelicidür anlara ‘azāb döndürinilmemiş.”

77. (11) dağı ol vaqt kim geldi yalavaçlarımız lût’a qaygulu oldu anlardan dağı zālīm oldu kulaçlamaqdan dağı eyitti: “işbu [116b] gündür qatı.”

78. dağı geldi aña kavmı ivdürinürler eger dağı ilerüden oldılar işlerler (2) yavuz işler. eyitti “iy kavmum! uşbunlar kızlarumdur anlar aruraqdur size pes şaķınıñ Tañrı’dan dağı rüsvāy eylemeñ beni (3) konuğumda. yoķ mıdur sizden bir er toğru yol dutıcı?”

79. eyittiler “bayık bildüñ yoķdur bizüm kızlaruñda (4) hıç haķ dağı bayık sen bilürsin anı kim dilerüz.”

80. eyitti: “eger bayık benüm varmıssa size güç yā yir dutarmıssam kavı yañada (5) qatı!”

81. eyittiler: “iy lût! bayık biz yalavaçlaruz çalabunuñ hergiz irmeyeler saña pes gice yūri ‘ayālun-ıla (6) bir bölükde giceden. dağı girü baķmasuñ sizden kimesne illā ‘avratuñ bayık. iricidür aña ya‘nı ‘avratuña ol kim (7) irdi anlara. bayık va‘deleri vaķtı anlaruñ tañ yarıduğı vaķtdur tañ vaķtı yaķın!

82. 83. pes ol vaqt kim geldi buyruğumuz (8) kılduķ yūcesini anuñ aşığasın. dağı yağdurduk anuñ üzere taş taş olmuş balçıkdan biri biri ardınca olınmış (9) nişānlanmış çalabuñ qatında. dağı degül ol, ya‘nı degül ol bellü ol zālīmlerden ırak.

84. dağı medyendin yaña ya‘nı viribidük qarındaşların (10) şu‘ayb’ı eyitti “iy kavmum! tapuñ Tañrı’ya yoķdur sizüñ hıç Tañrı (11) andan ayruķ. dağı eksmeñ ölçeğı dağı terāzūyı. bayık ben görürin sizi hayr içinde ya‘nı ucuzlık dağı bayık qorqarın üzerüñüze ‘azābını kaplayıcı günüñ.

85. “dağı iy kavmum! [117a] tamām eyledüñ ölçeğı dağı terāzūyı adl-ıla dağı eksmeñ ādemīlere nesenelerini. dağı (2) fesād eylemeñ yirde fesād eyleyiciler iken.”

86. “girü qalmış Tañrı’nuñ yigrekdür size eger olasız mü‘minler. (3) dağı degülin ben üzerüñüze şaķlayıcı.”

87. eyittiler: “iy şu‘ayb! namāzun mı buyurur saña kim qoyavuz (4) anı kim tapardı atalarumuz yā eylemegümüzi mallarumuz içinde anı kim dilerüz bayık sen sensin güç götürici (5) toğru yol dutıcı.”

88. eyitti: “iy kavmum! haber virüñ eger olam hüccet üzere çalabumdan dağı (6)

rūzī viridi baña andan rūzī görklü daḥı dilemezim kim ayruksı olam size andın yaña kim yığarın sizi andan dilemezim illā (7) illā eyü eylemek niçe kim gücüm yitti. daḥı degül yaşıdurmağum illā Tañrıyla anuñ üzere tevekkül eyledüm daḥı andın yaña

89. (8) “daḥı iy kavmum! kazanmasuñ size tartışmağum kim ire size beñzeri anuñ kim irdi nūḥ kavmına (9) yā hūd kavmına yā şālīḥ kavmına. daḥı degül lūt kavmı sizden ırak.

90. “daḥı yarlıgamaḥ dileñ çalabuñuza (10) andan dönüñ aña. bayık çalabum rahmet kılıcıdur sevici” ya‘nī muṭī‘leri.

91. eyittiler “iy şu‘ayb! añlamazuz çokı (11) andan kim eydürsin daḥı bayık biz görürüz seni bizde za‘if. daḥı eger degülmissen kavmuñ taş-ıla depeleyedük seni daḥı degülsin sen [117b] üzerümüze güci yiter.”

92. eyitti “iy kavmum! kavumum mi güci yiterirekdür üzerüñüze Tañrı’dan daḥı duttuñuz anı arduñuzda (2) arḳada konılmış nesene? bayık çalabum anı kim işlersiz kaplayıcıdur”

93. “daḥı iy kavmum! işleñ yirlülenmekligüñüz üzere bayık ben (3) işleyiciven. şöñra bilesiz anı kim gele aña ‘azāb ḥor eyleye anı daḥı kim ol yalancıdur. daḥı (4) göz dutuñ bayık ben sizüñ-ile göz dutıcıvan.”

94. daḥı ol vaḳt kim geldi buyruğumuz kırtarduk şu‘ayb’ı daḥı anları kim imān getürdiler (5) anuñ-ile rahmet-ile bizden. daḥı duttı anları kim zulm eylediler ün pes oldılar illeri içinde (6) gögüz üzere yaticılar.

95. taman muḳım olmadılar gibi anlaruñ içinde iy helāklık. olşun medyen kavumına nite kim helāk oldu şemūd kavmı!

96. 97. daḥı bayık (7) viribidük mūsā’yı nişānlarumuz-ıla daḥı hüccet-ile bellü fir‘avn daḥı serverlerdin pes uydılar (8) fir‘avn işine. daḥı degül fir‘avn işi toğru yol dutıcı.

98. ileyince ola kavminuñ kıyāmet günü pes givürdi anları (9) oda. daḥı ne yavuzdur ya‘nī od şavta gelinmiş!

99. daḥı uydurınıldılar işbunda la‘net ya‘nī ğarḳ olmaḳ daḥı kıyamet günü. ne yavuzdur (10) arḳa yā ‘ata virmek arḳa virinilmiş yā ‘ata virinilmiş.

100. şol köyler ḥaberlerindendür ḥikāyet eylerüz anı saña. anlardan dururdur ya‘nī dīvarları daḥı biçilmişdür ya‘nī eseri ḳalmamış.

101. (11) daḥı zulm eylemedük anlara velikin zulm eylediler gendüzilerine. pes aşşı eylemedi anlara Tañrıları ol kim [118a] okırlar Tañrı’dan ayruk hiç nesene ol vaḳt kim geldi çalabuñ buyruğı. daḥı arturmadılar anlara helāk (2) eylemekden eylemekden ayruk.

102. daḥı ancılayın dutmağı çalabunuñ ol vaḳt kim duttı köyleri daḥı ol zulm eyleyici-y-iken. bayık dutmağı anuñ (3) ağırdıcıdur ḳatı.

103. bayık şunda nişāndur aña kim qorqdı āhîret ‘azābından. şol gündür. (4) dirinilmiş anuñ-içün ādemîler dağı şol gündür hāzır olınmış.

104. dağı girü qamazuz anı illā bir zamān içün sağışlanmış.

105. (5) ol gün kim gele söylemeye hîç nefis illā anuñ destürıyla. pes bir nicesi anlaruñ bed bahtdur dağı nîk bahtdur.

106. pes ammā ol kim (6) bed baht oldılar od içindedür. anlaruñ anuñ içinde nefesi qatı çıkarmaqdur dağı nefesi girü döndürmekdür.

107. ebed qalıcılarken anuñ içinde mādām kim oldı gökler (7) dağı yir illā ol kim diledi (8)çalabuñ. bayık çalabun işleyicidür anı kim diler.

108. dağı ammā anlar kim nîk baht oldılar (8) uçmaq içindedür ebed qalıcılarken anuñ içinde mādām kim oldı gökler dağı yir illā ol kim diledi çalabuñ (9) virmek kesinilmemiş.

109. pes olma şek içinde andan kim tapar şunlar tapmazlar illā (10) nite kim tapardı ataları ilerüden. dağı bayık biz tamām degüricivüz anlara ülülerini eksinilmemiş.

110. dağı bayık virdük (11) mūsā’ya kitāb’ı ya’nî tevrît’i pes tartışık olındı anuñ içinde ya’nî yalan duttılar. dağı eger degülmisse bir söz kim ilerü geçdi çalabuñdan hükm olunaydı [118b] aralarında. dağı bayık anlar gümān içindedür andan gümān bırağıcı.

111. dağı bayık dükelin tamām degüre anlara çalabuñ (2) işlerini anlaruñ bayık ol anı kim. işlerler haberlüdür .

112. pes toğru ol nite kim buyrılduñ dağı ol kim döndi senüñ-ile (3) dağı haddan geçmeñ. bayık ol anı kim işlersiz görıcidür.

113. dağı meyl eylemeñ anlardın yaña kim zulm eylediler yuğaña size od. (4) dağı yokdur sizüñ Tañrı’dan ayruq arqa viriciler andan arqa virinilmeyesiz.

114. dağı tururuñ namāzı gündüzüñ (5) iki kıranında iki tar kırañında dağı ilk bölüklerde giceden ya’nî aḥşam bayık eyü işler ya’nî biş namāz giderür yavuz işleri. şol andurmaqdur (6) añıcılara.

115. dağı şabr eyle bayık Tañrı zāyı’ eylemez müzdini eylük eyleyicileruñ.

116. pes nişe olmadı zamānlar qavumlarından (7) sizden ilerüden ḥayr işleri kim yığalar fesād eylemekden yirde? illā az anlardan kim (8) kırtarduk anlardan. dağı uydı anlar kim zulm eylediler aña kim ni’ met virinildiler anuñ içinde dağı oldılar yazuqlular.

117. dağı olmadı (9) çalabuñ kim helāk eyleye köyleri zulm -ıla. anlaruñ qavmı eyü işleyicilerdür.

118. dağı eger dilesedi çalabuñ kıla-y-ıdı ādemîleri (10) bir bölük dağı hemişe olalar tartışıcılar.

119. illā ol kim rahmet kıldı çalabuñ dağı şunuñ içün yarattı anları. (11) dağı tamām oldı çalabunuñ sözi “tolduram tamuyı perrilerden dağı. ādemilerden dükelicügileri.”

120. dağı dükelerini hikāyet eylerüz [119a] saña yalavaçlar haberlerinden anı kim şābit eylerüz anuñ-ile göñlüñi. dağı geldi saña uşbunda (2) haq dağı öğüt dağı ańdurmağdur mü'minlere.

121. 122. dağı eyit anlara kim inanmazlar “işleñ (3) yirlülenmekligüñüz üzere bayıq biz işleyicilerüz. dağı göz dutuñ bayıq biz göz dutıcılaruz.”

123. dağı Tañrı'nuñdur gökler görünmezi (4) dağı yirüñ dağı anuñ yaña döner iş dükeli. pes tapuñ aña dağı tevekkül eyle aña. dağı. degül çalabuñ gāfil (5) andan kim işlersiz.

1.12 Sūratü -Yūsuf /12/

(111 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥim

1. (6) elif, lām rā: enāl allāh raḥmān şol āyetlerdür, kitāb'uñ bellü.
2. bayıq biz indürdük anı kur'an iken ' arabca anuñ-içün kim siz anlayasız.
3. (7) biz hikāyet eylerük saña hikāyet eylemek görklüregin anuñ-ile kim vahy eyledük saña uşbu kur'an'ı (8) dağı bayıq oldun andan ilerü gāfillerden.
4. ol vaqt kim eyitti yūsuf atasına “iy atam! (9) bayıq ben gördüm on bir ılduz dağı güneşi dağı ayı gördüm anları baña secde kılcılar.”
5. eyitti (10) “iy oğlancuğum! hikāyet eyleme düşüñi qarındaşlaruña yavuz sañalar saña yavuz şanmak bayıq şeytān [119b] ādemilere düşmāndur bellü.”
6. “dağı ancılayın üyüre seni çalabuñ dağı öğrede saña tefsir eylemekden (2) sözleri dağı tamām eyleye ni' metini üzerüñe dağı ya' kub kavmı üzere ya' nī oğlanları nite kim tamām eyledi anı iki atañ üzere (3) ilerüden ibrahim'e dağı işhāk'a. bayıq çalabuñ bilicidür dürüst işlödür dürüst sözlü.”
7. bayıq oldı yūsuf da dağı qarındaşlarında (4) nişānlar şoricılar içün.
8. ol vaqt kim eyittiler “yūsuf dağı qarındaşı ya' nī ibn-i yāmin sevgülürekdür atamuza bizden dağı biz (5) cemā' atuz bayıq atamız azğunlık içindedür bellü.”
9. depeleñ yūsuf'ı, yā bırağüñ anı bir yire (6) boş kıala size atañuz yüzi dağı olası andan şoñra bir kavm eyü işleyiciler.
10. (5)eyitti eyidici anlardan (7) “öldürmeñ yūsuf'ı dağı bırağüñ anı kıuyu dibine götüre anı bir nicesi yürüyicilerün eger (8) olası işleyiciler.”
11. eyittiler: “iy atamız! n'oldı saña inanmazsın bize yūsuf üzere? dağı bayıq biz aña (9) eyü dileycilerüz.”

12. “viribi anı bizüm ile irtte otlayor ya‘nî yimiş yiye daḥı oynaya daḥı bayık biz anı şaklayıcılaruz.”

13. eyitti: “bayık ben (10) kaygulu eyler beni kim ildesiz anı daḥı qorqarın kim yiye anı kırt siz andan gāfiller-iken.”

14. (11) eyittiler: “eger yiye anı kırt biz cemā‘at iken bayık biz andan ziyānlularuz.”

15. pes ol vaqt kim ilttiler anı [120a] daḥı qaşd eylediler kim kılalar anı dibine kıyınıñ daḥı vahy eyledük aña ya‘nî yūsuf’a “haber viresin anlara işlerini (2) uşbu ol ḥalde kim anlar bilmezler.”

16. daḥı geldiler atalarına giceye yakın ağlarlar.

17. eyittiler. “iy atamız! (3) bayık biz gittük yarışuruz daḥı kıduq yūsuf’ı kımaşumuz kıatında pes yidi anı kırt. daḥı degülsin sen (4) inanıcı bize eger oldug-ise daḥı girçekler.”

18. daḥı getürdiler gönlek üzere kıān yalan eyitti “belki (5) bezedi sizün için nefslerünüz bir işi pes kıatlanmaqdur ya‘nî işüm görklü. daḥı Tañrı arқа dilenmişdür anuñ üzere kim şıfat eylersiz ya‘nî yūsuf işini.

19. (6) daḥı geldi yüriyiciler pes viribidiler şuya gelicilerini pes bıraқdı kıuyıya kıoğasını eyitti “iy sevünmegün benüm uşbu (7) oğlandur!” daḥı gizlediler anı bir pāre bezirgenlik malı-y-iken daḥı Tañrı bilicidür anı kim işlerler.

20. daḥı şattılar anı bir bāhaya eksmek aқçalar (8) şayılmış daḥı oldılar anda rağbet eylemeyicilerden.

21. daḥı eyitti ya‘nî ‘aziz ol kim şatun aldı anı ya‘nî ‘aziz mışrdan (9) ‘avratına ya‘nî zeliḥā “ağırla kıurağını ola kim aşşı eyleye bize yā dutavuz anı oğlan.” daḥı ancılayın yirlendürdük (10) yūsuf’ı yirde ya‘nî mışr-y-irinde daḥı öğredevüz aña sözler tefsir eylemekden yaña daḥı Tañrı gālibdur (11) iş üzere velikin ādemiler eyreği bilmezler.

22. daḥı ol vaqt kim irdi kıuvvetine virdük aña [120b] hükm eylemek ya‘nî peygamberlik daḥı ‘ilm. daḥı şundayuq yanud virürüz eylük eyleyicilere.

23. daḥı istedi andan ol kim ol bağıladı ya‘nî yūsuf anuñ evinde-y-di (2) geñdüzini daḥı bağıladı kıapuları daḥı eyitti ilerü “ilerü gel!” ya‘nî yūsuf “şakınmaqdur Tañrı’ya (3) bayık çalabum ya‘nî ‘aziz görklü eyledi durağımı bayık kıurtılmaz zālimler.”

24. daḥı bayık qaşd eyledi ya‘nî zeliḥā aña daḥı qaşd eyledi. ya‘nî yūsuf (4) aña eger görmese-di çalabı’sı hüccetini şundayuq tā döndürevüz andan yavuzlığı daḥı zişt işi ya‘nî zinā (5) bayık ol kıullarumuzdandır aru olınmışlar

25. daḥı öñürdüştiler ƙapuya daḥı yırttı gönlegini (6) ardından daḥı buldılar ḥondikārını ƙapu ƙatında eyitti ya‘nī zeliḥā “degüldür cezāsı anuñ kim diledi ƙavmuna (7) yavuz iş illā kim zindaña givürinile yā ‘ azāb dur ağırdıcı.”

26. eyitti ya‘nī yūsuf “ol istedi benden gendüzümü.” (8) daḥı ṭanuklık viridi ṭanuk ƙavumından “eger ola görklek yırtıldı ileyinden toḡru söyledi ya‘nī zeliḥā (9) daḥı ol ya‘nī yūsuf yalancılardandır”

27. “daḥı eger ola gönlek yırtıldı ardından yalan söyledi daḥı (10) ol girçeklerdendir.”

28. pes ol vaḫt kim gördi gönlegini yırtıldı ardından eyitti “bayık ol (11) sizüñ yavuz şanmaḡuñuzdandır bayık yavuz şanmaḡuñuz uludur.”

29. [121a] “iy yūsuf! yüz döndür ya‘nī ‘ azīz eyitti uşbundan daḥı yarlıḡamaḫ dile ya‘nī iy zeliḥā yazuḡuñ için bayık sen ol iduñ yazuk eyleyicilerden.”

30. daḥı eyitti (2) ‘ avratlar şehir içinde ‘ azīz ‘ avratı ister ƙulından gendüzini bayık terkin urdı anuñ sevmekdin yaña bayık biz görürüz anı ‘ azḡunlık içinde (3) bellü.”

31. pes ol vaḫt kim ışiddi zeliḥā yavuz şanmaḡını anlaruñ viribidi anlara ya‘nī ƙıḡırdı daḥı yaraḫladı anlaruñ için (4) söylenecek nesene daḥı viridi her birisine anlardan bıçaḫ daḥı eyitti “çık ya‘nī iy yūsuf anlaruñ üzere!” (5) pes ol vaḫt kim gördiler anı ulu gördiler anı daḥı kesdiler ellerini daḥı eyittiler “aru ṭutmaḫdur Tañrı’nuñ degül uşbu (6) ādemī degül uşbu illā firişte görklü yā ‘ izzetlü .”

32. eyitti: “şol oldur kim melāmet eyledüñüz beni anda (7) daḥı bayık istedi andan gendüzini pes şıḡındı Tañrı’ya ya‘nī yūsuf daḥı eger anı kim buyururın anı zindaña givürinile. (8) daḥı ola ḥorlardan.”

33. eyitti: “çalabum! zindān sevgülürekdür (9) baña andan kim oḡırlar beni andın yaña daḥı eger döndürmeyesin benden yavuz şanmaḡını anlaruñ meyl eyleyem anlara daḥı (10) olam cāhillerden” ƙaşd-ıla yazuk işlemeg-ile.

34. pes uy viridi aña çalabı’sı pes döndürdi andan yavuz şanmaḡını anlaruñ. (11) bayık ol oldur işidici bilici.

35. andan görindi anlara andan şoñra kim gördiler nişānları kim zindāna givüreler anı [121b] tā bir zamaña deḡin.

36. girdi anuñ-ile zindāna iki ƙul eyitti ikisinüñ birisi “ bayık ben gördüm ya‘nī düşde (2) şıḡarıdum. süci.” daḥı eyitti, daḥı biri “bayık ben gördüm beni götürür-idüm başum üstine epmek yir (3) ƙuş andan. ḥaber vir bize tefsirin ya‘nī ṭā’ birin bayık biz görürüz eylük eyleyicilerden.”

37. eyitti “gelmeye siz ikiye (4) yiyesi kim rûzî virinürsüz anı illâ haber virdüm siz ikiye tefsirin ya‘nî neyidüğün ne kadar idüğün andan ilerü kim gelesiz ikiye. şol andandur kim (5) öğretti baña çalabum bayık qodum bir qavm milletini kim inanmazlar Tañrı’ya dağı anlar âhiretde (6) anlar kâfirlerdür.”

38. “dağı uydum atalarumuñ mîlletine dağı işhâk dağı ya‘qub. (7) olmadı bizüm kim ortağ eyleyevüz Tañrı’ya nesene. şol Tañrı fazlındandur üzerümüze dağı âdemîler (8) üzerine velîkin âdemîler eyregi şükr eylemezler.”

39. “iy zindan isleri yâ zindânda durıcılar! çalabılar mı (9) bereketden mi yigrekdür yâ Tañrı bir qahr eyleyici?”

40. “tapmazsız andan ayruğa (10) illâ adlara kim ad virdüñüz anlara siz dağı atalaruñuz indürmedi Tañrı aña hiç huccet. degül hükm eyleye (11) illâ Tañrı’nuñ buyurdı kim tapmayasız illâ anı. şol dindür toğru lîkin [122a] âdemîleruñ eyregi bilmezler.”

41. “iy zindân işleri! ammâ birüñüz şuvara çalabı’sını süci (2) dağı ammâ dağı bir aşlına pes yiye kuş başından. tamâm olındı iş ol kim (3) anuñ içinde hükm bellü eylemek istersiz.”

42. dağı eyitti aña kim bellü bildi kim bayık ol qurtılıcıdur ol ikiden “añ beni çalabun qatında.” (4) pes unitdurdı aña şeytân çalabısı’nuñ anmağını pes dölendi yūsuf zindân içinde üç-ile toquz arasında.

43. dağı eyitti pâdişâh (5) “bayık ben görürin yidi şıgırlar semizler yirler anları-y-idi aruklar dağı şalkumlar (6) yaşıllar dağı ayruqlar qurular iy bir bölük serverler! fetvâ virürî baña düşümi eger olasız (7) düşî yorarsız.”

44. eyittiler: “qarışık düşlerdür dağı degülüz biz düşler tefsirini (8) biliciler.”

45. dağı eyitti ol kim qurtıldı ol ikiden dağı andı bir zamândan soñra “ben haber virem size (9) tefsirini pes viribin beni.”

46. “iy yūsuf iy yavlaq girçek! bellü hükm eyle bize yidi şıgırlarda (10) semizler yir anları-y-idi aruklar dağı yidi şalkumlar yaşıllar dağı ayruqlar qurular. (11) ola kim ben dutam âdemîlere ola kim anlar bileler.”

47. eyitti: “egesiz yidi yıllar [122b] âdetçe. pes anı kim biçdüñüz qoñ anı şalkumında illâ az andan kim yirsiz.”

48. “andan (2) gele şundan soñra yidi qatılar yiyeler anı kim ilerü duttuñuz illâ az andan kim (3) şaqlarsız.”

49. “andan gele şundan soñra bir yıl, anuñ içinde yağmur yağdurın-ıla. âdemîlere; dağı anuñ içinde şıqalar”

50. (4) daḥı eyitti pādīṣāh “getürün baña anı.” pes ol vaḳt kim geldi aña yalavaç eyitti ya‘nī yūsuf “dön çalabuña pes şor aña (5) nedür halı ‘avratların anlar kim kesdiler ellerini. bayık çalabum yavuz şandugını anların bilicidür.”

51. eyitti: (6) “nedür” işünüz ol vaḳt kim istedünüz yūsuf’dan gendüzini?” eyittiler “arılıkdur Tañrı’nuñ bilmedük (7) anuñ üzere hiç yavuzlık.” eyitti ‘azīz ‘avratı “imdi sābit oldı. haḳ ben istedüm anı (8) gendüzinden daḥı bayık ol girçeklerdendür.”

52. “şol tā bile bayık ben ḥiyānet eylemedüm aña ğayıb iken daḥı. (9) bayık Tañrı toĝru yol göstermez yavuz şanmaĝına ḥiyānet eyleyicilerün”

53. “daḥı berī eylemezin nefśümi bayık nefś buyurıcudur (10) yavuzlığı illā ol kim raḥmet kıla çalabum bayık çalabum yarlıĝayıcudur raḥmet kılıcı.”

54. daḥı eyitti pādīṣāh “getürün baña anı (11) ḥāş eyleyeyin gendüzüm için.” pes ol vaḳt kim söyledi aña eyitti “bayık sen bugün ḳatumuzda yirlüsin ya‘nī hürmetlü inam.”

55. eyitti “ḳıl beni [123a] yir ḥazinelere üzere bayık ben şaḳlayıcıvan bilici.”

56. daḥı ancılaysın el üstünlüğün virdük yūsuf’a yirde ya‘nī mışır yirinde iner-idi andan andan kim diler. irürürüz raḥmetümüzi aña kim. dilerüz (2) daḥı zāyı‘ eylemezüz eylük eyleyicilerün müzdini.

57. daḥı āḥiret müzdi yigrekdür anlara kim imān getürdiler daḥı oldılar (3) şaḳınurlar.

58. daḥı geldi yūsuf ḳarındaşları pes girdiler anuñ üzere pes bildi. anları anlar anı bilmezler iken.

59. daḥı (4) ol vaḳt kim yaraḳ eyledi anlara yaraḳları-y-ıla eyitti “getürün baña ḳarındaşuñuzı atamızdan görmez misiz (5) bayık ben tamām eylerin ölçeĝi daḥı ben indüricilerün yigregiven”

60. “pes eger getürmeyesiz baña anı ölçmek yokdur sizün (6) benüm ḳatumda daḥı yakın gelmeñ baña.”

61. eyittiler “dileyeüz anı atasından daḥı bayık biz işleyicilerüz.

62. daḥı (7) eyitti ḳullarına “ḳıluñ mallarını yükleri içine ola kim anlar bileler anı ol vaḳt kim döneler (8) ḳavumlardın ola kim anlar girü döneler”

63. pes ol vaḳt kim döndiler atalarına eyittiler “iy atamız! (9) yıĝlındı bizden ölçmek pes viribi bizüm-ile ḳarındaşumuzu ölçüp alavuz daḥı bayık biz anı şaḳlayıcılaruz.”

64. eyitti “inanayın mı (10) size anuñ üzere illā nite kim inandum size ḳarındaşı üzere ilerüden? pes Tañrı yigrekdür şaḳlamaḳdın yaña (11) daḥı ol raḥmet kılıcıların raḥmet kılıcıraĝıdır.”

65. daḥı ol vaḳt kim açdılar ḳumaşlarını buldılar mallarını döndürildi [123b] anlara eyittiler “iy atamız! ne isterüz uşbu malumuzdur döndürinildi bize. daḥı ta‘am getürevüz ḳavmumuza (2) daḥı şaḳlayavuz ḳarındaşumuzu daḥı artuḳ eyleyevüz daḥı ölçeḡi şol ölçekdür geñez.

66. eyitti “hergiz viribimeyem anı (3) sizün-ile tā viresiz baña inanası ḳavlı Tañrı‘dan kim getüresiz baña anı illā meger helāk olınasız.” pes ol vaḳt kim (4) getürdiler aña inanası ḳavullarını eyitti “Tañrı anuñ üzere kim eydürüz şaḳlayıcıdur.”

67. daḥı eyitti “iy oḡlanlarum! girmeñ (5) bir ḳapudan ya‘nī göz degmesün daḥı girün ḳapulardan kim perekendelerdür. daḥı aşşı eylemezin size Tañrı‘dan ya‘nī Tañrı (6) nesene. degül hükm illā Tañrı‘nuñ. anuñ üzere tevekkül eyledüm daḥı anuñ üzere tevekkül eylesün tevekkül eyleyiciler.”

68. daḥı ol vaḳt kim (7) girdiler ol yirden kim buyurdı anlara ataları olmadı aşşı eyler anlara Tañrı‘dan (8) nesene līkin bir ḥācet için kim ya‘ḳub göñlinde-y-idi hükm eyledi-y-idi anı ‘ilm issiyidi aña kim öğretüdük anı (9) velikin ādemilerün eyregi bilmezler.

69. daḥı ol vaḳt kim girdiler yūsuf üzere yir viridi gendün yaña ḳarındaşına (10) eyitti “bayıḳ ben ḳarındaşuñvan pes ḳayḡurma aña kim oldılar işlerler.”

70. pes ol vaḳt kim yaraḳ eyledi anlara yaraḳları-y-ıla (11) ḳıldı maşrabayı ḳarındaşı yüki içine andan ḳıḡırtdı ḳıḡırdıcı “iy kārvan! bayıḳ [124a] siz uğurlayıcılar.”

71. eyittiler ol ḥalde kim ilerü geldiler anlaruñ üzere “ne nesene istersiz?”

72. eyittiler “isterüz pādişāh (2) maşrabasını. daḥı anuñ kim getürdi anı daḥı yükidür ya‘nī ta‘am daḥı ben aña payandanvan.”

73. eyittiler “tā‘llāhi! bayıḳ. bil (3) dīnünüz gelmedük tā fesād eyleye yüz yirde daḥı olmaduḳ uğrılar.”

74. eyittiler “pes nedür cezāsı anuñ (4) eger olasız yalancılar?”

75. eyittiler “cezāsı anuñ her kim bulına yükinde ol (5) cezāsıdur ancılayın cezā virürüz zālimlere.”

76. pes başladı ḳaplarını (6) öñdin ḳarındaşı ḳabından andan çıkardı anı ḳarındaşı ḳabından. ancılayın mekr eyledük yūsuf’a. olmadı kim ala ḳarındaşını pādişāh dīninde (7) illā kim dileye Tañrı götürürüz derecetler anı kim dilerüz. daḥı her bir ‘ilm issi üzere bilicidür.

77. eyittiler (8) eger uğurlaya bayıḳ uğurladı ḳarındaşı anuñ ilerüden” pes gizledi anı yūsuf gendüzinde daḥı belürtmedi (9) anı anlara. eyitti “siz yavuzıraḳsız anuñ yirine daḥı Tañrı bilürirekdür anı kim şıfat eylersiz.”

78. eyittiler “iy ‘azīz! (10) bayıḳ anuñ atası var ḳoca ulu pes al birümüzi anuñ yirine bayıḳ biz görürüz seni eylük eyleyicilerden.”

79. eyitti (11) “şıgınmağdur Tañrı’ya kim alavuz illā anı kim bulduğ kumaşumuzu katında bayık biz andan zālimlerüz.”

80. [124b] pes ol vaqt kim nevmīd oldılar andan bir yaña çıkdılar arğun söyleyiciler eyitti anlaruñ ulusı “bilmedüñüz mi (2) bayık atañuz bayık duttı üzerüñüze ‘ahd qavl Tañrı’dan dağı ilerüden taqşırılığ eyledüñüz yūsuf haqqında? pes hergiz (3) gitmeyem yirden ya’ nī mışr yirinden tā destūr vire baña atam yā hükm eyleye Tañrı baña dağı ol hükm eyleyicileruñ yigregidür.”

81. (4) “dönüñ atañuzdın yaña eyidüñ iy atamuz! bayık oğluñ uğurladı. tanuqlıq virmedük illā (5) aña kim bildük dağı olmaduğ gāyib olaña şaklayıcılar.

82. dağı şor köye (6) ol kim olduq anuñ içinde dağı kārvaña ol kim ilerü geldük anuñ içinde dağı bayık girçeklerüz.”

83. eyitti “belki bezedi sizüñ için nefslerüñüz bir (7) iş katlanmağdur ya’ nī işüm görklü. ola kim Tañrı getüre baña anları hep bayık ol oldur bilici dürüst işlü sözlü.

84. dağı yüz döndürdi (8) anlardan dağı eyitti “iy qatı qayğum yūsuf üzere!” dağı ağardı iki gözi qayğudan ol qayğudan (9) tölmiş-iken.

85. eyittiler “ta’ llāhi! hemişe olursın añarsın yūsuf’ı tā olasın (10) helāke yakın olmuş yā olasın helāk olıcılardan.”

86. eyitti “bayık şikāyet eylerin qatı qayğumı dağı qayğumı Tañrı’ya dağı bilürin Tañrı’dan (11) anı kim bilmezsiz”

87. “iy oğlanlarum! varuñ haber isteñ yūsuf’dan dağı qarındaşından. dağı nevmīd olmañ [125a] Tañrı raḥmetinden bayık ol nevmīd olmaz Tañrı raḥmetindan illā qavm kāfirler.”

88. pes ol vaqt kim girdiler (2) anuñ üzere eyittiler “iy ‘azīz ya’ nī meliki yoqandı bize dağı qavmumuza ziyān ya’ nī açlıq dağı getürdük bezirgenlik malın sürilmiş (3) pes tamām eyle bizüm için ölçmeği dağı şadaqa vir bize bayık Tañrı yanud virür şadaqa viricilere.”

89. eyitti “bildüñüz mi anı kim (4) işledüñüz yūsuf’a dağı qarındaşına ol vaqt kim siz bilmezlersiz?”

90. eyittiler “bayık sen yūsuf mısın?” (5) eyitti “ben yūsuf’van dağı uşbu qarındaşumdur! bayık minnet eyledi Tañrı üzerümüze. bayık her kim qorqa dağı qadar bayık Tañrı (6) zāyı’ eylemez eylük eyleyiciler müzdini.”

91. eyittiler “ta’ llāhi! bayık üyürdi seni Tañrı üzerümüze dağı bayık olduq biz qaşd- ıla yazuq eyleyiciler.”

92. (7) eyitti “başa kaçmak yokdur üzerüñüz. bugün! yarlıgaya Tañrı sizi dağı ol rahmet kılıcıların rahmet kılıcıdır.”

93. “İltüñ (8) gönlegümi uşbu pes birağıñ anı atam yüzi üzere döne görici ya‘nî görür ola dağı götürüñ baña kavmuñuzu dükelicüklerin.”

94. (9) dağı ol vaqt kim ayrıldı kârvan eyitti ataları “bayık ben bulurın yûsuf kokuşını eger haraf dimesseñüz beni.”

95. (10) eyittiler “tā‘ llāhi! bayık sen azğunlıgundasın kadim.”

96. pes ol vaqt kim geldi muştılayıcı bırağıdı anı ya‘nî gönlegi (11) yüzi üzere pes döndi görici eyitti “eyitmedüm mi size bayık ben bilürin Tañrı’dan anı kim bilmezsiniz.”

97. [125b] eyittiler “iy atamız! yarlıgamağ dile bizüm için yazuklarımızı bayık biz olduğıdı kaşdıla yazuk eyleyiciler.”

98. eyitti “tîz yarlıgamağ dileyenı sizüñ için (2) çalabuma bayık ol oldur yarlıgayıcı rahmet kılıcı.”

99. pes ol vaqt kim girdiler yûsuf üzere yir virdi gendüdin yaña atasına anasına (3) dağı eyitti “girüñ mısr‘a eger diler ise Tañrı imin olıcılarken.”

100. dağı götürdi atasını anasını taht üzere dağı yüzün düşdiler aña (4) aña secde eyleyicilerken dağı eyitti “iy atam! uşbu tefsiridür düşümün ilerüden. bayık kıldı anı çalabum girtü. (5) dağı bayık eylük eyledi baña ol vaqt kim çıkardı beni zindāndan dağı götürdi sizi yazıdan andan soñra kim (6) azğunlık eyledi şeytān aramda dağı qarındaşlarum arasında. bayık çalabum lutf issidür aña kim diler bayık (7) ol oldur bilici dürüst işlü sözlü.”

101. “iy çalabum ya‘nî yûsuf eyitti bayık virdüñ baña pâdişāhlıqdan dağı öğretdüñ baña sözler tefsirin ya‘nî ta‘biri (8) yaradıcı gökleri dağı yiri! sensin arka viricüm dünyede dağı âhıretde . cānum al benüm müsülmān iken (9) dağı qarışdur beni şālihler.”

102. şol gayb haberlerindendür vahy eylerüz anı saña ya‘nî iy muhammedi vahı olmaduñ (10) katlarında ol vaqt kim ittifağ eylediler işlerini anlar mekr eylerler iken.

103. dağı degül âdemilerün eyregi eger hāriş oldun ise dağı (11) inanıcılar.

104. dağı dilemezsin anlardan anuñ üzere kirî degül ol illā ögüt ‘âlemlere.

105. dağı niçe [126a] nişān göklerde dağı yirde geçerler anuñ üzere dağı anlar andan yüz döndüricilerdür.

106. (2) dağı inanmaz eyregi anların Tañrı’ya anlar ortak eyleyicilerken.

107. pes imin oldılar mı kim gele anlara örtücü (3) ‘azāb Tañrı ‘azābından yā gele anlara kıyāmet ānsuzda-y-iken anlar bilmezler iken?

108. eyit “uşbu (4) yolumdur. okırın Tañrı yā hüccet üzere iken ben dağı ol kim uydı baña. dağı arulığı Tañrı’nuñ dağı degülin ben (5) orta eyleyicilerden.”

109. daḥı viribimedük senden ilerüden illā erenler vahy olunur anlara (6) köyler kavmindan pes yürimediler mi yirde göreler nite oldu şoñı anlaruñ kim (7) anlardan ilerüdi! daḥı āḥiret sarāyı yigrekdür anlara kim şaķındılar pes añlamaz misiz?

110. tā ol vaķt kim (8) nevmīd oldu resūlı daḥı bayıķ bildiler kim bayıķ anlar yalan dutınıldılar geldi anlara arķa virmegümüz pes kırtaravuz anı kim dilerüz. (9) daḥı döndürinilmez ‘azābumuz kavumdan kim yazuķlılardır.

111. bayıķ oldu ḥikāyet eylemeginde ‘ibret dutmaķ ‘aķıllar (10) islerine. olmadı bir söz kim yalan baēlamla velikin gircek dutmaķ içün anı kim ileyinde-di daḥı seçmek içün (11) her bir neseneyi daḥı toēru yol içün daḥı raḥmet içün bir kavma kim inanurlar.

1.13 [126b] Sūratü’r - Ra‘d /13/

(43 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r- rāḥim

1. (2) elif lām mīm rā: enāl allāḥ raḥmān şol ya‘nī uşbu sūret kitāb āyetleridür. daḥı ol kim indürinildi saña çalabundan (3) ḥaķdur velikin ādemiler eyregi inanmazlar.

2. Tañrı oldur kim yuķaru götürdi gökleri direksüz görürsüz (4) anları andan iki üstün oldu ‘arş üzere. daḥı musaḥḥar eyledi güneşi daḥı ayı dükeli yürir bir zamāna degin adanılmış. ḥükm eyler (5) işi. seçer āyetleri anuñ-içün kim siz çalabuñuz görmegine gircek inanasız.

3. daḥı ol oldur kim çekdi (6) yiri ya‘nī döşedi daḥı kıldı anuñ içinde taēlar daḥı ırmaķlar daḥı her yimişden eyledi anda (7) iki çift örter giceyi gündüze. bayıķ şunuñ içinde nişānlardur bir kavma kim endişe eylerler.

4. (8) daḥı yirde pārelerdür biribiri yanında olıcılar daḥı bostānlar üzümlerden daḥı ekinden daḥı ḥurma aēaçlarından bir dipden (9) daḥı bir dipden degül şuvarınılır bir şuy- ıla. daḥı artuķ eylerüz bir nicesini bir nice üzere yimiş içinde. bayıķ (10) şunuñ içinde nişānlardur bir kavma kim anlarlar.

5. daḥı eger tanlayasın, tañdur sözi anlaruñ: “ol vaķt kim olduķ mı topraķ (11) bayıķ biz mi yaratmaķdavuz yiñi ya‘nī girü dirile mivüz? şunlar, anlardur kim kāfir oldılar çalabı’larına daḥı şunlar bendlerdür [127a] boyunlarında daḥı şunlar od isleridür anlar anuñ içinde ebed kılıcılardur.

6. daḥı ivdürmek isterler senden (2) yavuz işi ya‘nī ‘azāb eyü işden ilerü daḥı bayıķ ilerü geçdi anlardan ilerü ‘azāblar. daḥı bayıķ çalabuñ (3) yarlıgamaķ issidür ādemilere zulumleri üzere ya‘nī şirk daḥı bayıķ çalabuñ katı ‘azābludur ya‘nī tevbe eylemeze.

7. daḥı eydür anlar kim (4) kāfir oldılar “nişe indürinilmedi anuñ üzere nişān

çalabı'sından?" bayık sen korkudıcısın daḥı her bir kavmuñ yol gösterici var.

8. (5) Tañrı bilür am kim götürür her dişi daḥı anı kim ekser oğulcanlar daḥı anı kim arturur daḥı her nesene (6) anuñ katında endāze-y-iledür.

9. ğaybı bilici daḥı hāzırı ulu yüce.

10. berāberdür sizden ol kim (7) gizledi sözi daḥı ol kim eşkere eyledi anı daḥı ol kim ol gizlenicidür gice daḥı dışra çıkıcudur gündüz.

11. (8) anuñdur biribiri ardınca geliciler ileyinden daḥı ardından şaklarlar anı Tañrı buyruğundan bayık Tañrı (9) ayruksı eylemez anı kim bir kavumdadur tā ayruksı eyleyeler anı kim gendüzilerindedür daḥı kaçan kim dileye Tañrı bir kavma yavuzlık döndürmek yokdur (10) anuñ. daḥı yokdur anlaruñ andan ayruk hiç iş issi.

12. ol oldur kim gösterür size ıldırımı korkmak için daḥı ummak için ya' nī yağmuri (11) daḥı kıparur bulıdı ağırlar.

13. daḥı tesbīḥ eyler sürici firişte ögmegi-y-ile daḥı firişteler anuñ korkusından. [127b] daḥı viribir gökden gelen odları pes irürür anı aña kim diler. daḥı anlar tartışurlar Tañrı'da daḥı (2) ol katı mekirlüdür.

14. anuñdur haq okımağı daḥı anlar kim okırlar andan ayruğı cevāb virmezler (3) anlara nesene-y-ile illā döşeyici gibi iki ayasın şu yā tā ire ağzinā daḥı degül ol irici aña daḥı degül (4) kāfirler du' āsı illā azgunlık içinde.

15. daḥı Tañrı'ya secde eyler ol kim (5) göklerdeyür daḥı yirde geñlülükden daḥı geñsüzlikden daḥı gölgeleri anlaruñ irtelemekde daḥı giceye yakınlarda.

16. eyit "kimdür gökler çalabı'sı (6) daḥı yirüñ? eyit "Tañrı'dur." eyit "pes tuttuñuz mı Tañrı'dan ayruk iş isleri mālīk olmazlar gendüzilerine (7) aşşı ne daḥı ziyān?" eyit "berāber olur mı gössüz daḥı görür yā berāber olur mı karañulıklar daḥı (8) aydınlık?" yā kıldılar mı Tañrı'ya ortaklar kim yarattılar anuñ yaratmağı gibi pes beñdeş oldu yaratmak anlara? eyit "Tañrı (9) yaradıcudur her neseneyi daḥı ol birdür qahr eyleyici."

17. indürdi gökden şuyı ya' nī kur'ān pes aqdı (10) dereler qadarınca ya' nī ulu dere qadarınca pes götürdi seyl göpügi üstün olıcı daḥı andan kim yandururlarsız anuñ üzere (11) odda ya' nī altun gümüş gibi istemek için bezeği ya' nī bāṭıl işi yā menfa' at lanası nesene ancılayın bellü eyler Tañrı haqqı daḥı bāṭılı [128a] pes ammā köpük gider yabaña bırağınılmış daḥı ammā ol kim aşşı eyler ādemilere pes durur yirde. ancılayın (2) beyān eyler Tañrı meşelleri yā urur

18. anlaruñ kim uy virdiler çalabı'larına görklürekdür ya' nī uçmak. daḥı anlar kim uy virmediler (3) aña eger bayık anlaruñ oladı ol kim yirdedür hep, daḥı ancılayın anuñ-ile yolu virelerdi anı şunlar (4) anlaruñdur hisāb yavuzlığı ya' nī katı hisāb daḥı turağı anlaruñ

şamudur. daḥı ne yavuz oldu döşek! ya‘ nī tāmu.

19. pes ol kim bilür bayık ol kim bilür anı kim (5) indürinildi saña çalabuñdan haḫdur anuñ gibidür ol gössüzdür? bayık ögütlenür ‘aḫıl isleri.

20. (6) anlar kim vefā eylerler Tañrı ‘ahdına daḥı şımazlar ‘ahdı ḫavli.

21. daḥı anlar kim irürürler (7) anı kim buyurdı Tañrı anı kim ulaştırınıla daḥı ḫorḫarlar çalabı’larından daḥı ḫorḫarlar ḫisāb yavuzlığından.

22. (8) daḥı anlar kim ḫatlandılar çalabı’ların istemek içün ya‘ nī anuñ. rızāsı içün daḥı ṭururdılar namāzı daḥı harc eylediler andan kim (9) rüzī virdük anlara gizlü daḥı eşkere daḥı def eylerler eyü iş ile yavuz işi şunlar anlaruñdur (10) soñ sarāy ya‘ nī uçmaḫ.

23. (11) ‘adn uçmaḫları gireler aña daḥı ol kim eyü oldu atalarından daḥı ‘avratlarından daḥı nesillerinden. daḥı firişteler gireler anlaruñ üzere her ḫapudan.

24. “selām olsun üzerüñüze [128b] andan ötürü kim şabr eyledüñüz pes ne eyüdür soñ sarāy!” ya‘ nī uçmaḫ.

25. daḥı anlar kim sırlar Tañrı ‘ahdını soñra daḥı (2) keserler anı kim buyurdı Tañrı anı kim ulaştırıla daḥı fesād eylerler yirde şunlar (3) anlaruñdur la‘net daḥı anlaruñdur sarāy yavuzlığı ya‘ nī tamu.

26. Tañrı döşer rüzīyı aña kim diler (4) daḥı endāzeler. daḥı sevindiler yaḫın dirliğe daḥı degül yaḫın dirlik āḫiretde illā menfa‘at dutası nesene.

27. (5) daḥı eydür anlar kim kāfir oldılar “nişe indürinilmedi anuñ üzere bir nişān çalabı’sından?” eyit “bayık Tañrı azdurur (6) anı kim diler daḥı toḫru yol gösterür aña anuñ kim döndi.”

28. anlar kim imān getürdiler daḥı dölenür gönülleri (7) Tañrı’yı añmaḫ-ıla. iy, Tañrı’yı añmaḫ-ıla dölenür gönülleri!

29. anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler ḫunük ya‘ nī şāzılık anlaradur daḥı dönmek (8) görki ya‘ nī uçmaḫa dönmek.

30. ancılayın viribidük seni bir bölük içine (9) bayık geçdi andan ilerü bölükler tā okıyasın anlara anı kim vaḫy eyledük saña. daḥı anlar kāfir olurlar gey raḫmet ḫılıcıya. (10) eyit “ol çalabumdur yoḫdur Tañrı illā ol. aña tevekkül eyledüm daḥı añadur dönmeegüm.”

31. daḥı eger bayık ḫur‘ān ola-dı kim (11) yüridildi anuñ-ile ṭaḫlar yā kesinildi anuñ-ile yir yā söylendi anun-ıla ölümler belki Tañrı’nuñdur iş [129a] hep pes bilmedi mi anlar kim imān getürdiler kim eger dilese-di Tañrı toḫru yol göstere-di hep (2) daḥı hemişe olalar anlar kim kāfir oldılar irer anlara andan ötürü kim işlediler döḫici ‘azāb yā iner yaḫın (3) sarāylarına tā gele Tañrı va‘desi bayık Tañrı ḫilāf eylemez va‘deyi.

32. daḥı bayık yañşulandı (4) yalavaḫlar senden ilerü pes mühlet virdüm anlara

kim kâfir oldılar andan duttum anları. pes nite oldı ‘azābum!

33. (5) pes ol kim ol durıcıdur her bir nefs üzere andan ötürü kim kazandı Tañrı’ya ortaklar. eyit virüñ anlara. (6) yā haber virür misiz aña anı kim bilmez yirde yā görünür ile sözden? belki bezenildi (7) anlara kim kâfir oldılar yavuz şanmaqlıkları dağı yığıdılar yoldan. dağı her kimi azdura Tañrı yokdur anuñ (8) yol gösterici.

34. anlaruñ ‘azābdur yakın dirlik içinde dağı āhıret ‘azābı duşharırağdur. dağı yokdur anlaruñ (9) Tañrı’dan hiç şaklayıcı.

35. uçmağun şıfatı ol kim va‘de olındı şakınıcılara aķar altından ırmağlar (10) yiyesisi anuñ hemışedür dağı gölgesi. şol şöñidur anlaruñ kim şakındılar dağı kâfirler şöñi oddur.

36. dağı anlar kim (11) virdük anlara ya‘nī şāhaba kitāb’ı ya‘nī qur’ān sevinürler aña kim indürinildi saña. dağı bölüklerden oldur kim inkār eyler [129b] bir nicesine eyit “bayık buyrıldum kim tapam Tañrı’ya dağı ortak eylemeyem aña. anuñ dapa oğırın dağı anuñ dapadur (2) dönmeğüm.”

37. dağı andayuk indürdük anı hükm iken ‘arabça. dağı eger uyasın nefsleri dileklerine andan şöñra kim (3) geldi saña bilmekden yokdur senüñ Tañrı’dan arķa virici ne dağı şaklayıcı.

38. dağı bayık viribidük yalavaçlar (4) senden ilerü dağı eyledük anlar içün ‘avratlar dağı nesl dağı olmadı hiç yalavaç kim getüre (5) bir nişān illā Tañrı destürıyla. her bir zamānuñ yazılmışı var.

39. yoyar Tañrı anı kim diler dağı şābit eyler dağı katındadur (6) kitāb aşkı.

40. dağı eger gösterevüz saña bir nicesini anuñ kim va‘de eylerüz anlara yā öldürevüz seni bayık üzerüñedür (7) degürmek dağı üzerümüzedür hisāb eylemek.

41. dağı görmediler mi bayık biz gelürüz yire ekserüz anı (8) kıranlarından dağı Tañrı hükm eyler yokdur yığıcı hükmüne. dağı ol tiz hisābludur.

42. dağı bayık yavuz şandı (9) anlar kim anlardan ilerülerdi pes Tañrı’nuñdur yavuz şanmağ hep bilür anı kim kazanur her nefs. dağı bile (10) kâfirler kimüñdür sarāy şöñi ya‘nī āhıret.

43. dağı eydür anlar kim kâfir oldılar “degülsin viribinilmiş.” eyit “tapdur (11) Tañrı tanuğ aramda dağı arañuzda dağı ol kim kattadadur kitāb ilmi ya‘nī ‘abdullāh bin selām yaranları yā cebreyil yā lavh

1.14 [130a] Sūratü -İbrāhim /14/

(52 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāh’ir- rāḥmāni’r- rāḥīm

1. (2) elif lām rā enāl allāh raḥmān şol kitābdur ya‘nī uşbu ḳur’ān’dur indürdük anı saña tā çıkarasın ādemīleri ḳarañulıḳlardan aydınlığa (3) ḳalabı’ları destūri-y-ıla yolu ḳo dapa güci yiter beñdeşsüzüñ ögülmüş.

2. Tañrı oldur kim anuñdur ol kim göklerdeñdür (4) daḫı ol kim yirdedür. daḫı vay kāfirlere ḳatı ‘azābdan!

3. anlar kim severler (5) yakın dirliḡi āḫiret üzere daḫı yıḡarlar Tañrı yolından daḫı isterler anı egrilik iken şunlar (6) azḡunlık içindedür ıraḳ.

4. daḫı viribimedük hıç yalavaç illā ḳavmı dili-y-ile tā bellü eyleye anlara. (7) pes azdura Tañrı anı kim diler daḫı toḡru yol göstere aña kim diler. daḫı ol güci yiter beñdeşsüzdür dürüst işlü sözlü.

5. daḫı bayıḳ viribidük (8) mūsā’yı nişānlarımız ile kim “çıḳar ḳavmuñ ḳarañulıḳlardan aydınlık dapa daḫı añdur anlara (9) Tañrı günlerini” bayıḳ şunuñ içinde nişānlardur her gey ḳatlanıcıya şükr eyleyici.

6. daḫı ol vaḳt kim eyitti mūsā ḳavmına (10) “anuñ Tañrı ni‘ metini üzerüñüze ol vaḳt kim ḳurtardı sizi fir‘avn ḳavmından ḫorlık eyleyü dilerlerdi size ‘azābuñ (11) yavuzlıḡın daḫı boḡazlarlardı er oḡlanlaruñuzu daḫı diri ḳorlardı ‘avratlaruñuzu ya‘nī ḳız oḡlanlaruñuzu. daḫı şunuñ içinde belādur [130b] ḳalabuñuzdan ulu.”

7. “daḫı ol vaḳt kim bildürdi ḳalabuñuz eger şükr eylesesiz arturam size daḫı eger nā-sıpāsılık eylesesiz (2) bayıḳ ‘azābum ḳatı dur.”

8. daḫı eyitti mūsā “eger kāfir olasız siz daḫı ol kim yirdedür (3) hep bayıḳ Tañrı baydur ögülmüşdür.”

9. gelmedi mi size ḫaberi anlaruñ kim sizden ilerü-di nūḫ ḳavmınuñ (4) daḫı ‘ād‘uñ daḫı şemūd’uñ daḫı anlaruñ kim anlardan soñra-dı bilmez anları illā Tañrı. geldi anlara yalavaçları (5) ḫüccetler-ile pes döndürdiler ellerini aḡızlarına daḫı eyittiler “bayıḳ biz kāfir olduḳ aña kim viribinildüñüz (6) anı daḫı bayıḳ biz gümān içindevüz andan kim oḳırsız bizi andan yaña gümān bıraḡıcı.”

10. eyitti yalavaçları “Tañrı’da mıdur gümān (7)gökler yaradıcısı daḫı yirüñ? oḳır sizi tā yarlıḡaya sizi yazuḳlaruñuzdan daḫı girü ḳoya sizi (8) bir zamāna deḡin ādanılmış. eyittiler “degülsiz siz illā ādemī bizcileyin. dilersiz kim yıḡasız andan kim (9) oldu ḫapar atalarumuz getürüñ bize ḫüccet bellü.”

11. eyitti anlara yalavaçları “degülüz biz (10) illā ādemī sizcileyin velikin Tañrı

ni‘ met virür aña kim diler kullarından. dağı olmadı (11) bizüm kim getürevüz size hüccet illā Tañrı destürü-y-ıla. dağı Tañrı’ya pes tevekkül eylesün mü’minler.”

12. [131a] “dağı olmadı bizüm kim tevekkül eylemeyeyüz Tañrı’ya dağı bayık toğru yol gösterdi bize yollarumuzu. dağı katlañavuz anuñ üzere kim incittüñüz bizi. (2) dağı Tañrı’ya tevekkül eylesün tevekkül eyleyiciler.”

13. dağı eyitti anlar kim kâfir oldılar yalavaçlarına “çıkaravuz sizi (3) yirümüzden tā dönesiz girü (11)dinümüze.” pes vahy eyledi anlara çalabı’sı anlaruñ kim “helāk eyleyevüz (4) zālimleri”.

14. “dağı dölendürevüz sizi yirde anlardan soñra. şol anuñdur kim korqdı turmağdan katumda (5) dağı korqdı kor kıtmağumdan.”

15. dağı arka virmek istediler dağı nevmid oldı her mütekebbir istize eyleyici.

16. ileyinde anuñ tamudur (6) dağı şuvarınıla şudan şaru şu.

17. öpe anı dağı yakın olmaya kim boğazından indüre anı. dağı gele aña ölüm her (7) yirden dağı degül ol ölici dağı ardında ya‘nī şaru şudan soñra ‘azābdur iri ya‘nī ebed kalmağ.

18. meşeli anlaruñ kim kâfir oldılar çalabı’larına (8) anlaruñ ‘ameli kül gibidür çatı oldı aña yıl bir günde kim çatı esmek issidür güçleri yitmez ya‘nī āhiretde andan kim (9) kazandılar nesene üzere. şol oldur azğunlık ırak.

19. görmedüñ mi bayık Tañrı yarattı gökleri dağı yiri (10) hağk-ıla. eger dileye gidere sizi dağı getüre yaratmağ yiñi.

20. dağı degül şol Tañrı’ya şarp.

21. dağı çıkdılar (11) Tañrı içün hep pes eyitti za‘iflar anlara kim boyun virmediler “bayık biz olduğ size uyundu pes siz [131b] aşşı eyleyici misiz bize Tañrı ‘azābından nesene?” eyittiler “eger toğru yol göstere-di bize Tañrı toğru yol göstere-dük size. (2) berāberdür üzerümüze katlanmaduğ-ise yā şabr eyledüğ ise yokdur bizüm hiç şıgınaçağ yir.”

22. dağı eyitti şeytān ol vağt kim (3) tamām olındı iş “bayık Tañrı va‘de eyledi size hağ va‘desini dağı va‘de eyledüm size pes hilāf eyledüm size dağı olmadı (4) benüm üzerüñüz hiç güç yitmek illā kim okıdum sizi pes uy virdüñüz baña pes melāmet eylemeñ beni (5) dağı melāmet eyleñ gendüzülerüñüz. degülin ben kırtarıcı sizi dağı degülsiz kırtarıcı beni. bayık ben kâfir oldum (6) aña kim ya‘nī Tañrı ortağ eyledüñüz beni ilerüden bayık zālimler anlaruñdur ‘azāb ağırdıcı.”

23. dağı givürinildi anlar kim (7) imān getürdiler dağı işlediler eyü işler uçmağlara kim akar altlarından ırmağlar ebed kalıcılarken anlaruñ içinde çalabı’ları buyruğı-y-ıla. esenleşdüğü (8) anlaruñ anlaruñ içinde selāmdur.

24. görmedüñ mi nite urdı ya'nî beyân eyledi Tañrı meşeli (9) gelecı aru ağaç gibidür aru ya'nî hurma ağacı gibi göki berkdür dağı budağı gökdedür.

25. virür (10) yimişini her zamānda çalabı'sı destürı-y-ıla. dağı urur Tañrı meşelleri ādemīler için anuñ-içün kim anlar añalar.

26. (11) dağı meşeli söz arusuz ya'nî şirk ağaç gibidür arusuz ya'nî şarmaşuk kopanıldı yir üstinden yokdur anuñ [132a] durmağı.

27. şābit tutar Tañrı anları kim imān getürdiler şābit söz-ile yakın dirlik içinde ya'nî dünyede (2) dağı āhiretde dağı azdurur Tañrı zālimleri. dağı işler Tañrı anı kim diler.

28. 29. görmedüñ mi (3) anları kim degşürdiler Tañrı ni' metini nā şıpāslığa dağı indürdiler (9) kavumlarını helākıķ sarāyına tamuya? (4) gireler aña dağı ne yavuz oldu tırmaķ

30. dağı kıldılar Tañrı'ya beñzerler tā azduralar “yolından. eyit (5) “gönenüñ bayıķ dönecegüñüz od dapadur.”

31. eyit kıllaruma anlar kim imān getürdiler tıruralar (6) namāzı dağı harc eyleyeler yidürü andan kim rüzī virdük anlara gizlü dağı eşkere andan ilerü kim gele (7) bir gün şatı yokdur andan ne dağı dostlıķ.

32. Tañrı oldur kim yarattı gökleri dağı yiri dağı indürdi (8) gökden şuyı pes çıkardı anuñ-ile yimişlerden rüzī sizüñ için. dağı musahhar eyledi sizüñ için gemiyi (9) tā yüri deñize buyuruğ-ıla.

33. dağı musahhar eyledi sizüñ için (10) dağı musahhar eyledi sizüñ için dağı ayı hemişe işleyiciler iken dağı musahhar eyledi sizüñ için gıceyi dağı gündüzi.

34. dağı virdi size her neseneden kim diledüñüz anı. dağı eger şavasız (11) Tañrı ni' metini şayımayasız anı. bayıķ ādemīler zulm eyleyicilerdür gey nā-sipāsdur.

35. dağı ol vaķt kim eyitti ibrahīm [132b] “iy çalabum! kııl uşbu ili ya'nî mekke imin ırak eyle beni dağı oğlanlarımı kim tapavuz butlara.”

36. (2) “iy çalabum! bayıķ anlar azdurdılar çoķı ādemīler. pes her kim uya baña bayıķ ol bendendür dağı her kim āsī oldu baña (3) bayıķ sen yarlıgayıciseñ rahmet kılıcı.”

37. “iy çalabumuz! bayıķ ben tıraķlandurdum neslümnden ya'nî ismā' il'i bir derede ekinlü degül (4) evüñ katında ‘azāmetlü olmış yā harām olmış iy çalabumuz! tā tıruralar namāzı. pes kııl göñüller ādemīlerden (5) meyl eyleye anlara dağı rüzī vir anlara yimişlerden ola kim anlar şükr eyleyeler.”

38. “iy çalabumuz! bayıķ sen (6) bilürsin anı kim gizlerüz dağı anı kim eşkere eylerüz. dağı gizlü olmaz Tañrı'ya hiç nesene yirde ne dağı (7) gökde.”

39. “ögmek Tañrı'nuñdur ol kim bağışladı baña kıocalıķ üzere ismā' il'i dağı işhāķ'ı bayıķ (8) çalabum işidicidür du' āyı.”

40. “iy alabum! kıl beni ururıcı namāzı dağı neslūmden. iy çalabumuz! (9) dağı kabūl eyle du‘āmı.”

41. “iy alabum! yarlıga bizi dağı atamı aňamı dağı mü‘minleri ol gün kim ura hisāb eylemek.”

42. (10) dağı anma Tañrı’yı ġāfil andan kim işler zālimler bayık ġirū or anları bir gün içün kim (11) dikile anda gözler

43. ivicilerken ya‘nī okıyıcı dapa ġötüricilerken başlarını. dōnmeye anlarıñ dapa gözleri depretmegi [133a] dağı ġōñūlleri anlarıñ boşdur.

44. dağı orķıducı ġaber vir ādemīlere ol günden kim gele anlara ‘azāb pes eyide (2) anlar kim zulm eylediler “iy çalabumuz! mühlet vir bize bir zamāna deġin yakın uy virevüz kıġırdıġuňa ya‘nī peygamber dağı uyavuz (3) yalavaçlara.” “dağı olmaduñuz mıdı and idūñüz ilerüden ya‘nī dünyede yoķdur sizūñ hīç ırılmaķ?”

45. dağı sakin olduñuz uraġı yirlerinde (4) anlarıñ kim zulm eylediler gündüzilerine dağı bellū oldu size nite işledük anlara. dağı urduķ beyān kılduķ sizūñ içün meşelleri.

46. (5) dağı bayık mekr eylediler melerlerini dağı Tañrı atındadır anlarıñ mekri eger olur ise dağı anlarıñ mekri kim ırıla (6) andan aġlar.

47. pes anma Tañrı’yı ġilāf va‘desine yalavaçlarına. bayık Tañrı ġüci yiterdür (7) beñdeşsüz ökünc almaķ issidür.

48. ol gün kim deġşürinile yir ayruķ yire dağı ıķdılar Tañrı içün bir (8) ahr eyleyici.

49. dağı ġöresin yazuķlıları ol gün baġlanmışlar bendlerde.

50. ġōñlekleri anlarıñ (9) atrāndan dağı örte yüzlerini od.

51. tā cezā vire Tañrı her nefse anı kim azandı (10) bayık Tañrı tīz hisābludur.

52. uşbu deġürmekdür yā apdur ādemīlere dağı tā orķıdu ġaber virinileler anuñ-ile dağı tā bileler (11) bayık ol Tañrı’dur bir dağı tā aña ‘aķıllar işleri.

1.15 [133b] Sūratü’l-Ĥicr /15/

(99 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’illāhi’r-rāhmāni’r-rāhīm

1. (2) elif lām rā: enāl allāh raġmān şol ya‘nī uşbu sūret kitāb āyetleridür dağı ur’ān’un bellū eyleyici.

2. nie seve anlar kim kāfir oldılar (3) eger olalar müsūlmānlar!

3. o anları yiyeler dağı ġöneneler dağı meşġul eyleye anları şaġınc şoñra (4)

bileler.

4. daḥı helāk eylemedük hîç köy illā anuñdur ecel yazılmış kim bilinmişdür.
5. öñürtmeye (5) hîç bölük zamānına daḥı girü qalmayalar.
6. daḥı eyittiler “iy muḥammed ol kim indürinildi anuñ üzere añmak ya‘nī ḳur‘ān

(6) bayıḳ sen delüsin!”

7. “pes getürmezsin bize (7) firişteler eger olasin girçeklerden?”
8. indürmezüz firişteleri illā ḥaḳḳ-ıla daḥı olmadılar andan mühlet virinilmişler.
9. bayıḳ biz indürdük ḳur‘ān’ı daḥı bayıḳ biz (8) anı şaḳlayıcılaruz.
10. daḥı bayıḳ viribidük senden ilerü bölüklerde ilerügilerün bir göñüllü.
11. daḥı gelmezidi anlara (9) hîç yalavaç illā oldılar anı yañşularlar.
12. Şundayuḳ givürürüz anı yazuḳlular göñülleri içine.
13. (10) inanmazla aña ya‘nī ḳur‘ān’a daḥı bayıḳ geçdi ilergiler ḳaydası.
14. 15. daḥı eger açmışmışıssaduḳ anlaruñ üzere ḳapu gökden (11) pes gündüz

geçürelerdi ya‘nī firişteler aḡarlar eyidelerdi “bayıḳ bağlanıldı gözlerümüz; belki biz ḳavmuz bugülenmişler.”

16. [134a] daḥı bayıḳ ḳıldıḳ gökde burçlar daḥı bezedük anı baḳıcılar içün.
17. 18. daḥı şaḳladuḳ anı (2) her dīvden sürilmiş līkin ol kim uğurlayın duttı ḳulaḳ ardınca oldu anuñ bir pāre od bellü.

19. (3) daḥı yiri çekdük anı daḥı bıraḳduḳ anda diplü tǵlar. daḥı bitürdük anda her neseneden (4) dartılmış.

20. daḥı ḳıldıḳ sizüñ içün anda dirlikler daḥı anuñ-içün kim olmazduñuz aña rüzī viriciler.

21. daḥı yokdur (5) hîç nesene illā kim ḳatumuzdadur ḥazinelere. daḥı indürmezüz anı illā endāze-y-ile bilinmiş.

22. daḥı viribidük (6) yilleri aḡaç yarıcı yillerken. pes indürdük gökden şū pes şuwarduḳ sizi anuñ-ile. daḥı degülsiz (7) anı şaḳlayıcılar.

23. daḥı bayıḳ biz dirildürüz daḥı öldürürüz daḥı bayıḳ biz mīrāş alıcılaruz.
24. daḥı bayıḳ bildük ilerü geçicileri (8) sizden daḥı bayıḳ bildük girü ḳalıcıları.
25. daḥı bayıḳ çalabuñ ol diri eyler anları bayıḳ ol dürüst işlödür bilici.
26. (9) daḥı bayıḳ yarat(t)uḳ ādemī ḳuru balçıḳdan kim ḳara balçıḳdandur

süretlanmış yā dökilmiş.

27. daḥı perriler atasın, yarat(t)uḳ anı (10) ilerüden ḳatı issi oddan.
28. daḥı ol vaḳt kim eyitti çalabuñ firiştelere “bayıḳ ben yaradıcıvan ādemī (11) ḳuru balçıḳdan kim ḳara balçıḳdandur süretlenmiş yā dökilmiş yā yiyimiş.”

29. “pes kaçan düzem anı dağı ürem aña canımdan ya‘nî ol candan kim benüm hükmümdedir [134b] pes düşüñ anuñ-içün secde eyleyiciler.”

30. 31. pes secde kıldı firişteler dükelcügi bir gezden illâ iblis onamadı (2) kim ola secde eyleyicilerden.

32. (3) eyitti “iy iblis! n’oldı saña kim olmayasın secde eyleyicilerden?”

33. eyitti “olmadum kim secde eyleyem âdeme kim yarattuñ anı kıru balçıkdan kim kıra balçıkdandur sûretlanmış yâ dökilmiş yâ yiyimiş .”

34. 35. eyitti (4) “pes çık andan bayık sen sürilmişsin. dağı bayık üzerünedür la‘net yanud günine degin.”

36. Eyitti (5) “iy çalabum! mühlet vir baña ol güne degin kim kıparınılalar.”

37. 38. eyitti “bayık sen mühlet virinilmişlerdensin bilinmiş (6) vaktuñ günine degin.”

39. 40. eyitti “iy çalabum! andan ötürü kim azdurduñ benî bezeyem anlara yirde dağı azduram anları (7) dükelcügin illâ kıllaruñ anlardan aru olınmışlar.”

41. eyitti ya‘nî Tañrı “uşbu yoldur benüm üzerüme togru”

42. (8) “bayık kıllarum olmadı saña anlaruñ üzere güç yitmek illâ ol kim uydı saña azğunlardan.”

43. (9) dağı bayık tamu va‘desi yiridür dükelicükleri.

44. anuñ yidi kıpular her kıpunuñ anlardan (10) bir kesekdür üleşilmiş.

45. bayık şakınıcılar uçmaqlardadır dağı bınarlarda.

46. girüñ anlara selâmatlıg-ıla imin olıcılarken.

47. (11) dağı tarttuğ ol kim göğüzlerinde-y-idi kînen kırandaşlar iken tahtlar üzere karşı karşı oturıclar iken.

48. yoğanmaya anlara [135a] anda armağ dağı degül anlar andan çıkırınılmaşlar.

49. 50. kıber vir kıllarıma bayık ben yarlıgayıcıvan (2) rahmet kılıcı dağı bayık ‘azâbum ol ‘azâbdur ağrıdıcı.

51. dağı kıber vir anlara ibrahîm konuğından ya‘nî firişteler.

52. (3) ol vakt kim girdiler anuñ üzere eyittiler “selâm olsun!” eyitti “bayık biz sizden kırkıccıclaruz.”

53. eyittiler: (4) “kırkma bayık biz muştıclaruz saña bir oğlan bilici.”

54. eyitti: “muştıclar misiz baña anuñ üzere kim yoğandı baña kıcalık? (5) pes ne nesene-y-ile muştıcları baña?”

55. eyittiler “muştıladuğ saña kığk-ıla ya‘nî girtü-y-ile pes olma nevmîd olıcılardan.”

56. eyitti (6) “dağı kim nevmîd ola rahmetinden çalabı’sınuñ illâ azğunlar?”
57. pes “eyitti nedür işüñüz (7) iy viribinilmişler?”
58. 60. eyittiler “bayık biz viribinildük bir kavma yazuqlular illâ lût kavumları bayık biz (8) kırtarıcıvaz anları dükelicükleri illâ ‘avratını taķdir eyledük bayık ol girü kalıcılardandır.”
61. 62. pes ol vaķt kim (9) geldi lût evi kavumlarına viribinilmişler eyitti ya‘nî lût “bayık siz bir kavmsız bilinmezler.”
63. eyittiler “belki geldük saña (10) anuñ-ile kim oldılar anuñ içinde gümānenürler.”
64. “dağı getürdük saña haķķı ya‘nî girtü ‘azāb dağı bayık biz girçeklerüz.”
65. “gice yûri (11) ‘ayāluñ-ıla ivmeg ile dünüñ şoñ baķşında haddan uyğıl artlarınca dağı girü baķmasuñ sizden kimse. [135b] dağı geķün anda kim buyrulursız.”
66. dağı degürdük aña ya‘nî vaķy eyledük şol işi kim “bayık şoñı şunlaruñ (2) kesilmişdür ırte vaķtına giricilerken”.
67. dağı geldi şar kavmı sevinürler ya‘nî firişteler gökçek oğlan sûretinde-y-idi.
68. eyitti “bayık şunlar (3) konuķlarumdur pes rusvāy eylemeñ beni.”
69. “dağı korkuñ Tañrı’dan dağı ħorlamañ beni.”
70. eyittiler “yığmaduķ mı seni (4) ‘ālemlerden.”
71. eyitti “uşbunlar kıızlarumdur eger olasız işleyiciler.”
72. dirliğün haķķı-iķün bayık anlar azğunlıķları içinde (5) ħayrān olurlar.
73. dağı tıttı anları ün gün doğduğı vaķta giricilerken.
74. pes kılduķ yücesini aşığasın (6) dağı yağdurduķ anlaruñ üzere taş bişmiş balçıķdan.
75. bayık şunuñ içinde nişānlardur añlayu baķıcılara.
76. (7) dağı bayık ol yoldur durıcı.
77. bayık şunuñ içinde nişāndur mü’mnlere.
78. dağı bayık oldu bişe (8) isleri zālimler.
79. pes ökünc alduķ anlardan. bayık ol iki yoldadır bellü.
80. dağı bayık (9) yalan dıttı ħicr yiri isleri ya‘nî şālih kavmı viribinilmişleri.
81. dağı virdük anlara nişānlarumuzu pes oldılar anlardan (10) yüz döndüriciler.
82. dağı oldılar yonarla. tağlardan evler iminler iken.
83. pes dıttı anları (11) ün ırte vaķtına giricilerken.
84. pes aşşı eylemedi anlara ol kim oldılar kıazanurlar.
85. dağı yaratmaduķ [136a] gökleri dağı yiri dağı ol iki arasındağıyı illâ haķķ-ıla

dağı bayık kıyāmet gelicidir. yüz döndür (2) yüz döndürmek görklü ya' nī kıatlanmağ-ıla.

86. bayık çalabuñ ol yavlağ yaradıcıdur bilici.

87. dağı bayık virdük (3) saña yidi ikilenicilerde ikilenür dağı kıur'ān'ı ulu.

88. kıartma iki gözünü aña kim gönendürdük anuñ-ile (4) dürlüler anlardan dağı kıayğurma anlaruñ üzere. dağı yumşak cenāhını ya' nī yaña iki ya' nī anlara aşaklık eyle.

89. (5) dağı eyit “bayık ben kıorkıdıcıvan bellü.

90. 91. nite kim indürdük üleşiciler üzere anlar kim kııldılar (6) kıur'ān'ı bölükler.

92. 93. pes çalabuñ kıaqqı-ıçün şoravuz anlara dükelcügilerine andan kim oldılar işlerler.

94. (7) pes eşkere eyle anı kim buyrulursız. dağı yüz döndür Tañrı'ya ortak eyleyicilerden.

95. 96. bayık biz kıap olduğ saña yañşulayıcılar içün (8) anlar kim kıılurlar Tañrı-y-ıla Tañrı dağı ayruğ pes şöıra bileler.

97. dağı bayık bilürüz bayık sen (9) kıar olur gögsüñ andan ötürü kim eydürler.

98. pes tesbîh eyle çalabuñ ögmegi-y-ile dağı ol secde eyleyicilerden.

99. (10) dağı kıap çalabuña tā gele saña gümānsuzlık ya' nī ölüm.

1.16 Sūratü'n -Nāhl /16/

(128 āyettir. Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismil'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. [136b] geldi Tañrı buyruğı ya' nī yakın oldu kıyāmet pes idürmek istemeñ andan. aralığı anuñ dağı yüce oldu andan kim ortak eylerler.

2. indürür firişteleri (2) vaḥy ile buyruğından anuñ üzere kim diler kıullarından kim “kıorkıdu kıaber virüñ bayık ol yokdur Tañrı (3) illā ben pes kıorķunuñ benden”.

3. yarattı gökleri dağı yiri kıaqq-ıla andan kim ortak eylerler.

4. (4) yarattı ādemī menī şuyından. pes ol vakt ol kıatı kıartışıcıdur bellü.

5. dağı yılķıları ya' nī deve şığır kıoyun yarattı anları (5) sizüñ içün. anlardadır isidici nesene dağı manfa'atler dağı anlardan yirsiz.

6. dağı sizüñ anlardadır görk ol vakt kim (6) geçe ağıla getürürsiz dağı ol vakt kim otlağa şalarsız.

7. dağı götürür kıumaşlaruñuzı bir ilden yaña kim olmaduñuz. (7) iriciler aña illā nefsler duşķarlığı-y-ıla. bayık çalabuñuz mihrubandur rahmet kıılıcı.

8. dağı yundı ya' nī yarattı (8) dağı kıatırı, dağı gölükleri tā binersiz anlara dağı bezek içün. dağı yaradur anı kim bilmezsis.

9. daḥı Tañrı üzeredür (9) yoluñ toḡrulıǵı daḥı andan ol yoldan bir nicesi egri yoldur. daḥı eger dilesedi toḡru yol gösteredi size dükelcügüñüze.

10. ol oldur kim (10) indürdi gökden şu sizüñ içün. andan içesi nesenedür daḥı andan ağaçdur ya‘nī andan biter od ağaç anda oturursız.

11. bitürür (11) sizüñ içün anuñ-ile ekin daḥı zeytünü daḥı hurma ağaçlarını daḥı üzümli daḥı her yimişlerden. [137a] bayıķ şunuñ içinde nişāndur qavma kim eger her endişe eylerler.

12. daḥı musaḥḥar eyledi sizüñ içün giceyi daḥı gündüzi daḥı güneşi (2) daḥı ayı daḥı ıldızları boyun virici olmışlar-iken buyruǵı-y-ıla. bayıķ şunuñ içinde nişānlardur qavma kim anlarlar.

13. (3) daḥı anı kim yarattı sizüñ içün yirde dürlü dürlü iken renkleri. bayıķ şunuñ içinde nişāndur qavma kim (4) añarlar.

14. daḥı ol oldur kim musaḥḥar eyledi deñizi tā yiyesiz andan et tāze ya‘nī balıķ daḥı çıkarasız (5) andan bezek kim giyeniz anı. daḥı görürsiz gemileri şuyı yarıcılar iken anuñ içinde daḥı tā isteyesiz fazlından ya‘nī gemiye binesiz bezirgenlik içün (6) daḥı anuñ-içün kim siz şükr eylesiz.

15. daḥı bıraḳdı yirde diplü taǵlar kim eǵmeye sizi daḥı ırmaḳlar (7) daḥı yollar anuñ-içün kim siz toḡru yol dutasız.

16. daḥı nişānlar daḥı yıldız-ıla anlar toḡru yol dutarlar.

17. pes ol kim (8) yaradur anuñ gibi midür kim yaratmaz? öǵtlenmez misiz?

18. daḥı eger şayasız Tañrı ni‘metini şayımayasız anı. (9) bayıķ Tañrı yarlıǵayıcıdur raḥmet kılıcı.

19. daḥı Tañrı bilür anı kim gizlersiz daḥı anı kim eşkere eylersiz.

20. daḥı anlar kim (10) oqırlar Tañrı’dan ayruķ ya‘nī butlar yaratmazlar nesene daḥı anlar yaradınırlar ya‘nī butlar.

21. ölüerdür diriler degüller daḥı (11) bilmezler kaçan dirildineler.

22. Tañrı’ñuz Tañrı’dur bir. pes anlar kim inanmazlar [137b] āḫirete gōñülleri inanmayıcıdur daḥı anlar boyun virmeyicilerdür.

23. lābud yā ḥaḳḳaa bayıķ Tañrı bilür (2) anı kim gizlersiz daḥı anı kim eşkere eylersiz. bayıķ ol sevmez boyun virmeyicileri.

24. daḥı kaçan eydildi anlara “ne nesene (3) indürdi ya‘nī çalabuñuz?” eyittiler “meşelleri ilergilerüñ” ya‘nī yalanlar.

25. tā götüreler yazuḳlarını kāmīl-iken kıyāmet (4) günü daḥı yazuḳlarından anlaruñ kim azdururlar anları bilmeksüz. iy yavuz oldu ol kim yazuḳ götürürler?

26. (5) bayık yavuz şandı anlar kim anlardan ilerü-di pes geldi Tañrı ya'nî buyruğı dıvarlarına temellerinden pes düşdi anlaruñ üzere (6) tām örtüsü üstlerinden. dağı geldi anlara (9)‘ azāb ol yirden kim bilmezler.

27. andan kıyāmet (7) günü hor eyleye anları dağı eyide “kanı ortaklarum anlar kim olduñuz-ıdı tartışursız anlaruñ içinde?” eyitti anlar kim (8) virinildiler bilmek ya'nî peygamberler dağı alimler “bayık horlık bugün dağı yavuzlık kâfirler üzere.”

28. anlar kim öldürür anları (9) firişteler zulm eyleyicilerken gendüzilerine pes bırağdılar boyun virmegi ya'nî boyun virdiler “olmaduk ya'nî eyideler işlerüz hiç yavuzlık” ya'nî şirk. “evet ya'nî firişteler eyide bayık Tañrı (10) bilicidür anı kim olduñuz idi işlersiz.”

29. pes giruñ tamu kapularına ebed kalıcılarken anuñ içinde. pes ne yavuz oldu turağı yiri (11) kibr eyleyicilerün!

30. dağı eyidildi anlara kim şağındılar “ne nese indürdi çalabuñuz?” eyittiler “hayrı.” anlara kim eylük eylediler [138a] uşbu dünyede görklü nesenedür dağı āhıret sarāyı ya'nî uçmak yigrekdür dağı ne eyü oldu şağınıcılar sarāyı!

31. (2) ‘adn uçmaqları gireler anlara ahar altlarından ırmaqlar anlaruñdur anda ol kim dilerler. (3) ancılayın yanud virür Tañrı şağınıcılara.

32. anlar kim öldürür anları firişteler hoşlar iken eydürler (4) “selām olsun üzerüñüze! giruñ uçmağa andan ötürü kim olduñuz işlersiz.”

33. hiç güyerler mi illā kim (5) gele anlara firişteler tā gele. çalabuñ buyruğı ancılayın işledi anlar kim anlardan ilerü-di. (6) dağı zulm eylemedi anlara dağı velikin oldılar gendüzilerine zulm eylerler.

34. pes irdi anlara yavuz işleri ya'nî cezāsı (7) anuñ kim işlediler. dağı kapladı anları ol kim oldılar yañşularlar ya'nî ‘azāb

35. dağı eyitti anlar kim ortak eylediler (8) “eger dileyedi Tañrı tapmayaduk andan ayruğ nesene biz dağı atalarumuz dağı haram eylemeyedük (9) andan ayruğ nesene” ancılayın eyledi anlar kim anlardan ilerü-di. pes hiç var mı yalavaçlar üzere illā (10) degürmek bellü?

36. dağı bayık viribidük her bölüğe yalavaç kim “tapuñ Tañrı’ya dağı (11) şağınuñ şeytāndan pes anlardan oldur kim toğru yol gösterdi Tañrı dağı anlardan oldur vācib oldu anuñ üzere [138b] azgunlık. pes yürin yirde pes baquñ nite oldu soñı yalan dutıcılaruñ!”

37. (2) eger hāriş olasin anlaruñ toğru yol dutmağına dağı bayık Tañrı toğru yol göstermez aña kim azdurur. dağı yokdur anlaruñ arka viriciler..

38. (3) dağı and içerler Tañrı’ya andlarınıñ güci yittügin kim “dururmaya Tañrı anı kim ölür”. evet va‘de eylemek (4) anuñ üzere girçekdür velikin ādemīlerün eyregi bilmezler.

39. tā bellü eyleye anlara anı kim tartışurlar (5) anuñ içinde dağı tā bile anlar kim kâfir oldılar bayık anlar oldılar yalancılar.
40. bayık sözümüz bir neseneğe kaçan kim diledük anı (6) kim eyidevüy aña “ol!” pes ola.
41. dağı anlar kim yirlerinden ayrıldılar Tañrı’da ya‘nī rızāsında andan soñra kim zulm olındılar (7) yirlendürevüz anları dünyede görklü. dağı āhıret müzdi ulurağdur eger oldılar bilürler.
42. (8) anlar kim katlandılar dağı çalabı’ları üzere tevekkül eylerler.
43. dağı viribimedük senden ilerü illā erenler (9) vağy olunur anlaruñ. pes sorun anmağ ehline ya‘nī kitāb islerine eger olasız bilmezsiniz.
44. hücetler-ile (10) dağı kitāblar-ile. dağı indürdük senüñ anmağ ya‘nī kur’ān tā bellü eylesin ādemilere anı kim indürinildi anlara dağı anuñ-içün kim anlar (11) endişe eyleyeler.
45. pes imin oldı mı anlar kim mekr eylediler yavuz işleri ya‘nī işlediler kim obura ya‘nī kaarun gibi Tañrı anlara yiri [139a] yā gele anlara ‘azāb ol yirden kim bilmezler? ya‘nī bedr günü gibi.
46. yā duta anları varmağlarında gelmeklerinde? pes degül anlar (2) āciz eyleyiciler.
47. yā duta anları eksmek üzere? ya‘nī mallarından dağı kavumlarından çalabuñuz mihrubandur rahmet kılıcı.
48. dağı bakmadılar mı görmediler mi (3) aña kim yarattı Tañrı nesene? döner gölgeleri sağdan dağı şollardan secde eyleyiciler-iken Tañrı’ya anlar (4) ħorlar iken.
49. dağı Tañrı’ya secde eyler ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür cānaverdan dağı firışteler (5) dağı anlar boyun virmemek eylemezler.
50. qorqarlar çalabı’larından üstlerinden dağı işlerler anı kim buyrınurlar.
51. (6) dağı eyitti Tañrı “dutmañ iki Tañrı iki bayık ol Tañrı’dur bir. pes benden qorğun benden.”
52. (7) dağı anuñdur ol kim göklerdeür dağı yirde dağı anuñdur islām yā tā‘at hemişe olıcı-y-iken. pes Tañrı’dan ayruğ mı qorqarsız?
53. (8) dağı ol kim sizdedür ni‘met den Tañrı’dandur andan kaçan yoğaña size ziyān andan yaña zārılık eylesiz.
54. andan (9) kaçan aça gidere ziyānı sizden bir bölük sizden çalabılarına ortak eylerler.
55. tā nā-sıpāslıq eyleyeler aña kim virdük anlara. pes gönenüñ soñra bilesiz.

56. daḥı kılurlar (10) aña kim bilmezler ulu andan kim rûzî virdük anılara. ta‘ llâhi şorınılasız (11) andan kim olduñuz yalan baḡlarsız!

57. daḥı eylerler Tañrı’nuñ kızlar ya‘ nî firişteler [139b] arulıḡı’nuñ. daḥı anlaruñ ya‘ nî er oḡlanlar ol kim arzularlar.

58. daḥı kaçan muştılandı birisi anlaruñ dişiyi oldı yüzi (2) qararmış. ol kayḡudan tolmış iken.

59. gizlenür kavumdan yavuzlıḡdan anuñ kim muştılandı anuñ-ile. dutsuñ mı anı (3) ḥorlıḡ üzere yâ gizlesüñ mi anı topraḡda iy yavuz oldı ol kim hükm eylerler!

60. anlaruñ kim inanmazlar (4) âḥirete yavuzlıḡ şıfatıdır. daḥı Tañrı’nuñdur şıfat yücerek. daḥı ol beñdeşsüzdür güci yiter dürüst işlü sözlü.

61. daḥı eger tutsa-y-ıdı (5) Tañrı âdemileri zulımları-y-ıla ḡomaya-dı anuñ üzere hîç yürir cānaver velîkin girü ḡor anları bir zamāna deḡin (6) adanılmış. pes kaçan gele zamānı anlaruñ girü ḡalmayalar bir sâ‘ at daḥı öñürtmeyeler.

62. (7) daḥı kılurlar Tañrı’nuñ anı kim duşḡar görürler daḥı şıfat eyler dilleri yalanı kim bayıḡ anlaruñdur görklürek ya‘ nî uçmaḡ. (8) lâbud yâ ḡaḡḡaa bayıḡ anlaruñdur od daḥı bayıḡ anlar unıdılmışlardır.

63. ta‘ llâhi bayıḡ viribidük (9) bölükleri senden ilerü pes bezedi anlaruñ içün şeyṭān dīv ‘ amellerini. pes ol arḡa viricisidür bugün (10) daḥı anlaruñdur ‘ azāb aḡrıdıcı.

64. daḥı indürmedük üzerüñe kitāb’ı ya‘ nî ḡur‘ān’ı illâ kim tâ beyān eyleyesin anlara anı kim (11) tartışdılar anuñ içinde daḥı toḡru yol göstermek içün daḥı raḡmet içün ḡavma kim inanurlar.

65. daḥı Tañrı indürdi gökden şuyı [140a] pes dirürdi anuñ-ile yiri öldüğinden şoñra. bayıḡ şunuñ içinde nişāndur ḡavma kim işidürler.

66. daḥı bayıḡ (2) sizüñdür yılḡılarda ‘ ibret şūvaruruz sizi andan kim ḡarınlarındadır ders arasında daḥı ḡan arasında (3) süd aru şāfi boḡazdan inici içicilere.

67. daḥı yimişlerinden ḡurma aḡaçlarınuñ daḥı üzümlerden (4) dutarsız andan süci yâ sirke daḥı rûzî görklü bayıḡ şunuñ içinde nişāndur bir ḡavma kim anlarlar.

68. 69. (5) daḥı ilhām eyledi ḡalabuñ aruya kim “dutḡıl ṭaḡlardan evler daḥı aḡaçlardan daḥı (6) andan kim aḡaç ev eylerler andan yigil her yimişlerden pes yürigil ḡalabuñ yollarında boyun viricilerken” çıkar (7) ḡarınlarından içesi nesene dürlü dürlü renkleri anuñ içinde dermāndur âdemiler içün. bayıḡ şunuñ içinde nişāndur (8) bir ḡavma kim endîşe eylerler.

70. daḥı Tañrı yarattı sizi andan öldürür sizi. daḥı sizden oldur kim döndürinilür (9) ḡorıraḡına yaşuñ tâ bilmeye bilmekden şoñra nesene bayıḡ Tañrı bilicidür güci yiter.

71. daḥı Tañrı artuḳlu eyledi bir niceñüzi (10) bir nice üzere rüzî içinde. pes degül anlar kim artuḳlu olındılar döndürici rüzîların (11) anuñ üzere kim mālîk oldı sağ elleri pes anlar anuñ içinde berāberdur. pes Tañrı ni‘ met ine mi inkār eylerler?

72. [140b] daḥı Tañrı kıldı sizüñ içün gendüzüñüzden çiftler daḥı kıldı sizüñ içün çiftlerüñüzden (2) er oḡlanlar daḥı oḡul oḡlanları daḥı rüzî virdi size arulardan. bātıla mı ya‘nî butlara inanurlar daḥı Tañrı ni‘ met ine (3) anlar kâfir olurlar?

73. daḥı tıparlar Tañrı’dan ayruḡa aña kim mālîk olmaz anlaruñ içün rüzî virmege göklerden (4) daḥı yirden nesene daḥı güçleri yitmez.

74. pes urmañ Tañrı-y-ıçun meşeller bayıḳ Tañrı bilür (5) daḥı siz bilmezsiz.

75. urdı ya‘nî beyan kıldı Tañrı bir meşel ya‘nî beñdeş ḳul kim milk olınmışdur güci yitmez nesene üzere daḥı ol kim (6) rüzî virdük aña bizden rüzî görklü pes ol ḥarc eyler andan gizleyü daḥı eşkere berāber olurlar mı? ögmek Tañrı’nuñdur (7) belki eyreḡi anlaruñ bilmezler.

76. daḥı urdı Tañrı bir meşel eyledi beñdeş iki eri ol ikinüñ birisi dilsüz güci yitmez (8) nesene üzere daḥı ol aḡırlıḳdur arḡa viricisi üzere ḳaçan kim yönendüre anı getürmeye ḥayr eylüḡi. berāber olur mı (9) ol daḥı ol kim buyurur ‘adl eylemegi daḥı ol yol üzeredür toḡru?

77. daḥı Tañrı’nuñdur gizlüsi göklerin daḥı yirüñ. (10) daḥı degül kıyāmet işi illā göz baḳmaḡı gibi yā ol yaḳnıraḳdur bayıḳ Tañrı her nesene üzere güci yiterdür.

78. (11) daḥı Tañrı çıkardı sizi atalaruñuz ḳarınlarından bilmezlerken siz neseneyi daḥı kıldı sizüñ içün ḳulaḳ [141a] daḥı gözler daḥı göñüller anuñ-içün kim siz şükr eyleyesiz.

79. baḳmadılar mı ḳuşlara musaḥḥar olmışlarken (2) gökler ḥavasında? dutmaz anları illā Tañrı. bayıḳ şunuñ içinde nişānlardur bir ḳavma kim inanurlar.

80. (3) daḥı Tañrı eyledi sizüñ içün evlerüñüzden tıraḳ yiri daḥı eyledi sizüñ içün yılḳılar derilerinden (4) eyler yiyni dutarsız anları göçmegüñüz günü daḥı tırmaḡuñuz günü. daḥı ḳoyun yünlerinden (5) daḥı deve yünlerinden daḥı ḳıllarından ḳumaş daḥı gönenesi nesene bir zamāna deḡin.

81. daḥı Tañrı kıldı sizüñ içün andan kim (6) yarattı gölgeler daḥı eyledi sizüñ içün taḡlardan şıḡması yirler. daḥı kıldı sizüñ içün göñlekler (7) şaḳlar sizi issiden; daḥı gönlekler şaḳlar sizi ḳalışdan ya‘nî ḳalış zāḥmetinden. ancılayın tamām eyler ni‘ metini üzerüñüze (8) anuñ-içün kim siz müsülmān olasız.

82. pes eger yüz döndüreler bayıḳ üzerüñedür degürmek bellü.

83. bilürler Tañrı ni‘ metini (9) andan inkār eylerler anı. daḥı eyreḡi kâfirlerdür.

84. daḥı ol gün kim viribiyevüz her bölükden tınuḳ (10) andan destür virinilmeye

anlara kim kâfir oldılar ne dağı anlar hoşnüd eylemek istenileler.

85. dağı ol vaqt kim göre, anlar kim zulm eylediler, (11) ‘azābı; yiyidilmeye anlardan, ne dağı anlar mühlet virinileler.

86. dağı kaçan göre anlar kim [141b] ortak eylediler ortaklarını eyideler “iy çalabumuz! şunlar ortaklarımızdır anlar kim olduk okıruz (2) senden ayruğ.” pes bırağalar anların dapa sözi ya‘nī bütler cenab vireler “bayık siz yalancılarsız.”

87. dağı bırağalar ya‘nī kâfirler Tañrı dapa (3) ol gün boyun virmegi. dağı aza ya‘nī bātıl ola anlardan ol kim oldılar yalan bağlarlar.

88. anlar kim kâfir oldılar dağı yığdılar (4) Tañrı yolından arturduğ anlara ‘azābı, ‘azāb üstine andan ötürü kim oldılar fesād eylerler.

89. (5) dağı ol gün kim viribiyevüz her bölüğe tanıuğ ya‘nī peygamber anların üzere, gündüzilerinden dağı getürdük seni (6) tanıuğ şunların üzere ya‘nī kavmuñ üzere. dağı indürdük üzerüne kitāb’ı ya‘nī kūr’ān’ı bellü eylemek için her neseneyi (7) dağı toğru yol göstermek için dağı rahmet için dağı muştılamak için müsülmānlara ya‘nī uçmağ.

90. bayık Tañrı buyurur ‘adl eylemegi tā tevḥīdi dağı eylük eylemegi yā farīzalar eylemegi (8) dağı virmegi hışımlık issine ya‘nī hışımlık şaklamak, dağı yığmağ zışt işden, dağı şerī‘atde bulunmaz işden, dağı sulumdan. öğütler sizi, (9) anıñ-içün kim siz öğütlenesiz.

91. dağı yirine getürüñ Tañrı ahdını, ol vaqt kim ahd kavı eyledüñüz; dağı sıman andları, berkitmekden sonra (10) anları; ol halde kim, bayık eyledüñüz Tañrı’yı, üzerüñüze payandan yā tanıuğ . bayık Tañrı, bilür (11) anı kim işlersiz.

92. dağı olman ancılayın kim girü çözdü egirdügin, berkitmekden sonra, çözülmüşlerken. [142a] dutarsız andlarınuzı, doğallık arañuzda; andan ötürü kim, ola bir bölük, ol eyregirek bir bölükden; andan, dağı bir eyrek bölük bulıcağ, ilkingileri korğar-idi, sonrağılarda and içişürlerdi. (2) bayık şınar sizi tañrı anıñ ile; dağı bellü eyler size kıyamet günü, anı kim olduñuz anıñ içinde (3) tartışursız.

93. dağı eger dilese-idi Tañrı, kıla-dı sizi bir bölük, velikin azdurur anı kim diler, dağı toğru yol gösterür aña kim diler. dağı (4) şornılasız andan kim olduñuz işlersiz.

94. dağı dutman andlarınuzı doğallık, arañuzda; pes tayına (5) ayak, eglendüğinden sonra. dağı tadasız yavuzlığı, andan ötürü kim yığduñuz Tañrı yolından ya‘nī ayruğlar dağı eyle eyleye; pes Tañrı yolından, ademileri yıgmış olası; dağı sizüñdür (6) ‘azāb ulu.

95. dağı şatun alman Tañrı ahdı-y-ıla, az baḥā. bayık ol kim Tañrı katındadır, ol (7) yigrekdür size, eger olası bilürsiz.

96. ol kim katunuzdadur, dükenür; dağı ol kim Tañrı katındadır, girü kalıcıdur.

dağı yanud virevüz (8) anlara kim şabr eylediler, müzdlerini, görklürek andan kim oldılar işlerler.

97. her kim işleye eyü iş, irkekden (9) yâ dişiden, ol mü'miniken; bayık dirildevüz anı, dirlik hoş, yâ helâl yimeg-ile; yâ sinde, yâ üçmakda; dağı yanud virevüz anlara, müzdlerini, görklürek (10) andan kim oldılar işlerler.

98. pes kaçan okıyasın kūr'an'ı, şıgın Tañrı'ya, şeytāndan (11) sürükmiş.

99. bayık ol, olmadı anuñ güç yitmeği, anlaruñ üzere kim imān getürdiler, dağı çalabı'ları üzere tevekkül eylerler.

100. [142b] bayık güç yitmeği anuñ, anlaruñ üzere kim boyun virürler aña; dağı anlaruñ üzere kim, anlar aña ortak eylerler.

101. dağı kaçan degşürdük (2) bir āyeti, bir āyet yirine, dağı Tañrı bilürirekdür anı kim indürür eyittiler: "bayık sen yalan bağlayıcısın." belki eyregi anlaruñ (3) bilmezler.

102. eyit: "indürdi anı cebreyil, çalabundan, haqq-ıla; tā şabit eyleye āyete inanmağa, anları kim imān getürdiler; (4) dağı toğru yol göstermek dağı muştılamağ içün, müsülmānlara.

103. dağı bayık bilürüz, bayık anlar eydürler: "bayık öğredür aña ādemī" ya' nī rūmī kıl kim peygamber aña kūr'an öğredürdi; kāfirler eyittiler: ol muḥammed'e öğredür didiler. dili (5) anuñ kim meyl eylerler aña, acemidür dili arabça degül; dağı uşbu ya' nī kūr'ān, arabçadur bellü.

104. bayık anlar kim (6) imān getürmezler Tañrı āyetlerine, toğru yol göstermez anlara Tañrı; dağı anlaruñdur 'azāb ağrıdıcı.

105. bayık (7) yalan bağlar yalan, anlar kim inanmazlar Tañrı āyetlerine; dağı şunlar, anlardur yalancılar.

106. kim kim (8) kāfir oldı Tañrı'ya, imānından sonra, illā ol kim geñsüz olındı, gönli dölenmiş iken imāna; velikin (9) ol kim açdı kāfirlığa gögüz ya'nî gönli hoş oldı kāfirlığa: pes anlaruñ üzeredür kaçımağ, Tañrı'dan; dağı anlaruñdur 'azāb ulu

107. (10) şol andan ötürüdür kim, bayık anlar sevdiler yakın dirliği, āhiret üzere; dağı bayık Tañrı, toğru yol göstermez (11) kavma kim kāfirlerdür

108. şunlar anlardur kim, mühr urdı Tañrı gönülleri üzere, dağı kuşlaqları üzere, dağı gözleri üzere; [143a] dağı şunlar, anlardur gāfiller.

109. lābud yā haqqāa, bayık anlar, āhiretde, anlar ziyānlulardur.

110. (2) andan, bayık çalabuñ, anlara kim ayrıldılar yirlerinden, andan: şoñra kim 'azāb eylenildiler, bunları incitdüginden şoñra gitdiler; andan, çalışdılar, dağı katlandılar. (3) bayık çalabun, andan şoñra, yarlıgayıcıdur, rahmet kılıcı.

111. ol gün kim gele, her nefis tartışur gendüzinden ya'nî gendü nefsi için 'uzr dilemege meşğül ola, (4) ayruğı añmaya. dağı tamām degürinile her nefis, anı kim işledi; dağı anlar zulm olunmayalar.

112. dağı urdı ya'nî beyān eyledi Tañrı, (5) meşel: bir köy ya'nî mekke, oldu ĩmin, dölenmiş; gelür aña rüzîsi, çok ni' met lü olmağ iken, her yirden. pes (6) nā-sıpāsılık eyledi Tañrı ni' met lerine ya'nî peygamber'i yalan, duttılar; pes dadurdı aña Tañrı, açlık donını ya'nî bildürdi anlara, açlık korku nişānını; ya'nî yidi yıl kızlık oldu, dağı korkınuñ ya'nî peygamberden, dağı süyinden korkdılar; andan ötürü kim oldılar işlerler.

113. (7) dağı bayık geldi anlara yalavaç, anlardan; pes yalan duttılar anı. pes duttı anları 'azāb, anlar (8) zālimler iken.

114. pes yin andan kim rüzî virdi size Tañrı, helāl iken, aru; dağı şükr eylen Tañrı ni' met ine, eger olasız (9) aña taparsız.

115. bayık haram eyledi üzerüñüze murdarı, dağı kanı, dağı toñuz etini, dağı anı kim ün getürildi, (10) Tañrı'dan ayruğ için ya'nî butlar adına boğazlañan. pes her kim geñsüz olına, zulm eyleyici degül-iken, dağı haddan geçici degül-iken; bayık Tañrı yarlıgayıcıdur, rahmet kılıcı.

116. dağı eyitmen, (11) aña kim şıfat eyler dillerüñüz yalanı: "uşbu helāldür, dağı uşbu haramdur" tā yalan bağlayasız Tañrı üzere, [143b] yalan. bayık anlar kim yalan bağlar Tañrı üzere, yalan, kıtılmayalar.

117. gönenmekdür az (2) dağı anlaruñdur 'azāb ağrıdıcı.

118. dağı anlara kim cuhūd oldılar haram eyledük anı kim hikāyet eyledük saña (3) ilerüden. dağı zulm eylemedük anlara velikin oldılar gendüzilerine zulm eylerler.

119. andan bayık çalabuñ anlara kim (4) işlediler yavuz işi bilmezlig-ile andan tevbe eylediler şundan soñra dağı eyü işlediler. bayık çalabuñ (5) andan soñra yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

120. bayık ibrahīm oldu bir bölüg-idi boyun virici Tañrı'ya müsülmān dağı olmadı (6) ortak eyleyicilerden.

121. şükr eyleyici ni' met leri için. üyürdi anı dağı toğru yol gösterdi aña aña yol dapa toğru.

122. (7) dağı virdük aña dünyede görklü dağı bayık ol āhıretde şālihılardandır.

123. andan vahy eyledük (8) saña kim "uy ibrahīm dīnine müsülmān iken dağı olma Tañrı'ya ortak eyleyicilerden".

124. bayık eylenildi (9) şenbe eylemek anlaruñ üzere kim tartışdılar anuñ içinde dağı bayık çalabuñ hükm eyleye aralarında kıyāmet (10) günü anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde

tartışurlar.

125. okı çalabuñ yolu dapa qur'an-ıla yā 'aql delili-y-ile (11) dağı öğüd-ile görklü. dağı tartış anlaruñ-ıla anuñ-ile kim ol görklürekdür. bayık çalabuñ ol bilürirekdür [144a] anı kim azdı yolndan dağı ol bilürirekdür toğru yol dutıcıları.

126. dağı eger 'azāb eylesesiz 'azāb eyleñ ancılayın (2) kim 'azāb eylenildüñüz anuñ-ile dağı eger qatlanasız ol yigrekdür qatlanıcılar için.

127. dağı qatları dağı degül şabruñ (3) illā Tañrı-y-ıla. dağı qayğurma anlaruñ üzere. dağı olına tarlıq içinde anı kim yavuz şanurlar.

128. bayık Tañrı, (4) anlaruñ-ıladur kim şaқınurlar dağı anlaruñ-ıla kim anlar eylük eyleyicilerdür.

1.17 Sūratü'l-İsrā /17/

(111 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (5) arulığı anuñ, ol kim gice ilti kulını bir gice, mescid-i harām'dan mescidi'l aқsa ya (6) ol kim bereketlü eyledük yörendürisin anuñ tā gösterevüz aña nişānlarumuzdan. bayık ol oldur işidici (7) görici.

2. dağı virdük mūsā'ya tevrīt'i dağı kılduқ anı toğru yol beni isrāyil için kim “dutmayasız benden (8) ayruқ iş sürici”

3. nesli ya'nī dōli anuñ kim bindürdük ya'nī gemiye nūḥ-ıla bayık. ol oldı kul şükr eyleyici.

4. (9) dağı vaḥy eyledük hükm eyledük irürdük beni isrāyil'e tevrīt'de. kim “fesād eylesesiz yirde ya'nī şam ilinde iki gez dağı ululanasız (10) ululanmaқ ulu”.

5. pes kaçan gele va'desi ol ikinüñ viribiyevüz üzerüñüze қullar bizüm çalış [144b] isleri қatı pes gezdiler sarāylar arasında dağı oldı va'de işlenilmiş.

6. andan girü döndürdük size (2) dönmeği anlaruñ üzere ya'nī dāvud cālūt'ı depelemeg ile dağı meded eyledük size mallar-ıla dağı oğlanlar-ıla dağı kılduқ sizi eyregın arқа viricidin yaña.

7. eger eylük eylesesiz eylük eylesesiz gendüzüñüz için dağı (3) eger yavuzluқ eylesesiz gendüzüñüz içündür. kaçan gele şöñinuñ va'desi (4) tā qayğulu eyleyeler yüzlerüñüzi ya'nī dağı tā gireler mezgite ya'nī beytü'l-muқaddes ḥarāb eyleyeler nite kim girdiler aña (5) ilk gez dağı tā helāk eyleyeler anı kim gālib oldılar helāk eylemek

8. ola kim çalabuñuz kim raḥmet kıla size dağı eger (6) dönesiz dōnevüz ya'nī belā virmege. dağı kılduқ tamuyı kāfirler-içün zindan.

9. bayık uşbu kūr'ān toğru yol gōsterūr aña kim ol düzirekdür maşlıhatlurağdur dağı muştılar mü'minlere (7) anlar kim işlerler eyü işler. bayık anlaruñdur (8) müzd ulu.
10. dağı bayık anlar kim inanmazlar āhirete yarağladuğ anlaruñ içün 'azāb (9) ağrıdı.
11. dağı du'ā eyler ādemī yavuzlığ-ıla du'āsı gibi hayra. dağı oldı ādemī gey ivici.
12. (10) dağı kılduğ giceyi dağı gündüzi iki nişān. pes yoyduğ gice nişānını dağı kılduğ gündüz nişānını (11) görinici anda neseneler tā isteyesiz ortaklık çalabuñuzdan dağı tā bilesiz yıllar şağışını dağı hisābı. [145a] dağı her neseneyi seçdük beyān eyleyü anı seçmek.
13. dağı her ādemī lāzım eyledük anı 'amelini boynında dağı çıkaruruz (2) anuñ içün kıyāmet günü bir nāme ire aña açılmış.
14. “oğı ya'nī eyidile nāmeñi tap oldı gendüzüñ bugün (3) üzerüñe hisāb eyleyici.”
15. ol kim toğru yol duttı bayık toğru yol dutar gendüzi içün. dağı ol kim aza bayık azar (4) gendü üzere dağı yazuğ götürmeye yazuğ götürici ayruğ yazuğını. dağı olmaduğ 'azāb viriciler tā viribiyevüz yalavacı.
16. (5) dağı kaçan diledük kim helāk eyleyevüz bir köyi çok eyledük bundıradınılmışların pes ta'atdan çıkdılar anda. pes vācib oldı anuñ üzere (6) söz pes helāk eyledük dağı anı helāk eylemek.
17. dağı niçe helāk eyledük zamānlar kavumlarından nūh'dan soñra. dağı tap oldı (7) çalabuñ kullarınıñ yazuğlarına bilici görici.
18. her kim ola diler bu cihān ivdürevüz (8) anuñ-içün anuñ içinde anı kim dilerüz aña kim dilerüz. andan kılavuz anuñ-içün tamuyı gire aña 'ayıblanmış (9) sürilmiş.
19. dağı her kim dileye āhireti dağı dürişe aña dürişmegini dağı ol mü'min iken şunlar (10) oldı dürişmegi anlaruñ şükr olunmış.
20. dükeline meded eylerüz şunlara dağı şunlara çalabuñ bağışışından. dağı (11) olmadı çalabuñ bağışışı yığlınmış.
21. bağ nite artuğ eyledük bir nicesin anlaruñ bir nice üzere. dağı āhiret ulurağdur derecetdin yaña dağı ulurağdur [145b] artuğ eylemekdin yaña.
22. kıılma Tañrı-y-ıla Tañrı ayruğ pes oturasın (2) 'ayıblanmış terk olunmış.
23. dağı hükm ider ya'nī buyurur çalabuñ kim tapmayasız illā aña dağı ataya aňaya eylük eyleñ ya'nī buyurdu (3) eger ire senüñ katunda kocalığa ikisinden birisi yā ikisi dağı eyitme ol ikiye «öf» dağı seksenme (4) ol ikiye dağı eyit ol ikiye söz yumşak görklü.
24. dağı yumşak eyle ol ikiye ħorlık yanın esirgemekden ötürü (5) dağı eyit “iy çalabum! rahmet eyle nite kim bislediler beni giçi iken.”
25. çalabuñuz bilürirekdür anı kim nefslerüñüzdedür. (6) eger olasız eyü işleyiciler

bayık ol oldı Tañrı'ya dönicileri yarlıgayıcı.

26. dağı vir hışımlık issine (7) haqqını dağı miskine dağı yol erine dağı orandan geçürme orandan geçürmek hırcı.

27. bayık orandan geçiciler oldılar (8) dıvler qarındaşları dağı oldı dıv çalabı'sına gey nāspaslık eyleyici.

28. dağı eger yüz döndüresin anlardan (9) rahmet istemek içün çalabuñdan umarsañ anı dağı eyit anlara söz geñez.

29. dağı kılma (10) elüni bağlanmış boynuñ dapa dağı döşeme anı döşemegüñ dükelin oturasın ayıblanmış (11) dükenmiş.

30. bayık çalabuñ döşer rüzıyі aña kim diler dağı tar eyler. bayık ol oldı kullarını [146a] bilici görici.

31. dağı depelemeñ oğlanlaruñuzı yoğsul olmağ korkusından. biz rüzı virürüz anlara (2) dağı size. bayık öldürmegi anlaruñ oldı yazuğ ulu.

32. dağı yakın gelmeñ zinaya bayık ol oldı zıst iş (3) dağı yavuz oldı yoldm yaña.

33. dağı depelemeñ nefsi ol kim harām eyledi Tañrı illā haqq-ıla dağı her kim depelenile (4) zulm eylenmiş-iken bayık kılduğ velisine güç yitmek pes orandan geçmesüñ depelemekde bayık ol ya' nı veli oldı (5) arқа virinilmiş.

34. dağı yakın gelmeñ yetim malına illā anuñ-ile kim ol görklürekdür tā ire resıdeligine. (6) dağı yirine getürüñ 'ahdı kavlı bayık 'ahd oldı şorınılmış.

35. dağı tamām eyleñüz ölçeği kaçan ölçdüñüz; (7) dağı tartuñ terāzū-y-ıla doğru. şol yigrekdür dağı görklürekdür neye dönesin bellü eylemekdin.

36. dağı ardca yürime (8) anuñ kim olmadı aña bilmek. bayık kulağ dağı göz dağı göñül oldı andan şunlar degül oldı andan (9) şorılmış.

37. dağı yürime yirde katı sevinmekden. bayık sen. hergiz delemeyesin dağı hergiz (10) iremeyesin tağlara uzunlıqdın yaña.

38. dükeli şunuñ oldı yavuz işi çalabuñ katında duşğar dutılmış."

39. şol (11) oldur kim vahy geldi saña çalabun dürüst sözden. dağı kılma Tañrı-y-ıla Tañrı ayruğ bırağılasın [146b] tamuya 'ayıblanmış ırağ olınmış.

40. pes üyürdi mi size çalabuñuz (2) er oğlanlar dağı duttı firiştelerden dişiler? (3) bayık siz eydürsiz söz ulu.

41. dağı bayık döndürü beyān eyledük uşbu qur'an'da tā añalar yā ögütleneler dağı arturmaz anlara illā ürkmek.

42. eyit "eger ola-dı anuñ-ile Tañrılar nite kim eydürsiz andan (4) isteyelerdi 'arş issi dapa yol"

43. arulığı anuñ dağı yüce oldu andan kim eydürler yüce olmak ulu.
44. (5) tesbîh eyler aña gökler yidi dağı yir dağı ol kim anlardadır. dağı degül hiç nesene illâ (6) tesbîh eyler ögmekligi-y-ile velâkin añlamazsız tesbîhini anlaruñ. bayık ol oldu şuça katlanıcı yarlıgayıcı.
45. dağı kaçan okıduñ (7) kıur'an'ı kılduğ arañda dağı arasında anlaruñ kim inanmazlar âhirete perde örtülmiş ya'nî gözden.
46. dağı kılduğ gönülleri üzere örtüler ya'nî kim anlamayalar (8) anı dağı kulağlarında ağırlık. dağı kaçan aındun (9) çalabuñı kıur'an'da yaluñuz iken yüz döndürdiler arkaları üzere kalıcılar iken.
47. biz bilüriregüz anı kim işidürler (10) anı ol vaqt kim kulağ dutarlardı senüñ dapa dağı ol vaqt kim anlar gizlü söyleyicilerdi ol vaqt kim eydürlerdi zâlimler (11) “uymazsız illâ bir ere bögülenmiş.”
48. bağ nite urdılar saña meşelleri pes azdılar pes [147a] güçleri yitmezler yola.
49. dağı eyittiler “ol vaqt kim olduğ süñükler dağı uvanmış süñük bayık biz mi dirildinilmişlerüz (2) yaratmak yini ya'nî yini yaradılmışlar iken?
50. 51. eyit “oluñ taş yâ demür yâ yaradılmış andan kim ulu olur gögüzlerüñüz içinde” (3) pes eyideler “kim girü döndüre bizi?” eyit “ol kim yarattı sizi ilk gez.” pes depredeler senüñ dapa (4) işlerini dağı eyideler “kaçandur ol?” eyit “ola kim ola yakın.”
52. ol gün kim okıya sizi pes uy viresiz (5) ögmegi-y-ile dağı gümânsuz bilesiz kim dölenmedüñüz illâ az ya'nî dünyede âhirete.
53. dağı eyit kıllarına eyideler anı kim ol görklürekdür bayık şeytân vesvese eyler aralarında (6) bayık şeytân oldu âdemiye düşmân bellü.
54. (7) “çalabuñuz bilürirekdür sizi. eger dileye rahmet eyleye size yâ eger dileye ‘azâb eyleye size.” dağı viribimedük seni (8) anlaruñ üzere şaklayıcı.
55. dağı çalabuñuz bilürirekdür anı kim göklerdedür dağı yirde. dağı bayık artuğ eyledük bir nicesini peygamberlerüñ (9) bir nice üzere. dağı virdük dâvud’a zebur kitâbın.
56. eyit “okıñ anları kim şanduñuz (10) andan ayruğ pes mâlik olmazlar ziyâni gidermege sizden ne dağı döndürmege ya'nî ayruğa.
57. şolar anlar kim (11) okırlar isterler çalabı'ları dapa yakınlık kanşısı anlaruñ yakınıraqdur dağı umarlar rahmetin [147b] dağı kırkarlar ‘azâbından bayık ‘azâbı çalabuñı oldu şakınılmış.
58. dağı degül hiç köy illâ (2) biz helâk eyleyicilerüz anı kıyâmet gücünden ilerü yâ ‘azâb eyleyicilerüz aña ‘azâb katı. oldu şol (3) lavh'da yazılmış.
59. dağı yığmadı bizi kim viribiyevüz nişanları illâ kim yalan duttı (4) anları

öndüngiler dağı virdük şemūd'a arvava devesin bellü eyleyici-y-iken pes zulm eylediler aña. dağı viribimezüz (5) nişānları illā korkıtmak için.

60. dağı ol vaqt kim eyiddük size “bayık çalabuñ kapladı ādemīleri” dağı kılmağu (6) görmegi ol kim gösterdük saña illā şınamak için ādemīlere dağı ağacı kim ‘amel’ündür kur’ān’dadur. dağı (7) korkıduruz anları. pes arturmaz anlara illā azmak ulu.

61. dağı ol vaqt kim eyiddük firiştelere “secde eylen (8) ādem’e.” pes secde eylediler illā iblīs eyitti “secde mi eyleyeyim aña kim yarattun balçık iken?”

62. eyitti “haber vir baña (9) uşbundan ol kim hürmetlü eyledün benüm üzerüme. eger girü qoriseñ beni kıyāmet günine degin dükedü giderem (10) neslini illā az.”

63. eyitti “var! her kim uya saña anlardan bayık tamu cezāñuzdur (11) cezā virmek tamām olmuş.”

64. “dağı yiynild ya‘nī depret anı kim gücün yitti anlardan ünün ile [148a] dağı kındur haykır anlaruñ üzere atlularuñ ile dağı yayalaruñ-ıla dağı ortak ol anlaruñ-ıla mallarda ya‘nī harām mallar dağı oğlanlarda ya‘nī zinādan doğanlar (2) dağı va‘de vir anlara” şeytān illā aldamağ.

65. “bayık kullarum yoğdur senün (3) anlaruñ üzere güç yitmek dağı tap oldu çalabuñ şaklayıcı iş sürici.”

66. çalabuñuz ol kim sürer sizün için gemiyi (4) deñizde tā isteyesiz fazlından ya‘nī rüzī. bayık ol oldu size rahmet kılıcı.

67. dağı kaçan yoğandı size ziyān (5) denizde azdı ol kim okırsız illā ol kim kurtardı sizi yir dapa yüz döndürdünüz. dağı oldu (6) ādemī gey nā-sipāslık eyleyici.

68. pes imin olduñuz mı kim yire kıoya sizi yazı yanasında yā viribiye (7) üzerünüze taş yağdurıcı yil? andan bulmayasız sizün-içün şaklayıcı.

69. yā imin olduñuz mı kim girü döndüre sizi anda (8) bir gez dağı pes viribiye üzerünüze uvadıcı yilden pes ğarğ eyleye sizi andan ötürü kim kâfir olduñuz? andan (9) bulmayasız sizün için üzerümüze andan ötürü ardca.

70. dağı bayık hürmetlü eyledük ādem oğlanlarını dağı bindürdük anları (10) yazıda ya‘nī yılkılara dağı deñizde ya‘nī gemiye. dağı rüzī virdük anlara arulardan. dağı artuğlu eyledük anları çok (11) üzere andan kim yarat(t)uğ artuğlu eylemek.

71. ol gün kim kığıravuz her ādemīleri imāmları-y-ıla pes her kim [148b] virinile nāmesi sağ eline şunlar okıyalar nāmelerini dağı zulm olınmayalar hurma çekürdeginün yivindegi çöpçe.

72. (2) dağı her kim ola uşbunda gözsüz pes ol āhıretde gözsüzdür dağı azğunırakdur yoldın yaña.

73. daḥı bayık (3) yakın oldılar kim fitneye birağalar seni andan kim vahy eyledük saña tā yalan bağlayasın üzerümüze andan ayruk (4) daḥı andan dutalar seni dost.

74. daḥı eger degül misse kim şābit tuttuḡ seni bayık yakın olduñ-ıdı kim meyl eyleyesin (5) anlara nesene az.

75. andan tatdura-y-ıduḡ saña iki anca dirligün daḥı iki anca ölmegün (6) andan bulmayasın senün için bizüm üzerümüze arḡa virici ya‘nī yığıcı.

76. daḥı bayık yakın oldılar kim yiynildeler seni yirden ya‘nī depredeler seni ya‘nī mekke‘den müşriḡler tā medine‘den cuḡūdlar (7) tā çıkaralar seni andan daḥı andan dölenmeyeler arduñca illā az.

77. ḡaydası anuñ kim (8) bayık viribidük senden ilerü yalavaçlarumuzdan daḥı bulmayasın ḡaydamuzda döndürmek.

78. ṡurur namāzı (9) ırılmaḡı vaḡtından tā gice ḡaranılıḡına deḡin daḥı irte oḡımaḡı ya‘nī irte namāzı bayık irte oḡımaḡı oldu ḡāzır olınmış.

79. (10) daḥı gicenün bir nicesini uyanuḡ ol anda ya‘nī namāz kıl artuḡ-iken senün için ṡurura seni dirildüp ḡalabuñ bir maḡamda (11) öḡülmüş.

80. daḥı eyit: “iy ḡalabum! givür beni ḡirḡeklik givürmegi ya‘nī ḡanda olurisem ḡirḡeklik benüm-ile bile olsun daḥı ḡıḡar beni ḡirḡeklik ḡıḡarmaḡı. [149a] daḥı kıl benüm için ḡatundan ḡüccet güc yitmek arḡa virici.”

81. daḥı eyit: “geldi daḥı helāk oldu (2) bāṡıl bayık bāṡıl oldu helāk olıcı.”

82. daḥı indürürüz ḡur‘ān‘dan anı kim ol (3) dermandur daḥı raḡmetdür mü‘minler için daḥı arturmaz ḡālimlere illā eksüklik.

83. daḥı ḡaçan eylük eyledük ādemiye yüz döndürdi daḥı ıraḡ eyledi yanını (4) ya‘nī ḡaḡdan. daḥı ḡaçan yoḡandı aña (5) yavuzlık oldu yavlaḡ ümitsüz.

84. eyit “dükeli işler ḡūsı üzere pes ḡalabuñuz bilürirekdür anı kim ol ṡoḡru yol dutıcıraḡdur.”

85. (6) daḥı ṡoralar saña candan eyit “can ḡalabum buyruḡındandır. daḥı virinilmedünüz (7) bilmekden illā az.”

86. daḥı eger dilersevüz giderevüz anı kim vahy eyledük saña andan (8) bulmayasın senün için aña üzerümüze iş sürici ya‘nī ḡirü döndürici.

87. raḡmet içündür ḡalabuñdan bayık faḡlı (9) anuñ oldu üzerine ulu.

88. eyit “eger dirileler ādemiler daḥı perriler anuñ üzere (10) kim ḡetüreler uşbu ḡur‘ān gibi ḡetürmeyeler ancılayın eger oldu-sa daḥı bir nicesi anlaruñ (11) bir niceye arḡa virici.”

89. daḥı bayık döndürü beyān eyledük ādemiler için uşbu ḡur‘ān içinde her

meşelden ya‘nī ğarib sözler [149b] pes onamadı âdemîlerün eyregi illâ inanmamağı.

90. dağı eyittiler “hergiz inanmayavuz saña tâ aqıdasın bizüm (2) içün yirden bınar.”

91. “yâ ola senün bostan bağça hurma ağaçlarından dağı üzümnden pes aqıdasın (3) ırmaqları arasında aqıtmaq.”

92. “yâ düşüresin gögi nite kim da‘vi eyledün üzerümüze (4) päreler iken yâ getüresin Tañrı’yı dağı firişterleri qarşu görmek iken.

93. “tâ ola senün (5) ev altundan yâ ağasın göge. dağı hergiz inanmayavuz ağmağuna tâ getüresün (6) bizüm üzere kitâb tâ oқыavuz anı.” eyit arulığı çalabumuñ. oldum mı ben illâ âdemî yalavaç?”

94. (7) dağı yığmadı âdemîleri kim imân getüreler ol vaqt kim geldi anlara toğru yol illâ kim eyittiler (8) “viribidi mi Tañrı âdemî yalavaç” ya‘nī eyittiler.

95. eyit “eger ola-dı yirde firişterler yürirler (9) dölenmişler indüredük anlarun üzere gökden firişte yalavaç.”

96. (10) eyit “tap oldı Tañrı tanuq aramda dağı arañuzda bayıq ol oldı kullarına haberlü (11) görici.”

97. dağı her kime toğru yol göstere ol toğru yol dutıcıdur dağı her kimi azdura hergiz bulmayasın anlarun içün [150a] arqa viriciler andan ayruq. dağı yirden qoparavuz anları kıyâmet günü yüzleri üzere göz süzler-iken (2) dağı dilsüzlerken dağı şağırlarken. turağı anlarun tamudur her nice kim otura odı arturavuz anlara yalıñlu od.

98. şol (3) cezâsıdur anlarun andan ötürü kim bayıq anlar kâfir oldılar âyetlerümüze dağı eyittiler “ol vaqt kim olduk sünükler dağı uvanmış sünükler (4) bayıq biz mi dirildinilmişlerüz diriltmek yiñi?”

99. iy bilmediler mi bayıq Tañrı ol kim yarattı (5) gökleri dağı yirir güci yiterdür anun üzere kim yarada anlarcılaysın? dağı kıldı anlarun içün (6) bir zamân gümân yoqdur anun içinde. pes onamadı zâlimler illâ inanmamağı.

100. eyit: “eger siz mâlik oladuñuz (7) hazînelerine ”çalabunuñ raḥmetinün andan tutaduñuz ya‘nī (8) baḥıllıq eyleyedünüz ḥarc eylemek qorqusından.” dağı oldı âdemî yavlaq baḥıl.

101. dağı bayıq virdük mûsa‘ya toquz nişânlar bellüler pes şor benî isrâyl’e ol vaqt kim (9) geldi anlara pes eyitti aña fir‘avn “bayıq ben gümânsuz bilürin seni iy mûsâ bügülenmişsin!”

102. eyitti: (10) “bayıq bildün indürmedi şunları illâ gökler çalabı’sı dağı yirün ḥüccetler iken. (11) dağı bayıq ben gümânsuz bilürin seni iy fir‘avn helâk olmuş.”

103. pes diledi ya'nî fir'avn kim kopara anları yirden ya'nî mışr yirinden [150b] pes gark eyledük anı dağı anı kim anuñ-ile-y-ıdı hep.

104. dağı eyitdük andan soñra benî isrâyl'e "sâkin oluñ yirde ya'nî mışr (2) yirinde pes kaçan gele âhiret va'desi getürevüz sizi qarışup iken."

105. dağı kur'an hâk içün indürdük anı, (3) dağı hâk-ıla indi ya'nî kur'an, dağı viribimedük seni illâ muştılayıcı dağı korkıdıcı.

106. dağı kur'an ayırdık anı ya'nî âyet âyet eyledük bölük bölük indürdük (4) tâ okıyasın anı âdemiler üzere dölleklik üzere. dağı indürdük anı indürmek.

107. eyit "inanuñ aña yâ inanmañ (5) bayık anlar kim virinildiler 'ilm andan ilerü ya'nî muhammed'den yâ kur'an'dan kaçan okınur ya'nî kur'an anlaruñ üzere düşerler eñekleri üzere (6) secde eyleyicilerken.

108. dağı eydürler "arulığı çalabumuzuñ bayık oldu çalabumuzuñ va'desi işlenmiş."

109. dağı (7) düşerler eñekleri üzere ağlarlar dağı arturur anlara kur'an aşâğılık.

110. eyit: "okıñ Tañrı'yı yâ okıñ (8) rahmân'ı kanķısı kim okıyasız anuñdur adlar görklürek." dağı güşlü okıma namâzuñda (9) dağı gizlü okıma anda dağı isde şunuñ arasında yol.

111. dağı eyit "ögmek Tañrı'nuñdur ol kim (10) dutmadı oğlan dağı olmadı anuñ ortak pâdişâhlık içinde dağı olmadı anuñ arķa virici (11) ħorlıķdan" dağı ulu dut anı gey ulu dutmaķ.

1.18 [151a] Sûratü'l - Kehf /18/

(110 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r-râĥmâni'r-râĥîm

1. 4. (2) ögmek Tañrı'nuñdur ol kim indürdi kulu üzere kur'an'ı dağı kılmağı anuñ egrilik (3) toĝru tâ korkıdu ħaber vire 'azâbdan katı katından dağı muştılaya mü'minlere anlar kim işlerler (4) eyü işleri kim bayık anlaruñdur müzd ya'nî uçmaķ görklü dölenciler iken anda hemişe dağı korkıdu ħaber vire anlara kim (5) eyittiler "duttı Tañrı oğlan".

5. yoķdur anlaruñ aña hiç bilmek ne dağı atalarınuñ. ulu oldu ya'nî sözleri (6) sözdin yaña çıkar ağızlarından. eyitmezler illâ yalan.

6. pes ola kim sen helâk eyleyicisin (7) gendüzüñi anlaruñ izlerince eger inanmayalar uşbu söze katı kayĝurmaķdan.

7. bayık biz (8) kıldıķ anı kim yir üzeredür bezek anuñ-içün tâ şınayavuz anları kanķısı dur anlaruñ görklürek işlemekdin yaña.

8. (9) dağı bayık biz kılıcıvuz anı kim anuñ üzeredür toprak otsuz kuru yir.

9. belki şanduñ mı bayıķ in isleri daķı yazılmış (10) isleri ķatından nişānlarumuzdan tañ?

10. ol vaķt kim turaķ yiri eylediler yiğitler, (11) in dapa pes eyittiler “iy ķalabumuz! vir bize ķatından raķmet daķı düzi vir bizüm içün işümüzden [151b] toğru yol dutmaķ.”

11. pes urduķ ķulaķları üzerene ya‘nī eyittük yıllar şağışdın yaña.

12. andan uyandurduķ anlan (2) tā bilevüz iki bölüğün ķankısı şaydı anuñ kim dölendiler ışra ucını.

13. biz hıķāyet eyleyevüz saña (3) ģaberini anlaruñ ģirtülig-ile bayıķ anlar yiğitlerdür imān getürdiler ķalabı’larına daķı arturduk anlara toğru yol göstermegi.

14. (4) daķı bađladuķ ģöñülleri üzere ol vaķt kim turdılar pes eyittiler “ķalabumuz ģökler ķalabı’sıdur daķı yirüñ. (5) herģiz oķımayavuz andan ayruķ Tañrı bayıķ eyittük eger ayruķ Tañrı oķırsavuz andan ģaddan ģeçmek.”

15. “şunlar ķavmumuz tıttılar (6) andan ayruķ Tañrılar pes getürmezler anlaruñ üzere ģüccet bellü! pes kimdür zālim-ıraķ andan kim yalan bağladı (7) Tañrı üzere yalan?”

16. “daķı kaçan bir yaña ayrıldıñuz anlardan daķı andan kim tıparlar illā Tañrı’dan yir duta varuñ (8) in dapa aķa sizüñ içün ķalabuñuz raķmetinden daķı yaraķlaya sizüñ içün işüñüzden manfa‘ at dutası nesene.”

17. (9) daķı ģöresin ģüneşi kaçan toğdı egilür inlerinden şağıdın yaña daķı kaçan (10) uyaķdı ya‘nī anlardan ģeçür keser anları şoldın yaña. daķı anlar ģimş yirde-y-idi andan. şol Tañrı nişānlarındandır. her kime toğru yol ģöstere Tañrı ol toğru yol dutıcıdur daķı (11) her kimi azdura herģiz bulmayasın anuñ-içün arķa virici toğru yol ģösterici.

18. [152a] daķı sanasın anları uyanuķlar anlar uyıyıcılarķen. daķı döndürürüz anları şağındın yaña daķı şolındın yaña (2) daķı iti anlaruñ döşeyicidür iki ķolın ışık ileyinde. eger ģözün düşe-di anlaruñ üzere (3) yüz döndüre düñ anlardan kaçmaķdan ya‘nī heybet aladuñ anlardan daķı. tıldurıladuñ anlardan ķorķudın yaña.

19. daķı ancılayın uyarduķ anları (4) tā şorşalar aralarında. eyitti eyidici anlardan “niķe dölendüñüz?” eyittiler “dölendük bir ģün (5) yā ģünüñ bir nicesin” eyittiler “ķalabuñuz bilürirekdür anı kim dölendüñüz” “pes viribiñ bire ģüñüzi (6) aķķalaruñuz ile uşbu şar baķsuñ ķankısı ģelāl-ıraķ aruraķdur yiyesidin yaña pes ģetürsüñ size (7) rüzī andan daķı ķevüklik eylesün daķı bildürmesüñ sizi kimseye.”

20. “bayıķ anlar eger ģālib olalar (8) üzerüñüze depeleyeler sizi yā döndüreler sizi milletleri içine. daķı herģiz ķurtılmayasız andan ģemişe.”

21. (9) daķı ancılayın ģöz bıraķıdurduķ anlaruñ üzere tā bileler bayıķ Tañrı va‘desi

haḳdur daḫı bayıḳ ḳıyāmet gümān yoḳdur (10) anuñ içinde. ol vaḳt kim dartışurlardı aralarında işlerini pes eyittiler “yapuñ anlaruñ üzere-idi var” ya‘nī tartışanlar eyittiler. (11) çalabı’ları bilürirekdür anları. eyitti anlar kim gālib oldılar anlaruñ işi üzere ya‘nī müsülmānlar “dutavuz anlaruñ üzere mezigit” [152b] ya‘nī in ḳapusunda mezigit eyleyevüz.

22. eydürler “üçdür dürdincileri itleridür” daḫı eydürler “bişdür altincıları (2) itleridür” gümān-ıla söylemek gaybı. daḫı eydürler “yididür sekizincisi itleridür.” eyit “çalabum (3) bilürirekdür şağışlarını bilmez anları illā az.” pes dartışma anlarda illā dartışmaḳ görinici (4) daḫı hükm şorma anlaruñ içinde anlardan kimseye.

23. daḫı eyitme neseneye “bayıḳ ben işleyiciven şunı (5) irtē.”

24. illā kim dileye Tañrı daḫı aña çalabuñ ḳaçan unitduñ daḫı eyit “ola kim toḡru yol göstere baña çalabum yakınıraḡa uşbundan (6) toḡru yol göstermekdin yaña.

25. daḫı dölendiler inlerinde (7) üç yüz yıllar daḫı arturdılar doḳuz.

26. eyit “Tañrı bilürirekdür anı kim dölendiler. anuñdur (8) gökler gizlüsü daḫı yirüñ. ne görürdür ol daḫı ne işidür ol! yoḳdur anlaruñ andan ayruḳ arḡa virici. (9) daḫı ortak eylemez ya‘nī Tañrı hükminde kimseyi.”

27. daḫı oḳı anı kim vaḫy olındı saña çalabuñ kitābından (10) deḡşürici yoḳdur sözlerine. daḫı hergiz bulmayasın andan ayruḳ şıḡınacaḳ yir.

28. daḫı ḳatlandur gendüzüñi (11) anlaruñ-ıla kim oḳırlar çalabı’larına irtecek daḫı giceye yakın dilerler yüzini ya‘nī rızāsın. daḫı döndürme [153a] iki gözünü anlardan dilerken sen bezeḡin yakın dirligüñ daḫı boyun virme aña kim gāfil eyledük gönlin, (2) añmaḡumuzdan; daḫı uydı nefsi dileğine daḫı oldu işi anuñ orandan geḡmiş.

29. daḫı eyit “haḳdur çalabuñuzdan pes her kim diler ise (3) imān getürsüñ daḫı her kim diler ise kāfir olsun.” bayıḳ biz yaraḳladuk zālimler için od ḳapladı anları anuñ (4) hıyātı. daḫı eger feryād irmek isteyeler feryād irinileler şu-y-ıla erimiş baḳır gibi bişürür yüzleri. ne yavuz oldu içesi nesene (5) daḫı ne yavuz oldu tekye uracaḳ yirdin yaña!

30. bayıḳ anlar kim imān getürdiler daḫı işlediler eyü işler bayıḳ biz zāyı‘ eylemezüz (6) müzdini anuñ kim görklü eyledi işlemeḡi.

31. şunlar anlaruñdur ‘adn uçmaḳları aḡar (7) altlarından ırmaḳlar. geyürinileler anuñ içinde bilezüklerden altundan (8) daḫı giyeler tönler yaşıllar ince barcından daḫı yoğun barcından tekye urıcılarken anuñ içinde (9) taḡtlar üzere. ne eyü oldu yanud daḫı görklü oldu tekye uracaḳ yirdin yaña!

32. daḫı ur ya‘nī uçmaḳ anlaruñ için (10) meşel iki eri eyledük birisi için ol ikinüñ iki bostan üzümlerden daḫı ḳapladuḳ ol ikiyi (11) ḡurma aḡaçları-y-ıla daḫı eyledük ol iki arasında ekin.

33. iki bostan getürdi yimişini dağı eksmedi andan [153b] nesene dağı ağıtduq ol ikinüñ arasında ırmaq.

34. dağı oldı anuñ yemişler pes eyitti işine (2) ol gelecı eylerken aña “ben çoqırağvan senden maldın yaña dağı ‘azızırağvan qavumdın yaña.”

35. dağı girdi bostanına ol (3) zālīm iken gendüzine eyitti “şanmazın içim helāk ola uşbu hemīşe.”

36. “dağı şanmazın kıyāmeti (4) tırıcı. dağı eger döndürinileven çalabum dapa bulavan yigrek andan dönecek yir.”

37. eyitti (5) aña işi, ol gelecı iderken aña “kāfir mı olduñ aña kim yarattı seni ya‘nī atanı toprağdan andan (6) meni şuyından andan düzdi seni er?”

38. “likin ben ol Tañrı çalabumdur. dağı ortak eylemezin çalabuma kimseyi.”

39. 40. (7) “dağı nişe ol vaqt kim girdüñ bostanuña eyidmedüñ oldur kim diledi Tañrı kuvvet yoğdur illā Tañrı-y-ıla? (8) eger görürseñ beni ben eksügirekven senden maldın yaña dağı oğlandın yaña ola kim çalabum vire baña yigrek (9) bostanuñdan dağı viribiye anuñ üzere oğlar ya‘nī ıldırım gökden pes ola ya‘nī bostan yir yüzi (10) tayıncağ.”

41. yā ola anuñ şuyı soğılmaq pes hergiz gücüñ yitmeye aña istemeğe.”

42. dağı helāk oldı (11) yemişleri pes oldı döndürür iki ayasını anuñ üzere kim harc eyledi anda ol düşiciyi ken [154a] baranaları üzere ya‘nī üzüm çubuqlar dağı eydür “iy keşke ben ortak eylemeyedüm çalabuma kimseyi’.”

43. dağı olmadım aña bir bölük arqa vireler aña (2) Tañrı’dan ayruğ dağı olmadı ögünc alıcı.

44. şunda, arqa virmek Tañrı’nuñdur girtü. ol yigrekdür (3) yanuddın yaña dağı yigrekdür şoñradın yaña.

45. dağı ur ya‘nī beyān eyle anlaruñ içün yaqın dirlik meşelin şu gibidür indürdük (4) gökden. pes qarışdı andan ötürü yir otı pes oldı uvağ ot şavurur anı yiller. (5) dağı oldı Tañrı her neseneye güci yiter.

46. mal tavar dağı oğlanlar bezegidür yaqın dirliğüñ. (6) dağı şoñra qalıcılar eyüler yigrekdür çalabuñ qatında yanuddın yaña dağı yigrekdür ummağdın yaña.

47. dağı ol gün (7) yüridevüz tağları dağı göresin yiri çıkmış görünür dağı dirdük anları pes qomaduğ anlardan (8) kimseyi.

48. dağı ‘arza olındılar çalabuña qatar iken. bayıq geldüñüz bize nite kim yarat(t)uğ sizi ilk gez. (9) belki şanduñuz kim hergiz kılmayavuz sizüñ içün (8)va‘ de yiri.

49. dağı qonıldı nāme pes göresin yazuqluları (10) qorqıcılar andan kim anuñ içindedür dağı eyidürler “iy vāveyli bize! “ne oldı uşbu nāmeye qomaz (11) giçi yazuğdan ne

dağı ulu yazuğdan illā şaydı anı!” dağı buldılar anı kim işlediler hāzır dağı eylemez [154b] çalabuñ kimseye.

50. dağı ol vaqt kim eyittük firiştelere “secde kıluñ ādem’e” pes secde eylediler illā iblīs. (2) oldı perrilerden pes çıkdı ta’atdan çalabı’sı buyruğundan. dutar misiz anı dağı dölını arğa viriciler (3) benden ayruğ dağı anlar size düşmāndur? ne yavuz oldı zālīmlerüñ degşürilmekdin yaña!

51. hāzır eylemedüm anları yaratmağına (4) göklerüñ dağı yirüñ ne dağı yaratmağına gendüzilerinüñ. dağı olmadum dutıcı azdurıcıları (5) arğa virici.

52. dağı ol gün kim eyide “kığınuñ ortaqlarımı anları kim şanduñuz.” pes okıdılar anları pes (6) uy virmediler anlara dağı kılduğ aralarında helāk yiri.

53. dağı gördiler yazuğlular odı. pes şeksüz bildiler kim (7) bayık anlar düşicilerdür aña dağı bulmadılar andan dönecek yir.

54. dağı bayık, döndürü beyān eyledük uşbu (8) qur’ān’da ādemiler için her meşelden. dağı oldı ādemī nesenüñ eyregi tartışmağdın yaña.

55. (9) dağı yığmadı ādemīleri kim inanalar ol vaqt kim geldi anlara toğru yol dağı yarlıgamağ dileyeler çalabılarına (10) illā kim gele anlara ilergiler kaydası yā gele anlara ‘azāb dürlüler.

56. dağı viribimezüz (11) viribinilmişleri ya’nī yalavaçları illā muştılayıcılar ken dağı qorqıdıcılar ken. dağı tartışur anlar kim kāfir oldılar bātılıla [155a] tā bātıl eyleyeler anuñ ile haqqı dağı duttılar āyetlerümi dağı anı kim qorqıdınıldılar yañşuya.

57. (2) dağı kimdür zālīmırağ andan kim öğüt virinildi çalabı’sı āyetleri-y-ile pes yüz döndürdi anlardan (3) dağı unıttı anı kim ilerü duttı iki eli? bayık biz kılduğ gönülleri üzere örtüler kim (4) aňlamayalar dağı qulaqları içinde ağırlıq. dağı eger okıyasın anları (5) toğru yol hergiz toğru yol dutmayalar andan hemişe.

58. dağı çalabuñ yarlıgayıcı raħmet issi. eger dutsa-y-ıdı (6) anları andan ötürü kim kazandılar ivdüre y idi anlarıñ için ‘azābı. belki anlarıñdur va’de yiri ya’nī bedr günü yā kıyāmet günü. hergiz bulmayalar andan ayruğ (7) şıgınaçağ yir.

59. dağı şol köyler helāk eyledük anları ol vaqt kim zulm eylediler dağı kılduğ helāk eylemekleri için (8) va’de zamānı.

60. dağı ol vaqt kim eyitti mūsā yigidine “hemişe olam tā irem iki deñiz dirildük yire (9) yā geçem yürüyü uzun rüzigār.”

61. pes ol vaqt kim irdiler dirilecek yirine ol iki arasınıñ unıttılar ya’nī hāzır bulunınca balıqlarını pes duttı (10) yolını ya’nī balıq deñizde yir altında bir ev.

62. pes ol vaqt kim geçdiler eyitti yigidine “getür bize kuşlıq öyünümüzi bayık

(11) gördük biz seferümüzden uşbu armağ.”

63. eyitti “gördüñ mi ol vaqt kim yir duttuğ ulu [155b] taşda bayıq ben unıttum balıqı dağı unıtdurmadı baña anı illā şeytān kim aña anı. dağı (2) dıttı yolını deñizde tanılamak” ya‘ nī tañladum tanılamak.

64. eyitti: “şol oldur kim olduğ isterüz.” pes girü döndiler (3) izleri üzere izce varmak.

65. pes buldılar bir kıl kullarumuzdan ya‘ nī hıız virdük aña rahmet (4) katumuzdan dağı öğretdük aña katumuzdan bilmek.

66. eyitti aña mūsā “uyayım mı saña anuñ üzere kim öğredesin baña andan kim öğredinildüñ (5) toğru yol dutmağ?”

67. eyitti “bayıq sen hergiz gücüñ yitmeye benüm-ile (6) katlanmağa.”

68. “dağı nite katlanasın anuñ üzere kim kaplamaduñ anı şınamağdın yaña!”

69. eyitti “bulasın beni (7) eger diler-ise Tañrı katlanıcı dağı āsī olmayanı saña bir işe.”

70. eyitti “eger uyasın baña (8) şorma baña neseneden tā yircileyem saña andan añağ.”

71. pes yürüdiler. (9) tā kaçan bindiler gemiye deldi anı. eyitti “deldüñ mi anı (10) tā ğarğ eylesesin kavumını bayıq geldüñ neseneğe ulu şarp iş!”

72. eyitti “eyitmedüm mi (11) bayıq sen hergiz gücüñ yitmeye benüm-ile katlanmağa?”

73. eyitti “dutma beni anuñ kim unıttım [156a] dağı irürme beni işümden şarplığa” ya‘ nī sehl dut.

74. pes vardılar. tā kaçan irdiler (2) bir er oğlaña pes depeledi anı. eyitti “depeledüñ mi bir nefsi aru bir nefssüz bayıq geldüñ (3) neseneğe yığağ iş!”

75. eyitti “eyitmedüm mi saña bayıq sen hergiz gücüñ yitmeye benüm-ile katlanmağa?”

76. (4) eyitti “eger şorar-isem saña neseneden andan şoñra iş olma benüm-ile. bayıq irdüñ (5) benüm katumdan ‘uzr dilemeğe”

77. pes gittiler. tā kaçan geldiler bir koy kavmına yiyesi dilediler kavumına (6) pes onamadılar kim konuklayalar ol ikii. pes buldılar anuñ içinde bir dıvar diler kim düşe pes toğru eyledi anı. (7) eyitti “eger dilesedüñ dutaduñ anuñ üzere kirī.

78. eyitti “uşbu ayrılmağdur aramda dağı araña. (8) haber viremi saña tefsīrini anuñ kim gücüñ yitmedi anuñ üzere katlanmağa.”

79. “ammā gemi (9) oldı miskinlerüñ işlerler deñizde ya‘ nī on qarındaş-idi bişi

kötrümdi bişi işlerdi. pes diledüm kim ‘ayıblu eyleyem (10) dağı oldu ileylerinde bir pādīshāh alur her gemiyi güc-ile almak.”

80. 81. (11) “dağı ammā er oğlan oldu atası anası mü’minler pes qorqduq kim irüre ol ikiye [156b] orandan geçmek dağı nā-sıpāslik eylemek. pes diledük kim degşüre ol ikiye çalabı’sı ol ikinüñ yigrek (2) andan eyü olmağdın yaña dağı yaqınırak esirgemekdin yaña.”

82. dağı ammā dıvar oldu iki (3) er oğlanuñ atasuzlar şarda dağı oldu altında genc ol ikinüñ (4) dağı oldu ataları eyü gişi pes diledi çalabuñ kim ire ol iki resīdeliklerine (5) dağı çıkaralar gençlerini rahmet için çalabundan. dağı işlemedüm anı (6) gendü işümden şol tefsīridür anuñ üzere gücün yitmedi anuñ üzere qatlanmağa.”

83. dağı şorarlara saña (7) zü’l qarneyn’den ya’nī iskender eyit “oqıyam üzerüñüzü andan añmaq.”

84. bayıq biz (8) yirlendürdük anı yirde dağı virdük aña her neseneden maqşūda irürici.

85. (9) pes udi maqşūda irüriciye.

86. tā qaçan irdi gün batusına buldı anı batar bir (10) bınara issi dağı buldı anuñ qatında bir qavm. eyittük “iy zül qarneyn! (11) yā kim ‘azāb eyleyesin dağı yā kim dutasın anlarda görklülük”

87. eyitti: “ammā ol kim [157a] zulm eyledi tiz ‘azāb eyleyevüz aña andan döndürinile çalabı’sı dapa pes ‘azāb eyleye aña ‘azāb (2) qatı .”

88. “dağı ammā ol kim imān getürdi dağı işledi eyü iş anuñdur yanud (3) görklürek dağı eyidevüz aña buyruğumuzdan geñezlik”

89. andan uydı maqşūda degürici neseneye.

90. (4) tā qaçan irdi gün doğusına buldı anı toğar bir qavm üzere kim (5) kılmaduq anlaruñ için anuñ altında ya’nī güneş altında örtü.

91. ancılayın dağı bayıq (6) qapladuq anı kim qatındadır bilmekdin yaña.

92. andan uydı maqşūda irüriciye.

93. tā qaçan (7) irdi iki tağ arasına buldı ol iki ileyinde bir qavm yaqın olmazlar kim (8) añlayalar sözi.

94. eyittiler “iy zü’l qarneyn! bayıq ecüc mecüc (9) fesād eyleyicilerdür yirde. kılalum mı senüñ için birim (10) anuñ üzere kim kılasın aramızda dağı aralarında yığıcı dıvar?”

95. eyitti “ol kim, el virdürdi baña (11) anuñ içinde çalabum. yigrekdür. pes arqa virüñ baña kuvvet-ile eyleyem aramızda dağı aralarında [157b] sed” ya’nī yığıcı dıvar.

96. “getürüñ baña demür paralarını!” tā qaçan berāber eyledi iki tağ yanlaruñuñ

eyitti “ürün!” tā kaçan eyledi anı od (2) eyitti “getürün baña dökeyin anuñ üzere (3) erimiş bakır.”

97. pes güçleri yitmedi kim üstine bineler anuñ dağı güçleri yitmedi anı (4) delmeğe.

98. eyitti “uşbu rahmetdür çalabumdan. pes kaçan gele çalabumı va‘desi (5) kıla anı ya‘nī şeddi uvatmağ ya‘nī uvanmış dağı oldu çalabum va‘desi “girtü.”

99. dağı kodus (6) bir nicelerini ol gün ya‘nī ecüc mecüc‘ün yā ādemilerün hep kıyāmet günü kaçşur bir niceye. dağı ürildi şūr içine pes dirdük anları (7) dirmek.

100. 101 dağı görindürdük tamuyı ol gün kâfirler-içün görindürmek (8) anlar kim oldu gözleri örtü içinde anmağumdan (9) dağı oldılar güçleri yitmez işitmekdin yaña.

102. pes şandı mı anlar kim kâfir oldılar (10) kim dutalar kullarumı ya‘nī firişteler dağı ‘isā! dağı ‘uzeyr dağı şeytānlar benden ayrık arka viriciler? bayık biz yaraqladık (11) tamuyı kâfirler-içün nüzül.

103. 104. eyit “haber virelüm mi size [158a] ziyānluraqları işlerdin yaña anları kim azdı dürişmekleri yakın dirlik içinde (2) dağı anlar şanurlar bayık anlar eyü eylerler işi?”

105. şunlar (3) anlardır kim kâfir oldılar çalabı’ları nişānlarına dağı görmegine pes bātil oldu ‘amelleri. (4) pes tururmayavuz anları için kıyāmet günü dartmağ.

106. şol cezāsı anları tamudur (5) andan ötürü kim kâfir oldılar dağı duttılar āyetlerümüzi dağı yalavaçlarumuzu yañşuya.

107. 108. bayık anlar kim imān getürdiler (6) dağı işlediler. eyü işler oldu anları için firdevs uçmaqları (7) nuzül ebed kalıcılarken anları içinde. istemeyeler anlardan dönmek.

109. eyit “eger ola-dı (8) deñiz mürekkeb çalabum sözlerine dükene-di deñiz (9) andan ilerü kim dükene çalabum sözleri eger getürdüg-ise dağı anuñ gibi (10) mürekkeb”

110. eyit “bayık ben ādemīvan sizcileyin vahy olunur baña (11) bayık Tañrı’ñuz Tañrı’dur bir. pes her kim oldu umar çalabı’sı görmegini işlesün iş eyü dağı ortak eylesün çalabı’sı tapmağına kimseyi.”

1.19 [158b] Sūratü -Meryem /19/

(98 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (2) ḥakīm Tañrı adıyla ya‘nī başlar yā okurun gey rahmet kılıcı kâfi hadi ilim şadık

2. añaqlıkdur çalabuñ rahmetini kılına zekeriyyā’ya.

3. ol vaqt kim kığırdı (3) çalabı'sına kığıрмаq gizlü
4. eyitti "iy çalabum! bayık ben za'if oldu süñük benden dutışdı (4) baş aq olmaqlığı. dağı olmadum okımaqlıgumıla iy çalabum, ümidsüz!"
5. "bayık ben (5) kırkdum ata qarındaşı oğlanlarından şöñümde dağı oldu 'avratum toğurmaz. pes bağışla baña (6) senüñ qatundan kimse işine durıcı ya'nî oğul
6. mırās ala benden dağı mırās ala bir nice qavumından ya'qubun dağı eylegil ol oğlı iy çalabum (7) begenilmiş!"
7. "iy zekeriyyā! bayık biz muştılaruz saña bir oğul adı anuñ yaḥyā eylemedük aña (8) ilerüden adaş."
8. eyitti "iy çalabum! nite ola benüm için oğlan olmuş iken (9) 'avratum toğurmaz dağı bayık irdüm yaşlulıqdan ḥaddan geçmeklige?"
9. (10) eyitti cebreyil "şöyledür eyitti cebreyil çalabuñ ol ya'nî yaḥyā'yı yaratmaqlıq baña geñezdür. dağı bayık yarattum ben seni ilerüden olmaduñ-ıdı nesene»."
10. [159a] eyitti: "iy çalabum! eylegil benüm için nişān." eyitti "nişānuñ oldur kim söylemeyesin ādemilere (2) üç dün sağ esen iken."
11. pes çıkdı zekeriyyā qavmı üzere namāz kılacak yirden pes işāret eyledi (3) anlardın yaña kim "namāz kıluñ irte dağı gice".
12. "iy yaḥyā dut tevrīt'i becid!"
13. 14. dağı (4) virdük aña ḥikmeti oğlan iken dağı raḥmet eylemegi bizüm qatumuzdan dağı artmaqlığı yā Tañrı ta'atını. dağı oldu yaḥyā (5) şakınıcı dağı eylük eyleyici atasına anasına dağı olmadı ol mütekebbir yazuq eyleyici.
15. selāmatlıkdur aña (6) toğduğı gün dağı ölesi gün dağı qopası gün diri.
16. aṅgıl yā muḥammed (7) kitāb içinde ya'nî qur'ān meryem'i. ol vaqt kim bir yaña çıkdı qavurnı qatından bir yire gün toğusındın yaña.
17. (8) pes duttı qavmı ileyindin yaña tulincaq. pes viribidük anuñ dapa cebreyil'ümüzi; (9) sūratlandı cebreyil aña ādemī tamām yaradılmış.
18. eyitti meryem "bayık ben şıgınurvan Tañrı'ya senden (10) eger olduñ-ise Tañrı'dan kırkıcı."
19. eyitti cebreyil "bayık ben çalabuñ yalavacıvan anuñ-içün kim bağışlayam saña (11) bir oğlan aru."
20. eyitti meryem "nite ola benüm için oğlan yaqınlıq eylememiş iken baña ya'nî nikāh ile [159b] ādemī dağı olmadum ben zinā kılıcı!"
21. eyitti cebreyil "şöyledür eyitti çalabuñ ol baña (2) geñezdür anuñ-içün kim eyleyevüz anı nişān ādemilere dağı raḥmet bizden. dağı oldu ol iş ḥükm olinmiş bitmiş."

22. (3) pes yüklü oldı meryem ‘īsā! ‘ya pes bir yaña çıqdı meryem ‘īsā -y-ıla bir yire ırak.
23. pes getürdi meryem’i oğlan doğurmak ağrısı (4) hurma ağacı öz degi dapa. eyitti meryem “iy keşki ben ölmüş missem bundan ilerü dağı olmışmissam (5) birağılmış unıdılmış!”
24. pes kığırdı meryem’e ol kim (6) altında-y-ıdı kim “kayğurmağıl bayık eyledi çalabuñ altında ırmağ.”
25. “dağı depret sendin yaña özdegini hurma ağacınıñ düşe üzerüne (7) pes hurma dirilmiş.”
26. “pes yigil ya’nī hurmadan dağı içgil ya’nī ırmağdan dağı yaqtulu ol gözdin yañadını pes eger görür-isen (8) ādemilerden biregüyi eyitgil bayık ben nezr eyledüm Tañrı’ya dınsüz durmaqlığı (9) pes hergiz söylemeyem bugün hiç ādemiye».”
27. pes getürdi meryem ‘īsā’yı qavmına götürür-idi anı meryem eyittiler qavmı (10) “iy meryem! bayık geldüñ neseneye ‘azım.”
28. “iy hārūn kız qarındaşı! olmadı (11) atañ yavuz er ya’nī zinā kılıcı dağı olmadı añañ zinā eyleyici.”
29. pes işāret eyledi meryem [160a] ‘īsā! dapa. eyittiler “nite söyleyevüz aña kim bişikdedür oğlan iken!”
30. (2) eyitti ‘īsā! “bayık ben Tañrı kulıvan. virdi baña kitāb’ı dağı eyledi beni peygamber.”
31. (3) “dağı eyledi beni qutlu qanda kim oldum. dağı buyurdı baña namāzı (4) dağı zekātı hemīşe kim oldum diri.”
32. dağı eylük eyleyici aña. dağı eylemedi beni (5) tekebbür eyleyici bedbağt.”
33. “dağı selāmatlıq benüm üzerimedür doğduğum gün dağı (6) ölesim dağı koparılasm gün diri.”
34. ol ‘īsā! meryem oğlıdur (7) haq sözi ol kim anuñ içinde gümānlenürler.
35. olmadı (8) Tañrı’nuñ kim duta hiç oğul kız. arulıqdur anuñ dükeli ‘ayıbdın. kaçan hükm eylese bir işe bayık (9) eydür ol işe “ol!” pes olur.
36. “dağı bayık Tañrı çalabumdur dağı sizüñ çalabuñuz (10) pes tapuñ aña bu yoldur toğru.”
37. pes dartışdılar bölükler ya’nī naşr anılar yā cuḥūdlar (11) aralarında. pes qatı ‘azābdur anlara kim kāfir oldılar ḥāzır gelmeklikden ol gün ulu ya’nī kıyāmet günü.
38. [160b] ne gey işidür bunlar dağı ne gey görür bunlar bize gelesileri gün!" līkin zālimler bugün (2) azğunlık içindedür bellü.

39. daḥı k̄or̄k̄ıt bunları yā muḥammed ḥasret gūni-y-ile ya‘nī k̄iyāmet ol vaḳt kim tamām oldı iş. (3) bunlar ya‘nī dūnyede ġāfillik içinde daḥı bunlar imān getürmezler.
40. bayık biz mīrās alavuz yiri (4) daḥı ne kim yir üzere-y-ise daḥı bizdin yaña döndürinileler.
41. daḥı aragıl kitāb içinde (5) ibrāhīm’i bayık ol oldı gey inancı peygamber.
42. ol vaḳt kim eyitti atasına “iy atam! nişe (6) ṭaparsın aña kim işitmez daḥı görmez daḥı aşşı degürmez saña nesene?”
43. “iy atam! (7) bayık ben geldi baña ‘ilmden ol nesene kim gelmedi saña pes uyğıl baña yol gösterem saña (8) toğru yol.”
44. “iy atam! ṭapma şeytāna bayık şeytān oldı Tañrı’ya (9) yazuk eyleyici.”
45. “iy atam! bayık ben k̄or̄karın kim ire saña ‘azāb Tañrı’dan (10) pes olasın şeytāna iş.”
46. eyitti atası ibrāhīm’e “yüz dondürici misin sen benüm Tañrılarımdan (11) iy ibrāhīm? eger yığlınmazsañ sögem saña yā sengser eyleyem daḥı kesilgil benden çok zamān.”
47. [161a] eyitti ibrāhīm “selām olsun saña! tizden yarlıgamaḳlık dileyeni senüñ içün çalabumdan bayık Tañrı oldı baña luṭf eylük eyleyici.”
48. (2) “bir yaña ayırlam sizden daḥı siz ṭapduğunuz neseneden Tañrı’dan ayruk. daḥı okıyam çalabumı (3) ola kim olmayam ben çalabumı okımağ-ıla bedbaht.”
49. kaçan kim ayrıldı bunlardan daḥı bunlar ṭapduğından (4) Tañrı’dan. ayruk bağışladuḳ aña işḥāk’ı daḥı ya‘kub’ı. daḥı dükelcüğün ya‘nī ibrāhīm’i, ismā‘il’i işḥāk’ı eyledük biz peygamber.
50. (5) daḥı bağışladuḳ bunlara raḥmetümüzden ya‘nī mal oğul kız daḥı eyledük bunlaruñ içün eylüg-ile añılmaḳlık yüksek.
51. daḥı (6) aṅgıl kitāb içinde mūsā’yı. bayık ol oldı aru ṭā‘at kılıcı daḥı oldı (7) yalavaç peygamber. yāḥūd
52. daḥı kığırduḳ aña ṭur ṭağı yanasından sağ yanı daḥı yakın. eyledük anı rāz issi.
53. (8) daḥı bağışladuḳ aña raḥmetümüz karındaşı hārūn’ı peygamber.
54. daḥı aṅgıl kitāb içinde (9) ismā‘il’i. bayık ol oldı toğru va‘delü daḥı oldı yalavaç peygamber.
55. (10) daḥı oldı ol buyurur ḳavumına namāzı daḥı zekātı daḥı oldı çalabı’sı ḳatında (11) begenilmiş.
56. daḥı aṅgıl kitāb içinde idrīs’i bayık ol oldı gey inancı peygamber.
57. [161b] daḥı yükselttük anı bir yire yüksek.

58. şunlar anlardur kim ni‘met viridi Tañrı bunlara peygamberlerden (2) âdem aşlından dağı anlardan kim ol bindürdük ya‘nî gemiye nûh-ıla dağı ibrâhîm aşlından ol ismâ‘il ishâk ya‘qub’dur (3) dağı ya‘qub aşlından ol mūsâ, hârûn, zekeriyyâ yahyâ ‘isâ! ‘dur dağı anlardan kim yol gösterdük dağı üyürdük. ol vaqt kim oqındı bunlaruñ üzere Tañrı kitâbları (4) yüzün düşerlerdi secde kılıcılar dağı ağlayıcılar.

59. pes ardınca geldi ol peygamberler şoñunda yavuz bölük yittirdiler (5) namâzı dağı uydılar nefis dileklerine. tiz ireler cehennem şamusındağı dereye.

60. meger ol kim tevbe eyledi (6) dağı îmân getürdi dağı işledi eyü iş pes şunlar gireler uçmağa güc olınmayalar (7) nesene.

61. ‘adn uçmaqlarına ol kim va‘de eyledi Tañrı kullarına kullar görmedin. bayık Tañrı oldı (8) va‘desi gelinmiş.“

62. işitmeyeler (9) uçmağ içinde yaramaz söz lîkin selâm virmek. dağı bunlaruñdur rûzîlar uçmağ içinde irte dağı gice.

63. şol uçmağ oldur kim mîrâş degürürüz kullarumuzdan aña kim oldı (10) şaķınıcı.

64. dağı inmezüz biz illâ çalabuñ buyruğı-y-ıla. anuñdur ol kim ileyümüzdedür ya‘nî âhîret (11) dağı ol kim ardumuzdadur dağı ol kim âhîret-ile dünya arasındadır ol kırk yıldur. dağı olmadı çalabuñ unıdıcı.

65. gökler çalabı’sı dağı [162a] yirüñ dağı ol kim ikisinüñ arasındadır. pes tapgıl aña dağı şabr eyle tapmaķlığına. hiç bilür misin anuñ beñdesin (2) yâ adaşın ?

66. dağı eydür âdemî “ay ol vaqt kim öldüm ben tiz çıkarılasımıvan diri!”

67. iy (3) añmaz mı yâ endîşe eylemez mi âdemî kim bayık biz yarattuk anı ilerüden olmamış-iken nesene!

68. senüñ çalabuñ haķķı-içün (4) kıparavuz kâfirleri şeytânlar ile. andan hâzır eyleyevüz bunları kıranına cehennem şamusınuñ yâ içine dizin çöküplerken.

69. andan (5) dartavuz her bir bölükden kıanķırağı kıtırakdur Tañrı’ya. haddan geçmeklige.

70. andan (6) biz bilüriregüz anları kim anlar lâyıķıraķdur oda girmege.

71. yokdur sizden illâ (7) girici oda oldı çalabuñ üzere vâcib hükm olınmış.

72. andan kıurtaravuz anları kim şaķındılar dağı kıoyavuz (8) zâlimler od içinde dizin çöküpler.

73. dağı kıaçan kim oķınsa kâfirler üzere âyetlerümüz rûşan eyleyiciler eyitti (9) anlar kim kâfir oldılar anlara kim îmân getürdiler “kıanķısı iki bölügüñ yigrekdür (10) yirdin yaña dağı görklürekdür dimek yirdin yaña?”

74. daḥı niçe helāk eyledük bunlardan ilerü zamān kavumından kim anlar yigrekdür mal-ıla daḥı sūrat baḳumlıḡa.

75. (11) eyit iy muḥammed “ol kim oldı azmaḳlıḡ içinde uzadı virür anuñ için Tañrı uzatmaḳlıḡ.” tā kaçan kim [162b] göreler anı kim va‘ de virilmişlerdür yā ‘azābı ya‘nī depelerimeḡ yā esirlik yā kıyāmeti pes tizden bileler anı kim ol (2) yavuzıraḡdur yirdin yaña daḥı za‘ ifıraḡdur südin yaña.

76. daḥı artura Tañrı anlara kim doḡru yol duttılar toḡru yol daḥı (3) girü qalanlar eyü ‘ameller yigrekdür çalabuñ qatında yanuddın yaña daḥı yigrekdür (4) dönmekdin āhiretdin yaña.

77. iy gördüñ mi kāfir oldı āyetlerümüze daḥı eyitti “virile baña mal (5) daḥı oḡul kız”?

78. ay bildi mi ol ḡaybı yā duttı mı Tañrı qatında qavl qarar?

79. eyle degül! (6) tizden yazavuz ne kim eydür daḥı arturavuz anuñ-içün ‘azābdan arturmaḡ.

80. mīrāş alavuz andan anı kim eydür (7) daḥı gele ol bize yaluñuz.

81. daḥı duttılar Tañrı’dan ayruḡ Tañrılar anuñ-içün kim olalar kāfirler için ‘izzet ya‘nī şafa‘ atçı.

82. (8) degül eyle! tizden inkār eyleyeler butlar tapduḡına ya‘nī kāfirler bunlara daḥı olalar butlar kāfirler üzere düşmān.

83. görmedüñ mi (9) bayıḡ biz viribidük şeytānları kāfirler üzere depredür kāfirleri depretmek.

84. pes ivme (10) bunlaruñ üzere bayıḡ biz şayaruz bunlaruñ için şaymaḡ.

85. ol gün ya‘nī qoparavuz şaḳınıcıları Tañrı dapa binidlülerken.

86. (11) daḡı sürevüz yazuḡlıları cehenneme degin şuya geliciler ḡalında ya‘nī şuşamışlar.

87. mālīk olmayalar şafa‘ ata [163a] meger ol kim duttı Tañrı qatında qavl qarar.

88. daḥı eyittiler “duttı Tañrı oḡul kız.”

89. (2) bayıḡ getürdüñüz nesene ‘azīm

90. 91. yaḳın olur gökler kim yanlalar ol sözden daḥı yarıla yir (3) daḥı düşe taḡlar düşmeklik nisbet eyledüklerinden ötürü Tañrı için oḡul kız yā azduḡlarından ötürü

92. yaramaz Tañrı’ya (4) kim duta oḡul kız.

93. yokdur her kim göklerdedür daḥı yirde illā kim gelicidür (5) Tañrı’ya ḡullıḡ ḡalında ya‘nī aşāḳlıḡ-ıla ḡorlıḡ-ıla.

94. (6) bayıḡ bildi şaḡışların bunlaruñ daḥı şaydı bunları şaymaḡ.

95. daḥı dükelicügi aña kıyāmet günü yaluñuz.
96. bayıḳ anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler tiz eyleye bunların içün Tañrı (7) dostlık.
97. bayıḳ geñez eyledük anı ya‘nī ḳur‘ān‘ı senüñ dilün ile tā muştılayasın anuñ-ile şaḳımcılara daḥı tā ḳorḳıdasın anuñ-ile ḳavmı (8) ḳatı şavaşçılar.
98. daḥı niçe helāk eyledük anlardan ilerü bir zamāna ḳavumlarından. hıç bilür misin bunlardan kimseyi yā işidürmişin bunların ünini?

1.20 Sūratü -Ṭāha /20/

(135 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. 4. (9) iy er! indürmedük senüñ üzere ḳur‘ān‘ı tā sen arasın likin ögüt virmek içün aña kim ḳorḳar [163b] indürmek andan kim yarattı yiri, daḥı gökleri yüceler.
5. Tañrı ‘arş üzere (2) müstevli oldı ya‘nī ḳaadır oldı yaratmaḳlıḡa anı.
6. anuñdur ne kim gökler içindedür daḥı ne kim yir içindedür daḥı ne kim ol ikinüñ arasındadır daḥı ne kim yaş toprak (3) altındadır.
7. daḥı eger yüceldür-iseñ anuñ söz-ile bayıḳ ol bilür gönül-ile söyledügin daḥı gizlüregi.
8. Tañrı yoḳdur Tañrı (4) illā ol anuñdur adlar görklü.
9. bayıḳ geldi saña mūsā sözi.
10. ol vaḳt kim gördi (5) odı pes eyitti ḳavmına ya‘nī ‘avratına “eglenün bayıḳ ben gördüm od. ümiddür kim getüreven size andan bir (6) pāre od yā bulavan od ḳatında toḡru yol.”
11. pes ol vaḳt kim geldi mūsā oda kıḡrıldı “iy mūsā !”
12. (7) “bayıḳ ben benven ḳalabuñ. pes çıkar bırak iki na’lınıñ bayıḳ sen deredesin aru olınmış dere ol yir adı.”
13. “daḥı ben üyürdüm seni (8) pes ḳulaḳ dut aña kim vaḫy olunur”
14. bayıḳ ben benven Tañrı yoḳdur Tañrı illā ben pes tapḡıl baña daḥı тұrur (9) namāzı beni añmaḳlıḡ içün.
15. bayıḳ kıyāmet gelicidür. yaḳın olurun ben kim gizleyem anı tā yanud virile (10) her nefis nite kim işler.
16. pes döndürmesüñ seni andan ol kim inanmaz kıyāmete (11) daḥı uydı nefsi dileğine pes helāk olasın.
17. daḥı nedür ol kim şaḡ elündedür iy mūsā ?

18. eyitti “ol ‘aşamdur [164a] tayanurın anuñ üzere dağı ağaçdan yaprak indürürin anuñ-ile koyunum üzere. dağı benüm anuñ içinde hâcetlerdür ayruķ.

19. (2) eyitti “bırak anı iy mūsā !”

20. pes bıraķdı anı pes ol vaķt ol ılān-ıdı yügrür.

21. eyitti Tañrı “dutgıl anı dağı kórķma tız (3) döndürevüz anı ilerügi ģalına.”

22. 23. “dağı dirşür elüñi bezeñ altı dapa çıķa elüñ (4) aķ yavuzlık siz ya‘ nī pīs degül- iken bir nişān ayruķ dağı tā gösterevüz saña nişānlarumuzdan ulu nişān.”

24. (5) “vargıl fir‘avn dapa bayık ol ģaddan geķdi.”

25. 28. eyitti mūsā “iy çalabum! aķı vir benüm içün gögüzümü ya‘ nī göñlümi dağı (6) geñez eyleyü vir baña işümi dağı şeşı vir bağılulığı dilümden anlayalar sözümi.”

29. 30. (7) “dağı eylegil benüm içün i‘timāda yarar yarı virici benüm ģavmumdan hārūn’ı ģarındaşımı.”

31. 32. “ķavī eyle anuñ-ile arķamı (8) dağı ortak eyle anı işüm içinde.”

33. 34. “tā namāz kılavuz saña çok dağı añavuz çok.”

35. “bayık sen (9) olduñ bizi bilici” ya‘ nī ol kim bize gerekdür bilürsin.

36. eyitti Tañrı “bayık virildüñ dilegüni iy mūsā !”

37. 39. “dağı bayık minnet eyledük (10) senüñ üzere bir gez dağı ol vaķt kim görelime bıraķduķ añanuñ ol kim göñüle bırağılur kim bıraķ mūsā’yı (11) t̄abut içine pes bıraķ anı deñiz içine pes bıraķsuñ anı deñiz deñiz kıranına duta anı ya‘ nī nil ırmağı [164b] benüm düşmānum dağı anuñ düşmānı dağı bıraķdum senüñ üzerüne sevgülik benden dağı tā bislenesin (2) şaķlamaķlıgum üzere.”

40. ol vaķt kim yürür-ıdı kıız ģarındaşuñ pes eydür-ıdı “iy yol gösterdeyin mi size ol kimse üzere kim ala gendüzine mūsā’yı?” (3) pes döndürdük seni añaña degin tā yaķtulu ola gözi anuñ dağı ģaygurmaya. dağı depeledüñ bir gişiyi (4) pes kırtarduk biz seni ģaygudan dağı mihnet içine bıraķduķ seni biribiri ardınca mihnet içine bıraķmaķlık. pes dölendüñ yıllar medyen ģavmı içinde ya‘ nī şu’ayb ģalında andan geldüñ taķdırlanmış vaķtin ol kırķ yaşıdaydı (5) iy mūsā !

41. dağı üyürdüm seni gendüzüm içün.

42. var sen dağı ģarındaşuñ ya‘ nī hārūn benüm nişānlarum-ıla dağı (6) sustlık eylemeñ beni aramak içinde.

43. varuñ fir‘avn’a degin bayık ol ģaddan geķdi.

44. eyidüñ aña (7) yumşak söz ümiddür ola kim ol aña ögüt duta yā kórķa.

45. eyittiler mūsā-y-ıla hārūn “iy çalabumuz! bayık biz kórķanız kim (8) ive ya‘ nī ‘azāb eylemeģe bizüm üzerümüze yā ģaddan geķüre yavuzlığı.”

46. eyitti Tañrı “qorqmañ siz iki bayıq ben siz ikileven işidürin görürin.”
47. (9) “pes gelüñ aña eyidüñ ya‘nī fir‘avn’a bayıq biz iki yalavacıvuz çalabunuñ pes viribigil bizüm-ile benī isrāyil’i ya‘nī şām’a (10) dağı ‘azāb eyleme. bayıq geldük saña nişān-ıla çalabuñdan. dağı selāmatlık anuñ üzere kim (11) uydı toğru yola.
48. bayıq biz vahy olındı bizdin yaña kim anuñ üzeredür yalan duttı [165a] adağı yüz döndürdi.
49. eyitti fir‘avn “pes kimdür çalabunuz iy mūsā ?”
50. eyitti mūsā “çalabumuz oldur kim virdi (2) her neseneğe sūratın anuñ andan yol gösterdi her neseneğe.”
51. eyitti fir‘avn “nedür zamāna qavmı hālı kim ilk idi?”
52. (3) eyitti mūsā “bilmekliğı anuñ çalabum qatındadır lavha’l-māhfūz azmaz çalabum dağı unitmaz.”
53. (4) “ol kim eyledi sizüñ içün yiri döşek dağı givürdi sizüñ içün yir içinde yollar (5) dağı indürdi gökden şuyı. pes çıkarduk anuñ-ile dürlüler otdan (6) perekendeler.
54. yiñ dağı oturuñ yılqılarınuzı. bayıq anuñ içinde nişānlardur ‘aqlılar (7) işlerine.
55. andan yarat(t)uq sizi dağı anuñ içinde girü döndürürüz sizi dağı andan çıkaravuz sizi (8) bir gez dağı.
56. bayıq gösterdük fir‘avn’a nişānlarımızı dükelcügin pes yalan duttı dağı boyun virmedi.
57. (9) eyitti fir‘avn “geldüñ mi sen bize tā çıkarasın bizi yirümüzden ya‘nī mışr‘dan cādūlīgün-ıla iy mūsā ?”
58. “pes bayıq gelevüz saña (10) cādūlīg-ıla anuñ gibi. pes kıl aramızda dağı senüñ arañda va‘de yiri hilāf eylemeyevüz biz ne dağı sen bir yiri (11) berāber.”
59. eyitti mūsā “va‘deñüz bayram gündür dağı kim dirile ādemiler kuşluğuñ.”
60. [165b] pes yüz döndürdi fir‘avn haqdan pes mekrin hilesin andan geldi.
61. eyitti cādūlara mūsā “Tañrı ‘azābı lāzım eylesün size! yalan bağlamañ (2) Tañrı üzere yalan pes yok eyleye sizi ‘azāb-ıla. dağı bayıq ümitsüz oldu ol kim yalan bağladı.”
62. (10)pes dartışdılar ya‘nī cādūlar (3) işlerini aralarında dağı gizlediler.
63. eyittiler “bayıq uşbu iki iki cādūdur dilerler kim (4) çıkaralar sizi yirüñüzden cādūlıqları-y-ıla dağı iledeleler yollaruñuzdan kim yigreklerdür.”
64. (5) “pes qaşd eyleñ berkidim mekrünüzi andan gelün şaf olup. bayıq kırtıldı yāhtulu oldu bugün ol kim gālib oldu.”
65. eyittiler (6) “iy mūsā! yā senüñ bırakmağıñ ‘aşāyı olsun yā olmağumuz (7)

ilkingi kimse kim bıraķdı.”

66. eyitti mūsā “belki bıraķuñ siz.” pes ol vaķt ipleri bıraķduklarından daķı ‘aşaları ĥayāl olunurdı mūsā’ya cādūlıklarından kim anlar yūğūrürler.

67. pes buldı nefsi içinde (8) ya‘nī gönli ķorku mūsā .

68. eyittük “ķorkma bayık sen sensin yüce.”

69. “daķı bıraķ (9) ol kim şağ elündedür yuda anı kim eylediler. bayık eyledükleri cādūlık mekridür daķı (10) ķurtılmaya cādū ķanda kim geldi.”

70. pes düşdi cādūlar secde eyleyiciler eyittiler “inanduķ hārūn çalabı’sına daķı mūsā’nuñ.”

71. (11) eyitti fir‘avn “iy imān getürdüñüz mi aña andan ilerü kim destür virem (6)size? bayık ol uluñuzdur ol kim öğretti size [166a] cādūlığı. pes keseven hereyne ben ellerüñüzü daķı ayaklarıñuzu şaşuru daķı aşavan sizi (2) ĥurma ağacı özdegiñe. daķı bilesiz ķanķımız ķatıraķ ‘azābludur daķı şoñ ķalıcı.

72. (8)eyittiler cādūlar “hergiz üyirmeyevüz seni (3) anuñ üzere kim geldi bize ĥüccetlerden daķı anuñ ĥaķķı için kim yarattı bizi. pes eyleseñ anı kim sen eyleyicisin bayık (4) ĥükm eylemeyesin sen illā uşbu dirlikde kim yaķındur.”

73. “bayık biz imān getürdük çalabumuza bizüm. için yazuķlarımızı daķı anı kim (5) güc-ile duttun bizi anuñ üzere cādūlıķdan. daķı Tañrı yigrekdedür daķı ķalıcıraķdur.”

74. “bayık her kim geldi ise çalabı’sına yazuķlu bayık anuñdur tımu. ölmeye anuñ içinde daķı dirilmeye” (6) ya‘nī menfa‘at lu dirlik.

75. 76. “daķı her kim gele çalabı’sına imānlu bayık işlemiş ola (7) farīzaları pes şunlar bunlarıñdur dereceler yüksekler ‘adn uçmaķları kim (8) aķar altlarından ırmaķlar ebed ķalıcılar iken içinde. şoldur yanudı anuñ kim (9) arındı yazuķdan.”

77. daķı bayık viribidük vaĥyi mūsā’ya kim “gitgil gice ya‘nī mışrdan ķullarum ile ya‘nī benī isrāyil. pes ur anlarıñ için (10) yol deñiz içinde ķuru. ķorkmayaşın irmeklikden daķı ķorkmayasın” ya‘nī ģarķdan.

78. pes irdi anlarıñ ardınca (11) fir‘avn çerisi-y-ile pes örtti anları deñizden ol kim örtti anları.

79. daķı azdurdı fir‘avn [166b] ķavmını daķı toĝru yol göstermedi.

80. iy benī isrāyil! bayık ķurtarduķ sizi düşmānuñuzdan. daķı va‘de eyledük (2) tūr tağmuñ şağ yanındın yaña indürdük üzerüñüze terengübini daķı bildiricini.

81. yiñ (3) ĥelāllerden anı kim rüzī virdük daķı ĥaddan geçmeñ anuñ içinde pes ine üzerüñüze ķaķımağum. daķı her kim (4) ine üzerine ķaķımağum bayık düşdi oda.

82. daķı bayık ben yarlıĝayıcıvan anı kim tevbe eyledi (5) daķı imān getürdi daķı

işledi eyü işler andan toğru yol duttı.

83. ne nesene ivdürdi seni kavumuñdan iy mūsā ?

84. (6) eyitti mūsā “anlar anlardur ardumcadur. dağı ivdüm ben sendin yaña iy çalabum tā hoşnūd olasın.”

85. Tañrı eyitti “bayık biz (7) fitneye bırağduğ kavmuñı senden soñra dağı azdurdı anları sāmīrī.”

86. pes döndi mūsā (8) kavmindin yaña kaçımış kayğulu eyitti mūsā “iy kavmum! ay va‘de eylemedi mi size çalabuñuz eyü va‘de ya‘nī toğru? (9) uzandı mı üzerüñüze zamān yā diledüñüz kimine üzerüñüze kaçımaklık (10) çalabuñuzdan pes hilāf eyledüñüz va‘de mi?”

87. eyittiler: “hilāf eylemedük va‘deñi kudratumuz ile (11) lakin biz götürdük yükler fir‘avn kavımı bezeğinden pes bırağduğ anı pes ancılayın [167a] bırağdı sāmīrī.”

88. pes çıkardı anlaruñ için bir buzağı tenlü anuñ mölemegi var. pes eyittiler “budur (2) Tañrı’ñuz dağı mūsā Tañrı’sı pes unıttı mūsā ”

89. görmez mi anlar kim döndürmez buzağı anlardın yaña bir söz dağı (3) mālīk olmaz anlaruñ için ziyān degürmege ne dağı aşşı degürmege?

90. (4) bayık eyitti anlara hārūn ilerüden “iy kavmum! bayık fitne olıñduñuz buzağuy ıla. bayık çalabuñuz rahmān’dur pes uyuñ baña dağı muṭī‘ oluñ buyruğuma.”

91. eyittiler (5) “hemīşe olavuz anuñ üzere muḳım olıcılar tā döne bizdin yaña mūsā .”

92. 93. eyitti mūsā “iy hārūn! (6) nesene yığdı seni kaçan kim gördüñ anlan azdılar kim geleyidüñ ardumca? ay āsī mı olduñ buyruğuma?”

94. eyitti hārūn iy añam oğlı! (7) dutma şaçalumu dağı başumu bayık ben kórğdum kim eyidesin perekende eyledüñ benī isrāyil’i (8) dağı şaqlamadüñ sözümi.”

95. eyitti: mūsā “ne nesenedür senüñ işüñ iy sāmīrī?”

96. eyitti sāmīrī (9) “bildüm ol nesneyi kim bilmediler anı. pes al dura bir avuç yalavaç izinden pes bırağdum anı. ancılayın kim itdüm (10) bezedi baña nefsum.”

97. eyitti mūsā “pes gitgil bayık senüñdür dirlik içinde kim eyidesin (11) yokanmaklık yokdur. dağı bayık senüñdür bir va‘de kim hilāf eylemeyesin anı. dağı bağ Tañrı’na ol kim [167b] oldunıdı anuñ üzere muḳım ya‘nī tapmaklığına her eyne göyündürevüz anı andan şavuravuz anı deñiz içinde şavurmaklık.”

98. bayık Tañrı’ñuz (2) Tañrı’dur kim yokdur Tañrı illā ol kapladı dükeli nesneyi bilmekdin yaña.

99. ancılayın hikāyet eylerüz saña (3) haberlerinden ol nesenüñ kimi geçdi. dağı

bayık virdük saña bizüm katumuzdan kur'an'ı.

100. kim yüz döndürür ise andan (4) bayık ol götüre kıyāmet günü ağır yüki.
101. ebed kalıcılar ol yazuk içinde dağı yavuzdur anların kıyāmet gününde (5) yüki!
102. ol gün kim ürile şür dağı koparavuz ol gün çağır gözlüler.
103. uğurlayın (6) söyleşeler aralarında “dölenmedüñüz illā on gice”.
104. biz bilüregüz anı kim eydürler ol vaqt kim eyide (7) yigrek ‘ağıldın raydın yaña “dölenmedüñüz illā bir gün”.
105. dağı şoralar saña tağlardan pes eyit “kopara anlan (8) çalabum koparmaklık.”
106. pes koya anları düz yir otsuz düz yir.”
107. “görmeyesin anuñ içinde aşak yir ne dağı yüce yir.”
108. (9) ol gün uyalar okıyıcıya ya'nī isrāfil anlamaklık yokdur anuñ-içün ħor oldu ünler ya'nī ün isleri Tañrı içün (10) pes işitmeyesin illā gizlü ün.
109. ol gün aşşı eylemeye şafa'at illā anuñ şafa'atlı kim destür virde aña Tañrı (11) dağı hoşnüd oldu aña sözdin yaña.
110. bilür anı kim aña ileylerindedür ya'nī āhīret işi dağı anı kim ardlarındadır ya'nī dünya işi. kaplayumayalar anı bilmekdin yaña.
111. [168a] dağı ħor oldu yüzler āşlar hemīşe diri-çün hemīşe durıcı-çün. dağı bayık nevmīd oldu ol kim götürdi zulmı ya'nī Tañrı'ya iki didi-y-ise.
112. dağı her kim (2) işleye eyü işlerden ol ħalde kim ol mü'min dür korkmaya zulm dan ya'nī yavuzlıkların arturmakdan dağı eksmekden ya'nī ħasanātından.
113. (3) dağı ancılayın indürdük anı kur'an iken ‘arabça dağı döndürdük anuñ içinde korkıtmağdan ola kim anlar (4) korkalar yā yīñileye anların içün kur'an.
114. pes yüce oldu Tañrı pādīşāh Tañrılığa lāyık. dağı ivme (5) kur'an okımağa andan ilerü kim tamām olına şendin yaña okımaklık dağı eyit “iy çalabum! arturı vir baña (6) bilmeği.”
115. bayık işmarladuk ādem'e ilerüden pes unıttı dağı bulmaduk anuñ kaşdın.
116. (7) dağı ol vaqt kim firiştelere “secde kıluñ ādeme.” pes secde eylediler illā iblis (8) onamadı.
117. pes eyittük “iy ādem! bayık bu düşmāndur saña dağı ‘avratuña pes çıkarmasuñ siz ikiye (9) uçmağdan pes emeklenesin.”
118. “bayık senüñdür kim açmayasın anuñ içinde dağı yalıñ olmayasın.”
119. (10) “dağı bayık sen şuşamayasın anuñ içinde dağı güneş değmeye saña.”
120. pes vesvese eyledi aña ya'nī ādem! dağı ħavvā şeytān (11) eyitti “iy ādem!

kuġaguzlayayın seni ebedlik ağacına daġı pādīşāhlıġa kim eskimez kesilmez?”

121. [168b] pes yidiler ol iki ol ağaçdan pes görindi ol ikiye sitirleri. daġı tırdılar irişdürürlerdi yapraġları biribirine anlaruñ üzere (2) uçmaġ yapraġından. ma‘şīyet eyledi ādem çalabı’sına azdı dileginden.

122. andan üyürdi anı çalabı’sı pes tevbe virdi (3) aña daġı toġru yol gösterdi tevbeğe.

123. eyitti Tañrı “aşaġa inüñ bundan ya‘nī uçmaġdan dükelüñüz. bir niceñüz bir niceñüze düřmāndur. (4) eger gelür ise size benden toġru yol uyar-ise toġru yoluma azmaya ya‘nī dünyede daġı bedbaġt olmaya ya‘nī āhiretde .

124. (5) daġı her kim yüz döndürse ġur‘ān’umdan bayıġ anuñdur dirlik tar ya‘nī sin ‘azābı. daġı ġoparavuz anı sinden ġıyāmet günü (6) gözsüz.

125. eyitti “iy çalabum! nişe ġoparduñ beni gözsüz bayıġ oldum-ıdı görür?”

126. eyitti Tañrı “andayuk geldi saña (7) āyetlerümüz pes terk eyledüñ anları. daġı ancılayın bugün terk olmasın” ya‘nī gössüzlik üzere ġanılařın.

127. ancılayın cezā virürüz aña kim şirk eyledi ya‘nī Tañrı’ya iki didi (8) daġı imān getürmedi çalabı’sı āyetlerine. daġı āġiret ‘azābı ġatıraġdur daġı bāġı ġalıcıraġdur.

128. iy (9) toġru yol göstermedi mi Tañrı anlara? nişe helāk eyledük anlardan ilerü bir zamān ġavumları yürirlerken tıraġlarında! (10) bayıġ anuñ içindedür niřānlar ‘aġıllar islerine.

129. eger degül misse söz kim ilerü oldu çalabuñdan (11) oldu-y-ıdı ‘azāb lāzım daġı müddet ad virilmiş.

130. pes şabr eyle eyittükleri üzere daġı namāz ġıl añar-iken çalabuñı [169a] güneş toġduġından ilerü daġı batduġından ilerü. daġı gice sa‘atlerinden pes namāz ġıl daġı gündüz (2) ġıranlarında ola kim sen ġořnüd olasın.

131. daġı baġdurma iki gözüñi andın yaña kim gönendürdük anuñ-ile dürlüler (3) kāfirlerden bezek yaġın dirliġüñ tā fitne eyleyevüz anlara anuñ içinde. rızġı çalabunuñ ya‘nī uçmaġ yigrekdür daġı bāġı ġalıcıraġdur.

132. (4) daġı buyur ġavmuna namāzı daġı şabr eyle anuñ üzere. dilemezüz saña rüzī ya‘nī senüñ için daġı ġalk için biz rüzī virürüz saña. (5) daġı āġıbat ya‘nī uçmaġ taġvā issinüñdür.

133. daġı eyittiler kāfirler “nişe getürmez muġammed bize bir niřān çalabı’sından?” iy gelmedi mi anlara (6) ġüccet ol kim ilkingi kitāblardadır?

134. daġı eger biz helāk eylesedük anları ‘azāb-ıla peygamber’den ilerü (7) eyidelerdi ġıyāmetde “iy çalabumuz! nişe viribimedüñ bizdin yaña yalavaç pes uyayıduk

āyetlerüñe andan ilerü (8) kim ħor olavuz daĥı rüsvāy olavuz?”

135. eyit “dükeli göz dutıcıdur kim kıyāmet pes göz dutuñ. pes tiz bilesiz kimdür (9) isleri toĝru yoluñ daĥı kim. toĝru yol duttı.”

1.21 Sūratü'l-Enbiyā /21/

(112 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (10) yakın oldu ādemīlerüñ hisābları anlar ġāfillik içinde yüz döndüricilerdür.
2. 3. gelmez anlara [169b] bir öĝüt çalabı'larından yiñi olmış illā işidürler anı şol ĥalde kim oynarlar ya'nī maşharaya dutarlar ġāfil iken göñülleri. (2) gizlediler rāz-ıla söyleşmeĝi anlar kim şirk eylediler “iy uşbudur mı illā bir ādemī sizcileyin. ay gelür misiz (3) cādülüĝa sizler bilür iken?”
4. eyitti ya'nī muḥammed “çalabum bilür sözi gökde daĥı (4) yirde daĥı ol işidicidür bilici.”
5. belki eyittiler “karışık düşlerdür. belki (5) gendüden bağladı anı belki ol şı'r eyidicidür pes getürsün muḥammed bize bir nişān nite kim viribinildi ilerügiler.”
6. (6) imān getürmedi anlardan ilerü hiç köy kim helāk eyledük anı iy anlar imān getüreler mi?
7. daĥı viribimedük (7) senden ilerü illā erenler vahy olunurdu anlara. pes şoruñ kitāb ehli'ne eger (8) bilmezseñüz.
8. daĥı eylemedük peygamberleri tenler kim yimeyeler ta'amı daĥı olmadı (9) anlar ebed kalıcılar.
9. andan toĝru eyledük anlara va'deyi pes kırtarduk anları daĥı her kimi kim dilerüz. (10) daĥı helāk eyledük müşrikleri.
10. bayık indürdük siz bir kitāb, anuñ içinde sizüñ anmaklıĝuñuzdur (11) iy añlamaz misiz?
11. daĥı niçe helāk eyledük köyi kim oldı-y-ıdı zulm eyleyici yarat(t)uĝ yiñi [170a] ardınca anuñ daĥı bir kavum.
12. pes ol vaĝt kim gördiler 'azābumuzı anlar ol köyden yüĝrüşürler ya'nī kaçarlardı.
13. eyidildi (2) “yüĝrüşmeñ bunları yañşuya duta daĥı dönüñ andın yaña kim gönedüñüz anuñ içinde daĥı turaĝlarıñuzdın yaña ola kim (3) dilenilesiz.”
14. eyittiler “iy 'azābumuz bayık olduk biz zulm eyleyiciler!”
15. pes ırılmadı şol (4) oĝıdukları tā eyledük anları biçilmiş söyünmişler.

16. daḥı yaratmaduḡ göḡi (5) daḥı yiri daḥı ol iki arasındadıḡıyı oyun eyleyü ya‘nī fayıdasuz.
17. eger dilese-dük kim dutavuz ‘avrat yā oḡul kıız (6) duta-y-ıduḡ anı ḡatumuzdan eger olsavuz eyleyiciler.
18. belki bıraḡuruz ḡaḡḡı bāḡıl üzere pes sır anuñ başını (7) pes andan ol bāḡıl helāk olıcıdur. daḥı sizüñdür ‘azāb şıfat eyledüḡüñüzden ötürü.
19. daḥı anuñdur (8) ol kim gökdedür daḥı yirde. daḥı anlar kim anuñ ḡatındadır ‘arlanmazlar anuñ ḡapmaḡından daḥı (9) armazlar.
20. tesbīḡ eylerler gice daḥı gündüz sākin olmazlar.
21. ay dutarlar mı (10) Tañrılar yir cinsinden kim anlar dirildürler?
22. eger varmissa yir-ile gökde Tañrılar Tañrı’dan ayruḡ (11) helāk olalardı. pes aru olmaḡı Tañrı’nuñ ‘arş issi andan kim şıfat eylerler.
23. şorılmaz andan kim eyler daḥı [170b] anlar şorılurlar.
24. ay ḡuttılar mı Tañrı’dan ayruḡ Tañrılar? eyit “getürüñ ḡüccetuñuzu. (2) uşbu ya‘nī ḡur’ān ḡaberidür anuñ kim benüm-iledür daḥı ḡaberidur anuñ kim ileyümdedür” ya‘nī geḡmiş ümmetler. kāfirlerüñ eyregi bilmezler ḡaḡḡı ya‘nī ḡur’ān’ı tevhibi (3) pes anlar yüz döndüricilerdür.
25. daḥı viribimedük senden ilerüden yalavaḡ illā vaḡy olundu (4) aña kim “bayıḡ yokdur Tañrı illā ben pes ḡapuñ baña”.
26. daḥı eyittiler “duttı Tañrı (5) oḡul kıız.” arulıḡı anuñ dükeli ‘ayıbdan belki ḡullardur aḡırlanmışlar ya‘nī firışteler.
27. öñirtmezler aña söylemeg-ile daḥı anlar anuñ buyruḡı-y-ıla (6) işlerler.
28. bilür anı kim ileylerindedür daḥı anı kim artlanıncadır. daḥı şafa‘at eylemeyeler illā (7) anuñ-iḡün kim ḡoşnüd oldu Tañrı daḥı anlar anuñ ḡorḡusından ḡorḡucılardur.
29. daḥı her kim eydür-ise, anlardan “bayıḡ (8) Tañrıvan Tañrı’dan ayruḡ” pes ol cezā virürüz aña cehennem. ancılayın cezā virürüz zālamlere.
30. iy bilmedi mi (9) anlar kim kāfir oldılar kim bayıḡ gökler daḥı yir oldu-y-ıdı baḡlu pes açduḡ biz ol ikiyi daḥı eyledük şudan her nesneyi kim diridür? ay imān getürmez mi bunlar?
31. (10) daḥı eyledük yirde ḡaḡlar kim depretmeye anları daḥı eyledük ol ḡaḡlar dapa (11) yirde iki ḡaḡ arasındadıḡı yollar [171a] ola kim anlar ḡoḡru yol dutalar.
32. daḥı eyledük göḡi örtü şaḡlanmış ya‘nī şeyḡānlardan. anlar nişānlarından göḡüñ (2) yüz döndüricilerdür.

33. daḥı ol oldur kim yarattı gıceyi daḥı gündüzi daḥı güneşi daḥı ayı (3) dükeli gökde yürirler tızlig ile.

34. daḥı eylemedük hıç âdemiye senden ilerü ebed olmaḥ. (4) iy eger ölür isen anlar ebed alıcılar mıdur?

35. her nefis ölümi dadıcıdur. daḥı şınayavuz sizi (5) şerr ile daḥı ḥayr-ıla fitne-y-içün. daḥı bizdin yaña dönilesiz.

36. daḥı ol vaḫt kim gördi seni anlar kim kâfir oldılar (6) dutmazlar seni illâ yañşuya “iy uşbu ol mıdur kim ‘ayıblar Tañrılarıñuzu!” daḥı anlar Tañrı’yı (7) añmaḫlıḫda anlardur kâfirler.

37. yaradıldı âdemî ivmekden. tız gösterem size nişānlarımı (8) pes ivmeñ siz.

38. daḥı eydürler “ḫaçandur bu va‘de (9) eger olduñuz ise toḫru söyleyiciler?”

39. eger bilse-di anlar kim kâfir oldılar ol vaḫt kim yıgamayalar yüzlerinden odı ne daḥı (10) aralarından ne daḥı nuşret virileler!

40. belki gele anlara añsuzda pes ḥayrān eyleye anları (11) pes güçleri yitmeye girü döndürmeḫine daḥı anlar mühlet virilmeyeler.

41. daḥı bayıḫ yañsulandılar yalavaḫlar [171b] senden ilerü pes indi anlara kim yañşuya tuttılar anları ol nese kim oldılar anı yañşularlar.

42. (2) eyit “kim şaḫlar sizi gıce daḥı gündüz Tañrı’dan” belki anlar çalabı’ları zikrinden ya‘nı ḫur‘ān’dan (3) yüz döndüricilerdür.

43. ay, var mı anlarıñ Tañrılar kim yıḫa anları bizden ayruḫ? (6)güçleri yitmez gendüzilerine (4) yarı virmeklige ne daḥı anlar bizden aman virilürler.

44. belki gönendürdük anları daḥı atalarını (5) tā uzandı anlarıñ üzere ‘umr. iy görmezler mi bayıḫ biz ḫaşd eylerüz yire ekserüz anı (6) kıranlarından? iy bunlar mıdur yiñiçiler?

45. eyit “bayıḫ ḫorḫıdurın sizi ḫur‘ān-ıla.” (7) işitmezler şaḫırlar ḫıḫırmaḫı ol vaḫt kim ḫorḫıdılsalar.

46. eger yoḫansa anlara bir pāre (8) ‘azābından çalabunuñ bayıḫ eyıdeler “iy ‘azābumuz bayıḫ olduḫ biz ḫulm eyleyiciler!.”

47. daḥı ḫoyavuz (9) terāzuları toḫru ḫıyāmet günü içün pes ḫulm olınmaya kimse nesene. eger olur-ise (10) dāne ḫadar isbetenden getürevüz anı. daḥı ḫap olduḫ biz ḫisāb eyleyiciler.

48. 49. daḥı bayıḫ virdük (11) mūsā’ya daḥı hārūn’a tevrīt’i daḥı aydınlıḫ daḥı öḫüd şaḫıncılara anlar kim [172a] ḫorḫarlar çalabı’larından ḫāyıb iken daḥı anlar ḫıyāmetden ḫorḫıcılardur.

50. daḥı bu ƣur'ān (2) añmaƣdur görklü ƣutlu indürdük anı iy siz misiz aña inanmayıcılar?

51. daḥı bayıƣ virdük ibrahīm'e (3) toğru yolın ilerüden ya' nī reside olmadın daḥı olduƣ anı biliciler.

52. ol vaƣt kim eyitti atasına daḥı ƣavmına “nedür uşbu (4) butlar kim siz aña muƣım olıcısız” ya' nī ƣapmaĖına?

53. eyittiler “bulduƣ atalarumuzu aña ƣapıcılar.”

54. (5) eyitti ibrahīm “bayıƣ olduñuz siz daḥı atalaruñuz azĖunlık içinde bellü.”

55. eyittiler “iy geldüñ mi bize haƣk-ıla (6) yā sen oyun idenlerden misin?”

56. eyitti ibrahīm “belki ƣalabuñuz gökler ƣalabı'sıdur daḥı yirüñ (7) ol kim yarattı butları daḥı ben anuñ üzere ƣanuƣlardanvan.”

57. “daḥı Tañrı haƣƣı-içün yavuz (8) butlaruñuza andan soñra kim dönesiz yüz döndüricilerken!”

58. pes eyledi anları ibrahīm pāre pāre illā ulusın (9) anlaruñ ola kim ol ƣavm ol butdın yaña döneler.

59. eyittiler “kim eyledi bunu Tañrılarumuza? bayıƣ ol (10) zālimlerdendür.”

60. (11) eyittiler “işiddük bir yiğit kim añardı anları eyidilür aña ibrahīm.”

61. eyittiler “pes getürüñ anı ādemiler gözleri ƣatında ola kim ƣanuƣlık vireler.”

62. eyittiler [172b] “sen mi eyledüñ bunu Tañrılarumuza iy ibrahīm?”

63. eyitti “belki eyledi anı uluları (2) uşbu pes şoruñ anlara eger söylerler ise.”

64. pes döndiler gendüzilerindin yaña (3) pes eyittiler “bayıƣ sizler siz zālimler!”

65. andan başları aşāĖa döndiler ya' nī kāfirliklerine döndiler eyittiler “bayıƣ bildüñ (4) degül bunlar kim söylerler.”

66. eyitti ibrahīm “iy ƣapar misiz Tañrı'dan ayruğa aña kim aşşı degürmez size neşene (5) daḥı ziyān degürmez size.”

67. “uf size daḥı aña kim ƣaparsız Tañrı'dan ayruƣ! (6) ay añlamaz misiz?”

68. eyittiler “göyündürüñ ibrahīm'i daḥı arĖa virüñ Tañrılaruñuza eger olduñuz-ise (7) eyleyiciler.”

69. eyittük “iy od olĖıl şovuƣ daḥı selāmatlık ibrahīm üzere!”

70. dilerler aña (8) yavuzlık eylemek; pes eyledük anları ziyānlular.

71. daḥı ƣurtarduƣ anı daḥı lūt peygamberi ol yirdin yaña kim bereket eyledük anuñ içinde (9) ya' nī şam ili 'ālemlere.

72. daḥı baĖışladuƣ aña ya' nī ibrahīm'e işhāƣ'ı daḥı ya' ƣub'ı (10) artuƣ ya' nī oğul oğlı. dükeline eyledük Tañrı ƣa' atın ƣılıcılar.

73. (11) daḥı eyledük anları imāmlar toḡru yol gösterürler bizüm buyruğumuz-ile. daḥı eyledük anlardın yaña eyü işler eylemek daḥı namāzı dururmaqlık daḥı zekātı virmeklik. [173a] daḥı oldılar bize tapıcılar.

74. daḥı lūt'a virdük peygamberlik (2) daḥı 'ilm daḥı kırtarduk anı ol köyden kim oldı- y-ıdı arusuz işler. bayık anlar oldılar (3) yavuz kavm fāsıklar.

75. daḥı givürdük anı rahmetümüz içine bayık ol şālīhlardandür.

76. (4) daḥı nūḥ'a ol vaḫt kim kığırdı ilerüden pes icābet itdük anı pes kırtarduk anı daḥı kavumunu kaygudan (5) ulu.

77. öyke alıcı eyledük anı kavumdan kim anlar yalan duttılar āyetlerümüzü. bayık anlar (6) oldılar yavuz kavm pes ġarḫ eyledük anları dükelin.

78. daḥı dāvud'ı ya' nī aṅḡıl süleymān'ı. (7) ol vaḫt kim hükm eylerdi ekin ekinde ol vaḫt kim otladı gice ol ekin içinde koyun bir kavumuñ. daḥı olduk biz anlarıñ hükmüne (8) ḥāzırlar.

79. pes araladuk ol ḫazıyyeyi süleymān'a. daḥı dükeline virdük peygamberlik daḥı 'ilm. daḥı fermān eyledük (9) dāvud ile taḡları tesbīḫ eylerlerken daḥı kuşı. daḥı olduk biz eyleyiciler.

80. daḥı öğrettük (10) aña yaraḫ pīşe sin sizün için tā şaḫlaya sizi ḫalısuñuzdan. iy siz şükr eyleyiciler misiz?

81. (11) daḥı süleymān'a yili ḫatı yil iken yürir buyruğı-y-ıla ol yire kim bereket eyledük [173b] anıñ içinde ya' nī şam ili. daḥı olduk her nesneyi biliciler.

82. daḥı şeytānlardan anlar kim ḫalarlardı deñize (2) anıñ-içün daḥı işlerlerdi işin andan ayrık ya' nī ḫalmaḫdan. daḥı olduk anlarıñ şaḫlayıcıları.

83. daḥı eyyüb'ı (3) ol vaḫt kim kığırdı ḫalabı'sına “bayık ben yoḫandı baña ziyān daḥı sen esirgeyicilerün esirgeyiciregisin.”

84. pes biyerledük (4) anı pes giderdük ol kim var-idi anda ziyāndan. daḥı virdük aña kavumunu daḥı kavmıñ beñzerini anlarıñ-ıla rahmet için (5) bizüm ḫatumuzdan daḥı ögüd için tapıcılara.

85. daḥı ismā'ıl'i daḥı idrīs'i daḥı zü'l kifl'i (6) dükeli şabr eyleyicilerdendür ya' nī Tañrı ḫa' atına.

86. daḥı givürdük anlar rahmetümüz içine bayık anlar (7) şālīhlardendür.

87. daḥı balık issini ya' nī yūnus'ı ol vaḫt kim giddi ḫaḫıyuban gümān iltti kim ḫar eylemeyevüz işin (8) anıñ üzere. pes kığırdı ḫarañulıklar içinde kim “yoḫdur Tañrı illā sen dükeli 'ayıbdan arulıḡun. bayık ben (9) oldum zālimlerden.”

88. pes biyerledük anı daḥı (10) kırtarduk anı ḫayḫudan. daḥı ancılayın kırtaravuz

mü'minleri.

89. daḥı zekeriyyā'yı ol vaḳt kim kıḡırdı çalabısı'na “iy çalabum! ḳoma beni yaluñuz ya'nī oḡulsuz (11) daḥı sen mīrāş eyleyicilerim yigregisin.”

90. pes icābet itdük anı daḥı baḡışladuḳ aña yāhyā'yı. daḥı yarar eyledük anuñ-içün [174a] ‘avratını. bayıḳ anlar oldılar iverler-idi ḡayırlarda daḥı oḡırlardı bizi raḡbet eyleyü uçmaḡa daḥı (2) ḳorḳa ṭamudan daḥı oldılar bize aşaklıḳ eyleyiciler.

91. daḥı ol kim şakladı fercini pes ürdük anuñ içine (3) canumuzdan daḥı eyledük meryem'i daḥı oḡlın nişān ‘ālemlere.

92. bayıḳ uşbu dīnūñüzdür bir dīn iken. (4) daḥı ben çalabuñuzvan pes ṭapuñ baña.

93. daḥı bölük bölük oldılar dinleri işi içinde aralarında. dükeli (5) bizdin yaña dōnicilerdür.

94. pes her kim işler-ise eyü işlerden ol ḡalde kim ol mü'mindür (6) inkār eylemek yoḡdur anuñ işine bayıḳ biz anı yazıcılaruz.

95. daḥı vācibdur ol köy üzere kim (7) helāk eyledük anı kim anlar dōnmeyeler.

96. 97. tā ol vaḳt kim açıla yecüc daḥı mecüc (8) yol ḡalde kim yüce yirden yilişürler yaḡın oldı ḡaḳ va'desi ya'nī ḳıyāmet pes (9) anda açılup ḳalıcıdur gözleri anlaruñ kim kāfir oldılar “iy ‘azābumuz! ya'nī eyideler olduḡ-ıdı ḡāfilliḳ içinde (10) bundan belki olduḡ-ıdı zālimler”.

98. bayıḳ daḥı ol kim ṭaparsız Tañrı'dan ayruḳ ṭamu odın (11) yanduracaḳdur siz aña giricilersiz.

99. eger olsa-dı anlar Tañrılar girmeyelerdi ṭamuya. [174b] dükeli anuñ içinde ebed ḳalıcılardur.

100. anlaruñ anuñ içinde iñilemek var daḥı anlar anuñ içinde işitmezler.

101. bayıḳ anlar kim (2) ilerü geçdi anlaruñ içün bizden uçmaḳ yā eyü baḡt anlar andan ıraḳ olınmışlardır.

102. işitmeyeler gizlü ünün ṭamunuñ. (3) daḥı anlar ol nesene içinde kim arzular ḡōñülleri ebed ḳalıcılardur.

103. ḳayḡulu eylemeye anları ulu ḳorḳu (4) ilerü geleler anlara firişteler iyideler “uşbudur ḡünüñüz ol kim olduñuz-idi va'de virilürsüz.”

104. ol ḡün kim (5) dürevüz göḡi firişte dürdüḡi gibi nāmeyi. nite kim başladıḳ ilk yaratmaḡı girü döndürevüz anı (6) va'de eylemekdür üzerümüze. bayıḳ biz olduḳ eyleyiciler.

105. daḥı (7) bayıḳ yazduḳ gökden inen kitāblar içinde lavha'l maḡfūz'dan soñra bayıḳ yir mīrāş ala anı şālih ḳullarum.

106. bayıḳ bunuñ içinde ya'nī ḳur'ān (8) yitütikdür ḳavma kim ṭapıcılardur.

107. daḥı viribimedük seni illā raḥmet ‘ālemlere.
108. eyit (9) “bayık vaḥy olındı baña kim bayık Tañrı’ñuz bir Tañrı’dur. iy siz müsülmānlar misiz.”
109. (10) pes eger yüz döndürelersiz pes eyit “bildürdüm size berāberlık üzere. daḥı bilmezın yakın mıdır yā ıraḥ mıdır (11) va‘ de virildüğünüz.”
110. “bayık ol bilür eşkereyi sözden daḥı bilür anı kim gizlersiz.”
111. “daḥı [175a] bilmezın ola kim ol fitnedür size daḥı gönenmekdür bir zamāna degin.”
112. eyit “iy çalabum! hükm eyle (2) ḥaḥk-ıla ya‘nī kāfirlerün ‘azābına. daḥı çalabumuz esirgeyicidür arḥa virmek dilenendür anuñ üzere kim şıfat eylersiz” yalanlaruñuzdan.

1.22 Sūratü'l-Ḥacc /22/

(78 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (3) iy ādemīler! ya‘nī mekke ehli ḳorḳuñ çalabuñuzdan bayık ḳıyāmet zelzelesi ulu nesenedür.
2. (4) ol gün kim göresiz anı ḳoya ḡāfil ola her emzürici ‘avrat andan kim emzürdi daḥı ḳoya her yüklü ‘avrat (5) yükini. daḥı göresin ādemīleri esrükler ya‘nī esrükler gibi daḥı degül anlar esrükler (6) velikin Tañrı ‘azābı ḳatıdur.
3. daḥı ādemīlerden bir nicesi oldur kim tartışalar Tañrı ḥaḥḳında bilmeksüz (7) daḥı uyar her şeytāna boyun virmeyici.
4. yazıldı anuñ üzere bayık kim dost dutar-ise anı (8) bayık ol azdun anı daḥı yol göstere aña ṭamu ‘azābına degin.
5. iy ādemīler! ya‘nī mekke ḳavmı (9) eger olduñuzsa gümān içinde girü dirilmekden bayık biz yarat(t)uḳ sizi ṭopraḳdan [175b] andan oḡlan olduḡı şudan andan uyışmış ḳandan andan bir pāre etden tamām yaradılmış ya‘nī canlanmış daḥı tamām yaradılmamış tā belürdevüz (2) size. daḥı dölendürevüz oḡul canlar içinde anı kim dilerüz adanılmış vaḳta degin. andan çıkaravuz (3) giçi oḡlan iken andan tā iresiz ‘aḳluñuz tamāmlıḡına. daḥı bir niceñüz oldur kim ölür daḥı bir niceñüz oldur (4) kim girü döndürilür ‘umruñ herzeresine tā kim bilmeye bildügiñden soñra nesene. daḥı göresin (5) yiri ḳuru pes ḳaçan kim indürevüz anuñ üzere şuyı deprene daḥı arta (6) daḥı bitüre her bir dürlüden görklü.

6. ol anuñ içündür kim bayık Tañrı oldur Tañrılığa yarar dağı bayık ol (7) dirürür ölülere dağı bayık ol her nese üzere güci yiter.

7. dağı bayık kıyāmet gelicidür (8) gümān yoǵdur anuñ içinde. dağı bayık Tañrı koparur sinler içindegiyi.

8. 9. dağı ādemileruñ bir nicesi oldur kim (9) tartışık eyler Tañrı'da 'ilmsüz dağı toǵru yolsuz dağı kitābsuz rüşan döndürici yanın dağı (10) boynın tā azdura Tañrı yolından. ya'nī tā'utdan anuñdur dünyede rüsvāylık dağı daduravuz aña (11) kıyāmet güninde göyündürici 'azābı.

10. şol anuñ içündür kim ilerü duttı iki eluñ dağı bayık Tañrı degül zılm eyleyici [176a] kullara.

11. dağı ādemilerden oldur kim tapar Tañrı'ya kırañ üzere ya'nī şek üzere. pes eger degirse aña (2) hayr dölenür aña eger degirse aña fitne dönene gendü yanasına ziyān oldı (3) dünye dağı āhıret ya'nī kāfirliği ol oldur ziyān bellü.

12. tapar Tañrı'dan ayruğa aña kim ziyān degürmez (4) aña dağı aña kim aşşı degürmez aña. şol oldur azgunlık ıraǵ.

13. (5) tapar bayık ol kim ziyānı anuñ yakınıraǵdur aşşısından. yavuz yarı viricidür dağı yavuz işdür!

14. bayık Tañrı (6) givüre anları kim imān getürdiler eyü işler uçmaqlara aǵar altından (7) ırmaqlar. bayık Tañrı eyler ne kim diler.

15. her kim oldı gümān eyler kim (8) arқа virmeye aña ya'nī muḥammed'e Tañrı dünye içinde dağı āhıretde uzatsuñ bir ip ev örtüsündin yaña (9) andan kessüñ pes baǵsuñ hıç giderür mi hılesi anuñ kaǵımaǵın.

16. dağı andayuk indürdük kūr'ān'ı (10) āyetler bellüler. dağı bayık Tañrı toǵru yol gösterür aña kim diler.

17. bayık anlar kim imān getürdiler (11) dağı anlar kim cuḥūd oldılar şābiler ya'nī ılduza tapıcılar dağı naşrāniler dağı mecūsiler dağı anlar kim [176b] Tañrı'ya ortak eylediler bayık Tañrı hükm eyleye ayırtlayı bulanıñ arasında kıyāmet günü bayık Tañrı her nese üzere (2) bilürdür.

18. iy gördüni mi bayık Tañrı secde eyler aña ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür (3) dağı gün dağı āy dağı yıldızlar dağı taǵlar dağı āǵaclar dağı cānaverlar dağı çok (4) ādemilerden dağı çok vācib oldı anuñ üzere 'azāb. dağı her kinü ḥor eyleye Tañrı yoǵdur aña (5) 'aziz eyleyici. bayık Tañrı işler anı kim diler.

19. uşbu iki ḥaşmdur; dartışdılar çalabı'ları dīni içinde. (6) pes anlar kim kāfir oldılar kesildi anlaruñ içün bizler oddan döküline başları üzerinden (7) şu.

20. eridiline anuñ-ile ol kim qarınları içindedür dağı derileri.
21. dağı anlarıñdur kaçmalar (8) demürden.
22. her nice kim dileyeler kim çıkalar andan kaçğudan döndürineler (9) anuñ içine “dağı daduñn göyündürici ‘azābı!”
23. bayık Tañrı givüre anlan kim imān getürdiler. dağı işlediler (10) eyü işler uçmaqlara aķar altlarından ırmaķlar. bezenileler anuñ içinde bilezüklerden (11) altundan dağı incüden dağı tonları anuñ içinde ĥarirdür ya‘nī ebrişümdür.
24. [177a] dağı yol gösterinildiler sözüñ dağı yol gösterinildiler ögülmüş yola.
25. bayık anlar kim kāfir oldılar dağı (2) yıǵarlar Tañrı yolından dağı mescidi’l ĥarām’dan ol kim kıldıķ anı ādemīler için (3) berāber durdurıcı anda dağı çıkıcı andan. dağı her kim dileye anuñ içinde meyl eylemek ya‘nī yıǵlınmış nesanelere zulm -ıla ĥaduravuz aña (4) ‘azābdan acıdıcı.
26. dağı ol vaķt kim bellü eyledük ibrahīm’e ev yirini kim “ortak eyleme (5) baña nesneyi dağı arıtı ev’ümi, ĥavāf eyleyenlere. dağı ĥuranlara dağı ruķū‘ eyleyenlere sucüd eyleyenlere”.
27. “dağı nidā eyle (6) ādemīlere ĥacca geleler saña erenler dağı her bir aruķ üzere geleler (7) her ırak yoldan.”
28. “tā ĥāzır olalar anlarıñ menfa‘atlarına dağı añalar Tañrı adın (8) bilinmiş günler içinde anuñ üzere kim rüzī virdi anlara dilsüz cānaverden deveden şıǵırdan koyundan. pes yīñ andan (9) dağı yidürüñ kaçtı dirliklüye yoķsula.”
29. “andan gidersünler çirklerini dağı yirine getürsünler nezrlerini (10) dağı ĥavāf eylesünler kaçım ev’e.”
30. ol dağı her kim ulular ise Tañrı ĥurmatlarını ol (11) yigrekdür aña kaçabı’sı kaçında. dağı ĥelāl olındı size dürt ayaklular meger ol kim oķınur üzerüñüze ya‘nī ĥarāmıǵıla. [177b] pes ırak oluñ arusuzdan butlardan dağı ırak oluñ buĥtan sözden
31. muĥlislerken Tañrı’ya ortak eyleyiciler degül iken aña. dağı her kim (2) ortak eyler-ise Tañrı’ya pes anuñ gibidür kim düşdi gökden (3) pes kaçpa anı kaç yā indüre anı yıl ırak yire.
32. ol dağı her kim ulular-ise (4) ĥac nişānlarını bayık ol gönüller kaçınmağındandır.
33. size anuñ içinde aşşılardur adanılmış (5) vaķta degin andan indürildügi yiri kaçım ev kaçıdır.
34. dağı her bir kaçum için eyledük kaçbān eyleyesi yir (6) tā añalar Tañrı adını anuñ üzere kim rüzī virdi anlara dilsüz cānaverden deve şıǵır koyun. pes Tañrı’ñuz (7) bir

Taňrı'dur pes aňa boyun virüñ. dağı muştıla boyun viricilere

35. anlar kim kaçan anıla Taňrı qorqa (8) gönülleri dağı şabr kılanlar anlara degen nesene üzere dağı namāzı dururanlar; dağı andan kim rüzı virdük anlara (9) nafaqa eylerler.

36. develer şıgırlar eyledük anı size Taňrı dīni nişānlarından size anuñ içinde hayırdur. (10) pes anuñ Taňrı adını anuñ üzere bağıu dururlarken pes kaçan düşe eyegüleri pes yiñ andan (11) dağı yidürüñ qaňa'at eyleyene. dağı dileyiciye. andayuk girü ancılayın musahhar kılduk anı size ola kim siz [178a] şükır kılasız.

37. degmeye Taňrı'ya etleri dağı qanları anuñ līkin dege aňa şaşınmaqlık (2) sizden. andayuk musahhar eyledi size anı tā tekbır eyleyesiz Taňrı'ya anuñ üzere kim toğıru yol gösterdi size. dağı muştıla eyü işlölere.

38. bayık Taňrı girü yıgar ya' nī kāfırlar şerrini anlardan kim imān getürdiler. (3) bayık Taňrı sevmez her hıyānet eyleyiciyi kāfir olıcı.

39. (4) destür virinildi anlara kim çalış eylenildiler andan ötürü kim zılm eylenildiler. dağı bayık Taňrı arqa kılamak üzere güci yiterdür.

40. (5) anlar kim çıkarnıldılar sarāylarından haqsuz illā eyittüklerinden ötürü “çalabumuz (6) Taňrı'dur”. dağı eger degülmisse def eylemegi Taňrı'nuñ ādemīleri bir nicelerini bir nice-y-ile yıkınıla-dı rāhibler yiri (7) dağı naşrāniler kilisesi dağı cuhūdlar kilisesi dağı mescidler kim anılır anuñ içinde Taňrı adı çok. (8) dağı bayık arqa vire Taňrı aňa kim arqa virür aňa. bayık Taňrı qavīdür beñdeşsüz.

41. anlar kim eger yir virevüz anlara (9) yirde dururalar namāzı dağı vireler zekātı dağı buyuralar eyüyi (10) dağı yıgalar yavuzdan. dağı Taňrı'nuñdur işlerüñ soñı.

42. 44. dağı eger yalan dutalar seni bayık (11) yalan duttı anlardan ilerü nūh qavmı dağı 'ād dağı şemūd dağı ibrahīm qavmı dağı lūt qavım [178b] dağı isleri medyen' üñ dağı yalan dutıldı mūsā. pes geçürü virdüm kāfirlere andan duttum (2) anları. pes nite oldu inkār eylemegüm?

45. pes niçe köy helāk eyledük anı dağı ol zılm eyleyici-y-idi (3) pes ol düşübdür örtüleri üzere. dağı niçe kıyu işsüz qalmış dağı yüksek köşk yā kireçlenmiş

46. iy yürimediler mi (4) yirde pes ola-y-ıdı anlaruñ gönüller bileler-idi anuñ-ile yā kulaqlar işidilerdi (5) anuñ-ile? bayık görmez olmaz gözler velikin görmez olur gönüller kim gögüzlerdedür.

47. (6) ivmek isterler senden ' azāba dağı hergiz yalan eylemeye Taňrı va' desini. bayık bir gün (7) çalabuñ qattında biñ yıl gibidür anlardan kim şayarsız siz.

48. dağı niçe köy mühlet virüm (8) aňa ol zılm eyleyici-y-iken andan duttum anı. dağı bizdin yañadur dönmeqlık.

49. eyit “iy âdemîler! (9) bayık ben size korkıdıçıvan bellü.”
50. pes anlar kim îman getürdiler dağı ‘amel kıldılar eyü ‘ameller (10) anlara yarlıgamaqlıkdur dağı rüzîdur eyü ya‘nî uçmak.
51. dağı anlar kim dürişdiler âyetlerümüzde dölendürici gişiler anlar (11) tamu işleridür.
52. dağı viribimedük senden ilerü yalavaç [179a] ne dağı peygamber lîkin kaçan kim okıdı bırağıdı şeytân okımaqlığı içinde pes bâıl eyledi Tañrı anı kim bırağur-ıdı (2) şeytânandan muhkem eyleye Tañrı âyetlerini. dağı Tañrı bilicidür dürüst işlü dürüst sözlü.
53. tâ eyleye anı kim bırağur şeytân (3) fitne anlara kim gönülleri içinde şayrulukdur dağı katmış gönülleri. dağı bayık zâlimler (4) ırağ dartışık içindedür.
54. dağı tâ bileler anlar kim virinildiler ‘ilm kim bayık ol hağdur? çalabuñdan (5) pes îman getüreler aña pes sâkin ola aña gönülleri. dağı bayık Tañrı yol göstericidür anlara kim îman getürdiler (6) toğru yoldın yaña.
55. dağı hemîşe ola anlar kim kâfir oldılar şek içinde andan ya‘nî kûr‘ân’dan tâ gele anlara (7) kıyâmet añsuzda nâgeh yâ gele anlara ‘azâbı kısr günüñ.
56. pâdişâhlık ol gün Tañrı’nuñdur (8) hükm eyleye aralannda. pes anlar kim îman getürdiler dağı işlediler eyü işler na‘im uçmaqlarındadır.
57. (9) dağı anlar kim kâfir oldılar dağı yalan duttılar âyetlerümüzü pes anlar anlaruñdur ħor eyleyici ‘azâb.
58. (10) dağı anlar kim yirlerinden gittiler Tañrı yolında andan depelendiler yâ öldiler rüzî vire anlara Tañrı (11) görklü rüzî. bayık Tañrı oldur rüzî viricileruñ yigregi.
59. givüre anları givürinilesi yire kim [179b] begeneler anı. dağı bayık Tañrı bilicidür geçürici.
60. ol dağı kim ‘ıkab eyler ise ancılayın kim ‘ıkab olındı anuñ-ile (2) andan güç eylenildi anuñ üzere bayık yardım ide aña Tañrı. bayık Tañrı ‘afv eyleyicidür yarlıgayıcıdur.
61. ol anuñ içündür kim Tañrı givürür (3) giceyi gündüz içine dağı givürür gündüzi dün içine dağı bayık Tañrı işidür görürdür.
62. (4) ol anuñ içündür kim Tañrı oldur hağ bayık ol kim taparlar andan ayruğ oldur bâıl. (5) dağı bayık Tañrı oldur yüce ulu.
63. iy görmedüñ mi bayık Tañrı indürdi gökden (6) şu pes oldı yir yaşıl. bayık Tañrı eyü işlüdür bilürdür.
64. anuñdur (7) ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. dağı bayık Tañrı oldur bay ögülmüş.
65. ay görmedüñ mi bayık Tañrı musağğar eyledi size (8) anı kim yirdedür dağı

gemiye yürür (6)deñiz içinde buyruğıyla. dağı dutar göği (9) düşmeğın dilemedüğü için yir üzere illā anuñ destürıyla. bayık Tañrı ādeilere mihrubandır rahmet kılıcı.

66. (10) dağı ol oldur kim yarattı sizi andan öldürür sizi andan dirüdür sizi. bayık ādemī (11) kāfir olıdır.

67. her bir ümmete eyledük bir şerī‘at anlar şerī‘at dutıcılardur anı pes dartışık eylemesünler senüñ ile [180a] kurban işinde. dağı okıgıl çalabuñdın yaña bayık sen toğru yol üzeresin toğru.

68. dağı bayık eger dartışurlarsa senüñ ile (2) pes eyit “Tañrı bilürirekdür anı kim işlersiz.”

69. Tañrı hüküm eyleye sizüñ arañuzda kıyāmet günü anuñ içinde kim olduñuz anuñ içinde (3) dartışurlar.

70. iy bilmedüñ mi bayık Tañrı bilür anı kim gökdedür dağı yirde. bayık şunuñ (4) lavh içindedür bayık şol Tañrı üzere geñezdür.

71. dağı tıparlar Tañrı’dan ayruğa aña kim (5) indürmedi aña hüccet dağı aña kim yokdur anlaruñ aña ‘ilm. dağı degül zālamlere yarı virici.

72. dağı kaçan kim (6) okına anlaruñ üzere āyetlerümüz bellüler bilesin yüzlerinde anlaruñ kim kāfir oldılar inkār eylemek (7) yakın ola anlar cümle eyleyeler anlara kim okırlar anlaruñ üzere āyetlerümüzü. eyit “haber vireyin mi size (8) andan yavuzırağı ya‘nī kūr‘ān okımağdan? od!” va‘de eyledi anı Tañrı anlara kim kāfir oldılar dağı yavuz dönecek yirdür!

73. iy (9) ādemīler! urıldı bir meşel pes kulağ dutuñ aña bayık anlar kim okırlar Tañrı’dan ayruğ (10) yaratmayalar bir siñek eger dirilürler ise aña dağı eger kıparsa anlardan siñek nesene (11) kırtarmayalar anı andan. za‘if oldı isdeyici dağı isdenilmiş!

74. bilmediler yā ululamadılar Tañrı’yı haqqınca bilmek [180b] bayık Tañrı kavīdur ‘azīzdür.

75. Tañrı üyürür fıriştelerden yalavaçlar dağı ādemīlerden. bayık Tañrı (2) işidicidir görıcidir.

76. bilür anı kim ileylerindedür dağı anı kim artlarındadır dağı Tañrı’dan yaña döner işler.

77. (3) ay anlar kim imān getürdiler! ruķū‘ eyleñ dağı secde eyleñ dağı tıpuñ çalabuñuza dağı eyleñ hayrı (4) ola kim kırtılasız. dağı ta‘at eyleñ Tañrı için ta‘atmañ haqqınca. ol üyürdi sizi dağı eylemedi (5) sizüñ üzere din içinde tarlık. uyuñ atañuz millettine ibrahīm’e. ol ‘ad virdi size müsülmānlar (6) diyü ilerüden dağı bunuñ içinde tā ola yalavaç tanuğ sizüñ üzere dağı olası tanuğlar (7) ādemīler üzere. pes tıruñ namāzı dağı virüñ zekātı. dağı yapışuñ Tañrı’ya oldur işüñüz başarıcı yarı virici. (8) eyü iş başarıcıdır dağı eyü

yardım viricidür!

1.23 Sūratü'l-Mü'minūn /23/

(118 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (9) bayık kurtıldı mü'minler.
2. anlar kim anlar namāzları içinde aşağılık idicilerdür.
3. daḥı anlar kim anlar (10) herzedden bāḥıldan yüz döndüricilerdür.
4. daḥı anlar kim zekātı eyleyicilerdür.
5. daḥı anlar kim anlar [181a] ferclerini şaklayıcılarıdur
6. illā 'avratları üzere yā anlara kim elleri (2) pes anlar melāmet olunmışlar degüldür.
7. her kim ister-ise andan ayruḡ anlar anlar artuḡlık eyleyicilerdür.
8. (3) daḥı anlar kim anlar emānetlerine daḥı 'ahdlarını şaklayıcılarıdur.
9. (8)daḥı anlar kim anlar (4) namāzları üzere şaklayacılarıdur.
10. 11. anlardur mīrās alıcılar anlar kim mīrās alurlar firdevs uçmaḡını (5) anlar anuñ içinde ebed ḡalıcılarıdur.
12. daḥı bayık yarattuḡ ādemiyyi sudan kim balçıḡdandır.
13. (6) andan eyledük anı menī şuyı ya' nī dölenecek yirde ya' nī raḡimde berk.
14. andan yarattuḡ meniyyi (7) uyışmış ḡan pes yarattuḡ uyışmış ḡanı bir pāre et pes yarattuḡ bir pāre eti sūñükler pes geydürdük sūñüklere eti (8) andan yarat(t)uḡ anı daḥı bir yaradılmış. pes ḡayırlı oldu Tañrı yigregi süret eyleyicileruñ endāze eyleyici.
15. andan bayık siz (9) andan şoñra ölicilersiz.
16. andan bayık siz ḡıyāmet ḡünü ḡoparılasız.
17. daḥı bayık yarat(t)uḡ üzeruñüzde (10) yidi ḡökler daḥı olmaduḡ biz ḡalkdan ḡāfiller.
18. daḥı indürdük ḡökden (11) şu endāze-y-ile pes dölendürdük anı yirde. daḥı bayık biz gidermege anı ḡādirlerüz.
19. pes yarat(t)uḡ sizuñ-içün anuñ-ile [181b] uçmaḡlar ḡurmā ağacından daḥı üzüm ağacından sizuñ anuñ içindedür yimişler ḡoḡ daḥı andan (2) yirsiz.
20. daḥı bir ağaḡ kim çıkar sīnā ḡaḡından bitürür yaḡ daḥı ḡatıḡ yiyicilere.
21. (3) daḥı bayık size dört ayaklıda 'ibaretdür; şuvaruvuz sizi andan kim ḡarınları içindedür. daḥı sizuñ anuñ içinde (4) manfa' atleruñüz var ḡoḡ daḥı andan yirsiz.
22. daḥı anlaruñ üzere daḥı gemi üzere yüklenürsiz.

23. (5) daḥı bayıḳ viribidük nūḥ'ı ḳavmına pes eyitti iy ḳavmum! ṭapuñ Tañrı'ya yoḳdur sizüñ (6) hıç Tañrı andan ayruḳ. ḳorḳmaz misiz?

24. pes eyitti ol cemā' at kim kāfir oldılar ḳavmundan “degül işbu illā (7) bir ādemī bizcileyin diler kim artuḳlık isteye sizüñ üzere. daḥı eger dilese-di Tañrı indüre yidi (8) firışteler. işitmedük işbunı ilergi atalarumuzdan.

25. degül bu illā bir er kim (9) anuñ delülügi var göz dutuñ aña tā bir zamāna degin.

26. eyitti iy ḳalabum! yardım it baña yalan duttuḳlarından ötüri beni.”

27. (10) pes vaḥy viribidük aña kim “eylegil gemi bizüm şaḳlamaḳlıgumuz ile yā bizüm naẓarumuzda daḥı bizüm vaḥyumuz ile. pes ḳaçan kim gele buyruḳumuz (11) daḥı ḳaynaya tennūr givür gemi içine her bir iki çiftten iki ya'nī irkek daḥı dişi daḥı ḳavmuñı illā anı [182a] kim ilerü geçdi anuñ üzere söz anlardan. daḥı söyleşme benüm-ile anlarda kim zılm eylediler bayıḳ anlar ğarḳ olucılardur.”

28. “pes (2) ḳaçan kim toḒru olduñ sen daḥı ol kim senüñ-iledür, gemi üzere eyit sipās Tañrı'nuñdur ol kim ḳurtardı bizi (3) zālim ḳavümlerden

29. “daḥı eyit iy ḳalabum! indür beni indürececek yire mübarek daḥı sen indüricilerüñ (4) yigisin.

30. bayıḳ anuñ içinde nişānlar daḥı bayıḳ olduḒudı şınayıcılar.

31. andan, yarat(t)uḳ anlardan şonra, (5) bir bölük daḥılar.

32. pes viribidük anlaruñ içinde yalavaç anlardan ya'nī ḥūd peygamber kim ṭapuñ Tañrı'ya yoḳdur sizüñ (6) hıç Tañrı andan ayruḳ. iy, ḳorḳmaz misiz?

33. daḥı eyitti cemā' at ḳavmundan anlar kim kāfir oldılar (7) daḥı yalan duttılar āḫireti görmegi daḥı ğarra eyledük anlar ni' met-ile yaḳın dirlik içinde “degül işbu illā (8) ādemī sizcileyin. yir andan kim yirsiz andan daḥı iĉer andan, kim iĉersiz.

34. (9) daḥı eger muṭi' olursañuz bir ādemiye sizcileyin bayıḳ siz andan ziyānlularsınız.

35. iy va' de eyler mi size bayıḳ siz ḳaçan ölesiz (10) daḥı olasız toprak daḥı süñükler bayıḳ siz ḳıḳarılışsınız.

36. ıraḳ oldı ıraḳ oldı ol kim va' da olıñduñuz.”

37. (11) degül ol ya'nī dirlik illā yaḳın dirliğümüz ölevüz biz daḥı dirilevüz biz daḥı degülüz biz ḳoparınılmış.

38. degül ol [182b] billā bir er yalan baḒladı Tañrı üzere yalan. daḥı degülüz biz anuñ inanıcılar.

39. eyitti iy ḳalabum! yardım it baña (2) yalan duttuḳlarından ötüri.

40. eyitti Tañrı “az zamāndan olalar ya'nī toḒru dutıcı anı peşimān olıcılar.”

41. pes duttı anları ün ya'nî cebreyil üni haqq-ıla (3) pes eyledük anları sil üzerindeki pes ırak olmaqdur zâlim kavumlara!
42. andan yarat(t)uq anlardan soñra, bölükler (4) ayruqlar.
43. öñürtmez hiç bölük eceline dağı soña qalmazlar.
44. andan viribidük yalavaçlarumuzu (5) biribiri ardınca. ne qadar kim geldi bir bölüğe yalavacı yalan duttılar anı. pes şoyaqışdurduq bir nicesini bir nicesine (6) dağı eyledük anları sözler. pes ırak olmaqdur qavmuñ kim imân getürmezler!
45. 46. andan viribidük mūsā'yı (7) dağı qarındaşın hārūn'ı nişānlarımız ile huccet ile bellü. fir'avndın yaña dağı qavumına. pes boyun virmediler (8) dağı oldılar bir qavum yücelik eyleyiciler dağı artuqlıq.
47. pes eyittiler inanalum mı iki âdemîye bizcileyin dağı qavum (9) ol ikinüñ bize tapıcılardur.
48. pes yalan duttılar ol ikiyi pes oldılar helāk olınmışlardan.
49. (10) dağı bayıq virdük mūsā'ya tevrîti ola kim ya'nî qavumu toğru yol tutalar.
50. dağı kılduq meryem oğlın dağı anasın bir nişān. dağı yir virdük ol ikiye (11) yüce yirdin yaña dölenecek yir issi dağı aqar şu issi.
51. iy yalavaçlar! yiñ helâllerden, [183a] dağı işleñ eyü bayıq ben eyledüğünüzü biliciven.
52. (8)dağı bayıq işbu ya'nî islām milletünüzdür bir millet iken. (2) dağı ben çalabuñuzvan pes qorquñ benden.
53. pes kesek kesek eylediler işlerini aralarında bölüklerken; her bölük (3) qatlarındaqıya sevinicilerdür.
54. pes qo anları gāfilliklerinde tā bir zamāna degin.
55. 56. ay, şanurlar mı, bayıq ol kim (4) meded eylerüz anlara māldan dağı oğlanlardan iverüz anlarıñ içün hayrlar içinde belki bilmezler.
57. (5) bayıq anlar anlar çalabıları qorqusından qorqıcılardur.
58. dağı anlar kim anlar çalabılar āyetlerine (6) inanurlar.
59. dağı anlar kim anlar çalabılarına ortak eylemezler.
60. dağı anlar kim virürler (7) virdüklerini gönülleri qorqıcıyiken bayıq anlar çalabılarından yaña dönucilerdür.
61. anlar iverler (8) hayırlara dağı anlar öñürdicilerdür.
62. dağı buyruq eylemezüz hiç nefse illā güci yittüğince. dağı bizüm qatumuzda (9) kitābdur söyler haqqı dağı anlar zulm eylemezler.
63. belki gönülleri anlarıñ gāfletdedür işbundan ya'nî qur'an'dan. (10) dağı

anların işleri var ya'nî çirkin, andan ayruk ya'nî mü'minler işinden ayruk anlar anı işleyicilerdür.

64. tā kaçan kim duttuğ (11) ni' met lülerini 'azāb-ıla kılıc-ıla anlar zārılık eyleyü çağrışurlar.

65. zārılık eyleyü çağrışmañ bugün bayık siz bizden [183b] yardım virinilmezsiniz.

66. 67. bayık oldıydı āyetlerüm benüm okınur üzerüñüze pes olduñuz-idi ökçelerüñüz üzere dönerdüñüz, (2) boyun virmeyciyiken anuñ-ile gice söz söylerken herze söylerdüñüz.

68. iy endişe eylemezler mi sözi ya'nî kūr'ān'ı yā geldi mi anlara ol nesene kim gelmedi (3) atalarına ilergiler

69. (4) yā bilmediler mi yalavaçlarını pes anlar aña inkār eyleyicilerdür.

70. yā eydürler mi anuñ delülügi var? belki geldi anlara haqq-ıla dañı eyregi onların haqqı hoş görmeyicilerdür.

71. (5) dañı eger uysadı haqq gönülleri dilegine onların fesāda varay-ıdı gökler dañı yir dañı her kim anlardadır. (6) belki getürdük anlara añaqlıklarını ya'nî kūr'ān pes anlar añaqlıklarından yüz döndüricilerdür.

72. yā diler misin anlara müzd yā kiri (7) çalabuñ müzdi yigrekdür dañı ol yigregidür ruzi viricilerün.

73. dañı bayık sen okırsın anları, yoldın yaña (8) toğru.

74. dañı bayık anlar kim imān getürmezler āhirete, yoldan egilicilerdür.

75. (9) dañı eger rahmet eyleseyidük anlara dañı giderseyidük anı kim anlardadır ziyān ya'nî mekke kızlığı becid olalardı haddan geçürmekliklerinde ya'nî kâfirliklerinde mütehayyir olurlardı.

76. (10) dañı bayık duttuğ anları 'azāb-ıla ya'nî açlıg-ıla miskinlik getürmediler çalabılarına dañı zārılık eylemezler.

77. (11) tā kaçan kim açavuz onların üzere kapu 'azāb issi katı ya'nî bedr günü anlar anuñ içinde nevmid olıcılardur.

78. [184a] dañı ol oldur kim yarattı sizün için kulağ dañı gözler dañı yürekler az şükr eylersiz.

79. (2) dañı ol oldur kim yarattı sizi yirde dañı andın yaña haşr olınasız.

80. (3) dañı ol oldur kim dirürür dañı ol öldürür dañı anuñdur birerbiri ardınca gelmegi gicenün dañı gündüzün iy añlamaz misiz?

81. belki eyittiler, ancılayın (4) kim eyitti ilergiler.

82. eyittiler iy kaçan kim ölevüz dañı olavuz toprak dañı süñükler ay bayık biz (5)

girü koparılmışlar mıvuz?

83. bayık va‘de olunduğ biz dağı atalarumuz işbu ilerüden degül işbu illā (6) yalan sözleri ilergilerün.

84. eyit kimündür yir, dağı ol kim yirdedür eger bilür olduñuzsa?

85. (7) tiz eyideler Tañrı’nuñdur eyit iy endişe eylemez misiz?

86. eyit kimdür yidi gökler çalabısı (8) dağı ulu ‘arş çalabısı

87. tiz eyideler Tañrı’nuñdur eyit nişe korkmazsınız?

88. eyit: “kimdür kim (9) elindedür pādışāhlığı her nesenenüñ dağı ol āmān virür āmān virilmez anuñ üzere eger bilür olduñuzsa?

89. (10) tiz eyideler Tañrı’nuñdur eyit pes nite bögülenürsiz.

90. belki geldük anlara haqq-ıla; dağı bayık anlar (11) yalancılardur.

91. dutmadı Tañrı hıç oğlan. dağı yoğıdı anuñ-ile hıç. Tañrı andan iledeyidi [184b] her Tañrı ya‘nī eger dağı bir Tañrı varmissa yarattuğın dağı yüceledi bir nicesi bir nice üzere. arulığıdur Tañrı’nuñ sıfat eyledüklerinden.

92. (2) gāybı bilici dağı hāzırı; dağı yüce oldu andan kim şirk eylerler.

93. 94. eyit: iy çalabum! eger gösterürseñ (3) baña, anı kim va‘dā olınurlar. iy çalabum eylemegil beni kavm içinde kim zālimlerdür.

95. dağı bayık biz anuñ üzere kim gösterevüz saña (4) anı kim va‘dā eylerüz anlara kādirdür.

96. def eyle anuñ-ile kim ol görklürekdür ya‘nī kelime-i şehādet yavuzı biz bilüregüz sıfat eyledüklerini ya‘nī şirki.

97. 98. (5) dağı eyit ay çalabum! şıgunurın saña vesveselerinden dīvlerüñ; dağı şıgunurın iy çalabum (6) hāzır olmaqlıklarından.

99. 100. tā kaçan kim gele birine anlaruñ ya‘nī kāfirlerüñ ölüm eyide iy çalabum döndürüñ beni. (7) ola kim işleyem eyü işi, kōduğumda zāyi‘ eyledüğümde” degül eyle bayık ol söz ol eyidicisidür anuñ. dağı anlaruñ ileyinde (8) araya girici vardur ya‘nī ölümünden haşra degin vaqt ol güne degin kim koparılar.

101. pes kaçan kim ürile şūr içine nesebler yokdur aralarında (9) ol gün dağı biribirini şorışmayalar.

102. pes her kim ağır oldu terāzuları, pes anlardur anlar kurtılmışlar.

103. (10) dağı ol kim yiyni oldu terāzuları anlar ziyān eylediler nefslerine tamu içinde ebed kalıcılardur.

104. (11) göyündüre yüzlerini od dağı anlar anuñ içinde yüzleri yanup ölicilerdür.

105. iy olmadı mı āyetlerüm okınur üzerünüze, [185a] pes olduñuz anı yalan

dutarsız?

106. eyittiler: iy çalabumuz! gâlib oldu üzerümüze beğ bahtlığumuz dağı olduğ- ıdı bir kavm azgunlar.

107. (2) iy çalabumuz! çıkar bizi oddan; eger dönersevüz biz zâlimlerüz.

108. eyitti Tañrı yâ mâlik ırağ oluñ anuñ içinde; (3) dağı söylemeñ baña.

109. “bayık oldıydı bir bölük, kullarumuzdan, eydürleridi iy çalabumuz (4) inanduk pes yarlığa bizi dağı rahmet eyle bize; dağı sen, rahmet eyleyicileruñ yigregisin.

110. pes duttuñuz anları (5) yañşuya tâ unuddurdılar size añaqlığımı dağı olduñuzıdı anlara gülersiz.

111. “bayık ben yanud virdüm anlara bugün (6) şabr eyledükleri için anlar zafer bulıcılar murâdlarını.

112. eyitti niçe dölendüñüz yırdı yıllar (7) şağışı?

113. eyittiler: “dölendük bir gün, yâ bir günün bir nicesin; pes sorun şayıcılara ya‘nî firıştelere.

114. eyitti: (8) dölendüñüz illâ az eger bayık siz bilürsiz.

115. “iy, şanduñuz mı siz kim yarattuk sizi bâtıl dağı bayık siz (9) bizdin yaña dönilmeyesiz.

116. pes yüceli Tañrı pâdişâh Tañrılığa lâyıq. yoğdur Tañrı illâ olk ‘arş çalabısı (10) görklü.

117. dağı kim okır-ise ya‘nî tapar-ise Tañrıyla dağı bir Tañrı kim hücceti olmasa aña bayık hisâbı anuñ (11) çalabısı katındadır. bayık kurtılmaz kâfirler.

118. va kal dağı eyit yarlığa dağı rahmet kıl dağı sen rahmet kılıcıların yigregisin.

1.24 [185b] Sûratü'l-Nûr /24/

(64 âyettir –Medine‘ de nâzil olmuştur)

Bismi’llâhi’r-râhmâni’r-râhim

1. (2) süredür indürdük anı dağı farîza eyledük anı. dağı indürdük anuñ içinde âyetler bellüler ola kim (3) siz yâd kılasız.

2. zinâ eyleyici ‘avrat dağı zinâ eyleyici er uruñ her birisine ol ikiden (4) yüz urmağ. dağı dutmasuñ sizi ol ikide, şafkat Tañrı hükmi içinde eger olduñuzsa imân getirürler (5) Tañrı’ya dağı şoñrağı güne. dağı hâzır olsun ol iki ‘azâbına bir bölük mü’minlerden.

3. (6) zinâ eyleyici er çiftlenmesuñ illâ zinâ eyleyici ‘avrat yâ şirk getüren ‘avrat dağı zinâ eyleyen ‘avrat çiftlenmesün illâ zinâ eyleyen er, (7) dağı şirk eyleyen er. dağı harâm olındı ol mü’minler üzere.

4. daḥı anlar kim sögerler mestüre ‘avratlara (8) andan getürmediler dört ṭanuklar uruñ anlara seksen urmaḥ daḥı (9) ḳabul ḳılmañ anlaruñ ṭanuklığın hergiz. daḥı anlar (6)anlardur fāsıḳlar.

5. illā anlar kim tevbe eylediler (10) andan şoñra daḥı şalāḥ getürdiler iş pes bayıḳ Tañrı yarlıḡayıcıdur raḥmet ḳılıcı.

6. daḥı anlar kim sögerler [186a] ‘avratlarına, daḥı olmadı anlaruñ ṭanuklar illā gendüzileri birisinüñ ṭanuklığı (2) dört gez ṭanuklık virmekdür and içmeg-ile bayıḳ ol girçek söyleyenlerdendür.

7. daḥı bişinci bayıḳ Tañrı la‘neti (3) anuñ üzere eger oldı-sa yalancılardan.

8. daḥı girü yıḡa andan ya‘nī ‘avratdan ‘azābı ya‘nī zinā ḥaddi kim ṭanuklık vire ‘avrat (4) dört gez ṭanuklık virmek Tañrı’ya and içmeg-ile bayıḳ ol yalancılardandır.

9. daḥı bişinci bayıḳ Tañrı ḡazabı (5) anuñ üzere eger oldı-sa er girçeklerden.

10. daḥı eger degülmissse Tañrı fazlı sizüñ üzere (6) daḥı raḥmeti daḥı bayıḳ Tañrı tevbe viricidür dürüst işlülüḡi...

11. bayıḳ anlar kim getürdiler yavuz yalan ya‘nī āyişe ḳatında cemā‘ atdur sizden. (7) şanmañ anı yavuz size belki ol eyidür size. her bir gişiye anlardan oldur kim kesb eyledi (8) yazuḳdan daḥı ol kim başın duttı uluşına ya‘nī buḥtānuñ anlaruñ anuñdur ‘azāb ulu.

12. nişe ol vaḳt kim işiddüñüz anı (9) gümān iltı mü’mınler daḥı imān getürmiş ‘avratlar gendüzilerine ya‘nī dınler ehline ḥayr daḥı eyitmediler işbu yalandur bellü

13. (10) nişe getürmediler anuñ üzere dört ṭanuklar? pes ol vaḳt kim getürmediler ṭanukları pes anlar (11) Tañrı ḳatında anlardur yalancılar.

14. daḥı eger degülmissse Tañrı fazlı sizüñ üzere daḥı raḥmeti dünıe içinde [186b] daḥı āḫiretde ireyidi size anuñ içinde kim girdüñüzdi anuñ içine ya‘nī buḥtān ulu ‘azāb.

15. ol vaḳt kim ulaşurduñuz biribirüñüzden anı ya‘nī iki (2) daḥı eydürdüñüz aḡızlaruñuz ile anı kim olmadı sizüñ aña bilmegüñüz daḥı şanurduñuz anı geñez ol Tañrı ḳatında (3) uludur ya‘nī yazuḳ.

16. daḥı nişe ol vaḳt kim işittüñüz anı eyitmedüñüz “olmadı bizüm kim söyleyevüz işbunı arulıḡındur senüñ (4) işbu buḥtāndur ulu?

17. öḡütler sizi Tañrı ya‘nī girü yıḡar kim girü dönesiz anuñ gibi hemişe eger olduñuzsa mü’mınler.

18. (5) daḥı bellü eyler Tañrı size āyetleri daḥı Tañrı bilicidür dürüst işlü.

19. bayıḳ anlar kim severler kim yayıla (6) yavuz nesene anlaruñ içinde kim imān getürdiler anlara ‘azābdur aḡrıdıcı dünıe içinde (7) daḥı āḫiretde. daḥı Tañrı bilür daḥı siz bilmezsisiz.

20. daḥı eger degülmissse Tañrı fażlı sizüñ üzere daḥı raḥmeti (8) daḥı bayıķ Tañrı şefkatlu raḥmet eyleyliciligi.

21. ey anlar kim îmān getürdiler! ardınca varmañ şeytān izlerinüñ. (9) daḥı kim ardınca vermek şeytān izlerinüñ daḥı eger daḥı kim ardınca verse şeytān izlerinüñ bayıķ ol birür yavuz iş. (10) daḥı şeri‘atde bulunmaz iş degülmissse Tañrı fażlı sizüñ üzere daḥı raḥmeti arınmaya-y-ıdı sizden hiç kimse (11) hemişe lîkin Tañrı arıdur kimi diler-ise. daḥı Tañrı işidicidür bilicidür.

22. daḥı and içmesüñ fażl isleri sizden [187a] ya‘nî māl içinde daḥı giñlik isleri kim virme-yeler hışımlık islerine daḥı miskînlere daḥı evlerinden ayrılanlara (2) Tañrı yolında. (3) daḥı ‘afv eylesünler daḥı yazuķ bağışlasunlar. bayıķ sevmezsiz kim yarlıgaya Tañrı sizi daḥı Tañrı yarlıgayıcıdur raḥmet kılıcı.

23. bayıķ anlar kim sögerler mestüre ‘avratlara ğāfil ‘avratlara ya‘nî yavuz işden (4) mü’mine ‘avratlara la‘net olındılar dünyāda daḥı āḥiretde daḥı (5) anlaruñdur ‘azāb ulu.

24. ol gün kim şanuklık vire anlaruñ üzere dilleri daḥı elleri daḥı ayakları anuñ-içün kim oldılar işlerler.

25. ol gün (6) tamām degüre anlara Tañrı cezālarını vācib daḥı bilürler bayıķ Tañrı oldur Tañrılığa lāyık bellü.

26. arusuz ‘avratlar (7) arusuz erenlerüñdür; daḥı arusuz erenler arusuz ‘avratlaruñdur. daḥı aru ‘avratlar aru erenlerüñdür daḥı aru erenler (8) aru ‘avratlaruñdur. anlar arınılmışlardır andan kim eydürler. anlaruñdur yarlıgamaķ daḥı görklü rüzî ya‘nî uçmaķ (9) görklü.

27. ey anlar kim îmān getürdiler girmeñ evlere evlerüñüzden artuķ tā dönesiz (10) daḥı selām viresiz evler ehline. ol yigrekdür size ola kim siz anasız.

28. eger bulmazsañuz andan (11) kimse girmeñ anlara tā destür virile size. daḥı eger eyidile size dönüñ [187b] pes dönüñ ol aruraķdur size ya‘ni gönlüñüze. daḥı Tañrı işledüğüñüzi bilürdür.

29. yuķdur sizüñ üzere yazuķ (2) kim giresiz evlere kim dölek olmamışdur anuñ içinde menfa‘at dur size. daḥı Tañrı bilür (3) anı kim āşikāre eylesiz daḥı anı kim gizlersiz.

30. eyit mü’mine örtsünler gözlerinüñ bir nicesin daḥı şaķlalıyalar ferclerini (4) ol aruraķdur anlara. bayıķ Tañrı bilürdür işledüğüñüzi.

31. daḥı eyit mü’mine ‘avratlara (5) örtsünler gözlerinüñ bir nicesin daḥı şaķlasunlar ferclerini. daḥı göstermesünler (6) bezeklerini illā anı kim görindi andan. daḥı bıraķsunlar derinçeklerini göncükleri üzere. (7) daḥı göstermesünler bezeklerini illā erenlerine yā atalarına yā erenleri atalarına (8) yā oğlanlarına yā erenleri oğlanlarına yā karındaşlarına yā

qarındaşları oğlanlarına (9) yā kız qarındaşları oğlanlarına yā ‘avratlarına ya‘nī müsülmān ‘avratlar yā anlar kim mālīk oldı elleri ya‘nī qullar yā teba‘ olıcılar (10) hācet işlerinden ayruq erenlerden ya‘nī ‘avrata hāceti olmaya miḥneş gibi ‘innin gibi yā küccük oğlanlar kim anlar haberlü olmadılar (11) ‘avratların örtmeği vācib olmuş yirlerine. daḥı urmasuñ ayaklarına tā biline ol kim gizlerler bezeklerinden. [188a] daḥı tevbe eyleñ Tañrı’ya dükeli ay mü’mīnler! ola kim siz qurtulasız.

32. daḥı çiftlendürüñ ersüz ‘avratları (2) sizden, daḥı şālihleri qullaruñuzdan daḥı qaravaşlaruñuzdan. eger olalar yoḥsullar bay eyleye anları (3) Tañrı fazlından. daḥı Tañrı güci yiterdür bilicidir.

33. şaqlanmaq istesüñ anlar kim bulmazlar (4) evlenmeklik tā bay eyleye anları Tañrı fazlından. daḥı anlar kim isterler mükāteb olmalıḡ anlardan kim (5) mālīk oldı ellerüñüz mükāteb eyleñ anları eger bilürseñüz anlarda toḡruluḡ yā mal. daḥı virüñ anlara Tañrı malından (6) ol kim virdi size. daḥı kensiletmeñ qaravaşlaruñuzı zinā üzere eger dilerlerse mesturlik tā (7) isteyesiz malını yaqın dirliḡüñ. daḥı her kim keñsiledürse anları bayıq Tañrı keñsiletdüklerinden şoñra anları (8) yarlıḡa-yııcıdur raḥmet qılıcı.

34. daḥı bayıq indürdük size āyetler bellüler daḥı beñdeş anlardan kim (9) geqdiler sizden ilerü daḥı öḡüt şaḡınıcılara.

35. Tañrı’nuñdur göklerin daḥı yirüñ. (10) nūrı beñdeşi dibi dutulu derece gibidür anuñ içinde çıraḡdur. çıraḡ şırça içindedür. şırça (11) sanasın kim ol ılduzdur yaḡtulu büyük yandırınılur aḡaçdan qutlu zeytün aḡacı gün toḡusındın yaña degül [188b] daḥı gün batusındın yaña degül. yaqın olur kim yaḡı anuñ aydın eyleye eger irmediyse daḥı aña od aydıralıqdur aydınlıḡ üzere. yol gösterür Tañrı (2) nūrına kimi diler-ise. daḥı beyān eyler Tañrı meşelleri ādemīlere daḥı Tañrı her neseneyi bilürdür.

36. 37. evler içinde (3) ya‘nī mescidler destür virdi Tañrı kim binā olına yā ululaña daḥı anı ıla anuñ içinde adı. namāz eyler aña irte (4) daḥı giceler erenler meşḡül eylemez anları bezirgeñlik ne daḥı şatı eylemek Tañrı’yı aramaqdan daḥı namāzı tırumaqdan ya‘nī namāzdın (5) daḥı zekātı virmekden qorqarlar bir günden kim döne anda ḡöñüller daḥı ḡözler.

38. tā yanud vire anlara (6) Tañrı işledüklerinüñ daḥı artura anlara gendü fazlından. daḥı Tañrı rüzī virür kime diler ise (7) ḥisābsuz.

39. daḥı anlar kim kāfir oldılar ‘amelleri anlaruñ ılgum şalgumdur yazıda saña anı (8) şuşamış şu. tā qaçan kim geldi aña bulmadı nesene daḥı buldı Tañrı’yı anuñ qatında pes tamām eyledi (9) ḥisābını. daḥı Tañrı tiz eyleyicidir ḥisābı.

40. qararılıqlar gibidür deñizde deriñ aḡar (10) üzerine mevc. üzerinden mevcdür üzerinden bulıddur. qararılıqlardur bir nicesi bir nice üzere. qaçan kim (11) çıqardı elin yaqın

degülidi kim göreyidi anı. daḥı her kim eylemedi Tañrı aña aydınlıq yoḡdur anuñ hıç aydınlıq.

41. [189a] iy bilmedüñ mi bayıq Tañrı tesbîḥ eyler aña ol kim göklerdeḡur daḥı yirde daḥı kuşlar қаnad gerüp havade. (2) dükeli bildi namāzını daḥı teşbihini. daḥı Tañrı bilürdür anı kim işlerler.

42. daḥı Tañrı’nuñdur gökler pādīşāhlıḡı (3) daḥı yirüñ daḥı Tañrı’dın yañadur dönecek yir.

43. ay bilmedüñ mi bayıq Tañrı sürer bulıdı andan dirşürür arasını ya’ nı barların biribirinden dirşürür (4) andan eyler anı biribiri üzere pes göresin yağmurı çıkar arasından. daḥı indürdi gökden (5) taḡlardan kim andadur toludan pes irürür anı kime diler-ise daḥı döndürür anı kimden diler ise. (6) yaḡın olur ıldırımıuñ aydınlıḡı kim ilede gözleri.

44. döndürür Tañrı giceyi daḥı gündüzi bayıq (7) anuñ içinde ‘ibretdür gönül gözleri işlerine.

45. daḥı Tañrı yarattı her cānaveri şudan. pes anlardan (8) oldur kim yürir қarnı üzere daḥı anlardan oldur kim yürir iki ayaḡı üzere daḥı anlardan oldur kim yürir (9) dürt ayaḡ üzere. yaradur (10) Tañrı ne kim diler bayıq Tañrı her nese üzere güci yiterdür.

46. bayıq indürdük (11) āyetler bellü eyleyiciler. daḥı Tañrı yol gösterür kime diler ise toḡru yoldın yaña.

47. daḥı eydürler “imān getürdük Tañrı’ya daḥı peygamber’e daḥı muṭı’c olduk.” andan yüz döndürür bir bölük anlardan andan şoñra [189b] daḥı degül anlar mü’minler.

48. daḥı қақан oқınsalar Tañrı’dın yaña daḥı yalavacındın yaña tā hükm eyleye aralarında (2) bir bölük anlardan yüz döndüricilerdür.

49. daḥı eger olur-ise anlaruñ ḡaḡ geleler andın (3) yaña boyun viriciler.

50. gönülleri içinde şayrılıḡ mı var yā gümānlü mi olurlar kim yā қorқarlar mı kim ḡayf eyleye Tañrı (4) anlaruñ üzere daḥı yalavacı? belki anlardur anlar zālimler.

51. bayıq oldı mü’minler sözi қақан (5) oқınılalar Tañrı’dın yaña daḥı yalavacındın yaña tā hükm eyleye aralarında kim eyideler “işittük daḥı muṭı’c olduk”. (6) daḥı anlardur anlar қurtılıcılar.

52. daḥı her kim muṭı’c olur-ise Tañrı’ya daḥı yalavacına daḥı қorқar-ise Tañrı’dan (7) ya’ nı işledüḡı yazuḡdan daḥı қorқа andan anlar anlardur қurtılıcılar.

53. daḥı and içdiler Tañrı’ya andlarınuñ қavıraḡın eger buyurur-iseñ anlara (8) çıkalar ya’ nı ḡazaya. eyit “and içmen та’ atdur eyü bayıq Tañrı bilürdür anı kim eylersiz.”

54. (9) eyit “muṭı’c oluñ Tañrı’ya daḥı muṭı’c oluñ yalavacına.” eger yüz döndürür iseñüz pes bayıq üzeredür yüklendüḡı nesene (10) daḥı sizüñ üzeredür ol kim yüklendüñüz daḥı eger muṭı’c olursañuz aña toḡru yol dutasız. daḥı degül yalavaç üzere (11) illā

degürmeklik bellü.

55. va‘de eyledi Tañrı anlara kim imān getürdiler sizden dağı işlediler eyü işler [190a] ħalife eyleye bayık anları yirde nite kim ħalife eyledi anları kim anlardan ilerüdi. dağı yirlendüre (2) anlara dinlerini ol kim begendi anlarıñ için. dağı bedel eyleye anlara kórķularından şöıra iminligi. (3) taparlar baña şirk eylemezler baña nesene. dağı her kim nā sipās lık eyledi-se andan şöıra anlardur anlar ‘aşılar.

56. (4) dağı dururuñ namāzı dağı virüñ zekātı muṭī‘ oluñ yalavaca ola kim siz raḥmet kılınasız.

57. (5) şanmasuñ anlar kim kāfir oldılar fevt olıcılar yirde. dağı yirleri anlarıñ oddur dağı (6) yavuz dönecek yirdür!

58. iy anlar kim imān getürdiler! destür dilesüñ size anlar kim mālİK oldı (7) ellerüñüz dağı anlar kim irmediler düş görmege sizden ya‘nī gicelü gündüz göre ya‘nī resīde olmadılar üç gezler... ırte (8) namāzından ilerü dağı ol vaḳt kim kıoyasız tönlarıñuzu öylen ya‘nī gündüz uyķusu için dağı yatsu namāzı (9) vaḳtından şöıra üç ‘avratlar vaḳtında sizüñ ya‘nī örtmeği vācib olan vaḳtlarında. yoḳdur sizüñ üzere ne dağı anlarıñ (10) üzere yazuḳ. anlardan şöıra tavāf eyleyiciler sizüñ üzere bir niceñüz bir nice üzere. ancılayın (11) beyān eyler Tañrı size āyetleri. dağı Tañrı bilicidür dürüst işlü.

59. dağı kaçan kim ire giçi oḒlañar [190b] sizden düş görmege destür dilesünler nite kim destür diledi anlar kim anlardan ilerü-di. ancılayın (2) beyān eyler Tañrı size āyetlerini. dağı Tañrı bilürdür dürüst işlödür.

60. dağı oturucılar ‘avratlardan (3) anlar kim ümid dutmazlar çiftlenmeklige yoḳdur anlarıñ üzere yazuḳ kim kıoyalar tönlarını (4) göründürmeyicilerken bezeklerini ya‘nī küpe gibi bilezük gibi. dağı yıḒlınmaḳ istemeklikleri yigrekdür anlara dağı Tañrı işidicidür (5) bilicidür.

61. yoḳdur gözsüz üzere tırlık ne dağı aḳsaḳ üzere tırlık ne dağı (6) şayru üzere tırlık ne dağı gendüzüñüz üzere kim yiyesiz evlerüñüzden ya‘nī ‘ayallarıñuz evinden yā avratlarıñuz evinden (7) yā atalarıñuz evlerinden yā añalarunuz evlerinden yā evlerinden er kıardaşılarıñuzun yā kıız kıarındaşılarıñuz (8) evlerinden yā atañuz er kıarındaşıları evlerinden yā atañuz kıız kıarındaşıları evlerinden yā tayılarıñuz evlerinden (9) yā andan kim mālİK olduñuz kilidi dillerine yā dostlarıñuz evlerinden. yoḳdur sizüñ (10) üzere yazuḳ kim yiyesiz dirilüpken yā daḒılmışlarken. (8)kaçan kim giresiz evlere pes selām virüñ (11) gendüzüñüze selām virmek Tañrı kıatından bereketlü olmış aru. ancılayın beyān eyler Tañrı size āyetleri [191a] ola kim siz anlayasız.

62. bayık mü‘minler anlardur kim imān getürdiler Tañrı’ya dağı yalavacına dağı

kaçan oldılar (2) anuñ-ile bir iş üzere dirşürici gitmediler tā destūr dileyeler aña. bayık anlar kim destūr dilerler saña (3) anlardır kim imān getirürler Tañrı'ya dağı yalavacına. pes kaçan destūr dileseler saña bir nice (4) işlerine destūr vir kime diler-iseñ anlardan. dağı yarlıgamağ dile anlaruñ içün Tañrı'ya bayık Tañrı yarlıgayıcıdur (5) rahmet kılıcı.

63. kılmañ peygamber oqımağın arañuzda bir niceñüz oqımağı gibi bir niceyi. bayık bilür Tañrı anları kim uğurlayın çıkarlar sizüñ üzerüñüzleri biribiri ardınca. pes şağınsuñ (6) anlar kim yüz döndürürler buyruğından kim ire bunlara azğunlık yā ire bunlara ‘azāb ağrıdıcı.

64. (4)bayık Tañrı'nuñdur ol kim göklerdeñdür (7) dağı yirde. bayık bilür anı kim siz anuñ üzeresiz. dağı ol gün kim döndürileler andın yaña pes haber vire anlara (8) işledüklerini. dağı Tañrı her nesneyi bilicidür.

1.25 Sūratü'l-Furkān /25/

(77 āyettir - Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥim

1. (9) çok oldı hayrı anuñ kim indürdi qur'an'ı kılı üzere tā ola 'ālemlere karkıdıcı.

2. [191b] ol kim anuñdur gökler pādīşāhlığı dağı yirüñ. dağı tutmadı oğul kız dağı olmadı anuñ ortağı (2) pādīşāhlık içinde. dağı yarattı her nesneyi pes endāzeledi endāze eylemek.

3. dağı tuttılar ya'nī kāfirler andan ayruğ Tañrılar (3) yaratmazlar neşene dağı anlar yaradılınurlar. dağı mālīk olmazlar nefsleri içün ziyāna ne dağı aşşıya. dağı (4) mālīk olmazlar ölüme ne dağı dirliğe ne dağı girü dirilmeğe.

4. dağı eyitti anlar kim kāfir oldılar “uşbu ya'nī qur'an (5) illā yalan bağladı anı dağı arka virde aña anuñ üzere dağı ayruğ qavumlar.” pes bayık geldiler küfre dağı buhtāna.

5. (6) dağı eyittiler kāfirler “ilergilerüñ meşeleridür yazındı muḥammed anı pes ol oqınur anuñ üzere irte dağı gice.”

6. eyit: “indürdi (7) anı ol kim bilür gaybı göklerde dağı yirde.” bayık ol oldı yarlıgayıcı rahmet kılıcı.

7. (8) dağı eyittiler “nedür işbu yalavaç yir ta'amı dağı yürir bāzārlarda! (9) nişe indürilmedi andın yaña firişte ola-dı anuñ-ile karkıdıcı?”

8. “yā birağıla-y-ıdı andın yaña genc yā oladı anuñ (10) bostanı yiyedi andan?” dağı eyitti zālimler “uymazsız illā bir ere bögülenmiş.”

9. (11) bağ nite urdılar senüñ içün meşeller pes azdılar pes güçleri yitmez yola.

10. çok hayırlı oldu [192a] ol kim eger diler-ise eyleye senüñ için yigrek andan uçmaqlar akar altından (2) ırmaqlar dağı eyleye senüñ için köşkler.
11. belki (3) yalan duttılar kıyāmetı dağı yaraqladuk aña kim yalan duttı kıyāmetı yalıñlu od.
12. kaçan kim göre od anları ırağ yirden ya‘nī yüz yıllık yoldan işideler anuñ kaķımağıla kaynamağın (4) dağı kükremegin.
13. dağı kaçan kim bırağınalar andan bir yire tar bağlanmışlarken kığıralar anda helāklık! diyü.
14. (5) “kığırmañ bugün helāklık diyü bir gez dağı kığıruñ helāklık diyü çok.”
15. eyit “ay şol mı yigrekdür ya‘nī tamu (6) yā ebedlik uçmağı ol kim va‘de virinildi şakınıcılar?” oldu uçmağ anlara yanud dağı dönecek yir.
16. anlaruñdur (7) anda anı kim dilerler ebed kalıcılar iken. oldu çalabuñ üzere va‘de eylemek dilenmiş.
17. dağı ol gün kim (8) dirürevüz anları dağı anı kim taparlar Tañrı’dan ayruğ pes eyide Tañrı “ay siz mi azdurdunuz (9) kullarımı uşbunları yā anlar mı azdılar yoldan?”
18. eyittiler “arılığın senüñ olmadı yarar (10) bize kim dutavuz senden ayruğ arka viriciler velikin gönendürdüñ anları dağı atalarını tā (11) unıttılar kur‘ān’ı dağı oldılar helāk olmuş kavumlar.”
19. pes bayık yalan duttılar sizi söyledüğünüz ile [192b] güclerümüz döndürmeğe ya‘nī ‘azābı ne (2) dağı virmeğe. dağı her kim şirk getirür-ise sizden taduravuz aña ulu ‘azābı.
20. dağı viribimedük senden ilerü mürsellerden ya‘nī vahy gelinmiş peygamberlerden illā bayık anlar yirler-idi ta‘amı (3) dağı yürirlerdi bazarlarda. dağı eyledük bir niceñüzi bir niceñüze şınamağ iy şabr eyler misiz? (4) dağı oldu çalabuñ görici.
21. dağı eyitti anlar kim ummazlar ya‘nī korkmazlar görmekligümüzü “nişe inmedi üzerümüze (5) firışteler yā nişe görmeyevüz çalabumuzu?” bayık kibr eylediler gendü nefsleri içinde dağı haddan geçdiler haddan geçmek (6) ulu.
22. ol gün kim göreler firışteleri muştılamak yokdur ol gün kāfirlere dağı eyideler firışteler (7) “haramdur haram olunmışdur.
23. dağı kaşd eyledük işledüklerindin yaña işden pes eyledük anı toz tağılmış.
24. (8) uçmağ işleri ol gün yigrekdür turağ yirindin yaña dağı görklürekdür dinlenecek yirdin yaña.
25. dağı ol gün kim yarıla (9) gök bulud-ıla dağı indürile firışteler indürmeklik.
26. pādişahlık ol gün hağ (10) rahmān‘uñdur dağı oldu gün kāfirler üzere şarp.

27. daḥı ol gün kim ısrā kâfir (11) iki elini eyde “iy keşki ben dutmışmıssam yalavaç ile ya‘nî muḥammed yol!”
28. “iy [193a] vāveyli keşki ben tutmamış-mıssam fülânı dost!”
29. “bayık azdurdı beni ḡur‘ân‘dan andan soñra kim geldi baña. daḥı (2) oldu şeytân âdemiýi terk eyleyici.”
30. daḥı eyitti yalavaç “iy çalabum! bayık (3) ḡavmum duttılar uşbu ḡur‘ân‘ı terk olınmış.”
31. daḥı ancılayın eyledük her peygambere düşmân (4) müşriklerden. daḥı tap oldu çalabun yol gösterici daḥı yardım idici.
32. daḥı eyitti anlar kim kâfir oldılar (5) “nişe indürilmedi anuñ üzere ḡur‘ân bir uğurdan?” andayuk tā dölendürevüz anuñ-ile göñlüni. daḥı beyân eyledük anı (6) beyân eylemek.
33. daḥı getürmeyeler illâ kim bir meşel illâ kim getürdük saña ḥaḡḡı daḥı görklürek (7) beyân eylemekdin yaña.
34. anlar kim ḡoparmalar (8) yirden yüzleri üzere cehenneme degin anlar yavuzıraḡdur yirdin yaña daḥı azḡunıraḡdur yoldın yaña.
35. daḥı bayık virdük mūsâ‘ya tevrît‘i daḥı eyledük anuñ-ile (9) ḡarındaşın hārūn‘ı arḡa virici.
36. pes eyittük; “varuñ ḡavumdın yaña anlar kim yalan duttılar âyetlerümüzi.” helâk eyledük anları (10) helâk eylemek.
37. daḥı nūḡ ḡavmın ol vaḡt kim yalan duttılar yalavaçları boḡduḡ şuda anları (11) daḥı eyledük anları âdemilere nişân. daḥı yaraḡladuḡ zâlimlere ‘azâb aḡrıdıci.
38. [193b] daḥı ‘âd ḡavmın ya‘nî helâk eyledük daḥı şemūd‘i daḥı res ḡuyusı işlerini daḥı bölükler anuñ arasında çoḡ.
39. (2) daḥı dükeline beyân eyledük aña meşelleri daḥı dükeline helâk eyledük helâk eylemek.
40. daḥı bayık geldiler köye kim yaḡnıldı yavuzlık yaḡmurı (3) degül mi-di anlar gördiler anı belki oldılar ümid dutmazlar yâ ḡorḡmazlar girü ḡopmaḡı.
41. daḥı ḡaçan kim gördiler seni (4) dutmazlar seni illâ yañşuya “ay uşbu mıdur ol kim viribidi Tañrı yalavaç?”
42. “bayık yaḡın oldu-y-ıdı muḥammed (5) azdura bizi Tañrılarumuzdan. eger degül misse şabr eyleye-y-idük anuñ üzere.” daḥı tiz ola kim bileler ol vaḡt kim (6) göreler ‘azâbı kimdür azḡunıraḡ yoldın yaña.
43. iy gördüñ mi anı kim duttı Tañrı‘nın nefsi dilegin? (7) ay sen olmışın anuñ

üzere şaklayıcı?

44. yā şanur mısın bayık eyregi anların işidürler (8) yā anlarlar? degül anlar illā yılkılar gibi belki anlar azğunıraqdur yoldın yaña.

45. ay bakmaduñ mı (9) çalabuñ dapa nite dardı gölgeyi? dañı eger dilese eyleyey- idi anı hemişe turur. andan (10) eyledük güneşi anuñ üzere yol gösterici.

46. andan alduk anı ya' nı gölgeyi bizdin yaña almaqlık azın azın.

47. dañı ol oldur kim (11) eyledi size giceyi ÷on dañı uykuyı dinlenmeklik dañı eyledi gündüzi dağılmaq.

48. [194a] dañı ol oldur kim viribidi yılleri tağırıcılar yağmurı rahmeti ileyince ya' nı yağmur ileyince. dañı indürdük (2) gökden şu arı arıdıcı.

49. tā dirildevüz anuñ-ile ölmüş iki dañı şıvaravuz anuñ-ile andan kim yarat(t)uğ yılkılar (3) dañı ādemiler çok.

50. dañı bayık tağıdduk anı aralarında tā endişe eyleyeler pes onamadı ādemileruñ eyregi (4) illā inanmamaklığa.

51. dañı eger dilededük viribiye-y-idük her bir köyde qorqudı.

52. pes virme kâfirlere (5) dañı çalış eyle anların-ıla qur'an-ıla çalış eylemek ulu.

53. dañı ol oldur kim qarışdurdı iki deñizi ya uşbu tatlu (6) hoşdur dañı uşbu tuzlu acıdur. dañı eyledi ikisinuñ arasında perde dañı harām harām olınmış.

54. (7) dañı ol oldur kim yarattı şudan ya' nı menī ādemī pes eyledük anı neseb issi dañı dññürlük issi. dañı oldu (8) çalabuñ güci yiter.

55. dañı taparlar Tañrı'dan ayruğa aña kim aşşı degürmez anlara ne dañı (9) ziyān degürür anlara. dañı oldu kâfir çalabı'sı üzere arqa virici ya' nı şeytāna

56. dañı viribimedük seni (10) illā muştılayıcı dañı qorqudı.

57. eyit: “dilemezin sizden anuñ üzere hiç giri illā anı kim diledi kim (11) duta çalabı'sındın yaña yol.”

58. dañı tevekkül eyle ol diri üzere kim ölmez dañı tesbîh eyle ögmekligi-y-ile. [194b] dañı tapdur Tañrı kullarınuñ yazuklarını bilici.

59. ol kim yarattı gökleri dañı yiri (2) dañı anı kim ol ikinuñ arasındadır altı günler içinde. (9)andan kaçd eyledi ' arş üzere ya' nı yaratmağa rahmān. şorgıl anı (3) bilüre.

60. dañı kaçan eyidildi anlara “secde eyleñ rahmān'a” eyittiler “nedür rahmān? iy secde mi eyleyelüm (4) aña kim buyurursın bize?” dañı arturdı anlara ürmek.

61. çok hayırlı oldu ol kim eyledi göklerde burçlar ya' nı on iki (5) dañı eyledi anda cıraq ya' nı gün dañı ay rüşan eyleyici.

62. dañı ol oldur kim eyledi giceyi dañı gündüzi (6) biribiri ardınca gelici aña kim

diledi kim endiŕe eyleye yā diledi ŕŕkr eylemek.

63. dağı rađmān kulları (7) anlar kim yŕirler yir ũzere dōleklig-ile dağı kaçıan kim sōyleŕdi anlaruñ-ıla cāhiller (8) eyittiler “selām olsun!”.

64. dağı anlar kim gice eylerler çalabı’larına secde eyleyiciler dağı tŕırcılar iken.

65. dağı anlar kim eydŕrler (9) “iy çalabumuz! dōndŕr bizden cehennem ‘azābın bayık anuñ ‘azābı oldu hemiŕe.”

66. “bayık ol yavuzdur (10) karar dutacağ yirdin yaña dağı tŕracađ yirdin yaña.”

67. dağı anlar kim kaçıan nafağa eylediler isrāf eylemediler dağı katı dutmadılar (11) dağı oldu anuñ arasında orta.

68. dağı anlar kim olamazlar Tañrı-y-ıla ayruğ Tañrı [195a] dağı depelemezler nefsi kim ĥarām eyldi Tañrı illā ĥađk-ıla dağı zinā eylemezler. dağı her kim (2) eyler ise anı gōre cezāsını.

69. ikilene aña ‘azāb kıyāmet gŕni dağı dāyım ala (3) anuñ içinde ĥor olmiŕ.

70. illā ol kim tevbe eyledi dağı imān getŕrdi dağı iŕledi eyŕ iŕ pes anlar degŕŕre Tañrı (4) yavuzlığlarını eylŕklere dağı oldu Tañrı yarlıgayıcı rağmet ılıcı.

71. dağı her kim tevbe eyledi dağı iŕledi (5) eyŕ iŕ pes bayık ol dōne Tañrı’dın yaña dōnmeklik.

72. dağı anlar kim ĥāzır olmazlar ŕirke yā yalaña (6) dağı kaçıan kim geçdiler ma‘ŕiyelele geçdiler ulular iken.

73. dağı anlar kim kaçıan ŕgŕtlendiler çalabı’ları (7) āyetleri-ile dŕŕmediler anuñ ũzere ŕađırlarken dağı gōzsŕzlerken.

74. dağı anlar kim eydŕrler “iy çalabumuz! bađıŕla (8) bize ‘avratlarımızdan dağı oğlanlarımızdan gōzler aydınlığı dağı eyle biri ŕađınıcılar iŕn (9) uyası giŕi.”

75. anlar yanud virinileler kōŕk ŕabr eyledŕkleri-y-iŕn dağı gōŕtermeler yā degirineler anda selām virmek (10) dağı selām olmağını.

76. ebed alıcılarken anuñ içinde gōrklŕ oldu karar dutacağ yirdin yaña.

77. eyit: “ne eyleye-y-idi size (11) alabum eger degŕl misse sizi oğıduğı? ya‘nı islām’a. pes bayık yalan duttunuz pes tiz ola ‘azāb lāzım.”

1.26 [195b] Sŕratŕ’ŕ-ŕu’arā /26/

(227 āyettir Mekke’de nāzil olmuŕtur)

Bismi’llāhi’r-rāđmāni’r-rāđīm

1. (2) taa, sīn, mīm: sŕret adı.

2. ŕol āyetleridŕr kitāb’uñ bellŕ eyleyici.

3. ola kim sen helāk eyleyiciseñ gendüzünü olmaduklarından (3) mü'minler.
4. eger dilersevüz indürevüz anlaruñ üzere gökden nişān ola-dı boyunları yā cema'atları (4) aña aşaklık eyleyiciler.
5. dağı gelmez anlara hīç añmak raḥmān'dan yiñilenmiş illā oldılar (5) andan yüz döndüriciler.
6. pes bayık yalan duttılar pes tīz gele anlara ḥaberleri anuñ kim oldılar anı yañşularlar.
7. (6) iy baḳmadılar mı yirdin yaña niçe bitürdük anuñ içinde her bir dürlüden görklü?
8. bayık (7) anuñ içinde nişāndur dağı olmadı eyregi anlaruñ mü'minler.
9. dağı bayık çalabuñ ol beñdeşsüzdür raḥmet kılıcı.
10. 11. (8) dağı ol vaḳt kim kığırdı çalabuñ mūsā'ya kim “gel zālīm ḳavumlara fir'avn ḳavumı. ay (9) ḳorḳmazlar mı?”
12. eyitti mūsā “iy (10) çalabum! bayık ben ḳorḳarın kim yalan dutalar beni.”
13. “dağı ṭar ola gögsüm dağı açılmaya dilüm. pes viribi ya'nī cebreyil'i hārūn'a.”
14. “anlaruñ benüm üzerüme yazuḳları var pes ḳorḳarın (11) kim depeleyeler beni.”
15. eyitti: Tañrı “eyle degül! iledüñ siz iki nişānlarumuzu bayık biz sizün-ile işidicivüz.”
16. 17. “pes gelün [196a] fir'avn'a pes eyidün bayık biz yalavacuz 'ālemler çalabı'sınuñ kim viribi bizüm-ile benī isrāyil'i”.
18. eyitti: (2) fir'avn “iy bislemedük mi seni aramuzda, oḡlan iken? dağı dölendün bizüm aramuzda yaşımdan yıllar.”
19. “dağı işledün bir işüñi (3) kim işledün-idi dağı sen ni' mete nā-sipāshık eyleyici-y- iken.”
20. eyitti mūsā “işledüm anı ol vaḳt ben cāhillerden iken.”
21. (4) “pes ḳaçdum sizden ol vaḳt kim ḳorḳdum sizden pes bağışladı baña çalabum ḥikmet dağı ilm dağı eyledi beni (5) vaḥy gelinmiş peygamberlerden.”
22. “dağı şol bir ni' metdür kim minnet eylersin anı benüm üzerüme kim ḳul eylendün benī isrāyil'i.”
23. eyitti: fir'avn (6) “dağı nedür 'ālemler çalabı'sı?”
24. eyitti: mūsā “gökler çalabı'sıdur dağı ikisinün arasındaḡınuñ eger olursañuz (7) gümānsuz olıcılar.”
25. eyitti fir'avn anlara kim yöresinde-y-idi “ay işitmez misiz?”

26. eyitti mūsā “çalabuñuz daḥı atalaruñuz çalabı’sı (8) ilergiler.”
27. eyitti fir‘avn “bayık yalavacuñuz ol kim viribinildi sizdin yaña bayık delüdü.”
28. eyitti: mūsā (9) “gün doğusı çalabı’sıdur daḥı gün batusınuñ daḥı ol ikisi arasındaḡınuñ (10) eger olursañuz anlarsız.”
29. eyitti fir‘avn “eger dutınursañ Tañrı benden ayruḡ eyleyem seni zindanlanmışlardan.”
30. eyitti: mūsā “eger (11) geldüm ise daḡı mı saña bellü nesene-y-ile?”
31. eyitti: fir‘avn “getür anı eger olduñ-ise toḡru söyleyicilerden.”
32. pes bıraḡdı ‘aşāsını pes ol vaḡt ol ejdeḡadur bellü.
33. daḥı ıarttı elini yaḡasından [196b] pes ol vaḡt ol aḡdur ya‘nı nurlu baḡıcılara.
34. eyitti fir‘avn cema‘ata kim yöresindeyidi (2) “bayık uşbu cādūdur gey bilür.”
35. “diler kim ııkara sizi yirüñüzden cādülüḡıyla pes ne nesene (3) işāret eylersiz?”
36. 37. eyittiler “girü ḡo mūsā’yı daḥı ḡarındaşını daḥı viribi şērlere ādemiler ııkarıcılar getüreler saña (4) her gey cādūyı gey bilür.”
38. pes dirildi cādūlar bilinmiş gün vaḡtına.
39. daḥı eyidildi ādemilere (5) “iy siz dirilici misiz?”
40. “ola kim biz uyavuz cādūlara eger olurlar-ise anlar yiriciler.”
41. pes ol vaḡt kim (6) geldi cādūlar eyittiler fir‘avn’a “iy bayık bize kim ola mı (7) eger olursavuz biz yiñiciler?”
42. eyitti: “evet daḥı bayık siz ol vaḡt yaḡın olınmışlardansız.”
43. eyitti anlara mūsā “bıraḡuñ anı kim siz bıraḡıcısız.”
44. (8) pes bıraḡdılar iplerini daḥı ‘aşālarını daḥı eyittiler “fir‘avn ululıḡı ḡaḡḡıyıḡın bayık biz yiñicilerüz.
45. (9) pes bıraḡdı mūsā ‘aşāsını pes ol vaḡt ol yudarıdı anı kim yalan eylerlerdi.
46. pes düşdiler cādūlar (10) secde. eyleyicilerken.
47. 48. eyittiler “inanduḡ ‘ālemler çalabı’sına mūsā çalabı’sı daḥı ḡārūn‘uñ.”
49. eyitti: fir‘avn (11) “īmān getürdüñüz aña andan ilerü kim destūr virem size. bayık ol uluñuzdur ol kim öğretti size cādülüḡı pes tiz [197a] bilesiz. gey kesem ellerüñüzü daḥı ayaklaruñuzı şaşru ya‘nı şaḡ el sol ayak daḥı ‘aşam sizi dükelcügüñüzü.”
50. (2) eyittiler: “ziyān yoḡ bayık biz çalabumuzdın yaña dönucilerüz.”
51. “bayık biz ḡama‘ eylerüz kim yarlıḡaya bize çalabumuz yazuḡlarumuzu (3) oldugumuzdan ötürü inanıcılaruñ öñdini.”
52. daḥı vaḡy eyledük mūsā’dın yaña kim “ḡit ḡice ḡullarum-ıla bayık siz (4)

arduñuzca gelicilersiz”.

53. pes virrbidi fir‘avn şehirler içine kavm çıkarıcılar.
54. “bayık şunlar ya‘nī benī isrāyil bir bölük kavmdur azlar” ya‘nī altı yüz yitmiş bin gişidür.
55. (5) “dağı bayık anlar bizi gey kaçıtıcılardır.”
56. “dağı bayık biz dirilübüz yaraqlular.”
57. 58. pes çıkarduk anları (6) bostanlardan dağı biñarlardan dağı gençlerden dağı turağ yirden görklü.
62. ancılayın dağı mīrāş virdük anları (7) beni isrāyil’e.
63. pes ardlarınca oldılar anlarıñ gün doğduğı vaqtın.
64. pes ol vaqt kim gerindiler birbirine iki dirnek eyitti yaranları mūsā’nuñ (8) “bayık biz irinilmişlerüz.”
65. eyitti mūsā “degül eyle! bayık benüm iledür çalabum tiz yol göstere baña.”
66. pes vahy eyledik mūsā’dın yaña (9) kim “urgıl ‘aşāñ-ıla deñizi”. pes yarıldı pes oldı her bir pāre ulu tağ gibi.
67. (10) dağı yakın getürdük anda ayruqları.
68. dağı kırtarduk mūsā’yı dağı anları kim anuñ iledi dükelin.
69. andan şuya boğduk (11) ayruqları.
70. bayık anuñ içinde nişāndur dağı olmadı eyregi anlarıñ inanıcılar.
71. dağı bayık çalabuñ [197b] ol’dur beñdeşsüz rahmet kılıcı.
72. dağı okı anlara ibrahīm haberini.
73. ol vaqt kim eyitti atasına dağı kavumına “ne nesene taparsız?”
74. eyittiler: (2) “taparuz butlara pes gündüz geçürürüz anlara muķıra olıcılar.
75. eyitti: ibrahīm “ay işidürler mi sizi (3) ol vaqt kim okırsız?”
76. “yā aşşı degürüler mi size yā ziyān degürürler mi?”
77. (4) eyittiler: “belki bulduk atalarumuzu ancılayın eylerler.”
78. 79. eyitti ibrahīm “ay gördüñüz mi anı kim olduñuz taparsız siz dağı atalarımız ilerügiler?”
80. (5) “pes bayık anlar düşmāndur baña illā ‘ālemler çalabısı.”
81. “ol kim yarattı beni pes ol yol gösterür baña.”
82. “dağı ol kim (6) ol yidürür baña dağı içürür baña.”
83. “dağı kaçan kim şayru olam ol şifā virür baña.
84. dağı ol kim öldürür beni (7) andan dirilde beni.”
85. “dağı ol kim tama‘dutarın kim yarlıgaya baña yazuğımı yanud günü” ya‘nī

kıyāmet.

86. “iy çalabum! bağışla baña (8) peygamberlik yā ‘ilm dağı ulaşıdur beni şālihler.”
87. (9) “dağı eyle benüm için görklü alkış şöñrağılarda.”
88. “dağı eyle beni mīrās alıcılardan diñlenmek uçmağını.”
89. “dağı yarlıga atamı bayık ol oldu azgunlardan.”
90. (10) “dağı rüsvāy eyleme beni ol gün kim girü kıparınılalar yirden.
91. 92. “ol gün kim aşşı eylemeye mal ne dağı oğlanlar illā ol kim geldi Tañrı’ya (11) sağ göñül-ile.”
93. dağı yakın olındı uçmak şakınıcılara.
94. dağı çıkarıldı tamu azgunlara.
95. 96. dağı eydildi anlara [198a] “kandadur anlar kim olduñuzdı taparsız Tañrı’dan ayruğ? hiç yardım iderler mi yā gendüler yıgılınurlar mı ‘azābdan?”
97. 98. pes başları kıoyu bir ağıldılar (2) anuñ içine anlar azgunlar dağı iblīs süleri dükelcügi.
99. eyittiler anlar anuñ içinde (3) tartışurlar.
100. “Tañrı-çun bayık olduğ-ıdı azgunlık içinde bellü.”
101. “ol vağıt kim berāber eyledük sizi ‘ālemler çalabı’sına.”
102. (4) “dağı azdurmadı bizi illā yazuklular.”
103. 104. “pes yokdur bizüm hiç şafa‘at eyleyiciler ne dağı dost hışım.”
105. “pes eger (5) olsadı bizüm bir gez dönmeğligümüz oladuğ inanıcılardan.”
106. bayık anuñ içinde nişāndur ya‘nī ibrahīm haberinde dağı olmadı eyregi anlaruñ (6) mü’mınler.
107. dağı bayık çalabun oldur beñdeşsüz rahmet kıılıcı.
108. yalan duttı nūğ kıavım vahy gelinmiş peygamberleri.
109. (7) ol vağıt kim eyitti anlara kıarındaşları nūğ “ay kıor kımaz misiz?”
110. “bayık ben size yalavaçvan inam.”
111. “pes kıor kıuñ Tañrı’dan (8) dağı boyun virüñ baña.”
112. “dağı dilemezin size anuñ üzere hiç müzd degül müzdüm benüm illā ‘ālemler çalabı’sı üzere.”
113. (9) “pes kıor kıuñ Tañrı’dan dağı muğı‘ oluñ baña.”
114. eyittiler “inanamıvuz saña uymış iken saña kıorırağlar?” ya‘nī mal içinde yā pışede başmağıcı gibi.
115. eyitti: nūğ (10) “yokdur benüm bilmegüm aña kim oldılar işlerler.”

116. “degüldür hisāb eylemegi anlaruñ illā çalabum üzere eger bilürseñüz.”
117. “dağı degülin (11) ben kovucu mü’minleri.”
118. “degülin ben illā korkudıcı bellü.”
119. eyittiler: “eger yığılmaz iseñ iy nūḥ [198b] olasin sen taş-ıla depelenmişlerden.”
120. eyitti nūḥ “iy çalabum! bayık kavmum yalan duttilar beni.”
121. “pes hükm eyle benüm aramda (2) dağı anlaruñ arasında hükm eylemek dağı kırtar beni dağı anları kim benüm-ile-dür mü’minlerden.”
122. pes kırtarduk anı dağı anları kim anuñ-iledur (3) tolu gemide.
123. (4) andan ğark eyledük soñra girü kalanları.
124. bayık anuñ içinde nişāndur dağı olmadı eyregi anlaruñ mü’minler.
125. dağı bayık çalabuñ oldur beñdeşsüz rahmet kılcı.
126. yalan duttı ‘ād kabilesi mürsel peygamberleri ya‘ nī vahy gelmiş peygamberleri.
127. (5) ol vaqt kim eyitti anlara karındaşları hūd peygamber “ay korkmaz misiz?”
128. “bayık ben size yalavaçvan inam.”
129. “pes korkuñ Tañrı’dan (6) dağı muṭī‘ oluñ baña boyun.‘y
130. “dağı dilemezin size anuñ üzere hiç müzd degül müzdüm benüm illā ‘ālemler çalabı’sı üzere.”
131. (7) “iy yapar misiz her bir yüce yire nişān oyun eylersiz?”
132. “dağı dutar mısız kal‘ alar sanasız ebed kalasız?”
133. (8) “dağı kaçan kim dutasız dutasız haqsuz kakıyup depeleyiciler iken.”
134. “pes korkuñ Tañrı’dan dağı muṭī‘ oluñ baña.”
135. “dağı korkuñ andan kim (9) arturdı size anı kim bilürsiz.”
136. 134. “arturdı size dağı oğlanlar dağı bostanlar dağı biñarlar.”
135. “bayık ben korkarın (10) sizüñ üzere ulu gün ‘azābından.”
136. eyittiler: “berāberdur bizüm üzere: (11) ögüt virdüñ-ise, yā olmaduñ-ise ögüt viricilerden.”
137. “degül uşbu illā evvelgiler yalanı.”
138. “dağı degülüz biz ‘azāb olınasılar.”
139. [199a] pes yalan duttilar anı pes helāk eyledük anları bayık anuñ içinde nişāndur dağı olmadı eyregi anlaruñ inanıcılar.
140. (2) dağı bayık çalabuñ oldur beñdeşsüz rahmet kılcı.
141. yalan duttı şemūd kabilesi mürsel peygamberleri.
142. ol vaqt kim eyitti anlara (3) karındaşları şaliḥ “ay korkmaz misiz?”

143. “bayık ben size yalavaçvan inam.”
144. “pes kórkuñ Tañrı’dan dağı boyun virün baña.”
145. (4) “dağı dilemezin size anuñ üzere hiç müzd degül müzdüre benüm illā ‘ālemler çalabı’sı üzere.”
146. “iy koñıla misiz (5) ol nesene içinde kim bu dünyededür imin olıcılar?”
147. 148. “bostanlar içinde dağı biñarlar içinde dağı ekinler içinde dağı hurma ağaçları kim çiçeği anuñ biribiri içine girmiştir.”
149. (6) “dağı yonarsız tağlardan evler serdümen-iken yā üstadlarken .”
150. “pes kórkuñ Tañrı’dan dağı boyun virün baña.”
151. 152. “dağı boyun virmeñ orandan geçiciler (7) işine ya‘nī müşrikler yā dokuz gişi kim deveyi öldürdiler anlar kim fesād eylerler yirde eyü işlemezler.
153. eyittiler “degülsin (8) sen illā bügülenmişlerden.”
154. “degülsin sen illā ādemī bizcileyin. pes getür bir nişān eger olduñ-ise togru söyleyicilerden.”
155. (9) eyitti şaliğ “uşbu dişi devedür anuñdur bir ülü şudan dağı sizüñdür bir ülü şudan bilinmiş günüñ.”
156. “dağı yoğamañ aña (10) yavuzlığ-ıla duta sizi ulu günüñ ‘azābı.”
157. pes öldürdiler anı pes oldılar peşimenler.
158. pes duttı anları (11) ‘azāb. bayık anuñ içinde nişāndur dağı olmadı eyregi anlarıñ inanıcılar.
159. dağı bayık çalabuñ [199b] oldur beñdeşsüz rahmet kılıcı.
160. yalan duttı lūt kavımı mürsel peygamberleri ya‘nī vahy olınmış peygamberleri.
161. ol vaqt kim eyitti anlara qarındaşları lūt (2) “iy kórkmaz misiz?”
162. “bayık ben size yalavaçvan inam.”
163. “pes kórkuñ Tañrı’dan dağı boyun virün baña.”
164. “dağı dilemezin size (3) anuñ üzere hiç müzd degüldür müzdüm illā ‘ālemler çalabı’sı üzere.”
165. 166. “ay yakınlık eylersiz irkeklere (4) ‘ālemlerden dağı kórsız. anı kim yarattı sizüñ içün çalabuñuz ‘avratlarıñuzdan? belki siz kavum (5) siz güc eyleyiciler.”
167. eyittiler “eger yığlnmazsañ iy lūt olasın çıkarılmışlardan.” ya‘nī ilden.
168. eyitti lūt (6) “bayık ben işlerüñüzi düşmān dutıcılardanvan.”
169. “iy çalabum! kırtar beni dağı kavumı andan kim işlerler.”
170. 171. pes kırtarduk anı dağı kavumını (7) dükelin illā bir qarı ya‘nī lūt ‘avratı girü kalanlarda.

172. andan helāk eyledük ayruqları.
173. daḥı yağdurduḡ anlaruñ üzere (8) yağmur ya‘nī taş pes yavuz oldı
korkıdnılmaşlaruñ yağmuru!
174. bayıḡ anuñ içinde nişāndur daḥı olmadı eyregi anlaruñ mü’mınler.
175. (9) daḥı bayıḡ çalabuñ oldur beñdeşsüz raḥmet kılcı.
176. yalan duttı bīşe isleri mürsel peygamberleri ya‘nī vaḥy getirirmiş peygamberleri
177. (10) ol vaḡt kim eyitti anlara şu‘ayb peygamber “ay, korkmaz misiz?”
178. “bayıḡ ben size yalavaçvan inam.”
179. “pes korkuñ Tañrı’dan (11) daḥı boyun virüñ baña.”
180. “daḥı dilemezin size anuñ üzere hiç müzd degül müzdüm benüm illā ‘ālemler
çalabı’sı üzere.
181. [200a] “tamām eylen ölçmeḡi daḥı olmañ eksicilerden.
182. “daḥı tartuñ toḡru terāzūyla.
183. (2) “daḥı eksmeñ ādemilere neselerini daḥı fesād eylemeñ yirde fesād
eyleyicilerden.”
184. (3) “daḥı korkuñ andan kim yarattı sizi daḥı yaradılmışları öñdüngiler.”
185. eyittiler: “degülsin sen illā bügülenmişlerden.”
186. (4) “daḥı degülsin sen illā ādemī bizcileyin. daḥı bayıḡ gümānsuz dutaruz seni
yalancılardan.”
187. “pes düşür üzerümüze pāreler (5) gökden eger olduñ ise toḡru söyleyicilerden.”
188. eyitti şu‘ayb “çalabum bilürirekdür anı kim işlersiz.”
189. (6) pes yalan duttılar anı pes duttı anları ‘azābı gölge eyleyeñ bulıd günüñ.
bayıḡ ol oldı ‘azābı ulu günüñ.
190. (7) bayıḡ anuñ içinde nişāndur daḥı olmadı eyregi anlaruñ inanıcılar.
191. daḥı bayıḡ çalabuñ oldur (8) beñdeşsüz raḥmet kılcı.
192. daḥı bayıḡ ol ḡur‘ān indürmegidür ‘ālemler çalabı’sınuñ.
193. 195. indürdi anı cebreyil inam (9) göñlüñe tā olasin korkıdııcılardan, ḡurays
dili-y-ile bellü.
196. daḥı (10) ol öñdüñgi kitāblarda-y-ıdı.
197. ay daḥı olmadı mı anlara nişān kim bilürdi anı ālimleri benī isrāyil’üñ?
198. 199. daḥı eger (11) indürmişmişsedük anı bir nice ‘arab degüller üzere (3)pes
oḡımışmıssa anı anlaruñ üzere olmayalardı aña inanıcılar.
200. [200b] ancılayın givürdük nifākı şirki yazuḡlular göñüllerine.
201. (2) imān getürmezler aña tā göreler aḡrıdııcı ‘azābı.

202. pes gele anlara a suzda anlar bilmezlerken.
203. pes eyideler “iy biz  o na  alınısarlar mıvuz?”
204. (3) ay ‘az bumuza iverler mi?
205. 207. ay, gördü mi eger g nend rsev z anları yıllar, andan gelür-ise anlara ol kim (4) va‘de olındılardı ‘a  ı itmeye anlara ol kim oldılar g nend rin rl r.
208. 209. dağı hel k eylemedük hiç k y (5) ill  anu   or ıdııcılardur. a durma  i  n. dağı olmaduğ g c eyleyiciler.
210. (6) dağı indürmedi anı  ey  nlar.
211. dağı yaramaz anlara dağı güçleri yitmez.
212. bayı  anlar i itmekden ayrılmı lardın ayrılmı lardur.
213. pes o ıma (7) Ta rı-y-ıla ayru  Ta rı pes olasin ‘az b eylenmi lerden.
214. dağı  or ıt  abileni ya ınıra .
215. (8) dağı ind r  a adu ı ya‘n  ikram eyle a a kim uydi sağa m ‘minlerden.
216. pes eger boyun virmezlerse sağa eyit “bayı  ben (9) b zarvaa andan kim işlersiz.”
217. dağı tevekkül eyle be de   ze rağmet  ılıcı.
218. 219. ol kim görür seni ol va t kim (10) durursın dağı d nmekligimi nam z  ılıcılar arasında.
220. bayı  ol oldur işidici bilici.
221.  aber vireyim mi size (11) kim  n üzere iner  ey  nlar?
222. iner her bir gey yalancı üzere ya‘n   ahinler yazu lu.
223. bıra urlar i itd klerini [201a] eyregi anlaru  yalancılar en.
224. dağı   ‘irler uyar anlara azğunlar.
225. 226. iy bilmed   mi bayı  anlar her bir (2) derede varurlar ya‘n  her dürlü sözi söylerler dağı bayı  anlar eyd rl r anı kim işlemezler.
227. ill  anlar kim  m n getürdiler ya‘n  m s lmen   ‘irleri dağı işlediler (3) ey  işler dağı açdılar Ta rı’yı çok dağı  c aldılar ya‘n  k fir   ‘irlerden andan  o ra kim g c eylendiler. dağı t z bile (4) anlar kim z lm eylediler  ankı dönecek yire dönerler.

1.27 S rat ’n Neml/27/

(93  yettir Mekke’de n zil olmuştur)

Bismi’ll hi’r-r  m ni’r-r   m

1. (5) s ret adı.  ol  ur’ n  yetlerid r dağı bellü eyleyici kit bu  ya‘n  lav .
2. toğru yoldur dağı mu tılı dur m ‘minlere.

3. (6) anlar kim  urururlar nam azı da ı virürler zek atı da ı anlar   hirete anlar g m nsuz olurlar.
4. (7) bayık anlar kim inanmazlar   hirete bezedük anlara işlerini anlar ba ları degzi  r.
5. (8) anlar anlardur kim anlaru dur  az b yavuzı da ı anlar   hiretde. anlardur ziy nlurak lar.
6. (9) da ı bayık sen get rin rse   ur  n  dürüst s zl  i l   atından bilici.
7. ol va t kim eyitti m s  evi  avumına (10) “bayık ben gördüm bir od t z getürem size andan  aber ya n  yol  aberi y  getürem size bir od yal n  bir p re od alınmış ola kim [201b] isinesiz.”
8. pes ol va t kim geldi a a  ı ır n ld  “bayık  utlu olındı ol kim oddadur da ı ol kim yöresindedür ya n  m s  . (2) da ı Ta rı nu  arul     lemler çalabısı.”
9. “iy m s  ! bayık benven Ta rı  be de s z dürüst s zl  i l .”
10. (3) “da ı b rak  a  n .” pes ol va t kim gördü an  deprenür sanas  kim ol a  y landur yüz döndürdü yüz d nd r ci-y-iken dağı girü dönmedi. “iy m s  (4)  or ma! bayık ben  or maz benüm  atlımda yalavaçlar.”
11. “likin ol kim  ulm eyledi. andan bedel eyledi eyl   yavuzlu dan  o ra (5) pes bayık ben yarlı ay c van rağmet  ılıcı.”
12. “dağı giv r el  n  ya a  i ine  ı a a  iken yavuzlu suz (6) t kuz eyittiler içinde fir avn d n ya a dağı  avm nd n ya a. bayık anlar oldılar bir  avm f s klar.”
13. (7) pes ol va t kim geldi anlara  yetler m z görici eyittiler “uşbu c d lu dur bellü.”
14. dağı ink r eylediler a a g m nsuz bilmiş iken an  (8) gendüzileri.  ulm iken dağı yücelik iken. pes ba  nite oldu  o n  m fsidler  !
15. dağı bayık virdük (9) d vud a dağı s leym n a bir  ilm dağı eyittiler “sip s Ta rı  nu dur ol kim fa ıllu eyledi bizi çok üzere  ullarından (10) müminler.”
16. dağı m r   aldı s leym n d vud ı dağı eyitti “iy  dem ler!  ɡred n ld k biz  u  (11) s zin dağı vir ld k her neseneden. bayık uşbu ol fa ılıdur bellü.”
17. dağı dir n ld  s leym n i  n [202a] süleri perr den dağı  dem den dağı  u dan pes anlar dir l p  or nurlar.
18. t   a an kim geldiler (2)  ar nca deresine eyitti bir  ar nca “iy  ar ncalar girü tırak y rl r   ze!  ımas n  sizi (3) s leym n dağı süleri dağı anlar bilmezler.”
19. pes sırttı g lici-y-iken sözinden dağı eyitti (4) “iy  alabum! g  l me b rak  l kim   kr eyleyem ni met   ne ol kim ni met vird   ba a dağı anama atama (5) dağı kim

işleyem eyü iş kim hoşnûd olasin aña. dağı givür beni rahmetün ile kullaruñ içinde şâlihlar.”

20. (6) dağı işdedi kuşu pes eyitti “nedür baña görmez in bügi yâ oldu mı gâyıblardan?”

21. (7) “azâb eyleyem aña katı ‘azâb yâ boğazlayam anı yâ getüre baña bellü hüccet.”

22. pes dölendi (8) ırak degül pes eyitti “bildüm anı kim bilmedün anı dağı getürdüm saña sebe ilinden haber gümânsuz.”

23. (9) “bayık ben buldum bir ‘avrat mâlik olur anlara. dağı virildi her neseneden dağı anuñdur ‘arş ulu.

24. (10) “buldum anı dağı kavumını secde eylerler güne Tañrı’dan ayruk. dağı bezedi anlara şeytân (11) ‘amellerini pes girü döndürdi anları yoldan. pes anlar toğru yol dutmazlar

25. kim secde eylemeyeler Tañrı’ya [202b] ol kim çıkarur gizlüyi göklerde dağı yirde dağı bilür anı kim gizlersiz dağı anı kim eşkere eylersiz.”

26. (2) “Tañrı yokdur Tañrı illâ ol ulu ‘arş çalabı’sı.”

27. eyitti “tüz bakavuz kim girçek mi söyledün yâ olduñ mı (3) yalancılardan.”

28. “ilt nâmemi uşbu pes bırak anı anlardın yaña andan girü dön anlardan pes bak (4) ne nesene döndürürler.”

29. eyitti “iy görünür cema‘at! bayık ben birağıldı bendin yaña biti görklü.”

30. “bayık ol süleymân’dandur (5) dağı bayık ol Tañrı adıyla rûzî virici rahmet kılıcı.”

31. kim yücelik eylemeñ benüm (6) üzerüme dağı gelün baña müsülmânlarken.”

32. (7) eyitti belkıs “iy cema‘at! beyân eyleñ baña işüm içinde olmadum kesici bir işi tâ hâzır olasız.”

33. eyittiler “biz kuvvet islerivüz dağı islerivüz katı çalışun dağı iş senün pes bağıl ne nesene (8) buyurursañ.”

34. eyitti belkıs “bayık pâdişâhlar kaçan kim gireler bir köye az duralar anı dağı eyleyeler (9) kavminuñ ‘azîzlerini horlar. dağı ancılayın eylerler.”

35. “dağı bayık ben viribiciven anlardın hedi(y)ye pes bağıcıvan (10) ne nesene-y ile döner yalavaçlar.”

36. pes ol vâkt kim geldi süleymân’a eyitti süleymân “iy arturur misiz baña malı? virdi baña (11) Tañrı yigdür andan kim virdi size. belki siz hediyeñüze şâd olursız.”

37. “dön anlardın yaña gelevüz anlara [203a] süler ile kim taqâti yokdur anlaruñ aña dağı çıkaravuz anları andan ya‘nî sebe horlar iken dağı anlar horlardur.”

38. eyitti süleymān “iy (2) cema‘at! kankıñuz getüre baña tahtın anuñ andan ilerü kim geleler baña müsülmānlarken?”

39. eyitti bir kuvvetlü ulu dīv perrilerden (3) “ben getürem saña anı andan ilerü kim durasın yirüñden dağı bayık ben anuñ üzere kavıvan inam.”

40. eyitti (4) ol kim anuñ katındadır bilmek kitābdan “ben getürem saña anı andan ilerü kim döne sendin yaña bakmaqlıgım.” pes ol vaqt kim gördi anı tırmuş anuñ katında eyitti “uşbu çalabum fazlındandır tā şınaya beni kim şükür mi eyleyem (5) yā nā-sipāslik mı eyleyem. dağı her kim şükr eyledi bayık (6) şükr eyledi gendüzi-y-içün dağı her kim nā sipāslik eyledi-y-ise pes bayık çalabum baydur kerimdür.”

41. (7) eyitti süleymān “gendü halın döndürüñ anuñ-içün tahtın bekāvuz togru yol duta mı yā ola mı anlardan kim togru yol dutmazlar.”

42. (8) pes ol vaqt kim geldi eyidildi “ay üşböle mi di tahtuñ?” eyitti “sanasın ol oldur dağı virinildi bize ‘ilm (9) andan ilerü dağı olduk müsülmānlar.”

43. dağı girü döndürdi anı ol kim oldı-y-ıdı tapar Tañrı’dan ayruķ (10) bayık ol oldıydı kavumdan kāfirler.

44. eyidildi aña “gir köşke!” pes ol vaqt kim gördi anı (11) şandı anı ulu şu dağı açdı iki incikin. eyitti süleymān “bayık ol köşkdür düzülmüş sırçalardan.” [203b] eyitti belkıs “iy çalabum! bayık ben zulm eyledüm gendüzüme. dağı müsülmān oldum süleymān- ıla Tañrı-çun ‘ālemler çalabı’sı.”

45. (2) dağı bayık viribidük şemüd kabīlesidin yaña qarındaşın sālihi kim “tapuñ Tañrı’ya”. pes ol vaqt anlar (3) iki bölüg-idi tartışurlar.

46. eyitti “iy kavmum! nişe iversiz yazuğa eyüden ilerü (4) nişe yarlıgamaķ dilemezsiz Tañrı’dan? ola kim siz rahmet kılınasız.”

47. eyittiler “şoñı tuttuķ seni ya‘nī kaht olduğından ötürü dağı anları kim (5) senüñ iledür.” eyitti şālīh “şoñı neseneñüz Tañrı katındadır belki siz kavmsız şınanılırsız.”

48. dağı oldı-y-ıdı (6) şar içinde tokuz bölük fesād eylerlerdi yirde eyü işlemezlerdi.

49. eyittiler “and içişüñ (7) Tañrı’ya kim şebihün eyleyevüz anı dağı ‘ayalını andan eyidevüz hışmına hāzır olmaduķ görmedük kavumın helāk eyleyici dağı (8) bayık biz togru söyleyicivüz».”

50. dağı mekr eylediler mekr eylemek dağı mekr eyledük mekr eylemek bilmezler.

51. pes baķ (9) nite oldı yavuz şanmaķlaruñ şoñu! bayık biz helāk eyledük anları dağı kavumların anlaruñ dükelcügin.

52. pes şoldur (10) evleri anlaruñ boş iken andan ötürü kim zulm eylediler. bayık

şunuñ içinde nişāndur kavma kim bilürler.

53. dağı kırtarduk (11) anları kim inandılar dağı oldılar kırkarlar.

54. dağı lūt'ı ya' nī viribidük ol vaqt kim eyitti kavunuña “iy gelür misiz yavuz işe [204a] ol halde kim siz bilürsiz?”

55. “iy bayık siz gelür misiz erenlere şehvetdin yaña ‘avratlardan ayruq? belki siz (2) kavmsız bilmezsiz.”

56. pes olmadı kavmınuñ cevābı illā kim eyittiler “çıkaruñ lūt kavunum (3) köyünüñden bayık anlar ādemīlerdür arınurlar.”

57. pes kırtarduk anı dağı kavumını illā ‘avratını taqdir eyledük anı (4) girü kalmışlardan.

58. dağı yağdurduk anlaruñ üzere yağmur yavuz oldı kırkıdmılmışlaruñ yağmuru!

59. eyit “sipāsdur Tañrı’nuñ (5) dağı selām olsun kulları üzere anlar kim üyürdi! ay Tañrı mı yigdür yā ol kim ortak eylerler?”

60. “yā ol kim yarattı (6) gökleri dağı yiri dağı indürdi sizüñ içün gökden şu?” pes bitürdük anuñ-ile bağçalar (7) görklülük isleri yoğ-ıdı sizüñ kim bitüreyidüñüz ağacını anlaruñ. iy Tañrı mı var Tañrı-y-ıla? belki anlar kavmdur berāber eylerler ya' nī şirk eylerler.

61. (8) yā ol kim eyledi yiri duraq yiri dağı eyledi arasında ırmaqlar dağı eyledi anuñ içinde yüce tağlar (9) dağı eyledi arasında yığıcı? iy Tañrı mı vardur Tañrı-y-ıla? belki eyregi anlaruñ bilmezler.

62. (10) yā ol kim cevāb bunalmışa ol vaqt kim kığıra anı dağı giderür yavuzluğu dağı eyler sizi (4)yir halifeleri? (11) iy Tañrı mı vardur tañrı-y-ıla? az ögüd dutarsız.

63. yā ol kim toğru yol gösterür size yazı karañulıklarında dağı deñizüñ [204b] dağı ol kim viribir yılleri muştılayıcı ileyince rahmetinüñ iy Tañrı mı vardur Tañrıyla? yüceldi Tañrı andan kim (2) ortak eylerler.

64. yā ol kim başlar yaratmağı ya' nī şudan andan döndürür anı dağı ol kim rüzī virür size gökden dağı yirden? (3) ay Tañrı mı vardur Tañrı-y-ıla? eyit “getürüñ hücetüñüzi eger olduñuz-ise kırçekler.”

65. eyit “bilmez anlar kim göklerdeür (4) dağı yirde gaybı illā Tañrı.” dağı bilmezler kim ne vaqt girü kıparmalar.

66. belki irdi tamām oldı bilmeğı anlaruñ (5) āhiretde! belki anlar şek içinde andan belki anlar andan kör gömillülerdür.

67. dağı eyitti anlar kim (6) kāfir oldılar “iy ol vaqt kim olavuz toprak dağı atalarumuz ay bayık biz çıkarınasılar mıvuz?”

68. “bayık va' de virinildük uşbunu biz dağı (7) atalarumuz ilerüden degül uşbu illā

bâtlı sözleri ilergilerün.”

69. eyit “yürin yirde (8) pes baķuñ nite oldu yazuķlularuñ şoñı!”
70. daķı kayğurma anlaruñ üzere daķı olma ıarlık içinde (9) andan kim yavuz şanurlar.
71. daķı eydürler “kaçandur uşbu va‘ de eger olduñuz-ise girçekler?”
72. eyit “ola kim (10) yaķın oldu kim arduñuzca ire sizüñ bir nicesi anuñ kim ivdürürsiz.”
73. daķı bayık çalabuñ fażl issidür (11) âdemiler üzere daķı velikin eyregi anlaruñ şükr eylemezler.
74. daķı bayık çalabuñ bilür anı kim gizler [205a] gögüzleri anlaruñ daķı anı kim eşkere eylerler.
75. daķı yokdur hıç gizlü gökde daķı yirde illā (2) kitāb içindedür bellü eyleyici.
76. bayık uşbu ķur‘ān söyler benī isrāyil üzere eyregini anuñ kim anlar anuñ içinde (3) dartışurlar.
77. daķı bayık ol ıoğru yoldur daķı raķmetdür mü‘minlere.
78. bayık çalabuñ hükm eyleye aralarında adlı-y-ıla (4) daķı ol beñdeşsüzdür bilicidür.
79. pes tevekkül eyle Tañrı‘ya bayık sen haķ üzeresin bellü.
80. bayık sen işittürmeysin ölülere (5) daķı işittürmeysin şağırlara okımaķlıķı imāna ol vaķt kim yüz döndürdiler yüz döndüricilerken.
81. daķı degülsin gözsüzlere yol gösterici (6) azgınlıķlarından. işittürmeysin illā aña kim inanur āyetlerümüze pes anlar muķlişlerdür.
82. daķı kaçan kim düşe (7) söz anlaruñ üzere çıkaravuz anlaruñ için bir cānaver yirden söyleye anlara kim bayık ‘ âdemiler oldılar (8) āyetlerümüze gümānsuz olmazlar.
83. daķı ol gün kim direvüz her bir ümmetden bir cema‘ at andan kim yalan dutardı āyetlerümüzi (9) pes anlar dirilüp şorınılar.
84. tā kaçan kim geleler eyide Tañrı “iy yalan duttuñuz mı āyetlerimi ol halde kim kaplamaduñuz anları bilmekdin yaña (10) yā ne nesene olduñuz mı işlerdüñüz?”
85. daķı düşdi söz ya‘nī ‘azāb anlaruñ üzere zulm eyledüklerinden ötürü pes anlar söylemeyeler.
86. (11) ay görmediler mi kim bayık biz eyledük giceyi tā dölener anuñ içinde daķı gündüzi görici ya‘nī görileler bayık anuñ içinde [205b] nişānlardur ķavma kim inanurlar.
87. daķı ol gün kim ürile şür içine pes ķorķdı anlar kim göklerdeür daķı anlar kim (2) yirdedür illā anlar kim diledi Tañrı. daķı dükeli gelicilerdür ģorlar.

88. daḥı göresin taḡları sanasın anları (3) tırmış yirinde daḥı ol geçer bulıd geçmegi gibi. Tañrı işi ol kim muḥkem eyledi her neseneyi bayıḳ ol bilicidür anı kim işlersiz.

89. (4) her kim eyler ise eyü iş anuñdur ḥayr andan daḥı anlar qorqudan ol gün iminlerdür.

90. daḥı her kim eyler ise (5) yavuz iş bıraḡıla yüzleri anlaruñ od içinde. hiç cezā virine misiz illā anı kim olduñuz işlersiz!

91. “bayıḳ (6) buyruldu kim tıpam uşbu şar çalabı’sına ya’ nī mekke ol kim ḥarām eyledi anı daḥı anuñdur her nesene. daḥı buyrıldı kim (7) olavan müsülmānlardan.”

92. “daḥı kim okıyavan qur’ān’ı.” pes her kim toḡru yol tutar-ise pes toḡru yol dutmaz illā gendüzi-çün (8) daḥı her kim azar-ise eyit “bayıḳ ben qorqıdıclardanvan.”

93. daḥı eyit “sipās ögmek Tañrı’nuñdur.” tiz göstere size nişānlarını pes bilesiz anları. (9) daḥı degül çalabuñ ġāfil andan kim işlersiz.

1.28 Sūratü’l -Kāşş /28/

(88 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (10) sūret adı.
2. şol, āyetlerdür kitāb’uñ bellü.
3. okıruz üzerüñe mūsā ḥaberinden daḥı fir’avn’uñ [206a] toḡruyiken qavm içün kim inanurlar.

4. bayıḳ fir’avn yüceldi mütekebbir oldı yirde ya’ nī mışr yirinde. daḥı eyledi qavunum bölükler. (2) ḥor dutardı bir bölügiñ anlardan boḡazlardı azḡunlarını anlaruñ daḥı diri qor-ıdı kızlarını anlaruñ. bayıḳ ol oldı-y-ıdı müfsidlerden.

5. daḥı dilerdük kim (3) minnet eyleyevüz anlaruñ üzere kim ḥor dutınıldılar yirde daḥı eyleyevüz anları (4) imāmlar ya’ nī uymaḡa yarar gişiler daḥı eyleyevüz anları mīrāş alıcılar ya’ nī kitılar milkin.

6. (5) daḥı yir virevüz anlara yirde daḥı gösterevüz fir’avn’a daḥı ḥāmān’a daḥı ol ikinüñ sülerine anlardan anı kim oldılar qorqarlar.

7. daḥı ilḥam virdük mūsā anasına (6) kim “emzür mūsā’yı pes qaçan kim qorqasañ anuñ üzere bıraḳ anı deñize daḥı qorqmaḡıl daḥı qayḡurmaḡıl. (7) bayıḳ biz girü döndüricivüz anı şendin yaña daḥı eyleyicivüz anı cebreyil gelinmiş ḥaberlerden”.

8. pes götürdi anı fir’avn qavmı (8) tā ola anlara düşmān daḥı qayḡu. bayıḳ fir’avn daḥı ḥāmān daḥı ol ikinüñ süleri ya’ nī işleri (9) oldılar yanılıclılar.

9. daḥı eyitti fir’avn ‘avratı “göz aydıundur benüm daḥı senüñ! depelemeñ anı (10)

ola kim aşşı degürmeye bize yā dutavuz anı oğlan.” daḥı anlar bilmezler.

10. daḥı oldı göñli mūsā anasınıñ (11) fārıg ya‘nī boş bayık yakın oldı kim belürde-y-idi anı eger degül misse kim bağladuḥ göñli üzere ya‘nī şabr tā ola inanıcılardan.

11. [206b] daḥı eyitti mūsā anası mūsā kız ıarındaşına “ardınca var mūsā ‘nuñ!” pes gördi anı bir yañadın anlar bilmezlerken.

12. daḥı ḥarām eyledük mūsā üzere (2) emzüricileri yā emcegi ilerüden. pes eyitti mūsā kız ıarındaşı “iy yol göstereyin mi size bir ev ıavunuña kim payandan olalar aña sizüñ için daḥı anlar aña (3) eyü dileyicilerdür?”

13. pes girü döndürdük anı anasından yaña tā aydın ola gözi daḥı ıayurmaya daḥı tā bile kim bayık Tañrı va‘desi (4) toğrudur velikin eyregi anlaruñ bilmezler.

14. daḥı ol vaḫt kim irdi yiğitliğine ya‘nī otuz üç yaşına, daḥı tamām oldı yiğitliği ya‘nī kırık yaşadı; virdük aña ḥikmet (5) daḥı bilmek daḥı ancılayın cezā virürüz eyü işlülere.

15. daḥı girdi şara ya‘nī mışra uşañlık vaḫtında ıavumından. (6) pes buldı anuñ içinde iki er ıalışurlar biribiri-y-ile uşbu ıavumından daḥı uşbu düşmānından. (7) arka virmek diledi mūsā’dan ol kim ıavumından-idi anuñ üzere kim düşmānından-idi pes muşt urdı aña mūsā (8) pes depeledi anı. eyitti “uşbu şeytān işindendür bayık ol düşmāndur azduncıdur bellü.”

16. eyitti (9) “iy ıalabum! bayık ben zılm eyledüm gendüzüme pes yarlıga beni.” pes yarlıgadı anı bayık ol oldur yarlıgayıcı rahmet kılıcı.

17. eyitti “ay ıalabum! (10) andan ötürü kim ni‘met virdüñ benüm üzere hergiz olmayam arka virici yazuḫlulara.”

18. pes irtecek girdi şar içine ıorıarken (11) göz dutarken. [207a] pes ol vaḫt ol kim yardım diledi andan dün feryād diledi andan. eyitti aña mūsā “bayık sen azğunsañ bellü!”

19. pes ol vaḫt kim diledi kim ıatı duta anı kim ol düşmāndur ikisine eyitti “iy mūsā ! diler misin kim depeleyesin beni (2) nite kim depeledüñ bir nefsidün? dilemezsın illā kim olasın ıaplayıcı zılm -ıla (3) yirde daḥı dilemezsın kim olasın eyü işlülerden.”

20. daḥı geldi bir er şaruñ ırağırağından (4) iver eyitti “iy mūsā ! bayık cema‘at kim göze görünür ıanışurlar senüñ sebebüñden tā depeleyeler seni. pes ıık bayık ben saña (5) öğütleyicilerdenven!”

21. pes ııkdı ol şardan ıorııcı-y-iken göz dutar-ıdı. eyitti .“iy ıalabum! ıırtar beni ıavumdan zālimler.”

22. (6) daḥı ol vaḫt kim yüz dıttı. medyen’din yaña “ola kim ıalabum yol göstere baña toğru yolu.”

23. daḥı ol vaḳt kim (7) geldi medyen şuyına buldı anuñ üzere bir bölük âdemilerden şıvarurlar ya‘nı yılkıyı daḥı buldı anlardan ayruḳ (8) iki ‘avrat ya‘nı şı‘ayb peygamber kızları sürerler ya‘nı koyun. eyitti “nedür siz ikinüñ işi?” eyittiler “şıvarımazuz ya‘nı koyun tā döne şıvatdan çobanlar (9) daḥı atamız ulu ıocadır.”

24. pes şıvardı andan döndi gölgedin yaña pes eyitti “iy çalabum! bayıḳ ben anuñ-içün kim indürdüñ (10) benüm üzere ta‘amdan muḥtācvan.”

25. pes geldi mūsā’ya ol ikinüñ birisi yürir iken utanmaḳ üzere eyitti “bayıḳ atam (11) oḳır seni tā yanud vire saña kirişini anuñ kim şıvarduñ bizüm içün.” pes ol vaḳt kim geldi mūsā. şı‘ayb’a daḥı kışşa eyledi aña ḥikāyeti [207b] eyitti şı‘ayb “ıorḳma ıurtıldıñ ıavumdan zālimler!”

26. eyitti ol ikinüñ birisi “iy atam kiriye dut anı! (2) bayıḳ yigregi anuñ kim kiriye duttuñ güçlüdür inam.”

27. eyitti şı‘ayb “bayıḳ ben dilerin kim çiftlendürem saña (3) iki ızıumuñ birisin uşbu iki anuñ üzere kim işcüm olasın benüm sekiz yıllar. pes eger tamām eylerseñ onı pes senüñ (4) ıatundandır. daḥı dilemezsin kim duşḥar eyleyem senüñ üzere. tız bulasın beni eger Tañrı dilerse eyü işlülerden.”

28. (5) eyitti mūsā şol ıavl benüm aramda daḥı senüñ aranda. ıanḳısını ol iki müddetden tamām eyler isem. artuḳlık yoḳdur benüm üzere. daḥı Tañrı (6) anuñ üzere kim eydürüz şaḳlayıcıdır.”

29. pes ol vaḳt kim tamām eyledi mūsā müddeti (6)daḥı yüridi evi ıavumu-y-ıla gördi (7) tūr taḡındın od eyitti evi ıavunmına “eglenüñ bayıḳ ben gördüm od. ola kim ben getürem size andan bir ḥaber yā (8) bir pāre ıgsü yā od oddan ola kim siz isinesiz.

30. pes ol vaḳt kim geldi aña ııḡrınıldı (9) derenüñ saḡdın yanından bereketlü yirde aḡaçdan kim “yā mūsā! (10) bayıḳ ben benven Tañrı ‘ālemler çalabı’sı”.

31. “daḥı bıraḳ aşāñı!” pes ol vaḳt kim deprenür sanasın kim ılandur yüz döndürdi (11) yüz döndüriciyiken daḥı girü dönmedi. “iy mūsā ilerü gel daḥı ıorḳma! bayıḳ sen iminlerdensin.”

32. “givür elüñi [208a] yaḳaña çıḳa aḳ yavuzlıḳsuz daḥı ıavşur şendin yaña elüñi ıorḳmaḳdan (2) şol iki iki ḥüccetdur çalabuñdan fir‘avn’a daḥı cema‘atına bayıḳ anlar oldılar bir ıavm (3) fāsıḳlar.”

33. eyitti mūsā “iy çalabum! bayıḳ ben depeledüm anlardan bir ḡişi pes ıorḳarın kim depeleyeler beni.”

34. “daḥı ıarındaşum (4) ḥārūn ol revān dillürekdür benden dildin yaña pes viribi anı benüm-ile arḳa verici girtü duta beni. bayıḳ ben ıorḳarın (5) kim yalan dutalar beni.”

35. eyitti “tîz berkidü bağlayavuz bâzuñı qarındaşuñ-ıla dañı (6) eyleyevüz siz ikiye hücet ya‘nî peygamberlığı. pes iremeyeler siz ikiye nişanlarımız-ıla siz iki dañı anlar kim uydı siz ikiye (7) yiñicilerdür.”

36. pes ol vaqt kim geldi anlara mūsā nişanlarımız-ıla bellüler eyittiler “degül uşbu illā cādūlık (8) yalan bağlanmış dañı işitmedük uşbunı atalarumuzdan ilergiler.”

37. dañı eyitti mūsā “çalabum bilürirekdür (9) anı kim getürdi toğru yola qatından dañı anı kim ola anuñ sarāy şoñı. bayıq (10) qurtılmaya zālimler.”

38. dañı eyitti fir‘avn “iy görünür cema‘at! bilmedüm sizüñ hîç Tañrı (11) benden ayruk. pes od yandur benüm için ay hāman balçık üzere! pes eyle benüm için köşk ola kim ağavan [208b] mūsā Tañrı’sındın yaña. dañı bayıq ben şanurın mūsā’yı yalancılardan.”

39. dañı ululuk istedi ol dañı süleri (2) yirde haqsuz. dañı şandılar kim bayıq anlar bizdin yaña dönilesi degüller.

40. pes duttuq anı dañı sülerini (3) pes bırağduq anları deñiz içine. pes baq nite oldı zālimlerüñ şoñı!

41. dañı eyledük anları imāmlar oqırlar (4) oddın yaña. dañı kıyāmet günü yardım virinilmeyeler.

42. dañı ardlarınca irürdük anlaruñ uşbu dünya içinde la‘net dañı (5) kıyāmet günü anlar ırağ olınmışlardandur.

43. dañı bayıq virdük mūsā’ya tevrît’i andan şoñra kim helāk eyledük (6) ilergi bölükleri degül nurları ādemilere dañı toğru yol dañı rahmet ola kim anlar añalar.

44. (7) degüldün gün batusındın yaña ya‘nî mūsā’nuñ ol vaqt kim ‘ahd eyledük mūsā’ya buyruğı ya‘nî yalavaçlık. dañı degüldün hāzırlardan.

45. (8) velikin biz yarat(t)uq bölükler pes uzandı anlaruñ üzere ‘umurlar. dañı degüldün muqım olıcı medyen kavmı içinde kim (9) oqıyasın anlaruñ üzere āyetlerümüzi (10) velikin biz olduq viribiyiciler.

46. dañı degüldüñ tūr tağındın yaña ol vaqt kim kığırduq velikin rahmet eylemek çalabuñdan tā qorqıdasın bir kavmı kim gelmedi anlara hîç qorqıdıcı senden ilerü ola kim anlar (11) añalar.

47. dañı eger degülmissen kim ireyidi anlara ‘uqubat andan ötürü kim ilerü duttı elleri anlaruñ ya‘nî ma‘şyetdan pes eyideler [209a] “iy çalabumuz! nişe viribimedüñ bizdin yaña yalavaç pes uyaduq āyetlerüñe dañı ola-y-ıduq inancılardan.”

48. pes ol vaqt kim (2) geldi anlara haq muhammed dañı qur‘ān bizüm qatumuzdan eyittiler “virinilmedi muhammed ancılayın kim virinildi mūsā ?” ya‘nî ‘aşā dañı aq el. (3) kâfir olmadılar mı aña kim virinildi mūsā ilerüden? eyittiler “iki cādūdur arqa bırıqıldurdiler.

dağı eyittiler “bayık biz dükeline (4) kâfirlerüz.”

49. eyit “pes getürün bir kitâb Tañrı katından ol toğru yollurağdur ol ikiden uyam aña eger (5) olduñuz-ise girçekler.”

50. pes eger cevâb virmezlerse saña bilgil ki bayık uyarlar nefsleri dileklerine. (6) dağı kim azğunıraqdur andan kim uydı nefsi dileğine toğru yolsuz Tañrı’dan? bayık Tañrı toğru yol göstermez (7) zâlim kavumlara.

51. dağı bayık ulaşdurduķ anlaruñ için sözi ola kim anlar öğütleneler.

52. anlar kim virdük (8) kitâb’ı andan ilerü ya‘nî kıur’ân’dan anlar aña inanurlar.

53. dağı kaçan kim okına anlaruñ üzere eyittiler “inanduk aña (9) bayık ol hağdur çalabumuzdan bayık biz olduğ-ıdı andan ilerü müsülmânlar.”

54. anlar virineler müzdlerini (10) iki kez şabr eyledüklerinden ötürü. dağı girü yıgarlar eyüyle yavuzı dağı andan kim rüzî virdük anlara nafaķa virürler.

55. (11) dağı kağan kim işitdiler herşeyi ya‘nî yüz döndürdiler andan dağı eyittiler “bize ‘amellerümüz dağı size ‘amellerüñüz. [209b] selâmdur size! istemezüz câhilleri.”

56. bayık sen yol göstermeyesin aña kim sevdün (ve)lîkin Tañrı (2) yol gösterür aña kim diler. dağı ol bilürirekdür toğru yol dutıcıları.

57. dağı eyittiler “eger uyarsavuz toğru yola senüñ-ile (3) kapınılavuz yirümüzden.” iy dağı yirlendürmedük mi anlara harem yirin imin dirinilür andın yaña her nesene (4) yimişleri rüzî virmek için kıatumuzdan? velîkin eyregi anlaruñ bilmezler.

58. dağı niçe helâk eyledük (5) köy bundundı dirliğine. pes şol turaķ yirleri-di anlaruñ turaķ olınmadı anlardan illâ (6) az! dağı olduğ-ıdı biz mîrâş alıcılar.

59. dağı olmadı çalabuñ helâk eyleyici köyleri tâ (7) viribiye ulurağında yalavaç okıya anlaruñ üzere âyetlerümüzüzi. dağı olmaduķ köyler helâk eyleyiciler (8) illâ kim kıavumı anuñ zâlimlerken.

60. dağı ol kim virinildüñüz neseneden yakın dirlik kıumaşıdur (9) dağı bezegi. dağı ol kim Tañrı katındadır yigrekdür dağı bâķı kıalıcıraqdur. ay añlamaz misiz?

61. iy ol kim va‘de virdük aña (10) görklü va‘de pes ol göricidür anı ancılayın mıdur kim gönendürdük anı yakın dirlik kıumaşı-y-ıla andan (11) ol kıyâmet günü hâzır olmışlardandır?

62. dağı ol gün kim kığıra anlara pes eyide “kıanı ortaķlarum anlar kim olduñuz idi [210a] gümân eylersiz?

63. eyitti anlar kim vâcib oldu anlaruñ üzere söz “iy çalabumuz! uşbunlar anlar kim azdurduķ (2) azdurduķ anları nite kim azduķ. bîzâr olduķ şendin yaña olmadılar bize tıapalar.”

64. dağı eyidildi (3) “okın ortaķlaruñuzu.” pes okıdılar anları pes cevâb virmediler

anlara dağı gördiler ‘azābı. eger (4) bayık anlar olmuşlarmıssa toğru yol dutarlar!

65. dağı ol gün kim kığıra anlara (5) pes eyide “ne nesene cevāb virdüñüz peygamberlere?”

66. pes gizlendi anlaruñ üzere haber ler ya’nī hücetler ol gün anlar birbirine şorışmayalar.

67. ammā ol kim tevbe eyledi dağı (6) imān getürdi dağı işledi eyü iş pes yakın oldu kim ola kırtılmışlardan.

68. dağı çalabuñ (7) yaradur anı kim diler dağı üyürür olmadı anlaruñ dilek. Tañrı arulığı dağı yüceldi andan kim ortak eylerler.

69. dağı (8) çalabuñ bilür anı kim örter göğüzleri anlaruñ dağı anı kim eşkere eylerler.

70. dağı ol Tañrı’dur yokdur Tañrı illā ol. (9) anuñdur ögmek dünyede dağı āhiretde dağı anuñdur hükm. dağı andın yaña döndürinilesiz

71. (10) eyit “haber virüñ eger eyler ise Tañrı sizüñ üzere giceyi hemişe kıyāmet günine degin kimdür Tañrı (11) Tañrı’dan ayruķ kim getüre size aydınlık? ay işitmez misiz?”

72. eyit “haber virüñ eger eyler ise Tañrı sizüñ üzere [210b] gündüzi hemişe kıyāmet günine degin kimdür Tañrı Tañrı’dan ayruķ getüre size giceyi kim dölenesiz (2) anuñ içinde? iy görmez misiz?”

73. dağı rahmetinden eyledi sizüñ için giceyi dağı gündüzi tā dölenesiz (3) anuñ içinde dağı tā isteyesiz fazlından dağı ola kim siz şükr eylesesiz.

74. dağı ol gün kim kığıra anlara pes eyide (4) “kanı ortaklarum anlar kim olduñuz -ıdı şanursız?”

75. dağı çıkarduk her bir bölükden tanuk (5) pes eyiddük “getürüñ hücetlerüñüzü!” pes bildiler kim haķ ya’nī tevḥid Tañrı’nuñdur dağı bāṭıl oldu anlardan ol kim oldılardı yalan bağlarlar.

76. (6) bayık kaarun oldu mūsā kavumından pes güc eyledi anlaruñ üzere. dağı virdük aña gençlerden (7) ol kim bayık kilidi dilleri anuñ ağır eylerdi ondan kırka degin kuvvet islerini. ol vaķt kim eyitti aña kavumu (8) “sevinme bayık Tañrı sevmez sevinicileri!”

77. “dağı iste anuñ içinde virdi saña Tañrı şöñrağı sarāyı (9) dağı unıtma ülüñi dünyeden. dağı eylük eyle nite kim eylük eyledi Tañrı saña. (10) dağı isteme fesādı yir yüzinde bayık Tañrı sevmez müfsidleri.

78. eyitti (11) “bayık ol kim virinildüm ben anı ‘ilm üzeredür benüm katumda iy dağı bilmedi mi bayık Tañrı bayık helāk eyledi [211a] andan ilerü bir zamān bölüklerinden anı kim ol katırağıdı andan güçdin yaña dağı çokırağ-ıdı dirmekdin yaña? dağı şorınılmaya

yazlıklarından (2) yazuklular.

79. pes çıktı қаарun қавмı üzere бедегі içinde eyitti anlar kim dilerlerdi (3) yakın dirliğı “iy keşke bizüm misse beñdeşi anuñ kim virinildi қаарun! bayıķ ol baķt issidür ulu.”

80. daķı eyitti anlar kim virinildiler ‘ilm “vay size! Tañrı yanudı yigrekdür aña kim imān getürdi (4) daķı işledi eyü iş. daķı virinilmeye anı illā şabr eyleyiciler.”

81. pes yire қойduķ anı daķı sarāyını yire. (5) pes olmadı anuñ bölük ādemī kim yardım-ide aña Tañrı ‘azābı ileyinde (6) daķı olmadı girü tırıcılardan ya‘nī ‘azābdan.

82. (7) daķı oldı anlar kim arzuladılar mertebesin dün ya‘nī yakın vaķtin eydürler “görmedüñ mi bayıķm Tañrı döşer (8) rüzıyı aña kim diler қullarından daķı tır eyler! eger degül misse kim minnet eyledi Tañrı bizüm üzerümüze (9) yire қойınıladıuķ biz. görmedüñ mi bayıķ қurtılmaz kāfirler!”

83. şol şoñrağı sarāy! ya‘nī uçmaķ. eyleyevüz anı (10) anlaruñ kim dilemezler yücelik yir yüzinde ne daķı fesād. daķı iş şoñı қorқıcılardıur.

84. her kim (11) işledi eyü işi anuñdur yigrek andan. daķı her kim işledi yavuz işi cezā virinilmeye [211b] anlar kim işlediler yavuz işleri illā anı kim oldılardı işlerler.

85. bayıķ ol kim vācib eyledi (2) senüñ üzere қur‘ān’ı girü döndüricidür seni girü dönesi yire ya‘nī mekke’ye. eyit “çalabum bilürirekdür anı kim geldi tоғru yola (3) daķı anı kim ol azğunluķdadur bellü.”

86. daķı olmaduñ-ıdı ümid dutar kim vahy olına-y-ıdı şendin yaña қur‘ān (4) illā rahmet eylemek çalabuñdan. pes olma arķa virici kāfirlere.

87. daķı girü döndürmesüñ seni (5) Tañrı āyetlerinden andan şoñra kim indürildi saña! daķı oķı çalabuñdın yaña daķı olmağıl (6) müşriķlerden.

88. daķı oķıma ya‘nī tıpma Tañrı-y-ıla daķı bir Tañrı yoktur Tañrı (7) illā ol. her nesene helāk olıcıdur illā zātı anuñ. anuñdur hükm daķı andın yaña girü döndürilesiz.

1.29 Sūratü’l -‘ Ankebüt /29/

(69 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi‘ llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (8) benven bilür Tañrı.

2. iy şandı mı ādemīler kim қonılalar kim eydürler “imān getürdük” (9) daķı anlar şınanılmayalar?

3. daķı bayıķ şınaduķ anları kim anlardan ilerü-di. pes bile Tañrı anları kim tоғru oldılar daķı bile (10) yalancıları.

4. yā şandı mı anlar kim işlerler yavuz işleri kim geçeler bizden? ne yavuz [212a]

ol kim hükm eylerler!

5. her kim oldı ümid dutar Tañrı'yı görmege, bayık Tañrı zamān gelicidür. dağı ol işidicidür bilicidür.

6. dağı her kim ğaža eyledise bayık ğaža eyler gendüz için (2) bayık Tañrı, hācetsüzdür 'ālemlerden.

7. dağı (3) anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler andavuz yā bāṭıl eyleyevüz anlardan yavuz işlerini dağı yanud virevüz anlara yigregın anlaruñ kim oldılar işlerler.

8. dağı işmarladuğ ādemoiye atasına anasına eylük. dağı eger dürişeler senüñ ile tā ortak eylesesin baña anı kim yoğdur senüñ aña bilmek (4) boyun virme ol ikiye. bendin yañadur dönecek yirüñüz pes haber virem size anı kim olduñuzdı işlersiz.

9. dağı anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler givürevüz anları (5) şālihler içine ya' nī peygamberler dağı veliler.

10. dağı bir nice ādemiler oldur kim eydür "imān getürdük Tañrı'ya." pes ol vaqt kim incidinilse Tañrı ta' atında eyler ādemiler 'azābıñı Tañrı 'azābı gibi. dağı eger (6) gelse yardım itmek çalabuñdan eyide "bayık biz olduğıdı sizüñ ile." ay dağı degül mi Tañrı bilürirek anı kim 'ālemler gögüzlerindedür?

11. dağı bile Tañrı anları kim inandılar (7) dağı bile munāfıklar.

12. dağı eyitti anlar kim kāfir oldılar anlara kim inandılar "uyuñ bizüm yolumuza dağı götürelüm biz (8) yazuqlaruñuzu." dağı degül anlar götüriciler yazuqlarından nesene bayık anlar yalancılardur.

13. dağı götüreler yazuqlarını dağı yazuqlar yazuqları-y-ıla dağı şorınalar kıyāmet günü andan kim (9) oldılar yalan bağlarlar.

14. dağı bayık viribidük nūh'ı kavmindın yaña pes dölendi anlaruñ içinde bin yıl illā elli yıl. pes duttı anları çok şu (10) anlar müşriklärken.

15. pes kırtarduğ anı. dağı gemi islerini dağı eyledük anı nişān 'ālemlere.

16. dağı ibrahīm'i ol vaqt kim eyitti kavumuña "tapun Tañrı'ya (11) dağı kórquñ andan. ol yigrekdür size eger bilürseñüz."

17. "bayık [212b] taparsız Tañrı'dan ayruğa butlara dağı eydürsiz yalanı. bayık anlar kim taparsız Tañrı'dan ayruğ mālīk olmazlar sizüñ için ruzıya. pes isteñ Tañrı kātında ruzi dağı tapuñ aña dağı şükr eyleñ aña. andın yaña döndürilesiz."

18. (2) "dağı eger dutar-iseñüz bayık yalan duttı ümmetler sizden ilerü. dağı degül yalavaç üzere illā degürmek bellü."

19. ay dağı bilmediler mi nite ilk başlar Tañrı yaratmagı (3) andan girü döndürür

anı? bayık sol Tañrı üzere geñezdür.

20. eyit “yüriñ yirde pes baķuñ nite başladı yaratmağı.” andan Tañrı başlaya yaratmağı şoñra yaratmaķ (4) bayık Tañrı her nese üzere güci yiterdür.

21. ‘azāb eyler aña kim diler daķı raķmet ķılur anı kim diler. daķı andın yaña döndürilesiz.

22. daķı degülsiz ‘āciz eyleyici yirde (5) ne daķı gökde. daķı degül size Tañrıdan ayruķ hıç dost ne daķı yardım idici.

23. daķı anlar kim kāfir oldılar Tañrı āyetlerine daķı görmegine anuñ anlar (6) nevmīd oldılar raķmetümden daķı anlar anlaruñdur ‘azāb aķrıdıcı.

24. pes olmadı ķavmınuñ cevābı illā kim eyittiler “depeleñ ibrahīm’i yā göyündürüñ anı.” pes (7) ķurtardı anı Tañrı oddan. bayık anuñ içinde nişānlardur ķavma kim inanurlar.

25. daķı eyitti “bayık duttuñuz Tañrı’dan ayruķ butlar dostlık için (8) arañuzda yaķın dirlik içinde. andan ķıyāmet günü bizār ola bir niceñüz bir niceden daķı la’ net eyleye bir nicemiz bir niceye. daķı turaķ yirüñüz oddur. daķı yoķdur sizüñ (9) hıç yardım idici.”

26. pes inandı aña lūť daķı eyitti ibrahīm “bayık ben ayrılıcıvan ķalabumdın yaña bayık ol beñdeşsüzdür dürüst işlü.”

27. daķı baķısladıķ aña (10) işhāķ’ı daķı ya’ķub’ı. daķı eyledük neslinde peygamberlik daķı tevrīt zebūr incil furķan. daķı virdük aña müzdini dünyede daķı bayık ol āhiretde (11) şālihlerdendür.

28. daķı lūť peygamber ol vaķt kim eyitti ķavmına “ay bayık siz gelürsiz zişt işe öñürtmedi sizden aña hıç kimse [213a] ‘ālemlerden?”

29. “iy bayık siz gelürsiz erenlere daķı kesersiz yolu daķı gelürsiz dirnegüñüz yirinde (2) yöni bulunmaz nesene?” pes olmadı ķavmınuñ cevābı illā kim eyittiler “getür bize Tañrı ‘azābını eger olduñ-ise (3) girceklerden.”

30. eyitti: “iy ķalabum! yardım it baña müfsid ķavumlar üzere.”

31. daķı ol kim geldi yalavaķlarımız (4) ibrahīm’e muştılamāğa ya’ nī işhāķ’ı daķı ya’ķub’ı eyittiler “bayık biz helāk eyleyicivüz uşbu köyüñ ķavumını bayık ķavumı anuñ oldılar zālimler.”

32. (5) eyitti ibrahīm “bayık anuñ içinde lūť var!” eyittiler “biz bilüriregüz anı kim anuñ içindedür. ķurtaravuz daķı ‘ayālını illā ‘avratını (6) oldı girü ķalıcılardan.”

33. daķı ol vaķt kim geldi yalavaķlarımız lūť’a ķayķulu olındı anlardan ötürü daķı tar oldı (7) anlardan ötürü gönüldin yaña. daķı eyittiler “ķorķma daķı ķayķurma bayık biz ķurtarıcıvuz seni daķı ‘ayālunı illā ‘avratuñ (8) oldı girü ķalıcılardan.”

34. “bayık biz indüricivüz uşbu köy kavımı üzere ‘azāb gökden (9) andan ötürü kim oldılar fışk eylerler.”

35. daḥı bayık koduḥ ol köyden nişān bellü kavma kim anlarlar.

36. daḥı medyen‘din yaña (10) qarındaşlarını şu‘ayb‘ı pes eyitti “ay kavmum! tapuñ Tañrı‘ya daḥı korquñ soñrağı gündən. daḥı (11) fesād eylemeñ yirde fesād eyleyicilerken.”

37. pes yalan duttılar anlar anı; pes duttı anları ditremek pes oldılar sarāylarında [213b] ölüler.

38. daḥı ‘ād‘ı daḥı şemūd‘ı. daḥı bayık bellü oldı size bunlaruñ turaqları. daḥı bezedi anlara şeytān (2) ‘amellerini pes döndürdi anları yoldan daḥı oldılar görür gönüllüler ya‘nī gendü i‘tikadlarınca.

39. daḥı қаарun‘ı daḥı fir‘avn‘ı (3) daḥı hāmān‘ı. daḥı bayık geldi anlara mūsā (4) huccetler-ile pes ululıḳ istediler boyun virmediler yirde daḥı olmadılar geçiciler ya‘nī fevt olıcılar.

40. pes dükelin duttuḥ yazuğı-y-ıla pes bir nicesi anlaruñ viribidük anuñ üzere taş daḥı bir nicesi anlaruñ (5) oldur kim duttı anı ün ya‘nī şemūd kavımı daḥı bir nicesi anlaruñ oldur kim koyduḥ anı yire daḥı bir nicesi anlaruñ oldur kim ğarḳ eyledük. (6) daḥı olmadı Tañrı kim zulm eyleye anlara velikin oldılar gendüzilerine zulm eylerler.

41. beñdesi anlaruñ duttılar (7) Tañrı‘dan ayruk arḳa viriciler beñdesi gibidür örümçüğüñ duttı ev daḥı bayık sustırağı evlerüñ örümçük evidür eger oldılar-ise bilürler.

42. bayık Tañrı bilür anı kim (8) taparsız andan ayruk nesene. daḥı ol beñdeşsüz dürüst işlüdür.

43. daḥı şol meşeller beyān eylerüz anı ādemīlere (9) daḥı añlamaz anı illā ‘ālimler.

44. yarattı Tañrı gökleri daḥı yiri ḥaḳk-içün. (10) bayık anuñ içinde nişāndur mü‘minlere.

45. oḳı anı kim vaḥy olındı saña ḳur‘ān‘dan. daḥı tırur namāzı (11) bayık namāz yıḡar zışt işden daḥı şerī‘at bulunmaz işden. daḥı Tañrı añmağı uluraḳdur. daḥı Tañrı bilür [214a] anı kim işlersiz.

46. daḥı tartışmañ kitāb ehli-y-ile illā anuñ-ile kim ol görklürekdür illā anlar kim (2) zulm eylediler anlardan. daḥı eyidüñ “inanduḥ aña kim indürinildi bizdin yaña daḥı indürinildi sizdin yaña. daḥı Tañrı‘muz daḥı Tañrı‘ñuz (3) birdür daḥı biz aña inanıcılaruz.”

47. daḥı ancılayın indürdük sendin yaña ḳur‘ān‘ı. pes anlar kim virdük anlara (4) tevriṭ‘i inanurlar aña daḥı uşbunlardan oldur kim inanur aña. daḥı inkār eylemez āyetlerümüze

(5) illā kāfirler.

48. daḥı degüldüñ okır añdan ilerü hıç kitāb daḥı yazmazıduḡ anı (6) sağ elüñ-ile. andan gümānlenedi bāṭıl getüriciler ya‘nī cuḥūdlar.

49. belki ol āyetlerdür bellüler gögsinde anlaruñ kim (7) virinildiler ‘ilm. daḥı inkār eylemeye āyetlerümüze illā zālimler.

50. daḥı eyittiler “nişe indürilmedi anuñ üzere (8) nişānlar çalabı’sından?” eyit “bayık nişānlar Tañrı katındadır daḥı bayık ben korkıdıcıvan bellü.”

51. ay daḥı dap (9) olmadı mı anlara kim bayık biz indürdük üzerüñe ḡur‘ān’ı okınur anlaruñ üzere? bayık anuñ içinde raḥmetdür daḥı (10) añmaḡdur ḡavma kim inanurlar.

52. eyit “ṭapdur Tañrı benüm aramda daḥı sizüñ ṭanuk. bilür anı kim (11) göklerdeür daḥı yirdedür.” daḥı anlar kim imān getürdiler bāṭıla daḥı kāfir oldılar Tañrı’ya anlar [214b] anlardır ziyānlular.

53. daḥı ivdürürler seni (2) ‘azāba. daḥı eger degülmisse adanılmış müddet geleyidi anlara ‘azāb. daḥı bayık gele-y-idi anlara añsuzda daḥı anlar bilmezlerken.

54. ivdürürler seni ‘azāba. (3) daḥı bayık ṭamu ḡaplayıcıdur kāfirleri.

55. ol gün kim örte anları ‘azāb üstlerinden (4) daḥı ayakları altından daḥı eyidevüz “daduñ anı kim işler olduñuzdı!”

56. iy ḡullarum anlar kim (5) imān getürdiler! bayık yirüm gindür pes baña ṭapuñ baña.

57. her nefis dadıcıdur ölümi (6) andan bizdin yaña döndürilesiz.

58. daḥı anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler yir virevüz anlara (7) uçmaḡdan köşkler aḡar altından ırmaḡlar ebed ḡalıcılar anuñ içinde. ne eyüdür ‘amel (8) eyleyicilerüñ müzdi!

59. anlar kim şabr eylediler daḥı çalabı’larına tevekkül eylediler.

60. daḥı nişe cānaver götürmez (9) rüzisın Tañrı rüzī virür aña daḥı size. daḥı ol işidicidür bilicidür.

61. daḥı eger şorsañ kim yarattı (10) gökleri daḥı yiri daḥı musaḡḡar eyledi günü daḥı ayı?” eyideler “Tañrı!” pes nite döndürinürler?

62. (11) Tañrı döşer rüzıyı aña kim diler ḡullarından daḥı ṭar eyler aña. bayık Tañrı her nesneyi bilicidür.

63. [215a] daḥı eger şorarsañ anlara “kim indürdi gökden şuyı pes virdürürdi anuñ-ile yiri öldüğinden şoñra?” (2) eyideler “Tañrı!” eyit “ögmek Tañrı’nuñdur.” belki eyregi anlaruñ añlamazlar.

64. daḥı degül yaḡın dirlik (3) illā bāṭıl daḥı oyun daḥı bayık şoñraḡı sarāy oldur

dirlik eger oldılar-ise bilürler.

65. (4) pes kaçan kim bineler gemiye okıyalar Tañrı'yı hâlis eyleyicilerken aña tevhîdi. pes ol vaqt kim kırtardı (5) anları yazıdın yaña ol vaqt anlar ortak eylerler.

66. kâfir olsunlar aña kim virdük anlara dağı gönensünler; pes tiz bileler.

67. ay dağı görmediler mi (6) bayık biz eyledük harem yiri imin dağı kapınılır âdemiler yörelerinden? ay bāṭıla inanurlar (7) dağı Tañrı ni' met ine kâfir olurlar?

68. dağı kim zālīmıraqdur andan kim yalan bağladı Tañrı üzere yalan yā yalan duttı (8) haqqı ol vaqt kim geldi aña? ay yok mıdur tamuda turağ yiri kâfirlere?

69. dağı anlar kim dürişdiler (9) bizüm haqqımızda bayık toğru yol gösterevüz yollarumuzu. dağı bayık Tañrı eylük eyleyiciler iledür.

1.30 Sūratü'r -Rūm /30/

(60 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (10) elif lām mīm.

2. 3. yiñildi rūmiler yaqınırağ yirde ya'nī ' arab iline dağı rūmiler andan sonra yiñdi rūmileri ya'nī farsiler tiz yiñeler rūmiler

4. 5. [215b] üçden ona degin yıllar içinde. Tañrı'nuñdur buyruğ ilerüden dağı soñdan. dağı ol gün sevineler mü'minler (2) Tañrı yardım virmeği-y-ile. yardım ider aña kim diler dağı ol beñdeşüzdür raḥmet kılıcıdur.

6. Tañrı va' desi hilāf eylemez Tañrı (3) va' desin velikin âdemilerün eyregi bilmezler.

7. bilürler görinüri yaqın dirlikden (4) dağı anlar âḥiretde anlar gāfillerdür.

8. iy dağı endişe eylemediler mi gendüzilerinde? yaratmadı Tañrı gökleri (5) dağı yiri dağı ikisinün ara şondağıyı illā haqq-ıla dağı adanılmış müddet-ile. dağı bayık çok âdemilerden (6) çalabı'ların görmekliğine kâfirlerdür.

9. iy dağı yürimediler mi yirde pes baqalardı nite oldı (7) soñı anlaruñ kim anlardan ilerüdi? oldılar katırağ anlardan güçdin yaña. dağı sürdiler yiri ya'nī ilerügiler eyregirek andan kim (8) 'imāret eylediler dağı geldi anlara yalavaçları hüccetler ile. pes olmadı Tañrı kim zulm eyleye anlara velikin (9) oldılar gendüzilerine zulm eylerler.

10. andan, oldı soñı işi, anlaruñ kim yavuzlık eylediler: yavuzırağ ya'nī cehennem anuñ-içün kim (10) Tañrı âyetlerini dağı oldılar aña yañşularlar.

11. Tañrı başlar yaratmağı andan girü döndürür anı. andan, andın yaña (11) döndürilesiz.

12. daḥı ol gün kim ʔura kıyāmet günü nevmīd ola yazuḳlular.
13. daḥı olmadı anlaruñ ortaḳlarından [216a] şafa‘ atçılar daḥı oldılar ortaḳlarına anlaruñ kāfirler.
14. daḥı ol gün kim ʔura kıyāmet günü ol gün (2) ayrılalar.
15. ammā anlar kim imān getürdiler. daḥı işlediler eyü işler anlar çayır çemen içinde (3) şād olınalar.
16. daḥı anlar kim kāfir oldılar daḥı yalan duttılar āyetleremüzi daḥı görmegi āhireti anlar (4) ‘azāb içinde hāzır olınmışlardır.
17. pes Tañrı namāzı gice eyledüḡüñüz vaḳtın irte eyledüḡüñüz vaḳt ya‘nī irte namāzı.
18. (5) daḥı anuñdur ögmek göklerde daḥı yirde daḥı giceye yaḳın daḥı öyleye girdüḡüñüz vaḳt ya‘nī öyle namāzı.
19. çıkarur diriye (6) ölüden daḥı çıkartır ölüye diriden. daḥı dirürür yiri öldüḡinden soñra daḥı ancılayın (7) çıkarınılasız.
20. daḥı bir nice nişānı oldur kim yarattı sizi ʔopraḳdan andan nāḡāh ol vaḳt siz ādemsiz perekende olursız yir yüzinde.
21. (8) daḥı bir nice nişānı oldur kim yarattı sizüñ içün gündüzüñüzden ‘avratlar tā dōlenesiz anlardın yaña. daḥı eyledi (9) sizüñ arañuzda dostlık daḥı rahmet. bayıḳ anuñ içinde nişānlardur ḳavma kim endiše eylerler.
22. daḥı bir nice nişānı (10) gökler yaratmaḡıdır daḥı yir yaratmaḡı daḥı dürlülendüḡi dillerüñüzün daḥı renkleriñüzün. bayıḳ anuñ içinde (11) nişānlardur ‘ālemlere.
23. daḥı bir nice nişānı üyimeḡüñüzdür gice daḥı gündüz daḥı istemeḡüñüz faızından. [216] bayıḳ anuñ içinde nişānlardur ḳavma kim işidürler.
24. daḥı nişānlarından gösterdür size ıldırımı ḳorḳmaḡ içün daḥı ʔama‘ içün. (2) daḥı indürür gökden şu pes dirürür anuñ-ile yiri öldüḡinden soñra. bayıḳ şunuñ içinde nişānlardur (3) ḳavma kim anlarlar.
25. daḥı nişānlarından kim durmaḡıdır gökleriñ daḥı yirün, buyruḡı-y-ıla. andan, ḳaçan kim oḳıya sizi yirden ḳaçan sizi bir kez (4) okumak; yirden ḳaçan siz çıkarısız ya‘nī sinden.
26. daḥı anuñdur ol kim göklerdeür daḥı yirde (5) dükeli aña muṭı'lardur.
27. daḥı ol (6) oldur kim başlar yaratmaḡı andan girü döndürür daḥı ol gircezirekdür anuñ üzere. daḥı anuñdur yücereḳ şıfat göklerde daḥı yirde daḥı ol (7) beñdeşüzdür dürüst işlü.

28. beyân eyledi size beñdeş gendüzüñüzden hiç var mı sizüñ andan kim mâlik oldu sağ ellerüñüz ortaklar anuñ içinde kim (8) rûzî virdük size pes siz anuñ içinde berâbersız kırkarsız anlardan kırkduğıñuz gibi gendüzüñüzden? ancılayın beyân eylerüz (9) nişānları kavma kim anlarlar.

29. belki uydı anlar kim zulm eylediler nefsleri dileklerine bilmeksüz. pes kim (10) toğru yol göstere aña kim azdurdı Tañrı? dağı yokdur anlaruñ arka viriciler.

30. pes toğru eyle yönüñi din içün müsülmān iken (11) yaradışı Tañrı'nuñ ol kim yarattı ādemīleri anuñ üzere. döndürmek yokdur Tañrı yaratmağına. oldur toğru [217a] dīn velīkin eyregi ādemīlerüñ bilmezler.

31. dönícilerken andın yaña. dağı kırkuñ andan dağı tıruruñ namāzı dağı (2) olmañ ortak eyleyicilerden.

32. anlardan kim ayırdılar dinlerini dağı oldılar bölükler her bölük (3) katlarındağı nesene-y-ile sevinicilerdür.

33. dağı kaçan kim duta ādemīleri ziyān ya'nī kaht okıyalar çalabı'larını dönícilerken andın yaña. (4) andan kaçan kim tadura anlara andan ya'nī gendü katından rahmet bir bölük anlardan çalabı'larına ortak eylerler.

34. kâfir olsunlar (5) aña kim virdük anlara. pes gönenüñ pes tız bilesiz.

35. ay indürdük mi anlaruñ üzere hücet pes ol söyler (6) anı kim oldılar aña ortak eylerler?

36. dağı kaçan kim daduravuz ādemīlere rahmet şad olalar aña. dağı eger irer ise anlara (7) yavuz iş andan ötürü kim ilerü duttı elleri anlaruñ anlar nevmīd olurlar.

37. iy dağı görmediler mi bayık Tañrı döşer rûzıyı (8) aña kim diler dağı tar eyler? bayık anuñ içinde nişānlardur kavma kim inanurlar.

38. pes vir hısıma (9) haqqını dağı miskine dağı ğarība. ol yigrekdür anlara kim dilerler Tañrı şevābını (10) dağı anlar anlardur kırtılıcılar.

39. dağı kim virdüñüz artuklık ya'nī hediye baħşış tā artuk ola ādemīler malları içinde (11) artuk olmaz Tañrı katında. dağı ol kim virdüñüz zekāt dilersiz Tañrı şevābın anlar [217b] anlardur artuklıklar isleri.

40. Tañrı oldur kim yarattı andan rûzî virdi size andan öldürür sizi andan dirüre sizi. hiç var mı (2) ortaklaruñuzdan ol kim eyleye andan nesene? aralığı anuñ dağı yüceldi andan kim ortak eylerler.

41. belürdi ma'şiyet (3) yā kaht yirde dağı deñizde andan kim kesb eyledi ādemīler elleri (6)tā daduravuz anlara bir nicesin anuñ kim (4) işlediler ola kim anlar döneler.

42. eyit “yüriñ yirde pes baķuñ nite oldu şoñ işi anlaruñ kim (5) ilerü-y-idi ? oldu-y ıdı eyregi anlaruñ ortak eyleyiciler.
43. pes ıoĝru eyle yöñüñi dın içün ıoĝru andan ilerüden (6) kim gele bir ĝün kim döndürmek yoķdur anuñ Tañrı’dan ol ĝün taĝılalar.
44. her kim (7) kâfir olursa pes anuñ üzeredür küfri daĝı her kim işler-ise eyü iş pes gendüzilerine döşerler.
45. tā cezā vire anlara kim inandılar (8) daĝı işlediler eyü iş atasından. bayık ol sevmez kâfirleri.
46. daĝı bir nice nişānları (9) viribimekdür yilleri muştılayıcılarķen daĝı tā dadura size raķmetinden daĝı tā yüriye gemi (10) buyruĝı-y-ıla daĝı tā isteyesiz fażlından daĝı ola kim şükr eyleyesiz.
47. daĝı bayık viribidük senden ilerü (11) yalavaçlar ķavumlarındın yaña pes geldiler anlara ĥüccetler-ile pes öcümüz aldük anlardan kim [218a] yazuķ eylediler ya‘nī ‘azāb eyledük. daĝı oldu vācib üzerümüze yardım itmek mü’mirlere.
48. Tañrı oldur kim viribir yilleri pes ķoparur (2) buludı pes döşer ĝökde nite kim diler daĝı eyler pāreler pes ĝöresin yaĝmurı çıkar (3) arasından. pes kaçan kim döker anı ya‘nī yaĝmurı aña kim diler ķullarından anlar şād olurlar.
49. daĝı bayık (4) oldılar ilerüden kim indürile anlaruñ üzere andan ilerü nevmidler.
50. pes baķ eserlerindin yaña (5) Tañrı raķmetinüñ nite dirürür yiri öldüğinden şoñra! bayık ol dirüricidür ölöleri daĝı ol, (6) her nesene üzere ĝüci yiterdür.
51. daĝı eger viribiyevüz yili pes ĝörseler anı ya‘nī ekini şararmış olalar andan şoñra (7) küfr eylerler.
52. pes bayık sen işiddürmeyesin ölölere daĝı işiddürmeyesin şaĝırlara kıĝırmayı kaçan kim yüz (8) döndürdiler yüz döndüricilerķen.
53. daĝı degülsiz ıoĝru yol ĝösterici ĝözsüzlere azĝunlıklarından işiddürmezsın illā aña kim inanur āyetlerümüze (9) anlar müsülmānlardür.
54. Tañrı oldur kim yarattı sizi za‘iflikdan andan eyledi za‘iflikdan ya‘nī oĝlanlıkdan şoñra ķuvvet andan eyledi (10) ķuvvetden şoñra za‘iflik daĝı ķocalık. yaradur anı kim diler daĝı ol bilicidür ĝüci yiter.
55. (11) daĝı ol ĝün kim tura ķıyāmet vaķtı and içerler yazuķlılar dölenmediler bir sa‘atdan ayruķ. ancılayın oldılar döndürinürler.

56. [218b] daḥı eyitti anlar kim virinildiler ‘ilmi daḥı imānı “bayık dölendüñüz Tañrı kitābı içinde girü kıparılmaḳ (2) günine deḡin. pes uşbudur girü kıparılmaḳ günü velikin siz bilmez olduñuz idi.”

57. pes ol gün aşşı eylemez anlara kim (3) zılm eylediler ‘uzurlandukları ne daḥı anlar hoşnüd eylemek istenileler.

58. daḥı bayık beyān eyledük ‘ādemilere uşbu kıur’ān içinde (4) her meşelden. daḥı eḡer getüresin anlara bir nişān eyide anlar kim kāfir oldılar “degülsiz illā (5) bāṭıl getüriciler.”

59. ancılayın mühr urur Tañrı göñüllerine anlaruñ kim bilmezler.

60. pes şabr eyle bayık Tañrı va‘desi (6) ḥaḳdur. daḥı yiynilik üzere dutmasuñ seni anlar kim gumensüz olmazlar kıyāmete.

1.31 Sūratü -Lokmān /31/

(34 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (7) elif lām mīm.

2. 3. şol āyetleridür ḥikmetlü kitābuñ toḡru yol iken daḥı raḥmet iken eylük eyleyenlere.

3. anlar kim tıurururlar (8) namāzı daḥı virürler zekātı daḥı anlar āḥiretde anlar gümānsuz olurlar.

5. anlar toḡru yol üzeredür (9) çalabı’larından daḥı anlar anlardur kıurtılıcılar.

6. daḥı bir nice ādemilerden oldur kim şatun alur sözüñ bāṭılın ya‘nı ır (10) tā azdura Tañrı yolından bilmeksüz daḥı duta Tañrı yolın yañşuya. anlar anlaruñdur ‘azāb ḥor eyleyici.

7. [219a] daḥı kıaçan okınur anuñ üzere āyetlerümüñ yüz döndürdi boyun virmeyici-y-iken taman iştmedi gibi anı taman iki (2) kıulaḡı içinde şaḡırlık var. pes muştıla aña aḡrıdıcı ‘azābı.

8. 9. bayık anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler; anlaruñdur (3) diñlenmek uçmaḳları ebed kıalıcılarken anuñ içinde. Tañrı va‘desi ḥaḳ daḥı ol beñdeşsüz dürüst işlüdür.

10. yarattı gökleri (4) direksüz görürsiz anları daḥı bıraḳdı yirde yüce taḡlar kim egmesün diyü sizi daḥı taḡıtdı anuñ içinde her cānaverden. (5) daḥı indürdük gökden şu pes bitürdük anuñ içinde her bir dürlüden görklü.

11. uşbu Tañrı yaratmasıdır (6) pes gösterim baña ne nesene yarattı anlar kim andan ayruḳdur? belki zālimler azḡunlık içindedür bellü.

12. daḥı bayıḳ (7) virdük luḳmān’a ḥikmeti kim “şükr eyle Tañrı’ya”. daḥı her kim şükr eyler ise bayıḳ şükr eyleye gendüziyiçün daḥı her kim kāfir oldı bayıḳ (8) Tañrı ḥācetsüzdür, ögülmüş.

13. daḥı ol vaḳt kim eyitti luḳman oḡlına ol ögüt virür-iken aña “iy oḡlancuḡum! (9) bayıḳ şirk eylemek zulumdur ulu.”

14. daḥı işmarladuḳ ādemiye atasını. götürdi anı anası za‘iflik (10) za‘iflik üzere. daḥı südden ayırmaḡı anuñ iki yıl içinde kim “şükr eyle baña daḥı ataña anaña”. bendin yañadur dönecek yir.

15. daḥı eger (11) dürişeler senüñ-ile anuñ üzere kim ortaḳ eyleyesin. baña anı kim yoḳdur saña aña bilmegüñ boyun virme ol ikiye. daḥı şöḡbet eyle dünyede [219b] eyü. daḥı uy anuñ yolına kim döndi bendin yaña. andan bendin yañadur dönecek yirüñüz pes ḥaber virem anı kim (2) olduñuz.

16. “iy oḡlancuḡum! bayıḳ ol bir dene aḡır “işbetenden pes ola taş içinde (3) göklerde yā yirde getüre anı Tañrı. bayıḳ Tañrı eyü işlödür bilürdür.”

17. “iy oḡlancuḡum! (4) turur namāzı daḥı buyur eyü işi daḥı yıḡ yavuz işden daḥı şabr eyle anuñ üzere kim irdi saña bayıḳ ol (5) vācib olınmış işlerdendik.”

18. “daḥı döndürme yaraaḡunı ādemiler içün daḥı yürime yirde göçeglenür (6) bayıḳ Tañrı sevmez her göçegleniciyi faḥr eyleyici.”

19. “daḥı orta ol yürimegüñ içinde daḥı eks ününden (7) bayıḳ zıştıraḡı āvāzlaruñ eşekler ünidür.”

20. iy görmedim mi bayıḳ Tañrı musaḥḥar eyledi size (8) anı kim göklerdeyür daḥı anı kim yirdedür daḥı tamām eyledi sizüñ üzere ni‘metlerini görünür (9) gizlü ya‘nī ma‘rıfat? daḥı ādemilerün bir nicesi oldur kim dartışur Tañrı işinde bilmeksüz daḥı toḡru yolsuz ya‘nī daḥı (10) kitābsuz aydın eyleyici.

21. daḥı kaçan eyidildi anlara “uyuñ aña kim indürdi Tañrı” eyittiler “belki uyavuz aña kim (11) bulduḳ anuñ üzere atalarumuzu.” ay daḥı eger oldise daḥı mı şeytān okır anları tamu ‘azābındın yaña?

22. [220a] daḥı her kim işmarlar ise yüzini Tañrı’dın yaña daḥı ol eylük eyleyici-y-iken pes bayıḳ yapışdı ḳulpa berk. (2) daḥı Tañrı’dın yañadur işlerüñ soñı.

23. daḥı kāfir oldı pes ḳayḡulu eylemesün seni küfri anuñ bizdin yañadur dönecek yiri anlaruñ (3) pes ḥaber virevüz anlara anı kim işlediler. bayıḳ Tañrı bilicidür gögüzler issini.

24. (4) gönendürevüz anları az andan gensüz eyleyevüz anları ḳatı ‘azābdın yaña.

25. daḥı eger şorarsañ anlara “kim yarattı gökleri (5) daḥı yiri?” eyideler “Tañrı”

eyit “şükr Tañrı’nuñ!” belki eyregi anlaruñ bilmezler.

26. Tañrı’nuñdur ol kim (6) göklerdeür dağı yirde. bayık Tañrı oldur hâcetsüz ögülmüş

27. dağı eger bayık ol kim yirdedür (7) ağaçdan qalemler misse di dağı deñiz mided eylese aña andan şoñra yidi deñizler dükenmeye-di Tañrı (8) kelimeleri. bayık Tañrı beñdeşüzdür dürüst işlödür.

28. degül yaratmaq sizi dağı degül girü qoparmaq sizi illā bir nefis gibi. bayık Tañrı (9) işidicidür görür.

29. ay görmedüñ mi bayık Tañrı givürür giceyi gündüz içine dağı givürür gündüzi (10) gice içine? dağı musahhar eyledi günü dağı ayı dükeli yürir adanılmış zamaña degin. dağı bayık Tañrı anı kim işlersiz (11) bilicidür.

30. ol andan ötürödür kim bayık Tañrı ol haqdur dağı bayık ol kim taparsız andan ayruğa bāıldur. dağı bayık Tañrı ol yücedür [220b] uludur.

31. ay görmedüñ mi bayık gemi yürir deñizde Tañrı ni‘met iyile tā göstere size nişānlarından. bayık anuñ içinde (2) nişānlardur her bir şabr eyleyiciye şükr eyleyici.

32. dağı kaçan kim üstlerinden gele anlaruñ mevc bulıdlar gibi (3) okıyalar Tañrı’yı ihlāş eyleyicilerken aña dīni. pes ol vaqt kim qurtardı anları yazıdın yaña pes bir nicesi anlaruñ orta iş dutıcudur. (4) dağı inkār eylemeye nişānlarumuza illā her aldayıcı nā sıpāslıq.

33. iy ādemīler! qorquñ qalabuñuzdan (5) dağı qorquñ bir günden kim hâcetsüz eylemez ata oğul kıızdan ne dağı oğul kıız kim ol hâcetsüz eyleyicidür anasından (6) nesene. bayık Tañrı va‘desi haqdur. pes aldamasuñ sizi yaqın dirlik dağı aldamasuñ sizi Tañrıyla aldayıcı ya‘nī şeytān .

34. (7) bayık Tañrı anuñ qatındadur kıyāmet vaqtın bilmek. dağı indürür yağmurı dağı bilür anı kim raḥmlardadur. dağı bilmez (8) nefis ne nesene kesb eyleye ırte dağı bilmez nefis qanqı yirde öle. bayık Tañrı bilicidür bilürdür.

1.32 Sūratü’s -Secde /32/

(30 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (9) elif lām mīm.

2. kitāb indürmek, kitāb gümān yoqdur anuñ içinde qalabı’sından ‘ālemler.

3. iy eydürler mi “yalan bağladı anı”? [221a] belki ol haqdur qalabuñdan tā qorqıdasın bir qavmı gelmedi anlara qorqıdıcı senden ilerü ola kim anlar toğru yol dutalar.

4. (2) Tañrı oldur kim yarattı gökleri daħı yiri daħı anı kim ikisinüñ arasındadır altı günler içinde andan ıaşd eyledi (3) ‘arşa. yokdur sizüñ andan ayruk arka virici ne daħı şafa‘at kılıcı. iy endişe eylemez misiz?

5. hükm eyler işi (4) gökden ya‘nî vaħy eylemeg-ile yirdin yaña andan aġar ya‘nî firişte yâ iş andın yaña bir günde kim oldı kıadri anuñ biñ yıl andan kim (5) şayarsız.

6. şol bilürdür gaybı daħı hâzırı beñdeşsüz raħmet kılıcı.

7. ol kim görklü eyledi her (6) neseneyi yaratmaġını daħı başladı yaratmaġını âdeminüñ balçıkdan

8. andan eyledi neslini menî şuyından (7) ġor za‘if şudan.

9. andan rast eyledi âdemî daħı ürdi anuñ içine canından daħı eyledi sizüñ için kulağ daħı gözler (8) daħı gönüller az şükr eylersiz.

10. daħı eyittiler “kaçan kim yavu kılmavuz yirde ay bayık biz yiñi (9) diriltmek içinde mivüz?” belki anlar çalabı’ların görmege kâfirlerdür.

11. eyit “canuñuz ala sizüñ ölüm firiştesi ol kim (10) konılmışdur size andan (11) çalabuñuzdın yaña döndürinilesiz.”

12. daħı eger göresin ol vaķt kim yazuklular aşıa eyleyicilerdür başlarını çalabı’ları kıatında! “iy çalabumuz! gördük daħı işiddük pes döndür bizi işleyevüz eyü iş. bayık biz ġümânsuz olıcılardız.”

13. [221b] daħı eger dilese-dük vire-dük her nefse toġru yolın velikin vâcib oldı söz benden “tolduravan tamuyı perrilerden (2) daħı âdemilerden dükeli”.

14. pes daduñ anuñ-içün kim unıttuñuz görmegi ġünüñüzi uşbu bayık biz unıttuğ sizi. daħı daduñ ebedlık (3) ‘azâbını andan ötürü kim işlerdüñüz.

15. bayık imân ġetüre âyetlerümüze anlar kim kaçan andurı virineler anuñ-ile yüzün düşeler secde eyleyicilerken (4) daħı tesbîh eylerler çalabı’ların öġmeklig-ile. daħı anlar tekebbürlik eylemezler.

16. ırağ olur ġötrilür yanlan anlaruñ döşeklerinden (5) tıparlar çalabı’ları kıorkıyıçün daħı tıma‘ için. daħı andan kim rüzî virdük anlara nafağa eylerler.

17. pes bilmez hîç nefis anı kim (6) ġizlendi anlaruñ için gözler aydınıñdan yanud virmek için aña kim oldılar işlerler.

18. iy ol kim oldı mü’min (7) ancılayın mıdur kim oldı fâşık? berâber degüller.

19. ammâ anlar kim imân ġetürdiler daħı işlediler eyü işler (8) pes. anlaruñdur me‘vâ uçmağları nüzül ya‘nî mad olınmış anuñ-içün kim oldılar işlerler.

20. ammâ anlar kim fâşık oldılar yirleri anlaruñ (9) oddur. nice kim dileyeler kim çıkalar andan ġirü döndürmeler anuñ içine daħı eyidile anlara “daduñ (10) od ‘azâbın ol kim

olduñuz anı yalan dutarsız.”

21. dağı ıaduravuz anlara yağın ‘azābdan ya‘nī depelemek (11) ulu ‘azāb ileyince ola kim anlar dōneler.

22. dağı kimdür zālīmırağ andan kim ögüd virinildi [222a] çalabı’sı āyetlerle andan yüz dōndürdi andan? bayığ biz yazuğlulardan ökünc alıcılardur.

23. dağı bayığ virdük mūsā’ya (2) tevrīt’i pes olma gümān içinde görmeginden. dağı eyledük anı toğru yol benī isrāyil’e.

24. (3) dağı eyledük anlardan imāmlar, yol gösterürler buyruğumuz-ile ol vağt kim şabr eylediler dağı oldılar āyetlerümüze gümānsuz olurlar.

25. (4) bayığ çalabuñ ol hükm eyleye aralarında kıyāmet günü anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde dartışurlar.

26. iy dağı (5) yol göstermedi mi anlara niçe helāk eyledük anlardan ilerü bölüklerden? yürirler ıarağlarında anlaruñ. (6) bayığ anuñ içinde nişānlardur. iy işitmezler mi?

27. ay dağı görmediler mi bayığ biz sürerüz şuyı (7) otsuz yire pes çıkaruruz anuñ-ıla ekin yir andan yılğıları dağı gendüzilerine? (8) ay görmezler mi?

28. dağı eydürler “kaçandur uşbu açmağ eger olduñuz-ise girçekler?”

29. eyit “feth (9) günü aşşı eylemeye anlara kim kāfir oldılar imān getürdükleri ne dağı mühlet virineler.”

30. pes yüz dōndür anlardan (10) dağı göz dut ya‘nī arka virme kim bayığ anlar göz dutıcılardur ya‘nī helākıguña.

1.33 Sūratü’l -Ağzāb /33/

(73 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāhmāni’r-rāhīm

1. [222b] ay peygamber kōrğ Tañrı’dan! ya‘nī ol dāyım ıağvī üzere. boyun virme kāfirlere dağı munāfıklara. bayığ Tañrı oldı bilici (2) dürüst işlü sözlü.

2. dağı ardınca var anuñ kim vağy olındı şendin yaña çalabuñdan. bayığ Tañrı oldı anı kim işlersiz bilici.

3. (3) dağı tevekkül eyle Tañrı’ya dağı ıap oldı Tañrı iş sürici.

4. eylemedi Tañrı hiç ere iki göñül ıanı içinde. (4) dağı eylemedi ‘avratlaruñuzı anlar kim zıhār eylesiz anlara analaruñuz. dağı eylenmedi (5) oğul eylendüklerüñüzü oğlanlaruñuz şol sözüñüzdür ağızlaruñuz-ile. dağı Tañrı eydür hağğı dağı ol toğru (6) yol gösterür yola.

5. nisbet eylen anları atalarına ol adıllurağdur Tañrı ıatında. eger bilmeyesiz

atalarını (7) karındaşlarıñuzdur din içinde dağı hem ‘ahdlarıñuzdur. dağı yokdur sizüñ üzere yazuk anuñ içinde kim yanıldıñuz anı (8) velikin ol kim kaçd eyledi gönüllerüñüz. dağı oldu Tañrı yarlıgayıcı rahmet kılcı.

6. peygamber yigrekdür (9) mü’mirlere gendüzilerinden dağı ‘avratları añalarıdır anlarıñ. dağı hışımlar isleri bir nicesi anlarıñ (10) yigrekdür bir niceye Tañrı kitābında mü’mirlerden dağı muhācırlardan illā kim eyleyesiz (11) hem ‘ahdlarıñuza eylük ya’nī vaşı(y)yet. oldu şol lavh içinde yazılmış.

7. dağı ol vaqt kim alduğ [223a] peygamberlerden ‘ahdlarını dağı senden dağı nūh’dan dağı ibrahīm’dan dağı mūsā’dan dağı isa’dan meryem oğı (2) dağı alduğ anlardan katı ‘ahd.

8. tā şora gırçeklere gırçekliklerinden. dağı yaraqladı kāfirlere (3) ağırdıcı ‘azāb .

9. ay anlar kim imān getürdiler! anuñ Tañrı ni‘metini üzerüñüze ol vaqt kim geldi size süler (4) pes viribidük anlarıñ üzere yıl dağı süler görmedüñüz anları. dağı oldu Tañrı anı kim işlersiz görici.

10. (5) ol vaqt kim geldiler size üstüñüzden dağı sizden aşağıdan. dağı ol vaqt kim egildi gözler dağı irdi (6) yürekler boğazlağulara dağı gümānlenürdüñüz Tañrı’ya gömenler

11. ol yirde şınandı mü’mirlar dağı deprenildiler (7) katı deprenmek.

12. dağı ol vaqt kim eydür idi münafıklar dağı anlar kim gönülleri içinde şayrılıkdur “va’de eylemedi bize (8) Tañrı dağı yalavacı illā aldamağ.”

13. dağı ol vaqt kim eyitti bir bölük anlardan “iy medine ehli yokdur yir sizüñ (9) pes dönüñ!” dağı destür dileridi bir bölük anlardan peygamber’e eydür idi “bayık evlerümüz halalludur.” dağı degül ol (10) hellāllü dilemezler illā kaçmağ.

14. dağı eger girinilse anlarıñ üzere uçlarından andan dilenilseler fitneyi ya’nī şirk eyleyeleridi anı. dağı (11) dölenmeyelerdi anda illā az.

15. dağı bayık oldıladı ‘ahd eylerlerdi Tañrı’ya [223b] ilerüden kim döndürmeyeler ardları. dağı oldu Tañrı ‘ahdı şorınılmış.

16. eyit: “aşşı itmeye size (2) kaçmağ eger kaçarsañuz ölümünden yā depelenmekden dağı gönendürilmeyesiz illā az.”

17. eyit “kimdür (3) şol ol kim şaklaya sizi Tañrı’dan eger diler-ise size yavuzlık yā diler-ise size rahmet?” dağı bulmayalar (4) anlara Tañrı’dan ayruğ dost ne dağı yardım idici.

18. bayık bilür Tañrı girü yığıcıları sizden dağı eyidicileri (5) karındaşlarına “gelüñ bizdin yaña!”. dağı gelmezler çalışa illā az

19. bağıllarken sizüñ üzere. pes kaçan kim geldi (6) korku gördüñ anları baqarlar

saña döner gözleri anların ancılavin kim örtilür anuñ üzere (7) ölümden. pes kaçan kim gitti kórku dilgirlik eylerler size tîz diller-ile tağıllarken hayr üzere (8) anlar inanmadılar pes bāṭıl eyledi Tañrı ‘amellerini. dağı oldu şol Tañrı üzere geñez.

20. (9) şanurlar bölükleri gitmediler. dağı eger gelür-ise bölükler seveler eger (10) bayık anlar yazıya çıkıcılarmissa ‘arablar arasında şorarlarmıssa haberlerüñüzden. dağı eger olsalardı içüñüzde (11) çalışmayalardı illā az.

21. bayık oldu sizüñ Tañrı peygamberında uymak eyü aña kim oldu [224a] ümid dutar Tañrı’ya dağı şoñrağı güne dağı aña Tañrı’yı çok.

22. dağı ol vaqt kim gördi mü’minler bölükleri (2) eyittiler “uşbu oldur kim va’ de eyledi bize Tañrı dağı yalavacı dağı toğru söyledi Tañrı dağı yalavacı.” dağı arturmadı anlara (3) illā inanmak dağı boyun virmek.

23. mü’minlerden erenlerdür toğru eylediler anı kim ‘ahd eylediler Tañrı-y-ıla anuñ üzere. (4) pes bir nicesi anların oldur kim ödedi nezrin ya’ nî öldi dağı bir nicesi anların oldur kim güyer. dağı döndürmediler döndürmek.

24. yā yanud vire (5) Tañrı girçeklere girçeklikleri-ile dağı ‘azāb vire munāfıklara eger diler-ise yā tevbe vire (6) anlara. bayık Tañrı oldu yarlıgayıcı rahmet kılıcı.

25. dağı girü döndürdi Tañrı anları kim kâfir oldılar (7) kaçımakları-y-ıla bulmadılar hayrı. dağı tap oldu Tañrı mü’minlere çalışa dağı oldu Tañrı güci yiter (8) beñdeşüz.

26. dağı indürdi anları kim arka virdiler anlara kitāb ehli’nden qalalarından (9) dağı bıraktı göñüllerine kórku. bir bölük depellersiz dağı esir eylersiz bir bölügi.

27. dağı (10) mîrāş virdi size yirlerini dağı sarāylarını dağı mallarını dağı yir kim ayak başmaduñuz aña. dağı oldu Tañrı (11) her nesene üzere güci yiter.

28. iy peygamber! eyit ‘avratlarıña “eger olursañuz dilerseñüz yakın dirliği [224b] dağı bezegini pes gelüñ muṭ‘a virem size dağı koyu virem sizi koyu virmek görklü.”

29. “dağı eger olursañuz (2) dilerseñüz Tañrı’yı dağı yalavacını dağı şoñrağı sarāyı bayık Tañrı yaraqladı eyü işlüler için sizden (3) müzd ulu.”

30. iy peygamber ‘avratları! her kim getürür-ise sizden bir ma‘şiyet bellü ikilene (4) aña ‘azāb iki anca dağı oldu ol Tañrı’ya geñez.

31. dağı her kim muṭ‘ olur-ise sizden (5) Tañrı’ya dağı yalavacına dağı işler ise eyü iş virevüz aña müzdini iki kez dağı yaraqladuk aña (6) rûzî görklü ya’ nî uçmak.

32. iy peygamber ‘avratları! degülsiz birisi gibi ‘avratlardan. eger kórқarsañuz (7) yumuşaklık eylemeñ söz-ile pes tama‘ eyleye ol kim göñli içinde şayrulukdur. dağı eyidüñ eyü sözi.

33. (8) daḥı dölenüñ evlerüñüz içinde daḥı bezenüp çıķmañ bezenüp çıķmağı gibi ilergi cāhiliyyet‘ üñ. daḥı ıururuñ namāzı (9) daḥı virüñ zekātı daḥı muṭı‘ oluñ Tañrı’ya daḥı yalavacına. bayık diler Tañrı tā gidere sizden (10) yazuğı iy ev ıavmı daḥı arıda sizi arıtmak.

34. daḥı yad ııluñ anı kim okınur evlerüñüzde (11) Tañrı āyetlerinden daḥı hikmetden. bayık Tañrı oldı eyü işlü ḥaberlü.

35. bayık müsülmān erenler [225a] daḥı müsülmān ‘avratlar daḥı mü’min ‘avratlar daḥı mü’mine ‘avratlar daḥı muṭı‘ erenler daḥı muṭı‘ ‘avratlar daḥı girçek erenler (2) daḥı girçek ‘avratlar daḥı şabr eyleyen erenler daḥı şabr eyleyen ‘avratlar daḥı aşaklık eyleyici erenler daḥı aşaklık eyleyici ‘avratlar (3) daḥı şadaķa virici erenler daḥı şadaķa virici ‘avratlar daḥı oruĉ dutıcı erenler daḥı oruĉ dutıcı ‘avratlar daḥı şaklayıcı erenler (4) ferclerini daḥı şaklayıcı ‘avratlar daḥı anıcı erenler Tañrı’yı çok daḥı aracı ‘avratlar (5) yaraķladı Tañrı anlara yarlıgamaķ daḥı müzd ulu.

36. daḥı olmadı hıĉ inanur er daḥı inanur ‘avrat (6) kaçan kim hükm eyleye Tañrı daḥı yalavacı bir işi kim ola anlaruñ dilek işlerinden. (7) daḥı her kim āsı olur-ise Tañrı’ya daḥı yalavacına bayık azdı azmak bellü.

37. daḥı ol vaķt kim eydür idüñ aña kim (8) ni‘met virdi Tañrı aña daḥı ni‘met virdüñ aña “tut üzerüñe ‘avratuñı daḥı kork. (9) Tañrı’dan!”. daḥı gizlersin nefsuñ içinde anı (10) kim Tañrı eşkere eyleyicidür anı daḥı korkarsın ādemilerden daḥı Tañrı yigrekdür kim korkasın andan. pes ol vaķt kim tamām eyledi zeyd andan ya‘nı zeyneb‘den ḥāceti ĉiftlendürdük saña anı tā olmaya (11) mü’minlere ıarlık oğul eylendüklerinüñ ‘avratlarında kaçan kim tamām eylediler anlardan ḥāceti. [225b] daḥı oldı Tañrı işi işlenmiş.

38. olmadı peygamber’e hıĉ ıarlık anuñ içinde kim ḥelāl eyledi Tañrı aña. (2) Tañrı sünneti anlarda kim geçdiler ilerü ya‘nı peygamberler daḥı oldı Tañrı işi endāze eylemek endāze olınmış.

39. (3) anlar kim degürürler Tañrı ḥaberlerini daḥı korkarlar andan daḥı korkmazlar hıĉ kimseneden illā (4) Tañrı’dan. daḥı ıap oldı Tañrı ḥisāb eyleyici yā arķa virici.

40. olmadı muḥammed biregü atası erenlerüñüzden velikin (5) Tañrı yalavacı daḥı peygāamberlik soñrası. daḥı oldı Tañrı her neseneyi bilci.

41. iy anlar kim inandılar! (6) anuñ Tañrı’yı añmak çok yā namāz ııluñ

42. daḥı tesbıḥ eyleñ aña ırte daḥı gice.

43. ol oldur kim rahmet ıılır (7) üzerüñüze daḥı firışteleri ya‘nı yardıgamaķ dilerler tā çıkara sizi ķarañulıķlardan aydınlığa. daḥı oldı mü’minlere (8) rahmet ıılıcı.

44. esenlemeğı anlaruñ ol gün kim göreler anı selāmdur. daḥı yaraķladı anlaruñ

içün müzd görklü ya'nî uçmak.

45. 46. iy (9) peygamber! bayık biz viribidük seni tanuk dağı muştılayıcı dağı korkıdıcı dağı okıyıcı Tañrı'dın yaña (10) destûrı-y-ıla dağı çırağ rûşan eyleyici.

47. dağı muştıla mü'minlere bayık anlaruñdur Tañrı'dan faız (11) ulu.

48. dağı muţî' olma kâfirlere dağı munâfıklara dağı ko incitmeklerini ya'nî şabr eyle. dağı tevekkül eyle [226a] Tañrı'ya dağı tap oldı Tañrı iş sürici.

49. iy anlar kim imân getürdiler! kaçan kim nikâh eyleyesiz mü'mine 'avratları andan talâk viresiz anlara (2) andan ilerü kim yakınlık eyleyesiz anlara yokdur sizün anlaruñ üzere hiç iddet kim (3) şayasız anı. pes muţ' a virün anlara dağı şalı virün anları şalı virmek görklü.

50. ay peygamber! (4) bayık biz helâl eyledük saña 'avratlaruñı anlar kim virdün kabinlerini dağı anı kim mâlik oldı (5) elün ya'nî qaravaş andan kim girü döndürdi Tañrı üzerüne dağı kızlarını atañ qarındaşınıñ dağı anuñ kız qarındaşı kızlarını (6) dağı tayıñ kızlarını dağı kızlarını tıyezelerünün anlar kim ayrıldılar yirlerinden senün-ile dağı 'avrat (7) mü'mine eger bağışlar-ise gendüzini peygamber'e eger diler-ise peygamber nikâh eyleye anı haş iken (8) saña mü'minlerden ayruş. bayık bildük anı kim farîza eyledük anlaruñ üzere 'avratlarında anlaruñ (9) dağı anda kim mâlik oldı elleri tâ olmaya üzerüne. tarlık. dağı oldı Tañrı yarlıgayıcı (10) rahmet kılıcı.

51. girü koyasın anı kim dilersin anlardan dağı yir viresin sendin yaña anı kim dilersin. dağı anı kim isteyesin (11) andan kim ayırduñ yazuk yokdur üzerüne. şol ya'nî dileklü olmaş yakınraşdur kim aydın ola gözleri anlaruñ dağı kayğurmayalar [226b] dağı hoşnüd olalar aña kim virdün anlara dükeli anlaruñ. dağı Tañrı bilür anı kim gönüllerüñüzdedür dağı oldı Tañrı bilici (2) güç götürici.

52. helâl olmayasaña 'avratlar şonradan ne dağı kim degşüresin anları 'avratlara (3) eger hoş gelür ise dağı saña görkleri anlaruñ illâ ol kim mâlik oldı elün. dağı oldı Tañrı her nesene üzere şaklayıcı.

53. (4) ay anlar kim imân getürdiler! girmen peygamber evlerine illâ kim destür virinile size ta'ama (5) bağıcılar degül-iken irmek vaqtına velikin kaçan kim okınasız girün. pes kaçan kim yiyesiz tağıluñ (6) dağı egleniciler degül iken söze. bayık şol oldı incidür peygamber'i pes utanur sizden dağı Tañrı (7) utanmaz haşdan. dağı kaçan kim dileyesiz anlara ya'nî 'avratlara ev kumaş pes dile anlara (8) perde ardından şol aruraşdur gönüllerüñüze dağı gönüllerine. dağı olmadı sizün kim incidesiz (9) Tañrı peygamberini ne dağı nikâh eyleyesiz 'avratlarını andan şonra hemişe. bayık şol (10) oldı Tañrı katında ulu ya'nî yazuk.

54. eger eşikere eyleyesiz neseneyi yā gizleyesiz anı bayık Tañrı oldı her neseneyi bilici.

55. (11) yazuq yoqdur anlaruñ üzere atalarında ne [227a] dağı oğlanlarında ne dağı qarındaşlarında ne dağı oğlanlarında qarındaşlarınuñ ne dağı oğlanlarında kız qarındaşlarınuñ ne dağı ‘avratlarında ya‘nī müsülmān ‘avratlar ne dağı mālīk oluğında (2) elleri. dağı qorquñ Tañrı’dan bayık Tañrı oldı her nesene üzere hāzır.

56. bayık Tañrı dağı firişteleri (3) şalavat eylerler peygamber üzere iy anlar kim imān getürdiler! şalavāt eyleñ aña dağı selām virüñ selām virmek.

57. bayık (4) anlar kim incidürler Tañrı’yı dağı yalavacını la‘net eyledi anlara Tañrı dünyede dağı āhiretde dağı yaraqladı (5) anlaruñ içün ‘azāb ħor eyleyici.

58. dağı anlar kim incidürler mü’mīnleri dağı mü’mīne ‘avratları işlemedin anlar (6) bayık götürdiler bühṭanı dağı yazuğı bellü.

59. iy (4)peygamber! eyit ‘avratlaruña dağı kızlaruña (7) dağı mü’mīnler ‘avratlarına yakın eyleyeler üzerlerine çadırlarından şol yakınırāqdur kim (8) bilineler pes incidinilmeyeler. dağı oldı Tañrı yarlıgayıcı rahmet kılıcı.

60. eger yıgılnmaya münāfıqlar (9) dağı anlar kim gönüllerinde şayrılıqdur dağı yalan ħaber bırağıcılar medine‘de musallaḡ eyleyevüz seni anlara andan (10) qonsı olmayalar senüñ ile anuñ içinde illā az.

61. sürilmislerken qanda kim bulınalar dutılalar (11) dağı depeleneler depelenmek.

62. Tañrı sünneti anlarda kim geçdiler ilerü dağı bulmayasın Tañrı sünnetine [227b] degşürmek.

63. şorar saña ādemīler kıyāmetden eyit “bayık bilmeği anuñ Tañrı qatındadır.” dağı ne nesene bildürür saña (2) ola kim kıyāmet ola yakın.

64. bayık Tañrı la‘net eyledi kāfirlere dağı yaraqladı anlara ṭamu odın.

65. (3) ebed qalıcılarken anuñ içinde hemişe bulmayalar dost ne dağı yardım idici.

66. ol gün kim döndürile yüzleri (4) odda eyideler “iy keşke muṭī‘ olmış-mıssa-duk Tañrı’ya dağı muṭī‘ olmış-mıssa-duk yalavaca!”

67. dağı eyittiler “iy çalabumuz! (5) bayık biz muṭī‘ oluğ miḥterlerümüze dağı ulularumuza pes azdurdılar bizi yoldan.”

68. “iy çalabumuz! yir anlara iki anca (6) ‘azābdan dağı la‘net eyle anlara çok la‘net eylemek.”

69. ay anlar kim imān getürdiler! olmañ (7) anlar cılayın kim incittiler mūsā’yı. pes beri eyledi anı Tañrı andan kim eyittiler dağı oldı Tañrı qatında yüzlü.

70. iy anlar kim (8) imān getürdiler! qorquñ Tañrı’dan dağı eyidüñ söz ṭoğru.

71. şalah getüre sizün için ‘amellerünüzü daḥı yarlıgaya size (9) yazuklarınuḥı. daḥı her kim muṭī’ olursa Tañrı’ya daḥı yalavacına bayık zafer buldı zafer bulmak ulu.

72. bayık biz ‘arz eyledük emāneti (10) göklere daḥı yire daḥı taḡlara pes onamadılar kim götüreler anı (11) daḥı qorqdılar andan. daḥı götürdi anı ādemī ya’nī ādem peygamber bayık ol oldı zılm eyleyici bilmeyici.

73. tā ‘azāb vire Tañrı münāfıqlara [228a] daḥı munāfıqa ‘avratlara daḥı kāfirler daḥı kāfir ‘avratlara daḥı tevbe vire Tañrı mü’mınler üzere (2) daḥı mü’mine ‘avratlara. daḥı oldı Tañrı yarlıgayıcı rahmet kılıcı.

1.34 Sūrātü -Sebe’ /34/

(54 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm

1. (3) ögmek Tañrı’nuñdur ol kim anuñdur ol kim göklerdeḍur daḥı. ol kim yirdedür daḥı anuñdur ögmek (4) āḥiretde. daḥı oldur dürüst işlü bilici.

2. bilür anı kim girür yire daḥı anı kim çıkar (5) yirden daḥı anı kim iner gökden daḥı anı kim aḡar anda. daḥı ol rahmet kılıcıdır yarlıgayıcıdır.

3. (6) daḥı eyitti anlar kim kāfir oldılar “gelmeye size kıyāmet.” eyit “evet çalabum ḥaḡkıyıçün bayık gele size (7) bilici ḡaybı.” ırāḡ olmaz andan zerre qadarı göklerde ne daḥı yirde ne daḥı ḡiçirek andan (8) ne daḥı uluraḡ illā kitābdadır ya’nī lavḥ bellü eyleyici

4. tā yanud vire anlara kim (9) imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler. anlar anlarıñdur yarlıgamaḡ rüzī görklü ya’nī uçmaḡ.

5. daḥı anlar kim (10) dürişdiler nişānlarımızda ilerü geçicilerken anlar anlarıñdur ‘azāb aḡrıdıcı ‘azābdan.

6. daḥı bilür anlar kim [228b] virinildiler ‘ilm ya’nī şaḡaba ol kim indürinildi saña çalabuñdan oldur ḥaḡ daḥı toḡru yol gösterür toḡru yolına. (2) beñdeşsüzün öḡülmüş.

7. daḥı eyitti anlar kim kāfir oldılar “yol gösterelüm mi size bir ere ḡaber virür size qaçan kim taḡılınasız (3) dükeli taḡılmaḡ bayık yiñi. dirilmek içindesiz?”

8. iy yalan mı baḡladı muḡammed Tañrı’ya yalan yā anuñ delülüḡi mi vardur? belki (4) anlar kim inanmazlar āḥirete ‘azāb içindedür daḥı azḡunlık içinde ırāḡ.

9. iy görmediler mi (5) anı kim ileylerindin yañadur daḥı ardlarındın yaña gökden daḥı yir. eger dilersevüz givürevüz (6) anları yire yā bıraḡavuz anlarıñ üzere pāre gökden. bayık anuñ içinde nişāndur her (7) qula Tañrı’ya dönici.

10. 11. daḥı bayık virdük dāvud’a bizden faẓl “iy taḡlar dönün anuñ-ile” “daḥı iy

kuşlar!” (8) daḥı yumşaq eyledük aña demüri kim “eyle giñ zırhlar daḥı endāze eyle zırh ulandırmaḡda.” “daḥı işleñ eyü iş (9) bayıḡ ben anı kim işlersiz görıcıven.”

12. daḥı süleymān’a yili ya’nī musahḡhar eyledük tañla gitmegi anuñ bir aydur. daḥı gice gitmegi anuñ bir aydur. (10) daḥı revān eyledük aña bakır çeşmesini daḥı perrīlerden anı kim işlerdi ileyinde çalabı’sı destūrı-y-ıla. (11) daḥı her kim meyl eyleye anlardan buyruḡumuzdan taduravuz aña tamu ‘azābından.

13. eylerler aña anı kim diler [229a] köşkler ḡapalar daḥı sūretler daḥı çañaklar ulu ḡavzlar gibi daḥı çölmekler tıururlar. eyleñ (2) dāvud ḡavmı şükri! daḥı azdur ḡullarından şükr eyleyici.

14. pes ol vaḡt kim hükm eyledük anuñ üzere ölümü (3) yol göstermedi ölümüne anuñ illā yir ḡurdu ya’nī ağaç yiyen ḡurd yir-idi ‘aşasını. pes ol vaḡt kim düşdi bellü oldı (4) perrīler kim eger bilürler-misse ḡaybı dölenmeyelerdi ḡor eyleyici ‘azābda.

15. bayıḡ oldı (5) sebe ḡabīlesinüñ tıuraklarında nişān iki bölük baḡçalar şaḡdın yaña daḥı şoldın yaña. “yiñ rūzīsinden çalabuñuzuñ (6) daḥı şükr eyleñ aña. ildür ḡoş daḥı çalab‘dur yarlıḡayıcı.”

16. pes yüz döndürdiler pes viribidük anlaruñ üzere dereler (7) silin. daḥı degşürdük iki bostanlarına iki bostan yimiş isleri erük ağacınuñ ya’nī erük ağacınuñ yimişlü bostan daḥı ılḡun daḥı neşene (8) sidrden az.

17. ol yanud virdük anlara andan ötürü kim kāfir oldılar. daḥı hiç cezā virür mivüz illā kāfir olıcıya!

18. daḥı ḡılduḡ aralarında (9) daḥı köyler arasında ol kim bereket virdük anda köyler görünür daḥı taḡdir eyledük anda yürimeḡi. “yürin anda (10) giceler daḥı gündüzler iminler.”

19. pes eyittiler “iy çalabumuz! ıraḡ eyle seferlerümüz arasında.” daḥı ḡulm eylediler gendüzilerine pes ḡılduḡ anları (11) sözler daḥı taḡıtduḡ anları dükeli taḡıtmaḡ. bayıḡ anuñ içinde nişānlardur her gey şabr eyleyiciye şükr eyleyici.

20. [229b] daḥı bayıḡ toḡru eyledi anlaruñ üzere iblīs ḡümānini pes uydılar aña illā bir bölük mü’minlerden.

21. daḥı olmadı (2) anuñ anlaruñ üzere musallaḡ olmaḡ illā tā bilevüz anı kim inanur āḡirete andan kim ol andan (3) ḡümān içindedür. daḥı çalabuñ her nese üzere şaḡlayıcıdur ya’nī bilür.

22. eyit “oḡıñ yā tapuñ anları kim şanduñuz ya’nī Tañrı Tañrı’dan ayruḡ. (4) mālīk degüller zerre ḡadar göklerde ne daḥı yirde. daḥı yoḡdur anlaruñ ol ikide (5) artuḡlık daḥı yoḡdur anuñ anlardan hiç arḡa virici.

23. daḥı aşşı eylemez şafa‘at anuñ katında illā aña kim destür virdi aña. (6) tā kaçan kim giderildi qorku gönüllerinden eyittiler “ne nesene eyitti çalabuñuz?” eyittiler “ḥaḥ” ya‘nī ḥaḥ didi. oldur yüce (7) ulu.

24. eyit “kim rūzī virür size gökden daḥı yirden?” eyit “Tañrı. daḥı bayıḳ biz yā siz (8) toḡru yol üzerevüz yā azğunlıkda bellü.”

25. eyit “şorılmayasız andan kim yazuḳ eyledük daḥı şorılmayavuz andan kim işlersiz.”

26. (9) eyit “dire bizüm aramızda çalabumuz andan hükm eyleye aramızda ḥaḥk-ıla. daḥı ol hükm eyleyicidür bilürdür.”

27. eyit “bildürüñ baña anları kim (10) ulaşıdurduñuz Tañrı’ya ortaḳlar.” degül eyle! belki ol Tañrı’dur beñdeşsüz dürüst işlü.

28. daḥı viribimedük seni illā dükeli ādemilere (11) muştılayıcı daḥı qorqıdıcı velikin eyregi ādemilerüñ bilmezler.

29. daḥı eydürler “kaçandur uşbu va‘de eger olduñuz ise [230a] girçekler?”

30. eyit “sizüñdür va‘de günü girü qalmayasız andan bir şa‘at daḥı ilerü varmayasız.”

31. (2) daḥı eyitti anlar kim kāfir oldılar “hergiz inanmayavuz uşbu qur‘ān’a ne daḥı aña kim ileyindedür” ya‘nī tevrīt, incil. daḥı eger göresin (3) ol vaḳt kim zālīm tırınılmışlar çalabı’ları katında! döndürür bir nicesi bir niceye sözi eydür (4) anlar kim za‘if şayıldılar anlara kim (5) boyun virmezlik eylediler “eger degül-misseñüz oladuḳ mü’minler.”

32. eyitti anlar kim boyun virmediler anlara kim za‘if şayıldılar “biz mi girü döndürdük sizi toḡru yoldan andan şoñra kim (6) geldi size? belki olduñuz yazuḳlular.”

33. daḥı eyitti anlar kim za‘if şayıldılar anlara kim boyun virmediler (7) belki mekridür gicenüñ daḥı gündüzüñ ya‘nī mekr gözedürler ol ikide. “ol vaḳt kim buyurduñuz bize kim kāfir olavuz Tañrı’ya daḥı eyleyevüz aña beñdeşler.” (8) daḥı eşikere eylediler peşimanlığı ol vaḳt kim gördiler şevābı. daḥı eyledük bendler boyunlarında anlarıñ kim (9) kāfir oldılar. hīç cezā virinileler mi illā anı kim oldılar işlerler!

34. daḥı viribimedük bir köye qorqıdıcı illā (10) eyitti bayları “bayıḳ biz aña kim viribinildüñüz anı kāfirlerüz.”

35. daḥı eyittiler “biz eyregüz mallardın yaña daḥı oḡul kızlardın yaña (11) daḥı degülüz ‘azāb olınmışlar.”

36. eyit “bayıḳ çalabum döşer rūzıyı aña kim diler daḥı tar eyler velikin. ādemilerüñ eyregi [230b] bilmezler.

37. daḥı degül mallaruñuz ne daḥı oḡul kızlaruñuz ol kim yaḳın eyleye size bizüm

katumuzda yakınlık illā ol kim imān getürdi (2) daḥı işledi eyü iş. pes anlar anlarındur yanud artuḡ işledüklerinden daḥı anlar köşklerde (3) iminlerdür.

38. daḥı anlar kim dürişürler nişānlarımızda ilerü geçicilerken ḡurtılı anlar ‘azābda ḥāzır olınmışlardır.

39. (4) eyit “bayıḡ çalabum döşer rüzıyı aña kim diler ḡullarından daḥı tar eyler aña. daḥı her ne kim nafaḡa eyleyesiz (5) neseneden pes ol ‘ivaḡ vire aña. daḥı ol yigregidür rüzī viricilerün.”

40. daḥı ol gün kim ḡoparavuz anları dükelini andan eyidevüz (6) firiştelere “ay uşbunlar size ḡaparlar mı dı?”

41. eyittiler “arulıḡuñ sensin dostumuz dileḡümüz (7) anlardan ayruk. belki ḡaparlardı perrilere eyregi anlarıñ anlara inanıcılarıdır.”

42. pes ol gün mālīk olmaya (8) bir niceñüz bir niceye aşşı ne daḥı ziyān. daḥı eyidevüz anlara kim ḡulm eylediler “ḡaduñ ‘azābını oduñ (9) ol kim yalan dutarduñuz anı!”

43. daḥı ḡaçan kim oḡınur anlarıñ üzere āyetlerümüz bellüler eyittiler “degül uşbu illā bir er (10) diler kim döndüre sizi andan kim oldu ḡapar-idi atalaruñuz.” daḥı eyittiler “degül uşbu illā yalan bühḡan yalan bağlanmış.” (11) daḥı eyitti anlar kim kāfir oldılar ḡaḡḡa geldi anlara “degül uşbu illā cādülīḡ bellü.”

44. daḥı virmedük anlara [231a] kitāblar kim oḡırlar anı daḥı viribimedük anların yaña senden ilerü ḥiç ḡorḡıdıdı.

45. daḥı yalan duttı (2) anlar kim anlardan ilerü-di daḥı irmediler onda birine anuñ kim virdük anlara. pes yalan duttılar yalavacumuzu pes nite oldu ‘azābum!

46. (3) eyit “bayıḡ öḡütlerin sizi bir nesene-y-ile kim ḡurasız Tañrı içün ikin ikin daḥı birin birin andan endişe eyleyesiz yoḡdur (4) işüñüzde delülīk. degül ol illā ḡorḡıdıdı sizüñ ḡatı ‘azāb ileyindeḡi.”

47. eyit (5) “ol kim diledüm size giri pes ol size! degül müzdüm illā Tañrı üzere daḥı ol her nese üzere (6) ḥāzırdur.

48. eyit “bayıḡ çalabum bıraḡur ḡaḡḡı ḡayblar bilici.”

49. eyit “geldi ḡaḡ daḥı ilk başlamaz (7) bāḡılı daḥı girü döndürmez” ya‘nī şeyḡānı ilk yaratmaz daḥı girü dirürmez.

50. eyit “eger azar isem bayıḡ azarın gendüzüm üzere daḥı eger ḡoḡru yol dutar-isem (8) anuñ-iledür vaḡy olunur baña çalabum. bayıḡ ol işidicidür, yaḡındur.

51. daḥı eger ḡöresin ol vaḡt kim ḡorḡdılar! ḡurtılmaḡ yoḡdur daḥı dutıldılar (9) yaḡın yirden ya‘nī sin.

52. daḥı eyittiler “inanduḡ aña.” daḥı nite ola anlarıñ ḡutmaḡ ya‘nī imānı tevbeyi

ıraq yirden!

53. (10) dağı bayık kâfir oldılar aña ilerüden dağı sögerlerdi gümân-ile ıraq yirden.

54. dağı men^ç olındı anlaruñ arasında dağı (11) arzuladukları arasında ya^ç nî girü dünyeye yâ imāna nite kim eylenildi beñdeşlerine anlaruñ. ilerüden. bayık anlar oldılar şek içinde gümân bırağıcı.

1.35 [231a] Sürātü'l -Melā'ike /35/

(45 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥim

1. (2) ögmek Tañrı'nuñdur yaradıcı gökleri dağı yiri kılcı fırişteleri yalavaçlar kañatlar issi ikin (3) ikin dağı üç üç dağı dört dört. arturur yaradılışda anı kim diler. bayık Tañrı her nese üzere (4) güci yiterdür.

2. her ne kim viribir Tañrı ādemilere raḥmetden dutıcı yoqdur anı dağı her ne kim dutar pes (5) viribiyici yoqdur anı andan soñra. dağı ol beñdeşsüzdür dürüst işlü.

3. iy ādemiler! anuñ (6) Tañrı ni^ç metini üzerüñüze. hıç var mı yaradıcı Tañrı'dan ayruq kim rüzî vire size gökden (7) dağı yirden? yoqdur Tañrı illā ol pes nite döndürilürsiz! ya^ç nî imāndan.

4. dağı eger yalan dutarlar-ise seni bayık yalan dutıldı (8) yalavaçlar senden ilerü. dağı Tañrı'dın yaña döndürilür işler.

5. iy ādemiler! bayık Tañrı va^ç desi (9) ḥaḳdur pes maḡrur eylesün sizi yakın dirlik (6)dağı maḡrur eylesün sizi Tañrı yıla aldayıcı şeyṭān .

6. bayık şeyṭān (10) sizüñ düşmānuñuzdur pes dutuñ anı düşmān. bayık kığırur bölüğini tā olalar ṭamu islerinden.

7. [232a] anlar kim kâfir oldılar anlaruñdur ḳatı ^çazāb dağı anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler anlaruñdur yarlıgamaq (2) dağı müzd ulu.

8. iy ol kim bezenildi aña yavuz işi pes gördi anı eyü!.. pes bayık Tañrı azdurur anı kim diler (3) dağı yol gösterür aña kim diler. pes helāk olmasuñ nefsuñ anlara ḥasretler içün. bayık Tañrı bilicidür anı kim (4) işlerler.

9. dağı Tañrı oldur kim viribidi yilleri pes ḳopardı bulıd. pes sürdük anı ölmiş-ile (5) pes dirürdük anuñ-ile yiri öldüğinden soñra. ancılayındur girü ḳoparmaq.

10. her kim diler-ise (6) ^çizzeti Tañrı'nuñdur ^çizzet dükeli. andın yaña aḡar aru sözler dağı eyü ^çamel yüceldür anı. dağı anlar kim (7) mekr eylerler yavuz işleri anlaruñdur ^çazāb ḳatı dağı mekri anlaruñ ol bāṭıl olur.

11. dağı Tañrı yarattı sizi (8) ṭopraqdan andan oḡlan olduğı şudan andan eyledi sizi

irkeklü dişilü. daḥı götürmez ḳanuḥda hîç dişî (9) ne daḥı toḡurur illā bilmegi-le anuñ. daḥı uzun ‘umurlu olmaz hîç uzun ‘umurlu daḥı eksilmez ‘umrındın illā kim kitāb içindedür ya‘nî lavḥ. bayıḳ şol (10) Tañrı’ya geñezdür.

12. daḥı berāber degül iki deñiz uşbu tatlıdur ḥoş geñez boḡaza inici içmeḡi (11) daḥı uşbu tuzludur acı. daḥı her birinden yirsiz tâze et ya‘nî acı deñizden daḥı çıkarursız ya‘nî acı deñizden incü daḥı mercan [232b] geyürsüz anı. daḥı görürsin gemileri anuñ içinde şuyı yarıcılar tā isteye siz fażlından daḥı ola kim siz şükr eylesesiz.

13. (2) givürür giceyi gündüze daḥı givürür gündüzi giceye. daḥı musaḥḥar eyledi güneşi daḥı ayı (3) her biri yürir adanılmış müddete deḡin. şol Tañrı çalabuñuzdur anuñdur pâdişāhlıḳ. daḥı anlar kim taparsız (4) Tañrı’dan ayruḡa mâlik olmazlar ḥurma çekürdeḡi ḳabına.

14. eḡer okırsañuz anları işitmeyeler okımaḡuñuzı (5) daḥı eḡer işitselerdi cevāb virmeyelerdi size. daḥı ḳıyāmet ḡünü kāfir olalar ortaḳ eyledüḡüñüze. daḥı ḥaber virmeye saña (6) bilür ya‘nî Tañrı gibi.

15. iy ādemīler! siz ḥācetlülersiz Tañrı’ya daḥı Tañrı ol baydur ḥācetsuzdur öḡilmişdür.

16. (7) eḡer diler ise gidere sizi daḥı getüre yiñi ḥaḳḳ.

17. daḥı degül şol Tañrı’ya duşḡar.

18. daḥı (8) götürmeye hîç götürici nefis yaruḳ yükin. daḥı (9) eḡer okır-ise ağır yüklenmiş ya‘nî yazuḳ yükindin yaña götrinilmeye andan nesene eḡer olur-ise daḥı ḥışm. ḳorḳıdmassañ illā anları kim ḳorḳarlar çalabı’larından ḡayb iken daḥı ṭanırdılar (10) namāzı. daḥı her kim aru oldı arı olmaz illā gendüzi-y-içün. daḥı Tañrı’dın yañadur dönecek.

19. 21. daḥı berāber degül (11) gözsüz daḥı görür ne daḥı ḳarañulıḳlar ne daḥı aydınlıḳ ne daḥı gölge ya‘nî uçmaḳ ne daḥı od.

22. daḥı [233a] berāber degül diriler ne daḥı ölüler. bayıḳ Tañrı işiddürür aña kim diler daḥı degülsin sen işittürici (2) aña kim sinlerdedür.

23. degülsin illā ḳorḳıdııcı.

24. bayıḳ biz viribidük seni ḥaḳḳ-ıla muştılayıcı daḥı ḳorḳıdııcı. daḥı yoḳdur (3) hîç bölük illā geçdi anuñ içinde ḳorḳıdııcı.

25. daḥı eḡer yalan dutarlar ise seni bayıḳ yalan duttı anlar kim anlardan ilerüyidi. (4) geldi anlara yalavaçlar ḥüccetler-ile daḥı kitāblar-ile daḥı nur virici kitāb-ıla ya‘nî tevrît daḥı incil daḥı ḳur’ân.

26. andan duttum (5) anları kim kāfir oldılar pes nite oldı ‘azābum!

27. iy görmedün mi bayıḳ Tañrı indürdi gökden şu (6) pes çıkarduḳ anuñ-ile

yimişler (7) dürlü renkleri? daḥı taḡlardan yollar aḡlar daḥı kızıklar dürlü renkleri daḥı gey qaralar qaralar.

28. daḥı ādemilerden daḥı cānaverlerden daḥı develer şığırlar koyunlar (8) dürlü renkleri ancılayın. bayıḡ ḡorḡmaz Tañrı'dan ḡullarından illā ‘ālimlar. bayıḡ Tañrı (9) beñdeşsüzdür yarlıḡayıcıdır.

29. bayıḡ (10) anlar kim oḡırlar Tañrı kitābın daḥı tırurdılar namāzı daḥı nafaḡa eylediler andan kim rüzī virdük anlara gizlü daḥı eşikere ümid dutarlar bezirgenlik herḡiz helāk olmaya.

30. tā tamām eyleye anlara (11) müzdlerini daḥı artura anlara fazlından. bayıḡ ol yarlıḡayıcıdır şükre şevab viricidir.

31. daḥı ol kim vaḡy viribidük saña [233b] kitāb ol ḡaḡdur ḡirḡek dutıcı-iken anı kim ileyindedür. bayıḡ Tañrı ḡullarını bilicidir ḡoricidir.

32. (2) andan virdük ḡur’ān’ı anlara kim üyürdük ḡullarumuzdan. pes bir nicesi zālimdür gendüzine ya‘nī zāhiri yigdür bātnından daḥı bir taşı içi berāberdür; (3) daḥı bir nicesi anlaruñ ilerü ḡeçicidir ḡayırlar-ıla Tañrı buyruḡı-y-ıla. şol ol fazlıdur (4) ulu.

33. ‘adn uçmaḡları ḡireler anlara. bezenileler anuñ içinde bilezükler altundan (5) daḥı incüden daḥı tınları anuñ içinde ebrişümdendür.

34. daḥı eyittiler “öḡmek Tañrı’nuñdur ol kim giderdi (6) bizden ḡayḡuyı bayıḡ ḡalabumuz yarlıḡayıcıdır şükre şevāb viricidir.”

35. “ol kim indürdi bizi durmaḡlık sarāyına (7) gendü fazlından. yoḡanmaya bize anuñ içinde renc daḥı yoḡanmaya bize anuñ içinde armaḡ.”

36. daḥı anlar kim kāfir oldılar (8) anlaruñdur cehennem odı. hükm olunmaya anlaruñ üzere kim öleler daḥı yinildilmeye anlardan ‘azābından. (9) ancılayın cezā virürüz her kāfire.

37. daḥı anlar ḡaḡrışalar anuñ içinde “iy ḡalabumuz! ḡıḡar bizi işleyevüz (10) eyü iş andan ayruḡ kim işlerdük.” ay daḥı ‘umurlandurmaduḡ mı sizi anı kim öḡüt duta anuñ içinde ol kim öḡüt duttı? (11) daḥı geldi size ḡorḡıdıcı pes daduñ pes yoḡdur zālimlere ya‘nī muḡammed yā ḡur’ān’a hīḡ arḡa virici.

38. bayıḡ Tañrı bilicidir ḡökler [234a] ḡaybını daḥı yirüñ bayıḡ ol bilicidir ḡögüzlerdeḡiyi.

39. ol oldur kim ḡıldı sizi ḡalīfeler (2) yir yüzinde. pes her kim kāfir oldı anuñ üzeredür kāfirliḡi. daḥı arturmaya kāfirlere küfürleri ḡalabı’ları ḡatında (3) illā ḡaḡımaḡ daḥı arturmaya kāfirlere küfürleri illā ziyān.

40. eyit “bildürüñ ortaḡlaruñuzı (4) anlar kim tıparsız Tañrı’dan ayruḡ ḡösterüñ

baña ne nesene yarattılar yirden! yâ anlaruñ midur ortaklık göklerde (5) yâ virdük mi anlara kitâb pes anlar hücet üzeredür andan? (6) belki va‘de eylemez zâlimler bir nicesi bir niceye illâ aldamağ.

41. bayık Tañrı dutar şağlar gökleri (7) dağı yiri kim zâyıl olmayalar. dağı eger zâyıl olurlar ise tutmaya ol ikiyi hiç kimse andan şoñra. (8) bayık ol oldu güç götürici yarlıgayıcı.

42. dağı and içdiler Tañrı’ya kıtırığın andlaruñ eger gelürse anlara (9) haber virici ya‘nî peygamber olalar anlar toğru yol dutıcırağ ümmetleruñ birisinden ya‘nî yâhüd dağı naşrânî. pes ol vaqt kim geldi anlara haber virici arturmadı anlara illâ ürmek.

43. (10) boyun virmemekden yirde dağı yavuz mekr ya‘nî yavuz mekr eylediler dağı inmez yavuz mekr illâ (11) ehline. pes hiç güyerler mi illâ ilergiler sünnetine. [234b] pes hergiz bulmayasın Tañrı sünnetine değşürmegi dağı hergiz bulmayasın Tañrı sünnetine döndürmegi.

44. iy dağı yürimediler mi yirde dağı baqmadılar mi nite oldu âkıbeti (2) anlaruñ kim anlardan ilerüdi? dağı oldılar kıtı rağ anlardan güçdin yaña. dağı olmadı Tañrı kim ‘âciz eyleye (3) anı nesene göklerde ne dağı yirde bayık ol oldu bilici güci yiter.

45. dağı eger dutar-missa Tañrı (4) âdemîleri andan ötürü kim işlediler kıomaya-dı arkasında berk cānaver velikin şoña kıor anları adanılmış (5) vaқта degin. pes kıaçan kim gele ecelleri bayık Tañrı oldu kıullarını görıcı.

1.36 Süratü -Yāsīn /36/

(83 Äyettir Mekke’de nâzil olmuştur)

Bismi’llâhi’r-râhmâni’r-râhîm

1. (6) iy âdemî! ya‘nî muhammed.
2. muhkem kıur’ân haqqı-çun
3. bayık sen mürsellerdensin
4. toğru yol üzere.
5. (7) indürmegidür beñdeşsüzüñ rahmet kıılıcı.
6. tâ kıorkıdu haber viresin bir kıavma ya‘nî kıurayş’a kim haber virinilmedi ataları pes anlar gâfillerdür.

7. (8) bayık vâcib oldu söz ya‘nî ‘azâb hükmi eyregine anlaruñ pes anlar îmân getürmezler.

8. bayık biz kııldığ kıoyunlarında (9) beridler pes ol eñeklere dekindür pes anlar baş yüceldüp göz aşğa dikmişlerdür.

9. daḥı kılduḡ ileylerinde (10) dīvar ya‘nī ḡaflet daḥı artlarından dīvar pes örttüḡ anları pes anlar görmezler.

10. daḥı berāberdür anlarıñ üzere [235a] ḡorḡıdduñ mı kim anları yā ḡorḡıtmaduñ mı anları inanmazlar.

11. ḡorḡıtmayasın illā anı kim uydı ḡur‘ān’a (2) daḥı ḡorḡdı rahmāndan ḡayb iken. pes muştıla aña yarlıḡamak daḥı müzd görklü.

12. bayıḡ biz dirürürüz ölüleri (3) daḥı yazaruz anı kim ilerü duttılar daḥı eşerlerini ya‘nī mescide vardukları ayakları izin. daḥı her neseneyi beyān eyledüḡ anı lavḥu‘l maḥfūz’da bellü

13. daḥı beyān eyle (4) anlara meşel köy islerini ol vaḡt kim geldi anlara yalavaçlar

14. ol vaḡt kim viribidük anların yaña (5) iki pes yalan duttılar ol ikiyi pes ḡavi eyledüḡ üçüncü-y-ile pes eyittiler “bayıḡ biz sizdin yaña viribinilmişlerüz.”

15. eyittiler “degülsiz illā ādemī bizcileyin daḥı indürmedi rahmān hīḡ nesene (6) degülsiz illā yalan söylersiz.”

16. (7) eyittiler “çalabumuz bilür bayıḡ biz sizdin yaña viribinilmişlerüz.”

17. “daḥı degül üzerümüze illā degürmek bellü.”

18. (8) eyittiler “bayıḡ biz sonı duttuḡ sizi. eger yıḡlınmazsañuz taş-ıla depeleyevüz sizi daḥı duta sizi bizden ‘azāb (9) aḡrıdıcı.”

19. eyittiler “şomuñuz sizüñ-iledür. eger öḡütlenesiz ya‘nī kāfir mı olursız belki siz ḡavimsiz müşriḡler.”

20. daḥı geldi (10) şaruñ ıraḡıraḡından bir er ya‘nī ḡabīb-i neccār yüḡrür eyitti “iy ḡavmum! uyuñ yalavaçlara.”

21. “uyun aña kim (11) dilemez size kirī daḥı anlar toḡru yol dutmışlardır.”

22. “daḥı ne geldi baña kim ḡapmayam aña kim yarattı beni? daḥı andın yaña döndürinilesiz.”

23. [235b] “ay dutayın mı ben andan ayruḡ Tañrılar? eger diler-ise baña Tañrı ziyān aşşı eylemeye baña şefa‘atları (2) nesene daḥı ḡurtarmayalar beni.”

24. “bayıḡ ben andan azḡunlık içindeven bellü.”

25. “bayıḡ ben imān ḡetürdüm çalabuñuza pes işidüñ beni.”

26. 27. (3) eyidildi “ḡir uçmaḡa!” “eyitti iy keşki ḡavmum bilelerdi yarlıḡaduḡuñ beni çalabum! daḥı kıldı beni (4) aḡırlanmışlardan.”

28. daḥı indürmedük ḡavumına andan şoñra hīḡ çeri göḡden daḥı (5) olmaduḡ indüriciler.

29. degül-idi ya‘nī ‘uḡubat illā bir gez çağırmaḡ pes ol vaḡt anlar ölmüşlerdür.

30. iy Һasret (6) Һullar Һzere! gelmez anlara hiҫ yalavaҫ illā oldılar anı yañşularlar.
31. ay görmediler mi (7) niҫe helāk eyledük anlardan ilerü geҫmiş bölüklerden kim bayıҫ anlar mekke kāfirlerindin yaña dönmeyeler.
32. daҺı degül dükeli (8) illā dirilü bizüm Һatumuzda Һāzır olınmışlar.
33. daҺı nişāndur anlaruñ yir ölü ya‘nī Һuru dirürdük anı daҺı ҫıқarduҫ (9) andan dane pes andan yirler.
34. daҺı eyledük anuñ içinde bostanlar Һurma aғacından daҺı Һüzümlerden. daҺı (10) aқıttuҫ anuñ içinde ҫeşmelerden.
35. tā yiyeler yimişlerinden daҺı andan kim eyledi anı elleri anlaruñ. iy (11) şükr eylemezler mi?
36. arulıғı anuñ kim yarattı dürlüleri dükelin andan kim bitürür yir [236a] daҺı gendüzilerinden daҺı andan kim bilmezler.
37. daҺı nişāndur anlaruñ gice ҫıқarur andan gündüzi (2) pes ol vaқt anlar Һarañuya giricilerdür.
38. daҺı güneş yürir Һarar dutacaқdın yaña anuñ şol endāze eylemegidür beñdeşsüzüñ bilici.
39. (3) daҺı iy endāze eyledük anı menziller tā döndi Һurma budaғı gibi eski.
40. degül güneş yarar aña (4) kim ire aya ne daҺı gice ilerü geҫicidür gündüzüñ. daҺı dükeli felekde yürirler.
41. daҺı nişāndur anlaruñ (5) bayıҫ biz yükletdük atalarını Һolu gemiye Һolu nūҺ gemisi gibi.
42. daҺı yarat(t)uҫ anlaruñ içün beñdeşinden ya‘nī nūҺ gemisinüñ (6) anı kim binürler.
43. daҺı eger dilersevüz şuya Һalduravuz anları pes yoқdur Һurtarıcı anlaruñ ne daҺı anlar Һurtınılalar.
44. illā raҺmet (7) bizden daҺı gönenmek bir zamāna degin.
45. daҺı Һaҫan kim eyidildi anlara “Һorқuñ anı kim ileyünüzdedür daҺı anı kim arduñuzdadur ya‘nī (8) dүnye ola kim siz raҺmet Һılmasız”...
46. daҺı gelmez anlara hiҫ nişān ҫalabı’ları nişānlarından illā oldılar andan (9) yüz döndüriciler.
47. daҺı Һaҫan kim eyidildi anlara “nafaқа eyleñ andan kim rүzī virdi size Tañrı” eyitti anlar kim kāfir oldılar anlara kim (10) imān geтür diler “iy yidүrelüm mi aña kim eger dilese-di Tañrı yidүre-di? degүlsiz illā azғunlıқda bellü.”
48. (11) daҺı eydürler “Һaҫandur uşbu va‘de ya‘nī Һıyāmet eger olduñuz ise

girçekler?”

49. güymezler illā bir çağırmağa ya‘nī ol şūr urmak [236b] duta anları anlar dartışurken.

50. pes güçleri yitmeye vaşi(y)yet eylemeğe ne (2) dağı kavumlarından yaña döneler.

51. dağı ürildi şūr içine pes ol vaqt anlar sinlerinden çalabı’larından yaña (3) yügrışeler.

52. eyittiler ya‘nī kâfirler iy ‘azābımız! kim kıopardı bizi uyķımız yirinden?”
“uşbu oldur kim va‘de eyledi rahmān (4) dağı tıōgru sōyledi yalavaçlar.”

53. olmadı illā bir çağırmaķ ya‘nī ikinci gez pes ol vaqt anlar dirilüp (5) bizüm kıatumuzda hāzır olınmışlardır.

54. pes ol gün zılm olınmaya hīç nefis nesene dağı yanud virilmeyesiz illā anı kim (6) işlerdüñüz.

55. bayıķ uçmaķ isleri ol gün meşgul içinde taña“um eyleyicilerdür.

56. anlar dağı çiftleri (7) şayvanlar içinde tahtlar üzere tekye urıcılardır.

57. anlarıñdur anuñ içinde yimiş dağı anlarıñdur anı kim arzularlar.

58. (8) selāmdur söylemeg-ile çalabdan rahmet kıılıcı.

59. dağı ayrılıñ bugün iy yazuķlılar!”

60. 61. iy vaşi(y)yet (9) eylemedüm mi size iy ādem oğlanları kim “muṭī‘ olmañ şeytāna bayıķ ol sizüñ düşmānuñuzdur bellü dağı kim tapuñ baña (10) uşbu yoldur tıōgru”?

62. dağı bayıķ azdurdı sizden bölük halk çok iy olmaduñuz mı anlarsız?

63. (11) uşbu cehennemdür ol kim va‘de olunurduñuz.

64. girüñ aña bugün andan ötürü kim küfr eyledüñüz.

65. [237a] ol gün mühr uravuz ağızlarına anlarıñ dağı söyleye bize elleri anlarıñ.
dağı tanuķlıķ vire ayakları anlarıñ aña kim (2) işlerlerdi.

66. (3) dağı eger dilese-dük gidere-y-idük gözlerini anuñ pes ivelerdi yola pes nite göreler!

67. (4) dağı eger dilese-dük sūratların döndüre-dük yirleri üzere pes güçleri yitmedi durmağa dağı dönmeyeler.

68. (5) dağı her kimi çok ‘umurlanduravuz başı kıoyu eyleyevüz anı yaratmaķda ya‘nī yigıtlıķın kıocalıķa degşürevüz saēlıķın şayrılıķa. ay añlamazlar mı?

69. dağı öğretmedük aña şi‘ri dağı yaramaz aña (6) degül ol illā öğüt dağı kıur‘ān bellü.

70. tā kıorķıda anı kim oldı diri dağı vācib ola hüccet (7) kâfirler üzere.

71. ay daḥı görmediler mi bayık biz yarat(t)uḫ anlaruñ içün andan kim eyledi ellerümüz yılķılar (8) pes anlar aña mālīklerdür?
72. daḥı ḥor eyledük anları anlara pes anlardandır binidleri daḥı anlardan yirler.
73. (9) daḥı anlaruñdur anlarda menfa‘atlar daḥı içmekler ya‘nī sūd. iy şükr eylemezler mi?
74. daḥı duttılar Tañrı’dan ayruḫ (10) Tañrılar ola kim anlar yarı virineler.
75. güçleri yitmez ya‘nī butlaruñ yardım virmegine anlaruñ. daḥı kāfirler butlaruñ süyidür ḥāzır olınmışlar ya‘nī dünyede yā āḥiretde .
76. (11) pes ḳayḡulu eylesün seni sözi anlaruñ bayık biz bilürüz anı kim gizlerler daḥı anı kim belürdürler.
77. iy daḥı görmedi mi ādemī kim [237b] bayık biz yarat(t)uḫ anı meniden? pes ol vaḳt ol ḳatı dartıśıcıdur bellü.
78. daḥı urdı bize meşel daḥı unıttı (2) yaradılışını eyitti “kim dirilde söñükleri anlar çürimiş iken?”
79. eyit “dirilde anı ol kim yarattı anı (3) ilk gez daḥı ol her yaratmaḡı bilürdür.
80. ol kim eyledi sizüñ içün yaşılaḡaçdan (4) od pes ol vaḳt siz andan od yandurursız.
81. iy daḥı degül mi ol kim yarattı gökleri daḥı yiri ḳaadır (5) yaratmak üzere anlarcılaysın? (6)evet ol çok yaradıcıdur bilicidür.
82. degül buyruḡı anuñ ḳaçan kim dileye (6) neşene kim eyide aña ol!” pes ola.
83. pes aralıḡı anuñ kim elindedür pādişāhlıḡı her nesenüñ. daḥı andın yaña döndürinilesiz.

1.37 Sūratü’s-Sāffāt /37/

(182 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmānir-rāḥīm

1. 3. (7) şaf bağlayıcılar ḥaḳḳı-y-içün ya‘nī firişterler yā ḡāzılar çeride şaf dutmak daḥı süriciler ya‘nī bulıt süren firişterler sürmek daḥı oḳıyıcılar ḳur’ān’ı
4. bayık (8) Tañrı’ñuz birdür.
5. gökler ḳalabı’sı daḥı yirüñ daḥı anuñ kim ikisi arasındadır daḥı maşriḳlar ḳalabı’sı.
6. (9) bayık biz bezedük yaḳın göḡi yıldızlar bezegi-y-ile.
7. daḥı şaḳlamak her şeytāndan boyun virmeyici.
8. [238a] ḳulaḳ dutmazlar işidü firişterlerdin yaña.

9. daḥı anılurlar her yañadın sizüñ içün daḥı anlaruñdur (2) ‘azābdāyım.
10. illā ol kim ıapdı bir ıapmak ya‘nī firışteler sözinden (3) pes ardınca oldu anuñ ılduz rüşan.
11. pes şor anlara ya‘nī mekke kâfirlerine ay anlar mı muḥkemirek-dür yaradılışdın yaña yā ol kim yarat(t)uḵ biz? yarat(t)uḵ anları (4) balçıkdan yapışıcı.
12. belki ‘acabladuñ; daḥı yañşularlar.
13. daḥı kaçan kim ögütleneler añmazlar.
14. daḥı kaçan kim gördiler bir nişān gey yañşularlar.
15. (5) daḥı eyittiler “degül uşbu illā cādūlık bellü.”
16. “iy, kaçan kim öldük daḥı olduḵ toprak daḥı sünükler; iy bayık biz koparınılmışlar mıvuz yirden?”
17. (6) “yā atalarumuz ilergiler?”
18. eyit: “evet siz ḥorlar iken.”
19. pes degül ol illā bir çağırmaḵ (7) pes ol vaḳt anlar baḵalar.
20. daḥı eyittiler “iy ‘azābumuz uşbu cezā günidür!”
21. uşbu hükm eylemek günidür (8) ol kim olduñuz idi anı yalan dutarsız.
22. 23. dirüñ ya‘nī ay firışteler anları kim zūlm eylediler daḥı beñdeşlerini yā uyundularını daḥı anları kim oldılar (9) ıaparlar Tañrı’dan ayruḵ pes yol gösterüñ anlara ıamu yolındın yaña.”
24. “daḥı ıururuñ anları bayık anlar (10) şorınılmaşlardur” ya‘nī şorı-çun.
25. “ne oldu size yardım itmezsiz?”
26. belki anlar bugün biribirini terk eyleyicilerdür.
27. daḥı ilerü geldi bir nicesi (11) bir nicesine şorışurlar eyleşü.
28. eyittiler “bayık siz olduñuz-idi gelür idüñüz ḥaḵdın yañadın.”
29. [238b] eyittiler ya‘nī serverler “belki olmaduñuz-idi mü’mimler.”
30. “daḥı olmadı-y-ıdı bizüm sizüñ üzere ḥiç ḵudrat belki olduñuz-idi (2) bir ḵavm gümrāhlar.”
31. “pes vācib oldu üzerümüze ıalabumuz sözi ya‘nī ‘azāb bayık biz ıadıcılaruz.”
32. “pes azdurduḵ sizi bayık biz olduḡ-ıdı (3) azḡunlar.”
33. pes bayık anlar ol gün ‘azāb içinde ortaḵlardur.
34. bayık biz ancılayın eyleyevüz yazuḵlulara.
35. (4) bayık anlar oldıladı kaçan kim eyidildi anlara “yoḵdur Tañrı illā Tañrı” kibr eylerler.
36. daḥı eydürler “iy bayık biz ḵoyıcılar mıvuz (5) Tañrılarumuzu delü şā‘ir içün?”

37. belki geldi ha  k-ıla da   gir  ek duttu yalavaçları.
38. bayık siz dadıcılarsız (6) ‘az  bı ağrıdıcı.
39. da   cez   virinilmeyesiz ill   anı kim i  lerd  n  z.
40. likin Ta  rı   ulları   urtulmı  lar.
41. (7) anlar anlaru  dur r  z   bilinmiş
42. 43. yimişler. da   anlar a  ırlanmı  lardur r  hat u  ma  larında.
44. (8) taşıtlar üzere ber  ber oturmı  lar.
45. gezd  rinil  r anlara   a  rak a  ar ırma  dan ya‘n   süci ırmağı.
46. a   tatlu (9) i  icilere.
47. yokdur içinde a  rı ne da   anlar andan esr  k olunurlar.
48. da     atlarında gözlerin yı  ıcılar büyük gözlüler (10) ya‘n   h  riler.
49. k  ne anlar yumurdadur   rt  lmı  .
50. pes ilerü geldi bir niceleri bir nicelere ya‘n   u  ma     avmı şorışurlar.
51. 52. (11) eyitti eyidici anlardan ‘‘bayık ben oldu-y-ıdı benüm i   eyd  ridi ay bayık sen inanıcılardan mısın?
53. iy   a  an [239a] öldük da   oldu     toprak da   sünükler ay bayık biz cez   virinilmı  lar miv  z?’’
54. eyitti ya‘n     aayıl ‘‘hiç siz bağıcılar misiz?’’
55. pes ba  dı pes gördi anı ya‘n   i  ini   amu (2) ortasında.
56. eyitti ‘‘Ta  rı-  un bayık ya  ın oldu  -ıdı kim hel  k eyleyesin beni.’
57. ‘‘da   eger degül-misse   alabum ni‘met i oladum h  z  r olınmışlardan.’’
58. 59. ay degül miv  z biz   l  ler (3) ill     lmeg  m  z ilergi? da   degül miv  z biz ‘az  b olınmışlar?’’
60. bayık uşbu ya‘n   rız  ı ma‘lum   urtılma  dur ulu.
61. bunu   gibi i   n i  les  n işleyiciler.
62. (4) ay   ol mı yig  d  r n  z  ldin ya  a y   za   um ağacı?
63. bayık biz eyledük anı fitne ya‘n     ınama   z  limlere.
64. bayık ol ağaçdur   ı  a (5)   amu   a‘rında.
65. yimi  i anu   k  ne ol   ey   anlar ba  larıdur.
66. pes bayık anlar yiyicilerd  r andan da     oldurıcılardur andan   arınlar.
67. (6) andan bayık anlaru   anu   üzere   arı  durma  dur issi şudan.
68. andan bayık dönecekleri   amudın ya  adur.
69. bayık anlar buldılar atalarını (7) azğunlar.
70. pes anlar izleri üzere anlaru   ivd  rin  rlar.

71. daḥı bayık azdı anlardan ilerü ilergilerün eyregi.
72. daḥı bayık viribidük (8) anlaruñ içinde qorqıdıcılar.
73. pes baḳ nite oldı soñı qorqıdınılmışlaruñ!
74. illā Tañrı kulları qurtınılmışlar.
75. daḥı bayık (9) kığırdı bize nūḥ pes ne eyü cevāb viriciler ya‘nī biz.
76. daḥı qurtarduk anı daḥı qavumını ġarḳdan qayġudan ulu.
77. daḥı kıldıḳ neslini (10) anlar girü qalmışlar.
78. daḥı qoduk anuñ üzere soñraqılarda.
79. selāmdur nūḥ üzere ‘ālemler içinde.
80. bayık ancılayın (11) yanud virürüz eyü işlülere.
81. bayık ol kullarumuzdandır mü’mınler.
82. andan ġarḳ eyledük ayruqları.
83. daḥı bayık [239b] dīndeşindendür ibrahīm.
84. ol vaḳt kim geldi qalabı’suna selim görel-ile.
85. ol vaḳt kim eyitti atasına daḥı qavumına “ne nesene taparsız?”
86. “ay yalan (2) Tañrılar Tañrı’dan ayruḳ dilersiz?”
87. “pes nedür ġümānūñüz ‘ālemler qalabı’sına?”
88. 89. pes baḳdı bir baḳmaḳ ılduzlara pes eyitti (3) “bayık ben şayruvan.”
90. pes yüz dondürdiler andan yüz döndüricilerken.
90. pes meyl eyledi Tañrıların dın yaña anlaruñ pes eyitti “nişe yimezsiz?” ya‘nī ta‘amı kim tapularına qodıladı.
91. “nedür size (4) söylemezsiz?”
92. pes meyl eyledi anlaruñ üzere urmaḳ saġ eli-y-ile yā kuvvet-ıla yā and-ile .
93. pes yüz duttılar andın yaña ive yürirler.
94. eyitti ibrahīm “iy tapar misiz aña kim (5) yonarsız?”
95. “daḥı Tañrı yarattı sizi daḥı anı kim işlersiz.”
96. eyittiler “bunyad uruñ anuñ-içün bir bunyad pes bıraġuñ anı ulu oda.”
97. daḥı dilediler (6) aña yavuz şanu pes kıldıḳ anları aşıġalar.
98. daḥı eyitti ibrahīm “bayık ben gidiciven qalabumdın yaña tiz yol göstere baña.”
99. “iy qalabum! (7) bağışla baña şālihlerden.”
100. pes muştıladıḳ aña bir oġlan ya‘nī ismā‘il’i mutavāzı.
101. pes ol vaḳt kim irdi ya‘nī ismā‘il anuñ-ile yürimege (8) eyitti “iy oġlanıuġum! bayık ben görürin düşde kim bayık ben boġazların seni pes baḳ ne nesene görürsin.” (9) eyitti “iy atam! işle anı kim buyrılırsın tiz bulasın beni eger Tañrı diler-ise şabr eyleyicilerden.”

102. (10) pes ol vaqt kim boyun virdiler ol iki daħı bıraķdı anı alınıuñ bir yanına
103. 105 daħı kırıduķ aña “iy ibrāhīm! bayık ıoğru eyledüñ düşi. (11) bayık biz ancılayın yanud virevüz eyü işlölere.”
104. bayık uşbu şınamaķdur bellü.
105. daħı fidā eyledük aña [240a] ulu ķoçı.
106. daħı ķoduķ anuñ üzere ya‘nī alķış şoñrağılarda.
107. selāmdur ibrāhīm üzere!
108. ancılayın yanud virürüz (2) eyü işlölere.
109. bayık ol ķullarumuzdandır mü‘minler.
110. daħı muştıladıķ aña ishāk‘ı peyğamber şālihlerden.
111. (3) daħı bereket virdük aña daħı ishāk‘a. daħı nesillerinden ol ikinüñ eyü işlödür ya‘nī mü‘min daħı zılm eyleyicidür gendüzine ya‘nī kāfir (4) bellü.
112. daħı bayık minnet eyledük mūsā üzere daħı hārūn‘a.
113. daħı ķurtarduķ ol ikiyi daħı ķavumlarını ulu ķayğudan ya‘nī ğarķa yā benī isrāyil ķullıkları.
114. (5) daħı yardım itdük anlara pes oldılar anlar ğālibler.
115. daħı virdük ol ikiye tevrīt‘i bellü.
116. (6) daħı yol gösterdük anlara ıoğru yol.
117. daħı ķoduķ anlaruñ üzere şoñrağılarda.
118. selāmdur mūsā üzere (7) daħı hārūn‘a!
119. bayık biz ancılayın yanud virürüz eyü işlölere.
120. bayık ol iki ķullarumuzdandır mü‘minler.
121. daħı bayık ilyas (8) yalavaçlardandır.
122. ol vaqt kim eyitti ķavumına “ay ķorķmaz misiz?”
123. 126 “ay ıapar misiz bale ya‘nī but adı daħı ķorsız yaratıcılar (9) görķlüsini Tañrı‘yı çalabuñuz daħı çalabı‘sı atalaruñuzun ilergiler?”
127. pes yalan duttılar anı. pes bayık anlar hāzır olınmışlardır.
128. (10) illā Tañrı ķulları ķurtılmışlar.
129. daħı ķoduķ anuñ üzere şoñrağılarda.
130. selāmdur yā muħammed ümmetine! (11) ilyaş ķavumına.
131. bayık biz ancılayın yanud virürüz eyü işlölere.
132. bayık ol ķullarumuzdandır mü‘minler.
133. [240b] daħı bayık lūt mürsellerdendir.
134. ol vaqt kim ķurtarduķ daħı ķavumını dükelin.

135. illā bir qarı ya‘nī lūt ‘avratı (2) girü qalmışlarda.
136. andan helāk eyledük ayruqları.
137. 138. dağı bayık siz geçersiz anlaruñ üzere ya‘nī şām yolluda (3) irteye giricilerken dağı gice. iy añlamaz misiz?
139. dağı bayık yūnus mürsellerdendür.
140. (4) ol vaqt kim kaçdı gemidin yaña tolu.
141. pes kıur’an bırağıdı pes oldu mağlub olınmışlardan.
142. pes yuttı anı (5) balık ol melāmata lāyık iken.
143. 144. pes eger degül misse bayık ol namāz kıılıclardan dölene-di kıarnında (6) girü kıoparınlalışları güne degin.
145. pes bırağıduğı anı yazıya ol şayru-y-iken.
146. dağı bitürdük anuñ üzere ağaç (7) kıabağıdan.
147. dağı viribidük anı yüz biñ dağı artarlar.
148. pes imān getürdiler pes gönendürdük (8) anları bir zamāna degin.
149. pes şor anlara ay çalabunuñ mıdur kıızlar dağı anlaruñdur (9) oğlanlar?
150. yā yarat(t)uğ mı fırişteleri dişiler anlar hāzırlarken?
151. 152. (10) iy bayık anlar yalanlarından eydürler “toğurdı Tañrı” dağı bayık anlar yalancılardur.
153. (11) ay üyürdi mi kıızları oğullar üzere!
154. ne geldi size nite hükm eylersiz?
155. ay öğütlenmez misiz?
156. yā sizüñ midür hıccet bellü?
157. [241a] pes getürüñ kitābuñuzu ya‘nī tevrīt eger olduñuz-ise girçekler.
158. dağı eylediler anuñ arasında dağı perriler arasında hışımlık. (2) dağı bayık bildi perriler bayık anlar ya‘nī butlar hāzır olınmışlardur ya‘nī oda.
159. arulığı Tañrı’nuñ andan kim şıfat eylerler.
160. likin Tañrı kıulları (3) kıurtılmışlardur.
161. 162. pes bayık siz dağı ne kim taparsız ya‘nī cebreyil eyitti. degülsiz anuñ üzere azdurıcılar.
163. illā anı kim ol giricidür (4) oda.
164. dağı yoğıdur bizden illā kim anuñdur turağı bilinmiş.
165. dağı bayık şaf dutıcılaruz.
166. dağı bayık biz (5) tesbīh eyleyicilerüz.
167. dağı bayık oldılar eydürler.

168. 169. “eger bayık bizüm katumuzda kitāb imisse ilerügilerden oladuğ (6) Tañrı kulları kurtılmışlar.”

170. pes kāfir oldılar aña pes tiz bileler.
171. dağı bayık geçdi sözümüz kullarumuza (7) viribinilmişler
172. bayık anlar anlardur arka virinilmişler.
173. dağı bayık süvümüz anlardur yiyiciler.
174. pes yüz döndür (8) anlardan bir zamāna degin.
175. dağı görgil anları tiz göreler.
176. ay dağı ‘azābumuza iverler mi?
177. (9) pes kaçan ine ileylerine yavuz oldı şabāhı korkıdınılmışlaruñ.
178. dağı yüz döndür anlardan bir zamāna degin.
179. (10) dağı bağ gör pes tiz göreler.
180. arulığı çalabunuñ kuvvet çalabı’sı andan kim şıfat eylerler.
181. dağı selām (11) mürsel peygamberlere!
182. dağı ögmek Tañrı’nuñ ‘ālemler çalabı’sı.

1.38 [241b] Sūratü -Şād /38/

(88 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (2) toğru söyledi Tañrı yā peygamber. kur’ān haqqı-ıçün ululık issi
2. belki anlar kim kāfir oldılar ḥamiyyet içindedür dağı düşmānlık içinde.
3. niçe helāk eyledük (3) anlardan ilerü geçmiş bölükden. pes kığırdılar dağı degül kaçacak yir vaqtı.
4. dağı ‘acabladılar kim geldi anlara (4) korkıdıcı anlardan dağı eyitci kāfirler “uşbu cādūdur gey yalancı.”
5. “ay kıldı mı Tañrıları bir Tañrı? (5) bayık uşbu nesenedür gey ‘acab!”
6. dağı yüridiler ulular bölügi “yürin ya’nī eyittiler dağı şabr eyleñ (6) Tañrılarınuñ üzere. bayık uşbu nesenedür dilenür.”
7. “işitmedük uşbun şoñrağı dinde ya’nī naşrānī dīni degül (7) uşbu illā yalan bağlamak.”
8. “ay, indürinildi mi anuñ üzere kitāb aramuzdan?” (8) belki anlar şek içindedür kitāb’umdan belki datmadılar ‘azābumı.
9. yā katlarında mıdur ḥazīneleri çalabuñ raḥmetüñ beñdeşsüz bağışlayıcı?
10. (9) yā anlaruñ mıdur gökler pādīşahlığı dağı yirüñ dağı ikisi arasındagınuñ?

pes itmesünler yollara.

11. (10) şü anda şınmış bölüklerden.
12. yalan duttı anlardan ilerü nūḥ kavımı (11) daḥı ‘ad daḥı fir‘avn mıḥlar issi.
13. daḥı şemūd daḥı lūṭ kavımı daḥı bīşe isleri. [242a] şunlar bölükler!
14. degül dükeli illā yalan duttılar yalavaçları pes vācib oldı ‘azābum.
15. daḥı (2) baḥmaz uşbunlar illā bir çağırmağa yoḫdur anuñ dönmeḳ.
16. daḥı eyittiler “iy çalabumuz! ivdür (3) bizüm içün bitümüzi ḥisāb güninden ilerü.”
17. şabr eyle anuñ üzere kim dirler. daḥı añ ḫulumuzı dāvud’ı (4) ḫuvvet issi bayıḫ ol gey dönicidür.
18. bayıḫ biz musaḥḫar eyledük taḡları anuñ-ile tesbīḥ eylerler gice daḥı güneş rūşan olduḡı vaḫtın.
19. (5) daḥı ḫuşları ya‘nī musaḥḫar eyledük dirilmiş iken. dükeli aña gey dönicidür.
20. daḥı ḫavl eyledük pādīşāḫlıḡın daḥı virdük aña peygamberliḡı yā zebūr’ı (6) daḥı ayırmaḫ sözi ya‘nī gey beyān eylemek.
21. daḥı geldi mi saña tartaşıcı ḫaber? ya‘nī biri cebreyil biri mīkāyil (7) ol vaḫt kim aḡdılar köşḫ dīvarına.
22. ol vaḫt kim girdiler dāvud üzere pes ḫorḫdı anlardan eyittiler “ḫorḫma. iki ḫısm güc eyledi (8) bir nicemüz bir nicemüz üzere pes ḫükm eyle aramızda ḫaḫḫ-ıla daḥı ḫayf eyleme. daḥı yol göster bize toḡru yol (9) ortasındın yaña.”
23. “bayıḫ uşbu ḫardaşumdur anuñdur doḫsan doḫuz dişi ḫoyun daḥı benümdür dişi ḫoyun bir (10) pes eyitti anı daḥı benüm ḫükmüme givür daḥı ḡāliblik eyledi baña söz içinde.”
24. eyitti dāvud “bayıḫ ḫulm eyledi saña ḫoyunuñ dilemeg-ile (11) ḫoyunlarındın yaña. daḥı bayıḫ ḫoḫ ortaḫlardan güc eyler bir niceleri bir nice üzere illā anlar kim [242b] imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler daḥı azdura anlar.” daḥı bellü bildi dāvud bayıḫ şınaduk anı (2) pes yarlıḡamaḫ diledi çalabı’sından daḥı düşdi secde eyleyü daḥı döndi.
25. pes yarlıḡaduk aña anı. daḥı bayıḫ anuñdur bizüm ḫatumuzda yaḫınlıḫ (3) daḥı dönecek yir görklülüḡi ya‘nī uçmaḫ.
26. iy dāvud! bayıḫ biz ḫılduk seni ḫalīfe yirde pes ḫükm eyle (4) ādemīler arasında ḫaḫḫ-ıla daḥı uyma nefis dileḡine pes azdura seni (5) Tañrı yolından. bayıḫ anlar kim (8)azarlar Tañrı yolından anlarıñdur ‘azāb ḫatı andan ötürü kim unıttılar ḫiseb günin.
27. daḥı yaratmaduk (6) göḡi daḥı yiri daḥı anı kim ikisi arasındadır bāṭıl şol

gümānidür (7) anlaruñ kim kâfir oldılar. pes vay anlara kim kâfir oldılar oddan!

28. iy kılamıvuz anları kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler (8) fesād eyleyiciler gibi yirde yā kılamıvuz, korkıcıları fāsıklar gibi?

29. kitāb'dur indürdük anı (9) şendin yaña mübarek tā endişe eyleyeler āyetlerini dağı öğüt dutalar 'aql işleri.

30. dağı bağışladuğ (10) dāvud'a, süleymān'ı. eyü kıldur! bayık ol gey döniciüdür.

31. ol vaqt kim 'arz olındı anuñ üzere gice vaqt atlar yügrükler ya'nī ol atlar kim üç ayağı üstine dağı kıç ayağınıñ doynağı kıranına darıcı atlar.

32. pes eyitti "bayık ben sevdüm ya'nī diledüm hayr sevmek (11) ya'nī at çalabımı añmak üzere" [243a] tā gizlendi ya'nī güneş perde içine."

33. "döndürüñ anı ya'nī güneşi benüm üzere." meşgöl oldu sürmeğe indiklere dağı boyunlara.

34. (2) dağı bayık senden süleymān'ı dağı bırakduğ tahtı üzere (4) bir ten andan döndi.

35. eyitti "iy çalabum! (3) yarlığa beni dağı bağışla baña pādişāhlık kim olmaya hiç kimseye benden şöñra. bayık sen sen gey bağışlayıciseñ."

36. (4) pes musahhar eyledük aña yili yürirdi buyruğı-y-ıla yumşak kanda kim kaşd eyledi.

37. dağı şeytān ları her yapıcıyı (5) dağı şuya dalıcıyı.

38. dağı ayruqları bağlanmışlar bendlerde.

39. "uşbu atamuzdur pes virgil yā (6) tutgıl şorusuz."

40. dağı bayık anuñ bizüm katumuzdadur yakınlık dağı dönecek yir görklülügi.

41. dağı an (7) kulumuzı eyyüb'ı ol vaqt kim kığırdı çalabı'sına "bayık ben yoğandı baña şeytān katılığ-ıla dağı 'azāb-ıla."

42. (8) "uygıl ya'nī eyittük uşbu çömesi şudur şovuk dağı içesi şudur."

43. dağı bağışladuğ aña ev kavumını dağı anlarcılavin anlaruñ-ıla (9) rahmet için bizden dağı öğüt için 'ağıllar işlerine.

44. "dağı dut elüñ-ile bir avuç çıbuk pes urgıl anuñ-ile dağı (10) and şıma" bayık biz bulduğ anı şabr kılıcı. eyü kıldur! bayık ol döniciüdür.

45. dağı añ kullarumuzu ibrahīm'i (11) dağı işhāk'ı dağı ya' kub'ı eller işleri.

46. bayık biz hālis eyledük anları hālis olmağıla [243b] āhret sarāyın aramak.

47. dağı bayık anlar bizüm katumuzda üyirilmişlerdendür eyüler.

48. dağı an ismā'il'i dağı elyesa'ı (2) dağı zülkifl'i. dağı her biri eyülerdendür.

49. uşbu aramakdur. dağı bayık şakınıcılarıñdur dönecek yir görklülügi

50. ‘adn (3) uçmaqları açılmış iken anların için kapular.
51. tekye urmuşlarken anda. dilerler içinde yemişler (4) çok dağı şarab.
52. dağı katlarında göz kışe eyleyiciler ya‘nî hüriler yaşdaşlar.
53. uşbu oldur kim va‘de virinilürdünüz (5) hisâb günü için.
54. bayık uşbu rûzımızdur yokdur anuñ hiç dükenmek.
55. uşbu ya‘nî iş budur. dağı bayık boyun virmeycilerün (6) yavuz dönecek yirdür
56. tamu odı! gireler aña. pes yavuz döşekdür!
57. uşbu taduñ anı issi şudur dağı iriñ şaru şu.
58. (7) dağı ayruk beñdeşinden dürlüler.
59. “uşbu bir bölükdür girici sizün ile” ya‘nî firîştelere eyideler sert vereler uyundular için. “giñlik olmasuñ anlara! bayık anlar (8) giricilerdür oda.”
60. eyittiler ya‘nî uyundular “belki siz giñlik olmasuñ size! siz ileri duttuñuz küfri bizüm için pes yavuz turağ yirdür!”
61. (9) eyittiler “iy çalabumuz! her kim ilerü dutdıyise bizüm için uşbunu artur aña ‘azâbı iki anca odda.”
62. dağı eyittiler ya‘nî kâfirler “n’oldı (10) bize görmezüz erenler? olduğıdı şayarduk anları yavuzlardan.”
63. “tuttuğ-ıdı anları yañşuya yâ ay egildi mi (11) anlardan gözler.”
64. bayık şol hağdur tartışığı od ehlinüñ.
65. eyit “degülin ben illâ korkıdııcı. [244a] dağı yokdur hiç Tañrı illâ Tañrı bir kağır eyleyici.”
66. “gökler çalabı’sı dağı yirün dağı ol ikisi arasındagınuñ (2) beñdeşüz yarlıgayıcı.”
67. 68. eyit “ol haberdür ulu ya‘nî qur‘ân yâ kıyâmet günü siz andan yüz düridüricilersiz.”
69. “olmadı benüm bilmek (3) firîştelere ol vaqt kim tartışurlardı.”
70. “vağy olunmadı bendin yaña illâ bayık ben korkıdııcıvan bellü” ya‘nî vağy olunmadı baña illâ sizi korkıtmak için.
71. ol vaqt kim eyitti (4) çalabuñ firîştelere “bayık ben yaradııcıvan âdemî balçıkdan.”
72. “pes ol vaqt kim tamâm yarattum anı dağı ürdüm anuñ içine canımdan (5) pes düşün aña secde eyleyiciler.”
73. 74. pes secde eyledi firîştelere dükelî dirilüben illâ iblîs boyun virmedi yâ ululık (6) istedi dağı oldı kâfirlerden.

75. eyitti Tañrı “iy iblīs! ne nesene yıǵdı seni kim secde eyleyesin aña kim yarattum (7) iki elüm ile? ay boyun virmedün mi yā oldun mı mütekebbirlerden?”

76. eyitti “bayık ben yigven andan yarattuñ beni oddan (8) dağı yarattuñ anı balçıqdan.”

77. eyitti “pes çık andan pes bayık sen sürilmişsin!”

78. “dağı bayık üzerüñe la’ netüm (9) yanud günine degin” ya’ nī kıyāmet.

79. eyitti “iy çalabum! pes mühlet vir baña ol güne degin kim kıparmalar yirden.”

80. 81. eyitti Tañrı “bayık sen mühlet virinilmişlersdensin (10) bilinmiş vaqt günine degin.”

82. 83. eyitti iblīs “‘izzetüñ haqqı-ıçün azduram anları dükelcüğini illā kullaruñı (11) anlardan hālīs olmışlar.”

84. 85. eyitti Tañrı “pes toǵru dağı toǵru eydürin talduram tamuyı senden [244b] dağı andan kim uydı saña anlardan dükelcüğün.”

86. eyit “dilemezin size vahy üzere hıç kirı dağı degülin ben (2) gendüzinde yok nesene göstericilerden.”

87. “degül ol ya’ nī kıur’ān illā ögüt ‘ālemlere.”

88. “dağı bilesiz haberini bir zamāndan soñra” ya’ nī bedr günü yā ölüm vaqtı yā kıyāmet günü.

1.39 Sūratü’z -Zümer /39/

(75 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (3) indürmegidür kitāb’uñ Tañrı’dan beñdeşsüz dürüst işlü sözlü.

2. bayık biz indürdük saña (4) kıur’ān’ı haqq-ıla pes tapuñ Tañrı’ya ıhlāş eyleyiciyiken aña dīni.

3. ay Tañrı’nuñdur dīn şafı! ya’ nī şirkden. dağı anlar kim duttılar (5) andan ayruq Tañrılar “tapmayavuz anlara illā anuñ-ıçün kim yakın eyleyeler bizi Tañrı’dın yaña yakınlık”. bayık Tañrı hükm eyler (6) aralarında anuñ içinde kim anlar anuñ içinde tartışurlar. bayık Tañrı yol göstermez aña kim ol yalancıdır kâfir olıcı.

4. (7) eger dilese-di Tañrı kim duta oğul kıız üyüre-di andan kim yaradur anı kim diler. arulığı anuñ ol Tañrı’dur (8) bir kıahr eyleyici.

5. yarattı gökleri dağı yiri haqq-ıla. şarar giceyi gündüz (9) üzere dağı şarar gündüzi gice üzere. (10) dağı musaḥḥar eyledi güneşi dağı ayı her biri yürir adanılmış zamān vaqtına degin. ay ol beñdeşsüz yarlıgayıcıdır!

6. [245a] yarattı sizi bir nefsdan andan eyledi andan çiftin ya'nî havvâ. dağı indürdi sizün için (2) yılkılardan sekiz çiftler yaradur sizi karınlarında analaruñuzuñ yaratmak yaratmağdan soñra karañulıklarda üç şol Tañrı çalabuñuzdur anuñdur pâdişahlık. yokdur Tañrı illâ ol pes nite döndürinilürsiz! ya'nî imândan.

7. (3) eger kâfir olursañuz bayık Tañrı hâcetsüzdür sizden dağı râzî olmaz kullarından kâfirlik. dağı eger şükr eyleyesiz râzî ola ol şükre (4) sizün için. dağı götürmeye götürici nefs dağı bir nefs yazuğın. andan çalabuñuzdın yaña dönecegüñüzdür pes haber vire size anı kim olduñuz (5) işlersiz. bayık ol bilicidür gögüzlerdegiyi.

8. dağı kaçan kim yokandı âdemiye ziyân okıdı çalabı'sını (6) dönici-y-iken andın yaña andan kaçan kim virdi aña ni'met gendüden unıttı anı kim oldı-y-ıdı okır andın yaña ilerüden. (7) dağı eyledi Tañrı'ya beñdeşler tâ azdura yolından. eyit “göneñ küfrüñ-ile. az bayık sen (8) od ehliñdensin.”

9. iy ol kim ol durıcıdur ta'at üzere gice şa'atında secde eyleyici-y-iken dağı тұrurken қорқар âhiretde (9) dağı umar çalabı'sı rahmetini? eyit ya'nî şol kâfire “hiç berâber ola mı anlar kim bilürler dağı anlar kim bilmezler?” (10) ögütlenmeye illâ 'ağıllar isleri.

10. eyit “iy kullarum anlar kim imân getürdiler қорқуñ çalabuñuzdan! anlara kim (11) eylük eylediler uşbu dünyede eylükdür. dağı Tañrı yiri güñdür. bayık tamâm virinildi şabr eyleyiciler [245b] müzdleri hisâbsuz.”

11. eyit “bayık ben buyrıldum kim tapam Tañrı'ya ıhlâş eyleyici-y-iken anuñ-içün dîni.”

12. (2) “dağı buyrıldum tâ olavan müsülmânlaruñ ilki.”

13. eyit “bayık ben қорқарın eger âsî olur-isem çalabuma (3) 'azâbından ulu güñüñ.”

14. eyit “Tañrı'ya taparın ıhlâş eyleyici-y-iken aña dînümi.”

15. “pes tapuñ anı kim diledüñüz (4) andan ayruқ.” eyit “bayık ziyânlular anlardur kim ziyân eylediler gendüzilerine dağı evi қавуmlарma қıyâmet (5) günü ay şol oldur ziyân bellü!

16. anlaruñdur yuқarularından şayvanlar oddan dağı aşamalarından (6) şayvanlar. şol қорқıdur Tañrı anuñ-ile kullarını. iy kullarum қорқуñ benden!

17. dağı anlar kim şaқındılar (7) butdan kim tapalar aña dağı döndiler Tañrı'dın yaña anlaruñdur muştılık. pes muştıla kullaruma.

18. (8) anlar kim işidürler sözi ya'nî қur'ânı yâ dükeli sözi pes uyarlar görklüsine anlar. anlardur kim toғru yol gösterdi anlara Tañrı (9) dağı anlardur 'ağıllar isleri.

19. iy her kim vâcib oldı anuñ üzere 'azâb sözi ay sen (10) қurtарur mısın anı kim

oddadur?

20. lakin anlar kim qorqıdılar çalabı'larından anlaruñdur köşkler üstinden köşkler (11) yapılmış aqar altından ırmaqlar. Tañrı va' desı yalan eylemez Tañrı va' deyi.

21. iy görmedüñ mi [246a] bayıq Tañrı indürdi gökden şu pes givürdi anı çeşmelere yirde? andan çıkarur anuñ-ile ekin (2) dürlülenmiş renkleri andan qurır pes göresin anı şararmış andan kıılır anı uvaq. bayıq anuñ içinde (3) endişe eylemekdür 'ağıllar islerine.

22. ol kim açdı Tañrı gögsini müsülmanlık için ol (4) aydınlık üzeredür çalabı'sından pes vay katı gönüllülere Tañrı zikrinden! anlar azgunlıqdadur (5) bellü.

23. Tañrı indürdi söz görklüregın bir kitāb bir nicesi bir nicesine ikin ikinler. ürperür ditreyü andan (6) derileri anlaruñ kim qorqarlar çalabı'larından andan yumşanur derileri anlaruñ dağı gönülleri (7) Tañrı zikrindin yaña. şol toğru yolıdur Tañrı'nuñ toğru yol gösterür anuñ-ile her kime kim diler. dağı her kimi azdura Tañrı yoqdur anuñ (8) hıç toğru yol gösterici.

24. ay ol kim şaquina yüzi-y-ile 'azāb yavuzından kıyāmet günü dağı eyidildi zālimlere (9) "tađuñ anı kim işlerdüñüz."

25. yalan duttı anlar kim anlardan ilerü-di pes geldi anlara 'azāb (10) andan kim bilmezler.

26. pes tağurdı anlara Tañrı rüsvāylığı yakın dirlikde dağı āhıret 'azābı (11) büyügirekdür eger oldılar-ise bilürler.

27. dağı beyān eyledük ādemilere uşbu qur'an içinde [246b] her bir meşelden ola kim anlar öğütleneler.

28. qur'an 'arabca egrilik issi degül ola kim anlar qorqalar.

29. (2) urdı Tañrı bir meşel bir er anuñ içinde ortaqlardur tartışıcılar dağı bir er hālis bir erüñ. hıç (3) berāber mıdur ol iki meşeldin yaña? sipās şükr Tañrı'nuñ belki eyregi anlaruñ bilmezler.

30. bayıq sen ölürseñ dağı bayıq anlar ölülerdür.

31. (4) andan bayıq siz kıyāmet günü çalabuñuz katında tartışasız.

32. pes kim zālimıraqdur andan kim yalan söyledi Tañrı üzere (5) dağı yalan duttı toğruyu ya'nı qur'an'ı ol vaqt kim geldi aña? ay degül mi tamuda turaq kāfirlere?

33. dağı ol kim getürdi (6) toğruyu ya'nı qur'an'ı dağı toğru duttı anı anlardur muttaqılar.

34. anlaruñdur ol kim dilerler çalabı'ları katında (7) şol yanuddur eylük eyleyenlerüñ.

35. tā arıda dağı örte Tañrı anlardan yazuğın anuñ kim işlediler dağı yanud vire

anlara müzdlerin (8) görklüregi-y-ile anuñ kim oldılar işlerler.

36. iy degül mi Tañrı kifāyet idici kılına? dañı qorqıdurlar seni anlaruñ-ıla kim (9) Tañrı'dan ayruğdur. dañı her kimi azdura Tañrı yoğdur anuñ hiç yol gösterici.

37. dañı her kime toğru yol göstere Tañrı yoğdur anuñ hiç azdurıcı. (10) ay degül mi Tañrı ġālib öc almak issi?

38. dañı eger şorar isen anlara “kim yarattı gökleri dañı yiri?” (11) eyideler Tañrı!” eyit “ñaber virüñ ol kim taparsız Tañrı'dan ayruğ eger diler-ise baña Tañrı [247a] ziyān hiç anlar gidericiler mi dūr ziyānını yā diler-ise baña rañmet hiç anlar dutıcılar mıdur (2) rañmetin?” eyit “tap baña Tañrı. anuñ üzere tevekkül eyler tevekkül eyleyiciler.”

39. 40. (3) eyit “iy qavmum! işleñ haluñuz üzere bayıq ben işleyiciven. pes tiz bilesiz anı kim gele aña ‘azāb (4) rüsvāy eyleye anı dañı ine anuñ üzere ‘azāb tırıcı.”

41. bayıq biz indürdük üzerüñe qur'an'ı ādemiler içün haqq-ıla. (5) pes her kim toğru yol duta gendüzi içündür dañı her kim azdı azmaz illā gendüzi üzere. dañı degülsin anlaruñ üzere (6) şaqlayıcı.

42. Tañrı alur canları ölmeği vaqtında dañı anı kim ölmedi uyqusı vaqtında (7) pes dutar anı kim hükm eyledi anuñ üzere ölümü dañı viribir birisin adanılmış vaқта degin. bayıq (8) şunuñ içinde nişānlardur bir qavma kim endişe eylerler.

43. iy duttılar mı Tañrı'dan ayruğ şafa' atçılar? (9) eyit “iy dañı eger oldılar-ise mālİK olmazlar neseneye dañı añlamazlar?”

44. eyit “Tañrı'nuñdur şafa' at dökeli. anuñdur (10) gökler pādişāhlığı dañı yirüñ. andan andın yaña döndürilesiz.”

45. dañı qaçan anıla Tañrı yaluñuz ürker (11) gönülleri anlaruñ kim inanmazlar āñirete dañı qaçan kim anıla anlar kim Tañrı'dan ayruğdur anlar [247b] sevinürler.

46. eyit “iy Tañrı yaradıcı gökleri dañı yiri bilici ġaybı dañı hāzırı! (2) sen hükm eylesin kullaruñ arasında anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde tartışurlar.”

47. dañı eger bayıq mıssa anlaruñ kim zulm eylediler (3) ol kim yir dedür dükeli dañı anuñ ġibi bilesinde şatun alalardı anuñ-ile ‘azāb yüzindan (4) kıyāmet ġünü dañı zāhir oldı anlara Tañrı'dan ol kim olmadılardı şanurlar.

48. dañı zāhir oldı anlara yavuzlıqları (5) anuñ kim işlediler dañı indi anlara ol kim oldılardı anı yañşularlar.

49. pes qaçan kim yoğandı ādemiye (6) ziyān oğıdı bizi andan qaçan kim virdük aña ni‘met bizden eyitti: “bayıq virinildüm anı bilmek üzere” belki ol (7) fitnedür şınamağdur velikin eyregi anlaruñ bilmezler.

50. bayıq eyitti anı (8) anlar kim anlardan ilerü-di pes aşşı eylemedi anlara ol kim

oldıladı işlerler.

51. pes degdi anlara yavuzlıkları anuñ kim işlediler. dağı anlar kim zulm eylediler (9) uşbunlardan ya‘nı kırayş kâfirleri tiz ire anlara yavuzlıkları anuñ kim işlediler dağı degül anlar ‘âciz eyleyiciler.

52. ay dağı bilmediler mi kim (10) bayık Tañrı döşer rûzıyı her kime diler-ise dağı tar dutar? bayık şunuñ içinde nişānlardur kıavma kim (11) inanurlar.

53. eyit “iy kıullarum anlar kim yavuzlık eylediler gendüzleri üzere! nevmîd olman Tañrı rahmetinden. [248a] bayık Tañrı yarlıgar yazuqları dükelin bayık ol yarlıgayıcıdur rahmet kıılıcı.”

54. dağı dönüñ çalabuñuzdın yaña (2) dağı ihlâş eyleñ aña ilerü kim gele size ‘azāb . andan yarı virinilmeyesiz.”

55. “dağı uyuñ görklüsine (3) anuñ kim indürildi sizdın yaña çalabuñuzdan andan ilerü kim gele size ‘azāb añsuzda siz (4) bilmez-iken.”

56. eyitmeginden nefis “iy kıasretüm anuñ üzere kim takısrılık eyledüm Tañrı yakınlığında ta‘atında! (5) dağı bayık oldum-ıdı yañşulayıcılardan.”

57. (6) yā eyitmeginden “eger bayık Tañrı toğru yol göstermiş misse baña oladum şakınıcılardan.”

58. yā eyitmeginden ol vaqt kim göre ‘azābı “eger bayık benüm bir gez dönmegüm var mıssa pes oladum eyü işlülerden.”

59. (7) evet ya‘nı eyidile aña bayık geldi saña āyetlerüm pes yalan duttuñ anı dağı boyun virmedüñ dağı olduñ kâfirlerden.

60. (8) dağı kıyāmet günü göresin anlan kim yalan söylediler Tañrı üzere yüzleri anlaruñ kıararmışdur. iy yok mı (9) tamuda turaq yiri mütekeb birlerüñ!

61. dağı kıurtarur Tañrı anları kim şakındılar kıurtılmaqlarıyla ya‘nı ta‘at. yokanmaya anlara (10) yavuzlık dağı kıayğurmayalar.

62. Tañrı yaradıcıdur her neseneyi dağı ol her nesene üzere şaklayıcıdur dağı iş sürici.

63. (11) anuñdur kilidi dilleri göklerüñ dağı yirüñ. dağı anlar kim kâfir oldılar Tañrı āyetlerine anlardur [248b] ziyānlular.

64. eyit: “iy Tañrı’dan ayruğa mı buyurursız baña kim tapam iy cāhiller!”

65. dağı bayık (2) vağy olındı saña dağı anlara kim senden ilerü-di “eger şirk eylesin bātil ola ‘amelüñ dağı olasın (3) ziyānlulardan.”

66. “belki Tañrı’ya tap dağı ol şükr eyleyicilerden.”

67. dağı ululamadılar yā bilmediler Tañrı bilmeği ululamağı (4) kıaqqınca. dağı

yir dükeli avcı içindedür ya'nî hükmindedür kıyâmet günü. dağı gökler dürilmişdür ya'nî kıyâmet günü (5) kudreti-y-ile. arulığı anuñ dağı yüceldi andan kim şirk eylerler.

68. dağı ürildi şür içine ya'nî ilk gez pes öldi anlar kim (6) göklerdedür dağı anlar kim yirdedür illâ anlar kim diledi Tañrı andan ürildi anuñ içine dağı bir pes ol vaqt (7) anlar tırımışlardur baqarlar.

69. dağı aydın oldı yir çalabı'sı nûrı-y-ıla dağı konıldı 'amel bitiler (8) dağı getürinildi peygamberler dağı tanuqlar hükm olındı aralarında haqq-ıla. dağı anlar güc eylenmeyeler.

70. (9) dağı tamām virinile her nefis anı kim işledi dağı ol bilürirekdür anı kim işlerler.

71. dağı sürinildi anlar kim kâfir oldılar (10) tamuya degin bölükler tā. kaçan kim gelem aña açılmış iken kapuları dağı eyitti anlara zebāniler (11) “iy gelmedi mi size yalavaçlar sizden okırlar üzerüñüze çalabuñuz āyetlerini dağı korkıdurlar sizi görmekten günüñüzi [249a] uşbu?” eyittiler “evet velikin vācib oldı 'azāb sözi kâfirler üzere.”

72. eyidildi “girüñ tamu kapularına ebed kalıcılarken anuñ içinde. pes yavuz oldı mütekebbirler yiri!”

73. dağı sürinildi ya'nî binütleri anlar kim korkdılar (3) çalabı'larından uçmağdın yaña bölükler tā kaçan geldiler aña açılmış iken kapuları dağı eyitti anlara (4) şaklayıcıları anuñ ya'nî uçmağñ “selāmdur üzerüñüze!. arıduñuz pes girün aña ebed kalıcılarken.”

74. dağı eyittiler “şükr Tañrı'ya (5) ol kim togru kıldı bize va' desini dağı virdi bize yiri ya'nî uçmağ yirini yir dutaruz uçmağdan kında kim dilerüz. (6) pes eyüdür müzdi işleyicilerüñ!”

75. dağı göresin firişteleri yörendürü tırımışlar 'arş yörendürüsünde tesbîh eylerler (7) çalabı'larını ögmeg-ile ya'nî mü'minler uçmağ girdügi-y-içün dağı hükm eylenildi aralarında haqq-ıla ya'nî 'adl-ıla dağı eyidildi “şükr Tañrı'ya 'ālemler bisleyicisi.”

1.40 Sūratü'l-Mü'min-EL-Ğaafir /40/

(85 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (8) hükm olındı ol kim olasıdur.
2. indürmegi kitāb'uñ Tañrı'dan beñdeşsüz bilici.
3. yazuğ yarlıgayıcı dağı tevbe kılmak kabül eyleyici (9) katı 'azāblu eylük eylemek issi. yokdur Tañrı illâ ol andın yañadur dönecek yir.
4. tartışmaz Tañrı āyetlerinde [249b] illâ anlar kim kâfir oldılar. aldamasuñ seni

dönmeklikleri iller içinde.

5. yalan duttı anlardan ileri nūḥ kavmı (2) daḥı bölükler anlardan soñra. daḥı қаşд eyledi her ümmet yalavaçlarına tā dutalar anı daḥı dartışdılar bâṭıl-ıla tā (3) bâṭıl eyleyeler anuñ-ile ḥaqqı. pes duttum anları pes nite oldu ‘azābum!

6. daḥı ancılayın vācib oldu (4) çalabuñ sözi anlaruñ üzere kim kāfir oldılar ya‘nī kavmuñdan bayıķ anlar od isleridür.

7. anlar kim götürürler ‘arşı ya‘nī anlar dördür birinüñ topuğından ayağı altına degin biş yüz yıllık yoldur (5) daḥı anlar kim yörendürüsindedür ya‘nī kerrūbin firışteler tesbīḥ eylerler çalabı’ların ögmeg-ile daḥı inanurlar aña daḥı yarlıgamaķ dilerler anlara kim (6) imān getürdiler “iy çalabumuz! irdün her neseneye raḥmetdın yaña daḥı bilmekdin yaña pes yarlıga anları kim tevbe eylediler daḥı uydılar (7) yoluña daḥı şaķla anları ṭamu ‘azābından.”

8. “iy çalabumuz! daḥı givür anları ‘adn uçmaķlarına ol kim va‘de eyledüñ anlara (8) daḥı anları kim eyü oldu atalarından daḥı çiftlerinden daḥı nesillerinden. bayıķ sen beñdeşsüzsin (9) dürüst işlü dürüst sözlü.”

9. “daḥı şaķla anları yavuz işlerden. daḥı her kimi şaķlayasın yavuz işlerden ol gün bayıķ (4)raḥmet kılduñ aña.” daḥı şoldur (10) zafer bulmaķ ulu.

10. bayıķ anlar kim kāfir oldılar kıgrınalar “Tañrı düşmān duttuğı uluraķdur siz düşmān duttuğunuzdan (11) gendüzünüzi ol vaķt kim oķırmurduñuz imāndın yaña pes kāfir olurduñuz.”

11. eyittiler: “iy çalabumuz! öldürdüñ bizi iki kez [250a] daḥı diriltdüñ bizi iki gez. pes ikrār eyledük yazuķlarumuza pes hiç var mı çıkacaķdın yaña yol ya‘nī oddan dünyedin yaña

12. şol (2) bayıķ andan ötürüdür kim kaçan oķındı Tañrı yaluñuz kāfir olduñuz daḥı eger şirk eylenilse aña inanasız. pes hükm Tañrı’nuñdur (3) yüce ulu.

13. ol oldur kim gösterür size nişānlarını daḥı indürür sizüñ içün gökden rūzī. daḥı (4) ögütlenmez illā ol kim dönesidür.

14. pes oķıñ ya‘nī ṭapuñ Tañrı’yı ihlāş eyleyicilerken aña dīni daḥı eger duşķar yavuz dutarlar-ise kāfirler.

15. (5) dereceler yüksek eyleyici ‘arş issi bırağur ya‘nī indürür rūhı yā cebreyil’i buyruğundan anuñ üzere kim diler kıllarından (6) tā қorқıda biribirin görmek güninden.

16. ol gün kim anlar çıkalar gizlenmeye Tañrı’ya anlardan nesene. (7) “kimüñdür pādişāhlıķ bugün?” “Tañrı’nuñdur” bir қаһr eyleyici.

17. ol gün cezā virinile her nefis işledügi-y-ile (8) zulm yoķdur. ol gün. bayıķ Tañrı tiz ḥisābludur.

18. daḥı k̥or̥k̥ıt anları k̥ıyāmet güninden. ol vaḳt kim gōñüller ya‘nī yürekler (9) boğazlaḡular k̥atındadur k̥ayḡu yudıcılar-iken. yokdur zālīmleruñ h̥ıç h̥ışmı ne daḥı şafa‘at eyleyici kim boyun virinile.

19. bilür gözler h̥ıyānetın daḥı anı kim (10) gizler gögüzler.

20. daḥı Tañrı hükm eyler ḥaḳk-ıla daḥı anlar kim okırlar (11) andan ayruḳ hükm eylemezler nesene. bayıḳ Tañrı ol işidicidür görici.

21. iy daḥı yürimediler mi yirde [250b] daḥı görmediler mi nite oldı soñı anlaruñ kim oldılar anlardan ilerü? oldılar anlar (2) k̥atıraḳ anlardan kuvvetdın yaña daḥı nişānlardın yaña yirde. pes duttı anları Tañrı yazuḳları-y-ıla daḥı olmadı anlaruñ Tañrı’dan (3) h̥ıç şaḳlayıcı ya‘nī ‘azābdan.

22. şol andan ötürü kim bayıḳ anlar güldür-di anlara yalavaḳları ḥüccetler-ile pes kâfir oldılar pes duttı (4) anları Tañrı. bayıḳ ol k̥avīdur k̥atı ‘azāblu.

23. 24. daḥı bayıḳ viribidük mūsā’yı nişānlarumuz-ile daḥı ḥüccet-ile (5) bellü fir‘avn’dın yaña daḥı ḥāman daḥı kaarun pes eyittiler “cādūdur gey yalancı.”

25. pes ol vaḳt kim geldi anlara (6) toḡrulıḡ-ıla bizüm k̥atumuzdan eyittiler “depeleñ oḡlanlarını anlaruñ kim imān getürdiler anuñ-ile daḥı diri koñ kızlarını anlaruñ.” (7) daḥı degül kâfirler mekri illā azḡunlık içinde.

26. daḥı eyitti fir‘avn “koñ beni depeleyeyin mūsā’yı daḥı okısuñ (8) çalabı’sına. bayıḳ ben k̥or̥karın kim döndüre dīnünüzi yā kim zāmır ol yirde fesād.”

27. daḥı eyitti (9) mūsā “bayıḳ ben şıḡındum çalabuma daḥı çalabuñuza her mütekebbirden inanmaz ḥisāb günine.

28. (10) daḥı eyitti bir er mü’min fir‘avn k̥avumından gizler imānın “iy depeler misiz bir eri eyitdüginden ötürü (11) çalabum Tañrı’dur? bayıḳ getürdi size ḥüccetler çalabuñuzdan. daḥı eger olur-ise yalancı anuñ üzere yalanı [251a] daḥı eger olur ise toḡru dege size bir nicesi anuñ kim k̥or̥kıdur sizi. bayıḳ Tañrı toḡru yol göstermez aña kim ol fesād eyleyici dūr ya‘nī müşriḳ (2) gey yalancı.”

29. “iy k̥avmum! sizüñdür pādīşāhlık bugün ḡālib olıcılarken yirde pes kim yardım vire bize (3) Tañrı ‘azābından eger gelür-ise bize?” eyitti fir‘avn dilemezin size “görmezin ben illā anı kim görürin ya‘nī gendüzümü daḥı yol göstermezin size (4) illā k̥urtılmaḳ yolını.”

30. daḥı eyitti ol kim imān getürdi “iy k̥avmum! bayıḳ ben k̥or̥karın sizüñ üzere bölükler (5) günü gibi.

31. nūḥ k̥avmı ‘ādeti gibi daḥı ‘ād (6) daḥı şemūd daḥı anlar kim anlardan soñra. daḥı degül Tañrı diler zulmı k̥ullarına.”

32. “daḥı iy k̥avmum! bayıḳ ben k̥or̥karın sizüñ üzerüñüze k̥ıḡrışmaḳ günin.”

33. “ol gün kim yüz döndüresiz (7) yüz döndürücilerken yokdur sizün Tañrı’dan hiç şaklayıcı. dağı her kimi azdura Tañrı yokdur anuñ yol gösterici.”

34. (8) “dağı bayık geldi size yūsuf ilerü hücetler-ile pes dāyim olduñuz gümān içinde andan kim getürdi size (9) anı. tā kaçan kim helāk oldu eyittüñüz hergiz viribimeye Tañrı andan soñra hiç yalavaç. ancılayın azdurur Tañrı (10) anı kim ol fesād eyleyicidür gümānlü.

35. anlar kim tartışurlar Tañrı āyetlerinde hücetsüz kim (11) geldi anlara ulu oldu düşmān dutmağdın yaña Tañrı katında dağı anlaruñ katında kim imān getürdiler. ancılayın mühr urur Tañrı her gönül [251b] üzere mütekebbir boyun virmeyici.

36. 37. dağı eyitti fir‘avn “iy hāman! yap benüm için köşk ola ki ben irem (2) yollara yollarına gökleriñ pes baķam mūsā Tañrı’sındın yaña dağı bayık ben şanurvan anı (3) yalancı.” dağı ancılayın bezenildi fir‘avn’a yavuz işi dağı döndürinildi yoldan. dağı degül fir‘avn yavuz şandığı (4) illā ziyān içinde.

38. dağı eyitti ol kim imān getürdi (5) “iy ķavmum! uyuñ baña yol gösterem size ķurtılmaķ yolını.”

39. “iy ķavmum! degül uşbu yaķın dirlik illā gönenmek dağı bayık soñrağı duraķ sarāyıdır.

40. her kim (6) işleye yavuz işi cezā virilmeye illā ancılayın dağı her kim işleye eyü işi irkekden yā dışıden (7) ol mü‘min-iken pes anlar givürineler uçmağa rüzī virineler anuñ içinde hisābsuz.”

41. (8) “dağı iy ķavmum! ne geldi baña oķırın sizi ķurtılmağdın yaña dağı oķırsız beni oddın yaña?”

42. “oķırsız beni (9) tā kāfir olam Tañrı’ya dağı şirk getürem Tañrı’ya anı kim yokdur benüm aña bilmek dağı ben oķırın sizi beñdeşsüzdin yaña yarlıgayıcı.”

43. (10) “vācib oldu bayık ol kim oķırsız beni andın yaña yokdur anuñ oķımaķ dünye içinde ne dağı āhiretde . dağı bayık (11) dönecegümüz yir Tañrı’dın yañadur. dağı bayık yavuz işlüler anlardur od isleri.”

44. “pes tiz anasız anı kim eydürin [252a] size. dağı işmarların işümi Tañrı’ya bayık Tañrı görıcidür ķullarını.”

45. pes şakladı anı Tañrı yavuzlıklarından (2) anuñ kim mekr eylediler dağı indi fir‘avn ķavmına yavuzı ‘azābuñ.

46. od ‘arz olınurlar anuñ üzere ya‘nī sinde (3) irte dağı gice. dağı ol gün kim tura ķıyāmet “givürüñ fir‘avn ķavumını ‘azābuñ katı rağına”.

47. (4) dağı ol vaķt kim tartışalar od içinde pes eyide za‘iflar anlara kim ululıķ

istediler “bayık biz olduğ-ıdı (5) size uyundu pes hiç siz def eyleyiciler misiz bizden bir ülü oddan?”

48. eyitti anlar kim ululuk istediler (6) “bayık biz dükeli anuñ içindev bayık Tañrı hükm eyledi kullar arasında.”

49. dağı eyitti anlar kim oddadur tamu şaklayıcılara (7) “okın çalabuñuzı yiynildsüñ bizden bir gün ‘azābdan.”

50. eyittiler “iy dağı gelmedi mi size yalavaçlarıñuz (8) hüccetler-ile?” eyittiler “evet.” eyittiler pes okıñ dağı degül kâfirler okımağı illā azğunlık içinde.”

51. bayık biz arka virevüz (9) yalavaçlarumuza dağı anlara kim imān getürdiler yakın dirlik içinde dağı ol gün kim tura tanuqlar.

52. ol gün kim aşşı eylemeye (10) zālamlere ‘uzurlandukları dağı anlarundur la‘net dağı anlarıñdur sarāy yavuzı.

53. 54. dağı bayık virdük mūsā’ya (11) toğru yol. dağı mīrās virdük benī isrāyil’e tevrīt’i yol göstermek içün dağı öğüt içün ağıllar islerine.

55. [252b] pes şabr eyle bayık Tañrı va‘desi hağdur. dağı yarlıgamak iste yazuğña. dağı namāz kıl (2)çalabun ögmegi-y-ile gice dağı (2) tañ vaktına girmekde.

56. bayık anlar kim tartıştırlar Tañrı āyetlerinde hüccetsüz kim geldi anlara (3) degül göğüzleri içinde illā kibr degül anlar iriciler aña. pes şıgın Tañrı’ya bayık ol işidicidür görıcidür.

57. bayık (4) gökler yaratmağı dağı yir ulurağdur ādemīler yaratmağından velikin ādemīler eyregi (5) bilmezler.

58. dağı berāber degül gözsüz dağı görür dağı anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler (6) ne dağı yavuzlık eyleyici. az öğütlenürsiz!

59. bayık kıyāmet gelicidür gümān yoğdur anuñ içinde (7) dağı velikin ādemīlerüñ eyregi inanmazlar.

60. dağı eyitti çalabuñuz “okın benī cevāb virem size. (8) bayık anlar kim kibr eylediler kullıgumdan, tiz gireler tamuya horlar iken.”

61. Tañrı oldur kim eyledi sizüñ içün (9)giceyi tā dölensiz anuñ içinde dağı gündüzi görici. bayık Tañrı fazl issidür ādemīler üzere velikin (10)eyregi ādemīlerüñ şükr eylemezler.

62. şol Tañrı çalabuñuzdur her neseneyi yaradıcı. (11) yoğdur Tañrı illā ol pes nite (11)döndürinilürsiz! ya‘nī imān dan.

63. ancılayın döndürineler anlar kim oldılar Tañrı nişānlarına inkār eylerler.

64. [253a] Tañrı oldur kim kıldı sizüñ içün yiri dölenecek dağı gögi örtü. dağı

süretlandurdi sizi pes görklü eyledi süretlaruñuzı. (2) dağı rūzî virdi size arılardan. şol Tañrı çalabuñuzdur çok hayırlı oldı Tañrı ‘älemler çalabı’sı.

65. (3) oldur diri yoğdur Tañrı illā ol; pes oqıñ anı ihlāş eyleyicilerken aña dīni ögmek Tañrı’nuñdur ‘älemler bisleyicisi.

66. (4) eyit: “bayıķ ben yıgındum kim tapam anlara kim oqırsız Tañrı’dan ayruķ ol vaķt kim geldi baña (5) hücetler çalabumdan. dağı buyrıldum kim müsülmān olam ‘älemler çalabı’sına.

67. ol oldur kim (6) yarattı sizi toprağdan andan nuţfağdan oğlan olduğı şudan andan uyışmış kandan andan çıkarur sizi gici oğlan iken tā (7) iresiz yigidiğüñüze andan tā olasız kocalar. dağı bir niceñüz oldur kim can alınur ilerüden (8) dağı iresiz adanılmış vaķta degin dağı ola kim siz anlayasız.

68. ol oldur kim dirürür dağı öldürür pes kaçan kim hükm eyleye (9) bir işe bayıķ eydür aña “ol!” pes olur.

69. iy baķmaduñ mı anlara kim tartışurlar Tañrı āyetlerinde? (10) nite döndürinürler!

70. anlar kim yalan duttilar kūr’ān’ı dağı anı kim viribidük anun-ıla yalavaçlarumuzu pes tiz (11) bileler

71. 72. ol vaķt kim bendler boyunlarında dağı zencirler tartınırlar issi şu içinde [253b] andan od içinde yandurınırlar.

73. 74. andan eyidildi anlara “kandadur ol kim ortak eylerdüñüz Tañrı’dan ayruķ?” (2) eyittiler “azdılar bizden belki oqımaz-ıduķ ya’nī tapmaz-ıduķ ilerü nesene.” ancılayın azdurur Tañrı kāfurları.

75. (3) şol andan ötürüdür kim sevünürdüñüz yirde haķsuz dağı andan ötürüdür kim kibr eyledüñüz göçekleñüz.

76. girüñ (4) tamu kapularına ebed kalıcılarken anuñ içinde. pes ne yavuzdur mütekebbirler turağı yiri!

77. pes şabr eyle bayıķ Tañrı va’desi (5) haķdur. pes eger gösterür isevüz saña bir nicesini anuñ kim va’de eylerüz anlara yā öldürürsevüz seni pes bizdin yaña döndürmeler.

78. (6) dağı bayıķ viribidük yalavaçlar senden ilerü. bir nicesi anlaruñ oldur kim kışsa eyledük saña dağı bir nicesi (7) oldur kim kışsa eylemedük saña. dağı olmadı hīç yalavaca kim getüre bir āyet illā Tañrı destürı-y-ıla. (8) pes kaçan kim geldi Tañrı buyruğı hükm olma haķk-ıla dağı ziyānlu ola anda bāıl işlüler.

79. Tañrı oldur kim eyledi (9) sizüñ içün yılķıları tā binsiz anlardan dağı anlardan yiyesiz.

80. daḥı sizüñdür (10) anlaruñ içinde menfa‘atlar. daḥı tā iresiz anlaruñ üzere ḥacata kim gögüzlerüñüz içindedür. daḥı anlaruñ üzere daḥı gemi üzere götürinilürsüz.

81. daḥı gösterür size (11) nişānlarını pes kankı nişānlarına Tañrı’nuñ inkār eyler misiz?

82. iy yürimediler mi yirde daḥı görmediler mi nite oldı [254a] şoñı anlaruñ kim anlardan ilerü-di? oldılar eyregirek anlardan daḥı katarak kuvvettın yaña daḥı nişānlardın yaña yirde. (2) pes aşşı eylemedi anlara ol kim işlerlerdi.

83. pes ol vaqt kim geldi anlara yalavaçları ḥüccetler-ile (3) sevindiler aña kim katlarında-y-ıdı anlaruñ bilmekden. daḥı indi anlara ol kim oldıardı anı yañşularlar.

84. pes ol vaqt kim (4) gördiler ‘azābumuzı eyittiler “inandux Tañrı’ya yaluñuz iken; daḥı kâfir olduk aña kim olduğıdı anı ortak eyleyiciler.”

85. pes olmadı aşşı eyler anlara (5) imānları ol vaqt kim gördiler ‘azābumuzı. Tañrı sürgünü ol kim bayıķ geçdi kulları içinde. daḥı ziyānlu oldı anda (6) kâfirler.

1.41 Sūratü’s -Secde-Fuṣṣilet /41/

(54 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r -rāḥīm

1. (7) ḥā ḥilmüm haḳḳı mīm muḥammed haḳḳı.
2. indürmek rüzī viriciden raḥmet kılıcı.
3. kitābdur kim beyān olınmışdur āyetleri ḳur’ān ‘arabca bir ḳavma kim (8) bilürler.
4. muştılayıcı daḥı ḳorḳıdıcı. pes yüz döndürdi eyregi anlaruñ pes anlar işitmezler.
5. daḥı eyittiler “göñüllerümüz (9) örtüler içindedür andan kim okırsız bizi andın yaña daḥı ḳulaḳlarımız içinde ağırlıḳdur. daḥı bizüm aramızda daḥı senüñ arañda perdedür (10) pes işle bayıķ biz işleyicivüz.”
6. eyit “degülven ben illā ādemī sizcileyin. vahy olunur bendin yaña degül Tañrı’ñuz illā bir Tañrı. [254b] pes toḡru oluñ andın yaña daḥı yarlıḡamaḳ dileñ andan.” daḥı vay yā ḳatı ‘azāb müşriḳlere.
7. anlar kim virmezler zekātı (2) daḥı anlar āḥirete anlar kâfirlerdür.
8. bayıķ anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler (3) anlaruñdur müzd kesilmemiş.
9. eyit “ay bayıķ siz kâfir mı olursız aña kim yarattı yiri iki gün içinde? (4) ya’nī yekşenbe düşenbe. daḥı kılursız aña beñdeşler. şol ‘ālemler ḳalabı’sıdur.”

10. daḥı kıldı anuñ içinde berk durur tağlar (5) anuñ üstinde. daḥı bereket virdi anuñ içinde daḥı endāze eyledi anuñ içinde rüzīlarını dört gün içinde ya‘nī seşenbe çiharşenbe berāber (6) şorıcılar.

11. andan kaşd eyledi gökdin yaña ol düttün iken pes eyitti aña daḥı yire (7) “gelüñ dileg-ile yā güc-ile.” eyittiler: “geldük boyun viricilerken.”

12. pes tamām eyledi anları-y-idi gökler (8) iki gün içinde ya‘nī pençşenbe ādīne. daḥı buyurdı her bir gökde buyruğın. daḥı bezedük yakın gögi çırağlar-ıla ya‘nī ılduzlar (9) daḥı şeytāndan saklamak ya‘nī şakladuk. şol endāze eylemegidür beñdeşsüz bilici.

13. pes eger yüz döndüreler eyit: “korķuttum sizi katı doķunıcı ‘azābdan (10) ‘ad katı daḥı ‘azābı gibi daḥı şemūd.

14. ol vaķt kim geldi anlara yalavaçlar ileylerinden daḥı (11) artlarından kim “tapmañ illā Tañrı’ya” eyittiler “eger dilese-di çalabumuz indüre-di firışteler. pes bayık biz aña kim [255a] viribinildüñüz anuñ-ile kāfirlerüz.”

15. ammā ‘ād ululık istediler yirde haķsız daḥı eyittiler (2) “kimdür kıtırak bizden güçdin yaña?” iy daḥı görmediler mi bayık Tañrı ol kim yarattı anları ol kıtırakdur anlardan (3) güçdin yaña? daḥı oldılar āyetlerümüze inkār eylerler.

16. pes viribidük anlarıñ üzere yil şovuk kıtı yil günlerde naḥslar (4) tā daduravuz anlara rüsvāylık ‘azābını yakın dirlik içinde daḥı āḥiret ‘azābı rüsvāy eyleyicirekdür. (5) daḥı anlar arķa virinilmeyeler.

17. daḥı ammā şemūd toğru yol gösterdük anlara pes sevdiler göz süzlīgi ya‘nī küfri toğru yol üzere. (6) pes duttı anları kıtı doķunıcı ‘azābı ħorlık ‘azābınıñ andan ötürü kim oldılar işlerler.

18. daḥı kırtarduk anları kim imān getürdiler (7) daḥı oldılar korķarlar.

19. daḥı ol gün kim dirinileler Tañrı düşmānları oddın yaña pes anlar yığınurlar dirilmek için.

20. tā ol vaķt kim (8) geldiler aña ya‘nī oda tanuķlık virdi anlarıñ üzere kıulaķları daḥı gözleri daḥı derileri al kim oldıladı (9) işlerler.

21. daḥı eyittiler derilerine “nişe tanuķlık virdüñüz bizüm üzerümüze?” eyittiler “söyletti bizi (10) Tañrı ol kim söyletti her nesneyi. daḥı ol yarattı sizi ilk gez daḥı andın yaña döndürinilesiz.”

22. “daḥı olmaduñuzdı gizlenürdüñüz (11) andan kim tanuķlık vire sizüñ üzerüñüze kıulağunuz ne daḥı gözlerüñüz ne daḥı derilerüñüz velikin gümān eyledüñüz [255b] kim bayık Tañrı bilmez çokı andan kim işlersiz.”

23. “daḥı şol gümānüñüzdür ol kim gümān. eyledüñüz çalabuñuza helāk eyledi sizi

(2) pes olduñuz ziyānlulardan.”

24. pes eger şabr eylerlerse od turağdur anlaruñ. dağı hoşnūdluğ isterlerse (3) degül anlar hoşnūd olınmışlardan.

25. dağı tağdir eyledük anlaruñ için işler pes bezediler anlara anı kim ileylerindedür ya‘nī dünya işi dağı anı kim (4) artlarındadur. dağı vācib oldı anlaruñ üzere söz ya‘nī ‘azāb kelimesi bölükler içinde kim geçdi anlardan ilerü perriden dağı ādemiden. (5) bayık anlar oldılar ziyānlular.

26. dağı eyitti anlar kim kāfir oldılar “kulağ dutmañ uşbu kur‘ān’ı dağı fayıdasuz söz söyleñ (6) anuñ içinde ola kim siz gālib olasız.”

27. pes bayık daduravuz anlara kim kāfir oldılar qatı ‘azābı dağı cezā virevüz anlara yavuzırağın (7) anuñ kim oldılar işlerler.

28. şol, cezāsıdur Tañrı düşmānlarınıñ od anlaruñdur anuñ içinde (8) ebed qalmaq sarāyı cezā virmek aña kim oldılar āyetlerümüze inkār eylerler.

29. dağı eyitti anlar kim kāfir oldılar “iy çalabumuz! göster bize (9) ol ikiyi kim azdurdı bizi perriden dağı ādemiden kıluñ anları ayaklarımız altına tā olalar (10) aşāğaraqlardan.”

30. bayık anlar kim eyittiler “çalabumuz Tañrı’dur”; andan, toğru oldılar iner anlaruñ üzere firişteler (11) ya‘nī ölüm vaqtında kim “korkmañ dağı kayurmañ dağı sevinmeñ uçmağ-ıla ol kim va‘de virinildüñüz”.

31. 32. [256a] “biz dostlaruñuz-uz ya‘nī firişteler eyide yakın dirlik içinde dağı āhiretde . dağı sizüñdür anuñ içinde ya‘nī āhiretde ol kim arzu eyler (2) nefsleruñüz dağı sizüñdür anuñ içinde ol kim dilersiz yaraqlanmış iken yarlığayıcıdan rahmet kılıcı.”

33. dağı kimdür görklürek (3) sözlü andan kim okıdı Tañrı’dın yaña dağı işledi eyü iş dağı eyitti “bayık ben müsülmānlardenven”?

34. dağı (4) berāber degül eyü iş ne dağı yavuz iş. def eyle anuñ-ile kim ol görklürekdür pes ol vaqt ol kim senüñ arañda (5) dağı anuñ arasında düşmānlıqdur kāne ol dostdur hışım.

35. dağı karşı getürinilmeye illā anlar kim şabr eylediler dağı (6) karşı getürinilmeye aña illā ülü issi ulu.

36. dağı eger depredür-ise seni vesvese eyleyü şeytāndan depretmek şıgırı Tañrı’ya (7) bayık ol işidicidür bilici.

37. dağı nişānlarından gicedür dağı gündüz dağı güneş dağı ay. (8) secde eylemeñ güneşe ne dağı aya dağı secde eyleñ ol kim yarattı anları eger olduñu-ise aña (9) taparsız.

38. pes eger kibr eylerlerse; anlar kim çalabuñuz qatındadur namāz kılırlar aña

gice (10) dağı gündüz dağı anlar üşenmezler.

39. dağı nişanlarından bayık sen görürsin yiri aşaklık eyleyici ya'nî kıru (11) pes ol vaqt kim indürdük anuñ üzere şuyı deprene ya'nî od bitmek deprene, dağı arta. bayık ol kim diriltti anı dirildicidür ölüler; [256b] bayık ol her nesene üzere güci yiterdür.

40. bayık anlar kim egilürler âyetlerümüz içinde ya'nî yalan dutarlar gizlenmezler (2) bizüm üzerümüze. ay ol kim bırağın-ıla od içine yigrekdür yâ ol kim gele imin kıyâmet günü? (3) işleñ anı kim diledüñüz bayık ol anı kim işlersiz göricidür.

41. bayık anlar kim kâfir oldılar kıur'an'a ol vaqt kim (4) geldi anlara ya'nî cezâ virineler dağı bayık ol kitâbdur 'azîz.

42. gelmeye aña bâtil ileyinden ne dağı (5) ardından. indürmekdür dürüst işluden sözluden öğülmiş.

43. eyidinilmez saña illâ ol kim bayık eyidinildi yalavaçlara (6) senden ilerü. bayık çalabuñ yarlıgamaç issidür dağı 'azâb issidür ağırdıcı.

44. dağı eger eylese-dük anı (7) kıur'an 'arabî dilinden ayruç eyideler-îdi "nişe beyân olınmadı âyetleri anuñ? iy 'acemi midür dağı 'arabca mıdur?" eyit "ol (8) anlara kim imân getürdiler toğru yoldur dağı şifâdur." dağı anlar kim inanmazlar kulağlarında ağırlıkdur dağı ol (9) anlaruñ üzere müşkildür. anlar kığırınalar ırak yirden ya'nî işidümeye kığırdıqları.

45. dağı bayık virdük mūsâ'ya (10) tevrît'i pes tartışık oldı anuñ içinde. dağı eger degül misse söz kim geçdi çalabuñdan hükm olma-y-dı aralarında. (11) dağı bayık anlar gümân içindedür andan gümân bırağıcı.

46. her kim işler-ise eyü iş gendüzi içündür her kim yavuz işler-ise gendüzi üzere. [257a] dağı degül çalabuñ zulm eyleyici kullara.

47. andın yaña döndürinilür kıyâmet bilmek. dağı çıkmaz hiç yimişler (2) kıaplarından dağı yüklü olmaz hiç dişi dağı toğurmaz illâ bilmegi-y-ile. dağı ol gün kığıra anlara (3) "kanı ortaklarum?" eyittiler "bildürdük saña yokdur bizden hiç tanuñ."

48. dağı azdı anlardan ol kim oldılar (4) taparlar ilerüden. dağı bayık bildiler yokdur anlaruñ hiç kaçacak yir.

49. üşenmez âdemî (5) ya'nî kâfir eyü nesene dilemekden ya'nî mal baylık. dağı eger yokanur-ise aña yavuz pes nevmîd olıcudur ya'nî rahmetten.

50. dağı eger dadurursavuz aña ya'nî virürsevüz rahmet (6) bizden ya'nî baylık sağlık katılıkdan soñra kim eyide "uşbu benümdür dağı şanmazın kıyâmeti durıcudur dağı eger (7) döndürinilürsem çalabumdın yaña bayık benüm anuñ katındadır eylük" pes kıhaber virevüz anlara kim kâfir oldılar anı kim işlediler (8) dağı daduravuz anlara kıatı 'azâbdan.

51. dağı kaçan kim ni' met virevüz âdemiye yüz döndüre (9) dağı ırak eyleye

yanını dağı kaçan kim yoğaña aña yavuz pes du‘ā issidür çok.

52. eyit: “haber virün eger olursa ya‘nī kūr‘ān (10) Tañrı kıatından andan kâfir olursañuz aña kimdür azğunırağ andan kim ol muhalefet içindedür ırak?”

53. (11) tiz gösterevüz anlara nişanlarumuzu yir gök kıranlarında dağı gendüzilerinde tā bellü ola anlara kim bayık ol ya‘nī kūr‘ān hağdur. [257b] ay dağı tap olmadı mı çalabuñ bayık ol her nesene üzere tanuğdur?

54. iy bayık anlar şek içindedür çalabı’ların görmekten! (2) iy bayık ol her nesene (2)kaplayıcıdur! ya‘nī ‘ilmi-y-ile kudreti-y-ile.

1.42 Sūratü’ş-Şūrā /42/

(53 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. 2. (3) ḥilm mecd ‘ilm senā kudrat.
3. ancılayın vaḥy eyler şendin yaña dağı anlardın yaña kim senden ilerü-di Tañrı beñdeşsüz dürüst işlü (4) dürüst sözlü.
4. anuñdur ol kim göklerdeñür dağı ol kim yirdedür dağı ol yücedür ulu.
5. yakın olur gökler kim (5) yarılalar ya‘nī müşrikler sözinden üstlerinden. dağı firışteler tesbîḥ eylerler çalabı’ları ögmegi-y-ile dağı yarlıgamağ dilerler (6) anlaruñ için kim yirdedür. ay bayık Tañrı oldur yarlıgayıcı rahmet kılıcı!
6. dağı anlar kim duttılar (7) andan ayruğ dostlar Tañrı şaklayıcıdur anlaruñ üzere ya‘nī ‘amelleri dağı degülsin anlaruñ üzere iş sürici.
7. dağı ancılayın (8) vaḥy eyledük saña kūr‘ān ‘arabca tā kıorğıdasın mekke’yi dağı anı kim yörendürisindedür dağı kıorğıdasın (9) dimek güninden gümān yoğdur anuñ içinde. bir bölük uçmağda dağı bir bölük tamuda.
8. dağı eger (10) dilese-di Tañrı eyleye-di anları bir ümmet ya‘nī müsülmān velikin givürür anı kim diler rahmetine ya‘nī islām’a. [258a] dağı zālimler yoğdur anlaruñ hiç dost ne dağı arka virici.
9. belki duttılar andan ayruğ dostlar ya‘nī çalabılar? (2) Tañrı oldur çalab! dağı ol dirürür ölüleri dağı ol her nesene üzere güci yiter.
10. dağı ol (3) kim tartışduñuz anuñ içinde, neseneden hükmi anuñ Tañrı’dın yañadur. şol Tañrı çalabumdur anuñ üzere tevekkül eyledüm (4) dağı andın yaña dönerin.
11. gökler yaradıcı dağı yir. eyledi sizün için gendüzünüzden çiftler (5) dağı yılkıllardan çiftler ya‘nī irkek dışı. yaradur sizi anuñ içinde yoğdur taman ancılayın nesene dağı ol işidicidür (6) görici.

12. anuñdur kilidi dilleri gökleriñ dağı yirüñ döşer rüzıyı her kime kim diler dağı (7) tar eyler. bayık ol her nesneyi bilicidür.

13. beyān eyledi sizüñ için dinden anı kim ısmarladı anı nūh’a. dağı anlar kim (8) vahy eyledük şendin yaña dağı anı kim ısmarladuk anı ibrahīm’e dağı mūsā’ya dağı isa’ya kim “tururuñ dīni (9) dağı bölük bölük olmañ anuñ içinde”. ulu oldu müşriklar üzere ol kim okırsız anları andıra yaña. Tañrı üyürür gendüdin yaña (10) anı kim diler dağı toğru yol gösterür gendüdin yaña aña kim döner.

14. dağı bölük bölük olmadılar illā andan sonra kim geldi anlara (11) bilmek hased için kim aralarında. dağı eger degül-misse söz kim geçti çalabuñdan adanılmış vaқта degin hükmi olına-y-dı [258b] aralarında. dağı bayık anlar kim mīrās virinildiler kitāb ya’nī yāhūd dağı naşrānī anlardan sonra şek içindedür andan ya’nī muḥammed’den gümān bırağıcı.

15. (2) pes şunuñ için kığır dağı toğru ol nite kim buyırıldıñ. dağı uyma nefsleri dileklerine dağı eyit “inandum (3) aña kim indürdi Tañrı kitāb dağı buyırıldum tā ‘adl eyleyem arañuzda Tañrı çalabumuzdur dağı çalabuñuz. bizümdür (4) ‘amellerümüz dağı sizüñdür amellerüñüz. tartışık yoğdur aramızda dağı aramızda Tañrı dire aramızda. dağı andın yaña dönecek yir.”

16. (5) dağı anlar kim tartışdılar Tañrı dīninde andan sonra kim qabül olındı anuñ içinde ya’nī du‘āsı hüccetleri bātıldur (6) çalabı’ları qatında dağı anlarıñ üzere qaxımağdur dağı anlarıñdur ‘azāb qatı.

17. Tañrı oldur kim (7) indürdi kitāb’ı haqq-ıla dağı terāzüyı ya’nī ‘adlı. dağı ne bildürür saña ola kim kıyāmet yağındur.

18. (8) ivdürmek ister kıyāmetı anlar kim inanmazlar aña dağı anlar kim imān getürdiler qorqıcılardur andan (9) dağı bilürler kim bayık ol hağdur. ay bayık “anlar kim tartışurlar kıyāmet içinde azğunlıqdadur (10) ırağ

19. Tañrı eyü işlödür qullarına rüzı virür aña kim diler. dağı ol güci yiterdür gālibdür.

20. (11) her kim diler ise āḫiret ekinin arturavuz anuñ-içün ekininde dağı her kim diler-ise [259a] dünya ekinin virevüz aña andan dağı yoğdur anuñ āḫiretde hıç ülü.

21. iy anlarıñ ortakları mı var kim beyān eylediler anlarıñ için dinden anı kim destür virmedi aña Tañrı? dağı eger degülmissse ayırmak sözi hüküm olına-y-dı aralarında. (2) dağı bayık zālimler anlarıñdur ‘azāb ağırdıcı.

22. göresin zālimleri qorqıcılar andan kim (3) işlediler dağı ol düşicidür anlara. dağı anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler uçmağlar çayırlarında (4) anlarıñdur ol kim dilerler çalabı’ları qatında. şol oldur fażıl ulu.

23. şol oldur kim muştılar Tañrı (5) kullarına anlar kim imān getürdiler dañı işlediler eyü işler. eyit “dilemezin size anuñ üzere kiri likin dostlık dilerin (6) hışımlık içinde.” dañı her kim kesb eyler ise eyü iş arturavuz anuñ-içün ol eyü iş içinde görklüdür. bayık Tañrı yarlıgayıcıdur müzd viricidür şükre

24. (7) belki eydürler “yalan bağladı Tañrı üzere yalan”? pes eger diler-ise Tañrı bağlaya ya‘nī şabrı göñlün üzere. dañı yoya Tañrı (8) bātılı dañı şābit eyleye haqqı ya‘nī islām’ı sözleri-y-ile ya‘nī kūr’ān. bayık ol bilicidür gögüzler issini ya‘nī endişeleri.

25. dañı ol ol!dur kim qabul eyler (9) tevbeı kullarından dañı ‘afv eyler yavuz işlerden dañı bilür anı kim işlerler.

26. pes uy virür anlara kim (10) imān getürdiler dañı işlediler eyü işler dañı arturur anlara fazlından. dañı kâfirler anlaruñdur (11) ‘azāb qatı.

27. dañı eger döşese-di Tañrı rüzıyı kullarına zulm eyleyelerdi yirde velikin [259b] indürür endāze-y-ile anı kim diler. bayık ol kullarına haberlüdür görıcidür.

28. dañı ol oldur kim indürür yağmurı (2) andan soñra kim nevmid oldılar dañı perekende eyler rahmetin. dañı ol arqa viricidür ögülmüş.

29. dañı nişānlarından gökler yaratmağıdur (3) dañı yir dañı ol kim perekende eyledi ol iki içinde cānaverdan. (4) dañı ol anlan dirmegine ol vaqt kim diler güci yiterdür.

30. dañı ol kim degdi size muşibet işledüğinden ötürüdür ellerüñüz dañı ‘afv eyler çokdan.

31. dañı degülsiz (5) ‘āciz eyleyiciler yirde. dañı yoqdur sizüñ Tañrı’dan ayruq hiç dost ne dañı arqa virici.

32. dañı (6) nişānlarından gemilerdür deñizde tağlar gibi.

33. eger dilerse dölendüre yili pes olalar durıcılar (7) arqası üzere. bayık şunuñ içinde nişānlardur her şabr eyleyiciye şükr eyleyici.

34. yā helāk eyleye anları andan ötürü kim (8) işlediler dañı ‘afv eyleye çokdan.

35. dañı bilür anları kim tartışurlar āyetlerümüzde yoqdur anlaruñ (9) hiç kaçacak yir.

36. pes ol kim virinildüñüz neseneden yaqın dirlik gönenmegidür. dañı ol kim Tañrı qatındadır yigrekdür (10) dañı bāqı qalıcıraqdur anlaruñ içün kim imān getürdiler dañı qalabı’larına tevekkül eylerler.

37. dañı anlar kim ırağ olurlar yazuq (11) ulularından dañı zişt işlerden dañı qaçan qaқыalar anlar ‘afv eylerler.

38. dañı anlar kim uy virdiler [260a] qalabı’larına dañı tururdılar namāzı dañı işleri tanışık eylemekdür aralarında dañı andan kim rüzı virdük anlara (2) nafaqa eylerler.

39. daḥı anlar kim kaçan dege anlara zulm anlar öc alurlar.
40. daḥı yavuz cezāsı yavuzdur (3) anuñ gibi. pes her kim ‘afv eyleye daḥı eyü işleye müzdi anuñ Tañrı üzeredür. bayık ol sevmez zālimleri.
41. daḥı her kim (4) öc ala zulm eylenildüğinden şoñra anlar yoḫdur anlaruñ. üzere hıç yol.
42. degül yol illā (5) anlaruñ üzere kim zulm eylerler ādemīlere daḥı zulm eylerler yirde ḥaḫsuz. anlar anlaruñdur (6) ‘azāb aḡrıdııcı.
43. daḥı her kim şabr eyledi daḥı ‘afv eyledi bayık şol işleruñ buyrulmışlarındandır.
44. daḥı her kimi azdura Tañrı (7) yoḫdur anuñ hıç dost andan şoñra. daḥı göresin zālimleri ol vaḫt kim gördiler ‘azābı eyideler (8) “hıç girü dönmekdin yaña yol var mı?”
45. daḥı göresin ‘arż olunurlar od üzere (9) ḥorlarken yā aşaḡa eyleyicilerken ḥorlıḫdan baḡarlar göz depretmekden gizlü. daḥı eyitti anlar kim imān getürdiler “bayık ziyānlular anlardur kim (10) ziyān eylediler gendüzilerine daḥı ḫavumlarına ya‘nī ḫuriler ḫıyāmet günü.” bayık zālimler ‘azāb içindedür durıcı!
46. (11) daḥı olmadı anlaruñ dostlar arḫa virür anlara Tañrı’dan ayruḫ. daḥı her kimi azdura Tañrı pes yoḫdur anuñ hıç yol.
47. [260b] uy virüñ ḫalabuñuza andan ilerü kim gele bir gün döndürmeḡi yoḫdur anuñ Tañrı’dan. yoḫdur sizüñ hıç şıḡınacaḫ yir (2) ol gün daḥı yoḫdur sizüñ inkār eylemek pes ‘amellere.
48. pes eger yüz döndürürler-ise viribimedük seni anlaruñ üzere şaḫlayıcı (3) degül üzerüñe illā degürmek. daḥı bayık biz kaçan daduravuz ādemiye bizden raḫmet ya‘nī ni‘met sevine aña daḥı (4) eger deḡirse anlara yavuz iş ilerü tuttuḡından ötürü elleri pes bayık ādemī kāfir olıcıdır ya‘nī ni‘met lere.
49. Tañrı’nuñdur gökler pādişāhlıḡı (5) daḥı yirüñ yaradur anı kim diler. baḡışlar aña kim diler dişiler daḥı baḡışlar aña kim diler irkekler ya‘nī ibrahīm peyḡamber gibi.
50. yā çiftlendürür anları irkekler (6) daḥı dişiler muḫammed muştafa gibi daḥı ḫılur anı kim diler toḡurmaz bayık ol bilicidür güci yiter.
51. daḥı olmadı (7) hıç ādemiye kim söyleye aña Tañrı illā vaḫy-ıla yā perde ardından mūsā peyḡamber gibi yā viribiye yalavaḫ pes vaḫy eyleye (8) destürı-y-ıla anı kim diler. bayık ol yücedür dürüst işlü.
52. daḥı ancılayın vaḫy eyledük senüñ dapa canı ya‘nī ḫur’ānı buyruḡumuzdan. (9) bilmezidüñ nedür kitāb daḥı imān velikin eyledük anı nur yol gösterimiz anuñ-ile aña kim dilerüz (10) ḫullarumuzdan. daḥı bayık sen yol gösterürseñ toḡru yol dapa

53. yolu dapa Tañrı'nuñ ol kim anuñdur ol kim göklerdeñdür (11) dañı ol kim yirdedür. iy Tañrı'dın yaña döner işler!

1.43 [261a] Sūratü'z -Zuħruf /43/

(89 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 2. (2) dañı bellü eyleyici kitāb ḥaqqı-ıçün
3. bayıķ biz eyledük anı ħur'ān ' arabça ola kim anlayasız.
4. dañı bayıķ ol ya' nī ħur'ān (3) kitāb aşlında bizüm ħatumuzda yücedür ḥikmet issidür.
5. iy giderelüm mi sizden ħur'ān'ı yüz döndürmeg-ile olduġuñuz içün bir ħavm müşrikler?
6. (4) dañı niçe viribidük peygamber ilergilerden içinde.
7. dañı gelmedi anlara ḥiç peygamber illā oldılar anı yañşularlar.
8. pes helāk eyledük ħatıraġı anlardan ħatı dutmaġdın yaña. dañı geçdi ilergiler meşeli ya' nī niteliġi.
9. dañı eger şorarsañ anlara: “kim (5) yarattı gökleri dañı yiri?” eyideler “yarattı anları beñdeşüz bilici.”
10. ol kim eyledi sizün içün yiri döşek dañı eyledi (6) sizün içün anuñ içinde yollar ola kim siz toġru yol dutasız.
11. dañı ol kim indürdi (7) gökden şuyı endāze-y-ile pes dirilttük anuñ-ile ölü ili. andayuk ħıħarınılasız.
12. dañı ol kim yarattı (8) dürlüleri dükelin dañı eyledi sizün içün gemiden dañı yılķılardan anı kim binürsiz.
13. 14. tā ħarar dutasız (9) arķaları üzere andan anasız ħalabuñuz ni' met in ħaçan kim ħarar dutasız anuñ üzere dañı eyidesiz “arulıġı anuñ kim musaḥḥar eyledi bizüm içün uşbunı dañı olmaduk aña güci yiterler. dañı bayıķ biz ħalabumuz dapa döniciñlerüz.”
15. dañı ħıldılar anuñ-ıçün ħullarından [261b] bir nice bayıķ ādemī kāfir olıñıdur bellü.
16. ay duttı mı andan kim yaradur ħızlar dañı üyürdi size er oġlanlar?
17. (2) dañı ħaçan muştılansa birisi anlaruñ anuñ-ile kim eyledi raḥmān-ıçün beñdeş ola yüzi ħararmış ol ħayġuyudıcı-y-iken.
18. (3) ay dañı ol kim bislenile bezek içinde dañı ol ħartışık içinde bellü eyleyici degül.

19. daḥı eylediler firîşteleri (4) anları kim anlar raḥmān kullarıdır dişiler. iy ḥāzır mı oldılar yaratmağına anlarıñ? tîz yazın-ıla şanuklığı anlarıñ daḥı şormalar.

20. (5) daḥı eyittiler “eger dilese-di raḥmān tapmayaduḥ anlara” ya‘nî firîştelere. yoḡdur anlarıñ şuna ḥiç bilmek degül anlar illā yalan söylerler.

21. (6) iy virdük mi anlara kitāb andan ilerü anlar aña yapışıcılardur?”

22. belki eyittiler “bayık biz bulduḥ atalarumuzu bir millet üzere (7) daḥı bayık biz izleri üzere toḡru yol dutıcılaruz.”

23. daḥı acılayın viribimedük senden ilerü bir köyde ḥiç ḳorḳıdııcı (8) illā kim eyitdi bayladı “bayık biz bulduḥ atalarumuzu bir millet üzere daḥı bayık biz izleri üzere uyıcılaruz.”

24. (9) eyitti “daḥı eger getürdüm-ise size toḡru yol göstericirek andan kim bulduñuz anuñ üzere atalaruñuzu?” eyittiler “bayık biz aña kim viribinildüñüz (10) anuñ-ile kāfirlerüz.”

25. pes öc alduḥ anlardan pes baḳ nite oldı soñı yalan dutıcılarıñ!”

26. daḥı ol vaḳt kim eyitti ibrahîm (11) atasına daḥı ḳavumına “bayık ben bîzarvan andan kim taparsız.”

27. “illā andan kim yarattı beni pes bayık ol tîz yol göstere baña.

28. daḥı kılduḥ anı [262a] söz girü ḳalıcı nesli içinde ola kim anlar döneler.

29. belki gönendürdüm şunları ya‘nî müşriḳleri daḥı atalarını tā geldi anlara (2) ḥaḳ daḥı yalavaḥ bellü eyleyici.

30. daḥı ol vaḳt kim geldi anlara ḥaḳ ya‘nî ḳur‘ān eyittiler uşbu cādülıḳdur daḥı bayık biz aña kāfirlerüz.”

31. daḥı eyittiler (3) “nişe indürilmedi uşbu ḳur‘ān bir ere iki köyden ulu? ya‘nî mekke daḥı ṭayîf.

32. iy anlar ḳısmet mı eyler ḳalabunuñ (4) raḥmetin? biz ḳısmet eyledük ‘aralarında dirliklerini yaḳın dirlik içinde daḥı yüceltdük bir nicesini (5) bir nice üzere derecetler tā duta bir niceleri bir niceyi yañşuya. daḥı ḳalabuñ raḥmeti ya‘nî uçmaḳ yigrekdür andan kim (6) dirşürürler.

33. 35. daḥı eger degül-misse, olmağı âdemîlerüñ bir bölük kıladuḥ aña kim kāfir olur raḥmān’a ya‘nî kāfir (7) evlerine örtüler gümüşden daḥı nerdübenler anuñ üzere ağalar daḥı evlerine ḳapular daḥı tahtlar. (8) anuñ üzere tekye uralar daḥı altun ya‘nî bay eyleyedük. daḥı degül dükeli şunuñ illā yaḳın dirlik gönemegi daḥı âḥiret (9) ḳalabuñ ḳatında ḳorḳıcılarıñdur.

36. daḥı her kim yüz döndürse raḥmān zikrinden ya‘nî ḳur‘ān taḳdir eyleyevüz aña

yā sebep eyleyevüz bir şeytān pes ol anuñ (10) işidür.

37. dağı bayık anlar döndürürler anları yoldan dağı şanurlar bayık anlar toğru yol dutıcılarıdır.

38. tā kaçan kim gele bize ya‘nī kāfirler (11) eyide “iy, keşki aramda dağı senüñ arañda ya‘nī şeytān maşriķ-ıla mağrıb ıraklıgımissa! pes ne yavuz işdür!”

39. dağı hergiz aşşı eylemeye size bugün. ol vaķt kim şirk eyledüñüz [262b] bayık olduñuz ‘azāb içinde ortaķlar.

40. iy sen mi işiddüresin şağulara? yā yol gösteresin gözsüzlere dağı aña kim (2) azğunlıkdadur bellü?

41. pes eger (3) giderürsevüz seni bayık biz anlardan ökünc alıcılarız.

42. yā gösterevüz saña anı kim va‘de eyledük anlara bayık biz anlarıñ üzere kaadırırlaruz.

43. pes yapış aña kim (4) vağy olındı saña bayık sen toğru yol üzeresin.

44. dağı bayık ol şerefdür saña dağı kavmuña dağı (5) tiz şorınılasız.

45. dağı şor ‘amellere kim viribidük senden ilerü yalavaçlarımızdan iy eyledük mi raħmān’dan ayrıķ (6) Tañrılar tapınılırlar?

46. dağı bayık viribidük mūsā’yı nişānlarumu-ile fir‘avn’dın yaña dağı kavımının yaña pes eyitti “bayık (7) ben yalavaçvan ‘ālemler çalabı’sınuñ.”

47. pes ol vaķt kim geldi anlara nişānlarımız-ıla anlar aña gülerler.

48. (8) dağı göstermezüz anlara hiç nişān illā ol uluraķdur qarındaşıñdan. dağı tuttuķ anları ‘azāb-ıla ola kim anlar (9) döneler.

49. dağı eyittiler “iy cādū! oķı bizüm içün çalabuñı anuñ-ile kim ‘ahd eyledi senüñ katunda bayık biz (10) toğru yol dutıcılarız.”

50. pes ol vaķt kim giderdük anlardan ‘azābı anlar ‘ahdı sırlar.

51. dağı kığırdı fir‘avn (11) kavmı içinde eyitti “iy kavmum! iy degül mi benüm mışr pādışāhlığı dağı uşbu ırmaķlar ya‘nī nil ırmağı akar altumdan? iy görmez misiz?”

52. [263a] “belki ben yigrekven uşbundan ol kim ol ħordur dağı yakın olmaz kim belürde”.

53. “pes nişe birağılmadı anuñ üzere (2) bilezükler geydürinilmeye altundan yā gelmedi anuñ-ile firışteler biribiri ardınca?”

54. pes yiyni duttı ya‘nī fir‘avn kavmını pes muṭī‘ oldılar aña (3) bayık anlar oldılar bir kavm fāsıķlar.

55. pes ol vaķt kim kaķıttılar bizi öç aldūķ anlardan pes ğarķ eyledük anları (4) dükelin.

56. pes kılduğ anları geçmişler dağı meşel şöñrağılara.
57. dağı ol vağıt kim urıldı meryem oğı (5) meşel ol vağıt ıavmuñ ya‘nı kâfirler andan ya‘nı ol meşelden yüz döndürürler.
58. dağı eyittiler “iy Tañrılarumuz yigrek midür ol?” urmadılar ol meşeli (6) saña illā tartışmak için. belki anlar ıavmdur ıatı tartışıcılar.
59. degül ol illā bir ıl eylük eyledük aña ya‘nı peygamberlik virmeg-ile (7) dağı eyledük anı nişān benı isrāyil için.
60. dağı eger dilededük ılıladığ sizden firışteler yirde (8) halıfe olurlardı.
61. dağı bayık ol bilmekdür kıyāmetüñ ya‘nı nişānudur gümān eylemeñ aña. dağı uyur baña uşbu toğru yoldur.
62. dağı (9) döndürmesüñ sizi şeytān bayık ol sizüñdür düşmān bellü.
63. dağı ol vağıt kim getürdi ‘isā! hüccetler eyitti (10) “bayık getürdüm size hikmet dağı tā beyān eyleyem size bir nicesin anuñ kim tartışursız anuñ içinde. ıorıuñ Tañrı’dan (11) dağı muıı‘ oluñ baña.”
64. “bayık Tañrı ol ıalabumdur dağı ıalabuñuzdur pes ıapuñ aña işbu yoldur toğru.”
65. pes tartışdılar bölükler [263b] aralarında. pes ıatı ‘azābdur anlara kim şirk eylediler ağırdıcı gün ‘azābından! .
66. ay güyerler mi illā kıyāmete (2) kim gele anlara añsuzda anlar bilmezlerken?
67. dostlar ol gün bir niceleri bir niceye düşmāndur (3) illā şakınıcılar.
68. 69. iy ıullarum! ıorıu yokdur üzerüñüze bugün ne dağı siz ıayurasız anlar kim imān getürdiler (4) āyetlerümüze dağı oldılar müsülmānlar.
70. girüñ uçmağ siz dağı ‘avratlaruñuz şād olınasız.
71. gezdürinilür (5) anlaruñ üzere ıañağlar-ıla altundan dağı ıulpsuz bardağlar. dağı uçmağdadur ol kim diler nefsler dağı lezzet dutar (6) gözler dağı siz anuñ içinde ebed ıalıcılırsız.
72. şol uçmak ol kim virinildüñüz anı andan ötürü kim (7) işlerdüñüz.
73. sizüñdür anuñ içinde yimiş ıok andan yiyesiz.
74. bayık yazuğlılar ıamu (8) ‘azābında ebed ıalıcılardur.
75. yiynildilmeye anlardan dağı anlar anuñ içinde nevmīd olıcılardur.
76. dağı zılm eylemedük anlara velikin (9) oldılar anlar zālimler.
77. dağı kığırdılar “iy mālİK ya‘nı ıamu şaklayıcı hükm eylesün üzerümüze ya‘nı ölümi ıalabuñ!” eyitti “bayık siz (10) eglenicilersiz.”
78. “bayık getürdük size hağığı velikin eyregüñüz hağığı duşğar görıcilerdür.”

79. belki muhkem eylediler bir iş (11) ya'nî peygamber mekrinde pes bayık biz muhkem eyleyicilerüz ya'nî bir iş bunların helâkinde.
80. belki şanurlar bayık biz işitmezüz gizlû rāzlarını daḥı birbirine söyledüklerini? evet daḥı yalavaçlarımız ya'nî firîşteler [264a] onların katında yazarlar.
81. eyit “eger olur-ise raḥmān'ın oğlu kıızı ben ilkiven tapıcıların.
82. arulığı göklerin çalabı'sının (2) daḥı yirün ‘arş çalabı’sı andan kim şıfat eylerler.
83. pes ço anları girsünler ya'nî bâtıla daḥı oynasunlar ya'nî dünyede tā göreler (3) günlerini ol kim va' de olınurlar.
84. daḥı ol oldur kim göklerde Tañrı'dur daḥı yirde Tañrı'dur. daḥı ol dürüst işlû (4) bilici.
85. daḥı çok ḥayırlı oldu ol kim anuñdur gökler pâdişâhlığı daḥı? yirün daḥı ikisi arasındaḡının. daḥı anuñ katındadır kıyāmet (5) bilmek daḥı andın yaña döndürinilesiz.
86. daḥı mâlik olmaz anlar kim taparlar andan ayruḡ şafa'ata illā ol kim (6) tanıklık virdi ḥaḳḳa daḥı anlar bilürlerken.
87. daḥı eger şorarsañ anlara kim yarattı anları? eyideler “Tañrı pes nite döndürinilürsüz!
88. (7) daḥı eyitmegin peygamber'ün iy çalabulum! bayık uşbunlar ḳavmdur inanmazlar.
89. pes ‘afv eyle anlardan daḥı eyit “selām!” (8) pes tîz bileler.

1.44 Sūratü'd -Duḥān /44/

(58 âyetir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥîm

1. 3. (9) daḥı bellü eyleyici kitāb ḥaḳḳı-içün bayık biz indürdük anı mübārek gice içinde bayık biz olduk ḳorkıdıcılar.
4. 6. ol gice içinde ayrınılur ya'nî beyān eylenilür her hükm olınmış (10) ya'nî bir yıldan bir yıla degin buyurmaḡ-ıla ḳatumuzdan. bayık biz olduk viribiyiciler raḥmet çalabuñdan bayık ol işidicidür bilici.
7. [264b] gökler çalabı'sı daḥı yirün daḥı ol ikisi arasındaḡının eger olursañuz gümānsuz olıcılar.
8. yokdur Tañrı illā ol dirürür (2) daḥı öldürür çalabuñuz daḥı atalaruñuz çalabı'sı öñdüngiler.
9. belki anlar gümān içinde oynarlar.

10. göz dut ol güne kim (3) getüre gök dutun bellü.
11. üzerine gelür-idi âdemîlerüñ uşbu ‘azābdur ağırdıcı.
12. “iy çalabumuz! gider bizden (4) ‘azābı bayık biz inanıcılaruz.”
13. nitedür anlaruñ añmak bayık gelmiş iken anlara yalvaç bellü eyleyici!
14. andan yüz döndürdiler andan (5) dağı eyittiler “ögretilmişdür delüdür.”
15. bayık biz gidericivüz ‘azābı az bayık siz girü döniciilersiz.
16. ol gün kim kıatı dutavuz (6) kıatı dutmak ulu ya‘nî bedr günü ulu bayık tiz öc alıcılaruz.
17. dağı bayık şınaduk anlardan ilerü fir‘avn kavmin dağı geldi anlara (7) yalavaç hurmatlu ya‘nî mūsā
18. kim “virüñ baña Tañrı kıullarını bayık ben size yalavaçvan bellü”.
19. “dağı yücelik eylemeñ (8) Tañrı üzere bayık ben getürem size hüccet bellü.”
20. “dağı bayık ben şıgındum çalabuma dağı çalabuñuza kim depeleyesiz benî.”
21. “dağı (9) eger inanmazsañuz baña bir yaña kon benî.”
22. pes okıdı çalabı’sını “bayık uşbunlar kavmdur yazuklular.”
23. “pes gice git kıullarum-ıla (10) gice bayık siz ardınca gelinmişlersiz.”
24. dağı kōğıl deñizi dölenmiş bayık anlar südür ğark olınanışlar.”
25. 27 niçe kıodılar (11) bostanlar dağı çeşmeler ya‘nî mışrda dağı ekinler dağı tırak yirler hürmetlü dağı ni‘met baylık yā oldıardı anuñ içinde dinleniciler hoş taña“um-ıla.
28. [265a] ancılayın dağı mīrās virdük anları bir kıavma ayruqlar.
29. pes ağlamadı anlaruñ üzere gök dağı yir dağı olmadılar (2) mühlet virinilmişler.
30. 31. dağı bayık kıurtarduk benî isrāyil’i ‘azābdan hor eyleyici fir‘avndan bayık ol oldı (3) yücelik eyleyici fesād eyleyicilerden.
32. dağı bayık üyürdük anları bilmeg-ile ya‘nî Tañrı bildügi-y-ile ‘âlemler üzere.
33. dağı virdük anlara (4) nişānlardan anı kim anuñ içinde şınamaqdur bellü.
34. 35. bayık uşbunlar eydürler “degül ol illā bir gez ölmek ilergi (5) dağı degülüz biz girü dirilinmişler.”
36. “pes getürüñ atalarumuzu eger olursañuz ğirçekler.”
37. iy anlar mı yigrekdür yā túbbe kıavmı (6) dağı anlar kim anlardan ilerüdi? helāk eyledük anları bayık anlar oldılar yazuklular.
38. dağı yaratmaduk gökleri (7) dağı yiri dağı ol ikisinüñ arasındayıy oyuncılarken.
39. yaratmaduk ol iki illā ħakk-ıla velikin eyregi (8) anlaruñ bilmezler.

40. bayık ayırmak günü ya‘nī hükm eylemek vahtlarıdır dükeli.
41. ol gün aşşı eylemeye bir dost bir dosta (9) nesene ne dağı arka virinileler.
42. illā ol kim rahmet kıldı Tañrı bayık ol beñdeşsüzdür rahmet kılıcı.
43. 46. bayık zaqqum ağacı (10) gey yazuklu yiyesisidür zeytün tartusı gibi yā erimiş bakır gibi kaynar qarınlarda kaynamağı gibi issi şunuñ.
47. “dutuñ anı pes güc-ile tartuñ anı (11) tamu ortasındın yaña.”
48. “andan döküñ başı üstine issi şu ‘azābından.”
49. “dat bayık sen sensin ‘azīz hürmetlü!”
50. [265b] “bayık uşbu oldur kim oldunuz aña gümān eylersiz.”
51. 52. bayık şakınıcılar bir yirdedür inam uçmaqlarda dağı çeşmelerde.
53. (2) geyürler yufka barcından dağı kalıñ barcından qarşu qarşu olıcılarken.
54. ancılayın dağı çift eyledük anlara qarası gey kara ağı gey aq gözlüleri ulu gözlüler.
55. (3) isteyeler anuñ içinde her yimiş iminlerken.
74. tatmayalar anuñ içinde ölüm (4) illā bir gez ölmek ilergi ya‘nī dünyede. dağı şakladı anları tamu ‘azābından.
75. faız eylemek çalabuñdan. şol oldur kırtılmaq ulu.
76. (5) pes bayık geñez eyledük anı dilüñ-ile ya‘nī ‘arab dili-y-ile ola kim anlar ögütleneler.
77. pes göz dut ya‘nī kâfirler helâkine bayık anlar göz dutıcılardur.

1.45 Sūratü’l-Cāsiye /45/

(36 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’l-lāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. 2. (6) kitāb indürmek Tañrı’dan beñdeşsüz dürüst sözlü.
3. bayık gökler içinde dağı yirde nişānlardur (7) mü’minlere.
4. dağı yaradılışuñuzda sizüñ dağı anuñ içinde kim tağıdır cānaverdan nişānlardur kavma kim gümānsuz olurlar.
5. dağı gelmeginde gitmeginde (8) gicenüñ dağı gündüzüñ dağı anuñ içinde kim indürdi Tañrı gökden rūzī ya‘nī yağmur pes diriltti anuñ-ile (9) yiri öldüğinden soñra dağı döndürmeginde yilleri nişānlardur kavma kim anlarlar.
6. şol Tañrı nişānlardur okıruz anları [266a] üzerüñe ḥaqqıla. pes kanķı söze Tañrı kitābından soñra dağı nişānlarından inanasız?
7. katı ‘azāb dur her gey yalancınuñ çok yazuklu!

8. (2) işidür Tañrı āyetlerini okınur anuñ üzere andan turur yazuķ üzere kibr eyleyici-y- iken taman işitmemiş gibi anları. pes muştıla aña ‘azābı aǵrıdıcı.

9. (3) daħı kaçan kim bile āyetlerümüzden nesene duttı anı yañşuya. şunlar anlarıñdur ‘azāb ħor eyleyici.

10. (4) ileylerinden tamudur. daħı aşşı eylemeye anlara ol kim kesb eylediler nesene ne daħı ol kim duttılar (5) Tañrı’dan ayruķ çalabılar daħı anlarıñdur ‘azāb ulu.

11. uşbu toǵru yoldur. daħı anlar kim kāfir oldılar (6) çalabı’ları āyetlerine anlarıñdur ‘azāb aǵrıdıcı ‘azābdan.

12. Tañrı oldur kim musaħħar eyledi size deñizi tā revān ola (7) gemi anuñ içinde buyruǵı-y-ıla daħı tā isteyesiz fazlından daħı ola kim siz şükr eyleyesiz.

13. daħı musaħħar eyledi sizüñ-içün (8) anı kim göklerdeñdur daħı anı kim yirdedür dükelerini andan bayıķ şunuñ içinde nişānlardur qavma kim (9) endişe eylerler.

14. eyit anlara kim imān getürdiler yarlıǵayalar ya‘nī ol fazl Tañrı’dandur. eyleyeler anları kim qorķmazlar Tañrı günlerinden tā cezā virevüz (10) bir qavma, andan ötürü kim oldılar işlerler.

15. her kim işler-ise eyü iş gendüzi-y-içün daħı her kim yavuz işler-ise gendü üzeredür. (11) andan çalabuñuzdın yaña döñdürinilesiz.

16. [266b] daħı bayıķ virdük benī isrāyil’e tevrīt’i daħı hükm eylemegi daħı peygamberlıǵı daħı rüzī virdük anlara ħelāllerden daħı fazıllu eyledük anları ‘ālemler üzere.

17. daħı virdük anlara deliller (2) işden ya‘nī dīn işinden pes tartışmadılar ya‘nī muħammed ħaķķında illā andan şoñra kim geldi anlara bilmek ħased içün aralarında. (3) bayıķ çalabuñ hükm eyleye aralarında kıyāmet günü anuñ içinde kim oldılar anuñ içinde tartışurlar.

18. andan (4) eyledük seni bir yol üzere işden işinden pes uy aña daħı uyma nefsi dileklerine anlarıñ kim (5) bilmezler.

19. bayıķ anlar aşşı eylemeyeler saña Tañrı ‘azābından nesene. daħı bayıķ zālimler bir niceleri (6) dostlardur bir nicenüñ daħı Tañrı dostıdur şaķınıcılaruñ.

20. uşbu delillerdür ādemīlerüñ daħı toǵru yoldur daħı raħmetdür bir qavma kim (7) gümānsuz olurlar.

21. şandılar mı anlar kim kesb eylediler yavuz işleri kim kılavuz anları anlarcılayın kim (8) imān getürdiler daħı işlediler eyü işler? berāberdür dirlikleri daħı ölmekleri. yavuz oldu ol kim hükm eylerler.

22. daħı yarattı Tañrı gökleri daħı yiri ħaķķ-ıla daħı tā cezā virinile her nefis anuñ ile kim işledi. daħı anlar güc eylenilmeyeler.

23. (10) iy gördüñ mi anı kim duttı Tañrısın nefis dilegin? dañı azdurdı anı Tañrı bilmek üzere dañı mühr urdı kulağı üzere dañı gönli üzere (11) dañı kıldı gözi üzere örtü. pes kim toğru yol göstere aña Tañrı’dan şoñra? iy ögütlenmez misiz?

24. dañı eyittiler “degül ol [267a] illā yakın dirliğümüz ölürüz dañı dirilürüz helāk eylemez bizi illā rüzigār.” dañı yokdur anlaruñ şuna hıç bilmek (2) degül anlar illā gümān eylerler.

25. dañı kaçan oķına anlaruñ üzere āyetlerümüz bellüler olmadı hüccetleri illā kim eyittiler (3) “getürüñ atalarımız eger olursañuz girçekler!”

26. eyit “Tañrı dirirür sizi andan öldürür sizi andan dire sizi kıyamet günine degin gümān yokdur (4) anuñ içinde.” velikin ādemiler eyregi bilmezler.

27. dañı Tañrı’nuñdur gökler pādişāhlığı dañı yirüñ. dañı (5) ol gün kim tura kıyāmet ol gün ziyānlu ola bātil eyleyiciler.

28. dañı göresin her bölügi dizi üzere oturıcı. her bölük oķına kitābındın yaña. “ol gün (6) cezā virilesiz anı kim işlerdüñüz.”

29. “uşbu kitābumuzdur söyler sizüñ üzere haķkıla. bayık biz olduk yazaruz anı kim (7) işlerdüñüz.”

30. pes ammā anlar kim imān getürdiler dañı işlediler eyü işler givüre anları “çalabı’ları rahmet içine (8) şol oldur kırtılmaķ bellü.

31. dañı ammā anlar kim kāfir oldılar “iy olmadı mı dı āyetlerüm oķınur üzerüñüz? pes kibr eyledüñüz (9) dañı olduñuz bir kavm yazuķlular.”

32. dañı kaçan kim eydildi “bayık Tañrı va‘desi haķdur; dañı kıyāmet gümān yokdur anuñ içinde” (10) eyittüñüz “bilmezüz nedür kıyāmet şanmazuz illā sanmaķ dañı degülüz biz gümānsuz olıcılar.”

33. dañı bellü oldı anlara (11) yavuzlıķları anuñ kim işlediler dañı indi anlara ol kim oldılar anı yañşularlar.

34. dañı eyidildi “bugün kıoyavuz sizi [267b] nite kim kıoduñuz yā unıtduñuz görmegini günüñüzüñ uşbu. dañı turağunuz yir oddur dañı yokdur sizüñ hıç arķa viriciler.”

35. “şol andan ötürü kim siz (2) tuttuñuz Tañrı āyetlerini yañşuya dañı mağrūr eyledi sizi yakın dirlik.” pes ol gün çıkmayalar andan (3) ne dañı anlar hoşnüd eylemek istenilmeyeler.

36. pes Tañrı’nuñdur ögmek gökler çalabı’sı dañı yir çalabı’sı ‘ālemler çalabı’sı. dañı anuñdur (4) ululıķ göklerde dañı yirde dañı ol beñdeşsüzdür dürüst işlü dürüst sözlü.

1.46 Sūratü'l-Aḥkâf /46/

(35 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 2. (5) indürmegi kitāb'ıñ Tañrı'dan beñdeşsüz dürüst işlü dürüst sözlü.
3. yaratmaduk gökleri dağı yiri dağı anı kim ol ikisi arasındadır illā ḥaḥk-ıla dağı adanılmış zamān-ıla. (6) dağı anlar kim kāfir oldılar andan kim ḳorḳıdınıldılar yüz döndüricilerdür.
4. eyit: “ḥaber virüñ (7) anları kim ṭaparsız Tañrı'dan ayruḳ gösterüñ baña ne nesene yarattılar yirden? iy anlarıñ mıdur ortaklık (8) göklerde? getirüñ baña bir kitāb uşbundan ilerü yā şoña gelmiş ‘ilmden eger olursañuz girçekler.”
5. (9) dağı kimdür azḡunıraq andan kim ṭapar Tañrı'dan ayruḳ aña içim uy virmez aña ḳıyāmet günine deḡin? dağı anlar ya'nī butlar (10) du'āsından anlarıñ ya'nī ḡāfillerdür.
6. dağı ḳaçan dirineler ādemiler olalar ya'nī butlar anlara düşmānlar dağı olalar ya'nī butlar ṭapmaḡına anlarıñ [268a] kāfirler.
7. dağı ḳaçan oḡına anlarıñ üzere āyetlerümüz bellüler eyitti anlar kim kāfir oldılar ḥaḥḳa ol vaḳt kim geldi anlara “uşbu (2) cādülıḳdur bellü.”
8. iy eydürler mi: “yalan baḡladı anı”? eyit “eger yalan baḡladum-ise anı mālīk olmayasız ya'nī def eyleyimeyesiz benüm içün Tañrı ‘azābından nesene. ol (3) bilürirekdür anı kim girürsüz anuñ içinde ya'nī ḳur'ān'a. ṭap oldı ol ṭanuḳ aramda dağı arañuzda. dağı ol yarlıḡayıcıdur raḥmet ḳılıcı.”
9. eyit “olmadum (4) ilk yalavaḳlardan dağı bilmezsin ne eylenile baña ne dağı size. uymazın illā aña kim vaḡy olındı bendin yaña (5) dağı degülin ben illā ḳorḳıdıcı bellü.”
10. eyit “ḥaber virüñ eger olur-ise ya'nī ḳur'ān Tañrı ḳatından kāfir olduñuz iken aña dağı eger (6) ṭanuḳlık virür-ise ṭanuḳ benī isrāyil'den anuñ gibi üzere ya'nī ḳur'ān ṭanuḳlığı gibi pes imān getirürse dağı kibr eylersenüz bayıḳ Tañrı ṭoḡru yol göstermez ḳavma (7) zālimler.”
11. dağı eyitti anlar kim kāfir oldılar anlara kim imān getürdiler “eger ola-dı ḡayr öñürtmeyelerdi bizden andın yaña.” (8) dağı ol vaḳt kim ṭoḡru yol dutmadılar tiz eyideler “uşbu, yalandur hemişe.”
12. dağı andan ilerüdür mūsā kitābı (9) uyılınası nesene iken dağı raḥmet. dağı uşbu kitābdur girçek dutıcı ya'nī ilergi kitābları ‘arabca dil iken tā ḳorḳıda anları kim zūlm eylediler dağı (10) muştılamakdur eyü işleyicilere.
13. bayıḳ anlar kim eyittiler “ḳalabumuz Tañrı'dur” andan ṭoḡru oldılar ḳorḳu yoḳdur anlarıñ üzere (11) dağı anlar ḳayḡurmayalar.

14. şunlar uçmak isleridür ebed kalıcılariken anuñ içinde yanud virmek aña kim oldılar işlerler.

15. [268b] dañı işmarladuñ âdemiye atasına anasına eylük. götürdi anı anası duşharlığı-ıla dañı toğurdı anı duşharlığı-ıla. dañı götürmegi anuñ (2) dañı ayırmağı otuz aydur. tā kaçan irdi yiğitliğine dañı irdi kırk yıla eyitti “iy çalabum! gönlüme bırakğıl (3) kim şükr eyleyem ni‘ met üne ya‘ nī islām’a ol kim ni‘ met virdüñ baña dañı atama aña dañı kim işleyem eyü iş hoşnüd olasin aña. dañı şalañ getür benüm içün (4) neslüm içinde. bayık ben döndüm şendin yaña dañı bayık. ben müsülmānlardenven.”

16. şunlar anlardur kim qabül olunur anlardan (5) görklüregın işledüklerinüñ dañı geçerüz yavuzlıklarından uçmak isleri arasında. toğrılık va‘desi (6) ol kim oldılar va‘de olunurlar.

17. dañı ol kim eyitti atasına anasına “öf siz ikiye! iy va‘de mı eylersiz baña kim çıkarıları (7) dañı bayık geçdi bölükler benden ilerü?” dañı ol iki meded irmek dilerler Tañrı’dan “katı ‘azābuñ! inan! bayık Tañrı va‘desi (8) toğrudur.” pes eydür: “degül uşbu illā meşelleri ilergilerüñ.”

18. şunlar anlardur kim vācib oldı anlaruñ üzere söz (9) bölükler içinde bayık geçdi anlardan ilerü perriden dañı âdemiden bayık anlar oldılar ziyānlular.

19. dañı dükelinüñ (10) derecetlerdür andan kim işlediler. dañı tamām degürevüz anlara ‘amellerini dañı anlar zulm eylenilmezler.

20. dañı ol gün kim ‘arz olına anlar kim (11) kāfir oldılar od üzere “giderdüñüz hoş neselerüñüzi yakın dirliğüñüzde dañı gönendüñüz anuñ ile. pes bugün [269a] cezā virinilesiz ħorlık ‘azābın andan ötürü kim olduñuz kibr eylersiz yirde ħaksuz dañı andan ötürü kim olduñuz fışk eylersiz.”

21. (2) dañı añ ‘ād qarındaşını ya‘ nī hūd’ı. ol vaqt kim qorqıtdı qavmını uzun egri kayalarda dañı bayık geçdi qorqıdıcılar ileyince dañı (3) ardınca kim “ıapmañ illā Tañrı’ya bayık ben qorqarın üzerüñüze ulu gün ‘azābından”.

22. eyittiler: “iy geldüñ mi bize (4) qandurasın bizi Tañrılarımızdan? pes getür bize anı kim va‘de eylersin bize eger olursañ girçeklerden.”

23. eyitti “degül ‘ilm (5) illā Tañrı qatında. dañı degürürin size anı kim viribinildüm anuñ-ile. velikin ben görürin sizi bir qavm bilmezlik eylersiz.”

24. pes ol vaqt kim gördiler anı bulıdken (6) ilerü gelici derelerine anlaruñ eyittiler “uşbu bulıddur yağdurıcı bize.” “belki ol oldur kim ivdürdüñüz anı yildür anuñ içinde (7) ‘azābdur ağırdıcı.”

25. “helāk eyler her neseneyi çalabı’sı buyruğı-y-ıla.” pes oldılar görünmez illā

turaqları anlaruñ. (8) ancılayın cezā virevüz kavma yazuqlular.

26. dağı bayıķ yir virdük anlara anuñ içinde kim yir virmedük size anuñ içinde. dağı eyledük (9) anlaruñ içün kulaķ dağı gözler dağı gönüller pes aşşı eylemedi anlara kulaqları ne dağı gözleri ne dağı gönülleri (10) “neseneden ol vaķt kim oldılar inkār eylerler Tañrı āyetlerine. dağı indi anlara ol kim oldılar (11) anı yañşularlar.

27. dağı bayıķ helāk eyledük anı kim yöreñüzdedür köylerden. dağı beyān eyledük āyetleri ola kim anlar döneler.

28. [269b] pes nişe arķa virmedi anlara anlar kim duttılar Tañrı’dan ayruķ yaķınlıķ istemek Tañrıları? belki azdılar anlardan. dağı şol (2) yalanlarıdır dağı oldur kim oldılar yalan bağlarlar.

29. dağı ol vaķt kim döndürdük şendin yaña bir bölük perilerden diñlerler ķur’ān’ı. (3) pes ol vaķt kim haż geldiler aña eyittiler “diñsüz oluñ.” pes ol vaķt kim hükm olındı ya’ nı oķımaęa yüz döndürdiler kavumlarındın yaña ķorķıdıclarken.

30. eyittiler “iy kavmumuz! (4) bayıķ biz işiddük bir kitāb indürinildi mūsā’dan şoñra girçek dutıcı anı kim ileyindedür. toğru yol gösterür haķdın yaña (5) dağı yoldın yaña toğru.”

31. “iy kavmumuz! uy virüñ Tañrı oķıyıcısına dağı inanuñ aña yarlığaya size yazuqlaruñuzun bir nicesin, (6) dağı ķurtara sizi ağrıdıcı ‘azābdan.”

32. dağı her kim uy virmeye Tañrı oķıyıcısına degül ‘āciz eyleyici yirde (7) dağı yokdur anuñ andan ayruķ arķa viriciler. şunlar azęunlıķ içindedür bellü.

33. iy dağı görmediler mi bayıķ Tañrı ol kim (8) yarattı gökleri dağı yiri dağı ‘āciz olmadı yaratmağında anları ķaadırdur anuñ üzere kim dirüre ölüleri? (9) evet bayıķ ol her nesene üzere ķaadırdur.

34. dağı ol gün kim ‘arz olına anlar kim kāfir oldılar od üzere “iy degül mi uşbu (10) haķ?” ya’ nı eydile. eyittiler “evet çalabumuz haķķı-içün!” eyitti “pes daduñ ‘azābı andan ötürü kim olduñuz kāfir olursız.”

35. pes (11) şabr eyle nite kim şabr eyledi şabr isleri yalavaçlardan dağı ivdürme anlaruñ içün. taman anlar ol gün kim göreler anı kim va’de olınurlar [270a] dölenmediler illā bir sa’ at gündüzden degürmekdür. pes hiç helāk olına mı illā kavm fāsıqlar?

1.47 Sūratü -Muhammed /47/

(38 āyetir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. (2) anlar kim kāfir oldılar dağı yığdılar Tañrı yolından az durdı ‘amellerini

anlaruñ.

2. dağı anlar kim imān getürdiler (3) dağı işlediler eyü işler, dağı inandılar aña kim indürinildi muḥammed üzere dağı ol ḥaḳdur ḫalabı'larından (4) yarlıgadı anlardan yazuḳlarını dağı eyü eyledi ḫallerini.

3. şol andan ötürü kim bayıḳ anlar kim kāfir oldılar uydılar bāṭıla (5) dağı bayıḳ anlar kim imān getürdiler uydılar ḥaḳḳa ḫalabı'larından. ancılayın beyān eyler Tañrı ādemilere (6) meşellerini.

4. pes ol vaḳt kim göresiz anları kim kāfir oldılar boyunlar urmağı ya' nī urun. tā ḫaçan çok depeleyesiz anları (7) ḫatı bağlañ bağlamağı. pes yā minnet eylemek andan soñra yā şatun almak tā ḫoya ḫalıṣ silāḫlarını yā ḫoya ḫalıṣın kāfirler yā yazuḳlarını. (8) şol ya' nī şoldur iş. dağı eger dilese-di Tañrı ökünc aladı anlardan velikin tā şınaya bir niceñüzi bir nice-yle. dağı anlar kim (9) ḫalıṣdılar Tañrı yolında hergiz azdurmaya 'amellerini.

5. tiz yol göstere anlara dağı toḡru eyleye ḫallarını.

6. dağı givüre anları uçmağa kim [270b] bildürdi anı anlara.

7. iy anlar kim imān getürdiler! eger arḫa viresiz Tañrı'ya arḫa vire size dağı şabit eyleye ayaklaruñuzı.

8. (2) dağı anlar kim kāfir oldılar pes helāk olmaḳ anlaruñ dağı azdurdı 'amellerini anlaruñ.

9. şol andan ötürü kim anlar duşḫar gördiler anı kim indürdi (3) Tañrı pes bāṭıl eyledi 'amellerini.

10. iy yürimediler mi yirde pes görmediler mi nite oldı soñı (4) anlaruñ kim anlardan ilerü-di? helāk eyledi Tañrı anlaruñ üzere. dağı kāfirleruñ meşelleridür ya' nī nefsleruñ mallarını.

11. şol andan ötürü kim bayıḳ Tañrı arḫa viricidür anlara kim imān getürdiler dağı bayıḳ kāfirler (5) arḫa virici yoḳdur anlaruñ.

12. bayıḳ Tañrı givür (6) anları kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler uçmaḳlara aḫar altından ırmaḳlar. (7) dağı anlar kim kāfir oldılar gönenürler dağı yirler nite kim yir yılḳılar dağı od turaḳdur anlaruñ.

13. (8) dağı niçe köy ol berkirekdür güçdin yaña senüñ köyünden ol kim ḫıḫardı seni helāk eyledük anları (9) yoḳdur arḫa virici anlara.

14. iy ol kim oldı ḫüccet üzere ḫalabı'sından, taman ancılayın mıdur kim bezenildi aña işinüñ yavuzı (10) dağı uydılar nefsleri dileklerine?

15. meşeli uçmaḡuñ ol kim va' de olındı ḫorḫıcılar anuñ içinde ırmaḳlardur şudan (11) şaşımamış dağı ırmaḳlardur südden azmadı ṭadı [271a] dağı ırmaḳlardur sücidin cennetlü

içiciler dağı ırmaqları baldan şâfi olınmış. dağı anlarındur anuñ içinde her yimişlerden dağı yarlıgamaq çalabı'larından. (2) taman anuñ gibidür ol ebed kalıcıdur odda dağı şuvırınıldılar issi şu pes päre päre eyledi bağar şuklarını anlarıñ?

16. dağı bir nicesi anlarıñ (3) oldur kim kulaq dutar sendin yaña. kaçan çıkdılar katundan eyittiler anlara kim virinildiler 'ilm "ne nesene (4) söyledi şimdi?" şunlar anlardur kim mühr urdı Tañrı gönülleri üzere dağı uydılar nefsleri dileklerine.

17. dağı anlar kim (5) toğru yol duttılar arturdı anlara toğru yolu dağı yirdi anlara şaķınmaķlıķların.

18. pes hıç güyerler mi illā kıyāmete kim gele anlara (6) ańsuzda pes bayıķ geldi 'alāmetleri. pes nitedür anlarıñ kaçan geldi anlara öğütlenmekleri?

19. pes bil kim bayıķ ol yokdur Tañrı (7) illā Tañrı. dağı yarlıgamaq dile yazuğun içün dağı mü'minler içün dağı mü'mine 'avratlar içün. dağı Tañrı bilür geliş varış eyledüğünüz yiri (8) dağı turağunuzı.

20. dağı eydür anlar kim imān getürdiler "nişe indürilmedi bir sūret?" pes kaçan indürinildi bir sūret (9) berkinmiş dağı eydildi anuñ içinde çalış gördük anları kim gönüllerinde şayrılıķdur baķarlar sendin yaña (10) uşşı gitmiş baķmağı gibi ölümde. pes yakın oldu anlara.

21. ta'at dağı eyü söz ya'nī yigrekdür anlara pes kaçan becid ola (11) iş pes eger toğru olsalardı Tañrı'ya oladı yigrek anlara.

22. pes yakın olduñuz eger yüz döndürürseñüz ya'nī islām'dan kim fesād eyleyesiz [271b] yirde dağı kesesiz hışımılıķlarıñuzı.

23. şunlar anlardur kim la'net eyledi anlara Tañrı pes şağır eyledi anları dağı görmez eyledi gözlerini.

24. (2) iy endişe eylemezler mi kūr'an'ı? belki gönüller üzeredür kilidleri.

25. bayıķ anlar kim döndiler ardları üzere (3) andan şońra kim bellü oldu anlara toğru yol ya'nī tevrīt şeytān bezedi anlara dağı mühlet virdi anlara ya'nī Tañrı uzadı virdi şeytāna.

26. şol (4) anlara kim duşğar gördiler anı kim indürdi Tañrı "tız muṭi' olavuz size bir nice işde" dağı Tañrı bilür rāzlarını anlarıñ.

27. pes nite (5) kaçan kim canların ala anlarıñ firisteler uralar yüzlerini anlarıñ dağı ardlarını anlarıñ?

28. şol andan ötürü kim anlar uydılar aña kim (6) kaķıttı Tañrı'yı dağı duşğar gördiler hoşnūdlığını pes bāṭıl eyledi 'amellerini anlarıñ.

29. iy şandı mı anlar ya'nī munāfiķlar kim gönüllerinde (7) şayrılıķdur kim hergiz

ırmaqlar ebed kalıcılarken anuñ içinde dağı yarlıgaya anlara yavuz işlerini anlaruñ. (4) dağı oldu şol Tañrı qatında zafer bulmaq ulu.

6. dağı ‘azāb eyleye munāfıqlara dağı munāfıqa ‘avratlara (5) dağı müşriklere dağı müşriğe ‘avratlara gümān eyleyiciler Tañrı’ya yavuz gümān. anlaruñ üzere yavuz yörenicisi! dağı qağıdı Tañrı (6) anlara dağı la‘net eyledi anlara dağı yaraqladı anlara tamuyı dağı yavuz oldu dönecek yirdin yaña!

7. dağı Tañrı’nuñdur gökler süleri dağı yirün. (7) dağı oldu Tañrı beñdeşsüz dürüst işlü dürüst sözlü.

8. bayıq biz viribidük seni tanuğ iken dağı muştılayıcı iken dağı qorqıdıcı iken.

9. tā inanasız Tañrı’ya (8) dağı yalavacına dağı arqa vıresiz aña dağı ululayasız anı dağı tesbîh eylesesiz aña ırte dağı gice.

10. (9) bayıq anlar kim bey‘at eylerler saña ya‘nī ‘ahd eylerler bayıq bey‘at eylemezler illā Tañrı’ya. Tañrı eli elleri üstindedür pes her kim ‘ahdı şırşa ‘ahdı sımaz illā gendüzi üzere (10) dağı her kim vefā eyledi aña kim qavl eyledi anuñ üzere Tañrı’ya tiz virevüz aña müzd ulu.

11. tiz eyide saña girü qalınmışlar (11) ‘arablardan “meşğül eyledi bizi mallarumuz dağı qavumlarımız pes yarlıgamaq dile bizüm için.” eydürler dilleriyle [273a] anı kim yokdur gönüllerinde. eyit “pes kim mālİK ola sizüñ için Tañrı’dan nesene eger diler-ise size ziyān yā diler ise (2) size aşşı? belki oldu Tañrı aña kim işlersiz haberlü.

12. belki şanduñuz kim hergiz dönmeye (3) yalavaç dağı mü’minler qavumlarındın yaña hemişe. dağı bezenildi şol gönüllerüñüzde dağı şanduñuz yavuz (4) gümān dağı olduñuz bir qavm helāk olınmış.

13. dağı her kim imān getürmez-ise Tañrı’ya dağı yalavacına, bayıq biz yaraqladuk (5) kâfirlere tamuyı.

14. Tañrı’nuñdur gökler pādışāhlığı dağı yirün. yarlıgaya (6) anı kim diler dağı ‘azāb eyleye aña kim diler. dağı oldu Tañrı yarlıgayıcı rahmet kılcı.

15. tiz eyide girü qalınmışlar qaçan varasız ğanimetlerdin yaña (7) tā alasız anları “koñ bizi uyalum size.” dilerler kim döndüreler Tañrı sözini ya‘nī Tañrı eyitti hayber ğanimeti huğeybiyye‘yenüñdür ancak. eyit: “hergiz uymayasız bize (8) ancılayın eyitti Tañrı ilerüden.” pes tiz eyideler “belki hased eylersiz bize.” belki oldılar añlamazlar (9) illā az.

16. eyit: girü qalınmışlara ‘arablardan “tiz oqınasız bir qavumdın yaña kuvvet işleri (10) qatı ya‘nī hanıfe qabilesi müseyleme kezzāb‘a uyanlar çalışasız anlaruñ-ıla yā müsülmān olalar. pes eger muṭī‘ olursañuz vire size Tañrı görklü müzd. (11) dağı eger yüz döndürürseñüz nite kim yüz döndürdüñüz ilerü ‘azāb eyleye size ağırdıcı ‘azāb .

17. yokdur gözsüz üzere [273b] ırlık ya'nî ğazaya varmaz-ise dağı yokdur aksam üzere ırlık yā yazuk dağı yokdur şayru üzere ırlık yā yazuk. dağı her kim muṭī' olursa Tañrı'ya dağı yalavacına (2) givüre anı uçmaqlara aqar altından anlaruñ ırmaqlar. dağı her kim yüz döndürürse 'azāb eyleye aña ağırdıcı 'azāb .

18. 19. (3) bayık hoşnūd oldu Tañrı mü'minlerden ol vaqt kim bey'at eylediler senüñ-ile ağaç dibinde. pes bildi anı kim gönüllerindedür (4) pes indürdi dölenmegi anlaruñ üzere dağı yanud virdi anlara açmak yakın ya'nî hayber'i dağı ğanimetler çok alasız anları. (5) dağı oldu Tañrı ğālib dürüst işlü dürüst sözlü.

20. va'de eyledi size Tañrı ğanimetler çok alasız anları. pes ivdürdi sizüñ içün (6) uşbunı dağı girü yıgdı ādemiler ellerini sizden ya'nî esed kabilesi dağı gatfan tā ola nişān mü'minlere ya'nî peygamber eyitdüğine dağı yol göstere size yol toĝru.

21. (7) dağı ayruq kaadır olmaduñuz anlaruñ üzere bayık kapladı Tañrı anı dağı oldu Tañrı her nesene üzere kaadır.

22. (8) dağı eger çalışadı sizüñ-ile anlar kim kâfir oldılar döndüreleridi ardlarını ya'nî şınalar-ıdı andan bulmayalardı dost ne dağı arka virici.

23. (9) Tañrı sürgünü ol kim geçdi ileri ya'nî dostlarına arka virmek dağı hergiz bulmayasın Tañrı sürgünine döndürmek.

24. dağı ol oldur kim (10) yıgdı ellerini sizden anlar seksen yigid-idi silāhlu dağı ellerüñüzi anlardan ortasında mekke'nüñ andan şoñra kim zafer virdi size (11) anlaruñ üzere. dağı oldu Tañrı anı kim işlersiz görici.

25. anlar anlardur kim kâfir oldılar dağı yıgdılar sizi mescid-i [274a] harām'dan dağı kurban kim mekke'ye varur-ıdı yıĝlınmış iken kim eger ire inesi yire ya'nî harem'e dağı eger degül-misse erenler mü'minler dağı 'avratlar mü'min eler (2) kim bilmeyedüñüz anları kim başaduñuz anları pes dege-di size anlardan yazuk bilmeksüz tā givüre Tañrı rahmeti içine (3) anı kim diler eger ayrılmışlarmıssa 'azāb eyleyedük anlara kim kâfir oldılar anlardan 'azāb ağırdıcı.

26. ol vaqt kim kıldı anlar kim (4) kâfir oldılar gönülleri içine ğamiyyeti cāhillik ğamiyyeti pes indürdi Tañrı dölenmegi yalavacına (5) dağı mü'minlere dağı lāzım eyledi anlara korkmak sözini ya'nî «lā ilāhe illa'l lāh» dağı oldılar lāyıkıraq aña dağı ehli anuñ. dağı oldu Tañrı (6) her nesneyi bilici.

27. bayık gircek eyledi Tañrı yalavacına düşi gircek iken kim giresiz mescid-i harām'a (7) eger diler-ise Tañrı iminler iken yüliyecilerkerı başlaruñuzı dağı kesicilerken saçı korkmayasız. pes bildi anı kim bilmedüñüz (8) pes kıldı şundan ilerü açmak yakın.

28. ol oldur kim viribidi yalavacını toĝru yol-ıla (9) dağı ğağ dīn-ile ya'nî şaliğ

eyleye iken “tā gālib eyleye anı din üzere dükeli. daḥı ıap oldu Tañrı ıanuk.

29. muḥammed Tañrı yalavacıdur. (10) daḥı anlar kim anuñ-iledur ıatılardur kâfirler üzere esirgeyiciler aralarında ya‘nî biribiri arasında. göreseñ anları ruķū‘ eyleyicilerken isterler (11) faẓl Tañrı’dan daḥı hoşnûdlık. ‘alâmetleri anlarıñ yüzlerindedür secde eylemek eşerinden. şol meşelleridür [274b] tevrît içinde daḥı meşelleri incîl içinde ekin gibi ya‘nî muḥammed kim ııkardı oğulduğını ya‘nî mü’mînleri pes ıavl eyledi anı (2) pes yoğnaldı pes ıoğru oldu incükleri üzere. ıañlatdurur ekincileri tā ıaķıda anlarıñ-ıla ya‘nî mü’mînler-ile kâfirleri. va‘de eyledi Tañrı anlara kim (3) îmân getürdiler daḥı işlediler eyü işler anlardan yarlıđamaķ daḥı müzd ulu.

1.49 Sûratü’l-Ḥucurât /49/

(18 âyettir Medine’de nâzil olmuştur)

Bismi’llâhi’r-râḥmâni’r-râḥîm

1. (4) ey anlar kim îmân getürdiler! ilerü varmañ Tañrı eline daḥı yalavacınıñ ya‘nî Tañrı daḥı peygamber buyruğından ilerü buyruk eylemen. daḥı ıorķuñ Tañrı’dan (5) bayıķ Tañrı işidicidür bilicidür.

2. iy anlar kim îmân getürdiler! yüceltmeñ ünlerüñüzi peygamber üni üstine daḥı yüksek getürmeñ üni aña (6) söz-ile yüksek getürmegi gibi bir niceñüzüñ bir niceñüze kim bâtıl olmaya ‘amellerüñüz (7) daḥı siz bilmezsiniz.

3. bayıķ anlar kim añlu eylerler ünlerini Tañrı yalavacı ıatında şunlar (8) anlardur kim şınadı Tañrı göñüllerini şaķınmaķ içün anlarıñdur yarlıđamaķ daḥı müzd ulu.

4. bayıķ anlar kim (9) ıığırurlar saña ḥücreler ardından eyregi anlarıñ anlamazlar.

5. daḥı eger bayıķ anlar şabr eyleselerdi (10) tā ııķa-y-ıduñ anlardın yaña ola-dı yigrek anlara. daḥı Tañrı yarlığayıcıdur rahmet ıılcı.

6. ey anlar kim îmân getürdiler! [275a] eger gelürse bize bir fâsıķ bir ḥaber ile bellü eyleñ ya‘nî girçegin yalanından kim irmeyesiz ya‘nî yavuzlığıla bir ıavma bilmemeklikle pes olası anuñ üzere kim (2) işledüñüz peşimen olıcılar.

7. 8. daḥı bilüñ bayıķ sizüñ arañuzdadur Tañrı yalavacı. eger muṭî‘ olsa-dı size ıoķda işden (3) yazuķlı oladıñuz velikin Tañrı sevgülü eyledi size îmânı daḥı bezedi anı göñüllerüñüzde daḥı zişt eyledi size (4) kâfirliği daḥı ıa‘atdan ııķmađı daḥı ma‘şiyet eylemegi. şunlar anlardur ıoğru yol dutıcılar faẓl Tañrı’dan (5) daḥı ni‘met daḥı Tañrı bilicidür dürüst işlü.

9. daḥı eger iki bölük mü’mînlerden ıalışurlarsa şalaḥ getürüñ (6) ol iki arasında.

pes eger zulm eyler ise birisi ol ikinüñ dağı birisine çalısuñ. anuñ-ile kim zulm eyler tā döne (7) Tañrı buyruğındın yaña. pes eger döner-ise pes şalağ getürüñ ol iki arasında ‘adl -ıla. dağı ‘adl eyleñ bayıq Tañrı sever (8) ‘adl eyleyicileri.

10. degül mü’minler illā qarındaşlar pes şalağ getürüñ iki qarındaşıñuz arasında. dağı qorquñ Tañrı’dan ola kim raḥmet kılmasız.

11. iy anlar kim imān getürdiler! yañşulamasuñ erenler erenleri (9) ol kim olalar yigrek anlardan ne dağı ‘avratlar ‘avratlardan ola kim olalar (10) yigrek anlardan. dağı ‘ayıblamañ gendüzilerüñüzi dağı (11) lağab eyidişmeñ lağablar-ıla. yavuzdur ad kim fışkdur imān dan soñra! dağı her kim tevbe eylemez ise şunlardur [275b] zālimler.

12. iy anlar kim imān getürdiler! ırağ olun çokdan gümānden bayıq bir nice gümān (2) yazuğdur. dağı istemeñ qaradaşuñuz ‘aybın. dağı ğaybat eylesün bir niceñüz bir niceye. iy sever mi birüñüz kim yiye qarındaşı etini (3) ölüle? dağı kerih gördüñüz anı. dağı qorquñ Tañrı’dan bayıq Tañrı tevbe viricidür raḥmet kılıcı.

13. iy ādemiler! bayıq biz yarat(t)uğ sizi (4) irkekden dağı dışiden dağı eyledük sizi ulu қabileler dağı қabileler tā biribirüñüzi bilesiz. bayıq ‘azīiregüñüz Tañrı қatında (5) şaқınıcırağuñuzdur. bayıq Tañrı bilicidür ḥaberlūdür.

14. eyitti “imān getürdük”. eyit “imān getürmedüñüz ve likin eyidüñ (6) “boyun virdük”. dağı girmedi imān gönüllerüñüz içine. dağı eger muṭı‘ olursañuz Tañrı’ya dağı yalavacına eksmeye size (7) ‘amellerüñüzden nesene. bayıq Tañrı yarlığavıcıdur raḥmet kılıcı.

15. bayıq mü’minler anlar kim imān getürdiler Tañrı’ya dağı (8) yalavacına andan gümānlenmediler dağı ğaза eylediler malları-y-ıla dağı nefsleri-y-ile Tañrı yolında (9) şunlar anlardur girçekler.

16. eyit “iy bildürür misiz Tañrı’ya dīnüñüzi? (10) dağı Tañrı bilür anı kim gökler içindedür dağı anı kim yirdedür dağı Tañrı her neseneyi bilicidür.

17. minnet eylerler saña kim (11) müsülmān oldılar. eyit “minnet eylemeñ baña müsülmān olduğıñuzı belki Tañrı minnet eyler size kim toğru yol gösterdi size imāna eger olursañuz girçekler.”

18. bayıq Tañrı [276a] bilür gökler gizlūsini dağı yirüñ dağı Tañrı göricidür anı kim işlersiz.

1.50 Sūratü -Kāf /50/

(45 āyettir - Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’l-lāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. (2) kaaf ya‘nī tamām oldu iş yā tağ adı. daḥı kūr’ān ḥaḳḳı-y-içün ululıḳlu...
2. belki tañladılar kim geldi anlara ḳorḳıdııcı anlardan pes eyitti kāfirler (3) “uṣbu, nesenedür tañsı.”
3. “iy ḳaçan kim ölevüz daḥı olavuz toprak şol döndürmekdür ırak”
4. bayıḳ bildük anı kim ekser (4) yir anlardan. daḥı bizüm ḳatumuzda kitābdur şaḳlayıcı.
5. belki yalan duttılar ḥaḳḳı ol vaḳt kim geldi anlara pes anlar (5) bir işdedür ḳarışmış.
6. ey, baḳmadılar mı göklerin yaña üstlerinde nite bina eyledük anı daḥı bezedük anı? ya‘nī ılduz-ıla. daḥı yoḳdur anuñ (6) hıç yazuḳlar.
7. 8. daḥı yir çekdük anı daḥı bıraḳduḳ anuñ içinde berk taḡlar daḥı bitürdük anuñ içinde her dürlüden (7) görklü görür eylemek içün daḥı ögütlemek içün her ḳulı dönici.
9. 11. daḥı indürdük gökden şuyı bereketlü pes bitürdük (8) anuñ-ile bostanlar (daḥı biçilmiş denesi daḥı ḥurma ağaḳları uzunlar anlaruñdur çiçek biribiri üstine rüzī virmek içün ḳullara (9) daḥı dirürdük anuñ-ile ili ancılayındur çıḳmak ya‘nī girü dirilmek.
12. 14. yalan duttı anlardan ilerü nūḥ ḳavmı daḥı ḳuyu isleri [276b] daḥı şemüd daḥı ‘ād daḥı fir‘avn daḥı lūṭ ḳarındaşları daḥı bişe isleri daḥı tūbbe ḳavmı. dükeli yalan duttı (2) yalavaḳları pes vācib oldu ‘azābum.
15. ay āciz mı olduḳ yaratmaḳdan ilergi belki anlar şek içindedür yiñe yaratmaḳdan!
16. (3) daḥı bayıḳ yarat(t)uḳ ādemī daḥı bilürüz anı kim vesvese eyler anuñ-ile nefsi. daḥı biz yaḳnıraḡuz andın yaña boyun tamandan
17. (4) ol vaḳt kim alurlar iki alıcı şaḡdan daḥı şoldan oturıcı.
18. söylemez hıç söz, illā anuñ ḳatındadır şaḳlayıcı (5) ḥāzır.
19. daḥı geldi ḳatılıḡı uş giderici ölümüñ ḥaḳıḳat-ıla. “şol oldur kim olduñ-ıdı andan döneridüñ” ya‘nī ḳaçar-ıduñ.
20. daḥı ürildi şūr içine şol (6) ḳorḳıtmaḳ günidür.
21. daḥı geldi her nefis anuñ-ile sürici daḥı ṭanuḳ.
22. bayıḳ olduñ-ıdı ḡaflatda bundan (7) giderdük senden örtüñi pes gözün bugün tizdür.
23. daḥı eyitti işi ya‘nī yazıcı firişte “bu oldur kim benüm ḳatumda ḥāzırdur.”

24. 25. (8) “bırağũ siz iki ʔamuya her kâfir olıcıyı öñeglik idici yığıcı ʔayrı zulm eyleyici gümânlü.”
26. “ol kim, kıldı Tañrı-y-ıla (9) dağı bir Tañrı pes bırağũ anı ‘azâb içine ʔatı.”
27. eyitti işi ya‘nî şeyṭân “iy ʔalabumuz! azdurmam anı velîkin. oldu (10) azğunlık içinde ırak.”
28. eyitti“ʔartışmañ benüm ʔatumda. dağı bayık ilerü duttum sizdin yaña ʔorqıtmağı.”
29. “döndürilmez (11) söz benüm ʔatumda dağı degülin ben zulm eyleyici kullara.”
30. ol gün kim eyidevüz ʔamuya “iy ʔolduñ mı?” [277a] dağı eyide “hîç var mı artuq?”
31. dağı yakın olındı uçmak şaknıcılara ırak degül iken.
32. 33. uşbu oldur kim va‘de eylenilürsiz. (2) her döniciye yazuqdan şaklayıcı ol kim ʔorqıdı raḥmân’dan ğayb iken dağı geldi göñül ile dönici.
34. girüñ uçmağa (3) selâmatlıg-ıla şol ebed ʔalmaq günidür.
35. anlaruñdur ol kim dilerler anuñ içinde dağı bizüm ʔatumuzdadur artuq.
36. dağı niçe helâk eyledük (4) anlardan ilerü geçmiş bölük anlar ʔatırağdur anlardan ʔatı dutmağdın yaña. pes gezdiler şehirlerde hîç var mı ʔaçacak yir?
37. bayık (5) şunuñ içinde öğütlemekdür anuñ kim oldu anuñ görelî ya‘nî ‘aqlı yâ ʔulağ duttı, ol hâzırken.
38. dağı bayık yarat(t)uq (6) gökleri dağı yiri dağı ol ikisi arasındağıyı altı günler içinde dağı yoğanmadı hîç armağ.
39. pes şabr eyle (7) anuñ üzere kim eydürler dağı namâz ʔıl ʔalabuñ ögmegi-y-ile güneş toğmağdan ilerü dağı gün batmağdan ilerü.
40. dağı (8) gicenüñ bir nicesinde namâz ʔıl dağı yüz döndürdüğinde secde eylemek.
41. dağı ʔulağ (9) dut ol gün kim ʔığıra ʔığırdıcı yakın yirden.
42. ol gün kim işideler üni ḥağğ-ıla şol çıkmak günidür.
43. bayık biz dirürürüz dağı öldürürüz dağı bizdin yañadur (10) dönecek yir.
44. ol gün kim yarıla yir anlardan ivicilerken şol dirmekdür üzerümüze geñez.
45. biz bilüriregüz (11) anı kim eydürler. dağı degülsin anlaruñ üzere musallağ pes öğüde ʔur‘ân-ıla anı kim ʔorğar ʔorqıtmağumdan.

1.51 [277b] Sūratü'z-Zāriyāt /51/

(60 âyetir - Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 6. (2) şavurıcılar ḥaḳḳı-içün şavurmak daḥı götüriciler ḥaḳḳı-içün ağır yük ya' nî bulıtlar kim yağmur götürür daḥı revān olıcılar ḥaḳḳı-içün geñezlig-ile ya' nî gemiler daḥı kısmet eyleyiciler ḥaḳḳı-içün işi ya' nî rızq firişteleri (3) bayık ol va' de olunursız girçekdür daḥı bayık yanud olıcıdur.

7. 8. gök ḥaḳḳı-içün yollar issi bayık siz (4) söz içindesiz dürlü dürlü olıcı.

9. döndürinile peygamber'den ol kim döndürinildi ya' nî Tañrı ' ilminde islām'dan.

10. 11. la' net oldı yalan söyleyiciler anlar kim anlar cāhillık içinde gāfillerdür!

12. şorarlar (5) ya' nî yañşulayu “kaçandur yanud günü?”

13. ol gün kim anlar od içine givürineler.

14. “ñaduñ ' azābuñuzu uşbu oldur (6) kim olduñuz anı ivdürürsüz.”

15. 16. bayık şaḳıncılar uçmaḳlardadur daḥı çeşmelerde alıcılarken anı kim virdi anlara çalabı'ları. (7) bayık anlar oldılar, şundan ilerü eylük eyleyiciler.

17. oldılar az giceden uyırlar.

18. daḥı (8) seşer vaḳtlarında anlar yarlıgamaḳ dilerler.

19. daḥı malları içindedür anlaruñ ḥaḳ, dileyici içün daḥı maḥrum içün.

20. 21. daḥı (9) yirde nişānlardur gümānsuz olıcılara daḥı gendüzilerü gözde iy görmez misiz?

22. daḥı gökde ruzıñuzdur ya' nî yağmur (10) daḥı ol kim va' de olunursız.

23. pes gök çalabı'sı ḥaḳḳı-içün daḥı yirüñ bayık ol ḥaḳdur ancılayın kim bayık siz söylersiz.

24. [278a] bayık geldi saña sözi ibrahīm ḳonuklarınıñ ağırlandımlar

25. ol vaḳt kim girdiler anuñ üzere pes eyittiler (2) “selām” eyitti “selām ḳavmsız ya' nî siz bilinmemişler.”

26. pes meyl eyledi ev ḳavmindın yaña pes getürdi bir buzaḡu (3) semiz ya' nî biryān olmış.

27. pes yaḳın eyledi anı anlardın yaña eyitti “iy yimez misiz?”

28. pes ḳorḳu bıraḳdı gönline anlardan ḳorḳu eyittiler “ḳorḳma” daḥı muştıladılar bir oḡlan bilici.

29. pes ilerü geldi (4) ' avratı çağırmaḳ içinde pes urdı yüzini daḥı eyitti “ḳarı ' avratvan toḡurmayıcı.”

30. eyittiler “ancılayın eyitti (5) çalabuñ bayık ol oldur dürüst işlü dürüst sözlü.
31. eyitti: “nedür işüñüz iy (6) viribinilmişler?”
32. 34. eyittiler: “bayık biz viribinildük kavmdın yaña yazuqlular tā viribiyevüz anlaruñ üzere taş balçıkdan ya‘nī oda bişmiş nişānlanmış (7) çalabun qatında fesād eyleyiciler içün.
35. pes çıkarduk anı kim oldı (8) anuñ içinde mü‘minlerden.
36. pes bulmaduk anuñ içinde bir evden artuk müsülmānlardan.
37. dağı girü qoduk anuñ içinde nişān anlara kim qorqarlar (9) ağırdıcı ‘azābdan.
38. dağı müsā‘da ya‘nī ‘ibret ol vaqt kim viribidük anı fir‘avn’a hūccet-ile bellü.
39. (10) pes yüz döndürdi kavmı-y-ıla dağı eyitti “cādūdur yā delūdūr.”
40. pes tuttuk anı dağı sülerini pes bırakduk anları (11) deñiz içine.
41. dağı ol melāmete bayık olucı-y-ken dağı ‘ād!da ya‘nī ‘ibret ol vaqt kim viribidük anlaruñ üzere yili toğurmayıcı ya‘nī hayrsuz.
42. qomaz [278b] hiç nesene kim geldi anuñ üzere illā kim kıldı anı çürimiş süñük gibi.
43. dağı şemūd‘da ol vaqt kim eydildi anlara “gönenüñ bir zamāna degin” ya‘nī üç gün.
44. pes haddan geçdiler çalabı‘ları buyruğından pes duttı anları ‘azāb göyündürici anlar baqarlarken.
45. pes (2) güçleri yitmedi tırmağa dağı olmadı anlar ökünc alıcılar.
46. dağı nūh kavmını ya‘nī helāk eyledük ilerü bayık anlar oldılar (3) kavm fāsıqlar.
47. dağı gögi yaptuk anı kudrat-ıla dağı biz qaadırlaruz.
48. dağı yiri döşedük anı (4) pes ne eyü döşeyiciler!
49. dağı her neseneden yarat(t)uk iki çift tā kil siz ögüt dutasız.
50. “pes kaçuñ Tañrı‘dın yaña (5) bayık ben size andan qorqıdıçıvan bellü.”
51. “dağı kılmañ bile Tañrı-y-ıla Tañrı ayruk. bayık ben size andan qorqıdıçıvan bellü.”
52. (6) ancılayın gelmedi anlara kim anlardan ilerüdi hiç yalavaç illā eyittiler “cādūdur, yā delūdūr.”
53. (7) iy ımarlaşdılar mı anı? belki anlar kavmdur azgunlar.
54. pes yüz döndür anlardan degülsin sen melāmet olunmış.
55. dağı ögütle bayık (8) ögütlemeñ aşşı ider mü‘minlere.
56. dağı yaratmadum perrīyi dağı ādemiyyi illā tā tapalar baña

57. daḥı dilemezin (9) anlardan hiç rûzî daḥı dilemezin kim yidüreler baña.
58. bayık Tañrı oldur rûzî virici kuvvet issi (10) berk.
59. pes bayık anlaruñ kim zılm eylediler ülüdür yaranları ülüsi gibi ya‘nî ‘ād kavmı hūd kavmı pes ivdürmesünler.
60. katı ‘azābdur (11) anlaruñ kim kâfir oldılar günlerinden ol kim va‘de olınurlar.

1.52 [279a] Sūratü’t-Tūr /52/

(49 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (2) tağ ḥaqqı-ıçün ya‘nî mūsā tağı
2. 3. daḥı kitāb ḥaqqı-ıçün yazılmış ya‘nî tevrît yā kur‘an yā yazuk müzd bitişi deride açılmış
4. daḥı ‘imāret olunmuş ev ḥaqqı-y-ıçün.
5. daḥı örtü ḥaqqı-y-ıçün götrülmüş.
6. (3) daḥı deñiz ḥaqqı-y-ıçün tolmüş.
7. 8. bayık çalabuñ ‘azābı inicidür yoḡdur anuñ hiç yığıcı.
9. 10. ol gün kim (4) degzine gök degzinmek daḥı yüriye tağlar yürimek.
11. katı ‘azābdur (5) ol gün yalan dutıcılara.
12. anlar kim anlar girmeklikde ya‘nî bāṭıl içinde oynarlar ya‘nî meşğul olurlar.
13. ol gün güc ile sürileler tamu odındın yaña güc-ile sürilmek.
14. “uşbu od oldur kim olduñuz anı yalan dutarsız.”
15. “ay cādılık mıdur uşbu (6) tā siz görmez misiz?”
16. “girüñ oda şabr eyleñ yā şabr eylemeñ berāberdür üzerüñüze cezā virinilmezsiz (7) illā anı kim olduñuz işlersiz.”
17. 18. bayık şaḫımcılar uçmaḡlardadur daḥı dinlenmekde lezzet tutıcılarken anuñ-ile kim virdi anlara çalabı’ları. daḥı şaḡladı anları (8) çalabı’ları tamu ‘azābından.
19. 20. “yiñ daḥı içüñ sinici andan ötürü kim işlerdüñüz tekye urıcılarken tahtlar üzere (9) dizilmiş” daḥı çiftlendürdük anlara hūrileri qarası gey kara ağı gey aḡ gözlü ulu gözlüler.
21. daḥı anlar kim imān getürdiler daḥı uydı anlara nesilleri (10) imān-ıla ulaşırdıduk anlara nesillerini ya‘nî uçmaḡda. daḥı eksmedük anlara ‘amellerinden hiç nesene. (11) kesb eyledüğine dutudur.
22. daḥı arturduk anlara yimiş daḥı et andan kim arzularlar.
23. virişeler anuñ içinde [279b] süci yoḡdur herze söz anuñ içinde daḥı yoḡdur yazuklu eylemek.

24. (2) daḥı degzine anlaruñ üzerine oğlanlar anlaruñ kâne anlar incülerdür şaklanılmış.
25. daḥı ilerü geldi bir niceleri bir niceye şorişurlar.
26. eyittiler: “bayık biz olduḡ ilerüden ya‘nî dünyede qavmumuzdan qorkıcılar.”
27. (3) “pes minnet eyledi Tañrı üzerümüze daḥı şakladı bizi od ‘azābından.”
28. “bayık biz olduḡ ilerü tparuz aña. bayık ol oldur eyü işlü raḥmet kılıcı.
29. (4) pes ögütle degülsin sen çalabuñ ni‘ met iyile vaḥysuz gaybdan söyleyici daḥı degülsin delü.
30. belki eydürler “şî‘r eyidicidür güyerüz aña (5) rüzigār qatılığın.”
31. eyit “güyüñ bayık ben sizüñ-ile güyicilerdenven.”
32. belki buyurur anlara ‘aқılları (6) uşbunı belki anlar qavmdur azğunlar.
33. belki eydürler “yalan bağıladı anı” belki inanmazlar.
34. pes getürüñ bir söz (7) ancılayın ya‘nî qur‘ān gibi eger olurlar-ise girçekler.
35. iy yaradıldılar mı nesenesüz yā anlar yaradıcılar mıdur?
36. iy yarattılar mı gökleri (8) daḥı yiri? belki gümānsuz olmazlar.
37. ey anlaruñ qatında mıdur çalabuñ hazinelele? iy anlar cabbarlar mıdur?
38. iy (9) var mıdur anlara nerdüben dınlerler anda? pes getürsüñ işidicisi anlaruñ hücet bellü.
39. iy anuñ kızlar (10) daḥı sizüñ er oğlanlar?
40. iy diler misin anlara giri pes anlar ödişden ağır olınmışlardur?
41. iy anlaruñ qatında mıdur gayb pes anlar (11) yazarlar?
42. iy dilerler mi yavuz şanu? pes anlar kim kâfir oldılar anlar yavuz şanılmışlardur.
43. iy anlaruñ mıdur Tañrı Tañrı‘dan ayruq? arulığı Tañrı‘nuñ [280a] andan kim ortak eylerler.
44. daḥı eger göreler pāre gökden düşici eyideler “bulıtdur qat qat olmış.”
45. pes qo anları (2) tā göreler günlerini ol kim anuñ içinde öleler.
46. ol gün kim aşşı eylemeye anlara yavuz şanuları nesene ne daḥı anlar (3) nuşret virineler.
47. daḥı bayık anlaruñ kim zulm eylediler ‘azābdur şundan ilerü ve likin eyregi anlaruñ bilmezler.
48. daḥı qatlan çalabuñ; hükmine (4) pes bayık sen göre durduğumuz yirdesin daḥı tesbîh eyle çalabun ögmegi-y-ile ol vaqt kim tırasın.
49. daḥı gicenüñ bir nicesinde tesbîh eyle namāz qıl daḥı yüz döndürdüğinde ılduzlar.

1.53 Sūratü'n-Necm /53/

(62 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 2. (5) yıldız ḥaḳḳı-y-içün ol vaḳt kim aṣağa düṣdi ya' nî battı azmadı işüñüz daḥı yolsuz olmadı.
3. daḥı söylemez nefsi dileginden.
4. degül ol illā (6) vaḥy vaḥy olunur.
5. 6. öğretti aña ḳatı ḳuvvetlü ya' nî cebreyil ḳuvvet issi pes toḡru oldu.
7. ol yir gök ḳıranıñda-y-iken yücerek.
8. andan yakın oldu ya' nî cebreyil muḥammed'e (7) pes gey yakın oldu.
9. pes oldu iki ya ḳadar yā yakınırak.
10. pes vaḥy eyledi ḳulına yaña cebreyil muḥammed'e mi'rac gicesi, anı kim vaḥy eyledi.
11. yalan dutmadı göñli (8) ol nesenede gördi.
12. iy tartışur misiz anuñ-ile anuñ üzere kim görür?
13. 14. daḥı bayık gördi anı ya' nî daḥı bir gez gökden inerken cebreyil'i tamām sūret ile gördi? sidreti'l müntehā ḳatında.
15. anuñ ḳatındadır (9) me' vā uçmağı.
16. ol vaḳt kim örter sidre ağacın ol kim örter.
17. egilmedi göz ya' nî muḥammed gözi daḥı geçmedi gördüğinden. cebrayil sūret ile gördi.
18. bayık gördi [280b] çalabı'sı nişānlarından ulu.
19. 20. ḥaber virüñ lūt'dan daḥı 'uzā'dan daḥı menāt'dan üçünci soña ḳalmış.
21. iy sizüñ midür irkek (2) daḥı anuñ ya' nî Tañrı'nuñ dişi?
22. şol ol vaḳt üleşdürmekdür ḥaḳsuz.
23. degül ol illā adlar ad virdüñüz anlara siz daḥı atalaruñuz indürmedi Tañrı (3) anlara hiç ḥüccet. uymazlar illā gümāne daḥı aña kim diler nefslar. daḥı bayık geldi anlara (4) çalabı'larından toḡru yol.
24. ādemīñ mıdur ya' nî kāfir ol kim arzular?
25. pes Tañrı'nuñdur soñ daḥı ilk
26. daḥı niçe firişte (5) göklerde aşşı eylemeye şafa'atı anlaruñ nesene illā andan soñra kim destūr vire Tañrı aña kim diler daḥı ḥoşnūd olur.
27. bayık (6) anlar kim inanmaz āḥirete 'ad virürler firiştelere dişi ad virmegin.
28. daḥı yokdur anlaruñ aña (7) hiç bilmek uymazlar illā gümāne. daḥı bayık gümān

aşşı eylemez haqdan nesene.

29. pes yüz döndür andan kim yüz döndürdi (8) qur'an'umuzdan dağı dilemedi illā yakın dirliğı.

30. şol irmekleri yiridür bilmekden. bayık çalabuñ ol bilürirekdür (9) anı kim azdı yolından dağı ol bilürirekdür anı kim toğru yol duttı.

31. dağı Tañrı'nuñdur ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. (10) tā cezā vire anlara kim yavuz işlediler anuñ-ile kim işlediler dağı cezā vire anlara kim eylük eylediler uçmaq.

32. anlar kim şaқınurlar (11) ulularından yazuğıñ dağı zişt işlerden illā kiçi yazuqlardan. bayık Tañrı'yı bol yarlıgamaqludur. ol bilürirekdür sizi [281a] ol vaqt kim yarattı sizi yirden dağı ol vaqt kim siz aña qarındağı oğlanlarsız analaruñuzuñ qarnı içinde. arulıgaman nefsleruñuzı (2) ol bilürirekdür anı kim şaқındı.

33. 34. iy gördüñ mi anı kim yüz döndürdi dağı virdi az dağı virmegin kesdi?

35. ey anuñ qatında mıdur ğayb bilmek pes ol (3) görür?

36. 37. yā haber virinilmedi mi ol kim mūsā kitāblarındadır dağı ibrahīm ol kim tamām eyledi ya' nī Tañrı buyruğını

38. kim götürmeye götürici ayruq yükini ya' nī yazuğını

39. (4) dağı kim yoқdur ādemīnūñ illā ol kim işledi.

40. 41. dağı «bayık işledügi tiz gorile andan cezā virile ol cezā virmek tamām ıraқ.

42. (5) dağı bayık çalabuñdın yañadur soñra değmek.

43. dağı bayık ol güldürür dağı ağıladur ya' nī tamu ehlini yā gögi yağmur-ile.

44. dağı bayık ol öldür-di dağı diriltti.

45. 46. dağı bayık ol yarattı (6) iki çift irkek dağı dişi oğlan yaradıldığı şudan. ol vaqt kim dökilinür.

47. dağı bayık anuñ üzereür yaratmaq dağı bir.

48. dağı bayık ol (7) bay eyledi dağı sermāya virdi.

49. ol şı' rā yılduzı çalabı'sıdur.

50. 51. dağı bayık ol helāk eyledi 'ād' ı ilergi dağı şemūd'ı pes gire (8) qomadı.

52. dağı nūh qavmın ilerü. bayık anlar oldılar anlar zulm eyleyicirek dağı azğunıraқ.

53. 54. dağı lūṭ qavmı köyin bıraқdı pes örtıdi aña (9) anı kim örtıdi ya' nī taş

55. pes qanqı nı' met lerine çalabunuñ şek eylersin?

56. uşbu ya' nī qur' an yā muḥammed qorқıdııcıdur ilergi qorқıdııcılardan.

57. yakın oldı yakın olıçı ya' nī kıyāmet.

58. (10) yoқdur anuñ Tañrı'dan ayruq giderici.

59. ey uşbu sözden mi qanlarsız?

60. daḥı gülersiz daḥı ağlamazsınız.
61. (11) daḥı siz ġāfillersiz.
62. pes secde eyleñ Tañrı'ya daḥı tapuñ.

1.54 [281b] Sūratü'l-Ḳamer /54/

(55 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismillāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (2) yakın oldı kıyāmet daḥı yarıldı ay.
2. daḥı ege göreler bir nişān yüz döndüreler daḥı eyideler “cādūlıḳdur ḳavī.”
3. (3) daḥı yalan duttılar daḥı uydılar nefsleri dileklerine. daḥı her iş ḳarar dutıcıdur.
4. daḥı bayıḳ geldi anlara ḥaberlerden ol kim anuñ içindedür (4) yıḡmak.
5. ḥikmetdür ya' nī ḳur'an tamām . pes aşşı eylemez ḳorḳıdıcılar.
6. pes yüz döndür anlardan. ol gün kim oḳıya oḳıyıcı şarp bilinmez (5) işdin yaña.
7. 8. ḥor iken gözleri anlaruñ çıḳalar sinlerden kāne anlar çekürgedür taḡılmış ivicilerken oḳıyıcıdın yaña (6) ya' nī isrāfildin yaña. eyide kāfirler “uşbu bir gündür şarp!”
9. yalan duttı anlardan ilerü nūḥ ḳavmı pes yalan duttılar ḳulumuzı (7) daḥı eyittiler “delüdür.” daḥı sekidinildi.
10. pes oḳıdı ḳalabı'sını “bayıḳ ben yiñilmişven pes öc al benüm için.”
11. pes açtuḳ gök ḳaplılarını (8) şu-y-ıla döklinici.
12. daḥı ḳılduḳ yiri çeşmeler pes irişdi şu ya' nī gök şuyı yır şuyına bir ḥal üzere kim bayıḳ endāze olındı.
13. daḥı bindürdük anı tahtalular üzere (9) daḥı mıḥlular.
14. yürir göre durduḡumuz yirde yanud virmek için aña kim olda inanılmadı ya' nī nūḥ.
15. daḥı bayıḳ (10) ḳoduḳ anı gemiyi yā ol işi nişān. pes var ma öḡütlenici?
16. pes nite oldı ' azābum daḥı ḳorḳıtmaḳlarum!
17. daḥı bayıḳ geñez eyledük ḳur'an'ı oḳımaḳ için yā ezberlemek için. pes var mı anıcı yā oḳıyıcı ?
18. yalan duttı ' ād ḳavmı. “pes nite oldı azābum daḥı ḳorḳıtmaḳlarum!
19. bayıḳ biz viribidük anlaruñ üzere yil ḳatı esici nāḥs gün içinde (11) hemişe yā ḳavī
20. ḳoparur ādemīleri taman anlar ḥurma ağacı dipleridür dibinden ḳoparılmış.
21. pes nite oldı ' azābum daḥı ḳorḳıtmaḳlarum!
22. daḥı bayıḳ [282a] geñez eyledük ḳur'an'ı oḳımaḳ için. pes var mı araña.?
23. yalan duttı şemūd ḳavmı ḳorḳıdıcıları.

24. pes eyittiler “iy bir âdemiye bizden (2) ya‘nî şaliḥ uyaruz aña? bayıḳ biz ol vaḳt azğunlıḳdavuz daḫı delûlikde.”
25. “iy bırağıldı mı vaḫy anuñ üzere aramızdan? belki ol (3) yalancıdur bundurmuş.”
26. tîz bileler irtē kimdür yalancı bundurmuş.
27. bayıt siz viribiyicivüz deveyi şınamak (4) anlara. pes göstedüñ anlara daḫı şabr eyle.”
28. “daḫı ḫaber vir bayıḳ şu üleşmekdür aralarında her şu ülûsi ḫâzır olınmışdur.”
29. pes kığırdılar (5) işlerini pes duttı pes depeledi ya‘nî deveyi.
30. pes nite oldı ‘azābum daḫı ḳorḳıtmaḳlarum!
31. bayıḳ biz viribidük anlaruñ üzere çağırmaḳ (6) bir gez; pes oldılar ḳuru şınmış ağaç gibi ağıl eyleyicinüñ.
32. daḫı bayıḳ geñez eyledük ḳur‘ân’ı oḳımaḳ içün. pes var mı anıcı ya‘nî oḳıyıcı?
33. yalan duttı lût ḳavmı ḳorḳıdıcılar.
34. 35. bayıḳ biz viribidük anlaruñ üzere ol taş atıcı yili illā (7) lût ḳavmı ya‘nî lût daḫı iki kıızı ḳurtarduk anları şubḫ vaḳtında (8) ni‘met virmek içün ḳatumuzdan. ancılayın yanud virürüz aña kim şükr eyledi.
36. (9) daḫı bayıḳ ḳorḳıttı anları ḳatı dutmağumuzdan pes yalan duttılar ḳorḳıtmaḳları.
37. daḫı bayıḳ dilediler aña ya‘nî lût’a ḳonuḡını pes belürsüz eyledük gözlerini anlaruñ. “pes ṭaduñ ‘azābumı daḫı ḳorḳıtmaḳlarumı.”
38. daḫı bayıḳ tañla geldi anlara (10) irtecek ‘azāb ḳarar dutıcı.
39. “pes ṭaduñ ya‘nî eyittük anlara ‘azābumı daḫı ḳorḳıtmaḳlarumı.”
40. daḫı bayıḳ geñez eyledük ḳur‘an’ı oḳımaḳ içün. pes var mı (11) oḳıyıcı?
41. daḫı bayıḳ geldi fir‘avn ḳavmına ḳorḳıdıcılar ya‘nî yalavaçlar.
42. yalan duttılar āyetlerümüzi dükelin. pes duttuḳ anları dutmaḡı ḡālibüñ [282b] güci yiter.
43. iy kāfirlerüñüz yigrek midür şunlardan yā sizüñ midür ḳurtılmaḳ kitāblar içinde?
44. yā eydürler mi (2) “biz cema‘atuz ökünc alıcı”?
45. yardım idici tîz sınıla cema‘at daḫı döndüreler arḳaların.
46. belki ḳıyāmet va‘deları vaḳtıdur. daḫı ḳıyāmet (3) ḳatıraḳdur daḫı acıraḳ ya‘nî bedr günü.
47. bayıḳ yazuḳlular azğunlıḳ içindedür daḫı odlar içinde daḫı ḫelāllik.
48. ol gün kim ṭartmalar od içinde yüzleri üstine (4) “daduñ ṭamu yoḳanmaḡın!”.
49. bayıḳ biz her nesneyi yarat(t)uḳ anı endāze-y-ile.
50. (5) daḫı degül buyruḡumuz illā bir bir baḳımuñ göz-ile.

51. daḥı bayık helāk eyledük beñdeşlerüñüzi. pes var mı ögütlenici?
52. daḥı her nesene kim eylediler anı kitāblardadır.
53. daḥı her giçi (6) daḥı ulu ya‘nī yazuḳdan, yazılmışdur.
54. bayık şakıncılar uçmaḳlardadır .
55. begenilmiş yirde pādişāh ıatında güci yiter.

1.55 Sūratü’r -Raḥmān /55/

(78 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’lāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. 2. (7) rūzī virici öğretti ur‘an‘ı ya‘nī muḥammedi.
3. 4. yarattı ādemī öğretti aña sözi.
5. gün daḥı ay sağışludur.
6. daḥı özdeksüz biten (8) daḥı özdeklü biten secde eylerler.
7. daḥı gögi götürdi anı. daḥı odı terāzūyı.
8. 9. kim ḥaddan geçmeñ terāzūda daḥı (9) ururuñ artmagnuñuzı ‘adl-ıla daḥı eksmeñ terāzūyı.
10. daḥı yiri odı anı ādemiler için.
11. anuñ içindedür [283a] yimiş daḥı ḥurma ağacı çiçek aplar islü
12. daḥı dane yaprak issi daḥı rūzini
13. pes ankı ni‘metlerini alabularuñ siz iki ya‘nī ādemī daḥı perrī (2) yalan dutarsız?
14. yarattı ādemī şuru balçıḳdan şaksı gibi.
15. daḥı yarattı perriler atasın yalıñdan (3) oddan.
16. pes ankı ni‘metlerini (4) alabuñuzdan aña yalan dutarsız?
17. iki gün doğusu çalabı’sı daḥı iki gün batısı çalabı’sı.
18. pes ankı ni‘metlerini çalabuñuzuñ (5) yalan dutarsız?
19. viribidi iki deñizi birbirine irişür.
20. ol iki arasında perdedür ḥaddan geçmezler.
21. pes ankı ni‘metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
22. ıkar ol ikiden incü daḥı setik
23. pes ankı ni‘metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
24. daḥı anuñdur gemiler (6) götrilmiş deñizde aḡlar gibi.
25. pes ankı ni‘metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
26. her kim anuñ üzeredür yok olıdır.

27. daḥı vardır (7) çalabuñ zātı ulu issi daḥı ağırlamak issi.
28. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
29. diler aña anlar kim göklerdeür (8) daḥı yirde. her gün ol bir işdedür.
30. (9) pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
31. tiz dümükem size iy âdemî daḥı perri.
32. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
33. (10) iy perri bölügi daḥı âdemî bölügi! eger gücünüz yiterse kim çıkasız (6)gökler kıranlarından daḥı yirüñ pes çıķıñı çıķmayasız illâ kuvvet ile ƙahrıla.
34. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız.
35. (11) viribinile siz iki üzerine dütünsüz yalıñ oddan daḥı baķırdan pes girü tırmayasız.
36. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
37. [283b] pes ƙaçan yarıla gök daḥı ola ƙızıl gülef gibi ƙızıl edim gibi yâ zeytün yağları gibi .
38. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
39. pes ol gün (2) şorılmaya yazuğından âdemî ne daḥı perri.
40. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
41. biline yazuqlular ‘alâmetleri-y-ile (3) pes tıtıla ya‘ nî yazuqlular pürçekleri-y-ile daḥı taḇanlarıyla.
42. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
43. uşbu tıamudur ol kim yalan dutar anı (4) yazuqlular.
44. degzinürler anuñ arasında daḥı issi şu arasında.
45. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
46. daḥı anuñ kim ƙorƙdı (5) çalabı’sı ƙatında tıрмаğdan iki uçmağdur ya‘ nî ‘adn uçmağı daḥı na‘ ĩm.
47. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
48. budaklar isleri iki uçmak.
49. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
50. (6) ol iki içinde iki çeşmedür aķarlar.
51. pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
52. ol iki içindedür her yimişden iki çift.
53. (7) pes ƙanƙı ni‘ metlerini çalabuñuzuñ yalan dutarsız?
54. tekye urıcılarken döşekler üzere aştarları yoğun barcından. daḥı dirmegi iki uçmağıñ (8) yaķındur.

55. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ yalan dutarsız?
56. anlaru‘ i‘inde «göz yıgıcılardur yakınlık eylemedi anlara âdemî anlardan (9) ilerü ne da‘ı perri.
57. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ (10)yalan dutarsız?
58. kâne anlar yā‘ūdudur da‘ı u‘a‘ incü.
59. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ yalan dutarsız?
60. iy var mı eylük eylemek yanudı illā eylüle eylemek?
61. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ yalan dutarsız?
62. da‘ı ol ikiden kemirek (11) iki u‘ma‘ıdır.
63. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ yalan dutarsız?
64. iki ara ya‘ nî gey ya‘ıllıkdan ara görinür.
65. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ yalan dutarsız?
66. ol iki i‘indedür [284a] iki e‘me aynayu çıkıcılar.
67. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ yalan dutarsız?
68. ol iki i‘indedür yimi‘ da‘ı ‘urma a‘acı (da‘ı nar.
69. pes ankı (2) ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ yalan dutarsız?
70. anlaru‘ i‘indedür ok hünerlü ‘avratlar görklüler.
71. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ yalan dutarsız?
72. arası gey ara a‘ı gey a‘ gözlüler yıgılmışlar (3) adırlar i‘indedür ya‘ nî ovuk incüler.
73. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ (4) yalan dutarsız?
74. yakınlık eylemedi anlara âdemî anlardan ilerü ne da‘ı perri.
75. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ (5) yalan dutarsız?
76. tekye urıcılarken dō‘ekler üzere da‘ı ba‘alu dō‘ekler üzere görklüler.
77. pes ankı ni‘ metlerini alabu‘nuu‘ yalan dutarsız?
78. (6) arı oldu yā ‘ayırılı oldu alabu‘ ‘adı ululuk issi da‘ı a‘ırlamak issi.

1.56 Sūratü’l -Vā‘ı’a /56/

(96 āyettir Mekke’de nazil olmu‘tur)

Bismi’llāhi’r-rā‘māni’r-rā‘īm

1. 2. (7) a‘an ola olıcı ya‘ nî ıyāmet yo‘ıdır olma‘ında anu‘ yalancı.
3. indüricidir yüceldicedir.
4. 6. a‘an depredile yir (8) depretmek da‘ı uvan-ıla ‘a‘lar uvanmak pes ola zerre ‘a‘ılmış.

7. daḥı olduñuz dürlüler üç
8. pes işleri sağ yanuñ (9) ne nesenedür sağ yan işleri?
9. daḥı şol yan işleri ne nesenedür şol yan işleri?
10. daḥı ilerü geçiciler ya' nî ta' atda ilerü geçicilerdür.
11. 12. (10) şunlar yaqın olınmışlardur diñlenmek uçmaqlarında.
13. 14. bir bölük öñdingilerden daḥı az soñrağılardan ya' nî ilerği ümmetlere göre.
15. (11) tahtlar üzeredürler örülmiş ya' nî altun ile cevher ile.
16. tekye urıcılar ken anlaruñ üzere karşı karşı olıcılar.
17. degzinürler anlaruñ üzere oğlanlar ebed kalıcılar
18. [284b] kulpsuz bardaqlar-ile daḥı ıbrıqlarıla daḥı sücilü kadeḥıla gözlü bıñardan.
19. perekende olınmayalar andan ne daḥı uşları azınurlar.
20. daḥı yimiş içinde andan kim üyürürler.
21. daḥı kuş eti içinde (2) andan kim arzularlar.
22. daḥı qarası gey kara aqı gey aq büyük gözlüler
23. incü beñdeşleri gibi gizlü
24. (3) yanud virmek içün aña kim oldılar işlerler
25. işitmeyeler anuñ içinde herze söz ne daḥı yazuklu eylemek.
26. illā söz «selām içinde (4) selām».
27. daḥı sağ yan işleri nedür sağ yan işleri?
28. sidr ağacı içindedürler diken arıdılmış
29. daḥı mevîz ağacı içinde dururlar biribiri üzerine dirilmiş.
30. daḥı gölge içinde (5) tartılmış
31. daḥı şu içinde dökülmiş ya' nî dün gün aqar
32. 33. daḥı yimiş içinde çok kesilmemiş daḥı yıgılmamış
34. daḥı döşekler içinde götrülmiş.
35. (6) bayık biz yarat(t)uq anları ya' nî hānları yaratmaq.
36. 38. pes kılduq anları bıkrler erenlerin seviciler yaşdaşlar sağ yan işleri için.
39. 40. bir bölük öñdünğilerden (7) daḥı bir bölük soñrağılardan.
41. daḥı şol yan işleri nedür şol yan işleri?
42. issi yıl içindedür daḥı issi şu;
43. 44. daḥı gölgede (8) kara dütünden şovuk degül daḥı görklü degül.
45. pes anlar oldılar şundan ilerü nāz-ıla bislenmişler.
46. daḥı oldılar becid tuncılar yalan üzere (9) ulu.
47. daḥı oldılar eydürler “iy kaçan öldük daḥı olduq toprak daḥı süñükler iy bayık giril

koparınılmışlar mıvuz yirden?”

48. “yā atalarumuz (10) öndüngiler?”

49. 50. eyit “bayık öndüngiler dağı soñrağılar dirilmişlerdür vaqtindin yaña bilinmiş günün.”

51. (11) andan bayık siz iy azğunlar yalan tütıcılar!

52. yiyicilersiz ağaçdan zaqqumdan.

53. pes tıldurcılarız andan [285a] qarınlar.

54. pes içicilersiz anuñ üzere issi şudan.

55. pes içicilersiz şuşamışlar içmeği katınışı.

56. uşbu rüzileridür yanud güninde.

57. (2) biz yarat(t)uq sizi nişe girçek dutmazsız?

58. haber virün ol menı kim dökersiz.

59. iy siz mi yaradursız anı yā biz yaradıcılar mıvuz?

60. 61. (3) biz taqdır eyledük arañuzda ölümü. dağı degülüz biz ‘acizler yā yinilmişler anuñ üzere kim degşürevüz ya‘ nı sizün yirünüze sizcileyinler dağı yaradavuz sizi (4) anuñ içinde kim bilmezsisiz.

62. dağı bayık bildünüz öndingi yaratmağı. pes nişe ögütlenmezsisiz?

63. 64. haber virün ol kim (5) ekersiz iy siz mi bitürürsiz anı yā biz. bitüriciler mivüz?

65. eger dilemiş-misse-dük kıladuq anı uvanmış kuru ot pes olduñuzdı (6) tanlarsız.

66. “bayık biz, öde dutrınılmışlarız ıvaşsuz.

67. “belki biz mahrumlaruz.”

68. haber virün şuyı ol kim içersiz

69. ay siz mi indürdünüz anı (7) bulıddan yā biz indüriciler mivüz?

70. eger dilemiş-misse-dük kılduğ-ıdı anı acı. pes nişe şükr eyle mezsiz?

71. haber virün odı (8) ol kim od çıkarursız

72. ey siz mi yarattuñuz ağacını yā biz mi yaradıcılaruz?

73. biz kılduq anı aındurmak dağı gönenmek (9) menfa‘at dutıcılara.

74. arulıg-ıla ‘ayıblardan anı çalabuñ ‘adını (10) ulu.

75. pes and içerin ılduzlar indügi vaqıflara.

76. dağı bayık ol aıddur eger bildünüz ise ulu

77. 78. bayık ol qur‘an‘dur görklü kıtab içinde şaklanılmış.

79. yoqanmaya aña illā arınmışlar.

80. indürmekdür ‘älemler (11) çalabı’sından.

81. iy uşbu sözi ya‘ nı qur‘an‘ı siz mi hor dutarsız yā yalan dutarsız ?

82. daḥı kılursız rūziñuzı bayıķ siz yalan dutarsız.
83. 84. pes nişe, kaçan ire boğazlağuya [285b] daḥı siz ol vaķt baķarsız!
85. daḥı biz yaķnurağuz aña sizden velikin görmezsiz.
86. 87. pes nişe eger olursañuz cezā virinilmemişler (2) döndürmezsiz anı ya‘ nī can boğaza degdüğinden eger olursañuz girçekler?
88. ammā eger ola yaķın olınmışlardan
89. rāḥatdur, daḥı uçmaķ rūzīsıdur daḥı (3) diñlenmek uçmaķıdur.
90. ammā eger ola şağ yan islerinden.
91. selāmdur saña şağ yan issi şağ yan islerinden!
92. daḥı ammā eger ola (4) yalan dutıcılardan azğunlardan
93. 94. pes yaraķlanmış rūzıdur issi şudan daḥı givürmekdür ıamuya.
95. bayıķ uşbudur toğrusı (5) gümānsuz.
96. pes arulıg-ıla ‘ ayıblardan aña çalabuñ adın ulu.

1.57. Sūratü'l-Ḥadīd /57/

(29 āyettir- Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi‘ llāhi‘ r-rāḥmāni‘ r-rāḥīm

1. (6) ayıblardan arulıg-ıla aındı Tañrı’yı ol kim göklerdeür daḥı yirdedür. daḥı ol beñdeşüzdür dürüst işlü dürüst sözlü
2. anuñdur pādişāhlığı gökleriñ daḥı yirüñ. (7) dirürür daḥı öldürür daḥı ol her nesene üzere güci yiter.
3. ol öñdür daḥı şoñdur daḥı görinürdür daḥı gizlüdür daḥı ol (8) her neseneyi bilicidür.
4. ol oldur kim yarattı gökleri daḥı yiri altı günler içinde andan kaçd eyledi (9) ‘arşa. bilür anı kim girür yire daḥı anı kim çıkar andan daḥı anı kim iner gökden daḥı anı kim ağar (10) aña. daḥı ol sizüñ-iledür kıanda kim olasız daḥı Tañrı anı kim işlersiz görıcidür.
5. anuñdur pādişāhlığı gökleriñ daḥı yirüñ. daḥı Tañrı’dın yaña [286a] döndürinile işler.
6. givürür giceyi gündüz içine daḥı givürür gündüzi gice içine. daḥı ol bilicidür göğüzler issini ya‘ nī gönüldegi endişeleri.
7. (2) inanuñ Tañrı’ya daḥı yalavacına. daḥı nafaķa eyleñ andan kim kııldı sizi ḥalife olınmışlar anuñ içinde pes anlar kim imān getürdiler sizden daḥı (3) nafaķa eylediler anlaruñdur müzd ulu.
8. daḥı n’oldı size inanmazsız Tañrı’ya daḥı yalavaç oķır sizi tā inanasız (4)

çalabuñuza? dağı bayık dıttı ya‘nī Tañrı ‘ahdlaruñuzı eger olasız inanıcılar ya‘nī hücetlere.

9. ol oldur kim indürür kılı üze ayetler (5) bellüler tā çıkara sizi karanlıklardan aydınlıkdın yaña. dağı bayık Tañrı size mihrubandır rahmet kılıcı.

10. dağı n’oldı (6) sizün küm nafağa eylemezsiz Tañrı yolında? dağı Tañrı’nuñdur gökler mīrāsı dağı yirün. berāber olmaya sizden (7) ol kim nafağa eyledi açmağdan dağı çalışdı. şunlar ulurağdur derecetdin yaña anlardan kim nafağa eylediler şoñradan (8) dağı çalışdılar. dağı dükeline va‘de eyledi Tañrı uçmağı. dağı Tañrı aña kim işlersiz haberlüdür.

11. kimdür ol kim (9) ödünç vire Tañrı’ya ödünç virmek görklü pes artura anı anuñ içün. dağı anuñdur müzd görklü.

12. ol gün kim göresin mü’mīnleri dağı mü’mīne ‘avratları (10) ive yūriye nurları ileylerinde dağı şağlarında. “muştılık size bugün uçmağlardur akar altından (11) ırmağlar ebed kılıcılarken anuñ içinde.” şol, oldur zafer bulmağ ulu.

13. ol gün kim eyide munāfıqlar dağı munāfıқа ‘avratlar [286b] anlara kim imān getürdiler “güyün bize alalum nūruñuzdan.” eyidile “dönün arduñuza pes isteñ (2) nūr.” pes görindürinildi aralarında bir dıvar anuñ kaposı var. iç yūzi anuñ anuñ içindedür rahmet dağı taş yūzi anuñ anuñ katındadır ‘azāb ya‘nī tamu.

14. (3) kığıralar anlara ya‘nī munāfıqlar mü’mīnlere “iy degül mi-dük bile namāz kılur sizün-ile?” eyittiler: “evet; velikin siz fitneye bırağduñuz gendüzünüzü” ya‘nī munāfıklığ-ıla. dağı göz dıttuñuz ya‘nī mü’mīnler yitmeğine dağı gümānlendünüz ya‘nī islām’da (4) dağı mağrur eyledi sizi arzular tā geldi Tañrı buyruğı ya‘nī ölüm. dağı aldıadı sizi Tañrı-y- ıla aldayıcı ya‘nī şeytān.

15. pes bugün alınmaya (5) sizden yolu ne dağı anlardan kim kāfir oldılar. turağduñuz oddur ol yigrekdür size dağı ne yavuz dönecek yirdür!

16. (6) ol vağt olmadı mı anlara kim imān getürdiler kim aşaklık eyleye gönülleri Tañrı’yı añağda dağı anı kim indi hağ ya‘nī kūr’ān? dağı olmasunlar (7) anlarılayın kim virinildiler kitāb ilerü pes uzandı anlaruñ üze zamān pes katı oldı gönülleri. dağı çok (8) anlardan Tañrı ta‘atından çıkıcılardur.

17. bilün bayık Tañrı dirürür yiri öldüğinden şoñra. bayık beyin eyledük size nişānları (9) ola kim siz anlayasız.

18. bayık şadağa viriciler dağı şadağa virici ‘avratlar dağı ödünç virdiler Tañrı’ya ödünç virmek görklü arturın-ıla (10) anlaruñ içün. dağı anlaruñdur müzd görklü.

19. dağı anlar kim imān getürdiler Tañrı’ya dağı yalavacına şunlardur gey toğrular (11) dağı şehidler çalabı’ları katında. anlaruñdur müzdleri dağı nurları. dağı anlar kim kāfir oldılar dağı yalan dıttılar nişānlarumuzu [287a] şunlar tamu isleridür.

20. bilün degül yakın dirlik illā oyun daḥı oyun daḥı bezek daḥı faḥr eyleşmek (2) arañuzda daḥı çoklğ-ıla faḥr eylemek mallar içinde daḥı oḡul kızlar içinde yağmurcılaysın gibi tañlatdı ekincileri bitürmegi andan qırıya (3) pes göresin anı şararmış andan ola uvanmış kuru ot. daḥı āḥiretde ‘azābdur qatı daḥı yarlıgamaqdur Tañrı’dan (4) daḥı hoşnūd lıq. daḥı degül yakın dirlik illā mağrurlıq gönenmegi.

21. ivün yarışlar ivmegi gibi yarlıgamaqdın yaña çalabuñuzdan (5) daḥı uçmaqdın yaña ini anuñ gök ini gibi daḥı yir yaraqlandı anlara kim inandılar Tañrı’ya daḥı yalavaçlarına. şol (6) Tañrı fazlıdır virür anı aña kim diler daḥı Tañrı fazl issidür ulu.

22. degmedi hıç muşibet (7) gibi yirde ya‘nı kızlıq gibi ne daḥı gendüzünüzde ya‘nı şayruluk gibi illā kitāb içidedür andan ilerü kim yaradavuz anı. bayıq şol Tañrı’ya (8) geñezdür.

23. tā kayğurmayasız anuñ üzere kim geçdi sizden daḥı sevinmeyesiz aña kim virdi size. daḥı Tañrı sevmez her göceglenciyi (9) faḥr eyleyici.

24. anlar kim baḥıllıq eylerler daḥı buyururlar ādemilere baḥıllıḡı. daḥı her kim yüz döndürür-ise bayıq Tañrı oldur (10) bay öḡülmüş.

25. bayıq viribidük yalavaçlarumuzu ḥüccetler-ile daḥı indürdük anlaruñ-ıla kitābı (11) daḥı terāzüyü tā iş üzere olalar ādemiler ‘adl-ıla. daḥı indürdük demüri anuñ içinde çalışdur qatı [287b] daḥı menfa‘atlardur ādemilere daḥı tā bile Tañrı anı kim yardım ider yalavaçlarına, ğayb-iken. bayıq Tañrı kavīdur (2) ğālibdür.

26. daḥı bayıq viribidük nūḥ’ı daḥı ibrahīm’i daḥı kılduḡ ol iki neslinde peygamberlik daḥı kitāb. (3) pes bir nicesi anlaruñ toḡru yol dutıcıdur daḥı çokı anlardan fāsıqlardur.

27. andan viribidük ardınca izleri üzere yalavaçlarumuzu (4) daḥı viribidük ardınca ‘isā’yı meryem oḡlın daḥı virdük aña incil’i. daḥı kılduḡ göñüllerinde anlaruñ kim (5) uydılar aña ya‘nı ḥuriler mihribanlıq daḥı raḥmet. daḥı qorqucılıq yini getürdiler anı ya‘nı ‘isā! kavmı yazmaduk ya‘nı farīza eylemedük anı anlaruñ üzere illā istemek için (6) Tañrı hoşnūdliğini. pes şaklamadılar anı şaklamaḡı ḥaqqınca. pes virdük anlara kim imān getürdiler anlardan müzdlerin (7) daḥı çok anlardan fāsıqlardur.

28. ay anlar kim imān getürdiler! qorquñ Tañrı’dan daḥı inanuñ yalavacına ya‘nı muḥammed vire size (8) iki ülü raḥmetinden daḥı eyleye sizün için aydınlıq yürıyesiz anuñ-ile daḥı yarlıgaya sizi. daḥı Tañrı yarlıgayıcıdur raḥmet kılıcı.

29. (9) tā bile kitāb ehli kim qaadır degüller nesene üzerine Tañrı fazlından daḥı bayıq fazl Tañrı elindedür (10) virür anı aña kim diler. daḥı Tañrı (6)fazl issidür ulu.

1.58 Sūratü'l-Mucādile /58/

(22 âyettir Medine' de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. [288a] bayık işitdi Tañrı sözini anuñ kim tartışur senüñ-ile eri haqqında ya' nî havle şa' lebe kıızı dağı gile eyler Tañrı'ya. dağı Tañrı işidür (2) siz iki cevāblaşdugın bayık Tañrı işidicidür görici.

2. anlar kim zihār eylerler sizlerden 'avratlarına degül anları (3) anları anlaruñ illā anlar kim toğurdılar anları. dağı bayık anlar eydürler bilinmemiş söz sözden (4) dağı yalan. dağı bayık Tañrı 'afv eyleyicidür yarlıgayıcı.

3. dağı anlar kim zihār eylerler 'avratlarına andan dönerler (5) aña kim eyittiler āzād eylemekdür bir kul yā bir qaravaş andan ilerü kim yakınlık eyleye şol ögütlenürsiz anuñ- ıla. dağı Tañrı anı kim işlersiz (6) bilicidür.

4. pes her kim bulmaya iki ayı oruç dutmağdur biribiri ardınca andan ilerü kim yakınlık eyleye ol iki. pes her kim güci yitmeye ya' nî oruca (7) ta' am virmekdür altmış miskine. şol tā inanasız Tañrı'ya dağı yalavacına. dağı şol Tañrı hadlarıdur. dağı kāfirlerüñ (8) 'azābdur ağırdıcı.

5. bayık anlar kim muhalefet eylerler Tañrı'ya dağı yalavacına hor olındılar nite kim hor olındı anlar kim anlardan ilerü-di. (9) dağı bayık indürdük âyetler bellüler. dağı kāfirleründür 'azāb hor eyleyici.

6. ol gün kim girü kıpara anları Tañrı dükelerini (10) pes haber vire anlara anı kim işlediler. şakladı anı Tañrı dağı unıttılar anı dağı Tañrı her nesene üzere hāzırdur.

7. iy bilmedüñ mi bayık Tañrı (11) bilür anı kim göklerdeyür dağı anı kim yirdedür? olmaya gizli sözi üç gişinüñ illā ol dördiniceridür [288b] ne dağı bişüñ illā ol altincılarıdur ne dağı azırağ andan ne dağı çokırağ illā ol anlaruñ-ıladur (2) kıanda kim oldılar. andan haber vire anlara anı kim işlediler kıyāmet günü bayık Tañrı her neseneyi bilicidür.

8. ey görmedüñ mi (3) anları kim yığlındılar çivşeyü söylemekden andan dönerler aña kim yığlındılar andan? dağı çivşeyü söyleşürler yazuğı dağı (4) haddan geçmegi dağı yalavaca 'āsī olmağı. dağı kaçan kim geldiler saña selām virdiler anuñ-ile kim selām virmedi saña anuñ-ile Tañrı ya' nî «selām aleyh» dirler (5) dağı eydürler gendüzilerinde “nişe 'azāb eylemez bize Tañrı andan ötürü kim eydürüz?” tapdur anlara tamu gireler aña (6) pes ne yavuz dönecek yirdür!

9. iy anlar kim imān getürdiler! kaçan çivişesiz çivşesmen yazuğı (7) dağı haddan geçmegi dağı yalavaca 'āsī olmağı dağı çivşesüñ eylügi dağı şakıncılığı. dağı kıorkuñ Tañrı'dan ol kim (8) andın yaña dirinilesiz.

10. degül çivşesmek illā şeytāndan tā kıayğıulu eyleye anları kim imān getürdiler. dağı

degül ziyān degürici anlar (9) nesene illā Tañrı destürıyla. dañı Tañrı'ya tevekkül eylesün mü'minler.

11. iy anlar kim imān getürdiler! kaçan eyidile (10) size giñ oluñ meclisde giñ eylen ya' nī meclisi giñ eyleye Tañrı sizüñ için. dañı kaçan eyidile «turuñ» turuñ. yücelde (11) Tañrı anları kim imān getürdiler sizden dañı anları kim virinildiler 'ilm derecetler dañı Tañrı anı kim işlersiz bilicidir.

12. iy [289a] anlar kim imān getürdiler! kaçan söyleşesiz yalavac-ıla ilerü tutuñ sözüñüz ileyinde şadağa şol (2) yigrekdür size dañı arıdırakdur ya' nī yazuğı. pes eger bulmayasız bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

13. iy kórkdüñüz mı ya' nī yohsullıkdan kim ilerü dutasız (3) sözüñüz ileyinde şadağalar? pes kaçan işlemedüñüz dañı tevbe virdi Tañrı size pes tıruruñ (4) namāzı dañı virüñ zekātı dañı muñi' oluñ Tañrı'ya dañı yalavacına. dañı Tañrı haberlüdür aña kim işlersiz.

14. iy (5) görmedüñ mi anları kim sevdiler bir kavımı kim kaçadı Tañrı anlara. degül anlar sizden dañı degül anlardan. dañı and (6) içerler yalan üzere anlar bilürlerken.

15. yaraqladı Tañrı anlara 'azāb katı. bayık anlar yavuz oldu ol kim işlerler!

16. (7) duttılar andlanıı kalkan pes yıgdılar Tañrı yolından pes anlaruñdur 'azāb hor eyleyici.

17. hergiz aşşı eylemeye anlara (8) malları ne dañı oğul kızları Tañrı'dan nesene. şunlar od işleridür anlar anuñ içinde ebed kalicılardur.

18. (9) ol gün kim yirden kópára anları Tañrı dükelini pes and içeler anuñ-içün ya' nī Tañrı için şöyle kim and içerler sizüñ için. dañı şanurlar kim bayık anlar nesene üzeredürler. (10) iy bayık anlar anlardur yalancılar!

19. gālib oldu anlaruñ üzere şeytān pes unitdurdı anlara Tañrı zıkrini. şunlar şeytān bölügidür. iy bayık (11) şeytān bölügi anlar ziyānlulardur!

20. bayık anlar kim muhalefet eylerler Tañrı'ya [289b] dañı yalavacına şunlar horırağlar arasındadır.

21. yazdı Tañrı ya' nī lavh' da «bayık gālib olam ben dañı yalavaçlarum. bayık Tañrı kavıdur gālibdur.

22. (2) bulmayasın bir kavımı kim inanurlar Tañrı'ya dañı şöñrağı güne severler anı kim muhalefet eyledi Tañrı'ya dañı yalavacına eger (3) oldılar ise dañı ataları yā oğlanları yā kardaşları yā kabileleri. şunlar yazdı ya' nī Tañrı (4) göñüllerinde imānı dañı kuvvetlendürdi anları cebreyil-ile andan. dañı givüre anları uçmaqlara açar altından (5) ırmağlar ebed kalicılarken anuñ içinde. hoşnüd oldu Tañrı anlardan dañı hoşnüd oldılar andan. şunlar Tañrı bölügidür. (6) iy bayık Tañrı bölügi anlar kurtulıcılardur!

1.59 Sūratü'l-Ḥasr /59/

(24 âyettir Medine'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (7) tesbîḥ eyledi Tañrı'ya ol kim göklerde'dür daḥı ol kim yirdedür. daḥı ol beñdeşsüzdür dürüst işlü dürüst sözlü.

2. ol oldur kim çıkardı (8) anları kim kâfir oldılar kitāb ehli'nden illerinden öñdingi koparmak vaḳtında şanmaduñuz kim (9) çıkalar daḥı şandılar bayık anlar yığıcıdur anlaruñ hisārları Tañrı'dan pes geldi anlara Tañrı 'azābı ol yirden kim (10) şanmadılar. daḥı bıraḳdı gōñülleri içine ḳorḳuyı ḥarāb eylerler evlerini elleri-y-ile daḥı mü'minler elleriyile. [290a] pes i'tibār eyleñ iy gözler isleri!

3. daḥı eger yazmamışmıssa Tañrı anlaruñ üzere ilden çıḳmak 'azāb eyleyeyidi anlara (2) dünya içinde daḥı anlaruñdur āḫiretde od 'azābı.

4. şol andan ötürü'dür kim anlar muḥalefet eylediler Tañrı'ya daḥı yalavacına. (3) daḥı her kim muḥalefet eyler ise Tañrı'ya bayık Tañrı ḳatı 'azābludur.

5. ol kim kesdüñüz ḥurma ağacı yā ḳoduñuz anı ṭurur (4) kökleri üzere Tañrı destürü-y-ıla daḥı tā rüsvāy eyley fāsıḳları.

6. daḥı ol kim döndürdi Tañrı ya'nī bulın eyleyü virdi yalavacına anlardan ya'nī kâfirlerden (5) yügürdürmedüñüz anuñ üzere atlar ne daḥı develer velikin Tañrı musallaṭ eyler yalavaḳlarını anuñ üzere kim diler. (6) daḥı Tañrı her nesene üzere güci yiter.

7. ol kim döndürdi Tañrı ya'nī bulın yalavacına köyler ḳavmından. Tañrınuñdur daḥı yalavacınuñ (7) daḥı ḥışımlıḳ issinüñ daḥı ögsüzlerüñ daḥı miskinlerüñ daḥı yol erinüñ tā olmaya devlet dutması mal (8) baylar içinde sizden. daḥı anı kim virdi size yalavaḳ ṭutuñ anı daḥı andan kim yıḡdı sizi andan yıḡlınuñ. (9) daḥı ḳorḳuñ Tañrı'dan bayık Tañrı ḳatı 'azābludur.

8. yoḥsullaruñdur illerinden gitmişler anlar kim çıkarınıldılar illerinden (10) daḥı mallarından isterler faẓl Tañrı'dan daḥı ḥoşnüdlik daḥı arḳa virürler Tañrı'ya daḥı yalavacına. (11) şunlar anlar girçeklerdür.

9. daḥı anlardur kim yir duttılar sarāy ya'nī medine'yi daḥı imān'ı anlardan ilerü severler [290b] anı kim ayrıldı yirinden anlardın yaña. daḥı bulmazlar gōñülleri içinde ḥācet andan ötürü kim virinildiler daḥı üyirürler ya'nī muḥācirleri (2) gendüzileri üzere eger oldu-sa daḥı anlara ḥācet daḥı yoḥsullıḳ. daḥı her kim şaḳlandı gendü baḫıllıḡından pes şunlar anlardur (3) ḳurtılmışlar.

10. daḥı anlar kim geldiler anlardan soñra eydürler “iy ḳalabumuz! yarlıḡa bizi daḥı ḳarındaşlarımızı anlar kim (4) öñürtdiler bizden daḥı ḳılma gōñüllerümüñ içinde kīne anlara kim imān getür diler. iy ḳalabumuz! bayık sen mihrubansın raḥmet ḳılıcı.”

11. (5) iy görmedim mi anları kim munâfıklık eylediler eydürler karındaşlarına anlar kim kâfir oldılar kitâb ehli'nden (6) “eger çıkarınılasız çıkavuz sizün-ile dağı boyun vermeyevüz sizün haqquñuzda kimseye hemişe. dağı eger çalışınılasız arka virevüz size.” (7) dağı Tañrı tanuqlık virür kim bayık anlar yalancılardur.

12. eger çıkannılalar çıkmayalar ya' nî güçleri yitmeye çalışmağa (9)anlaruñ-ıla dağı eger çalışınılalar (8) arka vermeyeler anlara dağı eger arka virürler-ise anlara döndüreler ardları andan arka virinilmeyeler.

13. siz katıraqsız (9) korkmağdın yaña gönülleri içinde Tañrı'dan ya' nî Tañrı'dan ise, sizden katır aq korkarlar. şol andan ötürüdür kim anlar kavumdur añlamazlar.

14. çalışmayalar sizün-ile (10) dükeli illâ köyler içinde berkinilmiş yâ divarlar ardından. çalışları aralarında katıdur. sanasın anları (11) dirilmiş gönülleri anlaruñ tağılmış-iken şol andan ötürüdür kim anlar kavumdur añlamazlar.

15. anlarçılayın gibi kim ya' nî mekke müşrikleri anlardan ilerülerdi [291a] yakın zamân tatdılar şoña yavuzlığın işlerinüñ. dağı anlaruñdur 'azâb ağrıdıcı.

16. (2) şeytân beñzeri gibi kim şeytân beñzeri gibi kim ol vaqt kim eyitti âdemiye: “kâfir ol” (3) pes kaçan kim kâfir oldu eyitti “bayık ben bîzarvan senden bayık ben korkarın Tañrı'dan 'âlemler çalabı'sı.”

17. pes oldu şoñı ol ikinüñ (4) bayık ol iki od içindedür, ebed kalıcılarken anuñ içinde. dağı şol zâlimler cezâsıdur.

18. iy anlar kim imân getürdiler! (5) korkuñ Tañrı'dan dağı baksuñ nefis aña kim ilerü duttı ırte-y-içün. dağı korkuñ Tañrı'dan bayık Tañrı haberlüdür aña kim işlersiz.

19. (6) dağı olmañ anlarçılayın kim unıttılar Tañrı'yı pes unıttırdı anlara gendüzilerini şunlar anlardur fâsıklar.

20. (7) berâber degül od işleri dağı uçmak işleri uçmak isleri anlardur zafer bulıcılar.

21. eger indürmiş missevüz (8) uşbu kūr'ân'ı tağ üzere göredün anı aşaklık eyleyici pâre pâre olmuş Tañrı korkusından. dağı şol (9) meşeller bellü eylerüz anı âdemiler içün ola kim anlar endişe eyleyeler.

22. ol Tañrı'dur ol kim yokdur Tañrı illâ ol gayb bilici (10) dağı hâzır. ol rûzî viricidür rahmet kılıcı.

23. ol Tañrı'dur ol kim yokdur Tañrı illâ ol pâdişâh gey erı (11) 'ayıbsuz imin eyleyici toğru tanuq beñdeşsüz qahr eyleyici ululuk issi. arılığı Tañrı'nuñ andan kim ortak eylerler.

24. ol Tañrı'dur [291b] yaradıcı ayırıcı yaratmağda bir nice halkı bir niceden sûret eyleyici. anuñdur adlar görklürekler. tesbîh eyler aña ol kim göklerdeür dağı yirde. (2) dağı ol beñdeşsüzdür dürüst işlü dürüst sözlü.

1.60 Sūratü'l - El - Mumtehine /60/

(13 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥim

1. (3) iy anlar kim imān getürdiler! dutmañ düşmānumı dañı düşmānuñuzı dostlar kim birağursız anlardın yaña ya' nī haberler (4) dostlıqdan ötürü. dañı bayık kāfir oldılar aña kim geldi size haq. çıkartırlar yalavacı dañı sizi anuñ-içün kim imān getürürsüz (5) Tañrı'ya çalabuñuza. eger olduñuz çıkduñuz ise gāza-y-içün yolumda dañı istemek içün hoşnūdlıgımı... gizlersiz anlardın yaña (6) dostlığı dañı ben bilürin anı kim gizledüñüz dañı anı kim eşikere eyledüñüz. dañı her kim eyler-ise anı sizden bayık azdı yol (7) toğrusından.

2. eger bulurlar-ise sizi olalar size düşmānlar dañı döşeyeler sizdin yaña ellerini dañı dillerini (8) yavuzlığı-ıla. dañı sevdiler eger kāfir olmuş-mıssa-duñuz!

3. (8)hergiz aşşı eylemeye size hışımlıklarūñuz ne dañı oğul kızlarūñuz. kıyāmet günü (9) hüküm eyleye ya' nī Tañrı arañuzda. dañı Tañrı anı kim işlersiz görıcüdür.

4. bayık oldı sizüñ içün uyası nesene görklü ibrahīm'de dañı anlarda kim anuñiledi. ol vaqt kim eyittiler kavumlarına “bayık biz bīzarlaruz sizden (10) dañı andan kim taparsız Tañrı'dan ayruk. [292a] kāfir olduk size dañı zāhir oldı aramızda dañı arañuzda düşmānlık dañı sevmemek hemişe tā imān getüresiz (2) Tañrı'ya yaluñuzken.” illā ibrahīm sözinde atasına “yarlıgamaq dileyem senüñ içün dañı mālİK degülven senüñ içün Tañrı'dan ya' nī uymaq var bu sözde atasına (3) nesene.” “iy çalabumuz! saña tevekkül eyledük dañı sendin yañadur dönecek yir.”

5. “iy çalabumuz! kılma bizi fitne anlara kim (4) kāfir oldılar. dañı yarlıga bizi iy çalabumuz! bayık sen beñdeşsüzsin dürüst işlü dürüst sözlü.”

6. bayık oldı sizüñ içün anlarda uyası nesene (5) görklü aña kim oldı qorqar Tañrı'dan dañı şöñrağı günden. dañı her kim yüz döndüre bayık Tañrı oldur bay (6) öğülmüş.

7. ola kim Tañrı eyleye arañuzda dañı anlaruñ arasında kim düşmān duttuñuz anlardan dostlık. dañı Tañrı (7) güci yiterdür. dañı Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

8. yıgmaz sizi Tañrı anlardan kim çalışmadılar sizüñ ile dīn içinde (8) dañı çıkarmadılar sizi illerüñüzden kim eylük eyleyesiz anlara dañı ‘adl eyleyesiz anlardın yaña. bayık Tañrı sever (9) ‘adl eyleyicileri.

9. yıgmaz sizi Tañrı illā anlardan kim çalışdılar sizüñ-ile dīn içinde dañı çıkardılar sizi (10) illerüñüzden dañı arka virişdiler sizi çıkarmak üzere kim dost dutasız anları. dañı her kim dost dutar-ise anları şunlar (11) anlardur zālİmler.

10. iy anlar kim imān getürdiler! kaçan gele size mü'mine ‘avratlar» illerinden ayrılıcıları [292b] şıñan anları. ya' nī anlardan Tañrı bilürirekdür imānlaruñ anlaruñ. pes eger

bilürseñüz anları mü'mine 'avratlar girü döndürmeñ (2) anları kâfirlerdın yaña. degül anlar ya'nî 'avratlar helâl anlara dağı degül anlar helâl olalar anlara. dağı virüñ anlara anı kim nafağa eylediler (3) dağı yazuğ yoğdur sizüñ üzere kim nikâh eylesiz anları kaçan vire siz anlara kirilerini ya'nî kâbinlerin. dağı yapışmañ kâfire 'avratlarıña (4) şaklamağlarına dağı dileñ anı kim nafağa eyledüñüz dağı dilesünler anı kim nafağa eylediler. Tañrı hükmidür hüküm eyler arañuzda. (5) dağı Tañrı bilicidür dürüst işlödür dürüst sözlödür.

11. dağı eger geçer ise sizden nesene 'avratlarıñuzdan kâfirlerdür yaña pes ğanimet alursañuz kâfirlerden pes virüñ anlara kim (6) gitdi 'avratları anuñ gibi kim nafağa eylediler ya'nî dağı qorquñ Tañrı'dan ol kim siz aña inanıcılırsız.

12. iy peygamber! (7) kaçan gele saña mü'mine 'avratlar kim bey'at eylerler senüñ-ile anuñ üzere kim ortak eylemeyeler Tañrı'ya nesene dağı uğurlamayalar dağı zinâ eylemeyeler (8) dağı depelemeyeler oğlanlarını dağı getürmeyeler bühtanı yalan bağlayalar anı elleri arasında dağı ayakları arasında (9) dağı 'āsī olmayalar saña eyü işde pes qavl eyle anlarıñ-ıla dağı 'ahd. dağı yarlığamağ iste anlara Tañrı'dan bayıq Tañrı yarlığayıcıdur rahmet kılıcı.

13. (10) iy anlar kim imān getürdiler! dostlıq eylemeñ bir qavm-ıla kim qağıdı Tañrı anlara ya'nî cuhūdlar. bayıq nevmid oldılar āhiretde (11) nite kim nevmid oldı kâfirler, sinle islerinden.

1.61 [293a] Sūratü's-Şaff/61/

(14 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (2) tesbīh eyledi Tañrı'ya ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. dağı ol beñdeşüzdür dürüst işlü dürüst sözlü.

2. ey anlar kim (3) imān getürdiler! nişe eydürsiz anı kim işlemezsiz?

3. ulu oldı sevmemekdin yaña Tañrı qatında kim eyidesiz anı kim işlemezsiz.

4. (4) bayıq Tañrı sever anları kim çalışurlar yolında şaf bağlayıcılarken taman anlar temeldür sıknaşmış muhkem.

5. dağı ol vaqt kim eyitti (5) mūsā qavmına "iy qavmum! pes incidürsiz beni şol halde kim bayıq Tañrı yalavacıvan sizdin yaña?" ol vaqt kim egildiler haqdan (6) egdi Tañrı gönüllerini. dağı Tañrı, toğru yol göstermez qavma fasıklar.

6. dağı ol vaqt kim eyitti 'isā! meryem oğlu (7) "iy benī isrāyil! bayıq ben Tañrı yalavacıvan sizdin yaña girçek dutıcı-y-iken anı kim ileyümdedür tevrīt dağı muştılayıcı iken (8) bir yalavacı kim gele benden sonra adı anuñ aħmed'dür." pes ol vaqt kim geldi anlara hücetler ile eyittiler "uşbu cādülıkdur (9) bellü."

7. daḥı kimdür zālīmıraḥ andan kim yalan baḡladı Tañrı'ya yalan ol oqınurken müsülmānlikdin yaña? (10) daḥı Tañrı toḡru yol göstermez ḳavına zālimler.

8. dilerler kim söyündüreler Tañrı aydınlığını ağızları-y-ıla daḥı Tañrı (11) tamām eyleyicidir aydınlığını eger duşḡar gördi-y-ise daḥı kāfirler.

9. ol oldur kim viribidi yalavacını toḡru yol-ıla daḥı ḡaḳ dīn ile [293b] tā ḡālib eyleye anı din üzerine dükeli eger duşḡar gördiyise daḥı müşrikler.

10. ey anlar kim imān getürdiler! ḳulavuzlayayın mı sizi (2) bezirgenlik üzere kim ḳurtara sizi ‘azābdan aḡrıdıcı?

11. imān getüresiz Tañrı'ya daḥı yalavacına daḥı ḡaḳa eyleyesiz Tañrı yolında (3) mallaruñuz ile daḥı nefsleruñuz ile. şol yigrekdür size eger bilmeklü olasız.

12. yarlıḡaya size yazuḳlaruñuzı daḥı (4) givüre sizi uçmaḳlara aḳar altından ırmaḳlar daḥı turaḳ yirlere arı ‘adn uçmaḳlarında. (5) şol zafer bulmaḳdur ulu.

13. daḥı ayruḳ kim seversiz. anı arḳa virmek Tañrı'dan daḥı açmaḳ yaḳın daḥı muştıla mü'minlere.

14. (6) iy anlar kim imān getürdiler! oluñ arḳa viriciler Tañrı'ya nitekim eyitti ‘isā! meryem oḡlı ḡavārılara “kimdür (7) arḳa viricilerüm Tañrı'dın yaña?” eyitti ḡavārılar “biz Tañrı'nuñ arḳa viricilerivüz.” pes imān getürdi bir bölük benī isrāyil'den (8) daḥı kāfir oldu biz bölük. pes ḳuvvetlendürdük anları kim imān getürdiler düşmānları üzere pes oldılar ḡālibler ya‘nī ḡüccetler-ile.

1.62 Sūratü'l - Cum'a /62/

(11 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḡmāni'r-rāḡīm

1. (9) teşbih eyler Tañrı'ya ol kim göklerdeür daḥı ol kim yirdedür pādīşāḡ gey arı beñdeşsüz dürüst işlü sözlü.

2. ol oldur kim viribidi [294a] okımaz yazmazlar içine yalavaḳ anlardan okır anlaruñ üzere āyetlerini daḥı arıdur anları daḥı öğredür anlara kitāb'ı ya‘nī ḳur'ān'ı (2) daḥı ḡikmeti daḥı bayıḳ oldılar ilerü azḡunluk içinde bellü.

3. daḥı ayruḳlar içine anlardan kim irmediler anlara ya‘nī ilergiler. (3) daḥı ol ‘azīzdür ḡakīmdür.

4. şol Tañrı faḳlıdur virür anı aña kim diler daḥı Tañrı faḳl issidür ulu.

5. (4) meşeli anlaruñ kim yüklendiler tevrīt'i ya‘nī buyrıldılar kim bileler daḥı ‘amel eyleyeler andan götürmediler anı eşek meşeli gibidür götürür kitābları. (5) yavuz oldu ḳavm meşeli anlar kim yalan duttılar Tañrı işlerini! daḥı Tañrı toḡru yol göstermez ḳavma zālimler.

6. (6) eyit “iy anlar kim cuḥūd oldılar! eger şanursañuz bayık siz dostlarısız Tañrı’nuñ ‘ādemilerden ayruḵ (7) pes arzulañ ölümü eger olasız girçekler.”

7. daḡı arzulamayalar anı hemişe andan ötürü kim ilerü duttı elleri. (8) daḡı Tañrı bilicidür zālimleri.

8. eyit “bayık ölüm ol kim kaçarsız andan bayık ol görıcidür sizi. (9) andan döndürinilesiz ğayb bilicidin yaña daḡı ḥāzır pes ḥaber vire size anı kim olduñuz işlersiz.”

9. iy (10) anlar kim imān getürdiler! kaçan kıgrınıla namāz içün cum’a güninde pes ivüñ Tañrı zikrindin yaña ya’ nī ḥuṭbe (11) daḡı koñ şatıyı şol yigrekdür size eger bilürseñüz.

10. (8)pes kaçan kılına ol namāz taḡıluñ [294b] yirde daḡı isteñ Tañrı fazlından. daḡı anuñ Tañrı’yı çok ola kim siz kırtılasız.

11. daḡı kaçan (2) gördiler bezirgenlik yā oyun taḡıldılar andın yaña daḡı ḳodılar seni ṭurur. eyit “ol kim Tañrı ḳatındadur yigrekdür (3) oyundan daḡı bezirgenlikden.” daḡı Tañrı rūzī viricileruñ yigregidür.

1.63 Sūratü’l-Munāfıkūn /63/

(11 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. (4) kaçan geldi saña münāfıḳlar eyittiler “tanuḳlık virürüz bayık sen Tañrı yalavacısın.” daḡı Tañrı bilür bayık sen (5) yalavacısın. daḡı Tañrı tanuḳlık virür bayık münāfıḳlar yalancılardur.

2. duttılar andlarını ḳalḳan (6) pes yıḡdılar Tañrı yolından. bayık anlar yavuz oldı ol kim oldılar işlerler.

3. şol andan ötürüdür kim anlar imān getürdiler andan (7) kāfir oldılar. pes mühr uruldı göñülleri üzere pes anlar añlamazlar.

4. daḡı kaçan göresin anları tañladur seni tenleri anlaruñ (8) daḡı eger söyleyeler işidürsin sözlerini. taman anlar aḡaçlardur söykenilmiş. şanurlar her ün virmegi anlaruñ üzere. (9) anlar düşmān pes saḳın anlardan! la’ net eylesün anlara Tañrı nite döndürülürler!

5. daḡı kaçan eyidildi anlara “gelüñ yarlıḡamaḳ dilesüñ sizüñ içün (10) Tañrı yalavacı” döndürdiler egdiler başlarını. daḡı gördüñ anları döndürürler yā dönerler daḡı anlar kibr eyleyicilerdür.

6. berāberdür anlaruñ üzere yarlıḡamaḳ diledüñ-ise anlaruñ içün yā [295a] yarlıḡamaḳ dilemedüñ ise anlaruñ içün hergiz yarlıḡamaya Tañrı anları. bayık Tañrı toḡru yol göstermez (2) ḳavma fāsıḳlar.

7. anlar anlardur kim eydürler “nafaḳa eylemeñ aña kim Tañrı yalavacı ḳatındadur tā

(3) tağılalar.” dağı Tañrı’nuñdur gökler hazinelele. dağı yirün velikin münafıklar añlamazlar.

8. eydürler (4) “eger dönersevüz medine’din yaña çıkara ‘azızırak ya’ nī gendüler andan ħorırağı” ya’ nī peygamber. dağı Tañrı’nuñdur ‘izzet dağı yalavacınun (5) dağı mü’minlerün velikin münafıklar bilmezler.

9. iy anlar kim imān getürdiler! eglesün sizi (6) mallarunuz ne dağı oğul kızlarunuz Tañrı zikrinden. dağı her kim işleye anı pes anlar anlardur ziyānlular.

10. (7) dağı nafağa eyleñ andan kim ruzi virdük size andan ileri kim gele birünüz ölüm pes eyide “iy çalabum! (8) nişe şoña komaduñ beni yakın zamaña degin pes şadağa viredüm ya’ nī zekāt viredüm dağı oladum şālihlerden?”

11. dağı hergiz şoña komaya Tañrı bir (9) nefsi kaçan gele eceli anuñ dağı Tañrı bilicidür anı kim işlersiz.

1.64 Sūratü’t-Teğābün /64/

(18 āyettir - Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’liāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. (10) tesbīḥ eyler Tañrı’ya ol kim göklerdeür dağı ol kim yirdedür. anuñdur pādīşāhlık dağı anuñdur ögmek dağı ol her nesene üzere güci yiter.

2. [295b] ol oldur kim yarattı sizi pes bir niceñüz kāfirdür dağı bir niceñüz mü’min dūr. dağı Tañrı anı kim işlersiz görıcidür.

3. yarattı (2) gökleri dağı yiri ḥakk-ıla. dağı süretlendürdi sizi pes görklü eyledi süretlerünüz. dağı andın yañadur dönecek yir.

4. bilür anı kim (3) göklerdeür dağı yirde dağı bilür anı kim gizlersiz dağı anı kim eşikere eylersiz. dağı Tañrı bilicidür gögüzler issini ya’ nī gönüllerdegiyi.

5. (4) iy gelmedi mi size ḥaberi anlarun kim kāfir oldılar ilerden pes taddılar işleri vebālin? dağı anlaruñdur ‘azāb (5) ağırdıcı.

6. şol andan ötürüdür kim oldı gelür anlara yalavaçları ḥuccetler-ile pes eyittiler “iy ādemī mı toğru yol gösterür bize?” (6) pes kāfir oldılar dağı yüz döndürdiler. dağı ḥācetsüz oldı Tañrı dağı Tañrı baydur ögölmiş.

7. şandı anlar kim kāfir oldılar kim girü kıparınılmayalar. (7) eyit; “evet çalabum ḥakkı-y-içün kıparınılasız andan ḥaber virinilesiz anı kim işledünüz. dağı şol Tañrı’ya geñezdür.”

8. pes inanuñ (8) Tañrı’ya dağı yalavacına dağı aydınlığa ol kim indürdük. dağı Tañrı aña kim işlersiz ḥaberlüdür.

9. ol gün kim dire sizi (9) dirmek günü içün şol mağburılık gūnidür dağı her kim inana Tañrı’ya dağı işleye eyü iş yarlıgaya aña (10) yavuz işlerin dağı givüre anı uçmaqlara aķar altından

ırmaklar ebed kâlicilerken anuñ içinde hemîşe. (11) şol zafer bulmaqdur ulu.

10. dağı anlar kim kâfir oldılar dağı yalan duttılar âyetlerümüzi şunlar od işleridür [296a] ebed kâlicilerken anuñ içinde. dağı yavuz oldu dönecek yir!

11. degmedi hiç muşibet illâ Tañrı destûrı-y-ıla. dağı her kim (2) inana Tañrı'ya toğru yol göstere gönline. dağı Tañrı her neseneyi bilicidür.

12. dağı boyun virüñ Tañrı'ya dağı boyun virün yalavaca. (3) pes eger yüz döndüresiz degül yalavacumuz üzere illâ degürmek bellü.

13. Tañrı yokdur Tañrı illâ ol. dağı Tañrı üzere (4) tevekkül eylesün mü'minler.

14. iy anlar kim imân getürdiler! bayık 'avratlarıñuzdandur dağı oğul kızlarıñuzdandur (5) düşmân sizüñ pes şaķınıñ anlardan. dağı eger 'afv eyleyesiz dağı şuçdan geçesiz dağı yarlıgayasız bayık Tañrı yarlıgayıcdur (6) rahmet kılıcı.

15. degül mallarıñuz dağı oğul kızlarıñuz illâ fitne. dağı Tañrı anuñ katındadur müzd ulu.

16. pes kórķuñ Tañrı'dan (7) gücüñüz yittüginge dağı işidüñ ya' nî ögüdi dağı boyun virüñ. dağı nafaķa eyleñ hayr (8) gendüzüñüz içün. dağı her kim saklandı gendüzi baķılığından şunlar anlardur kırtılıclar.

17. eger ödünç viresiz Tañrı'ya ödünç görķlü haķ artura anı (9) sizüñ içün dağı yarlıgaya sizi. dağı Tañrı şükre müzd viricidür güc götürici.

18. ğayb bilici dağı hâzır beñdeşsüz dürüst işlü dürüst sözlü.

1.65 Sūratü't-Talāk/65/

(12 âyettir Medine'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. [296b] iy peygamber! kaçan talāk viresiz 'avratlara pes talāk virüñ anlara anlarıñ 'iddetine karşı dağı şayıñ 'iddeti. dağı (2) kórķuñ Tañrı'dan çalabuñuzdan. çıkarmañ anları evlerinden dağı çıkmasunlar illâ kim getüreler (3) zıst iş bellü eyleyici. dağı şol Tañrı ḥadlarıdur dağı her kim geçe Tañrı ḥadlarından bayık zulm eyledi gendüzine. bilmezsin (4) ola kim Tañrı yiñi eyleye şundan şoñra bir iş.

2. pes kaçan ireler zamānlarına dutuñ anları (5) eylüg-ile yā ayrılıñ anlardan eylüg-ile. dağı ṭanuk dutuñ iki 'adālet issini sizden dağı ṭururuñ ṭañuklığı (6) Tañrı içün. şol ögütlenür anuñ-ile ol kim oldu inanur Tañrı'ya dağı şoñrağı güne. dağı her kim kórķar-ise Tañrı'dan kıla (7) haķķı-içün çıkacaķ yir ya' nî kayğulardan.

3. dağı rüzī vire aña ol yirden kim şanmaz. dağı her kim tevekkül eyleye Tañrı'ya ol ṭapdur aña. (8) bayık Tañrı iricidür işine. bayık kıldı Tañrı her neseye endāze.

4. daḥı anlar kim nevmīd oldılar (9) ḥayẓdan ‘avratlarıñuzdan eger gümānlenesiz ‘iddeti anlarıñ üç aylardur daḥı anlar kim ḥayẓ görmedi ya‘nī ‘iddetlerine. daḥı yükler (10) isleri zamānı anlarıñ ya‘nī iddetlerinin komaḳlarıdır yüklerini. daḥı her kim ḳorḳa Tañrı’dan ḳıla anuñ-içün işinden geñezlik.

5. (11) şol Tañrı buyruğıdır indürdi anı sizdin yaña. daḥı her kim ḳorḳar-ise Tañrı’dan yarlıgaya aña yavuz işlerin daḥı ulu eyleye anuñ-içün müzdi.

6. [297a] oturduñ ‘avratları ol yirde kim otursız gücünüz yitdüginden. daḥı ziyān degürmeñ anlara tā ṭar eylesiz anlarıñ üzere. (2) daḥı eger olalar yükler isleri nafaḳa eyleñ anlarıñ üzere (3) tā ḳoyalar yüklerini. pes eger emzüreler sizün içün virün anlara kirilerini. daḥı buyrıñuñ arañuzda (4) eylügen. daḥı eger ḳatılıḳ eylesiz biribiriñüz ile pes tiz emzüre anuñ-içün ayruḳ ‘avrat.

7. nafaḳa eylesün günlük issi giñliginden daḥı ol kim ṭar olındı anuñ üzere rüzisi nafaḳa eylesün andan kim virdi aña Tañrı. geñsiz eylemez Tañrı hıç nefse (5) illā anı kim virdi aña. tiz ḳıla Tañrı duşḥarlıḳdan soñra geñezlik.

8. daḥı niçe köy yüz döndürdi ḥaddan geçe ḳalabı’sı buyruğından (6) daḥı yalavacınıñ. pes ḥisāb eyledük anı ḥisāb ḳatı daḥı ‘azāb eyledük aña ‘azāb bilinmez ya‘nī ḳatı ‘azāb

9. pes ṭatdı işinün (7) vebālin daḥı oldı işinün soñı ziyān.

10. yaraḳladı Tañrı anlarıñ içün ‘azāb ḳatı. pes ḳorḳuñ Tañrı’dan (8) iy ‘aḳıllar isleri anlar kim imān getürdiler bayıḳ indürdi Tañrı sizdin yaña ḳur’an’ı.

11. yalavaḳ oḳır (9) sizün üzere Tañrı āyetlerini bellü eyleyiciler tā ḳıḳara anları kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler ḳarañulıḳdan (10) aydınlıḳdın yaña. daḥı her kim inana Tañrı’ya daḥı işleye eyü iş givüre anı uçmaḳlara aḳar altından (11) ırmaḳlar ebed ḳalıcılarken anuñ içinde hemişe. bayıḳ görklü eyledi Tañrı anuñ-içün rüzī.

12. Tañrı ol kim yarattı yidi gökleri [297b] daḥı yirden anlarcılayın. iner buyruḳ aralarında. tā bilesiz kim bayıḳ Tañrı her nesene üzere güci yiter (2) daḥı bayıḳ Tañrı bayıḳ ḳapladı her neseneyi bilmekdin yaña.

1.66 Sūratü’t-Ṭaḥrim /66/

(12 āyettir Medine’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥim

1. (3) iy peygamber! nişe ḥarām eylersin anı kim ḥelāl eyledi Tañrı saña? istersin ‘avradlarıñ ḥoşnūdlığını. daḥı Tañrı yarlıgayıcıdır (4) raḥmet ḳılıcı.

2. bayıḳ farz eyledi Tañrı size andlarıñuzdan ḳıḳmağı daḥı Tañrı ḳalabuñuzdur daḥı ol

bilicidür dürüst işlü dürüst sözlü.

3. daḥı ol vaḳt (5) gizledi peygamber bir nice ‘avratlarındın yaña bir sözi pes ol vaḳt kim ḥaber virdi anı daḥı muṭṭalı eyledi anı Tañrı anuñ üzere ya‘nī peygamber’e bildürdi (6) bir nicesin daḥı yüz döndürdi bir niceden. pes ol vaḳt kim ḥaber virdi peygamber anı eyitti ḥafza “kim ḥaber virdi saña uşbunı?” eyitti “ḥaber virdi baña (7) bilici ḥaberlü.”

4. eger tevbe eyleyesiz siz iki ya‘nī ‘āyişe daḥı ḥafşa Tañrı’dın yaña bayıḳ meyl eyledi gönüllerüñüz ya‘nī ḥaḳdan... daḥı eger arḳa virişesiz anuñ üzere (8) bayıḳ Tañrı ol ya‘nī veliye ve naşratü arḳa viricisidür daḥı cebreyil daḥı mü’mınler şāliḥi ya‘nī ebü bekr daḥı ömer daḥı firışteler şundan şoñra (9) arḳa viricilerdür.

5. ola kim çalabı’sı eger ṭalaḳ virür-ise size kim degşüri vire aña ‘avratlar yigrek sizden müsülmān ‘avratlar (10) mü’mine ‘avratlar muṭī‘ ‘avratlar tevbe eyleyici ‘avratlar ibādet eyleyici ‘avratlar oruç dutıcı ‘avratlar ez görmiş ‘avratlar daḥı bıkır ‘avratlar.

6. [298a] iy anlar kim imān getürdiler! şaḳlañ nefslerüñüzi daḥı ḳavumlaruñuzu oddan odunı anuñ ādemilerdür daḥı ṭaş. (2) anuñ üzere firıştelerdür şarplar ḳatılar. āsī olmazlar Tañrı’ya anı kim buyurdı anlara daḥı işlerler anı kim (3) buyırurlar.

7. (4) “iy anlar kim kāfir oldılar! “uzr dilemeñ bugün cezā virilmez siz illā anı kim olduñuz işlersiz.”

8. iy anlar kim imān getürdiler! dönüñ Tañrı’dın yaña dönmek ögütlenici. ola kim çalabuñuz yarlıgaya size (5) yazuḳlaruñuzu daḥı givüre sizi uçmaḳlara aḳar altından ırmaḳlar. ol gün kim rüsvāy eylemeye Tañrı (6) peygamber’i daḥı anları kim imān getürdiler anuñ-ile. nūrı anlaruñ ive yürir ileylerinde daḥı şaḳlarında. eydürler “iy çalabumuz! (7) tamām eyle bizüm için nūrumuzı daḥı yarlıga bizi bayıḳ sen her nesene üzere ḳaadırsın.”

9. iy peygamber! gazā eyle kāfirlere (8) daḥı münafıḳlara daḥı iri ol anlaruñ üzere. daḥı ṭuraḳı anlaruñ ṭamudur daḥı yavuz oldı dönecek yir!

10. bellü eyledi Tañrı bir meşel (9) anlara kim kāfir oldılar nūḥ ‘avratın daḥı lūṭ ‘avratın. oldılar iki ḳul altında ḳullarumuzdan iki şāliḥ. (10) pes ḥıyānet eylediler ol ikiye pes aşşı eylemedi ol iki anlara Tañrı’dan nesene. daḥı eyidildi “girüñ oda giriciler-ile.”

11. (11) daḥı bellü eyledi Tañrı bir meşel anlara kim imān getürdiler fir‘avn ‘avratın. ol vaḳt kim eyitti “iy çalabum! yap benüm için ḳatunda bir ev [298b] uçmaḳda daḥı ḳurtar beni fir‘avn’dan daḥı ‘amelinden daḥı ḳurtar beni zālīm ḳavümlerden.”

12. daḥı meryem imran kıızı (2) ol kim şaḳladı fercini. pes ürdük anuñ içine canumuzdan bizüm ḳatumuzdaḳı candan. daḥı doğmadı duttı çalabı’sı kelimelerini daḥı kitāblarını (3) daḥı oldı muṭī‘lerden.

1.67 Sūratü'l-Mülk /67/

(30 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

1. (4) ḥayırlu oldu yâ yüceldi yâ anı oldu ol kim elindedür pâdişâhlık. daḥı ol her nesene üzere güci yiter.
2. ol kim yarattı ölümi daḥı dirliği (5) tā şınaya sizi ḳanḳıñuz görklürekdür 'ameldin yaña. daḥı ol beñdeşsüzdür yarlıgayıcı.
3. ol kim yarattı yidi gökleri biribiri üzerine. görmeyesin raḥmet yaratmağında ḥiç tefâvut. pes döndür gözi ḥiç (6) görür misin yazuklar ya' nî 'ayb?
4. andan (7) döndür gözi iki gez döne sendin yaña göz ırâḳ ol arınışken.
5. daḥı bayık bezedük yakın gögi (8) çırağlar-ıla daḥı kılduk anları atmaḳlar şeyṭanlar için. daḥı yaraḳladuk anlarıñ için ṭamu 'azābını.
6. daḥı (9) anları kim kāfir oldılar ḳalabı'larına ṭamu 'azābı. daḥı yavuz oldu dönecek yir!
7. ḳaçan bırağınalar anuñ içine işideler anuñ ünini (10) eşek üni gibi ol ḳaynarken.
8. yakın ola kim yarıla ḳaḳımaḳdan. her kez kim bırağınıla anuñ içine bir bölük soñı anlara şaḳlayıcıları ṭamunuñ [299a] "ay gelmedi mi size ḳorḳıdıcı?"
9. eyittiler: "evet bayık geldi bize ḳorḳıdıcı pes yalan ṭuttuk daḥı eyittük indürmedi Tañrı nesene degülsiz illā azğunlık içinde ulu."
10. (2) daḥı eyittiler "eger işidürmissedük yâ anlarımıssaduk olmaduğıdı ṭamu isleri içinde."
11. pes ikrār eylediler yazuklarına. (3) ırâḳlık olsun ṭamu islerine!
12. bayık anlar kim ḳorḳarlar ḳalabı'larından ḡayb iken anlarıñdur yarlıgamaḳ daḥı müzd (4) ulu.
13. daḥı gizleñ sözüñüzi yâ eşikere eyleñ anı bayık ol bilicidür gögüzler issi.
14. iy bilmez mi ol kim (5) yarattı? daḥı ol görklü işlödür ḥaberlü.
15. ol oldur kim kıldı sizüñ-içün yiri ḥor ya' nî muṭî' pes yürin ḳıranlarında yirüñ yâ ṭağlarında (6) daḥı yiñ rüzısinden. daḥı andın yaña dur girü dirilmek.
16. iy imin olduñuz mı andan kim gökdedür ya' nî ḳudret kim obura sizi yire? pes (7) ol vaḳt ol ya' nî yir deprene.
17. ay imin olduñuz mı andan kim gökdedür ya' nî ḳudret (8)kim viribiye üzerüñüze ṭaş yağdurıcı yil? pes tiz bilesiz nitedür ḳorḳıdıcı!
18. daḥı bayık (8) yalan duttı anlar kim anlardan ilerüdur pes nite oldu 'azābum!
19. ey daḥı görmediler mi ḳuşları üstlerinde şaf bağlayıcılar daḥı direrler? (9) ya' nî

kañatların havade. tutmaz anları illā raḥmān; bayık ol her nesneyi görícüdür.

20. yā kimdür uşbu ol kim ol südür (10) sizün yardım ider size, raḥmān'dan ayruk? degül kāfirler illā mağrurlıkda.

21. yā kimdür uşbu ol kim (11) rūzī virür size eger dutar-ise rūzīsini? belki uvındılar haddan geçmek içinde daḥı ürkmek içinde.

22. yā ol kim yürir yüzün koyu düşiciyiken yüzü üzere [299b] toḡru yol dutıcıraḥdur yā ol kim yürir toḡru yol üzere toḡru?

23. eyit “ol oldur kim yarattı sizi daḥı kıldı sizün-içün kulağı (2) daḥı gözleri daḥı gönülleri. az şükr eylersiz!”

24. eyit “ol oldur kim yarattı sizi yirde daḥı andın yaña (3) cem‘ olınasız.”

25. daḥı eydürler :“kaçandur işbu va‘ de eger olasız girçekler?”

26. eyit “degül bilmek illā Tañrı katında. (4) daḥı degülin ben illā korıdııcı bellü.”

27. pes ol vaḥt kim gördiler anı yaḥın oldı zışt oldı yüzleri anlarıñ kim kāfir oldılar. daḥı eyidildi “uşbu (5) oldur kim olduñuz-idi anı dilersiz.”

28. eyit “haber virün eger helāk eyler ise beni Tañrı daḥı anı kim benüm iledür yā raḥmet kılur-ise bize kim (6) kurtara kāfirleri ‘azābdan aḡrıdııcı?”

29. eyit “oldur rūzī virici yā raḥmet kılıcı inanduk aña daḥı aña tevekkül eyledük. pes tiz bilesiz (7) anı kim ol azḡunlık içindedür bellü.”

30. eyit “haber virün eger olur-ise şuyunuz yire girici pes kim getüre size aḡar şu?”

1.68 Sūratü'l-Kalem /68/

(52 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

1. (8) balık ḥaḳkı-y-içün ya' nī yiri götüren yā dīvit ḥaḳkı-y-içün daḥı kalem ḥaḳkıy için ya' nī lavḥ' ı yazan daḥı anuñ ḥaḳkı-y-içün kim yazarlar.

2. degilisin çalabuñ ni' met i-y-ile ya' nī imān daḥı peygamberlık delü.

3. daḥı bayık senüñdür müzd (9) kesilmemiş yā minnet olunmamış .

4. daḥı bayık sen ḥū üzeresin ulu.

5. 6. pes tiz göresin daḥı göreler ḳanḳıñuz delüdür.

7. bayık çalabuñ [300a] ol bilürirekdür anı kim azdı yolından daḥı ol bilürirekdür toḡru yol dutıcıları.

8. sen boyun virme yalan dutıcılara.

9. sevdiler (2) eger iki yüzlilik eyleyeydünüz iki yüzlülük eyleyelerdi.

10. 14. daḥı boyun virme her and içiciye çok ḥor olmuştur ādem ardınca yavuz söyleyici

yüri-y-ici kov-ıla yığıcı hayrı (3) haddan geçici çok yazuklu iri aşarmaz şundan şöña haramza eger oldur-ise mal issi dağı oğlanlar issi.

15. kaçan okına anuñ üzere ‘āyetlerümüz (4) eyitti “öñdingiler meşelleridür” ya‘nī bātıl sözdür.

16. tiz tağlayavuz burın üzere.

17. bayık biz şnaduk anları ya‘nī kahtıla nite kim şnaduk bostan (5) islerini ol vaqt kim and içdiler keseler anı ırte vaqtına giricilerken.

18. dağı istişna eylemezlerken.

19. pes degzindi anuñ üzere degzinici ya‘nī belā (6) çalabuñda anlar uyırlarken.

20. pes oldı gice gibi ya‘nī qarara yağıldı.

21. pes kığışdılar ırte vaqtına girceklerken

22. añlamazlar üzere (7) eger olası girçekler.”

23. pes vardılar anlar gizlü söyleşürlerken

24. kim “girmesüñ aña (8) bugün sizüñ üzere miskin”.

25. dağı ırtelediler kaçd eylemek üzere kaadırlarken.

26. pes ol vaqt kim gördiler anı eyittiler “bayık biz (9) azmışlaruz.”

27. “belki biz mahrumlaruz” ya‘nī andan eyittiler.

28. eyitti yigregi anlarıñ “iy, eyitmedüm mi size nişe tesbîh eylemezsiz.”

29. eyittiler “arılığı (10) çalabumuzuñ bayık biz olduk zālimler.”

30. pes ilerü geldi bir niceleri bir nice üzere melāmet eyleşürler.

31. eyittiler “iy katı ‘azābumuz bayık biz olduk (11) haddan geçiciler!”

32. “ola kim, çalabumuz degşüri vire bizüm için yigrek andan. bayık biz çalabumuzdın yaña rağbet eyleyicilerüz.”

33. ancılayındur ‘azābı ya‘nī dünyenüñ [300b] dağı āhıret ‘azābı ulurağdur eger oldılar-ise bilürler.

34. bayık korkıcılarıñdur çalabı’ları katında diñlenmek uçmaqları.

35. (2) iy kılalum mı müsülmānlari yazuklular gibi?

36. n’oldı size nice hükm eylersiz?

37. 38. yā sizüñ midür kitāb anuñ içinde okırsız kim (3) bayık sizüñdür anuñ içinde ol kim üyürsüz?

39. yā sizüñ midür andlar üzerümüze irici kıyāmet günine degin kim bayık sizüñdür (4) ol kim hükm eylersiz?

40. şor anlara kaçkısı anlarıñ şol boynu dutıcıdur?

41. yā anlarıñ ortakları mı var? pes getürsünler ortaklarını (5) eger olalar girçekler.

42. ol gün kim açın-ıla incükden ya' nî kıatı gün ola dağı okınalar secde eylemekdin yaña pes güçleri yitmeye.
43. (6) aşğılık eyleyici-y-iken gözleri anlarıñ ire anlara ğorlık. dağı bayık oldılar okınurlar secde eylemeğe degin anlar sağlarken.
44. (7) pes kıo beni anuñ-ile kim yalan dutar uşbu sözi. tiz azın azın 'azāba yakın eyleyevüz anları ol yirden kim bilmezler.
45. dağı (8) mühlet virevüz anlara bayık mekrüm berkdür.
46. iy diler misin anlara kirī (9) pes anlar ödişden ağır olınurlar?
47. yā anuñ kıatında mıdur ğayb pes anlar yazarlar?
48. pes şabr eyle çalabuñ hükmüne dağı olma balık issi gibi. ol vakt kim kığırdı (10) ol kıayğudan tölmişken.
49. eger ırmemiş-misse aña bir ni' met çalabı'sından bırağıldı-y-ıdı yazıya ol melāmet olınmışken.
50. (11) pes üyürdi anı çalabı'sı pes kııldı anı şālihlerden.
51. dağı bayık yakın oldı anlar kim kāfir oldılar kim ıralar seni [301a] gözleriyle ol vakt kim isiddiler kıur'an'ı dağı eydürler "bayık ol delüdü." "
52. dağı degül ol illā öğüt virmek 'ālemlere.

1.69 Sūratü'l-Hakka /69/

(52 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-raĥmāni'r-rāĥīm

1. (2) vācib oldı.
2. nedür vācib olıcı?
3. dağı ne nesene bildürdi saña nedür vācib olıcı? ya' nî igen şarp gündür.
4. yalan duttı şemūd dağı 'ād döğiciyi ya' nî ādemiler göñüllerine döğici kıorķularıla ya' nî kıyāmet.
5. (3) ammā şemūd helāk olındılar ğaddan geçici-y-ile ya' nî ün yā yir deprenmek.
6. ammā 'ād helāk olındılar yil ile kıatı esici yā şovuk geçici.
7. musallaĥ anı (4) anlarıñ üzere-y-ıdı giceler dağı sekiz gündüz biribiri ardınca. pes göredüñ kıavmı anuñ içinde düşmişler taman anlar (5) ğurma ağacı dipleridür düşmiş.
8. pes hıĥ görürmisin anlarıñ soñra kıalmış?
9. dağı getürdi fir'avn dağı ol kim andan ilerüdü" dağı (6) lūt kıavmı köyleri yazuk işi.
10. pes 'āsī oldılar çalabı'ları yalavacına pes duttı anları dutmak artuk kıatı.
11. bayık biz ol vakt kim ğaddan geçdi (7) şu bindürdük sizi gemiye.

12. tā kılavuz anı sizün için öğütlemek dağı şaklaya anı şaklayıcı kulağ.
13. (8) pes kaçan ürele şür içine ürmek bir gez.
14. dağı götürile yir dağı tağlar pes uvaña ol iki uvanmak bir gez
15. (9) pes ol gün oldu olıcı.
16. dağı yarıldı gök pes ol sustdur.
17. dağı firişte ucları üzeredür. [301b] dağı götüre çalabuñ ‘arşını üstinde anlaruñ ol gün sekiz firişte.
18. ol gün ‘arz olmasız gizlenmeye sizden gizlenici ya‘ nî sır.
19. (2) ammā ol kim virinildi bitişi sağ eline eyide “tutuñ okıñ bitlimi!”
20. “bayık ben bildüm gümānsuz kim bayık ben görıciven (3) hisābumı.
21. 23. pes ol dirlik içindedür hoşnūd lıklı uçmak içinde yüce yimişleri yakındur.
24. “yiñ dağı içün (4) siñici andan ötürü kim ilerü duttuñuz geçmiş günler içinde.”
25. ammā ol kim virinildi bitişi şol eline eyide (5) “iy, keşki ben virinilmemiş-missem bitümi!”
26. “dağı bilmeye-düm nedür hisābum!
27. “iy keşki ol ya‘ nî ölüm olmuş-missa kesici!” ya‘ nî dirilmeği.
28. (6) “aşşı eylemedi baña malum.”
29. “helāk oldı benden hūcctüm yā pādīşāhlıgum .”
30. “tutuñ anı pes elin boynına bağları.”
31. “andan, tamuya givürüñ anı.”
32. “andan, (7) zencir içine ölçmeği anuñ yitmiş arşundur givürüñ anı.”
33. “bayık ol, oldı inanmaz ulu Tañrı’ya.”
34. “dağı (8) kındurmaz yoğsula ta‘ am virmek üzere.”
35. “pes yokdur anuñ bugün uşbunda hışmı.”
36. “dağı yokdur ta‘ am illā tamulıklar yanından sizandan.”
37. (9) “yimeye anı illā yazuqlular.”
38. 39. pes degül müşrikler eyittüğü gibi! and içerin aña kim görür siz dağı aña kim görmezsiz.
40. bayık ol yalavaç sözidür (10) ‘izzetlü.
41. dağı degül ol şā‘ ir sözi. az inanursız!
42. dağı degül vahşısız diyici sözi. az öğütlenürsiz!
43. (11) indürmekdür ‘ālemler çalabı’sından.
44. dağı eger yalan bağlamışmıssa bizüm üzerümüze bir nice sözleri.
45. bayık tuttuğıdı andan ya‘ nî öldürmeğiçün kuvvet ile.

46. [302a] andan kesdüg-idi andan yürek tamarın.
47. pes degül sizden hiç biregü andan def eyleyiciler.
48. dağı bayık ol öğütlemekdür muttakılara.
49. dağı bayık biz bilürüz kim bayık sizden yalan dutucılardur.
50. dağı bayık ol hasretdür kâfirler üzere.
51. (2) dağı bayık ol gümânsuzüñ toğrusıdur.
52. pes teşbih eyle çalabuñ (3) adı-y-ıla ulu.

1.70 Sūratü'1 - Ma'âric /70/

(44 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llâhi'r-râhmâni'r-râhîm

1. (4) diledi dileyici, 'azâbı olıcı.
2. kâfirlerüñ, yokdur anuñ def eyleyici.
3. Tañrı'dan ağası yirler issi.
4. ağır (5) firişteler dağı cebreyil andın yaña ya' nî 'arş bir günde kim ya' nî kıyâmet oldı kadarı anuñ elli biñ yıl.
5. pes şabr eyle şabr eylemek (6) eyü.
6. bayık anlar görürler anı ya' nî 'azâbı ırak.
7. dağı görürüz anı yakın.
8. 9. ol gün kim ola gök zeytün tartusı gibi dağı ola (7) taşlar renklü yün gibi.
10. dağı şormaya hışm hışmı ya' nî «nitesin?» dimeye
11. 14. görür eylenileler anları ya' nî hışm hışmı göre. sever yazuklu ya' nî kâfir eger şatun ala-dı ya' nî gendüzini (8) 'azâbından ol günüñ oğlanları-y-ıla dağı 'avratı-y-ıla dağı karındaşı-y-ıla dağı kabilesi-y-ile ol kim yir virür aña dağı anuñ-ile kim yirdedür (9) dükeli andan kurtara-dı anı.
15. 16. degül eyle! bayık ol tamudur koparıcıdur baş derilerini.
17. 18. okır anı kim yüz döndürdi dağı yüz döndürdi dağı dirdi pes kaba koydı.
19. (10) bayık âdemî yaradıldı şabursuz bağıl.
20. kaçan yokandı aña şer şabursuz.
21. dağı kaçan yokandı aña hayr ya' nî mal men eyleyici.
22. 23. [302b] illâ namâz kılıcılar anlar kim namâzları üzere dâyımlardur.
24. 25. dağı anlar kim malları içinde hağdur bilinmiş ya' nî zekât (2) dileyici içün dağı mahrum içün ya' nî dileyimeyen.
26. dağı anlar kim girçek dutarlar cezâ günini.

27. daḥı anlar kim anlar çalabı'ları 'azābından (3) orķıcılardur.
28. bayık çalabı'ları 'azābı imin olınmış degül.
29. daḥı anlar kim anlar ferclerin şaklayıcılardur.
30. (4) illā 'avratları üzere yā anuñ üzere kim mālİK oldı şağ elleri. pes bayık anlar melāmet olınmışlar degül.
31. pes her kim ister ise şunlar (5) soñra pes şunlar anlardur ḥaddan geçiciler.
32. (6) daḥı anlar kim anlar emānetlerini daḥı avullarını şaklayıcılardur.
33. daḥı anlar kim anlar tanuķlıķlarını tıururıcılardur.
34. daḥı anlar kim anlar namāzları üzere şaklarlar.
35. şunlar (7) umaķlar içinde ağırlanmışlardur.
36. 37. pes nedür anlaruñ kim kāfir oldılar senüñ atunda ivicilerken ya' nī otuña gelmege şağdın yañadın daḥı (8) şoldın yañadın bölükler?
38. iy ama' eyler mi her gişi anlardan kim givürinile diñlenmek umağına?
39. degül eyle bayık biz yarat(t)uķ anları (9) andan kim bilürler.
40. 41. pes and içerin gün toğuları çalabı'sına daḥı gün batuları çalabı'sıña bayık biz aadırlaruz aña kim degşürevüz (10) yigrek anlardan daḥı degülüz biz mağlūb olınmışlar.
42. pes o anlan girsünler daḥı oynasunlar tā güreler günlerini (11) anlaruñ kim va' delenürler.
43. ol gün kim ıķarınalar sinlerden ivicilerken kāne anlar dikilmiş butlardın yaña iverler.
44. [303a] aşaklık eyleyici-y-iken gözleri anlaruñ irer anlara ḥorlık. şol gün oldur kim oldılar va' de virinürler.

1.71 Sūratü -Nūḥ /71/

(28 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥim

1. (2) bayık biz viribidük nūḥ'ı avmına kim "orķıt avmuñı andan ilerü kim gele anlara 'azāb (3) ağırdıcı."
2. 3. eyitti "iy avmum! bayık ben size orķıdıcıvan bellü kim apuñ Tañrı'ya daḥı orķuñ andan daḥı muṭi' oluñ baña."
4. "yarlığaya size (4) yazuķlaruñuzuñ bir nicesin daḥı soña oya sizi adanılmış zamāna degin. bayık Tañrı zamānı aan geldi mühlet virinilmeye eger bilür (5) olduñuzsa..."
5. eyitti "iy alabum! bayık ben oķıdum avmumı gice daḥı gündüz."
6. "pes arturmadı anlara oķımağum illā (6) açmaķ."

7. daḥı bayık ben her nice kim okıyam anları tā yarlıgayasın anları kıldılar barınaqlarını kulaqları içine daḥı örtündiler (7) tonlarını daḥı yazuḵ üzere durdılar daḥı ululuk istediler ululuk istemek.”

8. “andan, bayık ben okıdum anları eşkere.”

9. “andan, bayık ben eşkere eyledüm (8) anlara daḥı gizlü eyledüm anlara gizlemek.”

10. “pes eyitdüm yarlıgamaḵ dileñ çalabuñuzdan bayık ol oldu gey yarlıgayıcı.

11. “viribiye bulıdı yā yağmurı (9) üzerüñüze biribiri ardınca inici.^{1r}

12. “daḥı artura size mallar daḥı er oğlanlar daḥı kıla sizüñ için bostanlar daḥı kıla sizüñ niçün ırmaqlar.”

13. [303b] “nedür sizüñ kim korkmazsız Tañrı-y-içün ululamaḵdın yaña.”

14. “bayık yaratmış iken sizi gezler.”

15. “iy görmedüñüz mi nite yarattı Tañrı yidi gökleri (2) biribiri üzerine?”

16. “daḥı kıldı ayı, anlaruñ içinde aydınlık daḥı kıldı günü çırağ.”

17. “daḥı Tañrı bitürdi sizi yirden bitürmek.”

18. (3) “andan, gırü ilte sizi anuñ içine daḥı çıkara sizi çıkarmak.”

19. 20. “daḥı Tañrı kıldı sizüñ için yiri döşek tā yüriyesiz andan (4) yollar gireler.”

21. eyitti nūḥ “iy çalabum! bayık anlar ‘āsī oldılar baña daḥı uydılar aña ya‘nī serverlere (5) daḥı oğlu kıızı illā ziyān.”

22. “daḥı mekr eylediler mekr eylemek gey ulu.”

23. “daḥı eyittiler komañ Tañrılarıñuzu daḥı (6) komañ vedd‘i ne daḥı şuvā‘ı ne daḥı yağūs‘ı ne daḥı ya‘ūk‘ı daḥı nesr‘i.

24. “daḥı bayık azdurdılar çoḵı daḥı arturma (7) zālamlere illā azgunlık.”

25. yazlıklarından ötürü anlaruñ ğarḵ olındılar pes givürinildiler oda. “pes bulmadılar anlaruñ için (8) Tañrı’dan ayruḵ arḵa viriciler.

26. daḥı eyitti nūḥ “iy çalabum! koma yir üzere kāfirlerden kimse.”

27. (9) “bayık sen eger korsañ anları azduralar kullaruñı daḥı toğurmayalar illā ta‘atdan çıkıcı kāfir olma.”

28. “iy çalabum! yarlıga beni (10) daḥı atamı añañı daḥı anı kim girdi evüme mü’mīn iken daḥı mü’mīnleri daḥı mü’mīne ‘avratları. daḥı arturma zālamlere illā (11) helāklik.”

1.72 [304a] Sūratü’l - Cinn /72/

(28 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. 2. (2) eyit “vaḥy olındı baña kim bayık kulaḵ duttı işitmege bir bölük perrīlerden pes

eyittiler «bayık biz işiddük kūr’ān tañ (3) toğru yol gösterür toğru yol bulmağdın yaña. pes imān getürdük aña. dağı hergiz ortak eylemeyevüz çalabumuza kimseyi.

3. “dağı bayık yüceldi çalabumuz ululuğı. dutmadı iş ‘ avrat (4) ne dağı oğul kız.”
4. “dağı bayık oldu eydür ağılsuzumuz Tañrı üzere ırak yalan.”
5. “dağı bayık şandug-ıdı kim hergiz söylemeye (5) ādemī dağı perri Tañrı üzere yalan.”
6. “dağı bayık oldu erenler ādemilerden şıgınlr erenlere (6) perriiden pes arturdılar anlara ululuk kibr eylemek.”
7. “dağı bayık ādemiler şandılar nite kim şanduñuz kim koparmaya yirden Tañrı kimseyi.”
8. “dağı bayık biz (7) istedük gögi pes bulduk anı toldurılmış şaklayıcılar katı dağı od yılduzlar.”
9. “dağı bayık biz (8) otururıduk andan oturacak yirlere işitmeğe. pes her kim kulağ duta işitmeğe şimdi bula anuñ-içün od yılduz yol bekleyici.”
10. “dağı bayık biz bilmezüz şer mi (9) dilenildi yirdegiye yā diledi mi anlara çalabı’ları toğru yol bulmak.”
11. “dağı bayık biz bizden şalihlerdür dağı bizden şundan (10) ayrukdur. olduk bölükler dürlü (11) dileklüler.”
12. [304b] “dağı bayık biz bildük gümānsuz kim hergiz ‘ āciz eylemeyevüz Tañrı’yı yirde dağı hergiz ‘ āciz eylemeyevüz anı kaçıcı iken.”
13. “dağı bayık biz ol vaqt kim işitdük toğru yolu inanduk aña. pes her kim inana çalabı’sına korkmaya eksmekden ne dağı zulmden.”
14. “dağı bayık biz bizden müsülmānlardür dağı bizden (2) zulm eyleyicilerdik ya’ nī kāfirler. pes her kim müsülmān ola şunlar kaçd eylediler toğru yola.”
15. “dağı ammā zulm eyleyiciler pes oldılar tamuya odun.”
16. dağı bayık eger toğru olmışlarmıssa yol üzere ya’ nī islām şuvardug-ıdı anları (3) şu çok.
17. tā şınayavuz anları anuñ içinde. dağı her kim yüz döndürür-ise çalabı’sı zıkrinden givüre anı ‘ azāba şarp.
18. dağı (4) bayık mescidler Tañrı’nuñdur pes tapmañ Tañrı-y-ıla kim iseye.
19. dağı bayık ol vaqt kim tırdı Tañrı kulu ya’ nī peygamber tapar-ıdı aña ya’ nī ırte namāzı kılurken nañl’da yakın oldılar kim olalar (5) anuñ üzere biribiri üzerine konılmışlar.
20. eyit “tapmazın illā çalabuma dağı ortak eylemezin aña kimseyi.”
21. eyit “bayık ben mālīk degülven sizüñ için (6) ziyāna ne dağı toğru yola.”
22. eyit: “bayık ben hergiz kırtarmaya beni Tañrı’dan kimse dağı hergiz bulmayam andan ayruk şıgıncak yir.”
23. “illā degürmek (7) Tañrı’dan dağı yalavaçlıklarını dağı her kim ‘ āsī olur-ise Tañrı’ya

- dağı yalavacına bayık anuñdur tamu od ebed kalıcılarken (8) anuñ içinde hemîşe.
24. tã kaçan göreler anı kim va‘ de olınurlar tîz bileler kim za‘ if ırakdur arğa viricidin yaña dağı azırakdur şağışdın yaña.
25. (9) eyit “bilmezin yakınımıdır ol kim va‘ de virinilürsiz yã kıla mı anuñ-içün çalabum zamân.”
26. bilici (10) gaybı pes muṭṭalî eylemeye gaybı üzere kimseyi ya‘ nî bildürmeye.
27. illâ anı kim begendi yalavaç. pes bayık ol kılar ileyinde dağı (11) ardında yol bekleyiciler ya‘ nî firîşteler.
28. tã bile kim bayık degürdiler çalabıları yalavaçlıkların. dağı kapladı anı kim katlarındadır dağı şaydı her nesneyi şaymak.

1.73 [305a] Sûratü’l - Muzzemmil /73/

(20 âyettir Mekke’de nâzil olmuştur)

Bismi’llâhi’r-râḥmâni’r-râḥîm

1. 2. (2) iy ṭon içine bürünmiş! dur gice ya‘ nî namâza illâ az.
3. yarşın ya‘ nî gicenün yã eks yarşından az yã eks yarsından yã artur yarsından .
4. yã artur anuñ üzere. (3) dağı açık okı kûr’ân’ı açık okımak.
5. bayık biz tîz bırağavuz üzerüne söz ağır.
6. bayık gice şa‘ atları ol kavırakdur muvâlîk olmağdın yaña (4) dağı şâbitirekdür sözdin yaña.
7. bayık senüñdür gündüz içinde dirlik yatında olmağ uzun.
8. dağı aña çalabuñ adını dağı kesil andın yaña kesilmek.
9. gün doğusu çalabı’sı dağı (5) gün batısı yokdur Tañrı illâ ol pes ṭut anı boyun ṭutıcı.
10. dağı şabr eyle anuñ üzere kim eydürler dağı (6) kesil anlardan kesilmek eyü.
11. dağı kıo beni yalan dutıcılar-ıla ni‘ met işleri dağı müḥlet vir anlara az.
12. 14. bayık bizüm katumuzdadur bendler (7) dağı ulu od dağı yiyesi boğaza durmağlı dağı ‘ azâb ağrıdıcı.
15. ol gün kim deprene yir dağı tağlar dağı oldu (8) tağlar dirilmiş kum akıldılmış.
16. bayık biz viribidük sizdin yaña yalavaç ṭanuk üzerüñüze nite kim viribidük (9) fir‘avn’a yalavacı.
17. pes ‘âsî oldu fir‘avn yalavaca pes duttuğ anı dutmağ ağır.
18. pes nite şakınasız (10) eger kâfir olursañuz. ol günden kim kıla oğlanları (10)ak saçlular?

19. gök yarılmışdır anuñ ile. oldı va' desı işlenmiş.
20. bayık uşbu [305] ögütdür. pes her kim diler ise duta çalabı'sındın yaña yol. bayık çalabuñ bilür kim bayık sen tırursın azıraç iki ülüsinden dünüñ (2) dağı yarsından dağı üç ülüde birinden dağı bir bölük artlardan kim senüñ iledür. dağı Tañrı endāze eyler gıceyi dağı gündüzi. bildi kim hergiz (3) başırmayasız anı pes döndi üzerüñüze ya'nı 'afv eyledi. pes okıñ anı kim geñez oldı kūr'ān'dan. bildi kim bayık ola sizden şayrular (4) dağı ayruqlar kim çalıştırılar yırde isterler Tañrı fazlından dağı ayruqlar kim çalışurlar Tañrı yolında. (5) pes okıñ anı kim geñez oldı andan dağı dururuñ namāzı dağı virün zekātı dağı ödünç virüñ Tañrı'ya ödünç görklü. dağı ol kim ilerü duttuñuz (6) gendüzilerüñüz içün hayırdan bulasız anı Tañrı katında ol yigrek dağı uluraç müzddin yaña. dağı yarlıgamaç dileñ Tañrı'dan bayık Tañrı yarlıgayıcıdur rahmet kılıcı.

1.74 Sūratü'l - Muddesssir /74/

(56 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'lāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥim

1. 2. (7) iy tön örtünmiş! tır pes kōrkıt!
3. dağı çalabuña tekbir eyle.
4. dağı tönlarıñı yā göñlüñi arıt.
5. dağı 'azābdan kesil.
6. dağı maluñdan virme (8) çok isteyesen ya'nı çok yanud umup maluñdan virme kimseye.
7. dağı çalabuñ içün şabr eyle.
8. 10. kaçan ürile şūr içine pes şol ol gün gündür duşhar kāfurlar üzere (9) geñez degül.
11. kō beni anuñ-ile kim yaratdum yaluñuz iken
12. dağı kıldum anuñ-içün mal arturılmış
13. dağı oğlanlar ḥāzırlar.
14. [306a] dağı döşedüm anuñ-içün döşemek.
15. andan umar kim arturavan.
16. degül eyle! bayık ol oldı nişānlarumuza önici.
17. tiz geñsüz eyleyevüz anı oddan tağa tamudağı.
18. (2) bayık ol endişe eyledi dağı endāze eyledi.
19. pes la'net olındı nite endāze eyledi!
20. andan la'net olındı nite endāze eyledi!

21. 22. andan baqdı andan burtardı dağı burtardı.
23. andan (3) yüz döndürdi dağı ululuk istedi
24. pes eyitti “degül uşbu illā cādūlık rivāyet olunur” ya‘nī cādūlardan.
25. “degül uşbu illā ādemī sözi.”
26. tiz givürem anı şakar tamuya.
27. (4) dağı ne nesene bildürdi saña nedür şakar?
28. bākı komaz dağı komaz.
29. renk döndüricidür derilerün.
30. anuñ üzeredür on toköz ya‘nī zebāniler.
31. (5) dağı kılmaduğ od islerini dağı kılmaduğ şağışın illā azğunlık anlara kim kâfir oldılar tā gümānsuz ola anlar kim virinildiler kitāb’ı dağı arturalar anlar kim (6) imān getürdiler inanmağı dağı şeklü olmaya anlar kim virinildiler kitāb’ı dağı mü’minler dağı tā eyide anlar kim (7) gönüllerinde şayrılığdur dağı kâfirler “ne nesene diledi Tañrı uşbunuñ-ıla meşeldin yaña?” ancılayın azdurur Tañrı anı kim diler (8) dağı toğru yol gösterür aña kim diler. dağı bilmez çalabuñ sözlerini illā ol. dağı degül ol ögüt ādemiye.
32. haqqaa! (9) ay haqqı-y-ıçun,
33. dağı gice haqqı-y-ıçün kaçan yüz döndürdi,
34. dağı tañla haqqı-y-ıçün kaçan aydın oldu:
35. bayık ol ulularuñ birisidür.
36. 37. korkıtmağ içün ādemiye anı kim diledi (10) sizden kim ilerü vara ya‘nī hayra yā girü kala ya‘nī hayrdan
38. her nefis aña kim işledi tutudur.
39. illā şağ yan isleri.
40. 41. (11) uçmağlar içinde şorışurlar yazuqlulardan
42. “ne nesene givürdi sizi tamu içine?”
43. eyittiler “olmaduğ namāz kılıcılardan.”
44. [306b] “dağı olmaduğ ta‘am virürüz yoğsula.”
45. “dağı olduğ-ıdı girür-idük giriciler-ile.”
46. “dağı olduğ-ıdı yalan dutar-ıduğ cezā günini.”
47. (2) “tā geldi bize gümānsuz” ya‘nī ölüm.
48. pes aşşı eylemeye anlara şafa‘ at eyleyiciler şafa‘ atı.
49. pes nedür anlaruñ ögütten yüz döndüricilerken?
50. 51. (3) kâne anlar eşeklerdik ürkiciler, kaçdılar arslandan.
52. belki diler her gişi anlardan kim virinile bitiler (4) açılmış.

53. degül eyle! belki korkmazlar ‘āhıretden.
54. haqqaa ol ya‘nı kıur‘ān ögütdür.
55. pes her kim diler-ise aña anı.
56. dağı añmazlar (5) illā kim dileye Tañrı. ol lāyıkdur kıorqmağı ya‘nı andan dağı lāyıkdur yarlığamağı.

1.75 Sūratü'l -Kıyāmet /75/

(40 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāhmāni’r-rāhım

1. (6) and içerin kıyāmet günine.
2. dağı and içerin melāmet eyleyici nefse...
3. iy şanur mı ādemı kim hergiz dirmeyevüz (7) söñüklerini?
4. evet ya‘nı direvüz kaadırlarken aña kim toğru eyleyevüz barınaqları ucını.
5. belki diler ādemı kim ma‘şıyet eyleye ileyinde.
6. (8) “kaçandur kıyāmet günü?”
7. 9. pes kaçan kamaşa göz dağı dutıla ayı ya‘nı aydını gide dağı dirinile gün dağı ayı.
10. (9) eyide ādemı ol gün “kandadur kaçacak yir?”
11. degül eyle! yoğdur şıgıncak yir.
12. çalabuñdın yaña ol gün karar dutası yir.
13. haber virinile (10) ādemı ol gün anı kim ilerü duttı dağı soña kıodı.
14. 15. belki ādemı nefsi üzere hüccetdür eger bırağıdı-y-ise dağı ‘uzurlarını.
16. [307a] depretme anuñ-ıla ya‘nı kıur‘ān-ıla dilüñi tā ive alasın.
17. bayık üzerümüzüzdür dirmegi dağı oğımağı ya‘nı dilüñde.
18. pes kaçan oğıyavuz anı ya‘nı ardınca ol oğımağınuñ.
19. andan bayık üzerümüzüzdür bellü eylemegi.
20. 21. degül eyle! belki seversiz ivmişi ya‘nı dünyeyi dağı kıorsız (2) āhıreti.
22. 23. dağı yüzler ol gün tāzedür çalabı’larındın yaña bağıcıdur.
24. dağı yüzler ol gün burtarmışdur.
25. bilürler gümānsuz kim eylenile (3) anlara kıatı iş.
26. 27. degül eyle ya‘nı inanmaz kāfır buna. kaçan irdi ya‘nı can boyun sürtüklerine dağı eyidildi “kimdür afsun eyleyici?”
28. dağı bildi gümānsuz bayık ol ayrıılmağıdur.
29. dağı tolaşdı (4) incük incüge.

30. çalabuñdın yañadur ol gün sürececek yir.
31. pes girçek dutmadı dağı namāz kılmadı.
32. velikin (5) yalan duttı dağı yüz döndürdi.
33. andan vardı kavmindın yaña göçekleñür.
34. yakın oldu saña ya' nī 'azāb pes yakın oldu.
35. andan yakın oldu saña pes yakın oldu.
36. (6) iy şanur mı ādemī kim konıla salınmış ya' nī geñince?
37. iy olmadı mı bil şuyı meniden kim döklinür?
38. andan oldu uyışmış kan (7) pes yarattı pes tamām eyledi.
39. pes kıldı andan iki çift irkek dağı dişi.
40. iy degül mi şol, kaadır aña kim dirüre (8) ölüleri?

1.76 Sūratü'l - İnsān Ed' dehr /76/

(31 āyettir - Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (9) bayık geldi ādem üzere ya' nī peygamber bir müddet ya' nī kırk yıl rūzigārdan olmadı nesene anılmış ya' nī balçık gövde yaturdı.
2. bayık biz yarat(t)uğ ādemī (10) bil şuyından qarışmış şınaruz anı pes kılduğ anı işidici görici.
3. bayık biz toğru yol gösterdük aña yolu yā şükr eyleyiciyiken yā şükr eyleyiciyiken. [307b] yā kafir eyleyiciyiken.
4. bayık biz yaraqladuğ kāfirler-içün zencirler dağı bendler dağı tamu.
5. bayık eyü işlüler içerler (2) şarablu kapdan oldu katılmışı kāfür çeşmesi suyu.
6. çeşme içer anuñ-ile Tañrı kulları ağıdurlar anı ağıtmağ.
7. vefā eylerler (3) nezri dağı qorqarlar bir günden kim oldu şerri anuñ tağılmış.
8. dağı yidürürler ta' amı Tañrı dostlığı üzere yā ol sevmeg-ile miskine (4) dağı öksüze dağı esire.
9. “yidürmezüz size illā Tañrı rızası içün. dilemezüz sizden yanud ne dağı şükr eylemek.”
10. “bayık biz qorqaruz (5) çalabumuzdan bir günden burtmış katı şarp.
11. pes şaqladı anları Tañrı şol gün şerrinden dağı qarşu getürdi anlara tāzalık dağı şādılık.
12. (6) dağı yanud virdi anlara şabr eyledükleri-y-içün uçmağ dağı harir ton.

13. tekye urıcılar ken anuñ içinde tahtlar üzere. görmezler anuñ içinde (7) güneş ne dağı katı şovuk.
14. dağı yakın iken anlaruñ üzere gölgeleri dağı muṭī^c olındı yimişleri muṭī^c eylemek.
15. dağı degzindürinür (8) anlaruñ üzere kabıla gümüşden dağı kulpuz bardaklarıla oldılar şişeler.
16. şişeler gümüşden endāze eylediler anları endāze eylemek.
17. (9) dağı şuarınurlar anlaruñ içinde süci oldı katılmışı zencebil.
18. çeşme anuñ içinde ād virinildi «selsebil.
19. dağı degzine (10) anlaruñ üzere oğlanlar ebed olınmışlar. kaçan göresin anları sanasın anları incū tağılmış.
20. dağı kaçan göresin (11) anda göresin diñlenmek dağı pādişāhlık ulu.
21. anlaruñ üzerinde olıcıyiken yufka harir tonları yaşıllar dağı kalıñ ton. dağı bezenildiler bilezükler-ile gümüşden. [308a] dağı şuwardı anları çalabı'ları şarab arı arıdıcı.
22. bayık uşbu oldı size yanud (2) dağı oldı dürişmegünüz şükr olınmış.
23. bayık biz indürdük üzerüne kur'an'ı indürmek.
24. pes şabr eyle çalabuñ hükmine dağı (3) muṭī^c olma anlardan yazuqluya yā küfr eyleyiciye.
25. dağı an çalabuñ adın irte dağı gice dağı yatsu namāzında.
26. dağı gicenüñ bir nicesin namāz kıl anuñ-içün dağı (4) namāz kıl aña gice uzun ya' nī ṭatavvu' namāz."
27. bayık şunlar severler iviciyi ya' nī dünyeyi dağı korlar ileylerinde (5) bir gün ağır.
28. biz yarat(t)uğ anları dağı berkitdük yaradılışlarını. dağı kaçan dileyevüz degşürevüz beñdeşlerin degşürmek.
29. (6) bayık uşbu öğütdür pes her kim dileye duta çalabı'sındın yaña yol.
30. dağı dilemezsiz illā kim dileye Tañrı. (7) bayık Tañrı oldı bilici dürüst işlü dürüst sözlü.
31. givüre anı kim diler rahmeti içine. dağı zālimler yaraqladı anlara 'azāb ağırdıcı.

1.77 Sūratü'l-Murselāt /77/

(50 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (8) viribinilmişler ḥaḳḳı-ıçün ya'nî firişteler yâ yiller biribiri ardınca at yili gibi
2. daḥı esiciler ḥaḳḳı-y-ıçün ya'nî yiller esmek
3. daḥı tağıdıcalar ḥaḳḳı-y-ıçün ya'nî yiller tağıtmaḳ
4. daḥı ayırıcılar ḥaḳḳı-y-ıçün (9) ayırmaḳ.
5. 6. daḥı bırağıcılar ḥaḳḳı-y-ıçün vahy ma'zur dutmaḳ yâ ḳorḳıtmaḳ
7. bayıḳ ol kim va' de olunursız olıdır.
8. pes ol vaḳt kim yılduzlar görünmez olmalar.
9. [308b] daḥı ol vaḳt kim gök açıla
10. daḥı ḳaçan tağlar ḳoparınıla
11. daḥı ol vaḳt kim yalavaçlar ḳatlandılar.
12. ḳanḳı gün içün zamān virinildiler
13. ayırmaḳ günü içün.
14. daḥı ne nesene bildürdi saña nedür (2) ayırmaḳ günü?
15. veyldür ol gün ya'nî ḳatı 'azāb yalancı dutıcılara!
16. ey helāk eylemedük mi (3) öñdingileri?
17. andan anları şoñrağıları.
18. ancılayın eyleyevüz yazuḳlulara.
19. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
20. ay (4) yaratmaduḳ mı sizi ḥor olmuş şudan?
21. 22. pes ḳıldıḳ anı turaḳ yirde berk (5) endāze olınmış vaḳta deḡin bilinmiş.
23. pes andāze eyledük, pes ne eyü endāze eyleyicilerüz
24. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
25. iy ḳılmaduḳ mı yiri dirici ḳavzayıcı
26. dirilere daḥı ölülere?
27. (6) daḥı ḳıldıḳ anuñ içinde berk durur tağlar yüceler. daḥı şuvarduḳ size datlu
- şu.
28. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
29. (7) varuñ andın yaña kim olduñuz anı ya'nî 'azāb yalan dutarsız.
30. varuñ gölgedin yaña ya'nî cehennemdin yaña üç budaḳlar (8) issi.
31. gölge eyleyici degül daḥı aşşı eylemez od yalınıñdan.
32. bayıḳ ol ya'nî od bıraḡur od ḳıymukların köşk gibi.

33. kâne ol, develerdür şarular.
34. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
35. (9) işbu gündür söylemezler.
36. daḥı destür virinilmeye anlara, pes ‘ uzr dileyimeyeler.
37. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
38. uşbu ayırmaḡ (10) günidür. dirdük sizi daḥı öñdingileri.
39. pes eger olur-ise sizün mekr mekr eyleñ baña.
40. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
41. (11) bayıḡ ḡorḡıcılar gölgeler içinde daḥı çeşmeler
42. daḥı yimişler içinde andan kim arzularlar.
43. “yiñ daḥı içün sinici andan ötürü kim olduñuz işlersiz.”
44. “bayıḡ biz ancılayın yanud virürüz görklü [309a] işlülere.”
45. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
46. yiñ daḥı gönenün az (2) bayıḡ siz yazuḡlularsınız.
47. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
48. daḥı ḡaçan eyidile anlara “ruḡū‘ eyleñ” ruḡū‘ eylemezler.
49. veyldür ol gün (3) yalan dutıcılara!
50. pes ḡankı söze andan şöñra ya‘nī ḡur‘ān’dan şöñra inanalar?

1.78 Sūrātü’n - Nebe‘ /78/

(40 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḡmāni’r-rāḡīm

1. (4) ne neseneden şonşurlar?
2. 3. ḡaberden ya‘nī ḡiyāmet yā ḡur‘ān ulu ol kim anlar anuñ içinde dartsııcılardur?
4. degül eyle ya‘nī anlar eyittüginleyin tiz bileler.
5. (5) andan degül eyle tiz bileler.
6. 7. iy ḡılmaḡ mı yiri döşek daḥı ṡaḡları mıḡlar?
8. daḥı yarat(t)uḡ sizi (6) çiftler.
9. daḥı ḡılḡuḡ uyḡuñuzu diñlenmek.
10. 11. daḥı ḡılḡuḡ gıceyi ṡon ya‘nī örtücü. daḥı ḡılḡuḡ gündüzi (7) dirlik yiri.
12. daḥı yaptuḡ üstüñüzde yidi ḡatılar berkler.
13. daḥı ḡılḡuḡ ḡıraḡ ya‘nī ḡüneş ıldırayıcı.
14. 16. daḥı indürdük (8) şıḡılmaḡa yaḡlaşmışlardan şu ḡoḡ dökülici tā ḡıḡaravuz

anuñ-ile dane dağı ot dağı bostanlar telaşmışlar.

17. bayık seçmek (9) günü oldu iy vakt.
18. ol gün kim ürile şür içine pes gelesiz bölükler.
19. dağı gey açıldı ya' nî yarıldı gök pes oldu (10) kapular.
20. dağı yürüldü bağlar pes oldu ılgum şalgum.
21. bayık cehennem tamusu oldu geçecek yol.
22. haddan geçicilere [309b] ya' nî köşklere dönecek yir.
23. dölenicilerken anuñ içinde rüzgârlar ya' nî hemîşe
24. datmayalar anuñ içinde şovuk ne dağı şarab.
25. illâ issi şu (2) dağı tamulıklar yeninden sızan.
26. cezâ virmek muvâfık olmak.
27. bayık anlar oldılar korkmazlar hisebdan.
28. dağı (3) yalan duttılar âyetlerümüzi yalan dutmak.
29. dağı her nesneyi, bildük anı yazılmış iken.
30. “pes taduñ hergiz arturmayavuz size illâ ‘azâb.”
31. 34. bayık şakıncılarıñdur (4) zafer bulmak bostanlar dağı üzümler dağı emcegi şaklanmış ‘avratlar yaşdaşlar dağı kadeh tolu.
35. işitmeyeler (5) anuñ içinde bâıl söz ne dağı yalan dutmak.
36. yanud virmek çalabuñdan bahşış virmek yitür.
37. gökler çalabı'sı (6) dağı yirüñ dağı ol ikisi arasındagınuñ raḥmān'dur. (6)mālik olmazlar andan söylemege.
38. ol gün kim tura cebreyil dağı firişteler (7) dizilmiş söylemeyeler illâ ol kim destür virdi aña raḥmān dağı eyitü togru.
39. şol gün haḳdur. pes her kim (8) diler-ise duta çalabı'sındın yaña dönecek yir.
40. bayık biz korkıttuk sizi yakın ‘azâbdan. ol gün kim göre gişi anı kim ilerü duttı iki eli (9) dağı eyide kâfir ya' nî iblis yâ dükeli kâfir “iy keşki olmuş-mıssam toprak!”

1.79 Sūratü'n -Nāzī āt /79/

(46 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

1. (10) tarcılar haḳkı-çun ya' nî kâfirler canın, taldur çekmek yayı
2. dağı anıl-ıla şeşiciler haḳkı-çun ya' nî mü'minler canın anıl-ıla şeşmek.
3. dağı tiz yürüyiciler haḳkı-çun tiz yürimek ya' nî firişteler buyrıldukları işe yâ ılduzlar dağı ay gün yâ gemiler

4. daḥı öñürdiciler ḥaḳḳıçün [310a] öñürtmek ya‘nī vaḥy firişteleri yā ılduzlar yā ölüm yā mü‘minler canı yā gāzılar atları.
5. daḥı tedbîr eyleyiciler ḥaḳḳı-çun işi.
6. ol gün kim ditreye ditreyici.
7. ardınca ola anuñ ardınca olıcı ya‘nī ikinci ürmek şûrı.
8. gōñüller ol gün (2) segriyicidür.
9. gözleri anlaruñ ḥordur.
10. eydürler “ay bayık biz döndürilmişler mivüz ilergi ḥala?”
11. “iy kaçan kim olduḳ süñükler (3) çürümüş”?
12. eyittiler: “şol, ol vaḳt dönmeḳdür ziyānlu.”
13. pes degül ol ikinci ürmek, çağırmaḳdur bir gez.
14. pes ol vaḳt, anlar yir yüzindedür.
15. (4) bayık geldi saña mūsā sözi.
16. ol vaḳt kim kığırdı aña, çalabı’sı, derede arınmış, ṭuvā adlu
17. “var fir‘avn’a, (5) bayık ol ḥaddan geçdi.”
18. “pes eyit ḥiç diler misin kim armasın? .
19. daḥı toḡru yol gösterem saña çalabuñdın yaña pes ḳorḳasın.”
20. pes gösterdi aña nişān (6) ulu.
21. pes yalan duttı, daḥı ‘āsī oldı.
22. andan, yüz döndürdi iver.
23. pes dirdi ya‘nī cādūları pes kığırdı
24. pes eyitti “ben çalabuñuzvan yücerek.”
25. pes duttı anı (7) Tañrı soñrağı ‘azāb içün daḥı ilkiñgi içün.
26. bayık şunuñ içinde ‘ibredür aña kim ḳorḳar.
27. iy siz mi berkireksiz yaradılmaḳdın yaña (8) yā gūñi yaptı anı?
28. yüceltdi örtüsini. pes rast eyledi.
29. daḥı ḳarañlu eyledi gicesini daḥı çıkardı ḳuşluḡını.
30. daḥı yiri (9) şundan soñra döşedi anı.
31. çıkardı andan şuyını daḥı otlaḡını.
32. daḥı taḡlar ṭururdı anları.
33. gönendürmek içün sizi (10) daḥı yılḳılarınuñuzı.
34. pes kaçan gele üstün olıcı yā ṭoldurıcı ulu.
35. ol gün kim. aña ādemī anı kim işledi.
36. daḥı görindürinildi (11) ṭamu aña kim görür.

37. pes ammā her kim ḥaddan geçdi
 38. daḥı üyürdi yaqın dirliḡi.
 39. bayıḡ ṭamudur ṭuraḡ yiri.
 40. daḥı ammā her kim [310b] ḡorḡdı. ḡalabı'sı ḡatında durmaḡ yirinden daḥı yıḡdı
 nefsinı nefs dileğinden
 41. bayıḡ uçmaḡdur ṭuraḡ yiri.
 42. ṣorarlar saña ḡıyāmetden (2) ḡaçandur ṭurmaḡı?
 43. senüñ içindesin sen añmaḡından anuñ?
 44. ḡalabuñdın yañadur ṣoñı deḡecek yiri anuñ ya' nı bilmeginüñ.
 45. deḡülsin sen (3) illā ḡorḡıdıcı anı kim ḡorḡar andan ya' nı ḡıyāmetdan.
 46. kāne anlar ol ḡün kim ḡoreler anı dölenmediler ya' nı sinde yā dünyede illā
 giceye yaqın ḡadarı yā ḡuṣluḡı ḡadarı.

1.80 Sūratü -' Abese /80/

(42 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḡmāni'r-rāḡīm

1. 2. (4) yüz burudı ya' nı peyḡamber daḥı yüz döndürdi kim geldi aña gözsüz.
3. daḥı ne nesene bildürdi saña? ola kim ol arma yazuḡdan ya' nı senüñ sözüñ-ile
4. yā öḡüt duta pes aṣşı ide aña öḡüt virmek.
5. 6. (5) ammā ol kim ḡācetsüz oldu sen aña ilerü gelürsin.
7. daḥı ne nesenedür senüñ üzere kim arınmaya?
8. daḥı ammā ol kim geldi saña iver ya' nı ḡayra
9. daḥı ol (6) ḡorḡar
10. sen andan meṣḡül eylersin gendüzünü.
11. deḡül eyle! bayıḡ ol öḡütdür.
12. pes her kim diler-ise aña Tañrı.
13. 14. kitāblar içinde aḡırlanmış yüceldilmiş ya' nı yidinci göḡe (7) arınılmış.
15. 16. yazıcılar ellerinde 'azizler, keyler ya' nı muṭi' lar.
17. lā' nat olındı ādemī ne kāfir eyledi anı?
18. ḡankı neseneden yarattı anı?
19. (8) ṣudan yarattı anı pes endāze eyledi anı.
20. andan yolu geñez eyledi aña.
21. andan öldürdi anı pes sine givürdi anı.
22. andan ḡaçan dileye dirilde anı.

23. (9) degül eyle yā haḳḳaa. işlemedi anı kim buyurdi aña.
24. pes baḳsuñ ādemī yiyesisine.
25. bayıḳ biz dökdük şuyı dökmek.
26. andan [311a] yarduḳ yiri yarmaḳ.
27. pes bitürdük anuñ içinde dane.
28. daḥı üzüm daḥı yonca.
29. daḥı zeytün daḥı ḥurma ağacı
30. daḥı bağcılar (2) yoḡunlar ya‘ nī yoḡun ağaḫlar
31. daḥı yimiş daḥı otlak
32. gönendürmek içün sizi daḥı yılḳılarınuzı.
33. pes kaçan gele yüksek şaḡır eyleyici ün.
34. 36. ol gün kim kaçā (3) gişi ḳarındaşından daḥı anasından daḥı ‘avratından daḥı oḡlanlarından.
37. her bir gişinüñ anlardan ol gün bir ḥaldur (4) yitürür aña.
38. 39. yüzler ol gün aydındur gülerdür şāddur.
40. daḥı yüzler ol gün üzerine anların tozdur.
41. üzerine aḡar (5) anuñ ḳaralık.
42. şunlar, anlar kāfirlerdür fāsıḳlar

1.81 Sūratü’t -Tekvîr /81/

(29 âyettir Mekke’de nâzil olmuştur)

Bismi’l-lâhi’r-râḥmāni’r-râḥîm

1. (6) kaçan gün dürile şarıla
2. daḥı kaçan ılduzlar dökile
3. daḥı kaçan taḡlar yüridinile
4. daḥı kaçan on aylık botlacı develer (7) terk olına.
5. daḥı kaçan yazı cānaverleri dirinile.
6. daḥı kaçan deñizler yandırınıla.
7. daḥı kaçan canlar çiftlenile ya‘ nī ten-ile yā ḥūrı-y-ıla
8. 9. daḥı kaçan diri gömülmiş kız şorınıla ḳanḳı yazuḡ-ıla depelendi.
10. (8) daḥı kaçan bitiler açıla ya‘ nī yazuḳ müzd bitişi
11. daḥı kaçan gök (9) şoyıla,
12. daḥı kaçan tamu odı yandırınıla.
13. daḥı kaçan uçmak yakın olına.

14. bile her nefis anı kim hâzır eyledi.
15. 16. pes and içerin (10) girü dönıcilere yürüyiciler gizleniciler.
17. daḥı gice ḥaḳḳı-çun kaçan yüz döndüre.
18. daḥı şubḥ ḥaḳḳı-çun kaçan nefes üre.
19. bayık ol yalavaç sözidür [311b] ‘azîz;
20. kuvvet issi ‘arş issi katında ululuklu.
21. buyruḡı dutınılmış andan.
22. daḥı degül işüñüz ya‘ nî muḥammed delü.
23. daḥı bayık (2) gördi anı yir gök kıranında bellü.
24. daḥı degül ol ya‘ nî muḥammed ğayb üzere baḥıl.
25. daḥı degül ol ya‘ nî ḳur‘ân şeyṭân sözi sürilmiş.
26. (3) pes kanca varursız? ya‘ nî ey kāfirler.
27. 28. degül ol illā ögüt ‘âlemlere aña kim diledi sizden kim toḡru ola.
29. daḥı dilemeyesiz (4) illā kim dileye Tañrı ‘âlemler çalabı’sı.

1.82 sūratü’l-infitār /82/

(19 âyettir Mekke’de nâzil olmuştur)

Bismi’llâhi’r-râḥmâni’r-râḥîm

1. 4. (5) kaçan gök yarıla, daḥı kaçan ılduzlar dökile daḥı kaçan deñizler aḳıdınıla ya‘ nî birbirine qarışa daḥı kaçan sinler (6) ḳarcaştırınıla:
5. bile nefis anı kim ilerü duttı daḥı şoñra ḳodı.
6. iy âdemî! ne nesene maḡrur eyledi seni çalabuña keremlü?
7. (7) ol kim yarattı seni pes düzdi seni pes rast eyledi seni.
8. ḳanḳı sūret içinde kim diledi ḳondurdu seni.
9. degül eyle! belki yalan dutarsız (8) cezâyı ḥisâbı.
10. 12 daḥı bayık üzerüñüzedür şaḳlayıcılar ‘azîzler yazıcılar bilürler anı kim işlersiz.
13. bayık eyüler diñlenmek (9) içindedür.
14. 15. daḥı bayık buyruḡdan çıkarılar od içindedür gireler aña ceza günü.
16. daḥı degüller ol oddan ğayb olıcılar.
17. daḥı ne nesene bildürdi saña (10) nedür cezâ günü?
18. andan ne nesene bildürdi saña nedür cezâ günü?
19. ol gün kim mâlik olmaya bir nefis bir nefis içün nesene. daḥı iş buyruḡ [312a] ol gün Tañrı’nuñdur.

1.83 [312a] Sūratü'l - Mutaaffifin Et Tatfif /83/

(36 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (2) veyldür eksük ölçicilere şiniği!
2. anlar kim kaçan ölçüp aldılar sinig-ile âdemilerden tamām alurlar.
3. daḥı kaçan ölçüp virdiler şinig-ile anlara (3) yā dartup virdiler anlara ekserler.
4. 5. ay şanmaz mı şunlar bayık anlar dirildilmişlerdür ulu gün için?
6. ol gün kim tura (4) âdemiler ' âlemler çalabı'sı için.
7. degül eyle yā ḥaḳḳaa. bayık buyruḳdan çıkıcılar bitişi yidi ḳat yir altındadır.
8. ne nesene bildürdi saña (5) nedür «siccîn»?
9. bitidür yazılmış.
10. veyldür ol gün yalan dutıcılara!
11. anlar kim yalan dutarlar cezā günini.
12. (6) daḥı yalan dutmaya anı illā her ḥaddan geçici gey yazuḳlu.
13. kaçan okınur anuñ üzere âyetlerümüz eyitti “öñdingiler meşelleridür.”
14. (7) degül eyle! belki ḡālib oldı gönülleri üzere ol kim oldılar işlerler ya'nī yazuḳları.
15. degül eyle! bayık anlar çalabı'larından ol gün yıḡlınmışlardır.
16. (8) andan bayık anlar giricilerdür tamuya.
17. andan eyidile “uşbu oldur kim olduñuz anı yalan dutersız.”
18. degül eyle yā ḥaḳḳaa. bayık eyü işlüler (9) bitişi-y-idi ḳat gök üstindedür.
19. daḥı ne nesene bildürdi saña nedür «' illiyyīn»?
20. bitidür yazılmış.
21. ḥāzır gelür aña yakın olınmışlar ya'nī kerrüb firişteler.
22. (10) bayık eyü işlüler diñlenmek içindedür.
23. taḥtlar üzere bakarlar ya'nī gendüler ni' met ine dāhi kāfirler ' azābına.
24. bilesin yüzlerinde diñlenmek tazelerini.
25. [312b] şuvarmalar sāfi süciden mühürlenmiş.
26. mühri anuñ müşkdür. daḥı şunuñ içinde raḡbet eylesün raḡbet eyleyiciler.
27. daḥı ḳatılmışı ol sücinüñ (2) tesnīm çeşmesindendür.
28. çeşme içer anuñ-ile ya'nī andan yakın olınmışlar.
29. bayık anlar kim yazuḳ işlediler oldılar anlara kim imān getürdiler (3) gülerler.
30. daḥı kaçan geçdiler anlara biribiri-y-ile göz.
31. (4) daḥı kaçan döndiler ḳavümlerindin yaña döndiler lezzet dutıcılar.

32. daḥı kaçan gördiler anları eyittiler “bayık uşbunlar azğunlardır.”
33. daḥı viribinilmediler ya‘nī kāfirler anlarıñ üzere ya‘nī mü’mînler üzere şaklayıcılar.
34. pes bugün ya‘nī kıyāmet günü (5) anlar kim imān getürdiler kāfirlere gülerler.
35. taḥtlar üzere bakalar.
36. cezā virinilmedi kāfirler illā anı kim oldılar (6) işlerler.

1.84 Sūratü’l - İnşikāk /84/

(25 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (7) kaçan gök yarıla,
2. daḥı kulaḥ duta çalabı’sına daḥı lāyık olına.
3. daḥı kaçan yir tartinıla.
4. daḥı bırağa anı kim (8) içindedür daḥı boş ola.
5. daḥı kulaḥ duta çalabı’sına daḥı lāyık olına...
6. iy ādemī! bayık sen caḥillik eyleyicisin çalabuña caḥillik eylemek pes görıcisin anı.
7. ammā ol kim virinildi bitişi şağ eline.
8. tiz ḥisāb olma ḥisāb eylemek geñez.
9. (9) daḥı döne kavmına degin şād olmış.
10. ammā ol kim virinildi bitişi arkasındın yaña
11. tiz okıya [313a] helāklık
12. daḥı gire tamuya.
13. bayık ol oldıydı kavunuñda şād olmış.
14. bayık ol şandı kim hergiz dönmeye ya‘nī āḥirete.
15. evet; bayık (2) çalabı’sı oldı anı görıcı.
16. pes and içerin şafağa.
17. daḥı giceye daḥı aña kim kavzadı gice
18. daḥı aya kaçan dirildi tamām oldı.
19. (3) binesiz bir ḥala bir ḥalden.
20. pes nedür anlarıñ inanmazlar?
21. daḥı kaçan okına anlarıñ üzere ḫur’ān secde eylemezler?
22. (4) belki anlar kim kāfir oldılar yalan dutarlar.
23. daḥı Tañrı bilürirekdür anı kim direrler.

24. pes muştıla anlara ‘azābı ağrıdıcı.
25. illā (5) anlar kim īmān getürdiler daḥı işlediler eyü işler anlarındur müzd kesilmemiş yā minnet urılmamış.

1.85 Sūratü’l - Burūc /85/

(22 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (6) gök ḥaḳḳı-çun, burclar issi ya‘nī on iki burc.
2. daḥı gün ḥaḳḳı-çun va‘de olunmuş.
3. daḥı cum‘a günü ḥaḳḳı-çun yā muḥammed yā muḥammed ümmeti yā gündüz ile gice daḥı ‘arefe günü ḥaḳḳı-çun yā kıyāmet yā ayruḳ ümmet yā ādem oḡlanı
4. 5. la‘net olındı (7) ḳazılmış yir isleri od yandurası nesene issi.
6. ol vaḳt kim anlar anuñ üzere oturıcılardur.
7. daḥı anlar anuñ üzere kim (8) işlerler mü’mintlere ḥāzırlardur.
8. daḥı ‘ayıblamadılar anlardan illā kim inanurlar Tañrı’ya beñdeşsüz öḡlmiş
9. (9) ol kim anuñdur gökler pādişāhlığı daḥı yirüñ. daḥı Tañrı her nesene üzere ḥāzırdur.
10. bayık anlar kim (10) göyündürdiler mü’minleri daḥı mü’mine ‘avratları andan tevbe eylemediler anlarındur cehennem ‘azābı ya‘nī āḫiretde daḥı anlarındur [313b] od ‘azābı.
11. bayık anlar kim īmān getürdiler daḥı işlediler eyü işler anlarındur uçmaḳlar aḳar (2) altından ırmaḳlar. şol zafer bulmaḳdur ulu.
12. bayık çalabunuñ tutmaḡı ḳatıdur.
13. bayık ol başlar ya‘nī tutmaḡı dünyede (3) daḥı girü döndürür ya‘nī āḫiretde .
14. daḥı ol yarlıḡayıcıdur sevilmişdür.
15. ‘arş issi ulu.
16. gey işleyici anı kim diler.
17. 18. bayık geldi saña (4) süler sözi fir‘avn daḥı şemūd’un.
19. belki anlar kim kāfir oldılar yalan dutmaḳ içindedür.
20. daḥı Tañrı (5) ardından anlarıñ ḳaplayıcıdur.
21. belki ol ḳur‘ān’dur ululıḳlu
22. lavḥ içinde şaḳlanmış.

1.86 Sūratü't- Tārık /86/

(15 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur.)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (6) gök hâkķı-çun, daķı gice gelici hâkķı-çun
2. daķı ne nesene bildürdi saña, nedür gice gelici?
3. ılduzdur ıldırayıcı.
4. bayık her (7) nefis, üzerine anuñ şaklayıcıdur.
5. pes bakısuñ âdemî neden yaradıldı.
6. yaradıldı şudan segriyici
7. (8) çıkar puşt-māzû arasındaki daķı göğüz sünügi arasından ya' nî ' avratuñ.
8. bayık ol döndürmeğine kaadırdur.
9. ol gün kim eşkere olına rāzlar.
10. pes (9) yokdur anuñ ya' nî âdemînuñ hîç kuvvet daķı yokdur arķa virici.
11. 12. gök hâkķı-çun dönmek issi daķı yir hâkķı-çun yarmaķ issi.
13. 14. (10) bayık ol ya' nî kūr'ân sözdür seçici. daķı degül ol bātıl söz.
15. 16. bayık anlar mekr eylerler mekr eylemek daķı mekr eylerin mekr eylemek.
17. pes mühlet vir kâfirlere mühlet vir anlara az [314a] mühlet virmek.

1.87 Sūratü'l-A'lā /87/

(19 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (2) tesbîh eyle çalabuñ adını yüce
2. ol kim yarattı pes düzdi
3. daķı ol kim endāze eyledi pes toğru yol gösterdi.
4. 5. daķı ol kim (3) çıkardı otlağı pes kıldı anı çöp kara.
6. 7. tîz okıdavuz saña pes unitmayasın illā anı kim diledi Tañrı. bayık ol (4) bilür eşikereyi daķı anı kim gizlenür.
8. daķı geñez eyleyevüz saña geñezi.
9. pes öğütle eger aşşı eyler-ise öğüt.
10. (5) tîz öğütlene ol kim kórķar.
11. 12. daķı ıraķ ola andan ya' nî öğütten bed bahtıraķ ya' nî kâfir ol kim gire oda ulu.
13. andan ölmeye (6) anuñ içinde daķı dirilmeye ya' nî aşşılı dirlik.
14. 15. bayık kurtıldı ol kim arındı yā fıtra virdi daķı aradı çalabı'sı adını pes

namāz kıldı.

16. belki üyürürsüz (7) yakın dirliği.
17. dağı āhîret yigrekdür, dağı dağı kalıcırağdur.
18. 19. bayık uşbu kitāblardadur öñdüngi ibrāhîm (8) kitābı dağı mūsā'nuñ.

1.88 Sūratü'l-Ğāşîye /88/

(26 āyettir - Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhīmāni'r-rāhīm

1. (9) bayık geldi saña örtüci sözi ya' nî kıyāmet örter қатılıқları-y-ıla ādemîleri.
2. yüzler ol gün ħordur
3. işleyicidür arıcı ya' nî armışlardur dünyede Tañrı'dan ayruğa tapmağdan yā tamuda zencîr tartmağdan arıcılardur.
4. [314b] gire oda issi
5. şuvârın-ıla çeşmeden gey issi.
6. yokdur anlaruñ yiyesi, illā bir dürlü dikende
7. (2) semirtmez, dağı aşşı eylemez açlıkda
8. yüzler ol gün, tâze yumşaqdur
9. işledüğine hoşnûd dur
10. (3) uçmağda yüce.
11. işitmeye anuñ içinde, herze söz.
12. anuñ içinde çeşme akar.
13. anuñ içindedür tahtlar (4) yücelmiş
14. dağı kûlpsuz bardağlar қonılmış
15. dağı yaştuğlar dizeleşmiş
16. dağı döşekler döşenilmiş.
17. (5) iy baқmazlar mı devedin yaña nite yaradıldı.
18. dağı gökdin yaña nite götürüldi.
19. dağı (6) tağlardın yaña nite diklindi.
20. dağı yirdin yaña nite döşenildi?
21. pes ögütlemegülsin sen illā ögüdeyici.
22. (7) degülsin anlaruñ üzere musallağ.
23. illā ol kim yüz döndürdi dağı kâfir oldı.
24. pes 'azāb eyleye aña Tañrı 'azāb ulurağ.
25. (8) bayık bize dekdür dönmeğleri.

26. andan bayık bizüm üzerümüzüzdür hisābı anlaruñ.

1.89 Sūratü'l - Ve'1 - Fecr /89/

(30 āyettir – Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (9) irtē ḥaḳḳı-çun
2. daḥı on giceler ḥaḳḳı-içün ya' nī zül-hicce onı yā ramazan' uñ soñı onı
3. daḥı çift ḥaḳḳı-içün daḥı tek ḥaḳḳı-çun.
4. daḥı gice ḥaḳḳı-içün kaçan geçe...
5. ey şunuñ içinde var mı and ' aḳl (10) issine?
6. 7. iy bilmedüñ mi nite işledi çalabuñ ' ād' a, irem adlu direkler issi?
8. ol kim yaradılmadı [315a] ancılayın, illerde.
9. daḥı şemūd'a nite işledi anlar kim keddiler taşu dere.
10. daḥı fir'avn'a mıḥlar issi ya' nī çıḥar mıḥ yā süler .
11. (2) anlar kim ḥaddāḥ geçdiler illerde.
12. pes çok eylediler anlaruñ içinde fesādı.
13. pes dökdi anlaruñ üzere çalabuñ ' azāb (3) ḳamçısın.
14. bayık çalabuñ geçecek yoldadır.
15. pes ammā ādemī kaçan şınaya anı çalabı'sı pes ağırlaya anı (4) daḥı ni' met vire aña eyide “çalabum ağırladı beni.”
16. ammā kaçan şınaya anı daḥı tar eyleye anuñ üzere rüzisini eyide “çalabum (5) ḥorladı beni.”
17. degül eyle! belki ağırlamazsınız ögsüzi.
18. daḥı ḳındurmazsınız biribirüñüzi, miskin ta' amı üzere.
19. daḥı yirsiz (6) mīrāşı yimeḳ ḳatı dirmek.
20. daḥı seversiz malı sevmek çok.
21. degül eyle! kaçan uvanıla yir uvatmaḳ uvatmaḳ
22. (7) daḥı gele çalabuñ buyruḡı daḥı firişte şaf şaf
23. daḥı getürile ol gün cehennem. ol gün ögütlene ādemī (8) daḥı ḳandadır anuñ ögüt?
24. eyide “iy keşki ben ilerü dutmışmışsam dirliğüm içün!
25. pes ol gün ' azāb eylemeye anuñ ' azābını.»
26. daḥı berk bağlamaya anuñ bendin (9) kimse.
27. iy can dölencici! ya' nī ḥaḳḳa.

28. dön çalabuñdın yaña (10) hoşnūd hoşnūd olınmış.
29. pes gir kullarum içine ya‘nī tenlerine.
30. dağı gir uçmağuma.

1.90 [315b] Sūratü'l -Beled /90/

(20 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (2) and içerin uşbu şara ya‘nī mekke'ye
2. dağı sen helâlsın uşbu şarda.
3. dağı toğurıcı ataya dağı aña kim toğurdı.”
4. bayık yarat(t)uğ (3) “âdemî katılık maşakḳat içinde.
5. ay şanur mı kim hergiz kaadır olmaya anuñ üzere kimse?
6. eydür “yitürdüm malı (4) biribiri üzerine” ya‘nī çok.
7. ay şanur mı kim görmedi anı kimse?
8. iy kılmaduğ mı anuñ-içün iki göz.
9. dağı dil dağı iki dudak?
10. dağı yol gösterdük aña (5) hayr yolını şer yolın.
11. pes güce görüp girmede bilene.
12. dağı ne nesene bildürdi saña nedür bileñ?
13. kul karavaş âzād eylemekdür.
14. yā yidürmekdür (6) bir günde açlık issi
15. ögsüze hışımlık issi.
16. yā miskîne yoḥsullık issi.
17. andan oldı anlardan kim (7) imān getürdiler dağı ısmarladılar şabır eylemegi
dağı ısmarladılar biribirin esirgemegi.
18. şunlar isleridür şağ yanuñ.
19. (8) dağı anlar kim kâfir oldılar âyetlerümüze anlardur, şol yan isleri.
20. anlaruñ üzeredür od kapusu bağlanmış.

1.91 Sūratü's - Şems /91/

(15 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (9) gün haḳḳı-y-içün dağı kuşluk haḳḳı-y-içün.
2. dağı eylük haḳḳı-y-içün kaçan ardınca geldi anuñ ya‘nī ayuñ ilk günleri yā

ķaranulıķı yā aķa gūneŗ nūrını.

3. daķı gūndūz ķaķķı-y-iķūn ķaķan giderdi aķdı anı.
4. daķı gice ķaķķı-y-iķūn (10) ķaķan ōrter gūneŗi
5. daķı gŋk ķaķķı-y-iķūn daķı anuń ķaķķı-y-iķūn kim yaptı gŋgi.
6. daķı yir ķaķķıķun daķı anuń ķaķķıķun kim dŋŗedi anı.
7. daķı nefis ķaķķı-ķun daķı anuń ķaķķı-ķun kim dūzdi anı.
8. [316a] gŋńline bıraķdı anuń ya' nī bildūrdi buyrukdan ķıķmaķını daķı ŗaķınıcılıķını
9. bayıķ ķurtıldı ol kim arıttı anı.
10. daķı nevmīd olda ol kim gizledi.
11. (2) yalan duttı ŗemūd azķunlıķı-la;
12. ol vaķt kim ķoptı yirinden bed baķtıradı.
13. pes eyitti anlara Tańrı yalavacı ya' nī ŗāliķ Tańrı'nuń diŗi devesin (3) daķı ōyūn ŗuyın."
14. pes yalan duttılar anı pes depelediler deveyi. pes helāk eyledi anları ķalabı'ları yazuķlarıyla pes berāber eyledi ol ' azābı.
15. daķı ķorķmaz ya' nī Tańrı (4) ŗońından.

1.92 Sūratū'1 - Leyl /92/

(21 āyettir Mekke'de nāzil olmuŗtur)

Bismi'llāhi'r-rāķmāni'r-rāķīm

1. 2. (5) gice ķaķķı-ķun ķaķan ōrter daķı gūndūz ķaķķı-ķun ķaķan gŋrildi
3. daķı anuń ķaķķı-ķun kim yarattı irkegi daķı diŗiyi.
5. bayıķ istemegūńūz (6) perekendelerdūr.
6. 7. pes ammā ol kim virdi ya' nī ebu bekir daķı ķorķdı daķı girķek duttı gŋrklūyi ya' nī uķmaķı geńez eyleyevūz āńa geńezi.
8. 10. daķı ammā ol kim (7) ķıķan oldu daķı ķācetsūz oldu daķı yalan duttı gŋrklūyi geńez eyleyevūz āńa ŗarpı ya' nī ma' ŗīyet.
11. daķı aŗŗı eylemez āńa malı ķaķan (8) helāk oldu.
12. bayıķ bizūm ōzerūmūzedūr toĝru yol gŋstermek.
13. daķı bizūmdūr āķiret daķı ōńdūngi ya' nī dūnye.
14. pes ķorķıttum sizi (9) oddan yalıńlandı.
15. 16. girmeye āńa illā bed baķtıradı ol kim yalan duttı daķı yūz dŋndūrdi.
17. 18. daķı tīz ırāķ olına andan ŗaķınıcıraķ (10) ol kim virūr malını arıtmāķ ister

Ta'ñrı ıatında.

19. 21. dağı yoğdur kimsenüñ anuñ ıatında hiç ni' met kim yanud virinilür illā istemek içün [316b] çalabı'sı rızāsını yüce. dağı bayık tiz oşnüd ola.

1.93 Sūratü'd - Duhā /93/

(11 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-raīm

1. (2) uşluk aı-un
2. dağı gice aı-içün aan dölendi ya'nī arañulıı
3. terk eylemedi seni çalabuñ dağı dūşmān dutmadı.
4. dağı āiret yigrekdür (3) saña ilkingiden.
5. dağı tiz vire saña çalabuñ pes oşnüd olasın.
6. iy bulmadı mı seni ögsüz pes yir virdi?
7. dağı buldı seni (4) azmıssañ pes toğru yol gösterdi.
8. dağı buldı seni yosul pes bay eyledi.
9. pes ammā ögsüze cevr eyleme ya'nī malın alma.
10. ammā dilenciği (5) sekidü aırma.
11. ammā çalabuñ ni' met in söyle.

1.94 Sūratü'l - İnşirāh /94/

(8 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-raīm

1. (6) iy, amadu mı senüñ-içün gögsüni?
2. dağı omadu mı senden yazuıñu
3. ol kim ağır eyledi aranı?
4. dağı (7) yüceltmedük mi senüñ içün añılmaıñı?
5. bayık duşarlı-ıla ya'nī ardınca geñezlikdür.
6. bayık duşarlı-ıla geñezlikdür.
7. pes aan tamām eyleyeseñ ya'nī namāzı yā azayı (8) argıl ya'nī . du'āda yā ibādetde.
8. dağı çalabuñdın yaña rağbet eyle.

1.95 Sūratü't -Tîn /95/

(8 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhim

1. [317a] incir hakkı-içün yâ dımışk tağı hakkı-çun dağı zeytün hakkı-içün yâ beyte'l muḳaddes tağı hakkı-içün.
2. dağı ağaçlu tağ hakkı ya' ni mūsā peygamber tağı hakkı
3. dağı uşbu şar hakkı inam ya' nî mekke.
4. bayık yarat(t)uḳ âdemî (2) düzmegün görklüregiñde.
5. andan girü döndürdük anı. aşağıların aşağıarağına.
6. illâ anlar kim imân getürdiler dağı işlediler (3) eyü işler; pes anlarıñdur müzd kesilmemiş.
7. pes ne nesene yalancı eyler seni sonra cezâ virmek sebebi-y-ile?
8. iy degül mi Tañrı (4) hükm eyleyicileriñ hükm eyleyiciregi?

1.96 Sūratü'l -'Alaḳ (96)

(19 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhim

1. (5) oḳı çalabuñ adıyla ol kim yarattı.
2. yarattı âdemiye uyışmış kanlardan.
3. oḳı dağı çalabuñ (6) gey keremlü.
4. 5. ol kim öğretti ḳalem-ile öğretti âdemiye aña kim bilmedi.
6. 7. (7) ḳaḳḳaa yâ degül eyle. bayık âdemî ya' nî ebū cehl ḥaddan gezer kim gördi gendüzini ḥâcetsüz oldu.
8. bayık çalabuñdın yañadur dönme.
9. 10 . iy gördün mi anı kim yığar bir ḳulı ya' nî peygamber'ı kaçan (8) namâz kıldı?
11. 12. iy gördün mi eger olur-ise ya' nî peygamber toḒru yol üzere yâ buyurur-ise şaḳınmağı?
13. iy gördün mi eger yalan dutar ise ya' nî ebū cehl dağı yüz döndürür-ise?
14. (9) iy bilmedi mi ya' nî ebū cehl bayık Tañrı görür?
15. 16. degül eyle! eğer yığılmazsa, tartavuz anı, alın saçıyla alın saçıyla (10) yalancı yazuḳlu.
17. 18. pes oḳısuñ dirnegini; tiz oḳıyavuz zebânileri.
19. degül eyle! boyun virme aña ya' ni namâz ḳomaḳda. dağı secde eyle; dağı yakın

ol ya'ni Tañrı'ya.

1.97 Sūratü'l - Kıadr /97/

(5 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. [317b] bayık indürdük anı ya'ni kıur'an'ı kıadr gicesi ya'ni dünya gögine.
2. daḥı ne nesene bildürdi saña nedür kıadr gicesi?
3. kıadr gicesi yigrekdür (2) biñ aydan.
4. iner firişteler daḥı cebreyil anuñ içinde dünya gögine yâ yire çalabı'ları destürü-y-ıla dükeli iş için.
5. selāmdur ol ya'ni firişteler mü'minlere selām virür (3) şubḥ belürince.

1.98 Sūratü'l -Beyyine /98/

(8 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 3. (4) olmadı anlar kim kāfir oldılar kitāb ehli'nden ya'ni yāhūdī naşrānī daḥı müşriḳlerden ayırılıcılar tā gele anlara (5) ḥüccet ya'ni muḥammed ya'ni yazılmış āyetlerdür. Tañrı'dan okır kitāblar arınmış anlaruñ içinde kitāblardur toḡru.
4. bölük bölük olmadı anlar kim (6) virinildiler kitābı ya'ni kāfirler illā andan soñra kim geldi anlara ḥüccet ya'ni muḥammed.
5. daḥı buyrılmadıllar illā kim tapalar Tañrı'ya (7) iḥlāş eyleyicilerken aña dīni müsülmānlarken daḥı tıururalar namāzı daḥı vireler zekātı. daḥı şol toḡru (8) dīndür.
6. bayık anlar kim kāfir oldılar kitāb ehli'nden daḥı müşriḳlerden; cehennem odındadır ebed kıalıcılarken [318a] anuñ içinde. şunlardur yaradılmış yavuzıraḡı.
7. bayık anlar kim imān getürdiler daḥı işlediler eyü işler şunlardur (2) yaradılmış yigregi.
8. yanudı anlaruñ çalabı'ları kıatında 'adn uçmaḳlarıdır aḡar altından ırmaḳlar ebed kıalıcılarken (3) anuñ içinde hemişe. ḥoşnūd oldu Tañrı anlardan daḥı ḥoşnūd oldılar andan. şol kıorḡdı çalabı'sından.

1.99 Sūratü'z - Zelzele - Ez -Zilzāl /99/

(8 āyettir – Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (4) kıaçan depredinildi yir depretmegi.

2. daḥı çıkardı yir kumaşlarını.
3. daḥı eyitti ādemī: (5) “ne geldi aña?”
4. ol gün söyleye yir ḥaberlerini.
5. andan ötürü kim bayık çalabuñ ilhām virdi aña.
6. ol gün döneler ādemīler (6) bölük bölük tā göster dineler ‘amellerini.
7. pes her kim işleye giçi qarınca ağırı yā zerre ağırı ḥayr göre anı.
8. daḥı her kim işleye zerre ağırı (7) şer göre anı.

1.100 Sūratü’1 -‘Ādiyāt /100/

(11 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (8) yügriciler ḥaqqı-çun ya’ nī gāzılar atları at nefesi üni gelmek segirdürken
2. od çıkarıcılar ḥaqqı-çun ya’ nī atlar toynaqları-y-ıla od çıkarmak
3. daḥı yağmalayıcılar ḥaqqı şubḥda
4. pes kopardılar ol vaqt toz.
5. pes girdiler ol vaqt [318b] bir bölüğe.
6. bayık ādemī çalabı’sına nāsipās dur.
7. daḥı bayık ol şunuñ üzere tanuḳdur.
8. daḥı bayık ol, ḥayr sevmegine (2) katıdur.
9. iy bilmez mi ol vaqt kim depredinildi ol kim sinlerdedür.
10. daḥı ḥāşıl olındı ol kim gögüzlerdedür?
11. bayık çalabuñuz anlara (3) ol gün ḥaberlüdür.

1.101 Sūratü’1 Ḳaaria

(11 āyettir Mekke’de nāzil olmuştur)

Bismi’llāhi’r-rāḥmāni’r-rāḥīm

1. (4) döğici yā ḳaḥr eyleyici ya’ nī kıyāmet gönülleri ḳorḳu-y-la
2. nedür döğici?
3. daḥı ne nesene bildürdi saña nedür döğici?
4. ol gün kim ola ādemīler (5) od kelebegi gibi perekende.
5. daḥı ola tağlar renklü yūñ gibi atılmış.
6. ammā her kim ağır ola (6) terāzuları
7. ol, dirlik içindedür ḥoşnūd lıḳlu.
8. daḥı ammā ol kim yiyni oldı terāzuları

9. yiri anuñ cehennemdür.
10. (7) dağı ne nesene bildürdi saña nedür ol?
11. oddur gey issi.

1.102 Sūratü't - Tekāşür /102/

(8 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (8) egledi sizi çoklığı-ıla biribirünüze fahr eylemek,
2. tā varduñuz sinlere.
3. degül eyle! tiz bilesiz.
4. andan degül eyle! tiz bilesiz.
5. (9) andan degül eyle! eger bilmiş-mişse-düñüz gümānsuz bilmek.
6. göresiz tamuyı.
7. andan göresiz anı [319a] gümānsuz varlığı ya' nī gümānsuz görmek.
8. andan şorınılasız ol gün diñlenmekden ya' nī dünyede hoş ' ayş geçürmekden.

1.103 Sūratü'l -Aşr /103/

(3 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (2) ikindü namāzı haqqı-içün yā rūzigār haqqı
2. ādemī ziyān içindedür.
3. illā anlar kim imān getürdiler dağı işlediler eyü işler dağı (3) biribirine ışmarladılar haqqı ya' nī kur'ān'ı dağı biribirine ışmarladılar şabr eylemegi.

1.104 Sūratü'l - Hümeze /104/

(9 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhīm

1. (4) veyldür her bir ādem ardınca yavuz söyleyiciye ' ayıblayıcı!
2. ol kim gey dirdi malı dağı şaydı anı.
3. şanur kim bayık malı anuñ ebed eyledi anı.
4. (5) degül eyle! bayık birağın-ıla sıyıcı içine.
5. dağı ne nesene bildürdi saña nedür sıyıcı?
6. 7. Tañrı odıdur yandırınılmıs ol kim (6) muṭṭalī ola ya' nī ire yürekler üzere.
8. 9. bayık ol anlaruñ üzere kapısı bağlanmışdur direkler içinde tartılmış ya' nī

uzun direkler-ile kapısı mıhlanmış.

1.105 Sūratü'l - Fîl

(5 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥîm

1. (7) iy bilmedüñ mi nite işledi çalabuñ pil islerine?
2. iy kılmadı mı mekrini anlaruñ azdurmak içinde?
3. daḥı viribidi anlaruñ üzere (8) kuşlar bolük bölükler.
4. atarlar anlara taş bişmiş balçıkdan.
5. pes kıldı anları yinmiş ekin yaprağı gibi yimiş.

1.106 [319b] Sūratü Kūrayş /106/

(4 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥîm

1. 2. (2) kuraş kabilesi öğrenmeği içün öğrenmeği içün anlaruñ kış geçmegi daḥı yayuñ.
3. pes tapşunlar uşbu ev çalabı'sına.
4. ol kim (3) yidürdi anlara açlıkdan daḥı imin eyledi anları korkudan.

1.107 Sūratü'l - Mā'ün /107/

(7 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥîm

1. (4) iy gördüñ mi anı kim yalan duttı cezā virmegi?
2. pes şol oldur kim gücemleyü sürer ögsüzi.
3. daḥı kındurmaz miskin ta' amı üzere.
4. 6. (5) veyldür ya'nî katı 'azāb namāz kılıcılara anlar kim namāzlarında ğāfillerdür anlar kim riyā eylerler.
7. daḥı yıgarlar (6) ev âletin yā zekâtı.

1.108 Sūratü'l - Kevşer /108/

(3 âyettir Mekke'de nâzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥîm

1. (7) bayık biz virdük saña uçmağdağı ırmağı yā çok ḥayr .
2. pes namāz kıl çalabuñ içün daḥı deve boğazla.

3. bayık düşmān dutıcı seni ol gücükdür.

1.109 Sūratü'1 - Kāfirün /109/

(6 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (8) eyit: "iy kāfirler!"
2. "ṭapmayam [320a] aña kim ṭaparsız."
3. "daḥı degülsiz ṭapıcılar aña kim ṭaparın."
4. "daḥı degülven ben ṭapıcı aña kim ṭapduñuz."
5. "daḥı degülsiz ṭapıcılar aña kim ṭaparın."
6. "size dīnūñuz daḥı baña dīnüm."

1.110 Sūratü'n - Naşr /110/

(3 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (2) kaçan gele Tañrı yardım virmegi daḥı açmak ya' nī mekke'yi
2. daḥı göresin ādemīleri girürler Tañrı dīnine bölük bölükler
3. (3) pes tesbīḥ eyle çalabuñ ögmegi-y-ile daḥı yarlıgamaḥ iste andan. bayık ol oldu tevbe virici.

1.111 Sūratü - Tebbe Ebu Leheb /111/

(5 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (4) helāk olsun ebū leheb'üñ iki eli! daḥı helāk oldı.
2. aşşı eylemedi aña malı daḥı ol kim kesb eyledi.
3. tīz gire oda yalın issi
4. daḥı ' avratı anuñ odun götürici.
5. (5) boynında anuñ, ipdür burulmuş.

1.112 Sūratü'1 - İhlāş /112/

(4 āyettir Mekke'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. (6) eyit: ol Tañrı birdür.
2. Tañrı, ḥācet olunur serverdür.
3. (7) ṭogurmadı, daḥı ṭogurılmadı.

4. dağı olmadı anuñ beñdeş kimse.

1.113 Sūratü'l-Felak /113/

(5 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 2. (8) eyit: şıgınurın şuhlı çalabı'sına şerrinden anuñ kim yarattı.
3. dağı gice şerrinden kaçan karañurdu
4. (9) dağı üriciler şerrinden düğünlere
5. dağı yavuz dileyici şerrinden kaçan yavuz diledi.

1.114 [320b] Sūratü'n - Nās /114/

(6 āyettir Medine'de nāzil olmuştur)

Bismi'llāhi'r-rāḥmāni'r-rāḥīm

1. 3. (2) eyit: şıgınurın ādemiler çalabı'sına ādemiler pādişāhı ādemiler Tañrı'sı
4. vesvese şerrinden ya' nī vesvese eyleyici girü bakıcı ya' nī Tañrı adın işidüp
5. (3) ol kim vesvese eyler ādemiler gögüzlerinde
6. perrilerden dağı ādemilerden ya' nī şeytān iki dirlüdür (4) biri perridür biri ādemidür.

SONUÇ

Üzerinde çalıştığımız eser, Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'ndeki A. Fot. 45 numarada kayıtlı Eski Anadolu Türkçesi, Satır-arası Kur'an Tercümesi'nin Latin alfabesine çevrilmesidir. Eser, Topaloğlu'nun çalışmış olduğu TİEM 40'a (Türk-İslâm Eserleri Müzesi) benzemesinin yanı sıra TİEM 40'dan farklı noktaları da bulunmaktadır. Topaloğlu'nun çalışmış olduğu nushada “dağı, andayuk yanut” gibi sözcükler bizim çalıştığımız nushada sırasıyla “dağı, ancılayın ve yanud” olarak alınmıştır. Ancak andayuk sözcüğü bazı durumlarda bizim çalıştığımız eserde de kullanılmıştır. Ayrıca mütercim Topaloğlu'nun çalıştığı nushaya göre daha az açıklamalara yer vermiştir.

Eseri başından sonuna kadar incelediğimizde eserin, aynı kişi tarafından yazıldığını söyleyebiliriz. Ancak mütercim hakkında kesin bir bilgiye de sahip değiliz. Eserin Berlin'e nasıl ulaştığıyla ilgili de bir bilgi mevcut değildir. Eserin ilk sayfasında kırmızı bir damga şeklinde “Ex Bibliolh.Regia Berolinenli.” ifadesi sonradan yazılmış ve Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'ne ait olduğunu göstermektedir.

Üzerinde çalıştığımız eserin kurallı bir imlâ sisteminde söz etmek mümkün değildir. Türkçe kelimelerinin yazımı hakkında mütercimin tutarsızlıklar yaşadığını da söylememiz gerekir. (1b-7 *toğru*, 29b-10 *doğru* olarak yazılmıştır.), Ancak Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında ise bir tutarlılık mevcuttur. İncelediğimiz eserde, İslamiyetin etkisiyle dilimize giren birçok yabancı kökenli sözcük için Türkçe karşılıklar (*uçmak* “cennet” 3a-3, *Çalab* “Tanrı” 143a-6, *yalavaç* “peygamber” 242a-5, *yazuğ* “günah” 38b-6, *biti* “amel defteri” 83a-5 vb) kullanılmıştır. Eserin, bazı sayfalarında rastgele ayet, satır veya kelime sayfanın sağına, soluna ve yukarı, aşağı şeklinde eklendiği için sayfanın okunmasını oldukça zorlaştırmıştır.

Üzerinde çalıştığımız eserde, Eski Anadolu Türkçesi ses özelliklerinden biri olan yuvarlaklaşma eserde oldukça yaygındır. Kelime tabanında, Eski Türkçe dönemindeki ön damak ünsüzü “g” ve “ğ” ünsüzlerinin düşmesiyle birlikte “b”, “m”, “p” dudak ünsüzü ve “v” diş-dudak ünsüzünde etkisiyle yuvarlaklaşma görülmüştür: *aru* “temiz” 27b-6, *kapu* “kapı” 5a-3 vb, ayrıca bazı eklerde kalıplaşmış olarak yuvarlaklaşma görülmektedir: “-cuk”, “du”, “-duginca”, “-dukca”, “-dur”, “-lu”, “-sun”, “-suz”, “-uban”, “-un”, “-(y)up”, “-uzı”, “-vuz”, ayrıca bazı yapım ve çekim ekleri sadece düz ünlü olduğu görülmektedir: “-cı”, “-cılayın”, “-gıl”, “-mış”, “-sın”, “-(y)ınca”, “-(y)ıcı” gibi ekler bu duruma örnek oluşturmaktadır.

Eski Anadolu Türkçesi, Satır-arası Kur'an Tercümesi'nin en önemli özelliklerinden biri, Arapça gibi geniş bir kelime hazinesine sahip bir dilin, Türkçe kelimeler ile

karşılandığını kanıtlar bir nitelikte olmasıdır. Bu yüzden Kur'an Tercümeleri'nin, Türkçenin söz varlığına katkı sağlayan bir kaynak olmasının yanı sıra Türkçenin, Arapça gibi köklü bir dille kıyaslanabileceğini de ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Arat, R. R. (1979). *Ḳutadḡu Bilig*. I Metin, 2.Baskı, TDK, Ankara.
- Ata, A. (2004). Türkçe *İlk Kur'an Tercümesi* (Rylands Nüshası) Karahanlı Türkçesi, Giriş-Metin-Notlar-Dizin. TDK, Ankara.
- Atalay, B. (1986) *Dīvanü Lūgat-it-Türk Tercümesi I-II-III*, 2. Baskı, Ankara, IV, 2.Baskı, (Dizin "İndeks"). Ankara.
- Borovkov, A. K. (2002) Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII.-XIII. Yüzyıllar Rusçadan çev.: USTA, Halil İbrahim Amanoğlu Ebülfez, TDK, Ankara.
- Çağatay, S. Ş. (1963) *Türk Lehçeleri Örnekleri*. VIII. Yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Kadar Türk Yazı Dili, 2. Baskı, Ankara.
- Çantay, H. B. (1990) *Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm I-III*. 15.Baskı, İstanbul.
- İnan, A. (1961) *Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Tercümeleri Üzerinde bir inceleme*, Ankara, s.8
- Karabacak, E. (1992) "Manisa Halk Kütüphanesi'ndeki Satır arası Kur'an Tercümesi: Giriş-Metin-Dizin" I-III, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Karabacak, E. (1994) "Gülden Sağol, Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi, Giriş, Metin, Sözlük ve Tıpkıbasım (1. Kısım: Giriş ve Metin) = An Inter-linear translation of the Qur'an into Khwarzm Turkish, Introduction, Text, Glossary and Facsimile (Part I: Introduction and Text), Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü, 1993, XL+369 s." TD, 516, s. 529-530.
- Karabacak, E. (1994) *An Inter- Linear Translation of The Qur'an Into Old Anatolian Turkish=Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi: Introduction and Text.I*, Sources Of Oriental Languages and Literatures 22, Turkish Sources XX, Harvard University The Department of Near Eastern Languages and Civilizations.
- Karabacak, E. (1995) *An Inter-linear Translation of the Qur'an Literatures 28*, (Part II: Glossary: Section one, p. 1-384. Section Two, p. 385-786).
- Karabacak, E. (1997) *An Inter- linear Translation of The Qur'an Into Old Anatolian Turkish=Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi: Introduction and Text.I*, Sources Of Oriental Languages and Literatures 40 Introuction, Text, Glossary and Facsimilie, Part III: Facsimilie of the MS Manisa İl Halk Library No. 931, Section one: 1a-224a.

- Karabacak, E. (1997) *An Inter- Linear Translation of The Qur'an into Old Anatolian Turkish= Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi: Introduction and Text.I*, Sources of Oriental Languages Languages and Literatures 47 Introduction, Text, Glossary and Facsimilie, Part III: Facsimilie of the MS Manisa İl Halk Library No. 931, Section two: 224b, 451a.
- Kök, A. (2004) *Karahanlı Türkçesi Satır-Arası Kur'an Tercümesi (TİEM 73, 1v/ 235v/2)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004.
- Küçük, M. (2014) *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi*, TDK Yay., Ankara.
- Sağol, G. (1993) “Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi, Giriş-Metin- Sözlük”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Sağol, G. (1995) *Old Turkish and Persian Inter-Linear Qur'an Translations III: An Inter Linear Translation of the Qur'an into Khawarazm Turkish, Introduction, Text, Glossary and Facsimile (Part II: Glossary)* s. 310.
- Sağol, G. (1996) *Old Turkish and Persian Inter-Linear Qur'an Translations IV: An Inter Linear Translation of the Qur'an into Khawarazm Turkish, (Part III)*, Facsimile of the MS Süleymaniye Library, Hekimoğlu Ali Paşa No.2 Section One: 1b-300b.
- Sağol, G. (1999) *Old Turkish and Persian Inter-Linear Qur'an Translations IV: An Inter Linear Translation of the Qur'an into Khawarazm Turkish (Part III: Facsimile of the MS Süleymaniye Library, Hekimoğlu Ali Paşa No.2 Section Two: 301a-587b9*.
- Topaloğlu, (1976,1978) A. “Satır-Arası” Kur'an Tercümesi, I Giriş ve Metin, İstanbul.
- Topaloğlu, A. (1976, 1978) *Muhammed Bin Hamza, XV/ Yüzyıl Başlarında Yapılmış “Satır Arası Kur'an Tercümesi*, I Giriş ve Metin, II Sözlük, İstanbul.
- Ünlü, S. (2012) *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Ünlü, S. (2004) *Karahanlı Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi, Giriş-Metin-İnceleme-Dizin*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 811
- Üşenmez, E. (Nisan 2008) “Türkçe ilk Kur'an Tercümesi ve Tercümedeki -mak/-mek Eki Hakkında”, *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, s. 14.
- Togan, Z. V. (1959-1960) “Londra ve Tahran'daki İslâmî Yazmalardan Bazılarına Dair”, *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi*, c:III, s. 135.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI : Cem TUNA
Doğum Tarihi ve Yeri : 16.04.1989 / Ankara
Medeni Durumu : Bekar

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Bekir Gökdağ Lisesi, Ankara, 2007
Lisans Diploması : Başkent Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Ankara, 2013.

Yüksek Lisans

Diploması : Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Antalya, 2016

Tez Konusu : Berlin El Yazmaları Kütüphanesi'ndeki Eski Anadolu Türkçesi
Satır-Arası Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin)

Yabancı Dil : İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar : Ankara Anadolu Lisesi, Stajyer Öğretmen
E-Posta : cem.tna@gmail.com